

การสร้างสรรคืบทเพลง ตั๋ววิฬาร์เริงสำราญ

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2559
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE CREATION OF THAP WILA ROENG SAMRAN "THE FELINE SUITE"

Mr. Chanachai Kawphachone

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Fine and Applied Arts Program in Fine and Applied Arts

Faculty of Fine and Applied Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2016

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การสร้างสรรค์บทเพลง ตั้บวิฬาร์เรียงสำราญ
โดย	นายชนะชัย กอผจญ
สาขาวิชา	ศิลปกรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.ชำคม พรประสิทธิ์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต

.....คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภกรณ์ ดิษฐพันธ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชำคม พรประสิทธิ์)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.บุษกร บิณฑสันต์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทระ คมขำ)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี)

ชนะชัย กอผจญ : การสร้างสรรค์บทเพลง ตั๋ววิหารเริงสำราญ (THE CREATION OF THAP WILA ROENG SAMRAN "THE FELINE SUITE") อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ. ดร. ชำคม พรประสิทธิ์, 450 หน้า.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา ความเชื่อ ลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับแมวทั่วไปและแมวไทยทั้ง 5 ชนิด ที่ยังคงปรากฏให้เห็นได้ในปัจจุบันและนำมาสังเคราะห์เพื่อสร้างสรรค์เป็นทำนองเพลง ตั๋ววิหารเริงสำราญ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษาค้นคว้าเอกสารและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านแมวไทยและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านดุริยางคศิลป์ไทย นำเสนอผลการวิจัยด้วยการสร้างสรรค์บทเพลงทางดุริยางคศิลป์ไทยใหม่ แล้วบรรยายด้วยวงดนตรีไทยประยุกต์ร่วมสมัยและวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

แมวไทย มีประวัติความเป็นมายาวนานอยู่คู่กับคนไทย มีความเชื่อมโยงไปสู่ต่างประเทศ มีคติความเชื่อทั้งราชสำนักและชนพื้นถิ่นได้แก่เข้าร่วมในงานพระราชพิธีและพิธีขอฝนของชาวบ้านที่มีความเดือดร้อน ลักษณะนิสัยของแมว 5 ชนิดที่ผู้วิจัยทำการสืบค้นข้อมูลพบว่ามีอุปนิสัยดีและเฉลียวฉลาด

การประพันธ์เพลง “ตั๋ววิหารเริงสำราญ” เป็นการประพันธ์เพลงดับ ประเภทดับเรื่อง กำหนดใช้วงดนตรีไทยประยุกต์ร่วมสมัยทำการบรรเลง ทำนองเพลงแบ่งออกเป็น 3 ช่วงได้แก่ ปฐมบท กล่าวถึงประวัติความเป็นมา ความเชื่อ และบริบทต่าง ๆ ของแมวไทย ทำนองแบ่งออกเป็น ลูกนำ 4 ท่อน ส่วนที่สอง มัชฌิมบท กล่าวถึงอุปนิสัย สัญชาตญาณ พฤติกรรม ทำนองเพลงแบ่งออกเป็นทำนองอุปนิสัย 5 ท่อน และส่วนที่สาม ปัจฉิมบท กล่าวถึงลักษณะเด่นของแมวไทยทั้ง 5 ชนิด ทำนองเพลงแบ่งออกเป็น 5 เพลงตามชนิดของแมวไทย ทำนองเพลงมีทั้งการประพันธ์ทำนอง 8 ห้องโน้ตเพลงและแบบฉิ่งตัดได้แก่ 7 ห้องโน้ตเพลง ทำนองเพลงประพันธ์โดยยึดหลักการประพันธ์เพลงเกี่ยวกับสัตว์โดยคัดเลือก นก มาเป็นแนวในการประพันธ์อิงชนบและทำการประพันธ์ทำนองใหม่ โดยไม่อิงชนบ เครื่องดนตรีสากลและเครื่องตกแต่งทำนองที่นำมาใช้ได้แก่ คลาริเน็ต หมากกะโหล่ง โปงเหล็ก เกราะ กังสดาล ระฆัง กระพรวน ขลุ่ยนกชนิดต่าง ๆ ขลุ่ยจีน ส่วนเครื่องกำกับจังหวะหน้าทับได้แก่กลองแขก ตะโพนไทย เปิงมาง จังหวะหน้าทับที่นำมาตีกำกับทำนองมีทั้งจังหวะอิสระ และจังหวะหน้าทับเดิมได้แก่ หน้าทับพระทอง หน้าทับกระบี่ลีลา หน้าทับเบ้าหลุด หน้าทับลาว หน้าทับสองไม้สองชั้น หน้าทับตะเข้ง (กลองแขก) หน้าทับสตายงค์ ชั้นเดียว

สาขาวิชา ศิลปกรรมศาสตร์

ลายมือชื่อนิสิต

ปีการศึกษา 2559

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

5686826235 : MAJOR FINE AND APPLIED ARTS

KEYWORDS: THAI CATS / PHLENG THAP / CREATION / THAI MUSIC COMPOSITION

CHANACHAI KAWPHACHONE: THE CREATION OF THAP WILA ROENG SAMRAN
"THE FELINE SUITE". ADVISOR: ASSOC. PROF. PROF. KUMKOM PORNPRASIT,
Ph.D., 450 pp.

The objectives of this research are: to study the history, origin, beliefs as well as the general characteristics and behaviours of feline in general and the five existing types of Thai feline in particular in order to create a new music composition; to study the musical form of the Phleng Thap (suite) genre of the classical Thai music; to study the classical Thai melodies relating to various animals and their contexts; and to integrate the acquired knowledge into the composition of Thap Wila Roengsamran (the feline Suite), which reflects the characteristics of the five existing types of Thai cats. The research employed a qualitative research methodology of interviewing seven authorities on Thai cats and classical Thai music. The research findings were analysed by Thai contemporary ensemble and presented as a descriptive analysis.

The research findings include the composition of the Cat's Suite describing the unique characteristics of the five existing types of Thai cats and data from the survey and study of historical evidences relating to Thai cats from different sources of information and textbooks. These data were used in the creative composition of the Cat's Suite which is based on the musical form of the Phleng Thap genre of the classical Thai music. The resulting Cat's Suite composition addresses the valuable cultural identity which are unique to Thai cats. The research findings can contribute to the study and development of the body of knowledge on Thai cats, the preservation of Thai art and culture, and the conservation of Thai cats.

Field of Study: Fine and Applied Arts

Student's Signature

Academic Year: 2016

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์บทเพลงดับวิหาร์เรียงสำราญ ประสบความสำเร็จได้โดยได้รับความอนุเคราะห์ ในด้านความรู้ และคำชี้แนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการงานวิจัยนี้ จากอาจารย์หลาย ๆ ท่าน ในโอกาสนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านมา ณ ที่นี้

รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านเป็นผู้ที่แนะนำ ตลอดจนให้ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการงานวิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ชำคม พรประสิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ เป็นผู้ที่ให้คำแนะนำต่าง ๆ ในการทำวิจัย อีกทั้งท่านยังเป็นผู้ที่เอาใจใส่ตลอดจนเสียสละเวลาอันมีค่าจนกระทั่งงานวิจัยเสร็จสิ้นและสมบูรณ์

ศาสตราจารย์ ดร.บุษกร บินทสันต์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรระ คมขำ รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี กรรมการสอบวิทยานิพนธ์และให้ความรู้ คำแนะนำต่าง ๆ และให้ความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน

คุณครูพิชญา สิ้นธุ์แก้ว ผู้เชี่ยวชาญด้านคีตศิลป์ไทย ภาควิชาดุริยางค์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์ ให้คำแนะนำด้านการประพันธ์บทร้องและให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ

คุณครูจิระพล น้อยนิตย์ ตำแหน่งครู วิทยาลัยนาฏการพิเศษ ภาควิชาดุริยางค์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์ ให้คำแนะนำด้านการประพันธ์ทำนองเพลงและให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ

นายเล็ก กอผจญ (บิดา) นางจันนิภา กอผจญ (มารดา) เป็นผู้ที่คอยให้กำลังใจและสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน ตลอดเวลาที่ศึกษาในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดร.สุภาสิริย์ ปิยะพิพัฒน์ ที่คอยให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในทุก ๆ เรื่องตลอดการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณคณาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักดนตรี และผู้เกี่ยวข้องที่มีได้กล่าวถึง ที่มีส่วนในการให้ความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านจะกระทั่งงานวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญแผนภาพ.....	ฏ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.5 นิยามศัพท์.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 แนวคิดและทฤษฎี.....	6
2.1.1 แนวคิดด้านพฤติกรรมแมว.....	7
2.1.2 แนวคิดด้านความเชื่อ.....	10
2.1.3 แนวคิดด้านดุริยางคศิลป์ไทย.....	14
2.1.4 ทฤษฎีด้านดุริยางคศิลป์ไทย.....	18
2.1.5 ทฤษฎีว่าด้วยการแบ่งประเภทเพลงไทย.....	28
2.1.6 ทฤษฎีว่าด้วยการประสมวงดนตรีไทย.....	33
2.1.7 ทฤษฎีว่าด้วยการประพันธ์เพลงไทย.....	42

2.1.8 ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์	53
2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	59
2.2.1 ประวัติความเป็นมาของแมว.....	59
2.2.2 ความเชื่อเกี่ยวกับแมว	65
2.2.2.1 ความเชื่อของชาวอียิปต์.....	65
2.2.2.2 ความเชื่อของชาวไทย	66
2.2.2.3 ความเชื่อของชาติอื่น ๆ.....	90
2.2.3 แมวไทย 5 สายพันธุ์.....	92
2.2.4 บทเพลงที่เกี่ยวกับสัตว์.....	97
บทที่ 3 วิธีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์.....	114
3.1 วิธีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ประเภทเพลงหน้าพาทย์.....	127
3.2 วิธีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ประเภทเพลงหมอลำ.....	144
3.3 วิธีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ประเภทเพลงตับ.....	154
3.4 วิธีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ประเภทเพลงเถา	173
3.5 วิธีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ประเภทเพลงประกอบการแสดงหรือระบำ	190
3.6 วิธีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ประเภทเพลงเกร็ด.....	205
3.7 วิธีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ประเภทเพลงเรื่อง	211
บทที่ 4 ผลงานการสร้างสรรค์	240
4.1 แนวคิดหลักในการสร้างสรรค์ผลงาน	240
4.1.1 การประพันธ์บทร้อง	240
4.1.2 การประพันธ์ทำนองเพลง.....	242
4.1.3 รูปแบบการผสมวง.....	243
4.1.4 การพิจารณาหลักการประพันธ์เพลงเกี่ยวกับสัตว์	244

4.2 การประพันธ์บทร้องเพลงตบวิหาร์เรียงสำราญ.....	245
4.3 การประพันธ์ทำนองเพลงตบวิหาร์เรียงสำราญ.....	253
4.4 รายละเอียดการประพันธ์ทำนองเพลง.....	265
4.4.1 การกำหนดเสียงหรือทาง.....	265
4.4.1.1 ทำนองเพลงปัฐมบท.....	265
4.4.1.2 ทำนองเพลงมัจฉิมบท.....	267
4.4.1.3 ทำนองเพลงปัจฉิมบท.....	269
4.4.2 อภิปรายการดำเนินท่วงทำนองที่ประพันธ์ใหม่.....	273
4.4.2.1 ทำนองเพลงปัฐมบท.....	273
4.4.2.2 ทำนองเพลงมัจฉิมบท.....	290
4.4.2.3 ทำนองเพลงปัจฉิมบท.....	310
4.5 สรุปผลการประพันธ์ผลงานสร้างสรรค์.....	359
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	360
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	360
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	363
5.2.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	363
5.2.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยสืบเนื่อง.....	363
รายการอ้างอิง.....	364
ภาคผนวก.....	367
ภาคผนวก ก.....	368
ภาคผนวก ข.....	443
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	450

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 แมวนิรรัตน์.....	66
ภาพที่ 2.2 แมววิลาส.....	67
ภาพที่ 2.3 แมวศุภลักษณ์ หรือทองแดง.....	68
ภาพที่ 2.4 แมวก่ำแต้ม.....	69
ภาพที่ 2.5 แมวมาเลศ หรือดอกเลา.....	70
ภาพที่ 2.6 แมวแซมเศวต.....	71
ภาพที่ 2.7 แมวรัตนกำพล.....	72
ภาพที่ 2.8 แมววิเชียรมาศ.....	73
ภาพที่ 2.9 แมวนิลจักร.....	74
ภาพที่ 2.10 แมวมุสิลา.....	75
ภาพที่ 2.11 แมวกรอบแว่น หรืออานม้า.....	76
ภาพที่ 2.12 แมวปัดเศวต หรือปัดตลอด.....	77
ภาพที่ 2.13 แมวสิงหเสพย์.....	78
ภาพที่ 2.14 แมวกระจอก.....	79
ภาพที่ 2.15 แมวการเวก.....	80
ภาพที่ 2.16 แมวจตุบถ.....	81
ภาพที่ 2.17 แมวโกญจา.....	82
ภาพที่ 2.18 แมวทุพพลเพศ.....	83
ภาพที่ 2.19 แมวพรรณพยัคฆ์ หรือลายเสือ.....	84
ภาพที่ 2.20 แมวปีศาจ.....	85
ภาพที่ 2.21 แมวหินโทษ.....	86

ภาพที่ 2.22 แมวกอบเพลิง.....87

ภาพที่ 2.23 แมวเห็บเสียด88

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 แสดงช่วงเวลาที่มีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์.....	115
ตารางที่ 3.2 ตารางแสดงบันไดเสียงของเพลงบาทสุกณีหรือเสมอดินนก.....	143

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 4.1 วงดนตรีไทยประยุกต์ร่วมสมัย.....	244

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ดนตรีไทยมีความสำคัญกับวิถีชีวิตคนไทยมาตั้งแต่ในสมัยอดีตจนถึงสมัยปัจจุบัน โดยเริ่มจากการเกิดไปจนถึงการตาย ซึ่งจะปรากฏให้พบเห็นได้จากงานพิธีการสำคัญ ๆ ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานพิธีที่ใช้ในส่วนของราชสำนักหรือแม่แต่งานพิธีที่ใช้ในส่วนของสามัญชนคนทั่วไป ก็ล้วนแล้วแต่ปรากฏดนตรีไทยในงานพิธีการต่าง ๆ ทั้งสิ้น

นอกจากบทบาทหน้าที่ของดนตรีไทยในพิธีการต่าง ๆ แล้ว ดนตรีไทยยังตอบสนองคนไทยในรูปแบบของความบันเทิงด้วย โดยผสมผสานเข้ากับวรรณกรรม วรรณคดี นิทานพื้นบ้านต่าง ๆ เพื่อให้คนไทยได้เสพสุนทรียะทางด้านศิลปะ วรรณกรรม วรรณคดี นิทานพื้นบ้านต่าง ๆ ได้โดยง่ายยิ่งขึ้น เนื่องจากคนไทยยังคงมีความเชื่อ ความศรัทธา ในเรื่องการทำความดีความชั่วตามหลักพุทธศาสนา ซึ่งเป็นการอบรม สั่งสอนคนไทยโดยใช้วรรณกรรม วรรณคดี นิทานพื้นบ้านต่าง ๆ เป็นสื่อกลาง เพราะฉะนั้นดนตรีไทยจึงมีบทบาทสำคัญต่อสภาพสังคม ศิลปวิทยาการต่าง ๆ รวมไปถึงวรรณกรรม วรรณคดี นิทานพื้นบ้านต่าง ๆ โดยสิ้นเชิง

วรรณกรรม วรรณคดี ของไทยส่วนใหญ่มักจะมีการใช้ภาษาและคำต่าง ๆ ที่สละสลวยไพเราะ น่าอ่าน เนื้อเรื่องส่วนใหญ่จะแฝงหลักธรรมคำสอน ความดีความชั่ว และยังให้ความบันเทิงแก่ผู้ได้อ่าน ทั้งนี้ตัวละครยังมีหลากหลายรวมไปจนถึงสัตว์นานาชาติ หรือแม้แต่สัตว์ที่มีรูปร่างลักษณะแตกต่างจากสัตว์ทั่ว ๆ ไป เช่น พญาครุฑ พญานาค กินรี เป็นต้น สัตว์เหล่านี้เรียกว่า “สัตว์ในวรรณคดี” แต่อย่างไรก็ตามในนิทานพื้นบ้าน ก็ปรากฏสัตว์ต่าง ๆ ในเนื้อเรื่องด้วย เช่น แมวในนิทานพื้นบ้านเรื่องไอชยเชษฐ ซึ่งภายหลังได้นำมาแสดงโดยสามัญชนคนทั่วไปที่เป็นผู้ชายแสดงหรือเรียกว่า “ละครนอก” ซึ่งภายหลังก็กลายเป็นละครนอกของหลวงที่ใช้ผู้หญิงแสดง

แมว เป็นสัตว์ชนิดหนึ่งที่ใกล้ชิดกับคนไทยมานานตั้งแต่ในสมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยประวัติศาสตร์การเลี้ยงแมวในประเทศไทยนั้นมีบันทึกไว้ตั้งแต่สมัยสุโขทัย โดยการเลี้ยงแมวในครั้งนั้นก็มิจุดประสงค์ในการเลี้ยงที่ไม่ได้ต่างจากคนอียิปต์เลย เพราะประเทศไทยก็เป็นประเทศที่ทำ การเกษตรกรรม มีทุ่งฉางเพื่อเก็บพืชผลทางการเกษตร แมวในยุคนี้จึงต้องทำหน้าที่ในการจับหนูเช่นประเทศอื่น ๆ (دنุพล เชียงวาสกุ, 2548: 19) นอกจากการมีบทบาทของแมวในเรื่องของสัตว์เลี้ยงแล้ว แมวยังมีความพิเศษ ความลึกลับในตัวของมันเองด้วย คนที่ถือเรื่องโชคลางโดยเฉพาะคนไทย เชื่อกันว่าแมวเป็นสัตว์ลึกลับ ที่เชื่อเช่นนั้นก็เพราะว่าตาของแมวมีประกายส่องในที่มืด เห็นแสงได้อย่างน่าแปลกประหลาด ฝ่าเท้าแมวก็กว้างมาก ในบางครั้งแมวที่นั่งอยู่ แมวจะเพ่งมองอะไร

บางอย่างซึ่งนัยน์ตาของเราไม่สามารถมองเห็นได้ แล้วก็ลุกขึ้นเดินหรือวิ่งไปอย่างกะทันหัน เหมือนมีอำนาจลึกลับมาร้องเรียก (دنุพล เขียวสาคุ, 2548: 19)

ทั้งนี้แม่วไทยยังได้สร้างชื่อเสียงให้กับประเทศไทย ด้วยลักษณะที่ไม่เหมือนแมวทั่วไปในโลก ดังปรากฏว่าพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงได้ให้แม่วไทยเป็นของขวัญที่ระลึก 1 คู่ แก่กงสุลชาวอังกฤษที่มีชื่อนายโอเวน กูลด์ (Owen Gould) ในปี พ.ศ. 2428 ต่อมานายโอเวน กูลด์ ได้นำแม่วไทยนี้ไปฝากน้องสาวที่ประเทศอังกฤษ และแม่วไทยนี้ก็ได้ถูกส่งเข้าประกวดในงานการประกวดแมวที่ The Crystal Palace กรุงลอนดอน และได้รับรางวัลที่ 1 ทำให้ชาวอังกฤษพากันสนใจและหันมาเลี้ยงแม่วไทยกันมากจนตั้งเป็นสโมสรแม่วไทยขึ้น (นฤมล มานีพพาน, 2537: 28-29)

การประพันธ์เพลงไทย ผู้ประพันธ์จะต้องเข้าใจอารมณ์ของบทร้องและบทเพลง เข้าใจถึงการเปรียบเทียบกลอนเพลงเพื่อให้เข้ากับลักษณะของเพลง ซึ่งจะทำให้ผู้ที่ได้สดับรับฟังบทเพลงที่ผู้ประพันธ์ประพันธ์ขึ้นนั้นเข้าถึงสุนทรียะของบทเพลงนั้น ๆ ได้ดียิ่งขึ้น เช่น ระเบียบวาทศิลป์ สำนวนกลอนเพลงผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์ออกมาจากลักษณะท่วงทีลีลาการเดินและวิ่งของม้า ในแนวท่วงเดียวกันงานวิจัยและงานสร้างสรรค์นี้จะเป็นการศึกษา สำนวนกลอนเพลงได้เลียนแบบอากัปกริยาของแม่วไทยทั้ง 5 ชนิด ส่วนบทร้องได้ประพันธ์จากลักษณะเด่นของแม่วไทยทั้ง 5 ชนิด ซึ่งถือเป็นการรวบรวม อนุรักษ์แม่วไทยในลักษณะของรูปแบบทางด้านดุริยางคศิลป์ไทย และประพันธ์ผลงานทาง ดุริยางคศิลป์ไทยให้ตรงตามหลักโครงสร้างของเพลงไทยประเภทเพลงดับ

เพลงดับ คือ เพลงหลาย ๆ เพลงมารวมกันเข้าประหนึ่งเอาไปจากหลาย ๆ โยมารวมกันเข้าเป็น “ดับจาก” และที่เรียกเพลงประเภทนี้ว่า “เพลงดับ” ก็เห็นจะเป็นด้วยเหตุนี้ เพลงดับมี 2 ชนิด คือ เพลงดับเรื่อง และดับเพลง (สุรพล สุวรรณ, 2549: 64) ซึ่งผลงานสร้างสรรค์นี้อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นลักษณะประเภทของเพลงดับเรื่อง โดยบทร้องบรรยายลักษณะเฉพาะของแม่วไทยทั้ง 5 ชนิด

การสร้างสรรค์เพลงดับวิพารังเริงสำราญ ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของแม่วไทยซึ่งมีความสำคัญมาตั้งแต่อดีต แต่ด้วยปรากฏการณ์ทางด้านสงครามของโลกจึงทำให้แม่วไทยหายสาบสูญไปชั่วขณะ ทั้งนี้ยังมีปรากฏให้เห็นเป็นหลักฐานในสมุดข่อยโบราณและจากคำบอกเล่าจากปากสู่ปากจนทำให้ยังพบบทเห็นหลักฐานเกี่ยวกับแม่วไทยอยู่บ้าง จน ณ ปัจจุบันจึงเกิดเป็นตำราหนังสือต่าง ๆ แต่ด้วยข้อมูลที่มีน้อยมากจึงทำให้ไม่มีผู้ใดนำข้อมูลดังกล่าวมาสร้างสรรค์เป็นผลงานทางด้านดุริยางคศิลป์ การดนตรีนาฏศิลป์จึงไม่ปรากฏหลักฐานมากนัก นอกจากนิทานพื้นบ้านที่นำมาประพันธ์เป็นละครนอก จึงทำให้เป็นที่น่าเสียดายยิ่งนัก ปัจจุบันผู้ที่มีความรู้เรื่องแม่วไทยมีจำนวนน้อยมาก อีกทั้งตำราที่เกี่ยวข้องกับแม่วไทยในปัจจุบันมีปรากฏให้เห็นเป็นระบบทางวิชาการอยู่จำนวนไม่มาก ซึ่งนับวันแม่วไทยที่หลงเหลืออยู่ ณ ปัจจุบันก็ค่อย ๆ จะสูญหายลงทุกที แม้กระทั่งงานศิลปกรรมทางด้านนาฏศิลป์ดนตรีที่ปรากฏให้พบเห็นถึงระบาสัตว์ต่าง ๆ ก็ไม่ปรากฏว่ามีบทเพลงหรือระบาสัตว์ที่เกี่ยวข้องกับแม่วไทย จึงเป็นที่น่าเสียดายมรดกทางวัฒนธรรมเป็นอย่างยิ่ง

เพลงดับวิฬาร์เรียงสำราญ เป็นเพลงดับที่ประพันธ์ขึ้นมาจากแมวทั้ง 5 ชนิด คือ แมววิเชียร-มาศ แมวสีสวาดหรือแมวโคราช แมวขวามณีหรือแมวขาวปลอด แมวศุภลักษณ์หรือแมวทองแดง และแมวโกญจา ซึ่งยังคงปรากฏให้พบเห็นได้ในปัจจุบัน แต่แมวไทยตามหลักฐานในสมุดข่อยโบราณนั้นกล่าวถึงแมวไทยว่ามี 23 ชนิด โดยแบ่งตามลักษณะได้ 2 ลักษณะ คือ แมวที่มีลักษณะดี (แมวให้คุณ) จำนวน 17 ชนิด และแมวร้าย (แมวให้โทษ) จำนวน 6 ชนิด แมวไทยทั้ง 5 ชนิดที่ยังคงปรากฏให้พบเห็นได้ในปัจจุบัน ล้วนแล้วแต่เป็นแมวที่มีลักษณะดี (แมวให้คุณ) ทั้งสิ้น โดยแมวไทยทั้ง 5 ชนิดต่างมีลักษณะเด่นแตกต่างกันออกไป ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการอนุรักษ์แมวไทยทั้ง 5 ชนิดนี้ไว้ในรูปแบบการสร้างสรรค์เพลงดับวิฬาร์เรียงสำราญ ให้คงอยู่สืบต่อไปดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ให้อยู่คู่ชาติไทย นอกจากนี้การประพันธ์เพลงดับวิฬาร์เรียงสำราญยังได้สร้างสรรค์จากการศึกษา ค้นคว้า ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับแมวไทยตามตำรา สมุดข่อยโบราณ รวมทั้งผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านแมวไทยจากศูนย์อนุรักษ์แมวไทย

ผลของการประพันธ์เพลงดับวิฬาร์เรียงสำราญจะแสดงลักษณะเฉพาะของแมวไทยทั้ง 5 ชนิดที่ปรากฏให้พบเห็นได้ในปัจจุบัน ข้อมูลในการใช้สำหรับสร้างสรรค์ผลงานเป็นการสืบค้นข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ แหล่งข้อมูล และตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแมวไทย โดยการนำข้อมูลที่ได้นำมาสร้างสรรค์บทเพลงดับเพลงนี้โดยยึดเค้าโครงสร้างของเพลงดับ ซึ่งแสดงเอกลักษณ์อันทรงคุณค่าของแมวไทย สืบสานและสร้างสรรค์งานจากแมวไทยซึ่งเป็นสัตว์ที่มีลักษณะเด่นไม่เหมือนแมวทั่วไป เพื่อเป็นประโยชน์ทางการศึกษาพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรม และเป็นการสืบสาน อนุรักษ์แมวไทยให้คงอยู่สืบไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของแมวไทยทั้ง 5 ชนิดที่ยังคงปรากฏให้พบเห็นได้ในปัจจุบัน ตลอดจน ความเชื่อ ลักษณะนิสัยและพฤติกรรม
- 1.2.2 เพื่อศึกษาทำนองเพลงไทยที่เกี่ยวกับสัตว์ประเภทต่าง ๆ
- 1.2.3 เพื่อสร้างสรรค์บทเพลงชื่อ ดับวิฬาร์เรียงสำราญ พร้อมอภิปรายแรงบันดาลใจ และวิธีการประพันธ์ทำนองเพลง

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้

- 1.3.1 ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล ค้นคว้าเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ และหนังสือที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจากห้องสมุดและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น

ห้องสมุดดนตรีวิทยาลัยนาฏศิลป์ ห้องสมุดคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล สำนักหอสมุดแห่งชาติ เป็นต้น

1.3.2 ทำการศึกษาโดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านแม่วไทย และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้าน ดุริยางคศิลป์ไทย โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านแม่วไทยโบราณและทางด้านดุริยางคศิลป์ไทยโดยตรงดังนี้

- กำนันปรีชา พุคคะบุตร ผู้เชี่ยวชาญทางด้านแม่วไทยโบราณ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่น การศึกษานอกโรงเรียน อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

- คุณครูถ้อย โสวัตร ผู้เชี่ยวชาญทางด้านดุริยางคศิลป์ไทย สาขาวิชาปี่พาทย์ภาควิชาดุริยางค์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

- คุณครูนิรมล ตระการผล ผู้เชี่ยวชาญทางด้านดุริยางคศิลป์ไทย สาขาวิชาเครื่องสายไทย ภาควิชาดุริยางค์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

- รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน “ศาสตราจารย์ชาน เงินทุนบริหารวิชาการและการศึกษาศิลปกรรม” ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องสายไทยและการประพันธ์เพลงไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- คุณครูพิชญญา สินธุ์แก้ว ผู้เชี่ยวชาญทางด้านดุริยางคศิลป์ไทยสาขาวิชา คีตศิลป์ไทย ภาควิชาดุริยางค์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

- คุณครูไชยยะ ทางมีศรี ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ กลุ่มดุริยางค์ไทย สำนักการสังคีตกรมศิลปากร

- คุณครูฐิระพล น้อยนิิตย์ ครูชำนาญการพิเศษ สาขาวิชาปี่พาทย์ ภาควิชาดุริยางค์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

1.3.3 ทำการถอดข้อมูลสัมภาษณ์ จัดพิมพ์เพื่อนำเสนอข้อมูล

1.3.4 สร้างสรรค์เพลงดับวิฬาร์เรียงสำราญ โดยประพันธ์ขึ้นมาจากลักษณะเฉพาะของแม่วทั้ง 5 ชนิด คือ แม่ววิเชียรมาศ แม่วสีสวาทหรือแม่วโคราช แม่วขวามณีหรือแม่วขาวปลอด แม่วศุภลักษณ์หรือแม่วทองแดง และแม่วโกญจา ซึ่งยังคงปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ตำราและเอกสารทางวิชาการ มาสร้างสรรค์บทเพลงดับโดยยึดเค้าโครงสร้างของเพลงดับ โดยใช้ระบบเสียงและเครื่องดนตรีและการประสมวงแบบดั้งเดิมตามประวัติศาสตร์

1.3.5 วิเคราะห์ข้อมูลและสร้างสรรค์บทเพลงดับวิฬาร์เรียงสำราญโดยการนำข้อมูลเสียงมาบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยระบบบันทึกโน้ตไทย 8 ห้อง แล้วทำการวิเคราะห์เพื่ออธิบายโครงสร้างเพลง ระดับเสียง การเคลื่อนที่ของเสียง การเคลื่อนที่ของทำนอง ตลอดจนการกำหนดความโดดเด่นของทำนองเพลงในแต่ละประโยค

1.3.6 สรุปผลการวิจัย การสร้างสรรค์และข้อเสนอแนะ

1.3.7 จัดทำรายงานวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ทราบประวัติความเป็นมาและความเชื่อ ที่เกี่ยวกับแมวทั่วไปและแมวไทยทั้ง 5 ชนิด ที่ยังคงปรากฏให้พบเห็นได้ ณ ปัจจุบัน

1.4.2 ทราบวิธีการประพันธ์เพลงไทยประเภทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสัตว์

1.4.3 ได้สร้างสรรค์เพลงตีบิหารีเริงสำราญ ซึ่งแสดงถึงลักษณะของแมวไทยทั้ง 5 ชนิด ที่ยังคงปรากฏให้พบเห็นได้ในปัจจุบัน

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 วงดนตรีไทยประยุกต์ร่วมสมัย หมายถึง วงเครื่องสายผสมปี่พาทย์ ที่มีวิธีการบรรเลงตามท่วงทำนองของเพลงนั้น ๆ โดยมีเครื่องดนตรีต่างชาติและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่สามารถทำให้เกิดเสียงประกอบเข้ากับทำนองเพลง วงดนตรีประเภทนี้จึงมีความหลากหลายของทำนองและจังหวะจะพูดว่าเป็นดนตรีร่วมสมัยก็ได้ มีคำว่าประยุกต์ก็ได้ เพราะการประยุกต์จะไม่ใช่แบบเดิม (จิระภูมิ กาญจนะผลิน. สัมภาษณ์. 4 เมษายน 2560)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์เพลงตบวิหาร์เริงสำราญ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎี ตลอดจนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎี

- 2.1.1 แนวคิดด้านพฤติกรรมแมว
- 2.1.2 แนวคิดด้านความเชื่อ
- 2.1.3 แนวคิดด้านดุริยางคศิลป์ไทย
- 2.1.4 ทฤษฎีดุริยางคศิลป์ไทย
- 2.1.5 ทฤษฎีว่าด้วยการแบ่งประเภทเพลงไทย
- 2.1.6 ทฤษฎีว่าด้วยการประสมวงดนตรีไทย
- 2.1.7 ทฤษฎีว่าด้วยการประพันธ์เพลงไทย
- 2.1.8 ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 2.2.1 ประวัติความเป็นมาของแมว
- 2.2.2 ความเชื่อเกี่ยวกับแมว
- 2.2.3 แมวไทย 5 สายพันธุ์
- 2.2.4 บทเพลงที่เกี่ยวกับสัตว์

2.1 แนวคิดและทฤษฎี

การวิจัยเรื่องการสร้างสรรค์เพลงตบวิหาร์เริงสำราญ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเพื่อใช้ในงานวิจัย ประกอบด้วย แนวคิดด้านพฤติกรรมแมว แนวคิดด้านความเชื่อ แนวคิดด้านดุริยางคศิลป์ไทย ทฤษฎีด้านดุริยางคศิลป์ไทย ทฤษฎีว่าด้วยการแบ่งประเภทเพลงไทย ทฤษฎีว่าด้วยการประสมวงดนตรีไทย ทฤษฎีว่าด้วยการประพันธ์เพลงไทย และทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1.1 แนวคิดด้านพฤติกรรมแมว

แมว เป็นสัตว์ที่มีวิวัฒนาการมาจากเสือ อุปนิสัยใจคอของแมวจึงคล้ายเสือมาก ทั้งการแบ่งอาณาเขต การจดจำ การล่าเหยื่อ การต่อสู้ การดมกลิ่น การส่งเสียงร้อง และการปีนต้นไม้ การแสดงออกเหล่านี้ล้วนมีผลมาจากพฤติกรรมอันได้แก่ สัญชาตญาณและการเรียนรู้ร่วมกับอารมณ์

สมิต สวามิภักดิ์ กล่าวว่า แมวไทยมีนิสัยรักความอิสระเสรีเช่นเดียวกับคนไทย มักจะไม่ฟังพาดเจ้าของ เพราะแมวอาจจะออกไปหาอาหารกินได้เองที่นอกบ้าน หรือออกไปทำสิ่งที่ยากทำอย่างเสรี แมวจะแสดงความรักเจ้าของเพียงบางครั้งเท่านั้น หากอารมณ์ดีจะมาประจบซุกอยู่ในตักโดยไม่ต้องเชื้อเชิญ และทำเสียงครางกระหึ่มอยู่ในลำคอแสดงความพึงพอใจ แต่ไม่นานก็ลุกพรวดพราดหรือกระโดดหนีไปเฉย ๆ

นอกจากนี้แมวยังมีนิสัยชอบไอ้อวด เมื่อใดที่ล่าเหยื่อ เช่น จับนกหรือหนูมาได้ แมวจะคาบเหยื่อวิ่งมาอวดเจ้าของ โดยจะส่งเสียงร้องจนเจ้าของสนใจและแสดงความชื่นชมในฝีมือของมัน ความฉลาดรอบคอบและเตรียมพร้อมของแมวไทยเห็นได้จากแมวตัวเมียเมื่อตั้งท้อง จะหาที่คลอดเตรียมไว้เพื่อเลี้ยงลูกในที่ปลอดภัยที่สุด (สมิต สวามิภักดิ์, 2543: 58-59)

เมื่อลูกแมวอายุได้ประมาณ 2 เดือนจะเริ่มเรียนรู้การล่าเหยื่อและการใช้ชีวิต โดยเริ่มจากการกระโดดไปที่สูง ๆ หรือกิ่งไม้ใหญ่ ๆ เพราะโครงกระดูกของแมวยึดติดกันด้วยกล้ามเนื้อพิเศษสามารถพลิกตัวกลางอากาศได้ทุกทิศทาง แม่แมวก็นสอนทักษะในการต่อสู้ศัตรูและการใช้อุ้งเล็บตะปบเหยื่อด้วยการหยอกล้อกับลูก ๆ หรือบรรดาลูกแมวหยอกล้อกันเอง ซึ่งอาวุธที่สำคัญของแมวก็คือกรงเล็บที่ซ่อนอยู่ในอุ้งเท้า โดยสามารถกางออกได้เมื่อต้องการ บวกกับกระดูกเชิงกรานและขาหลังที่มีความแข็งแรงมากเป็นพิเศษ ทำให้แมวสามารถกระโดดได้อย่างสุดพิเศษในบรรดาสัตว์สี่เท้าด้วยกัน ช่วงคอและไหล่ของแมวจะมีกล้ามเนื้อช่วยการล่าเหยื่อด้วยความแม่นยำ แมวจึงเป็นสัตว์ที่ได้รับการขนานนามว่าเป็น “พรานไพรแห่งป่า” โดยสามารถฆ่าเหยื่อที่มีขนาดใหญ่กว่ามาเป็นอาหารได้ ด้วยการกดยึดบริเวณช่องคอของเหยื่อได้เหนียวแน่นและแม่นยำ (อารยะ, 2543: 40-42)

วัชรอำพล อัมพลจันทร์ ได้กล่าวถึงการสื่อสารของแมวในรูปสัญญาณหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ว่า การแสดงออกของแมวมีจุดมุ่งหมายเพื่อปกป้องอารมณ์และอาณาเขตของตนเอง เช่น การแสดงออกทางใบหน้า หนวด หู กิริยาท่าทางต่าง ๆ การทำเสียงขู่ ร้อง รวมถึงการส่งสัญญาณโดยการไต่กลิ่น พฤติกรรมเหล่านี้จะแสดงให้เห็นว่า ในเวลานี้แมวต้องการอะไร อารมณ์เป็นอย่างไร โดยอธิบายรายละเอียดไว้ดังนี้

การแสดงออกของใบหน้า

หู เป็นจุดที่ไวมาก หูจะถูกยกขึ้นไปข้างหลัง เป็นการเตือนที่จะจู่โจมศัตรู ในกรณีที่ถูกโค้งกลับและถูกดึงในต่ำลงข้าง ๆ เป็นสัญญาณของการป้องกันตัวและพร้อมที่จะต่อสู้

หนวด ให้ดูจากตำแหน่งการกระจายตัวของหนวด ถ้าหนวดแผ่ออก แมวกำลังเครียดหรือสนใจอะไรบางอย่าง แต่ถ้าหนวดดูลาดและรวบไปไว้ข้างแก้ม แมวจะอยู่ในอารมณ์ที่สงวนท่าทีหรืออาย และถ้าหนวดไปอยู่ด้านหลังเป็นพุ่ม แสดงถึงความสงบหรือสบายใจ

ลูกตาดำ ม่านตาที่หดเล็กลงจะแสดงถึงความตึงเครียดหรือสนใจอะไรอย่างหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ม่านตาเปิดกว้าง แสดงถึงความประหลาดใจ กลัว หรือเตรียมพร้อมเพื่อป้องกันตัว

การหาว ไม่ใช่การติดต่อของเชื้อโรคหรือแสดงอาการร่งนอนที่เกิดกับแมว แต่เป็นสัญญาณที่แสดงถึงความแน่ใจ การแสดงออกแบบนี้เหมือนกับมันจะพูดว่า “ฉันรู้สึกสบายดีนะ และคุณคงเป็นอย่างฉันด้วย”

กิริยาท่าทางที่แมวแสดงออก

หัว เมื่อแมว 2 ตัว ที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อนเลยได้เผชิญหน้ากันจะติดต่อทำความรู้จักกัน โดยการยัดหัวที่ตั้งตรงไปข้างหน้าและเมื่อตัวใดตัวหนึ่งรู้สึกว่าจะเด่นจะเซ็ดหัวสูงขึ้นไปอีก ส่วนตัวรู้สึกว่ายอดกว่าจะก้มหัวต่ำลง

ลำตัว ถ้าลำตัวยืดตรง แสดงถึงความมั่นใจและพร้อมที่จะจู่โจมศัตรู ในกรณีที่ลำตัวโค้งงอหรือหลังโก่ง แสดงถึงอาการหวาดกลัวและพร้อมที่จะจู่โจมได้ทันที

หาง หางเป็นเครื่องบอกอารมณ์ของแมวได้เป็นอย่างดี ถ้าหางนั้นเคลื่อนไหวเป็นคลื่นและสะบัดจากทางหนึ่งไปยังอีกทางหนึ่งแสดงถึงมีความตื่นเต้นมาก ๆ เมื่อแมวต้องการแสดงความเป็นมิตรหรือยินดีต้อนรับแมวตัวอื่น แมวจะยกหางขึ้นและจะเข้าไปดมกันของอีกตัวหนึ่ง แต่ถ้ามันสะบัดหางขึ้นอย่างรวดเร็ว แสดงถึงการขู และพร้อมที่จะจู่โจม

ขน เมื่อแมวอยู่ในภาวะกำลังกลัว ขนจะตั้งชันทั้งตัว ในกรณีที่ขู่หรือเตรียมจะตะปบเหยื่อ ขนจะตั้งชันเพียงเล็กน้อยตามส่วนที่ยื่นออกมาจากลำตัวและหาง

การส่งเสียงต่าง ๆ

เสียงร้องเหมียวเหมียวเป็นเสียงที่รู้จักกันดี อาจเกิดขึ้นจากการที่ลูกแมวถูกปล่อยทิ้งไว้ตามลำพัง หรือไม่มีความสุข เป็นสัญญาณความไม่พอใจ ขาดการเอาใจใส่ดูแล และรวมไปถึงการเรียกคู่ของทั้ง 2 เพศ

การทำเสียงแหลม เมื่อแมวตกอยู่ในสภาพเครียดมาก ๆ มันจะแสดงความโกรธ โดยการร้องเสียงแหลม ซึ่งเสียงนี้เรียกว่า “เสียงป้องกันตัว” จะแสดงออกมาถี่ ๆ นอกจากนี้เสียงร้องที่สูงและต่ำเป็นการแสดงถึงการจับคู่กันด้วย

การคำราม จะเกิดขึ้นโดยการยกมุมปาก การคำรามอย่างเต็มกำลังซ้ำ ๆ กัน แสดงถึงความจริงจัง แมวใหญ่จะแสดงอาการนี้มากเป็นพิเศษ

การทำเสียงคลิก เป็นการทำเสียงในระดับสูง แสดงถึงมิตรภาพ ยินดีจะเป็นเพื่อนด้วย และอาจจะมีการร้องเหมียวเบา ๆ อาจหมายถึงการสนทนาอย่างเป็นกันเอง

การส่งสัญญาณโดยการใช้กลิ่น การส่งสัญญาณประเภทนี้จะให้เกิดผลได้ดีเมื่อแมว 2 ตัว ได้สัมผัสกันทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ต่อมากลิ่นที่อยู่ในผิวหนังบริเวณแก้ม คาง เหนียง และโคนหาง จะทำหน้าที่ผลิตฮอร์โมนออกมา โดยเฉพาะในแมวตัวเมียนั้นจะผลิตฮอร์โมนติดต่อกันเป็นวัฏจักร

การถูสัผัสกันกับแมวตัวอื่น โดยใช้หัว คาง สีข้าง แก้ม ตลอดจนการใช้ลำตัวไปถูได้ คางของอีกตัวหนึ่ง เป็นการสื่อสารแบบหนึ่งด้วย

แมวตัวผู้จะปล่อยกลิ่น เพื่อแสดงอาณาเขตของมัน โดยมันจะยกหางขึ้นและแกว่งไปมา พร้อมทั้งปล่อยของเหลวที่มีกลิ่นออกจากต่อมใต้โคนหาง แมวอาจปล่อยกลิ่นไว้ตามกำแพง กิ่ง และพุ่มไม้ หรืออาณาเขตของมันโดยทั่วไป กลิ่นจะคงอยู่ประมาณ 2 สัปดาห์หรือมากกว่านี้เล็กน้อย และในไม่ช้าก็จะจางไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศด้วย หลังจากการต่อสู้ ผู้ชนะจะปล่อยกลิ่นหลายครั้งในบริเวณนั้น นอกจากจะแสดงว่าเป็นอาณาเขตของตนแล้ว ยังแสดงถึงความมั่นใจและความแข็งแรงอีกด้วย ฝ่ายที่แพ้ไปนั้นก็จะปล่อยกลิ่นเหล่านี้ในภายหลัง โดยจะระมัดระวังไม่ให้ฝ่ายชนะเห็น (วัชรอำพล อัมพจันทร์, 2531 อ้างถึงใน เหมพันธ์ เหมวรรณท์, 2545: 28-31)

พฤติกรรมข้างต้นนี้ เป็นพฤติกรรมโดยทั่วไปของแมว กิริยาท่าทางที่บ่งบอกอารมณ์ในแต่ละช่วงเวลา หากแต่แมวแต่ละสายพันธุ์ก็มีอุปนิสัยที่ต่างกันเฉกเช่นมนุษย์ ในที่นี้จะยกตัวอย่างอุปนิสัยของแมวไทยที่นิยมเลี้ยงกันในปัจจุบัน 5 สายพันธุ์ ได้แก่ แมววิเชียรมาศ, แมวสีสวาด, แมวขาวมณี, แมวศุภลักษณ์ และแมวโกญจา ซึ่งยังคงปรากฏให้พบเห็นได้ในปัจจุบันและเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์เพลงตบวิฟาร์เริงสำราญ

แมววิเชียรมาศ เป็นแมวที่มีนิสัย ฉลาด ปราดเปรี้ยว ร่าเริง ชุกชอน รักบ้านและรักเจ้าของ ช่างประจบเป็นตัวของตัวเอง

แมวสีสวาด เป็นแมวที่มีนิสัย อ่อนโยน ขี้เล่น มีความรู้สึกไวในการตอบสนองต่อการหยอกเย้าของผู้เป็นเจ้าของ

แมวขาวมณี เป็นแมวที่มีนิสัย เชื่อง รักความสะอาด เหมาะที่จะเลี้ยงไว้เป็นเพื่อน

แมวสุภลักษณ์ เป็นแมวที่มีนิสัย กระตือรือร้นอยู่ตลอดเวลา สนใจสิ่งรอบตัว รักอิสระ ชอบล่าเหยื่อ ขี้เล่น และซุกซน

แมวโกญจา เป็นแมวที่คล่องแคล่ว สง่างาม และไม่เกรงกลัวใคร

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า แมวเป็นสัตว์ตระกูลเดียวกับเสือไซบีเรียและอีกนัยหนึ่ง แมวก็เป็นสัตว์เลี้ยงที่อยู่ใกล้ชิดกับมนุษย์มาเป็นเวลานาน ซึ่งแมวเป็นสัตว์ที่รักอิสระ อีกทั้งมีความเฉลียวฉลาดและรักเจ้าของ โดยที่จะแสดงความรักโดยการเข้ามาคลอเคลียหรือกระโดดขึ้นมานั่งบนตักผู้เป็นเจ้าของ นอกจากนี้แมวเป็นสัตว์ที่ประสาทสัมผัสที่ตีตมมากและสามารถมองเห็นได้ในเวลากลางคืน ทำการล่าเหยื่อ หรือส่งสัญญาณโดยการใช้กลิ่นและเสียงในการสื่อสารซึ่งกันและกัน ทำตัวโง่ง ขนตั้ง ส่งเสียงคำราม เมื่อรู้สึกว่าจะไม่ปลอดภัยๆ

2.1.2 แนวคิดด้านความเชื่อ

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา กล่าวว่า ความเชื่อคือการยอมรับข้อเสนอใดข้อเสนอหนึ่ง อาจมีพื้นฐานจากหลายเหตุปัจจัย เช่น ข้อเท็จจริง ความเดียดฉันท์ เป็นต้น ความเชื่อมีหลายประเภท ทั้งความเชื่อทางวิทยาศาสตร์ ความเชื่อมงาย หรือแม้กระทั่งความเชื่อแปลกๆ ซึ่งล้วนแต่ส่งผลถึงสภาพจิตใจ และการกระทำของมนุษย์ แต่เราก็ควรใช้สติปัญญาในการไตร่ตรอง ตรวจสอบความถูกต้องเสียก่อน โดยมีเนื้อหา ดังนี้

ความเชื่อ คือการยอมรับข้อเสนอใดข้อเสนอหนึ่งว่าเป็นจริง การยอมรับนี้เป็นการรับเชิงพุทธิปัญญา แม้ว่าจะมีอารมณ์สะท้อนใจเข้ามาประกอบด้วย ความเชื่อจะก่อให้เกิดภาวะทางจิตขึ้นในบุคคล ซึ่งอาจเป็นพื้นฐานสำหรับการกระทำโดยสมัครใจของบุคคลนั้น

ความเชื่ออาจจะมีพื้นฐานจากหลักฐานข้อเท็จจริงที่เชื่อได้ หรือมีพื้นฐานความเดียดฉันท์จากการไม่รู้เอาเอง หรือจากลักษณะที่ทำให้เกิดเข้าใจไขว้เขวก็ได้ เพราะฉะนั้นความเชื่อจึงมิได้ขึ้นอยู่กับความจริงเชิงวัตถุวิสัยในเนื้อหา ความเชื่ออาจจะเป็นความเชื่อเชิงวิทยาศาสตร์ ความเชื่อมงาย หรือความเชื่อแปลก วิถถารก็ได้ คนเราอาจจะทำการแข่งขัน จริงจัง หรืออย่างบ้าหลังด้วยความเชื่อที่มีผิดได้เท่าๆ กับที่ทำด้วยกับความเชื่อที่ถูกต้อง อย่างไรก็ตาม การกระทำที่ใช้สติปัญญาใด ๆ ก็ตามย่อมต้องอาศัยความเชื่ออยู่ด้วยเสมอ แต่สติปัญญาเองนั้นอาจใช้มาทดสอบความเชื่อ และตรวจดูความสมบูรณ์ถูกต้องของพื้นฐานความเชื่อนั้นได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2524: 42 อ้างถึงใน สมปราชญ์ อัมมะพันธ์, 2536: 7)

มณี พยอมยงค์ กล่าวว่า ความเชื่อเป็นธรรมชาติที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ทุกรูปนาม สิ่งที่เราได้พบเห็นสัมผัสทางใดทางหนึ่งเป็นต้นเหตุแห่งความเชื่อ เมื่อได้รับการเพาะเชื้อต่อมาเกิดการเสริมแต่ง โดยอาศัยสิ่งแวดล้อมที่คนเราได้สัมผัสทุกวันเป็นเครื่องช่วยให้เจริญเติบโต และเมื่อใจคิดความเชื่อด้านรูปธรรมก็เกิดขึ้นเป็นรูปเป็นสัญลักษณ์

การสร้างความเชื่อของมนุษย์ เกิดขึ้นจากความไม่รู้เป็นประการสำคัญ ที่พระพุทธเจ้าตรัสว่าเป็น “อวิชชา” เมื่อได้พบเหตุการณ์ทางธรรมชาติ เช่น ฟ้าผ่าคนตาย แผ่นดินถล่ม เป็นต้น ก็เกิดความคิดว่าจะต้องมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งอยู่เบื้องหลัง บังคับให้เป็นอย่างนี้จึงพากันสร้าง ผี วิญญาณ เทพารักษ์ ขึ้นเป็นการสมมติว่าเทพเจ้าหรือผี จะมีรูปร่างเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ตามจินตนาการของตน และทำพิธีกรรมต่าง ๆ บูชา สักการะ เช่น สรวง เพื่อให้สิ่งที่ตนคิดว่ามีอยู่นั้นผ่อนคลายความรุนแรง และมีเมตตากรุณา ไม่ทำร้ายและบันดาลความสุขมาให้ นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงประโยชน์และผลเสียของความเชื่อไว้ดังนี้

ประโยชน์ของความเชื่อ

ความเชื่อเป็นพื้นฐานให้เกิดการกระทำสิ่งต่าง ๆ ทั้งด้านดี ด้านร้าย คนโบราณจึงสร้างศรัทธาให้เกิดแก่ลูกหลาน เช่น ความเชื่อเรื่องภูตผี ว่ามีอิทธิฤทธิ์ที่จะบันดาลความสุขสวัสดิมาให้ และหากทำให้ผีโกรธก็จะนำความทุกข์ยากลำบากมาให้ด้วย เมื่อมีการพูดและการนำไหว้กราบ เช่น สร้างสักการะบ่อย ๆ เข้าก็ปลูกความเชื่อให้ลึกกลงไปในสำนึกของแต่ละคนจนไม่สามารถถอดถอนได้ เมื่อความเชื่อมีเต็มที่แล้ว จะทำสิ่งที่ตนต้องการมากขึ้นกว่าเดิม ความเชื่อนับเป็นพื้นฐานแห่งการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์และศาสนาแยกออกได้ดังนี้

1. ความเชื่อทำให้เกิดความมั่นใจ
2. ความเชื่อทำให้เกิดพลัง
3. ความเชื่อทำให้เกิดการสร้างสรรค์
4. ความเชื่อทำให้เกิดความสามัคคี
5. ความเชื่อทำให้เกิดรูปธรรม
6. ความเชื่อเป็นพื้นฐานให้เกิดปัญญา
7. ความเชื่อทำให้การนับถือศาสนาได้อย่างมั่นคง
8. ความเชื่อทำให้เกิดฤทธิ์ทางใจ

ผลเสียของความเชื่อ

ความเชื่อนั้นหากเป็นความงมงายไม่ใช้วิจารณ์ญาณ คือ เชื่อตามการบอกเล่าของบรรพบุรุษ ไม่มีการศึกษาวิเคราะห์หาเหตุผลความเชื่อแบบนั้นก่อให้เกิดผลเสีย โดยเฉพาะต่อการพัฒนาทางสังคมอย่างยิ่ง เพราะคนที่เชื่ออย่างนั้นจะต่อต้านกับเหตุผลของคนสมัยใหม่ ที่ได้ศึกษาค้นคว้าเปรียบเทียบเหตุผลแล้ว ความไม่เจริญก้าวหน้าของบ้านเมืองก็มาจากศรัทธาความเชื่อประชาชนส่วนหนึ่งเหมือนกัน (มณี พยอมยงค์, 2529: 66-67, 69-73)

สมปราชญ์ อัมมะพันธ์ ได้จำแนกความเชื่อออกเป็น 2 อย่าง คือ ความเชื่ออย่างงมงาย และความเชื่ออย่างมีเหตุผล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ความเชื่ออย่างงมงาย เป็นความเชื่อที่ไม่มีเหตุผล เนื่องจากความกลัวและความไม่รู้ ทำให้มนุษย์เกิดความเชื่อ และแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งนั้น ๆ ตามความเชื่อที่คิดว่าทำอย่างนั้นแล้วสิ่งนั้นจะดับทุกข์ และช่วยบันดาลสุขให้เกิดขึ้นกับตน เช่น การที่มนุษย์กราบไหว้บูชา พันผ้าต้นไม้ใหญ่ ๆ ด้วย เชื่อว่าต้นไม้มีเทพเจ้าสิงสถิตอยู่ การเชื่อว่าต้นไม้ชื่อ “นางค่อม” จะช่วยคุ้มครองป้องกันเภทภัยต่าง ๆ เป็นต้น

2. ความเชื่ออย่างมีเหตุผล เป็นความเชื่อที่มีหลักการ มีเหตุผล นำเชื่อถือขึ้น เชื่อถือว่า ถ้าทำอย่างนี้แล้วจะเกิดผลอย่างนั้นขึ้น เช่น เชื่อว่าปลูกต้นไม้ใหญ่ไว้ใกล้บ้านไม่ดี เพราะรากของต้นไม้จะชอนไชเข้ามาในบ้านหรือกิ่งของต้นไม้ใหญ่จะหักลงมาทับบ้าน เชื่อว่าสตรีมีครรภ์ไม่ควรยืนขวางบันได เพราะจะทำให้เกิดขวางคนขึ้นลงบันได และคนที่ต้องอาจตกบันไดลงมาได้

(สมปราชญ์ อัมมะพันธ์, 2536: 8)

นอกจากนี้ยังได้แบ่งความเชื่อออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ความเชื่อเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น เรื่องเมขลา รามสูร ราหู อมจันทร์
2. ความเชื่อเรื่องยา สมุนไพรต่าง ๆ เช่น ยอดฝรั่งกินแก้ท้องเดิน ขมิ้นใช้ทำให้ผิวสวย
3. ความเชื่อเรื่องโชคกลาง ถูกษ์ ยามต่าง ๆ ลางไม่ดี เช่น นกแสกบินเกาะหลังคา จิ้งจกตกลงมาตายต่อหน้า

4. ความเชื่อเรื่องนิमितและฝัน เช่น ฝันว่างูรัด ทายว่าจะได้คู่ครอง ฝันว่าได้แหวน ทายว่าจะได้ลูกชาย
5. ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ เครื่องราง ของขลัง คาถา อาคมต่าง ๆ เช่น เขี้ยวหมูตัน ผ้ายันต์ ตะกรุด ลูกประคำ ฯลฯ
6. ความเชื่อเรื่องลักษณะคน - สัตว์ เช่น คนหุยานอายุจะยืน หญิงสาวที่มีทรวงอกใหญ่แสดงว่ามีความรู้สึกทางเพศหรือกามารมณ์ วัวที่มีโคนหางใหญ่จะมีกำลังมาก
7. ความเชื่อเรื่องเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือศาสนา เช่น ใครตีหัวแมง หัวคนนั้นจะสั้น ถ้าย่ำสวาระรดปลวก อวัยวะเพศจะบวม การเชื่อถือเทพเจ้าต่าง ๆ ว่าช่วยขจัดทุกข์ให้คนได้ เป็นต้น
8. ความเชื่อเกี่ยวกับการทำมาหากินและอาชีพ เช่น ร้านค้าใดที่ถูกค้าคนแรกในวันนั้นซื้อของด้วยเงินเชื่อ ตลอดวันนั้นจะมีแต่คนซื้อเงินเชื่อ การทำเบ็ดตกปลาต้องทำเมื่อเวลาหัวจัด การเข้าป่าล่าสัตว์ต้องมีการเบิกไพร
9. ความเชื่อเรื่องเคล็ด เช่น ห้ามกินกินไก่จะทำให้เข้าสู่หน้ดลำบาก ถ้าถูกสุนัขกัดให้เจ้าของสุนัขเหยียบที่แผล จะศึกษาเล่าเรียนสิ่งใดให้เรียนวันพฤหัสบดี
10. ความเชื่อเรื่องภูต ผี ปีศาจ เช่น พระเสื้อเมือง พระภูมิเจ้าที่ ผีปู้ ผีย่า ผีฟ้า ผีกล้วยตานี
11. ความเชื่อเรื่องนรกสวรรค์ ใครทำดีจะได้ขึ้นสวรรค์ มีวิมาน อัมทิพย์ ไม่ร้อน ไม่หนาว มีคนธรรพ์บรรเลงเพลงขับกล่อม ใครทำชั่วจะตกนรก เป็นเปรตปากเท่ารูเข็ม ตกกระทะทองแดง ปีนต้นงิ้ว
12. ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ หมอดู เช่น ดูวันดีจะประกอบพิธีมงคล วันเนาศพ วันบวช คนเกิดวันต่าง ๆ การทำนายโชคชะตาราศี (สมปราชญ์ อัมมะพันธ์, 2536: 8-9)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ความเชื่อเป็นสิ่งที่อยู่คู่กันกับมนุษย์ ซึ่งความเชื่อเป็นสิ่งที่มองไม่เห็นและในบางเรื่องก็ไม่สามารถพิสูจน์ได้ แต่ความเชื่อก็มีอิทธิพลและส่งผลโดยตรงต่อจิตใจของมนุษย์ตลอดไปจนถึงการดำรงชีวิต ความเชื่อของมนุษย์นั้นจะเกี่ยวกับสิ่งที่มองไม่เห็นเช่น ธรรมชาติ ความฝัน ไสยศาสตร์ ผี สัตว์ โหราศาสตร์ฯ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์นำมาใช้เป็นเหตุของการกระทำและดำเนินชีวิต ความเชื่อควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของความจริง มีวิจารณญาณ และไม่มงายมาจนเกินไป ซึ่งจะทำให้ส่งผลร้ายต่อตนเองและผู้อื่น อาจกล่าวได้ว่าความเชื่อที่มีทั้งคุณและโทษนั่นเอง

2.1.3 แนวคิดด้านดุริยางคศิลป์ไทย

บุษกร บิณฑสันต์ กล่าวว่า ดนตรี คือการถ่ายทอดจินตนาการของมนุษย์ร้อยเรียง ออกมาเป็นเสียงสูงต่ำ เพื่อตอบสนองความต้องการ ทั้งนี้ดนตรีแต่ละเผ่าพันธุ์มีความแตกต่างกัน ตามแต่สภาพสังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมีรายละเอียดดังนี้

เสียงสูงต่ำที่ร้อยเรียงตามจินตนาการของมนุษย์ เพื่อสะท้อนภาพแห่ง จินตนาการ และตอบสนองความต้องการของมนุษย์คือดนตรี ซึ่งดนตรีของมนุษย์ ต่างเผ่าพันธุ์ย่อมมีความแตกต่างกันไป เนื่องจากปัจจัยในการสร้างจินตนาการ เช่น สภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ขนบปฏิบัติของวัฒนธรรม อันได้แก่ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ มีความแตกต่างกัน จะมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับเขตภูมิศาสตร์ของแต่ละพื้นที่ (บุษกร บิณฑสันต์, 2553: 4)

เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี กล่าวว่า ดนตรีเป็นภาษาของอารมณ์ ซึ่งผู้ฟังสามารถจินตนาการ ได้อย่างอิสระ โดยมีรายละเอียดดังนี้ “ดนตรีเป็นภาษาของอารมณ์ (Language of Emotion) อัน เกิดจากการจินตนาการ (Imagine) ของผู้ฟังเอง เพราะฉะนั้นขอบข่ายของการรับรู้ทางด้านดนตรีจึง เป็นไปอย่างกว้างขวางไม่มีขอบเขต ผู้ฟังสามารถที่จะรับรสของดนตรีได้อย่างอิสระโดยปราศจาก ข้อจำกัดใด ๆ” (เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี, 2530: 2)

สงัด ภูเขาทอง กล่าวว่า ดนตรีเป็นเสียงที่อาศัยโสตประสาทในการรับรู้ โดยแต่ละคน อาจแปลความหมายหรือรับรู้อารมณ์ของดนตรีไปคนละแบบตามแต่จินตนาการ และความคิดของคน นั้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ดนตรีเป็นเรื่องของเสียงที่อาศัยโสตประสาทเป็นเครื่องรับรู้และแปล ความหมายโดยอาศัยวิธีจินตนาการ หรือความคิดคำนึงอันละเอียดอ่อนอย่างยิ่ง และ เสียงที่ได้ยินนั้นอาจมีความหมายหรือไม่ก็ได้คู่เคียงกับเสียงของภาษาพูดซึ่งในการ ตีความหมายอาจจะแตกต่างไปตามแต่ละความคิดแต่ละคนหรือรับรู้ไปคนละ อารมณ์ก็ได้ ซึ่งทั้งนี้เป็นเรื่องของความรู้ทางจิตวิทยา (สงัด ภูเขาทอง, 2539: 9)

ดนตรีไทยหากสังเกตสำเนียงของดนตรีจะเห็นว่า มีท่วงทำนองที่อ่อนหวาน นุ่มนวล ไม่ ค่อยปรากฏเสียงที่ดุดัน รุนแรง หากจะมีก็มักเกิดจากการปรุงแต่งขึ้นเป็นพิเศษเพื่อใช้สำหรับบาง โอกาส เช่น การแสดงละคร เป็นต้น มิใช่เป็นธรรมชาติของเสียงที่แท้จริง ทั้งนี้ก็เพราะสภาพของชีวิต ที่คนไทยสัมผัสมักจะพบกับความราบรื่นเป็นส่วนใหญ่ เรามักจะพบกับธรรมชาติที่สวยงามสมบูรณ์

เราไม่เคยพบกับอุปสรรคของธรรมชาติที่รุนแรง เช่น ความแห้งแล้งหรือหนาวจัดอย่างรุนแรง แม้แต่การสงครามระหว่างประเทศก็ไม่ถึงขั้นที่จะได้รับความทารุณโหดร้ายอย่างสาหัสจริง ๆ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้สภาพชีวิตของคนไทย ซึ่งค่อนข้างเรียบสงบเสมือนกับสภาพน้ำที่ไหลเอื่อย ๆ ดังที่เราพบเห็นอยู่เป็นประจำดูดีเกี่ยวกับสำเนียงของดนตรีไทยที่ดำเนินไปอย่างเรียบ ๆ อ่อนหวาน ขาดความดุตัน (สังัด ภูเขาทอง, 2539: 17)

เรณู โกศินานนท์ กล่าวว่า ดนตรีไทยมีลักษณะพิเศษที่เป็นเอกลักษณ์ไทยโดยเฉพาะจึงเป็นศิลปะประจำชาติของไทยมานานแสนนาน และยังเป็นสิ่งที่ใช้ขับกล่อมให้เกิดความเพลิดเพลินอีกด้วย ซึ่งการบรรเลงดนตรีไทยอาจฝึกหัดได้ด้วยตนเองเช่นเดียวกับเครื่องดนตรีอื่น ๆ หากแต่ดนตรีไทยไม่ได้ต้องการให้ผู้บรรเลงสามารถปฏิบัติได้เพียงอย่างเดียว แต่ยังต้องการให้ผู้บรรเลงได้เรียนรู้จังหวะ รู้หน้าที่ รู้คุณค่าของเสียงเครื่องดนตรีแต่ละชิ้นว่า เมื่อประสานกันเข้าแล้วจะเกิดผลอย่างไร รวมถึงความรู้สึกของเพลงแต่ละเพลง และบทบาทของเพลงที่ใช้ประกอบละคร วรรณคดีเรื่องต่าง ๆ อีกด้วย นอกจากนี้ก็ควรรู้ถึงสำเนียงภาษาของแต่ละเพลง ที่แสดงลักษณะภาษาของชาติต่าง ๆ จากนั้นก็คิดหา “ทาง” ของตนเอง สืบการบรรเลงตามแบบของตน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของดนตรีไทย (เรณู โกศินานนท์, 2545: 5)

บุญช่วย โสวัตร กล่าวว่า ระบบการบรรเลงดนตรีไทยสามารถปรับให้สอดคล้องกับกาลเทศะได้ เพราะวิชาการดุริยางค์ไทยได้กำหนดแบบแผนเชิงการบรรเลงไว้ในรูปของการปรับวงบรรเลงด้วยองค์ประกอบของวิชาการที่เกี่ยวข้องมิได้กำหนดตายตัวว่า เพลงหนึ่ง ๆ จะต้องใช้เพียงสำนวนใดสำนวนหนึ่ง หรือวิธีใดวิธีหนึ่งเป็นการเฉพาะ โดยทั่วไปมักจะกำหนดเพียงกรอบหรือขอบเขตไว้เป็นเพียงหลักการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ใช้กลไกทางวิชาการเข้าประกอบกับแนวคิดที่ได้สร้างสรรค์ไว้เพื่อการบรรเลงตามกาลเทศะที่สมควรและเหมาะสม (บุญช่วย โสวัตร, 2539: 15)

ดนตรีแต่ละประเภทล้วนมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ที่เมื่อผู้ฟังได้ยินเมื่อใดจะรู้ได้ทันทีว่าเป็นดนตรีประเภทใด ดนตรีไทยก็เช่นกัน สุรพล สุวรรณ ได้จำแนกเอกลักษณ์ของดนตรีไทย ไว้ดังนี้

1. ดนตรีไทยมีบันไดเสียง ที่เกือบจะเรียกได้ว่าไม่เหมือนของชาติใดในโลกนี้ก็ได้ เพราะบันไดเสียงของไทยซึ่งเรียงลำดับจากต่ำไปหาเสียงสูงนั้นแบ่งระยะต่าง ๆ ออกเป็น 7 ช่วงเสียงเท่าๆ กัน (ในดนตรีตะวันตกจะแบ่งเป็น 12 ช่วงเสียงเท่ากัน) สิ่งนี้เองเมื่อผู้ฟังที่ไม่เคยได้ยินการเล่นเพลงไทยโดยใช้บันไดเสียงของไทยเช่นนี้มาก่อน ก็จะมีรู้สึกสะดุดหูและเกิดรสชาติที่ผิดแผกไปจากเพลงของชาติอื่น ๆ ที่เคยรับฟังมาแล้ว สิ่งนี้เป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งของดนตรีไทย

2. ทำนองดนตรีไทย (Melody) คล้าย ๆ กับการนำทำนองที่มีความสูงต่ำใกล้เคียงกันมาเรียบเรียง ไม่กระโดดไปมาเหมือนดนตรีบางชาติบางภาษา เปรียบเทียบดนตรีไทยเรากล้าย ๆ กับคลื่นที่หนุนเนื่องกันมา แต่ถ้าจะคิดวิเคราะห์เป็นแบบฟอร์มหรือสัดส่วนของวรรคตอนก็แบ่งได้ แต่

จะเปรียบเทียบกับบรรทัดของดนตรีตะวันตกก็จะไม่ตรงกันทีเดียว เพราะหลักทฤษฎี หลักการ ประพันธ์ และกำเนิดของเพลงผิดแผกกันมาแต่ดึกดำบรรพ์แล้ว

3. จังหวะ (Rhythm) โดยทั่วไปเพลงชั้นสูงแท้ๆ ของไทยนั้น จะแบ่งมาตราจังหวะ ซึ่งเทียบกับดนตรีสากลได้แบบธรรมดา ซึ่งเรียกว่า จังหวะคู่ คือเป็นจังหวะ 2, 4 เป็นส่วนใหญ่ บางกรณีก็มี 3 บ้าง แม้กระนั้นนักดนตรีที่บรรเลงในวงก็สามารถที่จะคิดลูกเล่นตัดแปลงขึ้นเอง เพื่อให้เกิดรสชาติกลายเป็นแบบลักจังหวะหรือล้วงจังหวะ (Syncopation) ซึ่งโดยมากมักจะเล่นโดย ซออู้ หรือ ระนาดทุ้ม เป็นต้น

จังหวะหลักของเพลงไทยนั้นแบ่งโดยเครื่องตี คือ ฉิ่ง ซึ่งใช้กับจังหวะสั้น เพลงไทย โดยทั่วไปมักแบ่งจังหวะสามัญออกเป็น 3 แบบ คือ จังหวะช้า ปานกลาง และเร็ว ซึ่งภาษาดนตรีไทย เรียกว่า จังหวะสามชั้น สองชั้น และชั้นเดียว

นอกจากวัดจังหวะสามัญช้าเร็วด้วยฉิ่งแล้ว การตรวจสอบและกำกับจังหวะดนตรีไทย ยังต้องใช้กลองเป็นหลักอีกด้วย ซึ่งเรียกว่า จังหวะหน้าทับ (Rhythmic Cycle) ซึ่งใช้กำกับจังหวะการ ตีกลอง ผู้เล่นจะต้องจำทำนองของเครื่องหนังชนิดต่าง ๆ ได้ หรือสามารถตัดแปลงให้น่าสนใจได้อีก ด้วย การตีกลองประกอบจังหวะนอกจากจะช่วยจับจังหวะให้ช้าหรือเร็วแล้วยังมีประโยชน์ในการ ตรวจสอบบรรทัดตอนตั้งแต่ขึ้นต้นจนจบ หรือบางบรรทัดบางตอนว่าขาดหรือตกหล่นไปอย่างไร

4. สีสนหรือน้ำเสียงของเครื่องดนตรี ถ้าดูลักษณะผิว ๑ ของเครื่องดนตรีแต่ละชนิด แล้ว เครื่องมือบางอย่างก็มีส่วนคล้ายกับชาติอื่น ๆ บ้าง แต่ถ้านำมาเล่นแล้ว เสียงที่เปล่งออกมาก็จะ ผิดไปจากเครื่องมือของชาติอื่น ๆ ยกตัวอย่าง ถ้าเรานำซอจีนและซอไทย และซอฝรั่งหรือไวโอลินมา เล่น คนละครึ่ง ผู้ที่มีประสบการณ์ฟังมาบ้างจะสามารถบอกได้ทันทีว่าเสียงแต่ละเครื่องมือ นั้น เรียก กันตามภาษาดนตรีว่า “Tone Color” ผิดแผกกันไป

5. การประพันธ์ (Composer) และการบรรเลงหมู่ ดนตรีไทยมีเอกลักษณ์พิเศษอีก อย่างหนึ่งคือ การประพันธ์และการบรรเลงนั้นจะผิดแผกไปจากแบบอย่างของตะวันตก คือ การ ประพันธ์นั้นมีหลักเกณฑ์โดยที่นักประพันธ์มักจะคิดเนื้อเพลงก่อน หรือที่เรียกกันทั่ว ๆ ไปว่า เนื้อ เพลง (Basic Melody) เมื่อคิดเนื้อเพลงได้แล้วผู้แต่งก็จะพยายามตกแต่งเนื้อเพลงให้ไพเราะและ เหมาะสมกับเครื่องดนตรีแต่ละชนิด เช่น นำเนื้อเพลงมาตกแต่งเป็นสำหรับระนาดหรือทางซอ แต่ใน เวลาที่ผู้ประพันธ์ต่อเพลงให้กับนักดนตรีอื่น ๆ ผู้ประพันธ์มักจะต่อเนื้อเพลงให้กับนักดนตรีก่อน โดยเฉพาะผู้เล่นในวงปี่พาทย์ ซึ่งจะเล่นเนื้อเพลงเป็นหลัก ส่วนนักดนตรีอื่น ๆ ก็จะนำเนื้อเพลงไปแปร

เพื่อให้เหมาะสมกับเครื่องดนตรีแต่ละชิ้น ส่วนการต่อเพลงให้นักดนตรีที่เล่นเครื่องสายก็มักจะต่อทางซอให้ หรือเป็นทางที่แตกต่างจากเนื้อเพลงแล้ว อย่างไรก็ตามถ้านักดนตรีที่เล่นเครื่องสายมีไหวพริบดี ก็มักจะดัดแปลงลูกเล่นหรือทางให้เหมาะสมกับเครื่องที่ตนเล่น การที่นักดนตรีแต่ละคนดัดแปลงเนื้อเพลงจากผู้ประพันธ์ได้แต่งไว้นี้เองกลายเป็นเอกลักษณ์การบรรเลงดนตรีไทย และถือเป็นกลวิธีในการบรรเลงที่สำคัญ ผู้เล่นจะต้องใช้ปฏิภาณไหวพริบ ภูมิปัญญาและความสามารถด้านกลวิธีที่ได้ร่ำเรียนมาเพื่อสอดใส่เข้าไปในขณะบรรเลงให้เหมาะสม เมื่อนักดนตรีที่มีความสามารถแต่ละคนแปรเนื้อเพลงเดี่ยวพร้อม ๆ กัน จึงเกิดเสียงเพลงที่บรรเลงออกมาผิดแผกไปจากแบบของชาติอื่น การเล่นแบบนี้ อาจมีใช้ในตะวันตกในบางสมัยบ้าง แต่ก็ไม่ตรงแบบของไทยที่เดิมนัก การบรรเลงหมู่แบบนี้จึงถือเป็นเอกลักษณ์ในการบรรเลงหมู่ทางดนตรีไทยที่อาจเรียกว่าไม่เหมือนของชาติใดเลย และวิธีการเล่นแบบนี้ก็ไม่ตรงกับหลักการประสานเสียง (Harmony) ของดนตรีตะวันตกด้วย

6. กลวิธีการบรรเลงดนตรีไทย น่าจะแบ่งออกเป็น 2 แบบใหญ่ ๆ คือ กลวิธีที่ใช้เล่นหรือบรรเลงหมู่ และกลวิธีพิเศษที่ใช้บรรเลงเดี่ยว

กลวิธีที่ใช้บรรเลงหมู่จะมีศัพท์สังคีตต่าง ๆ ต่อไปนี้ใช้เสมอ เช่น ลูกล่อ ลูกขัด ลูกล่องหน้า ลูกจิ้งหะ ลูกย้อย ลูกเหลื่อม ส่วนกลวิธีพิเศษที่ใช้ในการบรรเลงเดี่ยว จะขึ้นอยู่กับเครื่องดนตรีแต่ละชนิด เพราะแต่ละเครื่องมือจะมีกลวิธีที่ผิดแผกกันไป เช่น ระนาดจะมีกลวิธีที่เรียกว่า เล่นทางเก็บ ทางเก็บขี้ ทางพัน ทางกรอ ทางรว้ว ทางเดี่ยว รว้วคาบลูกคาบดอก ถ้าเป็นกลวิธีของพวกซอ ก็จะมีคำว่า รว้วคั่นซัก คั่นซักสะอึกสะอื้น นิ้วนาคสะดุ้ง นิ้วเอื้อน พรหม ประ เป็นต้น ดนตรีไทยเรามีเอกลักษณ์พิเศษซึ่งผู้ปฏิบัติจะต้องใช้เวลา ความรู้สึก ปฏิภาณ และประสบการณ์ทั้งการเล่นและการฟัง หรือที่เรียกว่า ลึกเข้าไปในสายเลือด จึงจะทำให้การบรรเลงและการใช้กลวิธีเหมาะสมและสามารถดึงดูดหรือให้ความรู้สึกแก่ผู้ฟังได้อย่างแท้จริง

7. วรรคตอนของดนตรีไทย ทำนองที่สั้นที่สุดของดนตรีไทยเรียก “ลูก” หลาย ๆ ลูก รวมกันเรียกว่า “วรรค” หรือประโยค หลาย ๆ วรรครวมกันเข้าเรียกว่า ท่อน หรือ ตัว หรือ จับ หรือ ลา หรือ องค์ แล้วแต่ลักษณะของเพลงเป็นประเภทไป

8. อารมณ์ของเพลงไทย ทำนองจิ้งหะและการบรรเลงดนตรีไทยนั้นสามารถให้อารมณ์และความรู้สึกได้ทุกแบบ ดนตรีไทยจึงแบ่งออกเป็นหลายแบบหลายอย่างหลายรส ซึ่งจะต้องศึกษาทำความเข้าใจกับเพลงประเภทต่าง ๆ ทั้งนี้ขึ้นกับการฟังเป็นสำคัญ นอกจากการบรรเลงแล้วยังมีการบรรเลงประกอบการร้อง หรือการบรรเลงประกอบการรำหรือประกอบการแสดง เช่น ละคร โขน ได้อีกด้วย ดนตรีไทยสามารถให้อารมณ์ได้หลายแบบซึ่งขึ้นกับเพลงชนิดต่าง ๆ เช่น จำพวกที่

เกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์จะให้ความรู้สึกสง่างาม เครื่องขริม ความน่าเกรงขาม บางเพลงจะให้อารมณ์เศร้า และบางเพลงจะให้อารมณ์สนุกสนาน ตื่นเต้น และเร้าใจ (สุรพล สุวรรณ, 2549: 56-59)

จะเห็นได้ว่า ดนตรีเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ก่อให้เกิดสุนทรียะต่อผู้ฟังดนตรีไทย มีระบบเสียงและการบรรเลงที่สามารถปรับตัวเองให้สอดคล้องกับกาลเทศะได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด มีท่วงทำนองที่ให้อารมณ์ความรู้สึกที่หลากหลาย ซึ่งผู้ฟังอาจแปลความหมายต่างกันไปโดยอาศัยวิธีจินตนาการ หรือความคิดอันละเอียดอ่อน และขึ้นอยู่กับภูมิรู้ของผู้ฟังเป็นประการสำคัญด้วย ดนตรีไทยมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ “ท่วง” โดยนักดนตรีจะใช้กลวิธีการบรรเลงและสติปัญญาสร้างสรรค์จากทำนองที่ผู้ประพันธ์แต่งขึ้น ให้เกิดรูปแบบเฉพาะตัว ลีลาการบรรเลงตามแบบของตน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าดนตรีนั้นเป็นเครื่องแสดงถึงจินตนาการ และเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ โดยอาศัยปัจจัยหลายด้าน เช่น สภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ขนบปฏิบัติของวัฒนธรรม ซึ่งถ้าหากกล่าวถึงดนตรีไทยแล้วนั้น ดนตรีไทยมีเอกลักษณ์ทั้งรูปลักษณ์และน้ำเสียง อันเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทยมาอย่างยาวนาน ดนตรีไทยมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ “ท่วง” โดยนักดนตรีจะใช้วิธีการบรรเลงและสติปัญญาสร้างสรรค์จากทำนองที่ผู้ประพันธ์แต่งขึ้น ให้เกิดรูปแบบเฉพาะตัว ลีลาการบรรเลงตามแบบของตน

2.1.4 ทฤษฎีด้านดุริยางคศิลป์ไทย

บุญธรรม ตราโมท กล่าวถึง สิ่งที่ประกอบเข้าเป็นเพลงนั้นมีอยู่หลายอย่าง เช่น ทำนอง สำเนียง จังหวะ หน้าทับ เท่า โยน ลูกล้อ ลูกขัด เหลื่อม แต่สิ่งสำคัญที่สุดนั้นคือ ทำนอง และจังหวะ จึงจะเป็นเพลงที่สมบูรณ์ได้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

สิ่งที่ประกอบกันเข้าเป็นเพลงหนึ่ง ๆ นั้นมีอยู่หลายอย่างด้วยกัน บางเพลงก็มีมากอย่าง บางเพลงก็มีน้อยอย่าง ตามลักษณะและความประสงค์ของผู้ประดิษฐ์เพลงนั้น ๆ สิ่งเหล่านี้คือ ทำนอง สำเนียง จังหวะ หน้าทับ เท่า โยน ลูกล้อ ลูกขัด เหลื่อม ฯลฯ แต่สิ่งสำคัญที่สุดของเพลงก็คือ “ทำนองกับจังหวะ” มีแต่ทำนองไม่มีจังหวะก็รุงรังโยเยไม่เป็นเพลง มีอยู่บ้างเหมือนกันที่เพลงอย่างเกือบไม่มีจังหวะควบคุม เช่น เพลงร่ำ แต่ก็ยังมีจังหวะอยู่บางแห่ง และมีเสียงที่ปรอกรันอยู่ได้นาน ๆ จึงพอฟากันไปพร้อม ๆ กันได้ แต่ถ้ามีจังหวะไม่มีทำนองก็ไม่เป็นเพลงเลย หากจะนับว่าเป็นเพลงก็เป็นเพลงอย่างชาวป่าหรือสมัยดึกดำบรรพ์โน้น (บุญธรรม ตราโมท, 2545: 37-38)

สงบศึก ธรรมวิหาร ได้จำแนกองค์ประกอบของดนตรีไทยที่สำคัญไว้ดังนี้

1. มาตราเสียงทางดนตรีไทย (Scale)
2. จังหวะของเพลงไทย
 - 2.1 จังหวะสามัญ
 - 2.2 จังหวะฉิ่ง
 - 2.3 จังหวะหน้าทับ
3. ทำนอง (ทาง)
4. การประสานเสียง
5. รูปแบบของเพลงไทย
6. อารมณ์เพลง

(สงบศึก ธรรมวิหาร, 2540: 54)

โกวิทย์ ชันธศิริ และอรวรรณ บรรจงศิลป์ จำแนกองค์ประกอบของเพลงไทยไว้ดังนี้

1. บันไดเสียง (Scale)
2. จังหวะ (Rhythm)
3. ทำนอง (Melody)
4. การประสานเสียง (Harmony)
5. รูปแบบ (Form)
6. อารมณ์เพลง

(โกวิทย์ ชันธศิริ และ อรวรรณ บรรจงศิลป์, 2546: 111)

เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี กล่าวว่า เสียงเพลงที่บรรเลง ที่เราฟังแล้วให้ความรู้สึกต่าง ๆ กัน นั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญดังนี้

1. ลีลาจังหวะ (Rhythm and Time) องค์ประกอบของจังหวะจำแนกได้ดังต่อไปนี้

Beat คือจังหวะเคาะหรือเกิดจากการเคาะ อันการกระทำใด ๆ ที่ก่อให้เกิดเสียงที่นักดนตรีสามารถได้ยิน ได้แก่ เสียง ฉิ่ง ฉาบ กรับ โหม่ง เป็นต้น

Time หมายถึงการกำหนดเวลาที่เท่ากัน

Tempo คือความช้า - เร็วของเพลงซึ่งอยู่กับข้อกำหนดตกลงโดยผู้บรรเลงหรือในกลุ่มของผู้บรรเลงเอง ในดนตรีไทยความจริงแล้วในลักษณะรูปแบบ (Forms) ของบทเพลง เช่น เพลงเถา (สามชั้น สองชั้น และชั้นเดียว) ก็ยังบอกถึงอัตราความเร็วและความแตกต่างของความเร็วอยู่แล้ว แต่ระดับของความช้าและเร็วมากน้อยแค่ไหนนั้นขึ้นอยู่กับข้อตกลงกันระหว่างนักดนตรี ฉะนั้น เพลง ๆ เดียวกันที่บรรเลงโดยวงดนตรี 2 วง ความช้า - เร็ว อาจจะแตกต่างกันได้

Rhythm เป็นผลที่เกิดจากการรวมกันขององค์ประกอบที่ได้กล่าวมาแล้วแต่แรก คือ Beat, Time, Tempo การรวมตัวกันของ Beat, Time และ Tempo ทำให้เกิดเป็นลีลาของจังหวะ (Rhythm) ลักษณะที่เด่นชัดของ Rhythm มีที่สำคัญอยู่ 2 ประการด้วยกันคือ การเน้นเสียง (Accent) และความสั้นยาวของเสียง (Duration)

สำหรับจังหวะในดนตรีไทยสามารถแบ่งเป็น 2 อย่างคือ จังหวะฉิ่ง และจังหวะหน้าทับ

จังหวะฉิ่ง เกิดจากเสียงฉิ่ง เพื่อกำหนดความสั้น-ยาว และตลอดถึงความช้า-เร็วของบทเพลงโดยอาศัยฉิ่งเป็นตัวกำหนด ในการบรรเลงดนตรีไทย ฉิ่งนับว่าเป็นเครื่องดนตรีที่มีบทบาทมากที่สุดเครื่องหนึ่ง แม้ว่าฉิ่งจะสามารถบรรเลงได้แค่ 2 เสียง คือ ฉิ่ง และฉับ แต่เราสามารถบรรเลงได้ในหลายรูปแบบ

จังหวะหน้าทับ เครื่องดนตรีที่ทำหน้าที่บรรเลงจังหวะหน้าทับได้แก่ เครื่องดนตรีประเภทเครื่องหนังทั้งหมด เช่น กลองแขก กลองสองหน้า เป็นต้น หน้าทับในดนตรีไทยเป็นตัวที่บ่งบอกความสั้นยาวและลีลาอารมณ์ตลอดทั้งรูปแบบของเพลง หน้าทับที่นิยมใช้ในดนตรีไทยปัจจุบันสำหรับเพลงโดยทั่ว ๆ ไป คือ หน้าทับปรบไก่ และหน้าทับสองไม้ นอกจากนี้ยังมีหน้าทับอีกหลายหน้าทับ เช่น หน้าทับสดาียง หน้าทับมอญ - พม่า - จีน เป็นต้น

2. ทำนอง (Melody) คือ ผลของความสูง-ต่ำ (Pitch) ความช้า-เร็ว (Duration) ความดัง-เบา (Intensity) ของเสียงโดยผ่านเครื่องดนตรีที่แตกต่างชนิดกัน (Timber หรือ Tone Color) ทั้งหมดนี้ผสมผสานกันอย่างต่อเนื่องโดยอาศัยพื้นฐานที่สำคัญคือจังหวะ เมื่อเราฟังดนตรี จุดที่จะดึงดูดความสนใจเรา สร้างความประทับใจให้แก่เราไว้ในความทรงจำคือ ส่วนที่เป็นทำนองของเพลง โดยทั่ว ๆ ไปทำนองจะเป็นส่วนที่จะช่วยบอกถึงความแตกต่างระหว่างเพลงหนึ่งกับอีกเพลงหนึ่ง

ในทางดนตรีไทย แบ่งประเภทของทำนองออกเป็น 2 ประเภทคือ ทำนองร้อง (ทางร้อง) ทำนองบรรเลง (ทางรับ) อย่างไรก็ตามทั้งทำนองร้องและทำนองรับจะมีแบบแผนที่เหมือนกันที่ต้องยึดคือลูกฆ้อง หรือทำนองหลัก (Basic Melody)

ทำนองเพลงร้อง ทำนองของทางร้องประกอบไปด้วยทำนองจริงของเพลงและคำร้อง ขนาดความยาวของทางร้องและทางบรรเลงจะมีความยาวเท่ากัน ยกเว้นเพลงที่มี “ลูกโยน”

ในทางปฏิบัตินั้น ทำนองทางร้องได้แก่การนำเอาทำนองเดิม (Basic Melody) มาปรุงแต่ง (Embellishments) เพื่อให้เหมาะสมกับระบบเสียงทางภาษาในภาษาไทย เช่น วรรณยุกต์ หรือสระเสียงสั้น เสียงยาว เป็นต้น

ทำนองเพลงบรรเลง ดนตรีไทยมีข้อแตกต่างจากดนตรีสากลอย่างหนึ่งคือ “การแปรทำนอง” (Variation) การแปรทำนองนี้ นักดนตรีจะต้องมี “ลูกซ่อง” (Basic Melody) อยู่ในใจ ในขณะที่บรรเลงนักดนตรีจะแปรจากลูกซ่องให้เป็นทำนองเต็ม (Full Melody) ตามลักษณะของเครื่องดนตรีแต่ละชนิด นักดนตรีสามารถบรรเลงได้อย่างอิสระ ซึ่งผิดกับทางร้องที่ต้องคำนึงถึงเนื้อร้องด้วย

3. พื้นผิวและการประสานเสียง (Texture and Harmony) ในทางดนตรีพื้นผิวคือ ลักษณะหรือรูปแบบของเสียงที่ประสานสัมพันธ์และไม่ประสานสัมพันธ์กัน ตามกระบวนการประพันธ์เพลง ผลรวมของเสียงหรือแนวทั้งหมดเหล่านั้นจัดเป็นพื้นผิว (Texture) ลักษณะของพื้นผิวและการประสานเสียงทางด้านดนตรีมีอยู่ 4 แบบด้วยกันคือ Monophony Polyphony Homophony Heterophony

Monophony เป็นเพลงที่มีทำนองเดียว (a single melodic line) เพลงประเภทที่มีทำนองเดียวนั้นมีมาแล้วตั้งแต่สมัยโบราณก่อนแบบอื่น ๆ

Polyphony คือ การที่ทำนอง 2 ทำนองหรือมากกว่า 2 ทำนองมีความเด่นหรือความสำคัญในตัวเอง

Homophony คือ ลักษณะที่ทำนองหนึ่งที่เด่นหรือทำนองหลัก ในขณะที่เดียวกันก็มีแนวอื่น ๆ ทำหน้าที่เป็นตัวประกอบของแนวหลัก

Heterophony จัดเป็นรูปแบบของการประสานเสียงของดนตรีที่มีแนวทำนองหลาย ๆ ทำนองโดยที่ในแนวแต่ละแนวนั้นมีความสำคัญเท่ากันหมด

ในการบรรเลงดนตรีไทย เสียงเครื่องดนตรีทุกชนิดมีความเท่าเทียมกันหมดทุกแนว จึงจัดได้ว่าเป็นการประสานเสียงแบบ Heterophonic Style

4. คีตลักษณ์ (Forms) หมายถึงลักษณะรูปแบบของบทเพลง ซึ่งเป็นลักษณะที่ได้ถูกกำหนดขึ้นโดยผู้ประพันธ์ (Composer) ซึ่งเกี่ยวกับส่วนหรือท่อนของบทเพลง รวมถึงรูปแบบทางด้านดนตรีไทยอีกหลายลักษณะ เช่น ทางเครื่อง ลูกหมัด หรือลูกบท ว่าดอก เป็นต้น (เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี, 2530: 2-10)

บุญธรรม ตราโมท ได้กล่าวถึงระบบเสียงของดนตรีไทยว่า เสียงของดนตรีไทยประเภท (ยกเว้นเครื่องประกอบจังหวะ) มีระดับเสียงจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูงเช่นเดียวกับชาติอื่น ๆ

แต่เสียงของดนตรีไทยทั้ง 7 เสียงจะมีความถี่ห่างที่เท่ากันหมดทุกเสียง ต่างไปจากดนตรีสากลที่แม้ว่าจะมี 7 เสียงเช่นเดียวกัน แต่ความถี่ห่างไม่ได้เท่ากัน แต่แบ่งย่อยลงไปเป็น 12 ส่วนเท่าๆ กันอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งเมื่อรวมเป็น 7 เสียงแล้ว บางเสียงก็ห่างกันเป็น 2 ส่วนบ้าง 1 ส่วนบ้าง (ส่วนหนึ่ง ๆ เท่ากับครึ่งเสียงสากล) ดังนั้น หากจะเทียบเสียงที่ 1 ของดนตรีไทยกับสากลให้ตรงกันแล้ว เสียงที่ 2-3-4-5-6-7 จะไม่ตรงกันเลยแม้แต่เสียงเดียว นอกจากเสียงที่ 8 ซึ่งเท่ากับเสียงที่ 1 เท่านั้น (บุญธรรม ตราโมท, 2545: 27-28)

ซึ่งสอดคล้องกับอุทิศ นาคสวัสดิ์ ที่กล่าวว่า มาตรฐานเสียงของดนตรีไทยคล้ายคลึงกับของดนตรีสากลที่เรียกว่า Diatonic Scale คือมี 7 เสียงเท่ากัน แต่ว่าระดับแห่งการวางเสียงผิดกันมากของไทยเรานั้นวาง 7 เสียงเท่ากันหมด ไม่มีครึ่งเสียงคั่นอยู่ตอนใด ๆ ของมาตรฐานเสียงเลย ผิดกับเสียงดนตรีสากล ซึ่งใน 7 เสียงนั้นจะมีเสียงเต็มอยู่ 5 เสียง และมีครึ่งเสียงอยู่ 2 เสียง โดยเสียงคู่แปด (Octave) ระหว่างโดต่ำกับโดสูงนั้นตรงกันทั้งของดนตรีไทยและดนตรีสากล แต่เสียงอื่น ๆ ที่อยู่ภายในควมคุมของเสียงโดต่ำและสูงนี้จะไม่เท่ากันเลย (อุทิศ นาคสวัสดิ์, 2511: 5)

ระดับเสียงของดนตรีไทย เรามักคุ้นหูกับคำที่นักดนตรีไทยเรียกกันว่า “ทาง” ซึ่งคำว่า “ทาง” นี้ ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายไว้ 3 ประการ คือ

1. หมายถึงวิธีดำเนินงานโดยเฉพาะของเครื่องดนตรีแต่ละอย่าง เช่น ทางระนาดเอก ทางระนาดทุ้ม และทางซอ ซึ่งแต่ละอย่างต่างก็มีวิธีดำเนินงานของตนแตกต่างกัน
2. หมายถึงวิธีดำเนินงานของเพลงที่ประดิษฐ์ขึ้นโดยเฉพาะ เช่น ทางของครูก. ครูข. หรือทางเดี่ยว ทางหมู่ ทางพื้น ทางกรอ และทางลูกล่อลูกขัด ซึ่งแม้จะบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีอย่างเดียวกันก็ดำเนินงานไม่เหมือนกัน
3. หมายถึงระดับเสียงของเพลงที่บรรเลง (Key) ซึ่งกำหนดชื่อเรียกเป็นที่หมายรู้กันทุก ๆ เสียง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2545: 81)

อุทิศ นาคสวัสดิ์ ได้อธิบายระดับเสียงหรือ “ทาง” ในดนตรีไทยว่า แม้มาตรฐานเสียงของดนตรีไทยจะแบ่งออกเป็น 7 เสียงเท่ากันก็ตาม แต่ผู้บรรเลงจะขึ้นเพลงเอาตรงนั้นตรงนี้ตามใจชอบไม่ได้ ทั้งนี้เพราะมีเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าและเครื่องสายกำกับอยู่ หากขึ้นเพลงให้ผิดระดับเสียงของเครื่องเป่าและเครื่องสายเหล่านี้แล้ว นอกจากนั้นจะตาย (เล่นยาก) แล้วยังทำให้อารมณ์ของเพลงผิดไปด้วย ฉะนั้นปราชญ์ทางดนตรีไทยท่านจึงได้กำหนดระดับเสียงใช้กับเครื่องเป่าต่าง ๆ ซึ่งเรียกกันทั่ว ๆ ไปว่า “ทาง” ขึ้น 7 ทางดังนี้

ก) ทางเพียงออกลางหรือทางในลด เสียงแรกเริ่มจากลูกฆ้อง ลูกที่ 10 นับจากลูกต่ำที่สุดหรือลูกทวนขึ้นมา โดยเรียกตามชื่อของลูกฆ้องในตำแหน่งนี้ที่เรียกว่า “ลูกเพียงออ” ในการบรรเลงทางเพียงออกลางนี้จะมีเสียงลูกฆ้องลูกที่ 10 เป็นเสียงที่ควบคุมเสียงต่าง ๆ อยู่แทบทุกเพลง เป็นทางที่ใช้ระดับเสียงต่ำที่สุด นิยมใช้บรรเลงประกอบการแสดงละครตีก๋อคำบรรพ์

ข) ทางใน เสียงแรกเริ่มจากลูกฆ้อง ลูกที่ 11 กล่าวคือเสียงของทางนี้อยู่สูงกว่าทางเพียงออกลางหรือทางในลด 1 เสียงโดยเรียกชื่อตามเครื่องดนตรีที่เป็นเสียงหลักในการบรรเลงคือ “ปี่ใน” นิยมใช้บรรเลงประกอบการแสดงโขนละคร

ค) ทางกลาง เสียงสูงกว่าทางใน 1 เสียง ที่เรียกว่า “ทางกลาง” ก็เพราะใช้ “ปี่กลาง” เป็นเสียงหลักในการบรรเลง นิยมใช้บรรเลงประกอบการแสดงโขนและหนังใหญ่

ง) ทางเพียงออบนหรือทางนอกต่ำ เสียงสูงกว่าทางกลางขึ้นมา 1 เสียง โดยเรียกชื่อตามเครื่องดนตรีที่เป็นเสียงหลักในการบรรเลงคือ “ขลุ่ยเพียงออ” หรือ “ปี่นอกต่ำ” นิยมใช้สำหรับบรรเลงเครื่องสายและมโหรี

จ) ทางกรวดหรือทางนอก เสียงสูงกว่าทางเพียงออบนหรือทางนอกต่ำขึ้นมา 1 เสียง โดยเรียกชื่อตามเครื่องดนตรีที่เป็นเสียงหลักในการบรรเลงคือ “ขลุ่ยกรวด” “ปี่นอก” เป็นระดับเสียงที่ค่อนข้างสูงมาก มักใช้บรรเลงประกอบกับเสภา จนบางครั้งอาจเรียกว่า “ทางเสภา”

ฉ) ทางกลางแหบ เสียงสูงกว่าทางกรวดหรือทางนอก 1 เสียง ที่เรียกทางกลางแหบ เพราะใช้เสียงของปี่กลางเป็นหลัก หากแต่จะต้องเป่าเป็นทางแหบ ทางนี้ไม่ค่อยได้รับความนิยมในการบรรเลงมากนัก

ช) ทางขวา เสียงสูงกว่าทางกลางแหบ 1 เสียง โดยเรียกชื่อตามเครื่องดนตรีที่เป็นเสียงหลักในการบรรเลงคือ “ปี่ขวา” นิยมใช้บรรเลงประกอบกับปี่ขวา เช่น ใช้ในการบรรเลงเครื่องสายปี่ขวา เป็นต้น

ระดับเสียงทั้งเจ็ดนี้นักดนตรีไทยเรียกกันว่า “ทาง” ดังที่กล่าวมาข้างต้น แต่โดยทั่วไประดับเสียงนี้มักกำหนดขึ้นโดยเครื่องเป่าที่ใช้กำกับและวัตถุประสงค์ของการบรรเลงเป็นสำคัญ (อุทิศ นาคสวัสดิ์, 2511: 8-10)

มนตรี ตราโมท กล่าวว่า วิชาการไม่ว่าแขนงใดจะต้องมีคำที่ใช้พูดเป็นหมายรู้กัน เฉพาะแต่ในวงการแขนงนั้น ยิ่งเป็นวิชาการที่เป็นศิลปะก็ยิ่งมีคำเฉพาะมากขึ้น และคำเฉพาะเหล่านี้ผู้ที่อยู่นอกวงการนั้นก็ยากที่จะทราบความหมายได้ แม้คำบางคำจะเหมือนกับคำพูดสามัญที่ใช้กันอยู่

โดยทั่วไป แต่ความหมายที่ใช้ในวงการณ์ต่างไปจากความหมายสามัญทั่วไป ในวงการของดุริยางคศิลป์ไทยก็มีคำเฉพาะซึ่งเป็นศัพท์วิชาการที่ใช้พูด โดยเรียกว่า “ศัพท์สังคีต” (มนตรี ตราโมท, 2525: 27)

ในการวิจัยเรื่องการสร้างสรรค์โดยสรุปความจากหนังสือศัพท์สังคีตของ มนตรี ตราโมท เพลงตับวิหาร์เรียงสำราญ ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมศัพท์สังคีตที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ และที่ควรรู้จักโดยทั่วไป ดังนี้

ตับ หมายถึง การนำเพลงหลาย ๆ เพลงมาร้องและบรรเลงติดต่อกัน จำแนกเป็น 2 ชนิด ได้แก่ ตับเรื่อง และตับเพลง

1. ตับเรื่อง เพลงที่นำมาบรรเลงและบรรเลงติดต่อกันนั้นมีบทร้องที่เป็นเรื่องเดียวกัน และดำเนินไปตามลำดับ ฟังได้ติดต่อกันเป็นเรื่องราว ส่วนทำนองเพลงอาจเป็นคนละอัตราหรือคนละประเภทก็ได้ เช่น ตับนางลอย ตับนาคบาท เป็นต้น

2. ตับเพลง เพลงที่นำมาบรรเลงและบรรเลงติดต่อกันนั้นเป็นทำนองเพลงที่อยู่ในอัตราเดียวกัน (สองชั้น หรือสามชั้น) มีสำนวนทำนองสอดคล้องติดต่อกันอย่างกลมกลืน ส่วนบทร้องไม่ได้จำกัดว่าจะต้องเป็นเรื่องเดียวกันหรือไม่ เช่น ตับลมพัดชายเขา ตับเพลงยาว เป็นต้น

หน้าพาทย์ หมายถึง เพลงที่ใช้บรรเลงประกอบกิริยาต่าง ๆ ไม่ว่าจะ เป็นกิริยาของมนุษย์ สัตว์ วัตถุ หรือธรรมชาติ ทั้งกิริยาที่มีตัวตนหรือกิริยาสมมติ

เถา หมายถึง เพลง ๆ เดียวกันที่นำมาร้องหรือบรรเลงติดต่อกัน โดยมีอัตราจังหวะลดหลั่นกันไม่น้อยกว่า 3 ชั้น เพลงเถานี้ไม่ได้มีเพียงแต่ใหญ่ไปหาเล็ก คือ สามชั้น สองชั้น และชั้นเดียว ในทางกลับกันก็มีเรียงจากชั้นเดียว สองชั้น และสามชั้น แต่เป็นในกรณีพิเศษ เช่น เดี่ยวระนาดเอก เพลงพญาโศก เป็นต้น

เพลง หมายถึง ทำนองที่เรียบเรียงถูกต้องตามหลักดุริยางคศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย จังหวะ ประโยค วรรค ตอน และสัมผัส

ท่อน หมายถึง กำหนดส่วนใหญ่ส่วนหนึ่งของบทเพลง

จังหวะ หมายถึง การแบ่งส่วนย่อยของทำนองเพลง ซึ่งดำเนินไปด้วยเวลาอันสม่ำเสมอ จำแนกได้เป็น 3 อย่างคือ

1. จังหวะสามัญ หมายถึงจังหวะทั่วไปที่จะยึดหลักสำคัญของการขับร้องและการบรรเลง แม้จะไม่มีสิ่งใดเป็นเครื่องให้สัญญาณ ก็ต้องมีความรู้สึกอยู่ในใจตลอดเวลา

2. จังหวะฉิ่ง เป็นการแบ่งจังหวะด้วยเสียงฉิ่ง เพื่อให้รู้จังหวะเบาและจังหวะหนัก โดยปกติฉิ่งจะตีสลับกันเป็น “ฉิ่ง” และ “ฉับ” ฉิ่งเป็นจังหวะเบา และฉับเป็นจังหวะหนัก ส่วนจะใช้

จังหวะถี่หรือห่างกันอย่างไรขึ้นอยู่กับลักษณะของเพลง เพลงพิเศษบางเพลงอาจตีแต่เสียงฉิ่งล้วน ๆ หรือฉับล้วน ๆ ก็ได้ เพลงสำเนียงจีนหรือญวนมักตีเป็น “ฉิ่ง ฉิ่ง ฉับ” แต่นี่เป็นการเพิ่มเสียงฉิ่งพยางค์ที่ 2 เข้ามาอีกพยางค์หนึ่งเท่านั้น ไม่ได้เป็นจังหวะพิเศษ ส่วนเพลงจังหวะพิเศษ เช่น เพลงจำพวกไอ้โลม ชมตลาด และยานี การตีฉิ่งมีจังหวะกระชั้นในตอนท้ายประโยค

3. จังหวะหน้าทับ หมายถึง การถือหน้าทับเป็นเกณฑ์นับจังหวะ กล่าวคือ เมื่อหน้าทับตีสบไปเที่ยวหนึ่งก็นับเป็นหนึ่งจังหวะ โดยทั่วไปจะใช้หน้าทับและอัตราจังหวะของเพลงนั้น ๆ เป็นเกณฑ์ เช่น พรบไก่อ หรือสองไม้ สามชั้น สองชั้น และชั้นเดียว ส่วนเพลงที่มีหน้าทับพิเศษซึ่งมีความยาวมากจะไม่ใช้หน้าทับประจำเพลงนั้นมาเป็นเกณฑ์กำหนดจังหวะ แต่จะดูว่าเพลงนั้นเป็นเพลงประเภทใด เช่น หากเป็นเพลงประเภทหน้าทับปรบไก่อก็ต้องใช้หน้าทับปรบไก่อเป็นเกณฑ์ตรวจสอบ

หน้าทับ วิธีตีเครื่องดนตรีที่ซึ่งด้วยหนึ่งจำพวกที่เลียนเสียงมาจาก “ทับ” เช่น ตะโพน กลองแขก เป็นต้น ซึ่งมีบัญญัติเป็นแบบแผนสำหรับตีประกอบจังหวะประจำทำนองเพลงโดยเฉพาะ

ปรบไก่อ เป็นชื่อของหน้าทับประเภทหนึ่ง ซึ่งมีสัดส่วนค่อนข้างยาว สำหรับตีประกอบกับเพลงที่มีทำนองดำเนินประโยค วรรคตอนเป็นระเบียบ โดยแปลงมาจากคำรับของลูกคู่เพลงปรบไก่อที่ร้องว่า “ฉ่า ฉ่า ฉ่า ช้า – ชะฉ่า – ไเฮ้” และนำมาตัดแปลงแก้ไขเป็นอัตราสองชั้น ส่วนอัตราสามชั้น และชั้นเดียวก็ขยายหรือย่อไปตามส่วน

สองไม้ เป็นชื่อหน้าทับอย่างหนึ่ง ซึ่งมีส่วนค่อนข้างสั้น เพื่อสะดวกและเหมาะสมแก่ทำนองเพลงที่มีประโยคสั้น ๆ หรือเพลงที่มีทำนองพลิกแพลง หรือเพลงที่กำหนดความยาวไม่แน่นอน

สามชั้น เป็นคำกำหนดอัตราจังหวะของเพลง ซึ่งมีประโยคและจังหวะหน้าทับค่อนข้างยาว ทุก ๆ ประโยคและจังหวะหน้าทับมีความยาวกว่า 2 อัตราชั้นอีกเท่าตัว หากเทียบกับโน้ตสากลจะพบว่า ใน 1 หน้าทับ ประเภทสองไม้ จะมีความยาวเท่ากับ 4 ห้องของจังหวะ 2/4 และหากเป็นประเภทปรบไก่อก็มีความยาวเท่ากับ 8 ห้องของจังหวะ 2/4

สองชั้น เป็นคำกำหนดอัตราจังหวะของเพลง ซึ่งมีประโยคและจังหวะหน้าทับขนาดปานกลาง มีความยาวมากกว่าอัตราชั้นเดียวอีกเท่าตัว หากเทียบกับโน้ตสากลจะพบว่า ใน 1 หน้าทับ ประเภทสองไม้ จะมีความยาวเท่ากับ 2 ห้องของจังหวะ 2/4 และถ้าเป็นประเภทปรบไก่อก็มีความยาวเท่ากับ 4 ห้องของจังหวะ 2/4

ชั้นเดียว เป็นคำกำหนดอัตราจังหวะของเพลง ซึ่งมีประโยคและจังหวะหน้าทับสั้น ๆ และมักดำเนินจังหวะเร็ว หากเทียบกับโน้ตสากลจะพบว่า ใน 1 หน้าทับ ประเภทสองไม้จะมีความยาวเท่ากับ 1 ห้องของจังหวะ 2/4 ถ้าเป็นเพลงประเภทปรบไก่อจะมีความยาวเท่ากับ 2 ห้องของจังหวะ 2/4

ทำนอง หมายถึง เสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ ประกอบด้วยอัตราสั้น ยาว น้ำหนักเบา แรง ซึ่งเรียกว่า “ทีฆะรัสสะ” สลับกันไปตามความต้องการของผู้ประพันธ์

ทาง มี 3 ความหมาย คือ

1. วิธีดำเนินการทำนองโดยเฉพาะของเครื่องดนตรีแต่ละอย่าง เช่น ทางระนาดเอก ทางระนาดทุ้ม และทางซอ ซึ่งแต่ละอย่างต่างก็มีวิธีดำเนินการทำนองของตนแตกต่างกัน

2. วิธีดำเนินการทำนองที่ประพันธ์ขึ้นโดยเฉพาะ เช่นทางของครูก. ครูข. หรือทางเดี่ยว ทางหมู่ ทางพื้น ทางกรอ และทางลูกล่อลูกชัด ซึ่งแม้จะบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีอย่างเดียวกันก็ดำเนินการทำนองไม่เหมือนกัน

3. ระดับเสียงของเพลง (Key) ซึ่งกำหนดชื่อเรียกในแต่ละระดับเสียงเป็นที่รู้จักกัน

เนื้อ มี 2 ความหมาย คือ

1. ใช้เรียกบทประพันธ์ซึ่งเป็นถ้อยคำที่ใช้ขับร้อง หรือที่เรียกกันว่า “เนื้อร้อง”

2. ใช้เรียกการตีเครื่องหนังหรือทำนองเพลงที่ไม่ได้ขับแต่งหรือพลิกแพลงแต่อย่างใด หรือที่เรียกกันว่า “เนื้อเพลง” ซึ่งข้อวงใหญ่จะตีเนื้อเรียกว่า “เนื้อฆ้อง” ส่วนเครื่องดนตรีอื่น ๆ จะดำเนินการทำนอง โดยขับแต่งหรือพลิกแพลงออกไป

เท่า บางครั้งเรียกว่า “ลูกเท่า” เป็นทำนองเพลงพิเศษที่มีความประสงค์ให้ทำนองตอนนั้นยืนอยู่ ณ เสียงใดเสียงหนึ่ง “เท่า” หรือ “ลูกเท่า” นี้จะต้องอยู่ในกำหนดบังคับของจังหวะหน้าทับ โดยมีความยาวเพียงครึ่งจังหวะหน้าทับเท่านั้น และโดยปกติมีแทรกอยู่ในเพลงประเภทหน้าทับปรบ ไข่ ทำนองเท่านี้มีประโยชน์ในการแทรกเพื่อเชื่อมระหว่างประโยคหรือวรรคตอนของทำนองเพลงให้ติดต่อกันอย่างกลมกลืน หรือเพิ่มให้ครบถ้วนจังหวะหน้าทับ

คู่ หมายถึง ระยะเวลาของเสียง 2 เสียง ที่อาจบรรเลงให้ดังพร้อม หรือดังคนละทีก็ได้ โดยทั้ง 2 นี้ห่างกันเท่าใดก็เรียกว่าคู่เท่านั้น แต่การนับจะต้องนับเสียงที่ตั้งทั้ง 2 รวมอยู่ด้วย เช่น เสียงหนึ่งอยู่ที่อักษร ด. และอีกเสียงหนึ่งอยู่ที่อักษร ท. จะนับได้ดังนี้ 1. ด 2. ต 3. ถ และ 4. ท ดังนั้นจะต้องเรียกว่าคู่ 4 เป็นต้น

สำเนียง หมายถึง การเรียบเรียงทำนองเพลง ที่ทำให้ความรู้สึกของผู้ฟังทราบได้ว่าเป็นเพลงจำพวกใด ชนิดใด และภาษาใด

แนว หมายถึง ขนาดหรือกำลังความช้าเร็วของการดำเนินจังหวะ ที่เรียกว่า “แนวดี” ก็คือการรักษาขนาดหรือกำลังความช้าเร็วของการดำเนินจังหวะไว้ให้เรียบร้อยสม่ำเสมอและเหมาะสมกับเพลง

เก็บ หมายถึง การบรรเลงวิธีหนึ่งที่แทรกเสียงหรือพยางค์ให้ถี่ขึ้นจากเนื้อเพลงธรรมดา

กรอ มี 2 ความหมาย คือ

1. วิธีการบรรเลงเครื่องดนตรีประเภทตี ซึ่งตีสองมือสลับกันถี่ ๆ โดยมือทั้งสองไม่ได้อยู่ที่ลูกเดียวกัน มักจะตีเป็นคู่สอง คู่สาม คู่สี่ ห้า หก และแปด

2. เป็นคำเรียกทางของเพลงที่ดำเนินทำนองอย่างหนึ่งซึ่งดำเนินไปโดยใช้เสียงยาว ๆ ซ้ำ ๆ เรียกว่า “ทางกรอ” ที่เรียกอย่างนี้ เพราะเพลงที่มีเสียงยาว ๆ นั้นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีไม่สามารถจะทำเสียงให้ยาวได้จึงต้องตีกรอให้ได้ความยาวเท่ากับทำนองเพลง

เอื้อน มี 2 ความหมาย คือ

1. ใช้ในการขับร้อง หมายถึงการร้องเป็นทำนองโดยให้เสียงเปล่า ไม่มีถ้อยคำ มักออกเสียงคล้ายสระเออ

2. ใช้ในการบรรเลงดนตรี หมายถึงการทำเสียงให้เลือนไหลติดต่อกันโดยสนิท

คลอ หมายถึง การบรรเลงดนตรีไปพร้อม ๆ กับการร้องเพลง โดยดำเนินทำนองเป็นอย่างเดียวกัน คือ ดนตรีบรรเลงไปตามทางร้อง เช่น ซอสามสายสีคลอไปกับเสียงร้อง เป็นต้น

เคล้า หมายถึง การบรรเลงดนตรีไปพร้อม ๆ กับการร้องเพลง โดยต่างก็ดำเนินทำนองไปตามทางของตน คือร้องก็ดำเนินไปตามทางร้อง ดนตรีก็ดำเนินไปตามทางดนตรี แต่ยึดเนื้อเพลง จังหวะ และเสียงที่ตกจังหวะเท่านั้น เช่น การร้องเพลงทะเลสองชั้นในตับพรหมมาสเตอร์ เป็นต้น

ส่ง หมายถึง การบรรเลงดนตรีส่งให้คนร้อง โดยต้องหาทำนองที่คล้ายคลึงกับทำนองร้องที่จะขึ้นต้นนั้น เพื่อความสะดวกของคนร้องเรียกว่า “ส่งทางเสียง” หรือมีเครื่องดนตรีชนิดอื่นมารับหน้าที่ต่อไป อีกประการหนึ่งคือ การที่คนร้องร้องให้ดนตรีรับก็เรียกว่าส่งเช่นกัน แต่มักเรียกว่า “ร้องส่ง”

ลูกล้อ ลูกขัด หมายถึง วิธีการบรรเลงที่แบ่งเครื่องดำเนินทำนองเป็น 2 พวก พวกหนึ่งเรียกว่า “พวกหน้า” อีกพวกหนึ่งเรียกว่า “พวกหลัง” ทั้ง 2 พวกนี้ผลัดกันบรรเลง เมื่อพวกหน้าบรรเลงไปหมดวรรคตอนแล้วพวกหลังจึงจะบรรเลงทำนองเดียวกันกับที่พวกหน้าได้บรรเลงไปเรียกว่า “ลูกล้อ” หากพวกหน้าบรรเลงไปแล้วพวกหลังบรรเลงทำนองที่ผิดแผกแตกต่างออกไปอย่างนี้เรียกว่า “ลูกขัด”

เหลื่อม หมายถึง การบรรเลงที่แบ่งเครื่องดำเนินทำนองออกเป็น 2 พวก เป็นพวกหน้ากับพวกหลัง ทำนองที่บรรเลงเป็นทำนองเดียวกัน มีความยาวเท่ากัน แต่พวกหน้าจะบรรเลงก่อนพวกหลังเล็กน้อย เพราะฉะนั้นพวกหน้าก็ต้องหมดก่อนพวกหลังเท่ากับระยะเวลาที่ได้บรรเลงขึ้นมาก่อนและเสียงสุดท้ายของพวกหน้าก็ตกลงก่อนจังหวะ

ทอด หมายถึง การผ่อนจังหวะให้ช้าลง และใช้วิธีดำเนินทำนองโดยใช้เสียงยาว ๆ (บุญธรรม ตราโมท, 2545: 45-86)

2.1.5 ทฤษฎีว่าด้วยการแบ่งประเภทเพลงไทย

การแบ่งประเภทเพลงไทยนั้นมีนักวิชาการดนตรีไทยหลายท่านได้แบ่งประเภทเพลงไว้หลายรูปแบบ

เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี จำแนกเพลงไทยเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. เพลงประเภทที่ใช้ดนตรีล้วน (เพลงบรรเลง) ได้แก่ เพลงโหมโรง เพลงหน้าพาทย์ เพลงเรื่อง เพลงทางเครื่อง เป็นต้น
2. เพลงประเภทรับ - ร้อง ได้แก่ เพลงเถา เพลงสามชั้น เพลงสองชั้น เพลงตับ เป็นต้น (เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี, 2530: 73)

บุญธรรม ตราโมท จำแนกประเภทของเพลงเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ ประเภทเพลงหน้าพาทย์ ประเภทเพลงเรื่อง และประเภทเพลงมโหรี โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประเภทเพลงหน้าพาทย์ ยังแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ
 - 1.1 ประเภทเพลงไหว้ครู ได้แก่ เพลงหน้าพาทย์ต่าง ๆ ที่มีชื่อระบุไว้ในตำราซึ่งว่าด้วยการไหว้ครู เช่น ตระพระประคนธรรพ โปรยข้าวตอก เป็นต้น
 - 1.2 ประเภทเพลงหน้าพาทย์พิเศษ ได้แก่ เพลงหน้าพาทย์ต่าง ๆ ซึ่งอยู่นอกตำราไหว้ครู สำหรับประกอบโขนละครและอื่น ๆ เช่น เพลงพระยาเดิน ดำเนินพราหมณ์ เป็นต้น
2. ประเภทเพลงเรื่องนั้น เป็นไปได้หลายสาขา คือ
 - 2.1 ประเภทเพลงช้า เช่น เรื่องมอญแปลง (มักมีเพลงสองไม้และเพลงเร็วติดไปด้วย)
 - 2.2 ประเภทเพลงสองไม้ เช่น เรื่องทยอย
 - 2.3 ประเภทเพลงเร็ว เช่น เรื่องแขกมัดดินหมู (มะตีมุ)
 - 2.4 ประเภทเพลงฉิ่ง (สองชั้นและชั้นเดียว)

และยังมีเพลงเรื่องพิเศษออกไปอีก เช่น เรื่องทำขวัญ เรื่องนางหงส์ เป็นต้น เพลงเรื่องเหล่านี้บางเพลงก็อยู่ในประเภทไหว้ครู และบางเพลงก็เข้าอยู่ในประเภทหน้าพาทย์พิเศษได้
3. ประเภทเพลงมโหรี คือ เพลงที่เดิมใช้มโหรีบรรเลงประกอบการร้องส่ง มี 2 อย่าง คือ เพลงตับ และเพลงเกร็ด

เพลงดับ นั้น ก็เรียกว่า เรื่อง ด้วยเหมือนกัน แต่มีคำว่าดับขึ้นหน้า ทั้งดับเรื่องและดับเพลง ดับเพลงใช้เพลงเป็นชื่อดับ เช่น เพลงดับเรื่องพระนคร ดับเรื่องใช้ชื่อเรื่องของบทร้องเป็นชื่อดับ เช่น ดับเรื่องรามเกียรติ์ ตอนแผลงศรพรหมาสตร์ (เรียกย่อ ๆ ว่า ดับพรหมาสตร์)

เพลงเกร็ด คือ เพลงที่มีได้เรียบเรียงไว้เป็นดับ บางแห่งก็เรียกว่า “เพลงเกร็ดนอกเรื่อง” ถึงแม้เพลงในดับนั้นเอง ถ้าหากแยกเอาออกมาทำเป็นเพลง ๆ ก็เรียกว่า “เพลงเกร็ด”

ในสมัยที่เสกามีปีพาทย์รับ และเพลงสามชั้นเกิดขึ้น เพลงที่รับเสกาก็ใช้แต่เพลงสามชั้น เพลงสองชั้นใช้น้อย จึงเกิดเพลงขึ้นอีกประเภทหนึ่ง เรียกว่า “ประเภทเพลงเสกา” ซึ่งอยู่ในจำพวก เพลงเกร็ดในประเภทเพลงมโหรีนั่นเอง

ในประเภทเพลงเสกา นี้ ยังแยกออกไปได้อีกเป็นประเภทเพลงหมู่และประเภทเพลงเดี่ยว ประเภทเพลงหมู่ คือ เพลงที่บรรเลงไปพร้อม ๆ กันทั้งวง ส่วนเพลงเดี่ยว เป็นเพลงที่บรรเลงไปคนเดียว (นอกจากเครื่องประกอบจังหวะ) (บุญธรรม ตราโมท, 2545: 38-40)

อุทิศ นาคสวัสดิ์ ได้จำแนกเพลงไทยไว้หลายประเภท โดยพิจารณาจากลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. การแบ่งประเภทของเพลงไทยตามอัตราของเพลง แบ่งออกเป็น 3 อัตรา

1.1 เพลงชั้นเดียว เป็นเพลงที่มีประโยคสั้นที่สุด และมีมาแต่ดั้งเดิม โดยมากเป็นพวกเพลงเร็วและเพลงฉิ่งต่าง ๆ นอกจากนั้นก็เป็เพลง 2 ชั้นที่ตัดลงมาเป็นชั้นเดียว ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก เพลงชั้นเดียวนี้มีทั้งเพลงบรรเลงล้วน ๆ และบรรเลงรับร้อง

1.2 เพลงสองชั้น เป็นเพลงที่ยืดขยายขึ้นมาจากเพลงชั้นเดียวอีกเท่าตัว เช่น เพลงชั้นเดียวมี 2 ห้อง เพลงสองชั้นก็จะต้องมี 4 ห้อง เป็นต้น และตัวโน้ตโดยเฉพาะตัวที่เป็น “ลูกตก” (คือลูกตกจังหวะ) ก็จะต้องได้รับการยืดขยายออกไปเท่าตัวเช่นเดียวกัน เพลงสองชั้นส่วนมากมีมาแต่โบราณกาล โดยแทรกอยู่ในเพลงเรื่องบ้าง เป็นเพลงเกร็ดบ้าง เพลงหน้าพาทย์บ้าง เพลงชนิดนี้อาจใช้บรรเลงล้วน ๆ หรือใช้บรรเลงรับร้อง คลอร้องก็ได้

1.3 เพลงสามชั้น เป็นเพลงที่ยืดขยายขึ้นมาจากเพลงในอัตราสองชั้นอีกเท่าตัว โดยยึดหลักเดียวกับที่ยืดขยายจากชั้นเดียวขึ้นมาเป็นสองชั้นนั่นเอง เพลงสามชั้นโดยส่วนใหญ่แต่งขึ้นในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์แทบทั้งสิ้น และที่เป็นของเก่าจริง ๆ ก็มีบ้าง แต่มีจำนวนน้อยมาก เช่น เพลง ตระโหมโรงบางเพลง เป็นต้น เป็นของที่มีมาแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เพลงสามชั้นก็มีทั้งที่ใช้บรรเลงล้วน ๆ และบรรเลงรับร้อง

2. การแบ่งประเภทของเพลงไทยตามลักษณะของการใช้ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ เพลงที่ใช้ดนตรีล้วน ๆ กับเพลงที่ใช้ร้องประกอบ

2.1 เพลงประเภทที่ใช้ดนตรีล้วน ๆ แบ่งออกดังนี้

2.1.1 เพลงโหมโรง ตามประเพณีไทยเรานั้น ไม่ว่าจะเล่นดนตรี เล่นเสภา เล่นละคร เล่นโขน หรือแม้จะมีพิธีสงฆ์ต่าง ๆ ก็จะต้องจัดการโหมโรงให้ชาวบ้านเขารู้ว่าที่นี่จะมีอะไรกัน เพลงโหมโรงบางชนิด เช่น โหมโรงเช้า โหมโรงเย็น นอกจากจะเป็นการประกาศว่าที่นี่จะมีการสวดมนต์เย็นฉันทเช้าแล้ว ยังมีความหมายเป็นการอัญเชิญพระรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ลงมายังโรงพิธีอีกด้วย

2.1.2 เพลงหน้าพาทย์ คือเพลงที่ใช้บรรเลงประกอบอาภักดิ์ปฏิกิริยาของตัวโขน ละคร หรือใช้สำหรับอัญเชิญพระเป็นเจ้า ฤๅษี เทวดา และครูบาอาจารย์ทั้งหลายให้มาร่วมสโมสร สันนิบาตในพิธีไหว้ครู และพิธีที่เป็นมงคลต่าง ๆ

2.1.3 เพลงเรื่อง มี 2 อย่าง คือ เพลงเรื่องมโหรี กับเพลงเรื่องของปี่พาทย์ เพลงเรื่องมโหรีส่วนมากมักจะมีเนื้อร้องกำกับมาเสมอ

2.1.4 เพลงลูกบทและเพลงหางเครื่องใช้บรรเลงต่อจากเพลง “แม่บท” เช่น ถ้าบรรเลงมอญครวญ สามชั้น อันเป็นเพลง “แม่บท” จบลงไปแล้ว ก็ออกเพลง “ลูกบท” เป็นสำเนียงมอญติดต่อกันไป โดยเลือกเอาแต่เพลงเร็วสั้น ๆ ที่มีชั้นเชิงน่าฟัง เหตุที่เรียกว่า “เพลงหางเครื่อง” เพราะในสมัยก่อนมีการใช้ตัวแสดงเข้าประกอบกับเพลงลูกบทนี้ด้วย เรียกว่า “หางเครื่อง” ต่อมาได้รับความนิยมลดลง หางเครื่องจึงค่อย ๆ หายไป เหลือแต่ดนตรีบรรเลงล้วน ๆ เพียงอย่างเดียว เพลงที่บรรเลงนั้นเลยเรียกว่า “เพลงหางเครื่อง” แทนที่จะเรียกว่าเพลง “ลูกบท” เหมือนอย่างแต่ก่อน

2.1.5 เพลงภาษา เป็นเพลงชุดเช่นเดียวกับเพลงหางเครื่องหรือเพลงลูกบท แต่แทนที่จะเอาเพลงภาษาใดภาษาหนึ่งมารวมกันเข้าเป็นชุดละภาษา ก็เอาเพลงหลาย ๆ ภาษามารวมกันเป็นชุดเดียว

2.2 เพลงประเภทที่มีการขับร้อง แบ่งออกดังนี้

2.2.1 เพลงเถา เป็นเพลงที่บรรเลงติดต่อกันตั้งแต่อัตราสามชั้นจนถึงชั้นเดียว

2.2.2 เพลงดับ มี 2 ชนิด คือ ดับเรื่องและดับเพลง

ดับเพลง คือ นำเพลงประเภทเดียวกัน มีลักษณะคล้ายคลึงกันมาร้อยเข้าด้วยกัน เมื่อเล่นติดต่อกันไปแล้ว ไม่จำกัดว่าเนื้อร้องจะต้องเป็นเรื่องเดียวกันหรือไม่

ส่วนดับเรื่องนั้น ถึงจะมีเพลงหลายเพลงมาร้อยกรองกันเข้า แต่ก็ไม่จำเป็นจะต้องเป็นเพลงประเภทเดียวกัน อาจจะเป็นเพลงที่มีอารมณ์ต่างกัน หรือมีความเร็วต่างกันอย่างไรก็ได้ แต่บทร้องที่นำมาร้อยนั้นจะต้องเป็นเรื่องราวเดียวกัน มักปรับปรุงมาจากบทละครตอนใดตอนหนึ่ง

2.2.3 เพลงชุด มีลักษณะคล้ายกับเพลงดับ แต่มักเป็นชุดสั้น ๆ เช่น เพลงชุดแขกไทย แขกโหม่ง เป็นต้น หากเป็นเพลงชุดที่ยาวขึ้นก็เช่นชุด 12 ภาษา เพลงชุดนี้เน้นการร้องเพื่อความสนุกสนาน

2.2.4 เพลงเกร็ด เพลงที่มีได้รวมเข้าเป็นเถา เป็นชุด หรือเป็นดับนั้น เรียกว่า “เพลงเกร็ด” เช่น แยกเอาเพลงสุดสงวน สามชั้น ออกมาจากเถา และเอามาร้องส่งเป็นเอกเทศ

2.2.5 เพลงละคร ส่วนมากเป็นเพลง สองชั้นต่าง ๆ มีชั้นเดียวปนไปบ้างตามความเหมาะสม

3. การแบ่งตามลักษณะวิธีการบรรเลง แบ่งออกเป็น 3 ประเภทได้แก่

3.1 เพลงทางพื้น ได้แก่เพลงบรรเลงด้วยวิธี “เก็บ” คือ ถ้าเป็นขนาดก็ตีสับผากไปเรื่อย ๆ โดยยึดหลักเนื้อเพลงไว้ นาน ๆ ก็มีสับดซึ่ประกอบไปบ้างตามความเหมาะสม

3.2 เพลงทางกรอ เพลงประเภทนี้ดำเนินการทำนองช้า แต่หวานซึ่งไพเราะ ลีลาของเพลงไปในลักษณะที่เสียงส่วนมากจะยืนอยู่ค่อนข้างนาน ฉะนั้นพวกเครื่องตีต่าง ๆ จึงต้องใช้มือกรอ จึงเรียกเพลงประเภทนี้ว่า “เพลงกรอ”

3.3 เพลงลูกล้อลูกขัด เป็นเพลงที่มีความสนุกสนาน มักจะใช้หน้าทับสองไม้และใช้ตรงที่เรียกกันเป็นศัพท์สังคีตว่า “โยน” เพลงแบบนี้จะมีทางพื้นผสมอยู่ด้วยและมีลูกล้อลูกขัดเพื่อเพิ่มความสนุกสนาน (อุทิศ นาคสวัสดิ์, 2524 อ้างถึงใน สิริชัยชาญ พักจำรูญ, 2546: 172)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การจำแนกประเภทของเพลงไทยนั้นมีเกณฑ์การจำแนกในหลายแง่มุม ด้วยเหตุนี้ สิริชัยชาญ พักจำรูญ จึงสรุปว่า เพลงไทยน่าจะแบ่งออกเป็น 10 ประเภทดังนี้

1. เพลงหน้าพาทย์ หมายถึงเพลงที่ใช้บรรเลงประกอบกิริยาทั้งที่เป็นอดีต (กิริยาสมมติ) และปัจจุบัน หรือที่คนทั่วไปเรียกว่า “เพลงครู” นิยมใช้บรรเลงประกอบการแสดงโขน ละคร
2. เพลงเรื่อง หมายถึงการนำเพลงหลายเพลงมาบรรเลงติดต่อกัน เป็นการบรรเลงอิสระมีหลากหลายรูปแบบ นิยมตั้งชื่อเรื่องตามเพลงแรกที่บรรเลง
3. เพลงมโหรี หมายถึงเพลงที่ใช้บรรเลงขับกล่อมเพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน โบราณกาลนิยมใช้เพลงสองชั้นบรรเลงติดต่อกัน เรียกว่า “ดับมโหรี” แต่ในปัจจุบันจะใช้ทั้งเพลงสองชั้น สามชั้น เถา และดับ
4. เพลงโหมโรง หมายถึงเพลงอันดับแรกที่บรรเลงในงานนั้น ๆ ในสมัยโบราณจะใช้เพลงหน้าพาทย์หลาย ๆ เพลงมาบรรเลงต่อกัน เช่น โหมโรงเช้า โหมโรงกลางวัน โหมโรงเย็น เป็นต้น ต่อมาได้พัฒนามาใช้เพลงอัตราสองชั้นและจบลงด้วยทำนองท้ายของเพลงสาธุการ ปัจจุบันมีเพลงโหมโรงที่แต่งขึ้นโดยเฉพาะประกอบด้วยเพลงอัตราสามชั้น 2 เพลงบรรเลงติดต่อกัน และลงจบด้วยทำนองท้ายของเพลงวา
5. เพลงดับ หมายถึงเพลงหลาย ๆ เพลงที่นำมาร้องและบรรเลงติดต่อกัน จำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ดับเรื่อง และดับเพลง
 - 5.1 ดับเรื่อง หมายถึงเพลงดับที่มีบทร้องดำเนินติดต่อกันเป็นเรื่องเดียว ไม่จำกัดว่าทำนองเพลงจะต้องเป็นอัตราเดียวกันหรือประเภทเดียวกันหรือไม่
 - 5.2 ดับเพลง หมายถึงเพลงดับที่ทำนองเพลงจะต้องมีความสอดคล้องกลมกลืนกัน ทั้งอัตราจังหวะ บันไดเสียง หรือสามารถบรรเลงต่อกันได้โดยไม่สะดุดหูผู้ฟัง ส่วนบทร้องนั้นไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นเรื่องเดียวกัน
6. เพลงเถา หมายถึงเพลงใดเพลงหนึ่งที่บรรเลงต่อเนื่องกัน โดยมีอัตราลดหลั่นกันไม่น้อยกว่า 3 ระดับ โดยทั่วไปจะเริ่มจาก อัตราสามชั้น ซึ่งมีจังหวะช้า อัตราสองชั้น จังหวะปานกลาง และอัตราชั้นเดียว จังหวะเร็วตามลำดับ เช่น เพลงราตรีประดับดาว เถา เพลงโสมส่องแสง เถา เป็นต้น
7. เพลงละคร หมายถึงเพลงที่ใช้ประกอบการแสดงโขน ละครต่าง ๆ โดยมีชื่อเพลงที่บ่งบอกความหมายในตัว เช่น โอโลม ใช้สำหรับเกี่ยวพาราสี เป็นต้น

8. เพลงระบำ หมายถึงเพลงที่ใช้ประกอบการแสดงระบำ รำ ฟ้อน ผู้ประพันธ์มีความประสงค์ให้ผู้รำได้สร้างสรรค์ลีลาท่ารำให้เข้ากับทำนองและจังหวะเพลง เช่น เพลงอัครลีลาประกอบการแสดงระบำม้า เพลงระบำฉิ่งประกอบการแสดงระบำฉิ่ง เป็นต้น

9. เพลงภาษา หมายถึงเพลงที่ประพันธ์ขึ้นเพื่อล้อเลียนทำนองเพลงของชาติอื่น ๆ เช่น จีน แขก ฝรั่งเศส ญวน เป็นต้น แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

9.1 แต่งทำนองเป็นเพลงสั้น ๆ มีสำเนียงล้อเลียนที่ทำให้รู้ว่าเป็นเพลงภาษาใด เช่น จีนใจย่อ ญวนทอดแห มาร์ชชิงจ้อเจียร์ เป็นต้น

9.2 แต่งทำนองเป็นเพลงในอัตราสามชั้น และสองชั้นมีสำเนียงภาษาล้อเลียนสำหรับบรรเลงรับร้อง

10. เพลงลา หมายถึงเพลงที่ใช้บรรเลงเป็นเพลงสุดท้ายในการแสดง หรือในงานมงคลต่าง ๆ ตามธรรมเนียมปฏิบัติของคนไทยในเรื่องไปลาหมาไหว้ เช่น เพลงเต่ากินผักบุง เพลงพระอาทิตย์ชิงดวง เพลงอกทะเล เป็นต้น (สิริชัยชาญ พักจำรูญ, 2546: 180-193)

2.1.6 ทฤษฎีว่าด้วยการประสมวงดนตรีไทย

เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี อธิบายคำว่า “วง” ว่ามี 2 นัยด้วยกันคือ นัยแรกเป็นนาม เช่น วงแหวน เส้นรอบวง เป็นต้น นัยที่สอง ลักษณะนาม เช่น กลองยาว 1 วง แตร 5 วง เป็นต้น สำหรับคำว่า “วง” ในที่นี้เป็นนาม หมายถึงการนำเอาของหลาย ๆ สิ่งที่มีลักษณะใกล้เคียงกันมารวมกัน โดยคำนึงถึงเสียงของเครื่องดนตรีที่จะนำมารวมกันต้องมีเสียงที่ใกล้เคียงกัน เช่น เอาปี่ที่มีเสียงดังนำมาบรรเลงร่วมกับระนาดเอกที่ตีด้วยไม้แข็ง หรือเอาขลุ่ยที่มีเสียงเบามาบรรเลงร่วมกับซอที่มีเสียงเบา เป็นต้น (เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี, 2530: 59)

บุญธรรม ตราโมท กล่าวถึงหลักการประสมวงดนตรีไทยว่า การประสมวงดนตรีมีหลักสำคัญอยู่ 2 อย่างเท่านั้น คือ

1. เครื่องสำหรับทำลำน่า มีหน้าที่แตกต่างกันออกไปอีก เช่น เป็นผู้นำ เป็นผู้ทำให้รู้สึกโยยหวาน เป็นผู้หยอกล้อ เป็นผู้แทรกแซง

2. เครื่องสำหรับบังคับจังหวะ เพื่อให้เครื่องที่ทำลำน่าดำเนินไปโดยพร้อมเพรียงกัน นั้น ก็ยังมีหน้าที่ต่าง ๆ กันอีกเหมือนกัน คือ เดินจังหวะโดยตรงห่าง ๆ เดินจังหวะย่อยให้รู้จังหวะหนักเบา หลอกล้อในจังหวะ ควบคุมจังหวะใหญ่ ๆ เป็นประโยคๆ วรรคตอน

ในการประสมวงดนตรี ไม่ได้บังคับว่าจะต้องมีครบทุก ๆ หน้าที่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะวงว่าต้องการอย่างไร นอกจากจะวางหน้าที่ต่าง ๆ แล้ว ยังต้องพิจารณาถึงเสียงของเครื่องดนตรีนั้น ๆ อีกว่ามีความไพเราะกลมกลืนกันหรือไม่ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับการประสมวง เมื่อมีสิ่งที่มีเสียงสูงก็ต้องมีสิ่งที่มีเสียงต่ำ เมื่อมีสิ่งที่มีเสียงแหลมก็ต้องมีสิ่งที่มีเสียงนุ่มนวลประกอบ เพื่อให้รับและตัดเสียง ซึ่งกันและกัน

อีกประการหนึ่ง เครื่องที่มีเสียงตายตัว เช่น ขลุ่ย ปี่ และระนาด เป็นต้น จะต้องพิจารณาว่าความถี่ห่างของการเรียงเสียงเหมือนกันหรือไม่ หากเรียงเสียงมีความถี่ห่างแตกต่างกันแล้วถึงเสียงจะสมควรผสมกันอย่างไร ก็ไม่ควรนำมาผสมกัน ตัวอย่างเช่น ออร์แกน ซึ่งการเรียงเสียงเป็นอย่างสากลจะประสมวงกับระนาดเอก ซึ่งเป็นการเรียงเสียงอย่างไทย

ในปัจจุบันการประสมวงของไทยมีอยู่ 3 อย่าง ซึ่งมีหน้าที่และเสียงต่างกันไป ตามหลักที่กล่าวมาข้างต้น ได้แก่

1. วงปี่พาทย์ (เครื่องใหญ่)

ปี่ใน	เป็นผู้นำของวง ดำเนินทำนองเก็บบ้าง โหยหวนบ้างตามทำนองเพลง
ปี่นอก	ดำเนินทำนองเก็บบ้าง โหยหวนบ้าง ล้อๆ ไปกับปี่ในและทำนองเพลง
ระนาดเอก	เป็นผู้นำของวง ดำเนินทำนองเก็บแทรกแซงตามทำนองเพลง
ระนาดเหล็ก	(ถ้าทำด้วยทองเหลืองเรียก ระนาดทอง) เก็บแทรกแซงตามทำนองเพลง
ฆ้องวงใหญ่	เป็นหลักของเครื่องดำเนินทำนอง โดยตีเนื้อเพลง หรือทำนองหลัก
ฆ้องวงเล็ก	เก็บแทรกแซงตามทำนองเพลงละเอียดกว่าระนาด
ระนาดทุ้ม	ตีล้อ ยั่วเข้า ไปกับเครื่องดำเนินทำนอง
ระนาดทุ้มเหล็ก	ตีห่าง ๆ ไปกับเครื่องดำเนินทำนอง
ตะโพน	ควบคุมจังหวะหน้าทับ เป็นผู้นำกลองทัด
สองหน้า	ควบคุมจังหวะหน้าทับ (ใช้เวลาบรรเลงรับร้อง บางทีก็ใช้กลองแขกแทน)
กลองทัด	เดินตามจังหวะบ้าง เดินตามไม้กลองประจำเพลงบ้าง
ฉิ่ง	ควบคุมจังหวะย่อย และแสดงจังหวะหนัก-เบา

ฉาบเล็ก ตีล้อไปกับเครื่องประกอบจังหวะ

ฉาบใหญ่ ควบคุมจังหวะห่าง ๆ

โหม่ง ควบคุมจังหวะห่าง ๆ

หากเป็นวงปี่พาทย์ที่ประกอบด้วย ปี่ใน ระนาดเอก ฆ้องวงใหญ่ ฆ้องวงเล็ก ทับไม้ ตะโพน สองหน้า กลองทัด ฉิ่ง ฉาบเล็ก ฉาบใหญ่ โหม่ง (อาจมีปี่นอก) เรียกว่า “วงปี่พาทย์เครื่องคู่”

และหากเป็นวงปี่พาทย์ที่ประกอบด้วย ปี่ใน ระนาดเอก ฆ้องวงใหญ่ ตะโพน สองหน้า กลองทัด ฉิ่ง ฉาบเล็ก (อาจมี ฉาบใหญ่ กับโหม่ง หรือไม่ก็มีก็ได้) เรียกว่า “วงปี่พาทย์เครื่องห้า”

2. วงเครื่องสาย

ซอด้วง เป็นผู้นำและเป็นหลักของวง ดำเนินทำนองเก็บบ้างโหยหวนบ้าง

จะเข้ ดำเนินทำนองเก็บแทรกแซงตามทำนองเพลง

ขลุ่ยเพียงออ ดำเนินทำนองเก็บบ้างโหยหวนบ้างตามทำนองเพลง

ขลุ่ยหลีบ ดำเนินทำนองเก็บบ้างโหยหวนบ้างตามทำนองเพลง ล้อไปกับ

ขลุ่ยเพียงออและเครื่องดำเนินทำนองอื่น ๆ

ซออู้ ล้อ ยั่วเข้าไปกับเครื่องดำเนินทำนอง

โพน รำมะนา ควบคุมจังหวะหน้าทับ (บางทีก็ใช้กลองแขกแทน)

ฉิ่ง ควบคุมจังหวะย่อย และแสดงจังหวะหนัก-เบา

ฉาบเล็ก ตีล้อไปกับพวกประกอบจังหวะ

หากนำไวโอลินกับซิมเข้ามาผสมในวงเครื่องสายนี้ ไวโอลินก็มีหน้าที่คล้ายกับซอด้วง แต่ไม่ใช่ผู้นำวง ส่วนซิมก็มีหน้าที่ทั้งเก็บแทรกแซงและบรรเลงล้อไปในตัวด้วย

อีกชนิดหนึ่งคือการนำเอาปี่ชวาเข้ามาผสม เรียกว่า “เครื่องสายปี่ชวา” โดยปี่ชวาจะทำหน้าที่แทนซอด้วง ทั้งนี้เครื่องกำกับจังหวะหน้าทับจะใช้กลองแขกแทนโพน รำมะนา และโดยมากจะไม่ใช้ขลุ่ยเพียงออ แต่ใช้ขลุ่ยหลีบ

3. วงมโหรี (เครื่องใหญ่) เครื่องดนตรีอย่างระนาดเอก ระนาดทอง ฆ้องกลาง ฆ้องวงเล็ก ระนาดทับไม้ และระนาดทับเหล็ก ที่ใช้ในวงมโหรีนี้จะมีขนาดเล็กกว่าที่ใช้ในวงปี่พาทย์

ระนาดเอก เป็นผู้นำของวง ดำเนินทำนองเก็บแทรกแซงตามทำนองเพลง

ระนาดทอง ดำเนินทำนองเก็บแทรกแซงตามทำนองเพลง

ฆ้องกลาง	ทำหน้าที่เป็นหลักของวงเช่นเดียวกับฆ้องวงใหญ่ในวงปี่พาทย์ แต่ดำเนินทำนองถี่กว่านิดหน่อย
ฆ้องวงเล็ก	ดำเนินทำนองเก็บแทรกแซงตามทำนองเพลงละเอียดกว่าระนาด
ระนาดทุ้ม	ตีลื้อ ยั่วเย้า ไปกับเครื่องดำเนินทำนอง
ระนาดทุ้มเหล็ก	ตีห่าง ๆ ไปกับเครื่องดำเนินทำนอง
ซอสามสาย	คลอเสียงคนร้อง โหยหวนไปตามทำนองเพลง บางที่อาจมีเก็บบ้าง
ซอด้วง	เป็นผู้นำและเป็นหลักของวง ดำเนินทำนองเก็บบ้างโหยหวนบ้าง
จะเข้	ดำเนินทำนองเก็บแทรกแซงตามทำนองเพลง
ขลุ่ยเพียงออ	ดำเนินทำนองเก็บบ้างโหยหวนบ้างตามทำนองเพลง
ขลุ่ยหลีบ	ดำเนินทำนองเก็บบ้างโหยหวนบ้างตามทำนองเพลง ล้อไปกับ ขลุ่ยเพียงออและเครื่องดำเนินทำนองอื่น ๆ
ซออู้	ตีลื้อ ยั่วเย้าไปกับเครื่องดำเนินทำนอง
โหม่ง	ควบคุมจังหวะหน้าทับ (บางทีก็ใช้กลองแขกแทน)
ฉิ่ง	ควบคุมจังหวะย่อย และแสดงจังหวะหนักเบาด้วย
ฉาบเล็ก	หลอกล่อไปกับพวกประกอบจังหวะ

หากไม่มีระนาดทอง และระนาดทุ้มเหล็ก เรียกว่า “วงมโหรีเครื่องคู่”

และหากลดฆ้องวงเล็กกับฆ้องกลางออก ก็เรียกว่า “วงมโหรีเครื่องเล็ก”

(บุญธรรม ตราโมท, 2545: 29-33)

สังกัด ภูเขาทอง ได้จำแนกวงดนตรีไทยตามความเหมาะสมของการบรรเลง โดยสรุปได้ว่า วงดนตรีไทยจำแนกเป็น 3 แบบ ได้แก่ วงมาตรฐาน วงเฉพาะกาลและวงพื้นเมือง

1. วงมาตรฐาน หมายถึงวงดนตรีไทยที่นิยมใช้บรรเลงเพลงไทยเดิม และถือว่าเป็นวงประจำชาติที่คนไทยทุกคนควรรู้จัก อันการศึกษาเกี่ยวกับวงดนตรีไทยในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ก็มักจะเน้นหนักในวงมาตรฐาน จำแนกออกเป็น 3 ประเภท คือ วงปี่พาทย์ วงมโหรี และวงเครื่องสาย

2. วงเฉพาะกาล หมายถึงวงดนตรีที่ใช้เฉพาะในกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ หรือใช้เฉพาะพิธีกรรม หรือการแสดงที่กำหนดเจาะจงลงไป ว่าต้องใช้เฉพาะในสิ่งนั้น ๆ โดยกำหนดเครื่องดนตรีและวิธีการบรรเลงเอาไว้ เช่น วงปี่พาทย์นางหงส์ วงแตรสังข์ วงบัวลอย เป็นต้น

3. วงพื้นเมือง หมายถึงวงดนตรีในท้องถิ่น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพของเครื่องดนตรีและทางดนตรีตามถิ่นนั้น ๆ ไม่กำหนดหลักเกณฑ์ตายตัว เพียงแต่กำหนดเครื่องดนตรีหลักซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของถิ่นนั้น ๆ เอาไว้ หากนำไปใช้ประกอบการแสดงต่าง ๆ ก็ต้องจัดสภาพของเครื่องดนตรีให้เหมาะกับการแสดงนั้น ๆ ด้วย วงดนตรีพื้นเมืองมีมากมายหลายแบบ จำแนกไปตามความแตกต่างแต่ละท้องถิ่น เช่น ภาคเหนือมีวงซอพื้นเมือง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีวงโปงลาง และภาคใต้มีวงกาหลอ เป็นต้น (สังต์ ภูเขาทอง, 2532: 225, 247, 256)

ปรกรณ์ รอดช้างเผื่อน กล่าวว่า วงดนตรีไทยที่ใช้บรรเลงตามระเบียบแบบแผนที่พบในปัจจุบันมีอยู่ 3 ประเภท ได้แก่ วงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย และวงมโหรี

1. วงปี่พาทย์ ประกอบด้วยเครื่องตีชนิดต่าง ๆ เช่น ซ้อง กลอง ระนาด โดยมีเครื่องเป่า คือ ปี่ เป็นผู้นำของวง มีการประสมวงหลากหลายรูปแบบดังนี้

1.1 วงปี่พาทย์อย่างเบา หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “วงปี่พาทย์ชาตรี” มีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย ใช้บรรเลงประกอบการแสดงหนังตะลุงและละครชาตรี ประกอบด้วยเครื่องดนตรี 5 ชิ้น ได้แก่ ปี่นอก ทับ (โทนชาตรี) ซ้องคู่ กลองตุ้ม และฉิ่ง

1.2 วงปี่พาทย์อย่างหนัก เป็นวงดนตรีที่ใช้ในพระราชพิธี งานพิธีต่าง ๆ หรือประกอบการแสดงโขน ละคร หากใช้ไม้แข็งตีเรียกว่า “วงปี่พาทย์ไม้แข็ง” หากใช้ไม้ نرمตีเรียกว่า “วงปี่พาทย์ไม้ نرم” วงปี่พาทย์อย่างหนักสามารถแบ่งขนาดวงได้ 3 ขนาด คือ

1.2.1 วงปี่พาทย์เครื่องห้า ประกอบด้วย ระนาดเอก ซ้องวงใหญ่ ปี่ใน ตะโพน กลองทัด 2 ลูก (เดิมมีเพียง 1 ลูก) และฉิ่ง

1.2.2 วงปี่พาทย์เครื่องคู่ พัฒนามาจากวงปี่พาทย์เครื่องห้า โดยค่อย ๆ เพิ่มเติมเป็นลำดับดังนี้ ในสมัยรัชกาลที่ 1 ได้เพิ่มกลองทัด 1 ลูก จากเดิมมีเพียง 1 ลูก มีเสียงสูงดัง “ตุ้ม” เรียกว่า “กลองทัดตัวผู้” ส่วนกลองทัดที่เพิ่มเข้าไปมีเสียงต่ำกว่าดัง “ต้อม” เรียกว่า “กลองทัดตัวเมีย” ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 3 จึงเพิ่มระนาดทุ้มและซ้องวงเล็กเข้าไป ต่อมาได้นำปี่นอกเข้าผสมในวงเพื่อคู่กับปี่ใน (แต่ไม่ได้รับความนิยม ปัจจุบันจึงไม่ใช้) นอกจากนี้ยังเพิ่มฉาบเล็กให้คู่กับฉิ่งด้วย

ดังนั้นวงปี่พาทย์เครื่องคู่จึงประกอบด้วย ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ซ้องวงใหญ่ ซ้องวงเล็ก ปี่ใน ปี่นอก (ปัจจุบันไม่ใช้) ตะโพน กลองทัด 1 คู่ ฉิ่ง ฉาบ และโหม่ง

1.2.3 วงปีพาทย์เครื่องใหญ่ เป็นการประสมวงที่เพิ่มเติมจากวงปีพาทย์เครื่องคู่ กล่าวคือ ในสมัยรัชกาลที่ 4 มีผู้ประดิษฐ์ระนาดเอกเหล็กหรือระนาดทอง และระนาดทุ้มเหล็กขึ้น จึงได้นำมาผสมในวงปีพาทย์เครื่องคู่ และเพิ่มฉาบใหญ่ร่วมด้วย

ดังนั้นวงปีพาทย์เครื่องใหญ่จึงประกอบด้วย ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ระนาดเอกเหล็ก (ระนาดทอง) ระนาดทุ้มเหล็ก ซ้องวงใหญ่ ซ้องวงเล็ก ปี่ใน ปี่นอก (ปัจจุบันไม่ใช่) ตะโพน กลองทัด 1 คู่ ฉิ่ง ฉาบเล็ก ฉาบใหญ่ กรับ และโหม่ง

นอกจากนี้ยังมีวงดนตรีที่ปรับปรุงจากวงปีพาทย์อย่างหนักซึ่งใช้ในโอกาสที่ต่างกัน ได้แก่ วงปีพาทย์เสภาและวงปีพาทย์ไม้นวม กล่าวคือ ในสมัยรัชกาลที่ 2 เป็นช่วงที่นิยมเล่นเสภา จึงได้มีการนำวงปีพาทย์มาบรรเลงร่วมกับการเล่นเสภา โดยใช้กลองสองหน้าเป็นเครื่องกำกับจังหวะแทนตะโพนและกลองทัดเรียกว่า “วงปีพาทย์เสภา” ส่วนวงปีพาทย์ไม้นวม เป็นวงที่ใช้บรรเลงเพื่อการฟัง หรือเพื่อการแสดงภายในสถานที่ที่จำกัด จึงเปลี่ยนจากการใช้ไม้แข็งซึ่งมีเสียงดังแข็งกร้าวให้เป็นไม้นวม เปลี่ยนจากปี่เป็นขลุ่ย และเพิ่มซอฮู้เข้าไป อาจใช้กลองแขกเป็นเครื่องกำกับจังหวะแทนตะโพนและกลองทัดในบางโอกาส เรียกว่า “วงปีพาทย์ไม้นวม”

1.3 วงปีพาทย์นางหงส์ เป็นวงปีพาทย์ที่มีเครื่องดนตรีเช่นเดียวกับวงปีพาทย์ไม้แข็ง หากแต่ใช้ปี่ชวาแทนปี่ในและปี่นอก และใช้กลองมลายู 1 คู่ แทนตะโพนและกลองทัด วงปีพาทย์นางหงส์มีที่มาจากชื่อเพลง คือ “เพลงเรื่องนางหงส์” ซึ่งเป็นเพลงหลักที่ใช้ในวงปีพาทย์ประเภทนี้ ใช้บรรเลงเฉพาะในงานศพเท่านั้น

1.4 วงปีพาทย์ดึกดำบรรพ์ เป็นวงดนตรีที่เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ได้ทรงปรับปรุงมาจากวงปีพาทย์ไม้นวม ใช้บรรเลงประกอบการแสดงละครดึกดำบรรพ์ วงปีพาทย์ดึกดำบรรพ์เน้นเครื่องดนตรีที่มีเสียงนุ่มนวล จึงตัดเครื่องดนตรีที่มีเสียงแหลมออกไป ฉะนั้นเครื่องดนตรีในวงจึงประกอบด้วย ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ระนาดทุ้มเหล็ก ซ้องวงใหญ่ ขลุ่ยเพียงออ ขลุ่ยฮู้ ซอฮู้ ซ้องหุ่ย (มี 7 ลูก) ตะโพน กลอง ตะโพน ฉิ่ง และกลองแขก

1.5 วงปีพาทย์มอญ เป็นดนตรีของชนชาติมอญ เดิมเรียกว่า “ปีพาทย์รามัญ” ซึ่งมีการบรรเลงเล่นกันในวิถีชีวิตของชาวมอญที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย จนกระทั่งเข้ามามีบทบาทครั้งแรกในงานพระเมรุสมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินี ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ด้วยพระองค์ทรงพระราชดำริว่าสมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินีทรงมีเชื้อมอญ ด้วยเหตุนี้จึงเกิดประเพณีว่าถ้าเป็นงานพระศพหลวงจะต้องมีปีพาทย์มอญ

ร่วมประโคนด้วย เดิมทีวงปี่พาทย์มอญมีแต่ฆ้องวงใหญ่ ปี่มอญ ตะโพนมอญ เปิงมางลูกเดียว ฉิ่ง ฉาบ ต่อมาหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้คิดปรับปรุงนำเครื่องดนตรีไทยเข้ามาผสม เช่น ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ฆ้องวงเล็ก และได้จัดให้มีระเบียบแบบแผนในการประสมวงอย่างปี่พาทย์ของไทย

วงปี่พาทย์มอญใช้ได้ทั้งงานมงคล และงานอวมงคล แต่ด้วยน้ำเสียงที่เยือกเย็น เหมาะที่จะใช้ในงานศพ เมื่อนำเพลงมอญมาทำเป็นเพลงประโคนและได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย ทำให้คนทั่วไปเข้าใจกันว่าวงปี่พาทย์มอญใช้สำหรับงานศพเท่านั้น

2. วงเครื่องสาย ประกอบด้วยเครื่องดนตรีที่มีสาย อันได้แก่ ซอด้วง ซออู้ และจะเข้ เป็นประธาน มีเครื่องตีและเครื่องเป่าเป็นเครื่องประกอบ สันนิษฐานว่ามีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา แต่ไม่สามารถยืนยันได้ว่าการประสมวงลักษณะใด หรือต่างเล่นเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 4 ได้มีการคิดประสมวงเครื่องสายขึ้น โดยนำซอด้วง ซออู้ จะเข้ และปี่อ้อเข้ามาประสมวงเล่นกัน ต่อมาจึงคิดเอา “เครื่องกลองแขก” ประสมเข้าไปในวงเครื่องสายเรียกว่า “วงกลองแขกเครื่องใหญ่” ภายหลังได้แยกเอาปี่ชวาและกลองแขกออก เพิ่มโทน รำมะนาและขลุ่ยเพียงออเข้าไปแทนจึงเกิดเป็น วงเครื่องสายไทยขึ้น โดยมีลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 วงเครื่องสายไทย มีการแบ่งขนาดวงออกเป็น 2 ขนาดคือ

2.1.1 วงเครื่องสายวงเล็ก หรือวงเครื่องสายเครื่องเดียว ประกอบด้วย ซอด้วง ซออู้ จะเข้ ขลุ่ยเพียงออ โทน รำมะนา และฉิ่ง (อาจเพิ่มฉาบ โหม่งได้)

2.1.2 วงเครื่องสายเครื่องคู่ ประกอบด้วย ซอด้วง 2 คัน ซออู้ 2 คัน จะเข้ 2 ตัว ขลุ่ยเพียงออ ขลุ่ยหลีบ โทน รำมะนา และฉิ่ง (อาจเพิ่มฉาบ โหม่งได้)

2.2 วงเครื่องสายประสม เกิดจากการนำเครื่องดนตรีต่างชาติเข้ามาประสมกับวงเครื่องสายไทย และเรียกชื่อตามเครื่องดนตรีที่นำมาประสม เช่น นำเปียโนมาประสมเรียกว่า วงเครื่องสายประสมเปียโน เป็นต้น

วงเครื่องสายประสมมีหลักเกณฑ์ในการประสมวงคือ หากนำเครื่องดนตรีตะวันตกเข้ามาประสมให้ตัดจะเข้ออก เนื่องจากจะเข้ไม่สามารถปรับเสียงได้อย่างซอหรือขลุ่ยซึ่งอาจใช้ลมช่วยบังคับเสียงได้ เมื่อบรรเลงร่วมกับดนตรีตะวันตกซึ่งมีครึ่งเสียงทำให้เสียงไม่กลมกลืนกัน แต่หากเป็นการประสมกับเครื่องดนตรีของไทย เช่น เครื่องสายประสมระนาดทอง หรือเครื่องสายผสมซอสามสาย ก็ยังคงบรรเลงร่วมกันได้

2.3 วงเครื่องสายปี่ชวา ส่วนใหญ่นิยมบรรเลงแบบเครื่องเดี่ยว ประกอบด้วย ปี่ชวา ซอด้วง ซออู้ จะเข้ ขลุ่ยหลีบ กลองแขก 1 คู่ ฉิ่ง (อาจมีฉาบ โหม่งได้)

หากเป็นวงเครื่องสายปี่ชวาเครื่องคู่ จะเพิ่มจำนวนเครื่องดนตรีบางอย่างให้เป็นคู่ ได้แก่ ซอด้วง ซออู้ จะเข้ ส่วนเครื่องดนตรีอื่น ๆ คงเดิม

3. วงมโหรี มีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย ซึ่งเดิมเป็นการประสมระหว่างวงบรรเลงพิณและวงขับไม้ เรียกว่า “วงมโหรีเครื่องสี่” ประกอบด้วย ซอสามสาย กระจับปี่ นักร้อง (พร้อมทั้งตีกรับพวง) และทับ (โทน) ต่อมาได้เพิ่มรำมะนา และขลุ่ยเพียงออเข้าไป กลายเป็นวงมโหรีเครื่องหก กระจับปี่ในสมัยรัตนโกสินทร์ได้มีการนำเครื่องปี่พาทย์เข้าไปบรรเลงร่วมด้วย แต่ย่อส่วนให้เล็กลงเพื่อให้เหมาะสำหรับผู้หญิงบรรเลง และตั้งระดับเสียงใหม่เพื่อให้เสียงกลมกลืนกันกับเครื่องสายเรียกว่า ระนาดมโหรีและซ้องมโหรี เมื่อถึงสมัยรัชกาลที่ 5 ได้ตัดกระจับปี่ออก เนื่องจากไม่นิยมเพราะมีเสียงเบา ประกอบกับมีเครื่องตีอย่างจะเข้ประสมอยู่ในวงแล้ว ในปัจจุบันมีการแบ่งเป็น 3 ขนาด ได้แก่

3.1 วงมโหรีเครื่องเดี่ยว ประกอบด้วย ซอด้วง ซออู้ ซอสามสาย จะเข้ ขลุ่ยเพียงออ ระนาดเอก ซ้องมโหรี (เรียกว่าซ้องกลาง) โทน รำมะนา และฉิ่ง

3.2 วงมโหรีเครื่องคู่ ประกอบด้วย ซอด้วง 2 คัน ซออู้ 2 คัน ซอสามสาย ซอสามสายหลีบ จะเข้ 2 ตัว ขลุ่ยเพียงออ ขลุ่ยหลีบ ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ซ้องมโหรี ซ้องวงเล็ก โทน รำมะนา ฉิ่ง และฉาบเล็ก

3.3 วงมโหรีเครื่องใหญ่ ประกอบด้วย ซอด้วง 2 คัน ซออู้ 2 คัน ซอสามสาย ซอสามสายหลีบ จะเข้ 2 ตัว ขลุ่ยเพียงออ ขลุ่ยหลีบ ระนาดเอก ระนาดเอกเหล็ก ระนาดทุ้ม ระนาดทุ้มเหล็ก ซ้องมโหรี ซ้องวงเล็ก โทน รำมะนา ฉิ่ง และฉาบ (ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน, 2546: 99-107)

นายโชติ ดุริยประณีต กล่าวว่า มีวงมโหรีอีกชนิดหนึ่ง ที่เห็นสมควรจะนำรวมกล่าวไว้ในที่นี้ด้วย นั่นคือวงมโหรีผสมหัตถดนตรี เกิดขึ้นที่กรมประชาสัมพันธ์ เมื่อ พ.ศ. 2495 สมัย พลโท ม.ล. ชาบ กุญชร ดำรงตำแหน่งอธิบดี นับเป็นการประสมวงที่แปลกออกไปจากที่ได้กล่าวมาแล้ว ดั้งเดิมคำอธิบายเรื่องราวความเป็นมาที่จะเกิดวงมโหรีแบบนี้ขึ้น ของนายมนตรี ตราโมท ในสื่อบัตรดนตรีสำหรับประชาชน ครั้งที่ 52 ประจำปีที่ 6 วันอาทิตย์ที่ 17 พฤษภาคม 2595 ดังนี้

การบรรเลงของวงดนตรีกรมประชาสัมพันธ์วันนี้ เป็นรายการพิเศษส่งท้ายฤดู กรมประชาสัมพันธ์จึงจัดวงดนตรีบรรเลงขึ้นเป็นพิเศษให้สมกับรายการ ท่านผู้ฟังจะได้รับรสจากวงดนตรีวันนี้ ถึง 3 รส คือ 1 มโหรี 2 หัสดนตรี (Jazz Band) และ 3 วงมโหรีผสมหัตถดนตรี วงมโหรีและหัตถดนตรีนั่นย่อมเป็นที่เข้าใจของท่านทั้งหลายอยู่แล้ว แต่วงมโหรีผสมหัตถดนตรี เป็นวงพิเศษที่กรมประชาสัมพันธ์ได้คิดผสมขึ้นใหม่ วงผสมชนิดนี้มีกำเนิดขึ้นเมื่อพ.ศ. 2595 เนื่องจากรัฐบาลมีความประสงค์จะซื้อเครื่องส่งวิทยุโทรภาพ (Television) ไว้ใช้ในราชการ เปิดโอกาสให้บริษัทห้างร้านที่จะเสนอขายนำเครื่องส่งวิทยุโทรภาพมาทำการลองได้ โดยกรมประชาสัมพันธ์เป็นเจ้าหน้าที่บริษัท PYE ได้เริ่มนำเครื่องส่งวิทยุโทรภาพขนาดเล็กมาทำการทดลอง ณ ห้องส่งกระจายเสียง ณ กรมประชาสัมพันธ์ เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2595 เป็นครั้งแรก กรมประชาสัมพันธ์ได้จัดการแสดงเข้าประกอบการทดลองนี้มีระบำและจำอวดของกรมศิลปากร มโหรี และหัตถดนตรีของกรมประชาสัมพันธ์ พลตรี ม.ล. ชาบ กุญชร อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ใครจะให้การบรรเลงดนตรีครั้งนี้มีรสแปลกออกไป จึงคิดผสมวงดนตรีทั้งสอง (มโหรีกับหัตถดนตรี) เข้าร่วมการบรรเลงปรับทำนองให้สอดคล้องกัน ฝ่ายมโหรีก็ดำเนินไปตามทำนองและวิชาการ (Technic) ของไทยฝ่ายหัตถดนตรีก็ดำเนินทำนองและวิชาการไปตามแบบแผนของหัตถดนตรีสากล แต่ใช้ทำนองเพลงไทยเป็นหลัก ซึ่งนับว่าเป็นวงดนตรีผสมที่มีรสนิยมเกิดขึ้นใหม่อีกอย่างหนึ่ง ต่างกว่าที่ท่านจนเคยฟังมาแล้ว (โชติศุริยประณีต , 2517 : 29-30)

นายจิรวุฒิ กาญจนะผลิน (สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2560) กล่าวว่า วงดนตรีไทยของกรมประชาสัมพันธ์ ที่มีเครื่องดนตรีตะวันตกเข้ามาบรรเลงร่วมกับวงดนตรีไทยของนายสมาน กาญจนะผลิน นั้น จะแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ “วงสังคีตประยุกต์” หมายถึง วงดนตรีที่เป็นวง Big Band ที่มีเครื่องดนตรีประเภท เครื่องทองเหลืองเช่น Trumpet, Saxophone, Trombone บรรเลงประสมกับวงมโหรีของไทย โดยบรรเลงแบบโต้ตอบกันในแต่ละท่อนเพลง

และ “วงสังคีตสัมพันธ์” หมายถึง วงดนตรีที่ใช้วงดนตรีสากลบรรเลงไปพร้อม ๆ กับวงดนตรีไทย ซึ่งการเทียบเสียงระหว่างเครื่องดนตรีสากลและเครื่องดนตรีไทยของกรมประชาสัมพันธ์นั้น จะเท่ากับ คีย์ C

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การประสมวงดนตรีไทย มี 2 องค์ประกอบหลัก คือ เครื่องดำเนินทำนอง และเครื่องประกอบจังหวะ ทั้งนี้จะต้องพิจารณาจากเสียงของเครื่องดนตรีนั้น ๆ เป็นสำคัญ ว่ามีความไพเราะกลมกลืนกันหรือไม่ ปัจจุบันวงดนตรีไทยที่นิยมใช้บรรเลงเพลงไทยและมักพบโดยทั่วไปนั้นมีอยู่ 3 ประเภท ได้แก่ วงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย และวงมโหรี ซึ่งวงดนตรีแต่ละประเภทหรือแม้แต่เครื่องดนตรีแต่ละชนิดล้วนมีบทบาทหน้าที่ในการบรรเลงที่แตกต่างกันออกไป

2.1.7 ทฤษฎีว่าด้วยการประพันธ์เพลงไทย

สังัด ภูเขาทอง กล่าวว่า การประดิษฐ์ทำนองเพลงไทยก็เหมือนกับการเขียนหนังสือ ทำนองเพลงมีลักษณะคล้ายกับคำประพันธ์ประเภทร้อยกรองที่จะต้องคำนึงถึงความไพเราะของเสียง เป็นสำคัญ จริงอยู่ที่ทำนองเพลงนั้นหากนำเอาเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ วางลงแล้วใส่จังหวะลงไปก็จะกลายเป็นเพลงทันที แต่เป็นเพลงประเภทที่กลอนพาไป

ผู้ประพันธ์เพลงที่มีชื่อเสียง นอกจากจะอาศัยความสามารถที่มีอยู่ในตนเอง ประสบการณ์การฝึกฝน เพื่อให้เกิดความชำนาญ และการค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอแล้ว ยังต้องอาศัยจินตนาการที่สูง ทั้งยังต้องรู้จักสังเกตในทุกรูปแบบของเสียงดนตรี ไม่ว่าจะเสียงดนตรีในระดับใด แม้ว่า จะเป็นเสียงที่เกิดมาจากเด็กเป็นผู้กระทำ และต้องยอมรับในเสียงดนตรีนั้น (สังัด ภูเขาทอง, 2532: 77)

สอดคล้องกับ ปิยะพันธ์ แสนทวีสุข ที่กล่าวว่า บทกวีโดยทั่วไปไม่ว่าจะเป็นวรรณกรรม หรือคีตกกรรมมีสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นเช่นเดียวกันคือมีความลงตัวอยู่ในตัวเอง ความลงตัวดังกล่าวหมายถึง รูปแบบ (Form) ที่มีลักษณะเฉพาะ ซึ่งประกอบไปด้วยกฎเกณฑ์ เช่น การมีวลี มีประโยค มีบาท และมีบทที่ร่วมกัน และจะเป็นบทกวีชิ้นหนึ่ง บทกวีชิ้นหนึ่ง ๆ จะต้องมีความลงตัวเสมอ หากไม่มีรูปแบบ หรือฉันทลักษณ์ที่แน่นอนแล้ว จะหาความงามหรือความไพเราะในบทกวีนั้นไม่ได้

บทเพลงเป็นคีตกกรรมที่ต้องอาศัยการสร้างรูปแบบเฉพาะตัว การสร้างแนวทำนองก็ต้องเอื้ออำนวยให้กับเนื้อร้อง ซึ่งเป็นวรรณกรรมชนิดหนึ่งที่ต้องอาศัยฉันทลักษณ์เช่นกัน ในแง่ของผู้ฟังนอกจากจะฟังดนตรีประกอบแนวทำนองอันไพเราะแล้ว ยังหาความไพเราะและความงดงามได้อีก จากลีลาและความหมายในคำร้อง นักประพันธ์ที่มีความสามารถหลาย ๆ ท่านของไทย ผลงานของท่านนั้นเพียงได้อ่านรูปสัญลักษณ์ของภาษาที่ใช้แต่งคำร้องก็ไพเราะแล้ว ทั้งที่ยังไม่ได้ฟังทำนองของเพลงและดนตรีประกอบ รูปแบบของเพลงจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ไม่อาจมองข้ามได้

บทเพลงหนึ่ง ๆ อาจมีหลายบท ในแต่ละบทจะมีทำนองที่ซ้ำหรือแตกต่างกันก็ได้ขึ้นอยู่กับความคิดสร้างสรรค์ของผู้แต่ง ทุก ๆ บทจะมีขั้นตอนการสร้างเช่นเดียวกันคือ เริ่มสร้างขึ้นมาจากวลีแล้วขยายมาเป็นเพลง เมื่อเป็นเช่นนี้เพลงก็จะมีรูปแบบที่แน่นอนไปในทิศทางเดียวกัน ต่อเนื่องเป็นอารมณ์เดียวกัน ไม่กระจัดกระจาย (ปิยพันธ์ แสนทวิสุข, 2551: 64)

การประพันธ์เพลงของผู้ประพันธ์แต่ละคนเกิดจากเหตุปัจจัยและกลวิธีวิธีในการประพันธ์ที่ต่างกัน พิชิต ชัยเสรี ได้จำแนกประเภทของผู้ประพันธ์ไว้ 4 ประเภท ได้แก่ บันดาลรังสฤษฎ์ ศักขิตอนุรักษ์ ขนบศึกสพสมัย และบุกไพรเบิกทาง ทั้งยังอธิบายลักษณะการประพันธ์แต่ละประเภทไว้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. บันดาลรังสฤษฎ์

การสร้างงานศิลปะก็ต้องเริ่มจากแรงบันดาลใจทั้งสิ้น แต่ในยุคแรกนั้นยังไม่มีกฎระเบียบหรือหลักการบังคับแต่อย่างใด ศิลปินจึงมีเสรีภาพเต็มที่ในการรังสฤษฎ์งานของตนจากแรงบันดาลใจล้วน ๆ แรงบันดาลใจนี้อาจมาจากเหตุปัจจัยภายนอก คือ สิ่งแวดล้อมหรือปรากฏการณ์ใด ๆ ที่ห่อหุ้มศิลปินอยู่ หรือจากเหตุปัจจัยภายในคือ ความสะเทือนใจของศิลปินเองก็ได้ William Wordsworth กวีอังกฤษ แสดงลำดับของการรังสฤษฎ์ไว้อย่างรัดกุม เบื้องต้นที่สุดศิลปินจะต้องมีความสะเทือนใจที่เข้มข้นพอจึงทำให้เกิดการตรึงจิตขึ้น จนได้สภาวะที่เรียกว่า ความสงบระงับ (Tranquility) อันเป็นสันติราบรื่น จากจุดนี้จึงจะเกิดพลังทะยานที่จะแสดงออกเป็นงานศิลปะต่าง ๆ ต่อไป ช่วงระหว่างความสะเทือนใจและการตรึงจิตนี้อาจย้อนไปมาได้หลายครั้งกว่าจะบรรลุความสงบระงับ ดังนั้น คีตกวีประเภทนี้จึงมิใช่คนสามัญตาตๆที่ฮือฮาปรุงแต่งไปกับสิ่งกระทบหรือสิ่งเร้าต่าง ๆ แล้วลำคัยตนได้ว่าแรงบันดาลใจสามารถประพันธ์ท่วงทำนองเพลงออกมาอย่างฉับพลันอย่างที่ปรากฏทั่วไปในเวลานี้ หากแต่ต้องเป็นคนพิเศษจริง ๆ คนตรีที่ปรากฏในยุคเริ่มแรกมาจากท่านเหล่านี้ทั้งสิ้น แรงบันดาลใจนี้ถ้ามาจากสิ่งเหนือธรรมชาติ เรียกว่า ทิพยดล (Divine Inspiration)

2. คีตกวีต่อนุรักษ์

คำว่า คีตกวี เทียบได้กับคำว่า Classic เมื่อเวลาผ่านไปก็มีเรื่องของหลักการ กรอบกระสวน และระเบียบเรียงร้อยเพิ่มขึ้นโดยลำดับ คีตกวีประเภทแรกไม่อาจใช้แรงบันดาลใจโดยเสรีได้เช่นเดิมเพราะต้องเอื้อกรอบความคิดคีตกวีที่ปรากฏขึ้น ซึ่งที่แท้แล้วก็คือผลจากการกลั่นกรองภูมิปัญญาของแต่ละชาติแต่ละสังคมจนสำเร็จลงตัว ในลักษณะ 4 ประการ คือ ความกลมกลืน ดุลยภาพ ถวิลและเคารพอดีต และมนต์เสน่ห์แห่งความสมบูรณ์ คีตกวีใดสามารถสำแดงแรงบันดาลใจของตนออกมาเป็นบทประพันธ์ที่ถึงพร้อมด้วยลักษณะการทั้งสี่อย่างยิ่งใหญ่งดงาม ย่อมควรแก่การนับว่าเป็นสมบัติล้ำค่าของชาติหรือสังคมนั้น ๆ โดยแท้

3. ขนบรักคีตศิลป์

ในช่วงเวลาแห่งความรุ่งเรืองของคีตกวีสมัยนี้เอง คีตกวียังคงรักษาลักษณะทั้งสี่อยู่อย่างภาคี แต่วัฒนธรรมนั้นมีชีวิต ขึ้นชื่อว่าชีวิตก็ย่อมจะคงเฉยนิ่งอยู่ไม่ได้ มีอันต้องพลวัตเคลื่อนไหวอยู่รำไป ดนตรีก็เช่นกัน ในระหว่างที่ยังรักคีตต่อขนบคีตกวีอยู่นั้น คีตกวีอาจจะปรับแปรบทประพันธ์ของตนคล้อยตามสมัยนิยมที่บังเกิดขึ้นเป็นช่วง ๆ เช่น นิยมแต่งเป็นสำเนียงภาษา นิยมแต่งปกปิดรากทำนองเดิม นิยมแต่งเป็นดอกสร้อย นิยมแต่งพรรณนาธรรมชาติ เป็นต้น ทั้งนี้ยังคงรักษารูปแบบคีตกวีอยู่เช่นเดิม

4. บุคไพโรเบิกทาง

ความเคร่งครัดของขนบคีตกวีนั้นย่อมครอบครองควบคุมอยู่ได้ ในช่วงเวลาหนึ่ง คีตกวีรุ่นใหม่ ๆ ที่มีความสามารถก็ย่อมจะใคร่ลี้มลองความแปลกใหม่อันล่วงขนบเดิมดูบ้าง ซึ่งนับเป็นธรรมชาติปกติของศิลปินทั้งปวงอยู่แล้วที่จะถวิลหาเสรีอันไร้ขอบเขต เมื่อเป็นเช่นนี้ความคิดสร้างสรรค์ก็ย่อมปรากฏทำทนายขนบเดิมออกมาโดยลำดับ ประหนึ่งนักผจญภัยที่บุกป่าฝ่าดงเพื่อหาทางออกจากไพรพทกษที่ปิดล้อมอยู่ บ้างก็เบิกทางได้สำเร็จจนสามารถแผ้วถางป่าได้เป็นแนวทางให้มีผู้เดินตามและได้รับการยกย่องนับถือ บ้างก็หลงทาง

เสียดนเป็นดุจเสียดจริต ในดนตรีไทยขอกว่าถึงคีตกวี 3 ท่านที่
ลัมฤทธิผลเป็นเลิศและได้รับการกล่าวขวัญสรรเสริญอย่างสูงยิ่ง คือ
สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์,
หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และอาจารย์มนตรี
ตราโมท (พิชิต ชัยเสรี, 2556: 1-4)

มนตรี ตราโมท กล่าวว่า การแต่งเพลงไทยนั้นตั้งแต่โบราณก็มีทั้งแต่งถูกต้องตาม
หลักเกณฑ์อย่างเคร่งครัด และแต่งแยกทางออกไปจากหลักเกณฑ์ โดยการแต่งเพลงไทยตามแบบแผน
ที่มีมาแต่โบราณสำหรับผู้ที่รู้ไว้เป็นขั้นต้นก็มีอยู่ว่า จะแต่งทวิอัตราขึ้นหรือลดอัตราลง แต่ว่าการ
แต่งนั้น เขามักจะหัดแต่งทวิอัตราขึ้นเช่นทำเพลงชั้นเดียวให้เป็น สองชั้นหรือทำเพลง สองชั้นให้เป็น
สามชั้น วิธีแต่งเพลงทั้ง 2 อย่างที่กล่าวนี้ก็คือดำเนินวิธีการเช่นเดียวกัน คือเพิ่มความยาวขึ้นอีกเท่าตัว
เสมือนการขยายส่วนรูปภาพหรือแบบแปลน แต่มิใช่ขยายออกไปเฉย ๆ เท่านั้น ขยายแล้วต้องดบ
แต่งแทรกแซงให้เหมาะสมด้วย คำว่าแต่งจะต้องใช้สติปัญญา สติปัญญาประกอบด้วยความรู้ ประดิษฐ์
เรียบเรียงเพลงให้ไพเราะถูกต้องตามหลักเกณฑ์ สิ่งสำคัญของการแต่งเพลงไทยก็คือ

1. จะต้องรู้ว่าที่ต้องการจะแต่งนั้นมีกี่จังหวะ (หมายถึงจังหวะหน้าทับ)
2. เสี่ยงสุดทัยที่ตกปลายจังหวะนั้น เป็นเสี่ยงอะไรบ้าง
3. ทำนองเพลงตอนนั้น ๆ ดำเนินอย่างไร ดำเนินอย่างไร มีสำเนียงอย่างไร ซึ่งจะ

ขยายตามความเข้าใจเป็นข้อๆ ไป โดยสมมติว่าจะแต่งเพลงในอัตรา สองชั้น ขึ้นเป็น สามชั้น

1) การที่จะรู้ได้ว่าเพลงที่ต้องการแต่งซึ่งมีอัตรา 2 ชั้น มีกี่จังหวะจะต้องพิจารณา
ว่าเพลงนั้นเป็นเพลงประเภทปรบไก่หรือสองไม้ สมมุติว่ารู้แล้วว่าเป็นประเภทปรบไก่ ให้เอาหน้าทับ
ปรบไก่ สองชั้น เข้าตีประกอบตรวจดูว่าตีหน้าทับนี้ได้กี่ครั้งทำนองเพลงนั้นจึงจะจบ ถ้าตีได้กี่ครั้งก็เป็น
เท่านั้นจังหวะ หรือจะเขียนเพลงนั้นลงเป็นโน้ตสากล แล้วเอา 4 ทารจำนวนห้องทั้งหมดคูณก็ได้ (หน้า
ทับปรบไก่ สองชั้น มีความยาวเท่ากับโน้ตสากล 2 ห้อง)

2) เมื่อได้ตรวจดูตามข้อ 1 ทราบดีแล้วว่าเพลงนั้นมีกี่จังหวะก็จงตรวจต่อไปอีก
ชั้นหนึ่งว่าเสี่ยงสุดทัย ปลายจังหวะของแต่ละจังหวะนั้นตกเสี่ยงอะไรบ้าง จังหวะที่ 1 ตกเสี่ยงอะไร
จังหวะ 2 ตกเสี่ยงอะไร ฯลฯ ให้ทั่วถ้วนทุกจังหวะจะเทียบกับโน้ตสากลก็ได้

3) พิจารณาให้รู้แน่นอนว่า ทำนองในประโยคหรือจังหวะนั้น ๆ ดำเนินอย่างไร
เสียง ข้ามเสียง จากต่ำไปหาสูง จากสูงมาหาต่ำ ข้ำและเลียนกันอย่างไร ใช้เสียงถี่ห่างอย่างไร และ

สำเนียงเพลงแสดงความหมายไปในทางใด โศก รัก รื่นเริง เคารพบูชา หรือธรรมาตಿಯังไร หรือ มีสำเนียงเป็นภาษาใด อีกอย่างหนึ่งก็คือชื่อของเพลงนั้น ๆ อาจช่วยให้เข้าใจถึงความหมายได้อีกทาง หนึ่งเหมือนกัน (มนตรี ตราโมท, 2538: 39-46)

บุษกร สำโรงทอง กล่าวว่า วิธีการประพันธ์เพลงสามารถแบ่งได้เป็น 3 วิธีดังนี้

1. การประพันธ์โดยใช้เพลงที่มีอยู่เดิมนำมาขยายอัตราขึ้น ตัวอย่างเช่น

ก (เนื้อทำนองเดิม)

- 1 - 2	- 3 - 4
---------	---------

ก1 (ทำนองที่ขยายแล้ว)

- 1 - 2	- 3 - 4	- 1 - 2	- 3 - 4
---------	---------	---------	---------

จะเห็นได้ว่าทำนองนี้ยาวเป็น 2 เท่าของทำนองแรก

ก2 (ทำนองที่ตกแต่งเพิ่มเติม)

- 3 2 1	3 2 3 2	2 1 2 3	1 2 3 4
---------	---------	---------	---------

ทำนอง ก2 ได้ถูกเพิ่มเสียงต่าง ๆ เข้าตกแต่งทำนอง ก1

การประพันธ์ลักษณะขยายออกนี้ ผู้ประพันธ์สามารถสร้างทำนองใหม่ ตามที่ตนคิดขึ้นได้ แต่ทั้งนี้ต้องคงไว้ซึ่งเสียงหลักในทำนองเดิม 1, 2, 3, 4 ให้มากที่สุด แต่บางครั้งอนุโลมให้ไม่ต้องใช้ทุกเสียง ถ้าฟังแล้วยังมีเค้าหลักเดิม อยู่บ้าง

2. การแต่งโดยตัดทำนองหลักให้เหลือเพียงความยาวครึ่งหนึ่ง ตัวอย่างเช่น

กรณีนี้จะเป็นในทางตรงกันข้ามกันกับการแต่งเพลงแบบแรก

ข (เนื้อทำนองเดิม)

1 3 2 1	3 2 3 2	2 1 2 3	1 2 3 4
---------	---------	---------	---------

ข1 (เนื้อทำนองที่ตัดทอนแล้ว)

- 1 - 2	- 3 - 4
---------	---------

3. การแต่งโดยคิดประดิษฐ์ทำนองใหม่

การประพันธ์ในลักษณะนี้ให้ความอิสระในการสร้างสรรค์เพลงแก่ผู้ประพันธ์มากกว่า 2 วิธีดังกล่าวข้างต้น เพราะผู้ประพันธ์ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงเสียงสำคัญที่จะต้องรักษาไว้นั้น แต่ทั้งนี้การประพันธ์แบบใดก็ตาม ย่อมต้องอยู่ภายใต้กรอบลักษณะปฏิบัติตามแบบแผนการประพันธ์เพลงไทย เพื่อคงความเป็นเอกลักษณ์ไทยให้คงอยู่ในผลงานนั้น ๆ (บุษกร สำโรงทอง, 2546: 1 อ้างถึงใน อังคณา ใจเหิม, 2554: 21-22)

สุรพล สุวรรณ กล่าวว่า การประพันธ์มีหลักเกณฑ์โดยที่นักแต่งมักจะคิดเนื้อเพลงก่อนหรือที่เรียกกันทั่ว ๆ ไปว่า เนื้อเพลง (Basic Melody) เมื่อคิดเนื้อเพลงได้แล้วผู้แต่งก็จะพยายามตกแต่งเนื้อเพลงให้ไพเราะและเหมาะสมกับเครื่องดนตรีแต่ละชนิด เช่น นำเนื้อเพลงมาตกแต่งเป็นสำหรับระนาดหรือทางซอ แต่ในเวลาที่คุณประพันธ์ต่อเพลงให้กับนักดนตรีอื่น ๆ ผู้ประพันธ์มักจะต่อเนื้อเพลงให้กับนักดนตรีก่อนโดยเฉพาะผู้เล่นในวงปี่พาทย์ ซึ่งจะเล่นเนื้อเพลงเป็นหลัก ส่วนนักดนตรีอื่น ๆ ก็จะทำนำเนื้อเพลงไปแปรเพื่อให้เหมาะสมกับเครื่องดนตรีแต่ละชิ้น ส่วนการต่อเพลงให้นักดนตรีที่เล่นเครื่องสายก็มักจะต่อทางซอให้ หรือเป็นทางที่แตกต่างจากเนื้อเพลงแล้ว อย่างไรก็ตามถ้านักดนตรีที่เล่นเครื่องสายมีไหวพริบดี ก็มักจะดัดแปลงลูกเล่นหรือทางให้เหมาะสมกับเครื่องที่ตนเล่น การที่ นักดนตรีแต่ละคนดัดแปลงเนื้อเพลงจากผู้ประพันธ์ได้แต่งไว้นี้เองกลายเป็นเอกลักษณ์การบรรเลงดนตรีไทย และถือเป็นกลวิธีในการบรรเลงที่สำคัญ ผู้เล่นจะต้องใช้ปฏิภาณไหวพริบ ภูมิปัญญาและความสามารถด้านกลวิธีการบรรเลงที่ได้ร่ำเรียนมาเพื่อสอดใส่เข้าไปในขณะบรรเลงให้เหมาะสม เมื่อ นักดนตรีที่มีความสามารถแต่ละคนแปรเนื้อเพลงเดี่ยวพร้อม ๆ กัน จึงเกิดเสียงเพลงที่บรรเลงออกมาผิดแผกไปจากแบบของชาติอื่น การเล่นแบบนี้อาจมีใช้ในตะวันตกในบางสมัยบ้าง แต่ก็ไม่ตรงแบบของไทยทีเดียวนัก การบรรเลงหมู่แบบนี้จึงถือเป็นเอกลักษณ์ในการบรรเลงหมู่ทางดนตรีไทยที่อาจเรียกว่าไม่เหมือนของชาติใดเลย และวิธีการเล่นแบบนี้ก็ไม่ตรงกับหลักการประสานเสียง (Harmony) ของดนตรีตะวันตกด้วย (สุรพล สุวรรณ, 2549: 57-58)

มานพ วิสุทธิแพทย์ ได้อธิบายองค์ความรู้และวิธีการในการประพันธ์เพลงไทยว่า การประพันธ์เพลงไทยนั้นจำเป็นต้องเข้าใจหลักการและลักษณะของดนตรีไทยเพื่อเป็นองค์ความรู้ที่จะนำไปสู่การประพันธ์เพลง หลักการเหล่านั้นคือ

- บันไดเสียง มีโครงสร้างของเสียงสำคัญหรือเสียงหลัก 5 เสียง และมีเสียงรอง 2 เสียง ตามแผนผังดังนี้

1 2 3 4 5 6 7

เสียงชั้นที่ 1 2 3 5 และ 6 เป็นเสียงหลัก

เสียงชั้นที่ 4 และ 7 เป็นเสียงรอง

เสียงแต่ละเสียงจากชั้นที่ 1 ถึงชั้นที่ 7 มีความห่างของระดับเสียงเท่ากัน เสียงที่สูงขึ้นไปต่อจากชั้นที่ 7 นั้นเป็นเสียงเดียวกับชั้นที่ 1 นั่นเองแต่มีระดับเสียงสูงกว่าเป็นคู่ 8

- การกำหนดโน้ตบนเครื่องดนตรีไทย โดยกำหนดให้สอดคล้องกับหลักการของดนตรีไทยในเรื่อง “ทาง” การกำหนดโน้ตดังกล่าวกำหนดตามลักษณะวงซึ่งในปัจจุบันมีลักษณะวงที่นิยมบรรเลงอยู่ 2 อย่างคือ สำหรับเครื่องดนตรีในวงปี่พาทย์ และสำหรับเครื่องดนตรีในวงมโหรีและวงเครื่องสาย

- วรรคเพลง คือการแบ่งทำนองเพลงออกเป็นช่วง ๆ โดยที่ทำนองเพลงแต่ละช่วงมีความหมายสมบูรณ์ ในที่นี้วรรคเพลงมีความยาวเท่ากับ 4 จังหวะเคาะ หรือเท่ากับ 4 ห้องโน้ตไทย ทั้งนี้ยึดหลักเกณฑ์จากการบรรเลงเพลงไทยประเภททางพื้น หรือเพลงที่บรรเลง “เก็บ” นั้น เครื่องดนตรีที่ทำทำนองได้จะบรรเลงโน้ตเสียงเดียวทุก ๆ 4 ห้องเพลง เมื่อบันทึกเพลงไทยเป็นโน้ตไทยที่มีบรรทัดละ 8 ห้องแล้ว ในแต่ละบรรทัดจึงมี 2 วรรค

- ลูกตก คือเสียงสำคัญของวรรคเพลงซึ่งเป็นเสียงสุดท้ายของแต่ละวรรค

- อัตราจังหวะและหน้าทับ คืออัตราจังหวะที่เป็น “ชั้น” ในดนตรีไทย อัตราจังหวะดังกล่าวกำหนดโดยการตีฉิ่ง และกลอง (หน้าทับ) โดยมีลักษณะการตีที่เฉพาะและสอดคล้องกับบทเพลงนั้น ๆ

- ประเภทบทเพลงไทย เพลงไทยแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ได้แก่ เพลงโหมโรง เพลงเรื่อง เพลงหน้าพาทย์ เพลงเถา เพลงตับ เพลงเกร็ด และเพลงภาษา

นอกจากนี้ยังได้อธิบายหลักการประพันธ์เพลงทางพื้น และการประพันธ์เพลงทางกรอไว้อย่างละเอียด สรุปได้ว่า

1. การประพันธ์เพลงทางพื้น จะต้องกำหนดส่วนประกอบหลักๆ ของบทประพันธ์นั้น ซึ่งประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1 บันไดเสียง การกำหนดบันไดเสียงนั้นเป็นสิ่งที่ต้องกระทำเป็นอันดับแรก ก่อนที่จะกำหนดรายละเอียดอื่น ๆ ควรเริ่มประพันธ์ในบันไดเสียงง่ายๆ ก่อน คือ บันไดเสียงโด บันไดเสียงซอล และบันไดเสียงฟา ซึ่งในแต่ละบันไดเสียงประกอบด้วยโน้ตหลักดังนี้

บันไดเสียงโด ด ร ม ซ ล

บันไดเสียงซอล ซ ล ท ร ม

บันไดเสียงฟา ฟ ซ ล ด ร

1.2 ลูกตก การกำหนดลูกตกจะให้เสียงใดนั้นต้องสอดคล้องกับบันไดเสียงที่กำหนด โดยทำตามขั้นตอนต่าง ๆ ตามส่วนประกอบของบทเพลงคือ การขึ้นต้นเพลง ซึ่งมีการขึ้นต้นเพลง 2 อย่าง คือ ขึ้นต้นด้วยเท่า และขึ้นต้นด้วยทำนองที่ไม่ใช่เท่า

เมื่อกำหนดบันไดเสียงและลูกตกของเท่าตอนขึ้นต้นเพลงได้แล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ กำหนดลูกตกและเลือกทำนองเพลงวรรคต่อไป เพื่อเป็นทำนองเพลงวรรคหลังของบรรทัดแรก ซึ่งต้องเป็นทำนองเพลงที่สัมผัสกลมกลืนกับเท่าตอนต้นเพลง

การกำหนดลูกตกนั้นทำได้ 2 วิธี คือ

วิธีแรก กำหนดลูกตกไว้เลยตลอดทั้งเพลง การกำหนดลูกตกด้วยวิธีนี้มองเห็น ๆ จะดูว่าง่ายคือเพียงแต่ใส่ลูกตกต่าง ๆ ตามต้องการลงไปในวรรคเพลง การกำหนดลูกตกด้วยวิธีนี้ผู้ประพันธ์เพลงประสบปัญหา คือไม่สามารถหาทำนองเพลงที่สัมผัสกลมกลืนกันมาต่อกันได้ การกำหนดลูกตกตลอดทั้งเพลงนี้ผู้ประพันธ์จะต้องมีโครงสร้างของบทเพลง คือมีจินตนาการของบทเพลงทั้งเพลงไว้ในใจ และต้องทราบความสัมพันธ์ของลูกตกและวรรคเพลงต่าง ๆ รวมถึงมีความสามารถที่จะประดิษฐ์ทำนองเพลงให้หลากหลายออกไปเพื่อให้ได้ทำนองเพลงที่สัมผัสกลมกลืนกันตามลูกตกที่กำหนดไว้แล้ว ดังนั้นการกำหนดลูกตกของบทเพลงด้วยวิธีนี้จึงเหมาะสำหรับผู้ที่มีประสบการณ์ในการประพันธ์เพลงเป็นอย่างดี

วิธีที่สอง กำหนดลูกตกไปที่ละวรรคในขณะที่ประพันธ์เพลง วิธีนี้เหมาะสำหรับผู้เริ่มศึกษาการประพันธ์เพลง ทั้งนี้เพราะว่าในการประพันธ์เพลงมักประสบปัญหา โดยไม่สามารถหาทำนองเพลงที่สัมผัสกลมกลืนกันมาต่อกันได้ วิธีนี้จึงเอื้ออำนวยให้มีการเปลี่ยนลูกตก และทำนองเพลงได้ง่าย เพราะในบรรทัดหนึ่ง ๆ นั้นถ้าผู้ประพันธ์พอใจกับทำนองเพลงวรรคหน้าก็ต้องพยายามหาลูกตก และทำนองเพลงที่สัมผัสกลมกลืนกันมาเป็นวรรคหลังและในทางกลับกันถ้า

ผู้ประพันธ์พอใจกับทำนองเพลงในวรรคหลังกับทำนองเพลงในวรรคหลัง ก็ต้องเปลี่ยนทำนองเพลงในวรรคหน้า

1.3 การดำเนินเนื้อทำนองเพลง เป็นส่วนประกอบของบทเพลงที่กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เช่น เนื้อหา ลีลา อารมณ์ เอกลักษณ์ ประเภทของบทเพลง ฯลฯ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความยาวของบทเพลงที่จะประพันธ์ถ้าเป็นบทเพลงยาวก็สามารถใส่รายละเอียดได้มาก ถ้าเป็นบทเพลงสั้น ๆ ก็ใส่รายละเอียดได้น้อย

1.4 การจบเพลง ควรจบด้วยเสียงที่ 1 ของบันไดเสียงเป็นวรรคหลัง แล้วหาทำนองเพลงที่สามารถเป็นวรรคหน้าได้และสัมพันธ์กับวรรคสุดท้ายมาต่อกัน

อย่างไรก็ตามการประพันธ์เพลงในขั้นนี้ให้คำนึงถึงความสัมพันธ์กลมกลืนกันของทำนองเพลงเป็นสำคัญ

2. การประพันธ์เพลงทางกรอ มีรูปแบบ 2 อย่างที่มีลักษณะเฉพาะคือ รูปแบบของจังหวะ และรูปแบบของทำนองเพลง รูปแบบทั้ง 2 อย่างมีรายละเอียดแตกต่างกันดังนี้

2.1 รูปแบบของจังหวะ คือกระสวนจังหวะหรือตำแหน่งของตัวโน้ตที่ใช้ในบทเพลงนั้น รูปแบบของจังหวะอาจมีความยาว 1 ห้อง 2 ห้อง หรือ 4 ห้องเพลง แต่ส่วนใหญ่เป็นรูปแบบ 2 และ 4 ห้องเพลง ซึ่งรูปแบบของ 4 ห้องเพลงก็คือรูปแบบ 2 ห้องเพลง 2 รูปแบบนั่นเอง

2.2 รูปแบบของทำนอง เป็นรูปแบบที่กำหนดทิศทางของทำนองเพลงให้มีทำนองสูงต่ำตามต้องการ รูปแบบของทำนองมีหลายอย่าง เช่น

- รูปแบบทำนองเรียงสูงขึ้นตามลำดับ เช่น ดรรมช รรมชล มชลด ชลดร
- รูปแบบทำนองเรียงต่ำลงตามลำดับ เช่น รดลช ดลชม ลชมร ชมรด
- รูปแบบที่ใช้เสียงซ้ำ ๆ เช่น ชมชช ชลชช ดลดด ดรลด
- รูปแบบสลับฟันปลาสูงขึ้น เช่น รดมร ชมลช
- รูปแบบสลับฟันปลาล่าง เช่น รมดร ลดชล
- รูปแบบที่ใช้เสียงข้าม เช่น รชมล ชลดร

รูปแบบของทำนองจะมีกระสวนจังหวะอย่างไรมันขึ้นอยู่กับรูปของจังหวะ

การประพันธ์เพลงตามรูปแบบมี 3 ประเภท คือ

- การประพันธ์เพลงที่ใช้รูปแบบอิสระ บทเพลงประเภทนี้มีรูปแบบหลาย ๆ

อย่างในหนึ่งเพลง ไม่มีรูปแบบใดเป็นรูปแบบเฉพาะหรือรูปแบบเด่นของบทเพลง เช่น เพลงลาวดำเนิน-ทราย เป็นต้น

- การประพันธ์เพลงที่ใช้รูปแบบเฉพาะเพลง การประพันธ์เพลงประเภทนี้ทำคล้ายกับการประพันธ์เพลงที่ใช้รูปแบบอิสระ คือ ต้องกำหนดรูปแบบที่จะใช้ในการประพันธ์และต้องกำหนดรูปแบบหนึ่งให้เป็นรูปแบบเฉพาะ หรือเป็นรูปแบบเด่นของบทเพลง รูปแบบเฉพาะนี้อาจจะเป็นรูปแบบของจังหวะหรือรูปแบบของทำนอง หรือรูปแบบทั้ง 2 อย่าง ซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้บ่อยกว่ารูปแบบอื่น ๆ เช่น เพลงเขมรไทรโยค เป็นต้น

- การประพันธ์เพลงที่มีรูปแบบบังคับ การประพันธ์เพลงลักษณะนี้ต้องใช้รูปแบบที่สร้างขึ้นตลอดทั้งเพลง เช่น เพลงกระต่ายเต้น สองชั้น เป็นต้น

การประพันธ์เพลงตามรูปแบบต่าง ๆ ควรเรียนรู้หลักการและวิธีการซึ่งคล้ายคลึงกับการประพันธ์เพลงทางพื้น คือ บันไดเสียง ลูกตก และความยาว (มานพ วิสุทธิแพทย์, 2535: 18-24, 70-81, 103-115)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การประพันธ์เพลงไทยเปรียบเสมือนการแต่งบทวิหาคแต่เป็นเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ ร้อยเรียงกันอย่างลงตัว โดยต้องคำนึงถึงจังหวะเป็นสำคัญเพื่อให้เกิดท่วงทำนองที่ไพเราะ โดยผู้ประพันธ์จำเป็นต้องมีความเข้าใจเรื่องหลักการของดนตรีไทย เพื่อเป็นองค์ความรู้พื้นฐานที่จะนำไปสู่การประพันธ์เพลง ได้แก่ บันไดเสียง ทาง วรรณคดี ลูกตก อัตราจังหวะ และหน้าทับ และประเภทเพลง นอกจากองค์ความรู้พื้นฐานเหล่านี้แล้วยังมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ แรงบันดาลใจและจินตนาการของผู้ประพันธ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางของทำนอง และอารมณ์เพลง ในการประพันธ์เพลงไทยนั้นมีการประพันธ์เพลงขึ้นใหม่ การขยายหรือลดทอน อัตราจังหวะ และการแปรทำนองเพลง ทั้งนี้การขยายหรือลดทอนอัตราจังหวะ และการแปรทำนองเพลงจะต้องยึดถือจังหวะหน้าทับและลูกตกเป็นสำคัญ

อุทิศ นาคสวัสดิ์ กล่าวถึงการบรรจุเนื้อเพลงว่า การบรรจุเนื้อเพลงไทยนั้น สิ่งสำคัญข้อแรกก็คือจะต้องแต่งเนื้อเพลงหรือไม่ก็คัดเนื้อเพลงจากวรรณคดีเรื่องต่าง ๆ มาให้ตรงกับความหมายในท่วงทำนองของเพลง เช่น เพลงโคกก็ต้องใช้เนื้อที่แสดงความโศกสลดรันทดใจ เพลงรักก็ต้องใช้เนื้อที่แสดงอารมณ์รัก เพลงแค้นก็ต้องใช้เนื้อที่แสดงอารมณ์แค้น เป็นต้น ถ้าบรรจุเนื้อร้องไม่ถูกกับท่วงทำนองของเพลงแล้ว จะทำให้ไม่เกิดอรรถรส

เมื่อคัดเลือกเนื้อเพลงได้เหมาะสมกับอารมณ์ของเพลงแล้ว ก็บรรจุเนื้อเพลงนั้นให้ตรงกับทำนองหลัก หรือลูกช้องของเพลง เนื้อที่บรรจุนี้จะเป็นคำกลอนเพียงวรรคเดียว หรือคำเดียว หรือก็คำก็ได้ แล้วแต่เราต้องการให้มีเอื้อนมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ควรคำนึงถึงอารมณ์เพลงด้วย ถ้าเป็นเพลงโศรกก็ควรบรรจุเนื้อให้มาก ไม่ควรจะมีเอื้อนมากนัก

การบรรจุคำร้องมีอยู่ 2 กรณี คือในกรณีที่มีลูกเท่า และในกรณีที่ไม่มีลูกเท่า เพลงที่มีลูกเท่า จะบรรจุคำร้องลงในตำแหน่งที่มีลูกเท่าไม่ได้ ข้อนี้นับว่าเป็นกฎสำคัญในทางดนตรีไทยทีเดียว

คือถ้ามีการร้องเอื้อนแบบไทยแล้ว จะต้องร้องเอื้อนที่ลูกเท่า ห้ามมิให้เอาเนื้อเพลงไปบรรจุไว้ในลูกเท่า เป็นอันขาด โดยที่การบรรจุเนื้อเพลงที่มีลูกเท่าและไม่มีลูกเท่า นั้น มีลักษณะเหมือนกันทุกอย่าง คงต่างกันนิดเดียว ตอนที่ว่าเราไม่บรรจุเนื้อเพลงลงไปตรงลูกเท่าเท่า นั้น (อุทิศ นาคสวัสดิ์, 2511: 77)

บุญธรรม ตราโมท กล่าวถึงหลักการให้ชื่อเพลงว่า การให้ชื่อสิ่งที่ประดิษฐ์ขึ้นนั้น ผู้ประดิษฐ์ย่อมมีอิสระที่จะให้ชื่อนั้นได้อย่างอิสระ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ผู้ให้ชื่อก็คงไม่ให้ไปอย่าง โคมลอยเป็นแน่ สำหรับชื่อเพลงก็เช่นเดียวกัน แต่เพลงมีประโยค วรรค ตอน ทีฆะรัสสะ เสียงสูงต่ำ และสัมผัสเหมือนอย่างบทกวี มีความหมายไปในตัว ฉะนั้นการใช้ชื่อเพลง บางทีก็ให้ไปตามใจความ นั้น ๆ บางทีก็อาศัยหลักอื่น ๆ จะเทียบได้อย่างเดียวกับการให้ชื่อเรื่องหนังสือหรือบทละครซึ่งบางทีก็ ให้ตามชื่อตัวเอกในเรื่อง เช่นเรื่อง “ราชมนู” บางทีก็ให้ตามสถานอันเป็นที่สำคัญของเรื่อง เช่น “ศีกกลาง” หรือ “เสียดสุพรรณ” บางทีก็ให้ตามคติของเรื่อง เช่น “กุศโลบาย” บางทีก็ให้ชื่อตาม ภาชิตของเรื่องเช่น “หนามยอกเอาหนามบ่ง” ฯลฯ เป็นต้น หลักการตั้งชื่อเพลงสามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. ให้ชื่อตามสำเนียง เมื่อสำเนียงเป็นอย่างไร จีน หรือ แขก มอญ ญวน เขมร ฯลฯ ก็ให้ชื่อไปตามนั้น
2. ให้ชื่อตามทำนอง ทำนองดำเนินไปอย่างไร ก็ให้ชื่อไปอย่างนั้น เช่น ลมพัดชายเขา มีทำนองเย็นๆ เรื่อย ๆ หรือเช่นมอญร้องไห้ มีสำเนียงเป็นมอญและมีทำนองร้องโหยหวน โศกเศร้า ดังนี้ เป็นต้น
3. ให้ชื่อตามเหตุ อะไรเป็นเหตุให้เกิดเพลงนั้นขึ้น ก็เอาเหตุนั้นมาให้ชื่อเพลง เช่น “เพลงพระสุบิน” นัยว่าพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย หรือกษัตริย์องค์ใดองค์หนึ่งในสมัย อยุธยาทรงพระสุบินได้เพลงนี้มา
4. ให้ชื่อตามผล เพลงนั้นบรรเลงเพื่อประสงค์ให้เกิดผลอย่างไร ก็ให้ชื่อเช่นนั้น เช่น เพลง “มหาฤกษ์” “มหาชัย”
5. ให้ชื่อตามสิ่งซึ่งเป็นที่ระลึก อะไรเป็นสิ่งที่จะทำให้เป็นสิ่งที่ระลึกถึง ซึ่งเป็นความต้องการของผู้แต่ง เช่น ชื่อผู้แต่ง สถานที่ ๆ แต่ง ผู้แต่งอุทิศเพลงนั้นให้แก่ใครหรือสถานที่ใด ศาสนา และประวัติศาสตร์ ฯลฯ เช่น เพลง “เขมรราชบุรี” “พระเจ้าลอยถาด” เป็นต้น
6. ให้ชื่อตามกิริยาที่จะประกอบ เพลงนั้นสำหรับทำประกอบกิริยาอาการอย่างไร ก็ให้ชื่ออย่างนั้น เช่น “เหาะ” “ลงสรง” เป็นต้น

7. ให้ชื่อตามนามตัวที่ประกอบกับเพลงนั้น เพลงนั้นแต่งขึ้นสำหรับบรรเลงประจำกับผู้ใด ก็ให้ชื่อเช่นนั้น เช่น “ดำเนินพราหมณ์” “พระรามเดินดง” ฯลฯ
8. ให้ชื่อเพื่อเป็นชุด เมื่อมีเพลงใดเพลงหนึ่งอยู่แล้ว ก็แต่งขึ้นอีก และให้ชื่อให้เข้าเป็นชุดกันกับเพลงเก่านั้น เช่น “สังข์เล็ก” “สังข์ใหญ่” และ “การะเวกตัวผู้” “การะเวกตัวเมีย” เป็นต้น
9. ให้ชื่อเลียนตามชื่อเพลงของชาติอื่น เมื่อเห็นเพลงของชาติอื่นมีชื่ออย่างไร ต้องการจะเลียนหรือล้ออย่างไรก็ตาม ก็แต่งเพลงขึ้นบ้าง และให้ชื่อเช่นเดียวกัน เช่น “พระทอง” “นางนาค” ซึ่งเลียนชื่อเพลงของเขมร เป็นต้น (บุญธรรม ตราโมท, 2545: 109-111)

2.1.8 ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์

2.1.8.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

อารี พันธมณี กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางสมองที่เกิดจากการปรุงแต่งความคิดเดิม และนำไปสู่การค้นพบสิ่งแปลกใหม่ ทั้งนี้ความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นได้ต้องมีความพยายามหรือจินตนาการประกอบเข้าด้วยกัน จึงเกิดเป็นผลงานขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางสมองที่คิดในลักษณะอนกนัยอันนำไปสู่การค้นพบสิ่งแปลกใหม่ ปรุงแต่ง จากความคิดเดิมผสมผสานกันให้เกิดสิ่งใหม่ ซึ่งรวมทั้งการประดิษฐ์ค้นพบสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการคิด ทฤษฎี หลักการได้สำเร็จ ความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นได้มิใช่เพียงแต่คิดในสิ่งที่เป็นไปได้ หรือสิ่งที่ เป็นเหตุเป็นผลเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่ต้องควบคู่กันไปกับความพยายามที่จะสร้างความคิดฝันหรือจินตนาการให้เป็นไปได้หรือที่เรียกว่าจินตนาการประยุกต์นั่นเอง จึงทำให้เกิดผลงานจากความคิดสร้างสรรค์ขึ้น (อารี พันธมณี, 2540: 9)

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และดารณี คำวังนัง ให้ความหมายว่า ความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง จินตนาการประยุกต์ที่สามารถนำไปสู่สิ่งประดิษฐ์ คิดค้นใหม่ทางเทคโนโลยี เป็นความคิดในลักษณะที่คนอื่นคาดไม่ถึง เป็นความคิดที่หลากหลาย คิดได้กว้างไกล เป็นได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ มี 3 ลักษณะคือ

1. เป็นกระบวนการ หมายถึง ความรู้สึกไวต่อปัญหา พยายามคิดแก้ปัญห

2. เป็นลักษณะของบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความกระตือรือร้น และ
อยากรู้ อยากรู้อยากเห็น

3. เป็นลักษณะของผลผลิต หมายถึง ผลงานที่สร้างสรรค์

(ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และดารณี คำวังนัง, 2546: 74 อ้างถึงใน สายพิน
กองกระโทก, 2552: 55)

สายพิน กองกระโทก ได้สรุปความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่า

*ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการทางสมองของบุคคลที่คิด
และจินตนาการในลักษณะคิดแบบอเนกนัย เป็นการคิดที่แตกต่างจาก
ความคิดของบุคคลอื่น และนำไปสู่การคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ หรือดัดแปลงปรับปรุง
แก้ไขสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพดีกว่าเดิมและเป็นประโยชน์ต่อ
สังคม*

(สายพิน กองกระโทก, 2552: 56-57)

อารี รังสีนนท์ ให้ความหมายความคิดสร้างสรรค์ว่า

*ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดจินตนาการประยุกต์ ที่สามารถ
นำไปสู่สิ่งประดิษฐ์คิดค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ทางเทคโนโลยี เป็นความคิดใน
ลักษณะที่คนอื่นคาดคิดไม่ถึง หรือมองข้าม เป็นความคิดหลากหลาย คิดได้
กว้างไกล เน้นทั้งปริมาณและคุณภาพ อาจเกิดจากการคิดผสมผสาน
เชื่อมโยงระหว่างความคิดใหม่ ๆ กับประสบการณ์เดิมให้เกิดสิ่งใหม่ที่
แก้ปัญหา และเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อตนเองและสังคม (อารี รังสีนนท์,
2527: 5)*

สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการทางสมองที่สามารถคิดได้กว้างไกล
หลายแง่มุม เกิดจากความคิดริเริ่ม ประกอบกับจินตนาการ หรืออาจเกิดจากการคิดผสมผสาน
เชื่อมโยงระหว่างความคิดริเริ่มกับประสบการณ์เดิมของแต่ละบุคคล โดยมีสิ่งเร้าภายนอก เช่น
สถานการณ์ต่าง ๆ เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์เพื่อตอบสนองการแก้ปัญหาหรือการ
สร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ

2.1.8.2 องค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์

จิตราภา ทองเหลือง ได้กล่าวถึง ทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด
(Guilford) อธิบายถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นความสามารถทางสมองที่สามารถ
คิดได้กว้างไกลและหลายทิศทางซึ่งได้แก่

1. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ความคิดที่แปลกใหม่ อันแตกต่างจากความคิดปกติ ซึ่งอาจเกิดจากการนำเอาความรู้เดิมมาดัดแปลง หรือประยุกต์ให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ขึ้น ทั้งนี้ความคิดริเริ่มจะต้องอาศัยความกล้าคิดกล้าลองเพื่อทดสอบความคิดของตน ควบคู่กับการใช้จินตนาการและความพยายามที่จะสร้างผลงาน

2. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง ปริมาณความคิดที่มุ่งซ้ำในเรื่องเดียวกัน โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

2.1 ความคิดคล่องแคล่วทางด้านถ้อยคำ (Word Fluency) เป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำอย่างคล่องแคล่ว

2.2 ความคิดคล่องแคล่วด้านการโยงสัมพันธ์ (Associational Fluency) หมายถึง ความสามารถที่คิดหาถ้อยคำที่คล้ายกันหรือเหมือนกันในเวลาจำกัด

2.3 ความคิดคล่องแคล่วทางการแสดงออก (Expression Fluency) หมายถึง ความสามารถใช้วลีหรือประโยคอันเกิดจากการนำคำมาเรียงกันอย่างรวดเร็ว

2.4 ความคิดคล่องแคล่วในการคิด (Ideational Fluency) หมายถึง ความสามารถที่คิดสิ่งที่ต้องการได้อย่างรวดเร็วฉับไว ทั้งนี้ความคล่องแคล่วในการคิดจะมีความสำคัญต่อการแก้ปัญหาเนื่องจากการแก้ปัญหานั้น จะต้องค้นหาคำตอบหรือวิธีแก้ไขหลากหลายวิธี และต้องนำมาทดลองจนกว่าพบวิธีที่ถูกต้องตามที่ต้องการความคิดคล่องแคล่วถือว่าเป็นความสามารถอันดับแรกที่ทำให้เกิดความคิดที่ดีและเหมาะสมที่สุด โดยการคิดให้เกิดความหลากหลายและแตกต่างกัน แล้วนำไปเปรียบเทียบเพื่อให้ได้ความคิดที่ดีที่สุดและให้ประโยชน์คุ้มค่าที่สุด ดังนั้น จึงนับว่าความคิดคล่องแคล่วเป็นความสามารถเบื้องต้นที่นำไปสู่แนวทางการคิดที่สร้างสรรค์

3. ความยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง แบบของความคิดประเภทหนึ่ง แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

3.1 ความยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที (Spontaneous Flexibility) เป็นความสามารถในการคิดที่หลากหลายอย่างอิสระ คนที่มีความยืดหยุ่นในด้านนี้สามารถคิดถึงประโยชน์ด้านต่าง ๆ ของสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้หลายแง่มุม

3.2 ความยืดหยุ่นด้านการดัดแปลง (Adaptive Flexibility) เป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา คนที่มีความยืดหยุ่นในด้านนี้ จะสามารถคิดได้หลายแง่มุมและไม่ซ้ำเกี่ยวกับการนำของสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปดัดแปลงใช้เป็นประโยชน์อย่างหลากหลาย

4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความพิถีพิถัน ประณีต ซึ่งเป็นความสามารถในการตกแต่งรายละเอียดและการสังเกตเห็นในสิ่งที่คนอื่นไม่เห็น (จิตราภา ทองเหลือง, 2549: 13-14 อ้างถึงใน อีรารัตน์ พงษ์วิวัฒน์วราภา, 2557: 18-19)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการคิดที่กว้างไกลและหลายทิศทาง หลายแง่มุม ประกอบด้วยความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ นำไปสู่การแก้ปัญหา หรือสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ ซึ่งความคิดสร้างสรรค์นั้นเกิดจากการที่มนุษย์นำองค์ความรู้ต่าง ๆ มากลั่นกรองออกมาเป็นสิ่งใหม่

2.1.8.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

ลักษณะ สรีวิวัฒน์ กล่าวว่า นักจิตวิทยาบางกลุ่มมีแนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้โดยเน้นที่ความสำคัญทางปัญญา คือ การเชื่อมโยงสัมพันธ์จากสิ่งเร้าหนึ่งไปยังสิ่งต่าง ๆ ทำให้เกิดความรู้ใหม่หรือสิ่งใหม่ขึ้น และมีอีกหลายท่านที่มีแนวคิดบนพื้นฐานของความเชื่อ และทั้งสองกลุ่มมีแนวคิดข้อที่เหมือนกันคือ การที่จะเพิ่มประสิทธิภาพและส่งเสริมความสามารถของความคิดสร้างสรรค์ได้นั้นต้องอาศัยกระบวนการฝึกเช่นเดียวกัน ทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์นั้นมีนักจิตวิทยาหลายท่านได้เสนอแนวคิดไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีแบบโครงสร้างสติปัญญาของ Guilford ได้อธิบายความสามารถทางสมองของมนุษย์ในรูปแบบ 3 มิติ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 มิติด้านเนื้อหา หมายถึง ข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่เป็นสื่อรูปแบบต่าง ๆ ที่สมองรับเข้าไปด้วยการคิด จำแนกเป็น 5 ลักษณะคือ ภาพ เสียง สัญลักษณ์ ภาษา และพฤติกรรม

1.2 มิติวิธีการคิด หมายถึง มิติที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะของกระบวนการปฏิบัติงานของสมอง หรือลักษณะของการคิดในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ลักษณะคือ การรู้และการเข้าใจ การจำชั่วคราว การจำถาวร การคิดแบบอนैनัย การคิดแบบเอกนัย และการประเมินค่า

1.3 มิติผลของการคิด หมายถึง ผลของการปฏิบัติการหรือการคิดของสมอง ผลของการคิดเกิดจากการทำงานของมิติที่ 1 และมิติที่ 2 นั้นเอง และผลการคิดนี้จะมีรูปแบบแตกต่างกัน 6 ลักษณะคือ หน่วย จำพวก ความสัมพันธ์ ระบบ การแปลงรูป และการประยุกต์

2. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของ Wallach กล่าวว่า การคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นมาได้นั้นจะต้องมีขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 ขั้นเตรียม (Preparation) เป็นระยะของการเตรียมข้อมูลต่าง ๆ

2.2 ขั้นฟักตัว (Incubation) เป็นระยะที่ใช้ความคิดแต่ผลงานยังไม่เกิด

2.3 ขั้นคิดออก (Illumination Or Insight) เป็นระยะที่คิดคำตอบออกทันทีทั้งที่ดูเหมือนเป็นระยะที่กำลังไม่คิดอยู่

2.4 ขั้นพิสูจน์ (Verification) เป็นระยะพิสูจน์คำตอบเพื่อให้เกิดความมั่นใจ

3. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของ Taylor ได้กล่าวว่า ผลงานความคิดสร้างสรรค์ของคนนั้นไม่จำเป็นต้องคิดค้นประดิษฐ์ของใหม่ ๆ แต่ความคิดสร้างสรรค์ของคนนั้นอาจจะเป็นขั้นใดขั้นหนึ่งใน 6 ขั้น ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 เป็นความคิดสร้างสรรค์ขั้นต้นสุด เป็นพฤติกรรมที่กล้าแสดงออกอย่างอิสระ

ขั้นที่ 2 เป็นงานที่ผลิตออกมาโดยอาศัยทักษะบางประการแต่ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งใหม่

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างสรรค์ เป็นขั้นที่แสดงถึงความคิดใหม่ของคุณ

ขั้นที่ 4 ขั้นความคิดสร้างสรรค์ ขั้นประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ โดยไม่ซ้ำแบบใครแสดงให้เห็นความสามารถที่แตกต่างไปจากคนอื่น

ขั้นที่ 5 ขั้นพัฒนาปรับปรุงผลงานในขั้นที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขั้นที่ 6 ขั้นความคิดสร้างสรรค์สุดยอด สามารถคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมขั้นสูงสุดได้

4. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของ Osborn กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์คือ ความคิดจินตนาการประยุกต์ และได้กล่าวถึงกระบวนการคิดสร้างสรรค์ว่ามี 7 ขั้น ได้แก่

4.1 ปัญหา สามารถระบุให้ทราบถึงประเด็นปัญหาที่ต้องการจะใช้ความคิดสร้างสรรค์มาแก้ไขได้

4.2 การเตรียมและรวบรวมข้อมูล เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหา

4.3 การวิเคราะห์ เป็นการแยกแยะข้อมูลเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจเลือกแนวทางที่เหมาะสมในขั้นต่อไป

4.4 การใช้ความคิดหรือคัดเลือกเพื่อหาทางเลือกต่าง ๆ เป็นการหาทางเลือกที่เป็นไปได้และเหมาะสมที่สุดจากหลาย ๆ ทางเลือก

4.5 การฝึกความคิด และการกระทำให้กระจ่าง

4.6 การสังเคราะห์หรือการบรรจุชิ้นส่วนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

4.7 การประเมินผล เป็นการคัดเลือกจากคำตอบที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

5. ทฤษฎีการคิดนอกกรอบของ De Bono ได้เสนอไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถที่จะคิดนอกกรอบความคิดเดิม การคิดเป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้ ฝึกหัด และสอนกันได้

เหมือนทักษะอื่น การคิดนอกกรอบทำให้มนุษย์เกิดการสร้างสรรค์แนวคิดหลากหลายแนวคิด และความคิดในการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ มีกระบวนการคิดเป็น 2 ระยะ คือ

5.1 การคิดระยะที่ 1 เป็นกระบวนการคิดเพื่อให้เกิดแนวคิดในการพิจารณาปัญหา และสามารถมองหามโนทัศน์สร้างแนวคิดที่จะใช้แก้ปัญหา

5.2 การคิดระยะที่ 2 เป็นกระบวนการคิดในกรอบเมื่อใช้การคิดในระยะที่ 1 แล้วเป็นการทดสอบว่าแนวคิดใดที่เหมาะสมที่สุด

6. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของ Torrance กล่าวไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์จะแสดงออกมาตลอดกระบวนการของความรู้สึกหรือการแก้ปัญหา และได้กำหนดขั้นตอนของการคิดสร้างสรรค์ออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

6.1 ขั้นเริ่มต้น เกิดจากความรู้สึกต้องการหรือความพอใจในสิ่งต่าง ๆ ที่จะทำ บุคคลเริ่มคิด จะพยายามรวบรวมข้อเท็จจริง และแนวคิดต่าง ๆ เพื่อหาความกระจ่างในการแก้ปัญหา

6.2 ขั้นครุ่นคิด เป็นระยะที่ความรู้ความเห็นและเรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมไว้มาประสมกลมกลืนกัน

6.3 ขั้นเกิดความคิด ในระยะที่กำลังครุ่นคิดอยู่นั้นอาจเกิดความคิดผุดขึ้นมาทันทีทันใด

6.4 ขั้นปรับปรุง เมื่อเกิดความคิดใหม่แล้วผู้คิดจะขัดเกลาความคิดนั้นให้ผู้อื่นเกิดความเข้าใจได้ง่าย หรืออาจต่อเติมความคิดที่เกิดขึ้นใหม่นั้นให้มีความก้าวหน้าต่อไป

7. ทฤษฎีโมเดลเอยูทีเอ เป็นรูปแบบของการพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล โดยมีความคิดว่า ความคิดสร้างสรรค์นั้นมีอยู่ในตัวของมนุษย์ทุกคนและสามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้ สำหรับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ตามรูปแบบ Auta นี้ประกอบด้วย

7.1 การตระหนัก หมายถึง ตระหนักถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ที่มีต่อตนเอง ต่อสังคม ทั้งในปัจจุบันและอนาคต และตระหนักถึงความคิดสร้างสรรค์ที่มีอยู่ในตัวเองด้วย

7.2 ความเข้าใจ หมายถึง การมีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

7.3 กลวิธีวิธี หมายถึง การรู้จักวิธีวิธีในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นกลวิธีส่วนบุคคลและเป็นกลวิธีที่เป็นมาตรฐาน

7.4 การตระหนักถึงความเข้าใจในการสร้างสรรค์ หมายถึงวิธีการอีกประการหนึ่งที่จะช่วยให้คนเราเกิดความคิดสร้างสรรค์อย่างถูกต้องถูกวิธี แล้วมีการประมวลผลออกมาด้วยความ

ถูกต้องเหมาะสม ตรงกับสถานการณ์รอบข้างและสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่อย่างปัจจุบัน จึงทำให้เกิดวิธีที่ดีในการดูแลความเหมาะสมในการคิดสร้างสรรค์ได้ (ลักขณา สรวิวัฒน์, 2549: 142-155)

จากทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ในแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันเกิดจากเหตุปัจจัย เช่น ปัญหา และประสบการณ์ของบุคคลนั้น ๆ นำไปสู่กระบวนการคิดวิเคราะห์ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และกลวิธีในการสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและส่งเสริมความสามารถของความคิดสร้างสรรค์

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการสร้างสรรค์เพลงตบวิหาร์เรียงสำราญ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของแมว ความเชื่อเกี่ยวกับแมว แมวไทย 5 สายพันธุ์ และบทเพลงที่เกี่ยวกับสัตว์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.2.1 ประวัติความเป็นมาของแมว

แมว เป็นสัตว์ชนิดหนึ่งที่มีความผูกพันกับมนุษย์มาช้านานด้วยเหตุผลหลายประการ ทั้งเป็นสัตว์เลี้ยงตัวโปรด เป็นนักล่าคอยกำจัดหนู หรือแม้กระทั่งเป็นสัตว์ที่มีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อของมนุษย์

แมว จัดอยู่ในตระกูล Felidae ตระกูลเดียวกับสิงโตและเสือดาว มีชื่อภาษาลาตินหรือชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า เฟลิส คาตัส (Felis Caatus) หรืออีกชื่อหนึ่งว่า เฟลิส โดเมสติกา (Felis Domestica) ชื่อเรียกทั้ง 2 นี้ใช้เรียกกันมาตั้งแต่ ค.ศ.1758 ส่วนชื่อเรียกภาษาอังกฤษว่า แคท (Cat) ภาษาอียิปต์เรียกว่า เมียว และในภาษาอียิปต์โบราณเรียกว่า วิหาร์ หรืออีกชื่อหนึ่งว่า ชมา

ส่วนคำว่า “แมว” ในภาษาไทยนั้น ส.พลายน้อย กล่าวว่า คำว่า “แมว” เป็นศัพท์สแลงที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดใช้ในความหมายว่า มัวซัว (ส.พลายน้อย, 2541: 257)

สมัคร สุนทรเวช ได้ตั้งข้อสันนิษฐานที่มาของคำว่า “แมว” ไว้ในหนังสือคนรักแมวว่า มีหนังสือเล่มหนึ่งกล่าวถึงแมวอียิปต์ และพบคำอธิบายเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งน่าจะเป็นต้นกำเนิดของคำที่คนไทยเรียก ‘Cat’ ว่าแมว หนังสือเล่มนี้ใช้คำว่า Egyptian Mau ภาษาอังกฤษที่เขียนอยู่หลังคำว่า อียิปต์ คือ Mau นั้น ถ้าอ่านออกเสียงแบบแบ่งคำ เวลาอ่านอะไรากก็คือ Ma – U หรือ มา – อุ หรืออ่านกล้ำก็อ่านออกเสียงว่า “มาว” หรือออกเสียง เอ เป็น แอ ก็ต้องออกว่า “แมว” นั่นเอง ในหนังสือกล่าวไว้ว่า Mau เป็นคำภาษาอียิปต์ที่ใช้เรียกคำว่า Cat หรือแมวในภาษาอังกฤษ (สมัคร สุนทรเวช, 2547: 25-26)

สีน้ำ กล่าวว่า บรรพบุรุษของแมวถือกำเนิดขึ้นเมื่อกว่า 50 ล้านปีมาแล้ว เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมและกินเนื้อเป็นอาหาร และได้วิวัฒนาการต่อมาเรื่อย ๆ จนเริ่มมีลักษณะคล้ายแมวเมื่อ 10 ล้านปีก่อน มีขนาดและรูปร่างที่ใกล้เคียงกับแมวป่า ขนาดใหญ่ เรียกว่า Dinistis และแมวป่าที่เริ่มขึ้นมาอยู่บนบ้านกับคนนั้นพื้นเพดั้งเดิมอยู่แอฟริกาและซีเรีย มีชื่อสกุลเป็นภาษาละตินว่า Felis Ocreata เป็นแมวป่าที่เชื่องง่ายที่สุดและเร็วที่สุด จึงเป็นบรรพบุรุษของแมวบ้าน ส่วนแมวป่าพันธุ์อื่น ๆ ปัจจุบันยังคงอาศัยอยู่ในป่า แมวป่าที่เข้ามาอยู่ในบ้านกับคนนี่ก็คือแมวลายเสือนี้เอง แต่ว่าหน้ายาวกว่าแมวบ้านและกระหม่อมแบน ไม่สูงเป็นโหนกอย่างแมวบ้าน แมวได้เปลี่ยนแปลงรูปร่างไปต่าง ๆ นานา แต่ยังคงมีลักษณะเดิมคือ มีรูปร่างเพรียว หน้าแหลม ตาคม แต่มีการสันนิษฐานว่า แมวเก่าแก่ของโลกมีเพียง 3 พันธุ์ในโลก คือ แมวอภิสซิเนียน แมวอียิปต์ และแมวไทย ซึ่งแมวทั้ง 3 พันธุ์นี้หน้าตาไม่ต่างกันมากนัก แต่ 2 ชนิดแรกมีการสันนิษฐานว่าสูญพันธุ์ไปแล้วเหลือเพียงแมวไทยที่นับว่าเป็นพันธุ์ที่เก่าแก่ที่สุดในโลก

ในช่วง 4,000 ปีก่อนในยุคอียิปต์โบราณ มนุษย์มีความเจริญก้าวหน้าทางวัฒนธรรมมากแล้ว มีบ้านที่มั่นคง มีสัตว์เลี้ยงหลายอย่าง เช่น โค กระบือ ม้า แพะ แกะ เป็นต้น รวมทั้งดำรงชีพด้วยการทำการเกษตรกรรมขนาดใหญ่เป็นประเทศแรก (ประเทศอียิปต์โบราณ) ชาวอียิปต์จึงมีฝูงงาช้างขนาดใหญ่ทั่วทั้งประเทศ แต่ก็ประสบปัญหาจากศัตรูพืชตัวสำคัญซึ่งคือหนูนั่นเอง ดังนั้นชาวอียิปต์จึงพยายามที่จะหาวิธีในการปราบหนู แต่ก่อนที่ชาวอียิปต์จะหาวิธีแก้ปัญหาได้ แมวได้จัดการกับปัญหานี้ด้วยการตามหนูเข้าไปอาศัยอยู่ตามฉางข้าวเพื่อจับหนูกิน จากการสร้างประโยชน์ดังกล่าว แมวจึงได้สิทธิ์เข้าไปอยู่ในบ้านกับมนุษย์ในที่สุด

แมวแพร่หลายไปในประเทศอื่น ๆ ซ้ำมาก โดยมีหลักฐานหนังสือโบราณว่า ในยุโรปเพิ่งรู้จักแมวเมื่อศตวรรษแรกแห่งคริสต์ศักราชเท่านั้น และก่อนที่จะรู้จักแมวนั้นก็มีปัญหาในเรื่องหนู เช่นเดียวกันกับชาวอียิปต์โบราณแต่พวกเขาใช้สัตว์อื่นจับหนู โดยเรียกสัตว์ชนิดนี้ว่า Weasel ซึ่งสัตว์ดังกล่าวมีลักษณะคล้ายกับบีเห็น เพียงแต่ตัวเล็กขนาดใกล้เคียงกับพังพอน แม้ว่าสัตว์ชนิดนี้จะสามารถตามไปจับหนูได้ถึงในรู แต่ก็มีข้อเสียตรงที่เลี้ยงยาก ไม่เชื่องเท่ากับแมว (สีน้ำ, 2548: 12-14)

นฤมล มานีพพาน กล่าวว่า แมวมีถิ่นกำเนิดมาจากสัตว์ป่าในแอฟริกา ซึ่งชาวอียิปต์โบราณได้นำมาเลี้ยงไว้ในบ้านเพื่อช่วยจับหนู นอกจากนี้ยังเป็นชาติแรกที่น่าแมวมาฝึกให้เชื่อง และขยายพันธุ์ออกไปทั่วโลก แต่ในสมัยอียิปต์โบราณได้มีการออกกฎหมายข้อหนึ่ง คือ การห้ามนำแมวออกนอกประเทศ และถ้าผู้ใดพบแมวในต่างประเทศจะต้องนำกลับประเทศ หรือผู้ใดกระทำการฆ่าหรือทำร้ายแมวไม่ได้เด็ดขาดจะถูกลงโทษถึงขั้นประหารชีวิต เมื่อมีแมวตายเกิดขึ้นในบ้าน ครอบครัวนั้นจะต้องทำการไว้ทุกข์โดยการโกนคิ้วและเอาซากศพของแมวมาทำเป็นมัมมี่เพื่อการเก็บรักษาไว้ ภายหลังชาวกรีกได้ลักลอบนำแมวจากอียิปต์ โดยครั้งแรกนำออกไปจำนวน 6 คู่ หลังจากนั้นไม่นานก็มีการขยายและขายต่อไปยังกลุ่มชาวโรมันและฝรั่งเศสตลอดจนถึงอังกฤษ นอกจากนี้ยังมีผู้สันนิษฐาน

ว่าแมวอาจถูกนำขึ้นเรือสินค้าที่แล่นไปในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน หรือเรือของพวกชนชาติฟินิเซียนที่จอดสมอในอียิปต์ การติดต่อค้าขายทางเรือนั้นได้นำแมวมาถึงอินเดียและจีน เพราะเรือสินค้าจะต้องนำแมวขึ้นเรือไปด้วยทุกครั้งเพื่อทำหน้าที่จับหนู ซึ่งทำให้มีการแพร่หลายไปทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย (นฤมล มานีพพาน, 2537: 25-27)

บัณฑิตย สूरียพันธ์ ได้สรุปข้อมูลจากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของแมวจากหนังสือ “แมวไทย” ของ สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์ (2526) และหนังสือ “Cats” ของ Howard Loxton (1981) ไว้ว่า แมวเกี่ยวข้องกับมนุษย์มาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์ ดังปรากฏในซากหลักฐานสมัยอียิปต์โบราณไม่ว่าจะเป็นรูปเขียนฝาผนัง รูปปั้นสัมฤทธิ์ และมีมัมมี่ศพแมวหลักฐานที่เมืองบูบาสติส (ปัจจุบันเรียกว่าเมืองเทลบาสตา) เป็นรูปของเทพเจ้าแห่งความรักชื่อ บาสเตทหรือพาซต์ พาซต์หรือจันทราเทพีเป็นเทพหญิงซึ่งมีหัวเป็นแมว เป็นรูปปั้นหินมีมาประดิษฐานอยู่บนแท่น แสดงให้เห็นว่าชาวอียิปต์โบราณมีความเชื่อว่าแมวเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์เป็นเทพเจ้าจำแลงมาเกิด

เมื่อแมวตายชาวอียิปต์โบราณจะเอาซากศพแมวไปทำมัมมี่เพื่อเก็บรักษาไว้ในครอบครัวที่มั่งคั่งก็จะนำซากศพของแมวมาห่อเป็นมัมมี่โดยจะห่อด้วยผ้าลินินสองสี และมัดลวดลายอย่างสวยงาม ทึบใส่มัมมี่ซึ่งทำด้วยबरอนซ์ประดับเพชรพลอยจะถูกนำไปฝังไว้ในสุสานใกล้กับโบสถ์ของพาซต์ ณ เมืองบูบาสติส ด้วยเหตุนี้จึงกล่าวได้ว่าการเลี้ยงแมวของชาวอียิปต์ได้สืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณกาล และชาวอียิปต์ยังเป็นชนชาติแรกที่นำแมวมาฝึกให้เชื่อง ซึ่งแต่เดิมแมวเป็นสัตว์ป่าแต่ถูกมนุษย์นำมาเลี้ยงและฝึกให้เชื่องเพื่อไว้ช่วยจับหนูในบ้าน

จากการค้นคว้าของพวกนักชีววิทยาเกี่ยวกับสัตว์พบว่า แมวส่วนใหญ่ถือกำเนิดจากบรรพบุรุษเดียวกับสุนัขหรือพวกอีเห็น แมวจัดเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่มีขนาดเล็ก ที่มีลำตัวค่อนข้างยาว บริเวณช่วงขาจะสั้น จัดเป็นสัตว์ประเภทที่กินเนื้อเป็นอาหาร หากสังเกตลักษณะของแมวเหมือนกับตัวอีเห็น สำหรับทางวิชาสาขาสัตววิทยาสมัยโบราณได้มีการตั้งชื่อให้ว่า Miacis แมวตระกูลนี้มีมาแล้วกว่า 50 ล้านปี และมีวิวัฒนาการโดยมีลักษณะคล้ายแมว เรียกว่า Dinistis มีขึ้นมาเป็นระยะเวลามากกว่า 10 ล้านปี มีขนาดลำตัวและรูปร่างเท่ากับแมวป่า ดูเหมือนว่าจะมีขนาดใหญ่มากสังเกตได้จากส่วนของฟันที่มีขนาดใหญ่เหมือนฟันของสุนัข ซึ่งแมวในยุคหนึ่งล้านปีก่อนยุคที่มนุษย์เพิ่งจะเกิดขึ้นบนพื้นโลกได้รับวิวัฒนาการมาจาก Dinistis มีฟันเหมือนพวกสุนัขและเสือ แต่ปัจจุบันสัตว์ชนิดนี้ได้สูญพันธุ์ไปแล้ว

ต้นตระกูลของแมวแยกมาจากเสือไซบีเรียน (Siberian Tiger) ที่มีช่วงลำตัวตั้งแต่บริเวณจมูกถึงปลายหางยาวประมาณ 4 เมตร หรือมากกว่า 13 ฟุต ผิวลำตัวลายดอกลูกมีจุดสีน้ำตาลทึบสำหรับแมวที่มีต้นตระกูลในประเทศอินเดียและศรีลังกา จะมีช่วงความยาวของลำตัวมากกว่า 60 เซนติเมตร หรือ 2 ฟุต ได้มีการรวบรวมสายพันธุ์แมวทั้งหมดไว้ถึง 36 ชนิด (Spicies) โดยจัดแมว

ทั้งหมดอยู่ในตระกูลเดียวกับสิงโตและเสือดาว สำหรับแมวบ้านพันธุ์ต่าง ๆ ที่เลี้ยงกันอยู่ทุกวันนี้ถือเป็นแมวชนิดเดียวกันหมด โดยมีความเกี่ยวพันใกล้ชิดกับแมวป่าอันเป็นแมวสายพันธุ์ดั้งเดิมเก่าแก่ของโลก

สำหรับแมวที่ถือกำเนิดขึ้นเองตามธรรมชาติได้แก่ แมวทางแถบทวีปอเมริกาใต้และเหนือ มีลักษณะศีรษะเล็ก หางเล็กเรียวยาว แมวพื้นเมืองลำตัวขนาดกลางของยุโรปมีช่วงขาสั้น มีขนาดเล็ก หางสั้น บางครั้งอาจจะพบแมวพันธุ์นี้ในบางประเทศทางแถบเอเชียด้วย แมวที่มีรูปร่างลำตัวใหญ่ ช่วงหลังมีจุดประ มีถิ่นอาศัยอยู่ทางแถบตอนกลางและตอนใต้ของอเมริกาเป็นแมวพันธุ์พื้นเมืองที่มีต้นตระกูลอยู่ในมลรัฐเท็กซัสและอเมริกาใต้ มีจุดแถบลายเหมือนลักษณะของเสือดาวที่อาศัยอยู่ในแอฟริกา มีความสูงประมาณ 2 ฟุต ช่วงขายาว หูปรก มีจุดและลายบริเวณช่วงหลัง แมวป่าคาราคอลอาศัยอยู่ทางแถบเขตร้อนของอเมริกา ช่วงขาสั้น ส่วนแมวป่าที่อาศัยอยู่ในแถบกึ่งร้อนของอเมริกาจัดเป็นพันธุ์พื้นเมือง มีจุดประและลาย ลำตัวขนาดเล็ก

ในดินแดนแอฟริกาที่มีสัตว์ตระกูลแมวอยู่มาก นับตั้งแต่สิงโต จนกระทั่งแมวป่าชนิดหนึ่ง ที่เรียกว่า Caffre Cat ซึ่งมีผู้สันนิษฐานว่าเป็นแมวชนิดแรกที่เอามาเลี้ยงกันในอียิปต์ แต่มีการบันทึกเกี่ยวกับเรื่องนี้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ในบันทึกระบุว่าชนผิวขาวได้นำแมวของตนมาเลี้ยงด้วย นับตั้งแต่สิ้นสงครามเป็นต้นมาความสนใจในการเพาะพันธุ์แมวก็กพัฒนาขึ้นตามลำดับ ได้มีการนำแมวไทย แมวอภิสสิเนียน และแมวขนยาวเข้าไปเลี้ยง ช่วยให้ผู้นิยมพันธุ์มีแมวจะนำมาผสมมากยิ่งขึ้น ตามประวัติศาสตร์บันทึกว่านักสำรวจชาวสเปนเป็นชนชาติแรกที่นำแมวเข้ามาเลี้ยงในทวีปอเมริกา และคณะบาทหลวงเยซุอิตได้นำแมวติดตัวไปท่องเที่ยวตามฝั่งทะเลชายแดนเม็กซิโก ทำให้แมวแพร่กระจายพันธุ์อย่างแพร่หลายในประเทศนี้ เล่ากันว่า ขณะนี้พวกอินเดียยมักเที่ยวไล่ล่าหนูเพื่อเอามาปรุงอาหาร ดังนั้นพวกอินเดียจึงไม่เห็นความสำคัญของแมว แต่ถึงกระนั้นนักบวชเยซุอิตก็จะเจาะรูที่ปักไว้เพื่อให้แมวใช้เป็นทางเข้าออกได้โดยสะดวก เมื่อราชอาณาจักรของสเปนเจริญขึ้นจำนวนแมวก็กเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ได้มีบันทึกกล่าวไว้ว่ามีพ่อค้าขายขนสัตว์ซึ่งมาค้าขายที่มอนเคอเรย์เมื่อปี ค.ศ. 1814 ได้หาซื้อแมวพันธุ์สเปนไป 2 ตัว พวกชาวอังกฤษที่มาตั้งหลักแหล่งอยู่ในดินแดนแห่งนี้ก็นำเอาแมวมาด้วย ส่วนพวกทหารที่ตั้งค่ายในเขตป่ามิซซูรี่ก็นำเอาแมวมาเลี้ยงเช่นกัน เมื่อราวๆ ปี ค.ศ. 1830 พวกอินเดียยมักเลี้ยงแมวไว้เหมือนสุนัขในกระโจมพักของตน ราคาช่วงแมวที่ขายกันเวลานั้นถึงตัวละสิบลดลาร์ พวกที่เดินทางมาหักร้างถางพงก็มักจะนำแมวติดไปกับขบวนรถของตนด้วยเสมอ การซื้อขายแมวได้แพร่ไปจนถึงเขตบ่อทอง โดยเฉพาะพวกนักขุดทองที่นั่นชอบซื้อแมวไว้เลี้ยงดูเล่น เมื่อมีการสร้างบ้านเมืองขึ้นหลายแห่งจำนวนแมวได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจนแทบไม่เชื่อ เนื่องจากในบันทึกระบุจำนวนของแมวในขณะนั้นมีถึง 50 ล้านตัว

ที่ประเทศอียิปต์ แมวบ้านปรากฏให้เห็นเป็นครั้งแรกในขณะที่ยังมีอยู่ก่อนแล้ว และแมวทั้งสองนี้ก็มีหน้าตาคล้ายกันมาก ในทางอนุกรมวิธานได้กล่าวถึงแมวป่าทางยุโรปเรียกว่า

Wild Cats มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Felis Silvestris* และแมวป่าทางแถบแอฟริกามีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Felis Libyca* เป็นลักษณะสายพันธุ์ที่เหมือนกัน แมวป่าของยุโรปนั้นไม่ได้แพร่พันธุ์ในแถบยุโรปเท่านั้น แต่ยังมีพวกผสมข้ามพันธุ์กับแมวทางเอเชียถึงจีน และแมวป่าแอฟริกาซึ่งเรารู้จักกันในนาม The Kaffer นั้น พบเห็นทางแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เช่นในอินเดีย ซึ่งในแมวป่าของยุโรปนั้นจะบ่งบอกถึงลักษณะของต้นตระกูลแมวบ้านอีกกลุ่มหนึ่ง จากแมวป่าสองกลุ่มผสมข้ามกันจึงได้แมวบ้านกลุ่มย่อยอีกมากมาย

จากบันทึกต่าง ๆ กล่าวไว้ว่าค้นพบซากกิ้งก่าแมวป่าของแมวพันธุ์ Jungle ซึ่งเชื่อว่าเป็นแมวอียิปต์ผสมข้ามสายเลือดกลายเป็นแมวบ้าน และแมวพันธุ์ Chinese Desert Cats เป็นแมวที่อาศัยอยู่ในดินแดนทะเลทรายของจีน จัดเป็นพวกแมวทางตะวันออกไกล นอกจากนี้ยังมีแมวอื่น ๆ อีกที่นำมาผสมกับแมวบ้านได้

นักโบราณคดีชื่อ John Aubrey ได้อ้างถึงบาทหลวง Archbishop Laud ได้พบลักษณะต้นตระกูลแมวสองแบบในปี ค.ศ. 1630 ซึ่งเป็นแมวที่มีคุณค่าและหายากมาก โดยตั้งชื่อสามัญให้แมวชนิดนี้เป็นภาษาอังกฤษว่า Cat มีลักษณะรูปร่างสีขาวหรือมีจุดประหลายสีบนตัวแมว พวกนี้ได้สาปสูญไปจากโลกแล้ว ซึ่งเขาได้เขียนบันทึกไว้หลังจากที่มีการค้นพบแมวลายหรือแมวไซปรัสซึ่งเขาเป็นคนแรกที่เรียกแมวอย่างนี้

ประมาณช่วงต้นศตวรรษที่ 18 นักอนุรักษ์ธรรมชาติชื่อ จอห์น บัฟตันท์ ชาวฝรั่งเศส ได้ประสบความสำเร็จในการผสมพันธุ์แมวจนได้ลักษณะสีขนที่แน่นอนเป็นคนแรก เช่น นำเอาแมวทางแอฟริกาได้มาผสมกับแมวสีน้ำเงินที่ได้เป็นแมวพันธุ์ Chartreux นายบัฟตันท์ยังได้อ้างถึงประเทศจีนว่ามีแมวพันธุ์หนึ่งซึ่งมีขนยาว ใบหูห้อยลง เขาเรียกแมวชนิดนี้ว่าซิมซู มีคนนำมาเป็นสัตว์เลี้ยง แต่อย่างไรก็ตามแมวประเภทขนยาวนั้นปรากฏครั้งแรกประมาณศตวรรษที่ 16 ทางแถบยุโรป

ประวัติศาสตร์ของแมวในทวีปยุโรปนั้น ก็เป็นเช่นเดียวกับแมวในประเทศอังกฤษ แมวป่านั้นมีอยู่มากมาย แต่หลักฐานการเลี้ยงแมวในสมัยโรมันที่ปรากฏมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แมวในสมัยนั้นหายากและมีราคาสูงมาก การผสมพันธุ์แมวป่าชนิดพันธุ์เล็กเป็นสิ่งที่สามารถทำได้และมีหลายประเทศในยุโรปได้ออกกฎหมายเพื่อป้องกันการล่าแมวป่ามาเลี้ยง เนื่องจากเกรงว่าแมวป่าจะสูญพันธุ์ แต่ในประเทศฝรั่งเศสมีบุคคลบางกลุ่มซึ่งเชื่อถือในเรื่องไสยศาสตร์จะเอาแมวไปเผาในวันพิธีเซนต์ยอร์คปีหนึ่งเป็นจำนวนมาก ส่วนในประเทศเบลเยียมและเยอรมันก็มีเรื่องโหดร้ายทำนองนี้เช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้แมวจึงถูกฆ่าตายไปเป็นจำนวนมาก พวกหนูจึงเที่ยวเพ่นพ่านไปทั่วทุกหนทุกแห่ง จนทำให้เกิดโรคระบาดและประชาชนเสียชีวิตล้มตายกันเป็นจำนวนมาก เหตุการณ์นี้ได้สร้างความเสียหายอย่างใหญ่หลวง กว่าที่ทุกคนจะเห็นความสำคัญของแมวว่ามีคุณค่าอย่างไร และแล้วมนุษย์ก็พยายามขวนขวายหาแมวมาเลี้ยงกัน จึงทำให้แมวเพิ่มมากขึ้นและกลายเป็นสัตว์เลี้ยงที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกับมนุษย์อย่างแน่นแฟ้น

แม้จะมีแมวพันธุ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมายในช่วงศตวรรษที่ 17 – 18 แต่ก็ยังไม่เคยมีการจัดประกวดแมวขึ้น จนกระทั่งในศตวรรษที่ 19 จึงได้มีการจัดแบ่งมาตรฐานของแมวแต่ละสายพันธุ์ขึ้น และมีการจัดประกวดแมวเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1871 ที่คริสตัล พาเลซ กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ซึ่งในงานนี้มีแมวส่งเข้าประกวดประมาณ 170 ตัว โดยครั้งแรกนั้นมีการแยกประเภทของแมวออกเป็นกลุ่มๆ และมีการบันทึกทะเบียนประวัติของแมวแต่ละตัวด้วย ขณะเดียวกันก็มีการก่อตั้งเป็นสมาคมขึ้นมา แต่ในเวลานั้นยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร จนกระทั่งปี ค.ศ. 1887 จึงได้มีการก่อตั้งเป็นสมาคมแมวแห่งชาติได้สำเร็จ และในปีค.ศ. 1910 อังกฤษได้ก่อตั้ง The government council of the cat fancy และมีการก่อตั้งองค์กรลักษณะเดียวกันนี้ทั้งในอเมริกาและแคนาดาด้วย มีการก่อตั้งสหพันธ์แมวนานาชาติแห่งยุโรป มีสมาชิกจากประเทศต่าง ๆ ของยุโรปรวมทั้งหมด 12 ประเทศ และต่อมาได้มีการตั้งสมาคมในเครือจักรภพอังกฤษ ซึ่งล้วนแต่มุ่งมั่นที่จะพัฒนาสายพันธุ์แมว รวมทั้งศึกษารายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับแมวแต่ละสายพันธุ์ (บัณฑิตย สूरियพันธ์, 2536: 11-21)

ส่วนแมวไทย อารยะ กล่าวไว้ในหนังสือแมวสยาม ตอนหนึ่งว่า แมวสยามหรือแมวไทย ไม่มีหลักฐานที่แน่ชัดของต้นกำเนิด (หรืออาจจะติดมากับเรือสินค้าอียิปต์ก็เหลือจะคาดเดาได้) แต่นักวิชาการหลายท่านเชื่อว่าแมวสยามน่าจะเป็นสายพันธุ์ท้องถิ่นบนแหลมทองนี้เอง ไม่ได้สืบสายพันธุ์มาจากไหน แล้วก็ถูกผู้คนกระจ่ายการเลี้ยงออกไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงเป็นที่รู้จักของชาวโลกอย่างแท้จริง (อารยะ, 2543: 17-18)

ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ บัณฑิตย สूरियพันธ์ บันทึกไว้ตอนหนึ่งในหนังสือ การเลี้ยงแมว ความว่า เมื่อปี พ.ศ. 2427 ชาวอังกฤษชื่อนายโอเวน กูลด์ (Owen Gould) กงสุลอังกฤษประจำกรุงเทพฯ ได้นำแมวไทยตัวผู้และตัวเมียคู่หนึ่งจากประเทศไทยไปฝากน้องสาวที่อังกฤษ อีกหนึ่งปีต่อมาแมวคู่นี้ถูกส่งเข้าประกวดในงานประกวดแมวที่ The Crystal Palace กรุงลอนดอน ผลปรากฏว่าได้ที่หนึ่ง ทำให้ชาวอังกฤษพากันตื่นตื่นเลี้ยงแมวไทยกันมากขึ้นจนถึงขั้นตั้งเป็นสโมสรแมวไทยเมื่อปี พ.ศ. 2443 มีชื่อว่า The Siamese Cat ต่อมาในปี พ.ศ. 2471 ก็มีการตั้งสมาคมแมวไทยแห่งจักรวรรดิอังกฤษ หรือ The Siamese Cat Society of the British Empire ขึ้นอีกสมาคมหนึ่ง

แมวไทยที่นายโอเวน กูลด์ นำไปจากเมืองไทยนั้น มีแต้มครั่งหรือสีน้ำตาลไหม้ที่บริเวณใบหน้า หูสองข้าง เท้าทั้งสี่ หางและอวัยวะเพศทั้งตัวผู้และตัวเมีย รวมเก้าแห่ง นับเป็นแต้มสีที่อยู่ในตำแหน่งเหมาะสมจนเหลือเชื่อ แตกต่างจากแมวพันธุ์อื่นและเมื่อนำแมวไทยไปผสมกับพันธุ์อื่น ก็ได้แต้มสีตามร่างกายตามตำแหน่งเดียวกันเสมอ แต่รูปร่างจะไม่สง่างามเท่าและอุปนิสัยจะไม่ตกทอดไปยังแมวลูกผสมด้วย

นอกจากความประหลาดในเรื่องแต้มสีนี้แล้ว รูปร่างของมันก็น่ารักไม่ใหญ่โตอะทะเกินไป มีความงามสง่า และมีขนสั้นแน่น อ่อนนุ่มไปทั้งเรือนร่าง ทั้งยังมีขนน้ำตาลสีฟ้าสดใส่ลึกล้ำซึ่ง

เหมือนกับตาฝรั่งซึ่งแมวอื่นไม่มี แมวไทยชนิดนี้เป็นแมวไทยพันธุ์แรกที่ฝรั่งรู้จัก จึงมักเรียกกันทั่วไปว่า Siamese Cat หรือ Seal Point (แมวแต้มสีครึ่ง) ส่วนในสมุดข่อยโบราณของไทยให้ชื่อแมวไทยลักษณะนี้ว่า “วิเชียรมาศ”

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นผู้มอบแมววิเชียรมาศนี้ให้กับนาย โอเวน กุลด์ และต่อมาทรงเห็นว่าแมวไทยเป็นสัญลักษณ์ที่สามารถทำให้ประเทศทั่วโลกรู้จักประเทศไทยดีขึ้น จึงได้พระราชทานแมวไทยให้กับหลายประเทศ เช่น อเมริกา ในปีพ.ศ. 2433 ทำให้แมวไทยและประเทศไทยมีชื่อเสียงไปทั่วโลกในสมัยนั้น (บัณฑิตย สूरियพันธ์, 2536: 23 - 24)

2.2.2 ความเชื่อเกี่ยวกับแมว

2.2.2.1 ความเชื่อของชาวอียิปต์

อียิปต์ถือเป็นชนชาติแรกที่น่าแมวมาเลี้ยง และยังคงเคารพนับถือแมวดังที่มีหลักฐานปรากฏ อาทิ รูปปั้นแมว มัมมี่แมว ภาพเขียนผนัง ทั้งยังมีนิยายเก่าแก่ของอียิปต์เล่าขานสืบต่อกันมาเกี่ยวกับตำนานของ พาชต์ (Pasht) หรือจันทรเทพที่เป็นมเหสีของ รา (Ra) หรือสุริยเทพ

อดีตกาลในประเทศอียิปต์ ช่วงฤดูใบไม้ผลิได้มีงานฉลองเทพเจ้าแมวที่เรียกว่าพาชต์ (Pasht) เป็นเทศกาลใหญ่กระทำกันโบสถ์ ซึ่งมีรูปปั้นหินมเหสีของเทพเจ้าแมวประดิษฐานอยู่บนแท่น เทพเจ้ามีร่างกายเป็นสตรีเพศ แต่มีศีรษะเป็นแมว ได้มีพิธีเช่นสรวงด้วยเนื้อสัตว์ น้ำผึ้งและผลไม้ มีสาวงามประดับศีรษะด้วยดอกไม้ ออกมาร้องเพลงรำรำถวายเทพเจ้าเป็นการสนุกสนาน

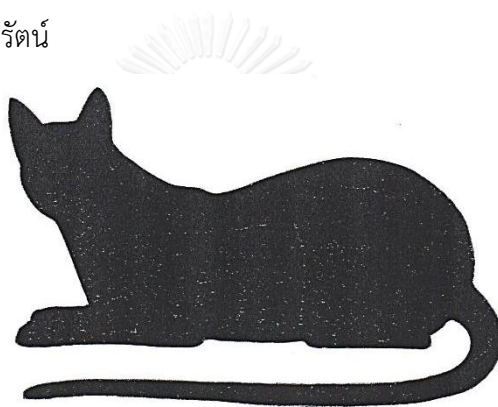
ในนิยายของอียิปต์โบราณเล่ากันว่าพาชต์หรือจันทรเทพ ซึ่งคนพื้นเมืองเรียกว่าเมียวหรือมีโอ (ซึ่งออกเสียงคล้ายแมวของคนไทย) เป็นมเหสีของรา (Ra) หรือสุริยเทพ ตอนกลางคืนราต้องไปซ่อนตัวอยู่ในยมโลก พาชต์เก็บแสงอาทิตย์ไว้ในดวงตา และช่วยส่องให้ราเดินทางไปได้โดยสะดวก ในการเดินทางแต่ละครั้งราต้องต่อสู้กับงูใหญ่ที่เข้ามาขวางทาง รามักจะจำแลงร่างเป็นแมวในการต่อสู้กับงู ถ้าสู้ชนะก็จะนำแสงสว่างกลับมาสู่โลกได้ในวันรุ่งขึ้น ส่วนงูก็ถูกทำร้ายถึงเลือดตกยางออก แต่พอวันรุ่งขึ้นบาดแผลของงูก็กลับหายสนิทและจะกลับมาต่อสู้กับราอีกอย่างไม่มีการสิ้นสุด ซึ่งถ้าหากวันใดงูใหญ่เกิดมีชัยก็จะไม่มีแสงสว่างในวันรุ่งขึ้น นั่นคือการเกิดสุริยุคราส ผู้คนก็จะช่วยกันส่งเสียงตะโกนเพื่อให้งูใหญ่ตกใจและปล่อยราแล้วแสงอาทิตย์ก็จะคืนมาสู่โลกอีกครั้งหนึ่ง กล่าวกันว่าพาชต์ก็เคยแปลงตัวเป็นแมวเช่นเดียวกัน ชาวอียิปต์โบราณจึงเชื่อว่าแมวเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ เป็นเทพเจ้าจำแลง (สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์, 2536: 2-4)

2.2.2.2 ความเชื่อของชาวไทย

ตามความเชื่อของคนไทยในสมัยโบราณเชื่อว่าแมวเป็นสัตว์ที่มีทั้งให้คุณและให้โทษ รวมทั้งรวมทั้งหมด 23 ชนิด แบ่งเป็นแมวที่ให้คุณ 17 ชนิด และแมวที่ให้โทษ 6 ชนิด ตามตำราคุณลักษณะแมวที่ระบุไว้ในสมุดข่อยโบราณ ซึ่งวัดอนงคารามนำมาจัดพิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพสมเด็จพระพุฒาจารย์ พุทธสรมหาเถระ เมื่อปีพ.ศ. 2500 อารยะ ผู้เรียบเรียงข้อมูลหนังสือ “แมวสยาม” ปีพ.ศ. 2543 ได้นำบทโคลงดังกล่าวมาอธิบายเป็นลักษณะแมว การให้คุณและโทษ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แมวที่มีลักษณะให้คุณ 17 ชนิด ได้แก่

1) แมวนิลรัตน์

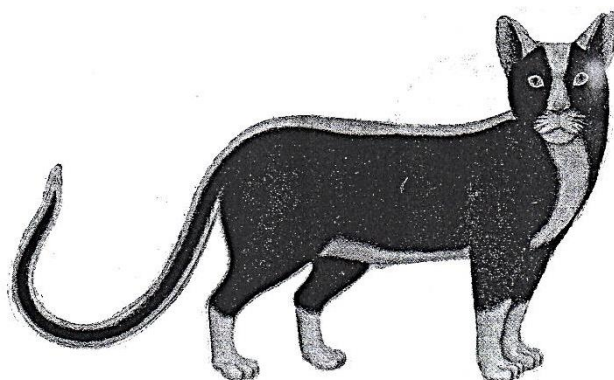
ภาพที่ 2.1 แมวนิลรัตน์

ที่มาภาพ : ตำราคุณลักษณะแมว กวนข้าวทิพย์ – พิธิพิรุณศาสตร์ (วัดอนงคาราม, 2500)

สมยานามชาติเชื้อ	นิลรัตน์
กายคำลิตธิสามารถ	เลอศพร้อม
พินเนตรเล็บลิ้นทัด	นิลคู่ กายนา
หางสุดเรียวยาวน้อม	นอบโน้มเสมอเคียร

แมวนิลรัตน์ มีลักษณะดำสนิททั้งตัว มีขนมันวาวและที่สำคัญแล้วแมวชนิดนี้จะต้องมีพิน เล็บ ลิ้น และนัยน์ตาต้องเป็นสีดำ ไม่มีสีอื่นใดปะปนแม้แต่จุดเพียงเล็กน้อยก็ตาม ลักษณะเด่นอีกอย่างหนึ่งก็คือจะมีหางเรียวยาววัดถึงหู ผู้ที่เป็นเจ้าของและเลี้ยงไว้จะร่ำรวยเงินทองเป็นเศรษฐี

2) แมววิลาศ

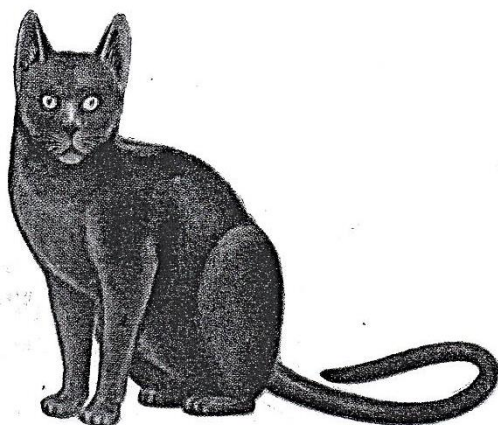
ภาพที่ 2.2 แมววิลาศ

ที่มาภาพ : ตำราดูลักษณะแมว กวนข้าวทิพย์ – พิธิพิรุณศาสตร์ (วัดอนงคาราม, 2500)

ราวคอทับถงาดท้อง	สองหู
ขาวตลอดหางดู	ดอกฝ้าย
มีเศวตสีบาทตรู	สองเนตร เขียวแฮ
นามวิลาศงามคล้าย	โภาคพื้นกายดำ

แมววิลาศ เป็นแมวสีดำเกือบทั้งตัว ยกเว้นหูทั้งสองข้างและจากท้ายทอย หลัง จนถึงหางมีสีขาวพาดกลาง นอกจากนี้ยังมีสีขาวจากปากล่างผ่านหน้าอกจนถึงท้อง และที่เท้าทั้งสี่เป็นสีขาวเหมือนใส่ถุงเท้า ขนของแมววิลาศจะเรียบ หางเรียวยาว มีนัยน์ตาสีเขียวเข้มรูปร่างสวยงาม กล่าวกันว่าหากใครได้เลี้ยงแมวชนิดนี้หรือเป็นเจ้าของจะได้เป็นเจ้าคนนายคนทรัพย์สินสมบัติไหลมาเทมา

3) แมวศุภลักษณ์ หรือทองแดง

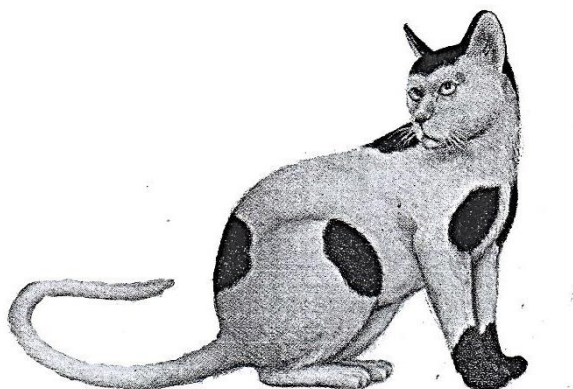
ภาพที่ 2.3 แมวศุภลักษณ์ หรือทองแดง

ที่มาภาพ : ตำราคุณลักษณะแมว กวนข้าวทิพย์ – พิธีพินิจศาสตร์ (วัดอนงคาราม, 2500)

เฉิดโฉมสุภลักษณ์ล้ำ	วิลาวรรณ
ลี้ดั่งทองแดงฉั้น	เพริศแพรว
แสงเนตรเอกแสงพรพร	โฉมภาส
กั้นสรรพโทษแคล้ว	ลิ่งร้ายคินเกษม

แมวศุภลักษณ์ เป็นแมวที่มีสีขนทั้งตัวเป็นสีน้ำตาลเข้มเหมือนสีทองแดง มีนัยน์ตาเป็นสีเหลืองคล้ายสีของอำพัน เป็นแมวที่มีลักษณะค่อนข้างอ้วนกลม แต่เต็มไปด้วยความปราดเปรียวว่องไว จะดุกกับคนแปลกหน้าบางคนก็เรียกแมวพันธุ์นี้ตามสีขนของมันว่า “แมวทองแดง” ในอดีตขุนนางชั้นผู้ใหญ่ต่างนิยมเลี้ยงไม่แพ้แมววิเชียรมาศ ช่วยให้เกิดการแคล้วคลาดสิ่งร้ายกลายเป็นดี แต่เป็นที่น่าเสียดายแมวชนิดนี้หายากในเมืองไทย ส่วนใหญ่จะไปอยู่ในต่างประเทศเสียมากกว่า ยิ่งในประเทศพม่าจะมีแมวศุภลักษณ์ค่อนข้างเยอะ ซึ่งเข้าใจว่าเมื่อคราวเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่สอง บรรดาเจ้านาย ขุนนาง เชื้อพระวงศ์ คงพาไปอยู่พม่าด้วย (ถูกกวาดต้อน) บางครั้งจึงเห็นชาวต่างชาติจะพากันเรียกแมวศุภลักษณ์กันว่า “แมวพม่า”

4) แมวเก้าแต้ม

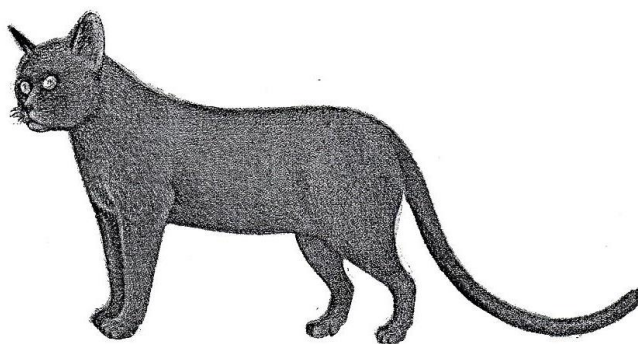
ภาพที่ 2.4 แมวเก้าแต้ม

ที่มาภาพ : ตำราดูลักษณะแมว กวนข้าวทิพย์ – พิธิพิรุณศาสตร์ (วัดอนงคาราม, 2500)

สลับดวงคอสิระตัน	ขาหลัง
สองไหล่กำหนดทั้ง	บาทหน้า
มีโลมดำบดบัง	ปลายบาท สองแฮ
เก้าแห่งดำจุม้า	ผ่านพื้นขาวเสมอ

แมวเก้าแต้ม เป็นแมวสีขาวเป็นพื้นแล้วมีสีดำแต้มอยู่บริเวณร่างกาย คือ บริเวณหัว (รวมถึงหูทั้งสองข้างด้วย) คอ โคนขาหน้า และโคนขาหลัง ไหล่ทั้งสองข้าง และที่โคนหาง ส่วนที่เป็นแต้มนี้มีทั้งเป็นวงกลมหรือเป็นเหลี่ยมก็ได้ ส่วนหางยาวเรียวยาวเป็นสีขาวนวลตลอด โบราณกล่าวว่าผู้เป็นเจ้าของและครอบครัวมักจะค้าขายรุ่งเรือง

5) แมวมาเลศ หรือดอกเลา

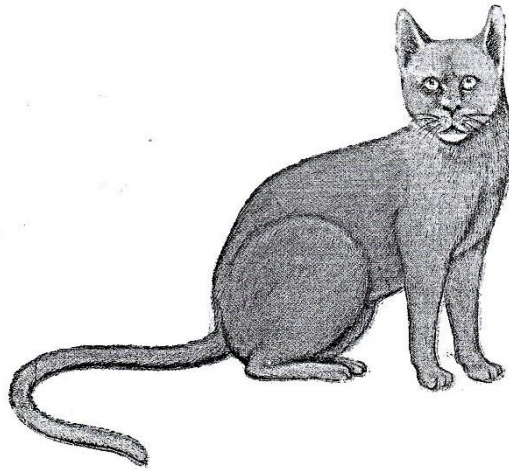
ภาพที่ 2.5 แมวมาเลศ หรือดอกเลา

ที่มาภาพ : ตำราคุณลักษณะแมว กวนข้าวทิพย์ – พิธีพิธีคุณศาสตร์ (วัดอนงคาราม, 2500)

วิลามาเลศพื้น	พรรณกาย
ขนดั่งดอกเลาราย	เรียบร้อย
โคนขนเมฆมอปลาย	ปลอมเศวต
ตาดั่งน้ำค้างย้อย	หยาดต้องสัดบง

แมวมาเลศ หรือดอกเลา บางแห่งเรียกว่า แมวสีสวาดบ้าง แมวสีซี้เถ้าบ้าง บางตัวอาจมีสีขาวย่น ๆ แซมตามตัวเล็กน้อย มีดวงตาวาวเหมือนหยาดน้ำค้างที่หยอดใบบัวเมื่อต้องแสงอาทิตย์ ยามเช้ากลายเป็นสีทองอำพันสดใส เป็นแมวที่มีถิ่นกำเนิดที่อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ถือว่าเป็นแมวแห่งโชคลาภที่ชาวนาในภาคอีสานนำไปแห่ขอฝน และยังถือว่าเป็นแมวโบราณที่ไม่เปลี่ยนสายพันธุ์จากอดีตมากนัก

6) แมวแซมเศวต

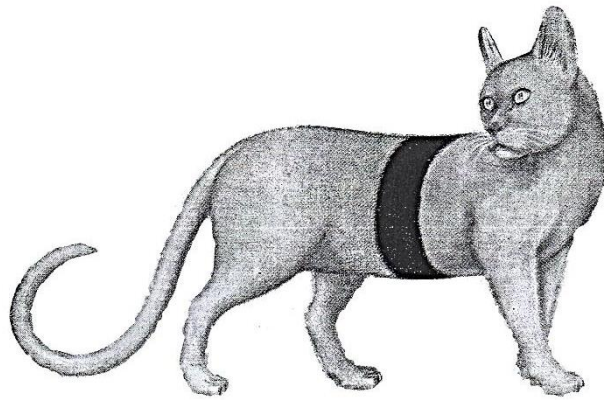
ภาพที่ 2.6 แมวแซมเศวต

ที่มาภาพ : ตำราดูลักษณะแมว กวนข้าวทิพย์ – พิธีพิธีกรรมศาสตร์ (วัดอนงคาราม, 2500)

ขนดำแซมเศวตสั้น	สรรพางค์
ขนคูโลมกายบาง	แบนน้อย
ทรงระเปียบเรียบสำออง	เรียวรุ่น งามนา
ตาดั้งแสงหึ่งห้อย	เปรียบน้ำทองทา

แมวแซมเศวต มีขนสีดำอยู่ทั่วไปและมีขนสีขาวขึ้นแซมอยู่เพียงเล็กน้อย เป็นแมวที่ปราดเปรียว เนื่องจากมีรูปร่างบางเพรียว ส่วนนัยน์ตามีสีเขียวสดใสเหมือนกับแสงหึ่งห้อย

7) แมวรัตนกำพล

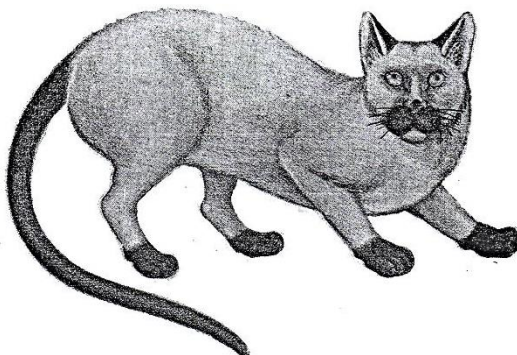
ภาพที่ 2.7 แมวรัตนกำพล

ที่มาภาพ : ตำราดูลักษณะแมว กวนข้าวทิพย์ – พิธีพิธีกรรมศาสตร์ (วัดอนงคาราม, 2500)

สมยากาเยศย์อม	สีสังข์
ชื่อรัตนกำพลหวัง	ว่าไว้
คำรัตรอบกายจิ้ง	หวัดอก หลังนา
ตาดั่งเนื้อทองได้	ทกน้ำเนียนแสง

แมวรัตนกำพล มีสีขาวนวลคล้ายเปลือกหอย ระหว่างกลางลำตัวจะมีขนสีดำรัตรอบเหมือนมีห่วงสีดำครอบเอาไว้ ดวงตาเป็นสีทองสุกใส เชื่อกันว่าแมวชนิดนี้ให้คุณประโยชน์แก่ผู้เป็นเจ้าของจะมากด้วยยศถาบรรดาศักดิ์ มีบารมีเป็นที่เกรงขามแก่ผู้คน

8) แมววิเชียรมาศ

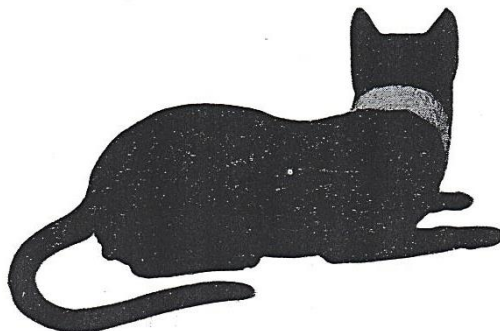
ภาพที่ 2.8 แมววิเชียรมาศ

ที่มาภาพ : ตำราคุณลักษณะแมว กวนข้าวทิพย์ – พิธีพิธีกรรมศาสตร์ วัดอนงคาราม, 2500

ปากบนทางสี่เท้า	โสดสอง
แปดแห่งคำจุบอง	กล่าวไว้
สีเนตรตั้งเรื่อนรอง	นาคสวาทิ ไว้เอย
นามวิเชียรมาศไซรั	สอดพื่นขนขาว

แมววิเชียรมาศ ถือว่าเป็นสุดยอดของแมวไทย และถ้าเอ่ยชื่อแมวไทยก็ต้องนึกถึง “วิเชียรมาศ” เป็นหลัก คนไทยโบราณเชื่อว่าแมวไทยชนิดนี้เป็นของขุนนาง ในอดีตขุนนางผู้ใดได้เลี้ยงแมววิเชียรมาศจะเจริญก้าวหน้าในชีวิตการงาน และอาจจะเพราะเป็นแมวขุนนางนี้เองทำให้แมวสกุลวิเชียรมาศมีความหยิ่งอยู่ในตัวเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังมีนิสัยสุขุมเยือกเย็นและรักอิสระ แมววิเชียรมาศมีขนสีขาวหม่นแต่มีสีน้ำตาลไหม้แต้มเป็นจุดเด่นอยู่ตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกายคือ ที่ใบหน้า ใบหู สองข้าง ปลายเท้าทั้งสี่ หาง และบริเวณอวัยวะเพศ มีดวงตาสีฟ้าสดใส รูปร่างลำตัวยาวเพรียว ขนสั้นและอ่อนนุ่ม จุดเด่นของแมววิเชียรมาศอย่างหนึ่งที่สำคัญคือ ไม่ว่าจะนำไปผสมพันธุ์กับแมวพันธุ์อื่น แต้มทั้ง 9 แห่งนี้จะสืบทอดไปยังลูกด้วย เพียงแต่มีสีผิดแผกไปจากเดิมเท่านั้น สำหรับลูกแมววิเชียรมาศเมื่อแรกเกิดนี้จะไม่มีสีแต้มใด ๆ ให้เห็น ต่อเมื่ออายุย่างเข้าวันที่ห้า สีแต้มจะปรากฏเรื่อย ๆ ที่ปลายจมูกเป็นแห่งแรก และค่อย ๆ มีสีชัดที่ปลายหู ปลายหาง ปลายขาทั้งสี่ สุดท้ายก็ที่ปลายอวัยวะเพศ เป็นจุดสุดท้าย เมื่ออายุครบ 3 เดือนเต็มแต้มทั้ง 9 จะครบทุกตำแหน่ง

9) แมวนิลจักร

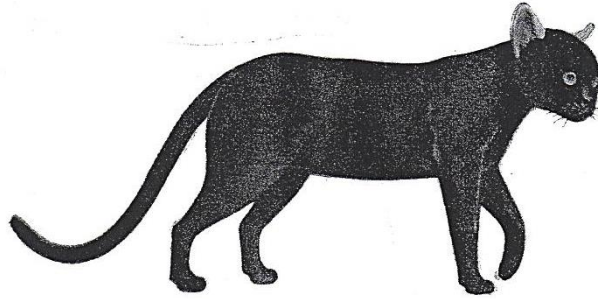
ภาพที่ 2.9 แมวนิลจักร

ที่มาภาพ : ตำราสัญลักษณ์แมว กวนข้าวทิพย์ – พิธีพืชมงคล (วัดอนงคาราม, 2500)

นิลจักรบอกชื่อช้อย	ลักษณะ
กายนูนกลมปึกกา	เทียบแท้
เศวตโรปรัดกรรฐา	โดยที่
เนาประเทศได้แม่	ดั่งนี้ควรถนอม

แมวนิลจักร เป็นแมวสีดำอีกชนิดหนึ่ง ส่วนอื่นเช่น ฟัน เล็บ ลิ้น นัยน์ตาจะไม่ใช่สีดำเหมือนนิลรัตน์ บริเวณลำคอมีขนสีขาวเป็นวงเหมือนพวงมาลัยหรือวงจักรมากล้องอยู่ที่คอ ใครที่เลี้ยงเอาไว้จะมากด้วยทรัพย์สินเงินทองระดับคหบดี

10) แมวมุลิลลา

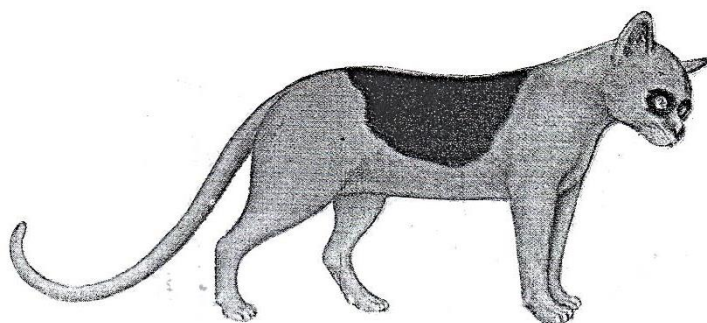
ภาพที่ 2.10 แมวมุลิลลา

ที่มาภาพ : ตำราสัญลักษณ์แมว กวนข้าวทิพย์ – พิธีพิธีกรรมศาสตร์ (วัดอนงคาราม, 2500)

มุลิลลาปรากฏแจ้ง	นามสมาน
ใบโสดสองแควตปาน	ปักลั่น
สีตาดกอบาน	เบญจมาศ เหลืองนา
หางสุดโลมดำถ้วน	บาทพื่นกายเศียร

แมวมุลิลลา เป็นแมวสีดำเข้มขนเรียบเป็นมันวาว ยกเว้นที่ใบหูทั้งสองข้างจะแต้มด้วยสีขาว มีนัยน์ตาสีเหลืองราวดอกเบญจมาศ แมวชนิดนี้ไม่สมควรจะเลี้ยงไว้ในบ้าน เป็นแมวที่พระภิกษุเลี้ยงไว้อยู่แต่ในวัดเท่านั้น

11) แมวกรอบแว่น หรืออานม้า

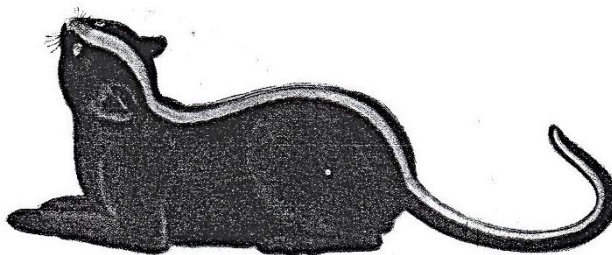
ภาพที่ 2.11 แมวกรอบแว่น หรืออานม้า

ที่มาภาพ : ตำราตุลลักษณะแมว กวนข้าวทิพย์ – พิธิพิรุณศาสตร์ (วัดอนงคาราม, 2500)

หนึ่งนามกรอบแว่นพื้น	เศวตผา
ขนดำเวียนวงตา	เฉกย้อน
เหนือหลังตั้งอานอา	ซาชาติ
งามตั้งวงหมึกพร้อม	อยู่ด้าวใดแสวง

แมวกรอบแว่น หรืออานม้า มีสีขาวตลอดทั้งตัวไปจนถึงหาง มีเพียงกลางหลังเป็นจุดดำใหญ่เหมือนอานม้า บริเวณขอบตาทั้ง 2 ข้างมีขนสีดำขึ้นเป็นวงรีเหมือนใส่แว่น คนโบราณใฝ่หาเอาไว้เลี้ยง เพราะมีความเชื่อว่าจะช่วยพาชื่อเสียงวงศ์ตระกูลให้รุ่งโรจน์

12) แมวปัดเศวต หรือปัดตลอด

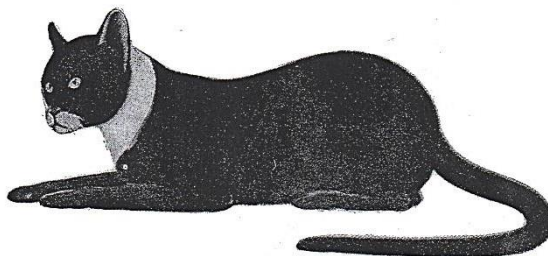
ภาพที่ 2.12 แมวปัดเศวต หรือปัดตลอด

ที่มาภาพ : ตำราดูลักษณะแมว กวนข้าวทิพย์ – พิธีพิธีกรรมศาสตร์ (วัดอนงคาราม, 2500)

ปัดเศวตลักษณะนั้น	ปลายนา สาแล
ขาวตลอดหางหา	ยากพร้อม
ระลุมเงกสลับตา	กายเพ็ด เดียวแฮ
ตาดั่งคำทรายล่อม	บุษยน้ำพลอยเหลือง

แมวปัดเศวต หรือปัดตลอด เป็นแมวสีดำมีขนมันเรียบ แต่มีขนสีขาวเป็นแถบตั้งแต่ปลายจมูกพาดผ่านกลางหัวยาวผ่าหลังไปถึงหางที่ยาวเรียวยาวเป็นสีขาวตลอด นัยน์ตาเป็นสีเหลืองสดใส สะท้อนแสง ผู้ที่เลี้ยงไว้จะร่ำรวยชื่อเสียงขจรขจายไปทั่วทิศ ภัยร้ายต่างไม่กล้ากราย

13) แมวสิงหเสพย์

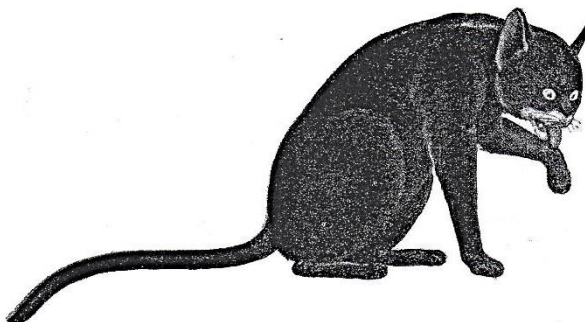
ภาพที่ 2.13 แมวสิงหเสพย์

ที่มาภาพ : ตำราสัญลักษณ์แมว กวนข้าวทิพย์ – พิธีพืชมงคล (วัดอนงคาราม, 2500)

นามสิงหเสพย์ชื่อเชื้อ	ดำกาย
ขาวที่ริมปากทราย	รอบล้อม
เวียนเกลี้ยงคอสังข์ปลาย	นาสิก อยู่แฮ
ตาดั่งสิริงยอม	หยาดน้ำจางแสง

แมวสิงหเสพย์ หรือโสมเสพย์ เป็นแมวสีดำและมีลักษณะเด่นอยู่ที่หน้าตา คือจะมีสีขาวจากใต้ตาพาดผ่านจมูก คาง ลำคอ จนถึงหน้าอกและขึ้นรอบคอเหมือนใส่สร้อยหรือปกคอ มีนัยน์ตาสีเหลืองสดใส ผู้เป็นเจ้าของจะร่ำรวยเงินทองระดับเศรษฐีระดับชาติ

14) แมวกระจอก

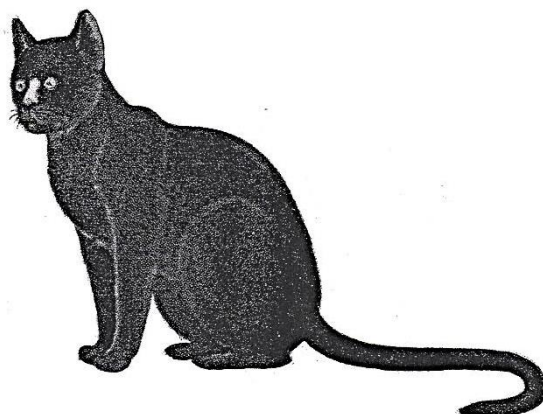
ภาพที่ 2.14 แมวกระจอก

ที่มาภาพ : ตำราสัญลักษณ์แมว กวนข้าวทิพย์ – พิธีพืชมงคล (วัดอนงคาราม, 2500)

มีนามกระจอกนั้น	ตัวกลม งามนา
กายดำสีสรรพสม	สอดฟัน
ขนขาวเฉกเมฆลม	ลอยรอบ ปากแฮ
ตาประสมสีขึ้น	เปรียบน้ำรังสาน

แมวกระจอก เป็นแมวดำขนมันเรียบลักษณะคล้ายกับแมวสิงห์เสพย์ แต่จะมีลำตัวป้อมขึ้นมาหน่อย มีสีขาวบริเวณรอบริมฝีปากเท่านั้น ส่วนอื่น ๆ ดำหมด นัยน์ตาสีเหลือง ผู้ที่เลี้ยงแมวชนิดนี้จะร่ำรวยที่ดินเงินทองเป็นเจ้าใหญ่ นายโต

15) แมวการเวก

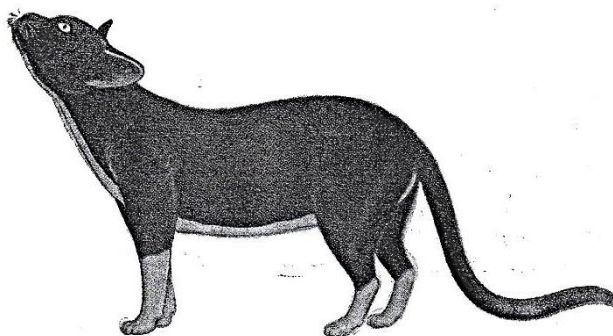
ภาพที่ 2.15 แมวการเวก

ที่มาภาพ : ตำราตุลลักษณ์แมว กวนข้าวทิพย์ – พิธีพิธีกรรมศาสตร์ (วัดอนงคาราม, 2500)

มีนามการเวกพื้น	กายดำ
ศรีสรลักษณ์นำ	แนวไว้
สองเนตรล้อมแสงคำ	คือมาศ
ล้นจุมูกสีเศวตไฉรั	ดุจแม่นแบบเขียน

แมวการเวก เป็นแมวที่มีสีขนดำเกือบทั้งตัว ยกเว้นที่ปลายจุมูกจะมีสีขาวแต้มอยู่ ส่วนนัยน์ตาเป็นสีทองอำพัน รูปร่างสมส่วนปราดเปรียว เชื่อกันว่าหากเลี้ยงไว้จะช่วยส่งเสริมความเมตตา มหานิยมแก่เจ้าของยิ่งนัก

16) แมวจตุบถ

ภาพที่ 2.16 แมวจตุบถ

ที่มาภาพ : ตำราสัญลักษณ์แมว กวนข้าวทิพย์ – พิธีพืชมงคล (วัดอนงคาราม, 2500)

จตุบถหมดเพ็ดน้อม	นามแสดง ไฉน
โลมสกลกายแสง	หมึกคล้าย
สีบาทพิศเล่ห์แฝง	ลายแควต
ตาเลื่อมสีเหลืองคล้าย	เช่นแม้นดอกโสน

แมวจตุบถ เป็นแมวสีดำอีกชนิดหนึ่ง คือ ที่ปลายเท้าขึ้นมาถึงข้อพับทั้งสี่เท้าและจากใต้ท้องขึ้นมาถึงแผงอก ลำคอ จะเป็นสีขาว ส่วนนัยน์ตานั้นเป็นสีเหลืองเหมือนดอกโสนบานเหลืองอร่ามทั้งตัว กล่าวกันว่าแมวชนิดนี้เชื่อพระวงศ์และราชินิกุลเป็นผู้เลี้ยง หากประชาชนคนธรรมดาเลี้ยงจะโชคร้ายไม่เจริญก้าวหน้า

17) แมวโกญจา

ภาพที่ 2.17 แมวโกญจา

ที่มาภาพ : ตำราดูลักษณะแมว กวนข้าวทิพย์ – พิธีพิธีคุณศาสตร์ (วัดอนงคาราม, 2500)

กายดำคอสุดท้องขาขน	เลียดเฮย
ตาดั้งสีบวบก	ดอกแย้ม
โกญจาพจน์นิพนธ์	นามกล่าว ไว้นา
ปากและหางเรียวยแหลม	ทอดเท้าคือสิงห์

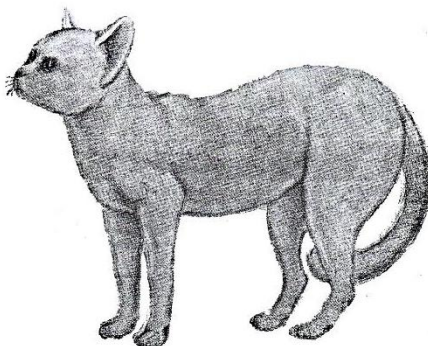
แมวโกญจา เป็นแมวดำอีกชนิดหนึ่งที่มีขนสีดำสนิทและแตกต่างกับแมวตัวอื่นตรงที่ขนของมันจะเส้นเล็กละเอียดกว่า มีปากเรียวยาวหางเรียวยาวคล่องแคล่วและสง่างาม เท้าทั้งสี่ข้างดุจสิงห์ เป็นแมวที่ไม่เกรงกลัวใคร เชื่อกันว่าเลี้ยงไว้จะเสริมสร้างบารมีผู้เป็นเจ้าของให้แข็งแกร่งภัยพาลไม่กล้ากราย

นอกจากความเชื่อว่าแมวทั้ง 17 ชนิดจะให้คุณต่างกันแล้ว โบราณยังถืออีกว่า หากแมวที่เลี้ยงไว้ได้ตายลง ไม่ให้เอาไปทิ้งที่อื่นแต่ให้กลบฝังไว้ในบ้านดังคำกลอนที่ว่า

แม้วายซีพอย่าทิ้ง	ซากผี
ใส่ที่ฝังแรมปี	ขুবชั้น
อัฐิแมวนั้นมี	คุณยิ่ง นักแฮ
อาจประหารภัยนั้น	กอบกู้พุลผล

ต่อไปจะกล่าวถึง แมวที่มีลักษณะให้โทษ 6 ชนิด ได้แก่

1) แมวทูพพลเพศ

ภาพที่ 2.18 แมวทูพพลเพศ

ที่มาภาพ : ตำราสัญลักษณ์แมว กวนข้าวทิพย์ – พิธีพิธีกรรมศาสตร์ (วัดอนงคาราม, 2500)

ตัวขาวตาเล่ห์ยิ้ม	ชานสลา
หนึ่งคั้งโลहितทา	เนตรไว้
ปลอมลั๊กคาบมัยยา	ทุกคำ คีนแฮ
ชื่อทูพพลเพศให้	โทษร้อนแรงผลาญ

แมวทูพพลเพศ เป็นแมวที่มีสีขาวหม่น ปลายหางขุดหรือมีลักษณะม้วนได้ลำตัวขาหลัง นัยน์ตาสีแดงเหมือนสีเลือด ตกกลางคืนต้องหาขโมยข้าวปลาอาหารทั้งบ้านตนเองและบ้านผู้อื่น หากเลี้ยงไว้มีแต่ก่อความเดือดร้อนให้เสมอ

2) แมวพรรณพัยค์ษ์ หรือลายเสือ

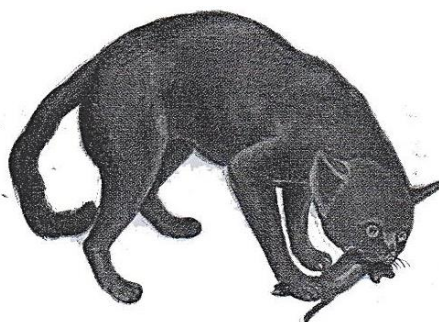
ภาพที่ 2.19 แมวพรรณพัยค์ษ์ หรือลายเสือ

ที่มาภาพ : ตำราดูลักษณะแมว กวนข้าวทิพย์ – พิธีพินธุศาสตร์ (วัดอนงคาราม, 2500)

มีพรรณพัยค์ษ์เพศพื้น	ลายเสือ
ขนดั่งชุปครำเกลือ	เกลบบกล้อง
สีตาโสดแสงเจือ	เจิมเปือก ตามแฮ
เสียงดั่งผีโป่งร้อง	เรียกแคว้นพงไศล

แมวพรรณพัยค์ษ์ หรือลายเสือ มีขนเป็นสีเขียวคล้ายผลมะกอก และมีลายออกสีคล้ายกับเสือปลา นัยน์ตาสีแดงฉานราวกับเลือด กลางวันจะหลบซ่อนตัวอยู่ในที่มืด ตกกลางคืนและพลอดคนจึงออกหากิน ส่งเสียงร้องห้าวแหบไม่น่าฟัง บ้างก็ว่าเสียงเหมือนดั่งผีโป่งที่อยู่ตามป่าเขา หากเลี้ยงไว้จะเป็นอัปมงคล

3) แมวปีศาจ

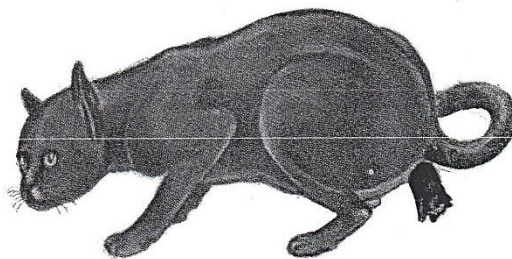
ภาพที่ 2.20 แมวปีศาจ

ที่มาภาพ : ตำราสัญลักษณ์แมว กวนข้าวทิพย์ – พิธีพิธีกรรมศาสตร์ (วัดอนงคาราม, 2500)

ปีศาจจำพวกนี้	อาจิน โทษนา
เกิดซึ่งลูกออกกิน	ไปเว้น
หางขุดตั้งงูดิน	ยอบขन्द
ขนดูสากสยายเส้น	ซุบเนื้อยานหนัง

แมวปีศาจ หากเป็นตัวเมียคลอดลูกออกมาแล้วจะกินลูกตัวเอง หากเป็นตัวผู้ก็เที่ยว
 ย่องหากินลูกแมวทั้งของตัวเองและคลอดแมวอื่น แมวชนิดนี้มีรูปร่างหนึ่งเหยี่ยวยนต์ หน้าตาไม่เป็นมิตร
 เหมือนปีศาจ หางขุดเหมือนงูดินหรือไม้ก้ามวนเข้าหาตัว ไม่ค่อยจะให้ผู้คนเห็นตัว แต่ตกกลางคืน
 ออกล่าเหยื่ออย่างว่องไว โบราณถือว่าห้ามเลี้ยงเด็ดขาด

4) แมวหินโทษ

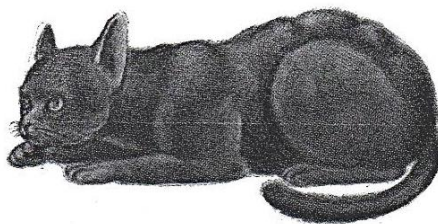
ภาพที่ 2.21 แมวหินโทษ

ที่มาภาพ : ตำราตุลลักษณ์แมว กวนข้าวทิพย์ – พิธีพินิจศาสตร์ (วัดอนงคาราม, 2500)

หินโทษโหดชาติเชื้อ	ลักษณะ
เกิดลูกตายออกมา	แต่ห้อง
สันดานเพศกายปรา	กฎโทษ อยู่แฮ
ภัยพิบัติพานต้อง	สิ่งร้ายมาสถาน

แมวหินโทษ เป็นแมวเพศเมียอีกชนิดหนึ่งที่ไม่ควรนำเอามาเลี้ยงถึงแม้จะมีลักษณะดีก็ตาม แต่ให้สังเกตให้ดีเมื่อเวลาตั้งห้อง จะคลอดลูกตายทุกครั้งหรือไม่ก็ตายตั้งแต่อยู่ในห้อง ผู้เป็นเจ้าของจะพบกับภัยพิบัติอย่างหนัก

5) แมวกอบเพลิง

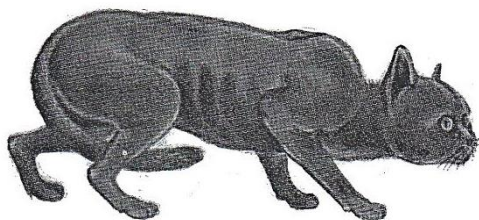
ภาพที่ 2.22 แมวกอบเพลิง

ที่มาภาพ : ตำราสัญลักษณ์แมว กวนข้าวทิพย์ – พิธีพิธีกรรมศาสตร์ (วัดอนงคาราม, 2500)

มักนอนยู่ยู่ซุ่ม	ซ่อนกาย
เห็นแต่คนเดินชาย	วิ่งคล้าย
กอบเพลิงกำหนดหมาย	นามบอก ไ่ว้ไอย
ทรลักษณ์ชาติเชื้อร้าย	โทษแท้พลันถึง

แมวกอบเพลิง เป็นแมวที่ไม่สู้สิ่งกับคน มักจะแอบเข้ามาอาศัยอยู่ในซอกมิดของบ้าน
คนเป็นส่วนใหญ่ พบคนเมื่อไหร่เป็นต้องหนีไม่สู้หน้า ถึงนำมาเลี้ยงก็ไม่เชื่อใจ จะสร้างความเดือดร้อนใจ
อยู่เสมอ

6) แมวเหน็บเสเนียนิด

ภาพที่ 2.23 แมวเหน็บเสเนียนิด

ที่มาภาพ : ตำราดูลักษณะแมว กวนข้าวทิพย์ – พิธิพิรุณศาสตร์ (วัดอนงคาราม, 2500)

เหน็บเสเนียนิดนามโทษร้าย	เรียงเชิญ
ค่างที่ทุยหางเห็น	โหดร้าย
ทรงรูปพิกลเบญ	จาเพศ
แมวดั่งนื้อย่าวัว	ถิ่นบ้านเสียนครี

แมวเหน็บเสเนียนิด ส่วนหัวจะกางคางเป็นเหลี่ยม เดินเห็นไปไหนคล้ายย่อง แล้วหางจะม้วนเข้าใต้ท้องอยู่เสมอ ปลายหางจะเป็นสีต่าง มองภาพรวมแล้วคล้ายแมวพิการ นิสัยใจคอชอบระรานและโหดร้าย เชื่อว่าทำให้บ้านเสียนสงาราศรีจะมีแต่เสเนียนิดและโทษร้าย (อารยะ, 2543: 22-37)

ลักษณะอีกอย่างหนึ่งที่คนไทยเชื่อว่าไม่ดีคือ แมวดำ คนไทยเชื่อว่าเปรียบเสมือนกลางร้าย อาถรรพ์ต่าง ๆ โบราณเชื่อว่าหากอยู่ใกล้แมวดำชีวิตจะหาความสุขไม่ได้ โดยเฉพาะในงานศพจะระมัดระวังไม่ให้แมวมามากตัวศพ ด้วยเชื่อว่าจะเกิดมลทินไปตลอด (สิน้ำ, 2548: 41)

นอกจากความเชื่อในเรื่องลักษณะทางกายภาพและอุปนิสัยของแมวที่มีทั้งให้คุณและให้โทษแล้ว สังคมไทยสมัยโบราณยังมีความเชื่ออีกว่า ญาติผู้ใหญ่หรือพ่อแม่ปู่ย่าตายาย หากตายแล้วจะมีที่ไป 3 ด้วยกัน คือ หนึ่งขึ้นสวรรค์ไปเป็นเทพตามผลบุญที่สร้างเอาไว้ในภพมนุษย์ สองลงไปสู่นรกอเวจีเพื่อชดใช้กรรม และสามคือยังไม่ถึงเวลาชดใช้กรรม ต้องเกิดมาเป็นแมวอยู่ใกล้ชิดกับลูกหลาน ที่ต้องเกิดมาเป็นแมวเพราะถือกันว่า แมวเป็นสัตว์ที่สูงที่สุดในบรรดาสัตว์เลี้ยงทั้งหมด คนโบราณจึงมักห้ามลูกหลานว่า อย่าใช้เท้าเตะหรือเขี่ยแมวเป็นอันขาด ทั้งนี้เพราะเท้าเป็นของต่ำและแมวนั้นอาจเป็นปู่ย่าตายายมาเกิดก็ได้ การทำร้ายแมวก็นับเหมือนกับการทำร้ายญาติพี่น้องของตนเอง นอกจากนี้ แมวยังเป็นสัตว์ที่มีความรู้สึกกลับ เชื่อว่ายามที่เจ้าของบ้านหรือสมาชิกในครอบครัวกลับเข้าบ้าน แมวมักจะเข้ามาเคล้าแข้งเคล้าขา เพื่อขับไล่สิ่งชั่วร้ายที่ติดตัวมาออกไป (วิชิต สิงห์ทอง, 2540: 5)

รวมถึงความเชื่อที่ว่า ใครฆ่าแมวเท่ากับพระหรือเณรตายหนึ่งรูป หรือแม่กระทั่งเชื่อว่า ถ้าแมวเอาเท้าข้างใดข้างหนึ่งปิดหน้าของตัวเอง เขาทายว่าจะมีผู้มาเยี่ยม และหากใครกินปลาเข้าไป แล้วก้างติดคอให้เอาเท้าแมวลากผ่านลูกกระเดือก ก้างจะหลุดทันที ความเชื่อเหล่านี้ยังส่งผลถึง ประเพณีไทยบางอย่าง และมีการนำแมวเข้ามาใช้ในการประกอบพิธีคือ ในการทำขวัญเดือนตั้งชื่อ และโกนผมไฟเด็ก เขามักจะเอาของสามสิ่งวางลงในเปล คือเอาหินบดยาวางข้างหนึ่ง ฟีกวางข้างหนึ่ง และเอาแมวที่แต่งตัวผูกกริบปั้นหรือผ้าสีลงนอนในเปล การที่ทำเช่นนี้หมายถึง ให้เด็กนั้นใจคอหนักแน่นเหมือนหิน ให้เนื้อเยื่อเหมือนฟัก ให้รู้ที่อยู่เหมือนแมว บางทีเขาก็มีถุงแพรเล็ก ๆ ใส่ข้าวเปลือกบ้าง ถั่วเขียวบ้าง งาดำบ้าง เมล็ดฝ้ายบ้าง ข้าวตอกบ้าง อย่างละ 1 ถุง ใส่ลงไปในเปลด้วย โดยหมายจะให้ เด็กนั้นเจริญงอกงามเหมือนถั่ว ที่ให้เยื่อเหมือนฟักนั้นโบราณเขาคิดว่าคนเนื้อเยื่อไม่มีโรค คนตัวร้อน มักจะออกแดดอยู่เสมอ เรียกว่า อมโรค แต่ที่ให้รู้ที่อยู่เหมือนแมวนั้น เพราะแมวคราวหรือแมวที่มีอายุนั้นมักจะอยู่ติดที่ไม่ค่อยจู้จี้จวนอกนอกบ้านบ่อยนัก แมวที่เอาเข้าพิธีจึงเลือกเอาแมวที่มีอายุไม่ใช่ แมวหนุ่ม ๆ (ส.พลาญน้อย, 2541: 247)

ประเพณีอีกอย่างหนึ่งคือ ประเพณีแห่นางแมว เป็นพิธีอ้อนวอนขอฝน ถ้าปีใดฝนไม่ตก ต้องตามฤดูกาล ชาวอีสานจะมีพิธีแห่นางแมว ซึ่งเชื่อกันว่าถ้าประกอบพิธีแห่ขึ้นแล้ว ฝนฟ้าก็จะตก บางทีก็ตกหลังจากพิธีแห่เลิกเพียงไม่กี่ชั่วโมง หรือบางทีก็ข้ามวันข้ามคืน โดยมากมักจะไม่เกิน 3 คืน 7 คืน ถ้าเกินไปจากนี้จะต้องทำพิธีใหม่ ในแต่ละท้องถิ่นจะมีการประกอบพิธีไม่เหมือนกันบางแห่งทำ ตอนกลางคืน ไม่จำกัดว่าเป็นคืนเดือนมืดหรือคืนเดือนหงาย แต่หลักสำคัญของพิธีอยู่ที่ว่าจะขาด “นางแมว” มิได้ จะต้องบอกกล่าวนางแมวทำพิธีร่วมขบวนไปด้วย

การใช้แมวประกอบในประเพณีแห่นางแมวนั้น โดยมากจะใช้แมวสีสวาดตัวเมีย คนโบราณเชื่อว่า แมวเป็นสัตว์ที่เกลียดฝนยิ่งนัก ถ้ามันเห็นฝนจะตกหรือฝนตกแล้วมันจะร้องทันที ฉะนั้นเขาจึงหามันไปด้วยเพื่อให้มันร้องให้ฝนตก ทั้งนี้ยังเชื่อว่านางแมวนั้นมีอำนาจลึกลับศักดิ์สิทธิ์ สามารถเรียกฝนให้ตกลงมาได้อย่างแท้จริง การประกอบพิธีคือ จะใช้ขบวนแห่ประมาณ 15 – 20 คน ในขบวนแห่จะหานางแมวสวย ๆ งาม ๆ สัก 1 – 2 ตัวมาใส่กระบุงหรือเข่งร่วมพิธีแห่ไปด้วย และ ก่อนที่จะเอานางแมวใส่ในกระบุงที่จะหาบหามันนั้น ผู้ที่เป็นตัวตั้งตัวตีหรือผู้อาวุโสจะพูดกับนางแมว ตอนที่ใส่ลงในกระบุงเป็นทำนองว่า “นางแมวเอ๋ย...ขอฟ้า ขอฝน ให้ตกลงมาด้วยนะ” พอหย่อนนางแมวลงในกระบุงแล้วก็จะสอดคานหามหัวท้าย แล้วก็ร้องรำทำเพลงเดินขบวนกันไป โดยจะแห่ไปยัง บ้านกำนัน บ้านผู้ใหญ่บ้าน หรือบ้านคนที่มีหน้าตา มีศีลธรรมเสียก่อนแล้วจึงจะยกขบวนแห่ไปยังบ้านอื่น ๆ หากขบวนแห่ไปถึงบ้านใด เจ้าของบ้านจะต้องร่วมพิธีกับเขาด้วย ถ้าคนในบ้านเฉยเมยไม่ร่วมพิธี มีความเชื่อว่า นางแมวจะโกรธมาก ไม่เรียกฟ้าเรียกฝนให้ตกลงมา ทำให้เกิดอาเพศได้ (สมพงษ์ เกรียงไกรเพชร, 2515: 425-430)

2.2.2.3 ความเชื่อของชาติอื่น ๆ

ส.พลายน้อย กล่าวว่า ชาวฮินดูเคยบูชาแมว เพราะแมวเป็นพาหนะของพระชัชชัฐิ ซึ่งเป็นเทวีแห่งความตายของทารก มีตำนานเล่ากันว่า ครั้งหนึ่งมีพราหมณ์คนหนึ่งมีบุตรชายสามคน ทุกคนแต่งงานแล้วทั้งนั้น ภรรยาของบุตรชายคนเล็กมีนิสัยไม่ดีอยู่อย่างหนึ่งคือ ชอบลักขโมยของกิน เมื่อขโมยไปแล้วก็เที่ยวซัดไปให้เป็นความผิดของแมวดำอยู่เสมอ ต่อมานางคลอดบุตรชายคนหนึ่ง ในคืนที่คลอดนั่นเองก็ปรากฏว่าบุตรของนางได้หายไปอย่างประหลาด ทารกร้องโวยอะไรไม่ได้ ต่อมานางได้มีบุตรชายแก้ตัวอีกสามคนบุตรหญิงอีกคนหนึ่ง แต่ช่างประหลาดอะไรเช่นนั้น บุตรชายและบุตรหญิง ทั้งสี่คนได้หายไป ในคืนที่คลอดเหมือนกับบุตรชายคนแรก เมื่อเป็นเช่นนี้ชาวบ้านทั้งหลายที่ชอบใช้ปากในทางอกุศลก็พูดออกความเห็นว่าจะรายนางจะเป็นแม่มดเป็นแน่ เมื่อชาวบ้านออกความเห็นกันหลายปาก เรื่องมันก็ไปเข้าหูของนางเข้าจนได้ นางตกใจในข่าวอัปมงคลนั้นมาก ไม่ได้ยับยั้งชั่งสติอะไร ออกจากบ้านได้ก็วิ่งเข้าไปร้องไห้อยู่ในป่ามะม่วง ทันใดนั้นพระชัชชัฐิเทวีป่ามะม่วงก็มาปรากฏร่างตรงหน้าแล้วถามว่า

“เหตุใดนางจึงร้องไห้”

“ฮือ ฮือ”

อันที่จริงพระชัชชัฐิรู้เรื่องตลอดแล้ว แต่แกล้งถามไปอย่างนั้นเอง นางอายจึงไม่กล้าตอบ พระชัชชัฐิจึงเล่าให้ฟังว่าการที่เกิดเรื่องเช่นนี้ขึ้นก็เพื่อจะทำโทษให้รู้สึกตัว ว่าการลักขโมยของกินแล้วไปโยนความผิดให้แมวนั้นต้องได้รับโทษอย่างนี้ ที่หน้าที่หลังอย่าได้ปฏิบัติอีกเป็นอันขาด พอนางทราบเรื่องดังนั้นก็กราบขอโทษว่า จะไม่ทำอีกแล้วเซ็ดจนตายทีเดียว และขอบุตรทั้ง 4 คน พระชัชชัฐิจึงบอกว่าแมวของท่านอยู่ที่ศพให้นางเอานมเปรี้ยวไปราดบนศพ แล้วเลียกินด้วยลิ้นของนาง ความที่อยากได้บุตรคืนนางก็ยอมทำตาม พระชัชชัฐิจึงคืนบุตรที่แมวไปพามาให้ทั้งหมดแล้วสั่งว่าเมื่อไปถึงบ้านให้เอานมเปรี้ยวเจิมหน้าผากเด็กทุกคนและอย่าริขโมยแล้วโทษแมวของท่านอีก ในคืนวัน 6 ค่ำ เดือน 7 ให้เอาแป้งข้าวเจ้าผสมน้ำปั้นเป็นรูปแมว แล้วบูชาตัวท่านกับแมว เอาด้ายสายสิญจน์ผูกข้อมือเด็กที่คลอดใหม่ อย่าตบตีเด็กด้วยมือซ้าย อย่าโทษแมวดำ ถ้าทำตามนี้เด็กจะมีอายุยืนนันทนา

ในเรื่องความเชื่อเกี่ยวกับแมวนั้นแต่ละประเทศก็มีทั้งเชื่อในทางที่ดีและไม่ดีปนกัน ส.พลายน้อย จึงนำข้อมูลที่เสฐียรโกเศศได้รวบรวมไว้ในหนังสือวิจารณ์เรื่องประเพณีทำศพ มาประกอบเรื่องความเชื่อเกี่ยวกับแมวตอนหนึ่งว่า

แมวนั้นเป็นสัตว์ออกจะชอบกล ชาติต่าง ๆ ถือว่าแมวเป็นสัตว์มงคลก็มี เช่นชาวอียิปต์สมัยโบราณนับถือแมว เพราะได้เคยพบศพแมวอาบยา รักษาเนื้อไม่ให้เน่าอยู่ในอุโมงค์ที่บรรจุพระศพกษัตริย์อียิปต์ ชาวบ้านฝรั่งเศสกลางแห่งถือว่า ฆ่าแมวจะเคราะห์ร้ายหลาย ชาวป่ากลางพวกในทวีปแอฟริกันนับถือแมว

ถ้าใครฆ่าแมว ว่าไม่ว่าใครก็ต้องเจ็บป่วย ต้องแก้ด้วยจุงแคะเดินรอบ ๆ ตัวคน เจ็บสี่รอบแล้วฆ่าแคะนั้นเอาหัวแคะไปฝังดิน แล้วไปจับแมวมาตัวหนึ่ง เอาหัวใจแคะที่ฆ่ากลางส่วนท่อน้ำผึ้งและไขมันให้แมวกิน คนป่วยก็จะหาย ชาวนิโกร ทวีปแอฟริกาทางไกลโคสต์ นับถือแมวลักษณะดี ถึงกับนำสิ่งของไปบูชาแมว และถือว่าวิญญาณของผู้ตายจะเข้าไปสิงอยู่ในแมว

ส่วนแมวที่ถือไปในทางอัปมงคล ก็มีอยู่มากชาติ เช่น ฝรั่งเศสในแคว้นโบฮีเมียจะฆ่าแมวเอาไปฝังไว้ในทุ่ง เพื่อป้องกันผีร้ายไม่ให้มาทำอันตรายพืชผลให้เสียหาย ในประเทศโปแลนด์ชายพ้อหม้ายเมื่อแต่งงานอีก จะต้องตีกระจกหน้าต่างให้แตกแล้วขว้างแมวทิ้งออกไป เท่ากับได้ขว้างจัญไรออกไปแล้ว ในประเทศอินเดียถือว่าแมวเป็นสัตว์ผีกลัวเกรงกันมาก ไม่มีใครกล้าทำอันตราย เพราะแมวเป็นพาหนะของซัซซุรี ซึ่งเป็นผีแม่ซื้อประจำตัวเด็ก ในวันที่ 6 ของประเทศเยอรมนี ประเทศสกอตแลนด์ และในสหพาลี รัฐอเมริกาหลายแคว้น ถ้าเห็นแมวดำผ่านไป เป็นลางร้าย แต่ในสหพาลีรัฐอเมริกาถือต่อไปว่าถ้าแมวดำตามมากลับเป็นโชคดี ในแคว้นอาตังส์ประเทศฝรั่งเศสชาวบ้านจะจุดไปสุมไว้เป็นกองโต ในวันอาทิตย์แห่งวันต้นของเทศกาลอีสเตอร์ตามลัทธิศาสนาคริสต์แล้วจับแมวโยนลงไป ลางที่ทำทารุณยิ่งไปกว่านั้นเอาแมวผูกปลายไม้แห่เข้าไปในกองไฟจนกว่าแมวจะตาย ถือว่าแมวคือตัวปีศาจ ทรมาณสักเท่าไรก็ไม่เป็นการทารุณ (เสถียรโกเศศ อ้างถึงใน ส.พลาายน้อย, 2541: 248-249)

นอกจากนี้ยังกล่าวถึงความเชื่อของชาวเอเชีย เช่น ชาวฟิลิปปินส์เชื่อว่าถ้าอาบน้ำให้แมวแล้วฝนจะตก ถ้าใครฆ่าแมวดำจะเกิดอัปมงคล ชาวจีนถือว่าหากแมวดำข้ามศพ ผีนั้นจะดุร้ายต้องวางกรรไกร หรือเหล็กไว้บนศพจึงจะไม่เป็นไร หรือแมวกวัก ความเชื่อเรื่องโชคลางของชาวญี่ปุ่นโดยกล่าวว่า ชาวญี่ปุ่นเคยเชื่อกันว่าแมวแก่ๆ นั้นมักจะเข้าใจภาษามนุษย์ บางทีถึงกับว่าแมวแก่เป็นพวกพอมดมอผีไปเลยก็มี ด้วยเหตุนี้จึงไม่นิยมเลี้ยงแมวแก่เพราะถือว่าจะทำให้โชคร้าย นอกจากนี้ยังเชื่อกันอีกว่า แมวแก่ๆ นั้นมักจะออกจากบ้านและสูญหายไปเลยทีเดียว ที่เป็นเช่นนี้เข้าใจกันว่าแมวมันรู้ตัวของมันว่าความตายกำลังใกล้มันเข้ามา มันก็หนีไปตายเสียในที่ลับตาคนไม่ยอมให้ใครเห็น

เรื่องแมวของญี่ปุ่นกับไทยมีบางอย่างคล้าย ๆ กัน เช่น เรื่องสีของแมวเป็นต้น ญี่ปุ่นเขาถือกันว่า แมวสามสีเป็นแมวที่จะนำโชคมาให้ โดยเฉพาะพวกชาวประมงถือกันว่า แมวสามสีเป็นประจักษ์เครื่องรางของพวกเขาทีเดียว ชาวญี่ปุ่นมักจะทำรูปแมวด้วยดินบ้าง กระเบื้องบ้าง ไม้บ้าง

บางทีก็เป็นโลหะ รูปแบบนี้ทำเป็นรูปแมวยกขาข้างหน้าขึ้นแตะที่หูซ้าย รูปแบบนี้จะเห็นตามบ้านญี่ปุ่นทั่วไป เรียกเป็นภาษาญี่ปุ่นว่า “มานะกิ-เนโก” หรือแปลเป็นไทยว่า “แมวกวัก” แบบนางกวักของไทยเรานั้นเอง แต่ของญี่ปุ่นเป็นแมวไม่ใช่คน และความเข้าใจส่วนมากก็ดูจะแบบเดียวกัน เพราะนางกวักของเรานิยมตั้งไว้บูชาตามร้านค้าหรือพวกพ่อค้าแม่ค้ามีไว้เท่านั้น ของญี่ปุ่นเขาก็นิยมกันมากเฉพาะตามร้านค้าหรือร้านขายอาหาร ถือกันว่าเป็นของขลังที่จะเรียกลูกค้าให้เข้ามาในร้าน พวกผู้หญิงและพวกเกอิชานิยมแมวชนิดนี้กันมาก

เหตุที่ทำรูปแมวในท่ากวมือ (เท้า) เช่นนี้ ก็เพราะถือเป็นธรรมเนียมหรือโชคลางมาแต่โบราณว่า เมื่อแมวยกขาหน้าขึ้นเหนือหูซ้ายก็เป็นเครื่องหมายว่าแขกจะมาหา มีตำนานกล่าวว่า มีหญิงคนหนึ่งชื่อยูสุโกโมเป็นคนที่มีชื่อเสียงมาก วันหนึ่งแมวของเธอได้แสดงอาการผิดปกติคือไม่ว่าเธอจะไปทางไหนมันจะตามไปด้วยเสมอ และไม่ได้ตามไปเฉย ๆ แต่ได้ดึงเสื้อผ้าของเธอด้วย เพื่อนชายของเธอเห็นแมวบรบกวนแม่สาวเช่นนั้นก็พยายามไล่ แต่แมวก็กะนายสาวแน่น ซึ่งทำให้เขาโกรธมาก และชักดาบฟันแมวเสียคอขาด แต่ในขณะนั้นแทนที่จะนอนตายอย่างตามบุญตามกรรม หัวแมวกลับกระเด็นขึ้นไปบนเพดานและคาบเอางูใหญ่ตัวหนึ่งหล่นลงมาด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ก็พากันได้สำนึกว่าการที่แมวยกขาตามนายสาวแน่นนั้นก็เพื่อจะเตือนให้ระวังนั่นเองแต่ไม่มีใครเข้าใจ

ยูสุโกโมเสียใจอาลัยรักแมวของเธอมาก เธอได้ทำฮวงซุ้ยให้แก่แมวที่ชื่อสัตว์ของเธอ แต่เธอก็ยังไม่วายที่จะนึกถึงอยู่นั่นเอง ต่อมามีนักแกะสลักคนหนึ่งเห็นเธอโคกเศร้านัก จึงได้สลักไม้เป็นรูปแมวให้เหมือนกับตัวที่ตายให้เธอ โดยทำเป็นรูปแมวยกขาข้างซ้ายขึ้นแตะที่หู ปรากฏว่าเธอพอใจ เจ้าแมวสลักตัวนี้มาก เธอเล่นกับมันและให้อาหารเป็นการสังเวททุกวัน รูปแมวสลักในท่านี้นี้มีชื่อเสียงมากและต่อมาได้กลายเป็นมานะกิ-เนโก หรือ “แมวกวัก” ดังที่กล่าวมาข้างต้น (ส.พลายน้อย, 2541: 244-251)

จะเห็นได้ว่าความเชื่อเกี่ยวกับแมวของแต่ละประเทศมีทั้งในทางที่ดีและไม่ดีปะปนกัน ซึ่งเกิดจากตำนาน ความเชื่อในเรื่องเทพเจ้า การบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือแม้กระทั่งลักษณะทางกายภาพและอุปนิสัยของแมว แต่ด้วยพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่ต่างกันส่งผลให้ความเชื่อและการกระทำของแต่ละประเทศแตกต่างกันไปด้วย

2.2.3 แมวไทย 5 สายพันธุ์

แมวไทยมีทั้งหมด 23 สายพันธุ์ บางสายพันธุ์ได้สูญพันธุ์ไปแล้ว บางสายพันธุ์ก็มีการผสมข้ามพันธุ์จนได้สีขนแปลกใหม่มากมาย เหลือแมวไทยแท้ให้เห็นอยู่เพียง 5 สายพันธุ์ ได้แก่ แมววิเชียรมาศ แมวสีสวาดหรือแมวโคราช แมวขาวมณีหรือแมวขาวปลอด แมวศุภลักษณ์หรือแมวทองแดง และแมวโกญจา

นฤมล มานีพพาน ได้รวบรวมลักษณะทางกายภาพของแมวทั้ง 5 สายพันธุ์ ไว้ในหนังสือคู่มือสำหรับการเลี้ยงแมวไทย พ.ศ. 2537 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แมววิเชียรมาศ

แมววิเชียรมาศ ตรงกับความหมายว่า “เพชรแห่งดวงจันทร์” หรือ “Moon Diamond” บางตำราก็เรียก “แมวแก้ว” ซึ่งตรงกับคำว่า “วิเชียร” หรือบางคนเรียกว่า “วิเชียรมาศ” ซึ่งหมายถึง “ทองแถมแก้ว” คนไทยปัจจุบันมักเข้าใจผิดเรียกว่า “แมวแก้วแต้ม” ซึ่งที่จริงเป็นชื่อของแมวไทยอีกชนิดหนึ่งในสมุดข่อยโบราณที่ได้สูญพันธุ์ไปแล้ว ชาวต่างชาติเรียกแมววิเชียรมาศว่า “แต้มสี่ครึ่ง” หรือ Seal Point เพราะมีสีน้ำตาลไหม้ตามอวัยวะ 9 แห่ง ได้แก่ หู 2 ขา 4 หาง 1 ใบหน้า 1 และอวัยวะเพศ 1 (สีน้ำ, 2548: 32)

สมัยโบราณมีความเชื่อกันว่า แมววิเชียรมาศเป็นแมวที่เลี้ยงเฉพาะในวังหรือตามบ้านเจ้าขุนมูลนายเท่านั้น และยังเชื่อกันอีกว่าหากใครเลี้ยงไว้จะนำโชคลาภมาให้ ประสบความสำเร็จในกิจการงาน

แมววิเชียรมาศเป็นแมวพันธุ์แรกที่ต่างชาติรู้จัก และเป็นแมวพันธุ์ไทยที่แพร่หลายไปสู่ต่างประเทศ ตั้งแต่ครั้งที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงได้พระราชทานแมววิเชียรมาศเป็นของขวัญที่ระลึก 1 คู่แก่นายโอเวน กูลด์ (Owen Gould) กงสุลอังกฤษประจำกรุงเทพฯ ซึ่งเขาได้นำแมวคู่นี้ไปฝากน้องสาวที่อังกฤษ อีกหนึ่งปีต่อมาแมวคู่นี้ถูกส่งเข้าประกวดในงานประกวดแมวที่ The Crystal Palace กรุงลอนดอน ผลปรากฏว่าได้ที่หนึ่ง จึงนับว่าแมวพันธุ์วิเชียรมาศเป็นแมวที่นำชื่อเสียงมาสู่ประเทศไทย

ลักษณะของแมววิเชียรมาศ

ดวงตามีสีฟ้าสดใสเป็นประกาย สีต่ายเข้มจะยิ่งดี ดวงตาเรียวขึ้นไปทางปลายจุมก มุมตาด้านล่างต่ำกว่ามุมตาด้านบน สีของตาดำจะเป็นสีนิลคราม ในส่วนลึกของตาเมื่อสะท้อนออกมาจะมีสีน้ำเงินเข้ม ตาของแมววิเชียรมาศจะไม่เปลี่ยนตามวัย หัวมีลักษณะเป็นรูปกลมหรือสามเหลี่ยม ส่วนกว้างของลิ้มเป็นที่ตั้งของหูทั้ง 2 ข้าง ซึ่งจะเหนือมุมขากรรไกร ส่วนที่แคบคือจุมกมีลักษณะเป็นรูปกลมปลายตัด ส่วนความยาวของหัวควรเท่ากับ $1 \frac{1}{3}$ ของความกว้างของส่วนกว้างที่สุดของลิ้ม คือส่วนที่ตั้งของหู ลักษณะของกะโหลกจะมีลักษณะแบน ส่วนหลังของกะโหลกตั้งอยู่บริเวณหลังหู ส่วนบริเวณกระดูกใต้ตาจะต้องไม่แคบ คางจะอยู่ในแนวเดียวกันกับขอบจุมกมีลักษณะเป็นแนวลากจากกึ่งกลางหน้าผากไปยังจุมกควรจะเป็นเส้นตรง ส่วนหูจะมีลักษณะใหญ่เปิดกว้างที่ฐาน มีขนอยู่ภายในหูเพียงเล็กน้อยจะเน้นส่วนของลิ้ม แต่จะไม่แผ่แบบหูตัวลา ส่วนพินลำและพินบนจะทำการขบกันเกือบเป็นเส้นตรงจะไม่มีลักษณะของริมฝีปากยื่นล้ำคาง รูปร่างของแมววิเชียรมาศจะมีขนาดปานกลาง สัตส่วนของแมวนั้นจะสะอาดสะอ้าน อ่อนแอ้น ลำตัวยาว คอยาวระหง ขนยาวบางได้ส่วน บริเวณ

ขาหลังยาวกว่าขาหน้าเล็กน้อยทำให้เวลาเดินส่วนหลังจะลาดเอียงเล็กน้อย ส่วนเวลาเคลื่อนไหวจะเห็นกล้ามเนื้อเป็นมัดๆ ลักษณะรูปเท้าจะเล็กและมีฝ่าเท้าที่อวบเมื่อมองจากด้านบน ทุกส่วนของร่างกายจะต้องไม่กว้างกว่าสี่โครงและสี่โครงจะต้องไม่บานจนกว้างถึงไหล่ หางมีลักษณะยาวเรียวยาว ความยาวของหางจะเท่ากับระยะที่วัดจากโคนหางไปยังจุดที่คอต่อกับไหล่ ปลายหางจะต้องชี้ สีของลำตัวจะมีสีน้ำตาลอ่อนแกมเหลืองจางๆ ไม่ใช่สีครีมหรือสีงาช้าง ชาวต่างประเทศจะเรียกสีเหมือนลูกกวาดอ่อน ขณะที่ปลุกแมวจะมีสีที่ลำตัวอ่อนกว่าและมีสีเข้มขึ้นเมื่อมีอายุมากขึ้น ขนสั้นเรียบเป็นมัน ละเอียดแน่นและนุ่มแต่ไม่ฟู ขนจะแนบกับลำตัวและไม่มีการเปลี่ยนไปตามวัย ลูกแมวเพิ่งคลอดขนจะมีลักษณะเป็นสีขาว พอได้สัก 1 สัปดาห์ ขอบบริเวณหูจะเริ่มเป็นสีดำ พอเวลาผ่านไปบริเวณขา กับหางจะมีสีเข้มขึ้น ลักษณะตัวสีขาวจะมีการเริ่มเปลี่ยนเป็นสีนวล พออายุได้ 5 เดือนถึง 1 ปี จะอยู่ในวัยที่มีขนสวยงาม

แต้มของแมวจะมีสีน้ำตาลไหม้หรือสีครึ่งบนตัว 9 แห่ง คือ บริเวณหู ใบหน้า ขา หาง และอวัยวะเพศ แต้มที่หน้าจะเหมือนใส่หน้ากาก จะต้องเชื่อมระหว่างหูทั้ง 2 ข้าง ยกเว้นในลูกแมวจะมีแต้มที่หน้าเท่านั้น บริเวณใบหน้า หู บนหัวด้านล่างของแต้มต้องเป็นสีเดียวกับลำตัว แต้มที่หางจะต้องเป็นสีเข้มตลอด จะไม่มีรอยจุดสีขาวหรือเป็นวงสีจางและต้องไม่มีลายทางที่ต้นขาหรือเอว

2. แมวสีสวาด หรือแมวโคราช

แมวสีสวาด หรือแมวโคราช มีถิ่นกำเนิดที่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ในสมัยโบราณจะเรียกแมวพันธุ์นี้ว่า “แมวมาลศ” หรือ “แมวดอกเลา” เพราะว่ามีขนสีเหมือนดอกเลาซึ่งเป็นดอกไม้ป่าชนิดหนึ่ง แมวสีสวาดเป็นพันธุ์ดั้งเดิมของไทย ซึ่งชาวโคราชให้ความสำคัญ โดยเฉพาะในงานพิธีสำคัญ ๆ เช่น พิธีแห่นางแมว จะทำการเลือกแมวสีสวาดเพราะว่าสีของแมวสีสวาดเหมือนกับท้องฟ้ากำลังมีดครีမ် ชาวโคราชจึงถือว่าแมวสีสวาดเป็นแมวให้โชคลาภ จะนำความสุขสวัสดิ์มงคลมาสู่ผู้เป็นเจ้าของ จึงทำให้นิยมนำไปมอบเป็นของขวัญแก่ผู้ที่เคารพนับถือ เพราะเชื่อกันว่าสีขนจะสีก่ายกับสีเมฆจะทำให้เกิดฝนสร้างความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ไร่นาและพืชผลผลิตของชาวโคราช ส่วนตาเป็นสีทองเขียวเปรียบเสมือนสีเขียวของข้าวในนา ซึ่งจะทำการออกรวงเป็นสีทอง ส่วนหัวของแมวสีสวาดจะมีลักษณะเป็นรูปหัวใจ แสดงถึงความรัก ความสุข และความงาม

แมวสีสวาดนี้ได้รับการเผยแพร่ไปสู่ต่างประเทศโดย นางยีน จอห์นสัน ได้ติดตามสามีมาทำงานที่ประเทศไทย และได้นำแมวสีสวาดกลับไปเลี้ยงที่รัฐโอเรกอน สหรัฐอเมริกา เมื่อปี พ.ศ. 2502 ต่อมาได้เผยแพร่ไปหลายประเทศจนถึงอังกฤษ แคนาดา ฝรั่งเศส และแอฟริกาใต้ ได้มีการจัดตั้งสมาคมผู้นิยมแมวสีสวาดในสหรัฐอเมริกา เมื่อปีพ.ศ. 2508 แมวสีสวาดเคยชนะการประกวดชนะเลิศระดับโลกมาแล้วในปีพ.ศ. 2503 ที่สหรัฐอเมริกา เป็นแมวตัวเมียชื่อว่า สุนัน และตั้งแต่นั้นมาทำให้ชาวต่างประเทศนิยมเลี้ยงกันมาก

ลักษณะของแมวสีสวาด

มีดวงตาใหญ่ เบิกกว้างเป็นประกายแวววาวเด่นชัด สีตาจะเปลี่ยนไปตามอายุ เมื่อเป็นลูกแมวจะมีสีฟ้าสดใส โตเต็มที่ตาจะมีอยู่ 2 สี คือ สีเขียวมรกต หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ธัญญาหาร และสีทองหรือทองคำ หมายถึง รวงข้าวตอนแก่ สีตาจะไม่แน่นอนจนกว่าจะมีอายุ 2 ปี ลูกนัยน์ตาของแมวเวลาลืมเต็มที่จะมีลักษณะกลม แต่เวลานอนหลับหรือตาหรีๆ นัยน์ตาจะเฉียงขึ้นเล็กน้อย เมื่อดูจากด้านหน้าจะมีลักษณะเป็นรูปหัวใจ บริเวณหน้าผากใหญ่และแบน แมวตัวผู้หน้าผากจะมีรอยหยัก ทำให้เห็นรูปหัวใจเด่นชัด ส่วนจมูกจะสั้น คางและกรามแข็งแรง รูปหน้าด้านข้างจะมีมุมหักน้อย ๆ ระหว่างหน้าผากและจมูก หูทั้ง 2 ข้างจะมีลักษณะใหญ่ตั้งสูงเด่น บริเวณปลายหูจะมน โคนหูจะใหญ่ แมวสีสวาดมีรูปร่างขนาดปานกลาง ลำตัวแข็งแรง หลังโค้ง ขาได้สัดส่วนกับลำตัว เท้าเป็นรูปไข่ หางยาวปานกลาง โคนหางใหญ่แล้วค่อย ๆ เรียวกลมจนสุดปลายหาง สีของลำตัวเป็นสีสวาดทั้งตัว ปลายเส้นขนเป็นสีเงิน (Silver) ขนมีลักษณะเป็นเงามันเลื่อม ถ้าถูกแดดจะเข้มออกเป็นประกายมวงและจะมีลักษณะเช่นนี้ตั้งแต่เกิดจนถึงกระทั่งตาย ถ้าหากว่ามีสีอื่นปะปนถือว่าไม่เป็นพันธุ์แท้ บริเวณที่ขนสั้นจะเห็นสีเงินได้เด่นชัด ส่วนอุ้งเท้ามีสีเงินปนมวงอ่อนอมชมพู หน้ที่จมูกและริมฝีปากเป็นสีเงินหรือสีมวงอ่อน เส้นขนจะสั้นถึงยาวปานกลางเป็นเส้นเดี่ยว ๆ แนบกับลำตัว

3. แมวขาวมณี หรือแมวขาวปลอด

สมัยรัตนโกสินทร์ ได้มีหลักฐานยืนยันว่า แมวขาวมณีนั้นเป็นแมวไทย ตามหลักฐานที่พบจากภาพตามโบสถ์ของวัดต่าง ๆ เช่น วัดทองนพคุณ เป็นต้น แมวขาวมณีเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “แมวขาวปลอด” มีลักษณะขาวทั้งตัวตั้งแต่หัวถึงเท้า ลักษณะพิเศษเด่นชัดคือ สีของดวงตาดำจะมีอยู่ 3 แบบ บางตัวสีฟ้าทั้ง 2 ข้าง บางตัวจะมีสีเหลืองทั้ง 2 ข้าง บางตัวจะมีสีเหลืองข้างหนึ่งและสีฟ้าข้างหนึ่ง เรียกว่า ขาวมณีตา 2 สี หรือที่ชาวต่างชาติเรียกว่า Odd Eyes ซึ่งเป็นลักษณะเด่นและเป็นที่ยอมรับต้องการ เพราะหาได้ยากกว่าแมวตาสีเดียว ถึงแม้ว่าแมวพันธุ์นี้จะไม่ได้อยู่ในตำราแมวไทยโบราณ แต่ในวงการผู้เลี้ยงแมวในประเทศไทยส่วนใหญ่ได้ยอมรับว่า แมวขาวมณีเป็นแมวไทยพันธุ์แท้อีกพันธุ์เช่นกัน

ลักษณะของแมวขาวมณี

ดวงตามี 2 สี คือ สีฟ้า หรือสีอำพัน หรือข้างหนึ่งสีฟ้า อีกข้างสีเหลืองอำพัน ลักษณะของหัวจะคล้ายรูปหัวใจ หน้าผากใหญ่แบน จมูกสั้น หูใหญ่ตั้งสูงเด่น ลำตัวมีขนาดปานกลาง ขายาว เรียวได้สัดส่วนกับลำตัว หางยาวปลายแหลมชัดตรง เป็นสีขาวตลอดทั้งตัว ขนมีลักษณะสั้น แน่น อ่อนนุ่ม

4. แมวศุภลักษณ์ หรือแมวทองแดง

แมวศุภลักษณ์หรือแมวทองแดง ชาวต่างประเทศเรียกแมวพันธุ์นี้ว่า “แมวพม่า” เนื่องจากในปีพ.ศ. 2473 ดร.โจเซฟ ซี ทอมป์สัน ชาวอเมริกา ได้นำลูกแมวสีน้ำตาลอ่อนตัวหนึ่งจากประเทศพม่ากลับไปซานฟรานซิสโก และได้นำไปจดทะเบียนที่ประเทศอังกฤษ และได้ตั้งชื่อว่าแมวพม่า จนกลายเป็นแมวที่มีผู้นิยมเลี้ยง โดยสันนิษฐานว่า แมวศุภลักษณ์หรือแมวทองแดงที่แท้จริงแล้วเป็นแมวไทย เนื่องจากมีโครงสร้างและลักษณะนิสัยเหมือนแมวไทยมาก และแต่เดิมพม่าไม่ได้มีการเลี้ยงแมวทองแดงและไม่มีตำราเกี่ยวกับแมวทองแดง ส่วนของประเทศไทยได้มีการทำบันทึกไว้ในสมุดข่อยโบราณกล่าวว่า เมื่อกรุงศรีอยุธยาแตกครั้งที่ 2 ชาวไทยได้ถูกกวาดต้อนไปในประเทศพม่า และได้ นำแมวทองแดงไปเลี้ยงด้วย ทำให้แมวทองแดงได้แพร่หลายและนิยมเลี้ยงในประเทศพม่า ทำให้ได้มีการพบแมวทองแดงที่พม่าจึงเข้าใจว่าเป็นแมวพม่า

ลักษณะของแมวศุภลักษณ์

ดวงตามีสีออกเหลืองอมฟ้า หรือสีเหลืองอำพัน หัวกลม รูปร่างขนาดปานกลาง ขายาว เรียว ฝ่าเท้าอวบนุ่ม หางตรง ลำตัวมีสีน้ำตาลเข้มคล้ายทองแดง ส่วนหูและใบหน้ามีสีเข้มกว่าส่วนอื่น ๆ หนวดมีสีเหมือนลวดทองแดง

5. แมวโกญจนา

แมวโกญจนา หรืออีกชื่อหนึ่งว่า แมวดำปลอด บางคนเรียกว่า ดำมงคล มีลักษณะสีดำทั้งตัว มีดวงตาสีเหลืองอำพัน เหมือนสีดอกบวบแรกแย้มหรือสีเหลืองนั่นเอง ปัจจุบันนี้คนส่วนใหญ่เข้าใจผิดเรียกแมวโกญจนาว่า “แมวนิลรัตน์” เพราะว่ามีสีดำคล้ายกับแมวนิลรัตน์ ลักษณะของแมวโกญจนาจะต้องมีสีดำหมดทั้งตัว ซึ่งถือว่าเป็นแมวที่หาได้ง่ายมากที่สุดกว่าทุกสายพันธุ์ ราคาไม่แพงแต่ไม่เป็นที่นิยม แมวพันธุ์นี้คนส่วนใหญ่เรียกแมวดำนี้ว่า แมวผี ตามตำราโบราณชื่อกันว่า “แมวน้ำถ้าเลี้ยงดีจะมีคุณหนักหนา จงเร่งหาอย่าแคลงสงสัย” ลักษณะท่าทางสง่าเหมือนสิงโตเป็นที่น่าเกรงขาม แมวโกญจนาดูตามความหมายแล้วแปลว่า นกกระเรียน และอีกความหมายหนึ่งแปลว่า เสียงดังกึกก้อง (นฤมล มานีพพาน, 2537: 28-36)

ลักษณะของแมวโกญจนา

แมวโกญจนามีขนสั้นตาเป็นสีดอกบวบ (สีเหลืองอมเขียว) มีรูปหัวที่กลมไม่ใหญ่มาก หูใหญ่ ตั้งสูงเด่นบนส่วนหัว มีหางยาวเรียว ปลายแหลมชี้ตรง โคนหางใหญ่และค่อย ๆ เล็กเรียวไปจนสุดปลายหาง ขายาวเรียวได้สัดส่วนกับลำตัว แมวโกญจนามีขนสั้น และมีสีดำตลอดทั้งตัว (สีน้ำ, 2548: 40)

- (ศร ศิลปบรรเลง) เมื่อ พ.ศ. 2480 ประกอบด้วย
เพลงม้ารำ ม้าสะบัดกีบ และม้าย่อง
6. โหมโรงม้ารำ ประพันธ์โดยหลวงประดิษฐไพเราะ
(ศร ศิลปบรรเลง) เมื่อ พ.ศ. 2470
 7. โหมโรงม้าสะบัดกีบ ประพันธ์โดยหลวงประดิษฐไพเราะ
(ศร ศิลปบรรเลง) เมื่อ พ.ศ. 2473
 8. โหมโรงวิหคครวญ ประพันธ์โดยนายชง่อน หงษ์ทอง
 9. โหมโรงไอยรามงคล ประพันธ์โดยนายสุพจน์ โตสง่า

2.2.4.3 เพลงตับ ได้แก่

1. ตับกระแตแต้ไม้ ไม่ทราบนามผู้ประพันธ์
2. ตับจันทกนิรี พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
เจ้าฟ้ากรมขุนเพชรบูรณ์อินทราชัย
3. ตับนก หรือตับแม่ศรีทรงเครื่อง พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์
4. ตับนกกระจอก ไม่ทราบนามผู้ประพันธ์
5. ตับนกสีชมพู ประพันธ์โดยจางวางทั่ว พาทยโกศล
6. ตับนเรศชนช้าง เพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
7. ตับนาคบาท ประพันธ์ทำนองโดยพระประดิษฐไพเราะ (ตาด)
และหลวงเสนาะดุริยางค์ (ทองดี) เมื่อ พ.ศ. 2435
และบทร้องเป็นพระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์
8. ตับภูมริน ประพันธ์โดยหลวงประดิษฐไพเราะ
(ศร ศิลปบรรเลง) เมื่อ พ.ศ. 2462
9. ตับเรื่องม้าย่อง เพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา

2.2.4.4 เพลงเถา ได้แก่

1. กบเต็น เถา มี 2 ทาง คือ
 1. ประพันธ์โดยนายเจริญ แร่งเพชร
 2. ประพันธ์โดยนายพินิจ ฉายสุวรรณ
เมื่อ พ.ศ. 2509
2. กระจ่ายชมเดือน เถา มี 2 ทาง คือ
 1. ประพันธ์โดยหลวงประดิษฐไพเราะ
(ศร ศิลปบรรเลง) เมื่อ พ.ศ. 2471
 2. ประพันธ์โดยนายอุทิศ นาคสวัสดิ์
เมื่อ พ.ศ. 2517
3. กระบี่ลีลา เถา มี 2 ทาง คือ
 1. ประพันธ์โดยนายประกอบ สุกันหะเกตุ
เมื่อ พ.ศ. 2503
 2. ประพันธ์โดยหลวงประดิษฐไพเราะ
(ศร ศิลปบรรเลง)
เมื่อ พ.ศ. 2490-2493
4. กวางทอง เถา ประพันธ์โดยนายเขียน ศุขสายชล
เมื่อ พ.ศ. 2501
5. การเวกเล็ก เถา อัตรา สามชั้น ประพันธ์โดย
พระประดิษฐไพเราะ (ครูมีแขก)
ไม่ทราบนามผู้ประพันธ์อัตราชั้นเดียว
และเรียบเรียงเป็นเพลงเถา
6. การเวกใหญ่ เถา อัตรา สามชั้น ประพันธ์โดยครูเพ็ง
ไม่ทราบนามผู้ประพันธ์อัตราชั้นเดียวและ
เรียบเรียงเป็นเพลงเถา

7. กาเรียนทอง เกา มี 2 ทาง คือ
1. ประพันธ์โดยนายมนตรี ตราโมท
เมื่อ พ.ศ. 2469
 2. ประพันธ์โดยหลวงประดิษฐไพเราะ
(ศร ศิลปบรรเลง) เมื่อ พ.ศ. 2470
8. แหกยิ้งนกเขา เกา ประพันธ์โดยนายเจริญ แร่งเพ็ชร
9. จระเข้ขวางคลอง เกา ประพันธ์โดยนายเฉลิม บัวทั่ง เมื่อ พ.ศ. 2518
10. จระเข้หางยาว เกา มี 3 ทาง คือ
1. มีลีลาเรียบ ๆ ไม่ทราบนามผู้ประพันธ์
 2. ประพันธ์โดยคุณหญิงไพฑูรย์ กิตติวรรณ
 3. ประพันธ์โดยนายสมภพ ข้าประเสริฐ
เมื่อ พ.ศ. 2505
11. จระเข้หางยาว ทางสัควา เกา ประพันธ์โดยนายเฉลิม บัวทั่ง
เมื่อ พ.ศ. 2518
12. จิ้งจกทอง เกา พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์-
วรพินิต เมื่อ พ.ศ. 2482-2484
13. ช้างกินใบไม้ เกา ประพันธ์โดยหลวงประดิษฐไพเราะ
(ศร ศิลปบรรเลง) เมื่อ พ.ศ. 2472
14. ช้างแกว่งวง เกา ประพันธ์โดยหลวงประดิษฐไพเราะ
(ศร ศิลปบรรเลง) เมื่อ พ.ศ. 2472
15. ช้างประสานงา เกา มี 3 ทาง คือ
1. ประพันธ์โดยนายจิต เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา
เมื่อ พ.ศ. 2475
 2. ประพันธ์โดยนายเทวาประสิทธิ์ พาทยโกศล
เมื่อ พ.ศ. 2480
 3. ประพันธ์โดยนายเฉลิม บัวทั่ง เมื่อ พ.ศ. 2520

16. ตามขวาง เถา ประพันธ์โดยนายพุ่ม บาปุยะวาทย์
และนายบุญยงค์ เกตุคง เมื่อ พ.ศ. 2500
17. เต้านาค เถา ไม่ทราบนามผู้ประพันธ์
18. เต่าเห่ เถา มี 2 ทาง คือ
1. ประพันธ์โดยหลวงประดิษฐไพเราะ
(ศร ศิลปบรรเลง) เมื่อ พ.ศ.2492
 2. ประพันธ์โดยนายเทวาประสิทธิ์ พาทยโกศล
19. นกกระจอกทอง เถา ประพันธ์โดยนายบุญยงค์ เกตุคง เมื่อ พ.ศ. 2515
20. นกกระจาบทอง เถา ประพันธ์โดยนายเปล่ง แจ่มจรัส
21. นกขมิ้น เถา ประพันธ์บทร้องและเรียบเรียงเป็นเพลงเถา
โดยนายมนตรี ตราโมท เมื่อ พ.ศ. 2476
22. นกเขาชะแมร์ เถา ประพันธ์ทำนองโดยหลวงประดิษฐไพเราะ
(ศร ศิลปบรรเลง) เมื่อ พ.ศ. 2476
ประพันธ์บทร้องโดยนายมนตรี ตราโมท
23. นกจาก เถา ประพันธ์โดยหลวงบำรุงจิตรเจริญ
(ธูป สาตรวิไลย) เมื่อ พ.ศ. 2495
24. นเรศวร์ชนช้าง เถา มี 3 ทาง คือ
1. ประพันธ์โดยพันโทสราวุธ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา
เมื่อ พ.ศ. 2492
 2. ประพันธ์โดยนายเฉลิม บัวทั่ง เมื่อ พ.ศ. 2519
 3. ประพันธ์โดยนายพินิจ ฉายสุวรรณ
เมื่อ พ.ศ. 2543
25. นาคเกี่ยวพระสุเมรุ เถา ประพันธ์ทำนองโดยหลวงประดิษฐไพเราะ
(ศร ศิลปบรรเลง) เมื่อ พ.ศ. 2463
ประพันธ์บทร้องโดยนางจันทนา พิจิตรคุรุการ
26. นาคบริพันธ์ เถา ประพันธ์โดยนายเทวาประสิทธิ์ พาทยโกศล
27. นาคพัน เถา ประพันธ์โดยนายจิรัส อางฉรรงค์

28. นาคราชแม่พังพาน เถา หรือไล่เดือน เถา หรือไล่พระจันทร์ เถา
 ประพันธ์โดยหลวงประดิษฐไพเราะ
 (ศร ศิลปบรรเลง) เมื่อ พ.ศ. 2490
29. นางนกรวณ เถา ไม่ทราบนามผู้ประพันธ์
30. ปลาทอง เถา เรียบเรียงเป็นเพลงเถาโดยนายมนตรี ตราโมท
 เมื่อ พ.ศ. 2475
31. พญาบุญชูร เถา ประพันธ์ทำนองโดยสิบเอกสมชาย ดุริยประณีต
 และนายสืบศักดิ์ ดุริยประณีต
 ประพันธ์ทำนองโดยนางสุดจิตต์ ดุริยประณีต
 เมื่อ พ.ศ. 2521
32. มังกรทอง เถา ประพันธ์โดยหลวงประดิษฐไพเราะ
 (ศร ศิลปบรรเลง) เมื่อ พ.ศ. 2473
33. มังกรเล่นคลื่น เถา ประพันธ์ทำนองโดยจางวางท้าว พาทยโกศล
 ในสมัยรัชกาลที่ 7
 ประพันธ์บทร้องโดยนางเจริญ พาทยโกศล
34. ม้าย่อง เถา เรียบเรียงโดยนายพุ่ม บาปุยะวาทย์
 และนายบุญยงค์ เกตุคง เมื่อ พ.ศ. 2498
35. ม้ารำ เถา ประพันธ์โดยนายพุ่ม บาปุยะวาทย์
 เมื่อ พ.ศ. 2498
36. แมลงภู่ทอง เถา ประพันธ์โดยหลวงประดิษฐไพเราะ
 (ศร ศิลปบรรเลง)
37. ลาวกระแตเล็ก เถา มี 2 ทาง คือ
 1. ประพันธ์โดยนายเฉลิม บัวทั่ง
 2. ประพันธ์โดยนายพินิจ ฉายสุวรรณ
38. ลาวต่อนก เถา ประพันธ์โดยนายเดือน พาทยกุล เมื่อ พ.ศ. 2512
39. วิหคเหิน เถา สันนิษฐานว่าทำนองเดิมเป็นของบ้านพาทยโกศล

- ต่อมานายสำราญ เกิดผล จึงประพันธ์ทางเปลี่ยน
เทียวกลับไปให้มีลูกกล้อลูกซัดเพิ่มขึ้น
40. วายบุตรยาตรา เถา ประพันธ์โดยเรือเอกชิต แฉ่งฉวี เมื่อ พ.ศ. 2493
41. สร้อยมยุรา เถา ประพันธ์โดยนายเปล่ง แจ่มจรัส
42. สาลิกาแก้ว เถา ประพันธ์โดยนายอุทิศ นาคสวัสดิ์ เมื่อ พ.ศ.
2491
43. สาลิกาเขมร เถา ประพันธ์โดยหลวงประดิษฐไพเราะ
(ศร ศิลปบรรเลง) เมื่อ พ.ศ. 2474
44. สาลิกาخمเดือน เถา ประพันธ์โดยนายประกอบ สุภัณฑะเกตุ
45. สิงโตเล่นหาง เถา มี 3 ทาง คือ
1. ไม่ทราบนามผู้ประพันธ์
 2. ประพันธ์โดยนายเฉลิม บัวทั้ง เมื่อ พ.ศ. 2520
 3. ประพันธ์โดยนายพินิจ ฉายสุวรรณ
เมื่อ พ.ศ. 2537
46. หงส์ทอง เถา มี 3 ทาง คือ
1. ประพันธ์โดยจางวางท้าว พาทยโกศล
เมื่อ พ.ศ. 2489
 2. ประพันธ์โดยนายสมาน ทองสุโชติ
 3. ประพันธ์โดยนายเฉลิม บัวทั้ง เมื่อ พ.ศ. 2515
47. หงส์ร่อน เถา ประพันธ์โดยนายพินิจ ฉายสุวรรณ
เมื่อ พ.ศ. 2521
48. หนีเสือ เถา มี 2 ทาง คือ
1. ประพันธ์โดยนายเขียน ศุขสายชล
เมื่อ พ.ศ. 2501
 2. ประพันธ์โดยนายพินิจ ฉายสุวรรณ
เมื่อ พ.ศ. 2519

49. เหราเล่นน้ำ เถา ประพันธ์โดยหลวงประดิษฐไพเราะ
(ศร ศิลปบรรเลง) เมื่อ พ.ศ. 2475
50. ไอยราซวงง เถา มี 3 ทาง คือ
1. ประพันธ์โดยนายเขียน สุขสายชล
 2. ประพันธ์โดยนายสังเวียน เกิดผล
 3. ประพันธ์โดยนายสำราญ เกิดผล
- เมื่อ พ.ศ. 2528
51. ไอยเรศ เถา มี 2 ทาง คือ
1. ประพันธ์โดยนักดนตรีชาวปทุมธานี
 2. ประพันธ์โดยหลวงประดิษฐไพเราะ
(ศร ศิลปบรรเลง)

2.2.4.5 เพลงประกอบการแสดงรำ หรือระบำ

1. กิณนรรำแขกบูชายัญ หรือมโนห์ราบูชายัญ ประพันธ์บทร้อง และเรียบเรียงทำนองโดยนายมนตรี ตราโมท เมื่อ พ.ศ. 2498
2. กิณรีร้อน ประพันธ์โดยหลวงประดิษฐไพเราะ
(ศร ศิลปบรรเลง)
3. ระบำกิณนรร้อนรำ ประพันธ์โดยนายควน ทวนยก
4. ระบำกุญชรเกษม ประพันธ์โดยนายมนตรี ตราโมท
5. ระบำไก่อ เรียบเรียงและบรรจเพลงโดยสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์
6. ระบำครุฑ บรรจุทำนองโดยนายมนตรี ตราโมท
7. ระบำโค ประพันธ์โดยนายควน ทวนยก
8. ระบำเงือก บรรจุทำนอง และประพันธ์บทร้องโดย นายมนตรี ตราโมท
9. ระบำชนไก่ ประพันธ์โดยนายควน ทวนยก
10. ระบำนกแก้ว ประพันธ์โดยนายสำราญ เกิดผล เมื่อ พ.ศ. 2528

11. ระเบ้านกเขามะราปี ประพันธ์โดยนายมนตรี ตราโมท เมื่อ พ.ศ. 2493
12. ระเบ้านกยุง หรือระเบ้านมยุราภิรมย์ ประพันธ์โดยนายมนตรี ตราโมท
เมื่อ พ.ศ. 2505
13. ระเบ้านกสามหมู่ ประพันธ์โดยนายมนตรี ตราโมท
14. ระเบ้าบั้นเท็งกาสร หรือระเบ้าควาย ประพันธ์โดยนายมนตรี ตราโมท
15. พระลอลตามไก่อ่ บทร้องเป็นพระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้า
บรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์
16. ระเบ้ามฤคระเริง ประพันธ์โดยนายมนตรี ตราโมท
17. ระเบ้าอัสวลีลา หรือระเบ้าม้า ประพันธ์โดยนายมนตรี ตราโมท
เมื่อ พ.ศ. 2501
18. ระเบ้าปลา ประพันธ์บทร้องโดยท่านผู้หญิงแก้ว สนิทวงศ์เสนี
เมื่อ พ.ศ. 2497

2.2.4.6 เพลงเกร็ด

1. กบเต้น อัดรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
2. ระเบ้ายกินน้ำค้ำ อัดรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
3. ระเบ้ายชมจันทร์ อัดรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
4. ระเบ้ายชมเดือน อัดรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
5. ระเบ้ายเต้น (ไทย) อัดรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
6. ระเบ้ายเต้น (มอญ) อัดรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
7. ระเบ้าเต้ไม้ เพลงทำนองเก่าของชาวไทใหญ่
8. ระเบ้าเต้เล็ก เพลงทำนองเก่าของชาวไทใหญ่
9. ระเบ้าเต้ใหญ่ เพลงทำนองเก่าของชาวไทใหญ่
10. ระเบ้าปี่ลีลา อัดรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
11. ระเบ้าเรียนร้องตัวผู้ อัดรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
12. ระเบ้าเรียนร้องตัวเมีย อัดรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
13. กล่อมช้าง อัดรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า
14. กวางทอง อัดรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า

15. การเวกเล็ก หรือการเวกตัวผู้ อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า
สมัยอยุธยา
16. การเวกใหญ่ หรือการเวกตัวเมีย อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า
สมัยอยุธยา
17. กาเรียน อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
18. กาเรียนทอง อัตรา สองชั้น และชั้นเดียว เป็นเพลงทำนองเก่า
สมัยอยุธยา
19. กาเรียนร้องตัวผู้ อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
20. กาเรียนร้องตัวเมีย อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
21. กาเรียนร่อน อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า
22. กิ่งกือฉกฉัก อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
23. กิณนรรำ อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า
24. กิณรีเล่นน้ำ อัตรา สองชั้น และ สามชั้น ประพันธ์โดย
นายสมชาย กาญจนสุด ส่วนทางร้องประพันธ์
โดยนางเจริญใจ สุนทรวาทีน
25. ชับนก อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
อัตรา สามชั้น ประพันธ์โดยนายมนตรี ตรีโมท
เมื่อ พ.ศ. 2481
26. เขมรไล่ควาย ประพันธ์โดยหม่อมหลวงต่วนศรี วรวรรณ
27. แขนกนกกิ่งโครง อัตรา สองชั้น ไม่ทราบนามผู้ประพันธ์
28. แขนกนกเอียง อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า
29. แขนกยงนก อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า
30. แขนกรำตักแตน เพลงทำนองเก่า
31. คางคกปากสระ อัตราชั้นเดียว เป็นเพลงทำนองเก่า อัตรา สามชั้น
ประพันธ์โดยหลวงประดิษฐไพเราะ
(ศร ศิลปบรรเลง) เมื่อ พ.ศ. 2470

32. ค้างคาวกินกล้วย อัตราร้อยเดียว เป็นเพลงหนึ่งในเพลงเรื่อง
เขมรใหญ่
33. ค่าไอยรา เพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
34. โคธาวารี อัตราร้อยสอง เป็นเพลงทำนองเก่า
35. งูกลิ้งหาง อัตราร้อยสอง
36. งูรัดเขียด อัตราร้อยสอง เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
37. จระเข้ขวางคลอง อัตราร้อยสอง เป็นเพลงทำนองเก่า
38. จระเข้หางยาว อัตราร้อยสอง เป็นเพลงทำนองเก่า และอัตราร้อยสาม
สามชั้นในต้นเพลงฉิ่ง
39. จระเข้หางยาว ทางสีกวา ประพันธ์โดยนายมนตรี ตราโมท
เมื่อ พ.ศ. 2474
40. จิ้งจกทอง อัตราร้อยสอง เป็นเพลงทำนองเก่า
41. จินพญาครุฑ อัตราร้อยสอง
42. ช้าง ประพันธ์โดยคุณหญิงชื่น ศิลปบรรเลง ใช้ทำนอง
เพลงพม่าเขว
43. ช้าเต้าทอง อัตราร้อยสอง
44. ตลกตุ๊กแก ไม่ทราบนามผู้ประพันธ์
45. ตามกวาง อัตราร้อยสอง เป็นเพลงทำนองเก่า
46. ตู๊ดตู๋ อัตราร้อยสอง เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
47. เต้ากินผักบั้ง อัตราร้อยสอง เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
อัตราร้อยสาม ประพันธ์โดยครูเพ็ง
48. เต้าเงิน อัตราร้อยสอง เป็นเพลงทำนองเก่า
49. เต้าทอง อัตราร้อยสอง เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
50. เต้าทองตัวผู้ อัตราร้อยสอง เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
51. เต้าทองตัวเมีย อัตราร้อยสอง เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
52. เต้านาค อัตราร้อยสอง เป็นเพลงทำนองเก่า
53. เต้าฟักไข่ เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา

75. นาคราชแม่พังพาน อัตรา สองชั้น ประพันธ์โดยหลวงประดิษฐไพเราะ
(ศร ศิลปบรรเลง)
76. นาคราชเล็กพังพาน สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์
ทรงบรรจุมเพลงนี้ไว้ในฉบับเรื่องรามเกียรติ์
ตอนอินทรชิตแผลงศรนาคบาท เมื่อ พ.ศ. 2442
77. นาคสะดุ้ง อัตรา สองชั้น
78. นางนก เพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
79. นางนกขอม เพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
80. นางนกรวณ เพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
81. พญาบุญชู อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า
82. พญาสิงหนาท อัตรา สองชั้น และชั้นเดียว เป็นเพลงทำนองเก่า
83. พม่าแทงกบ เพลงทำนองเก่า
84. พม่านกเขา อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า
85. พระรามตามกวาง เพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
86. มโนราห์โอด อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
87. มदन้อย เพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
88. มอญจับช้าง อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า
89. มังกรพันหาง ประพันธ์โดยหลวงประดิษฐไพเราะ
(ศร ศิลปบรรเลง)
90. มังกรเล่นคลื่น อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า
91. ม้าโขยก ประพันธ์โดยหลวงประดิษฐไพเราะ
(ศร ศิลปบรรเลง)
92. ม้าย่อง อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า
อัตรา สามชั้น มี 2 ทาง คือ
1. ประพันธ์โดยนายช้อย สุนทรวาทีน
 2. ประพันธ์โดยนายเพชร จรรย์นาฎย์

93. ม้ารำ อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
94. ม้าวิ่ง ประพันธ์โดยหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ในสมัยรัชกาลที่ 7
95. ม้าสะบัดกลีบ อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า
96. แมลงปอทอง อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
97. แมลงปอสะบัดปีก เพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
98. แมลงภู่กลาย อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
99. แมลงภู่เงิน อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
100. แมลงภู่ตอมดอก อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
101. แมลงภู่ทอง อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
 อัตรา สามชั้น ประพันธ์โดยพระยา
 ประสานดุริยศัพท์ (แปลก ประสานศัพท์)
102. แมลงภู่นาก อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
103. แมลงภู่ทองมอญ อัตรา สองชั้น และชั้นเดียว
104. แมลงมมต็อก เพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
105. แมลงเม่าทองตัวผู้ เพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
106. แมลงเม่าทองตัวเมีย เพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
107. แมลงวันทอง อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
108. แร้งกระพือปีก อัตรา สองชั้น
109. ลมพัดชายเขา อัตรา สามชั้น และ สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า
110. ลาวกระแตเล็ก อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า
111. ลาวต่อนก อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า
112. ลิงถอกกระตอเสื่อ อัตราชั้นเดียว เป็นเพลงทำนองเก่า
113. วิหคเหิน อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า
114. สร้อยมยุรา อัตรา สามชั้น ประพันธ์โดยครูแดง (เปี)
 ราวสมัยรัชกาลที่ 4

115. สร้อยมยุเรศ ประพันธ์โดยนายพินิจ ฉายสุวรรณ
เมื่อ พ.ศ. 2539
116. สาลิกา อัตรา สองชั้น
117. สาลิกาแก้ว อัตราชั้นเดียว เป็นเพลงทำนองเก่า
118. สาลิกาเขมร อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า
119. สาลิกาชมดวง อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า
120. สาลิกาชมเดือน อัตรา สามชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า
121. สิงโต อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า
122. สิงโตคาบแก้ว เพลงทำนองเก่า
123. สิงโตเล่นหาง อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่า
124. หงส์คาบแก้ว เพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
125. หงส์ไข่ดอกบัว เพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
126. หงส์ทอง อัตราชั้นเดียว เป็นเพลงทำนองเก่า
127. หงส์บิน เพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
128. หงส์ปลัดฟ้า ประพันธ์โดยนายพินิจ ฉายสุวรรณ
129. หงส์พ่อน เพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
130. หงส์ร่อน เพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
131. หงส์ลีลา เพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
132. หนีเสือ อัตรา สองชั้น และชั้นเดียว เป็นเพลงทำนองเก่า
133. เหรา อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
134. เหราเล่นน้ำ อัตรา สามชั้น ไม่ทราบนามผู้ประพันธ์
(ประพันธ์ช่วงปลายสมัยรัชกาลที่ 3)
135. อินทรีคาบข้าง เพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
136. ไอยราชวง อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา
137. ไอยเรศชูงา อัตรา สองชั้น เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา

2.2.4.7 เพลงเรื่อง ได้แก่

1. เรื่องกระบี่ลีลา ประกอบด้วยเพลง กระบี่ลีลา ตะลุ่มโปง
เทวาประสิทธิ์ และกล่อมনারี
2. เรื่องกสินรรำ บรรจุเพลงโดยหลวงประดิษฐไพเราะ
(ศร ศิลปบรรเลง)
ประกอบด้วยเพลง กสินรรำ กสินรร้อน และขย่อน
นางรำ
3. เรื่องจิ้งจกทอง ประกอบด้วยเพลง จิ้งจกทอง ต้นอกทะเล
ตะท่าร่า (ตักธารา) ท่าน้ำ ผิวน้ำ ฟองน้ำ
คลื่นกระทบฝั่ง พระเจ้าลอยถาด และอกทะเล
4. ฉิ่งข้าง ประพันธ์โดยนายเทวาประสิทธิ์ พาทยโกศล
5. เพลงฉิ่งเรื่องข้างประสานงา อัตรารั้งเดียว เป็นเพลงทำนองเก่าสมัย
อยุธยา
6. เพลงซำเรื่องเต่าทอง
7. เรื่องพญาราชปักชี
8. เพลงซำเรื่องเต่ากินผักบุง ประกอบด้วยเพลง เต่ากินผักบุง เต่าเห่ เต่าทอง
เพลงเร็วเต่ากินผักบุง และเพลงลา
9. เรื่องนกขมิ้น ประกอบด้วยเพลงซำ นกขมิ้นตัวผู้ และนกขมิ้น
ตัวเมีย ประเภทเพลงสองไม้ เพลงฝรั่งคู่ เพลง
กระต่ายเต้น และประเภทเพลงเร็ว เพลงกระต่าย
เต้น ออกด้วยเพลงลา
10. เพลงเรื่องแขกมัดตีนหมู เป็นเพลงเร็ว ใช้บรรเลงต่อท้ายเพลงเรื่องต่าง ๆ
11. เรื่องแมลงภู เป็นเพลงทำนองเก่า ประกอบด้วยเพลงแมลงภู
เงิน แมลงภูทอง แมลงภู่นาก และแมลงภู่กลาย

จะเห็นได้ว่าบทเพลงที่เกี่ยวข้องสัตว์ มีอยู่เป็นจำนวนมาก โดยบทเพลงในแต่ละประเภท ล้วนเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ต่างกันเริ่มตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงปัจจุบัน อันเกิดจากภูมิปัญญาความรู้ และความสามารถของคีตกวีต่างยุคต่างสมัยแต่ไม่ปรากฏบทเพลงใดที่มีเนื้อหาว่าด้วยเรื่องของแมวปรากฏ วงการดนตรีไทยจึงเป็นที่มาของการสร้างสรรค์ผลงานในครั้งนี้

ด้วยแมวมีความสำคัญทางด้านประวัติความเป็นมา ความเชื่อ และความนิยมซึ่งถือเป็น ส่วนหนึ่งของการดำรง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และชีวิตของคนในสังคมกลุ่มหนึ่งที่มีตาม ผูกพันกับแมวมาเป็นระยะเวลายาวนานนับแต่อดีตจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจะนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานวิจัยต่อไป

บทที่ 3

วิธีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์

การวิจัยเรื่องการสร้างสรรค์เพลงดับวิฬาร์เรียงสำราญ ผู้วิจัยได้รวบรวมบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ เพื่อศึกษาแนวคิดวิธีการประพันธ์ของคีตกวีในอดีต และนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์เพลงดับวิฬาร์เรียงสำราญ โดยค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือจำนวน 5 เล่ม ได้แก่

1. ฟังและเข้าใจในเพลงไทย ของมนตรี ตราโมท และวิเชียร กุลตัญญ์
2. สารานุกรมเพลงไทย ของณรงค์ชัย ปิฎกฤษต์
3. สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย ภาคประวัติและบทร้องเพลงเถา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน
4. สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย ภาคประวัติเพลงเกร็ดและเพลงละคร ฉบับราชบัณฑิตยสถาน
5. สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย ภาคประวัติและบทร้องเพลงดับ ประวัติเพลงหน้าพาทย์และเพลงโหมโรง ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

จากการค้นคว้าข้อมูลพบเพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์รวมทั้งสิ้น 250 เพลง จำแนกตามประเภทของเพลงได้แก่

- 3.1 เพลงหน้าพาทย์
- 3.2 เพลงโหมโรง
- 3.3 เพลงดับ
- 3.4 เพลงเถา
- 3.5 เพลงประกอบการแสดงรำหรือระบำ
- 3.6 เพลงเกร็ด
- 3.7 เพลงเรื่อง

เมื่อรวบรวมและจำแนกตามประเภทเพลงแล้ว ผู้วิจัยจึงนำเพลงทั้งหมดมาแบ่งช่วงเวลาตามยุคสมัยทางประวัติศาสตร์อันได้แก่ สมัยอยุธยา – สมัยธนบุรี สมัยรัชกาลที่ 1 – รัชกาลที่ 3 (พ.ศ. 2325-2394) สมัยรัชกาลที่ 4 – รัชกาลที่ 6 (พ.ศ. 2394-2468) และสมัยรัชกาลที่ 7 – รัชกาลที่ 9 (พ.ศ. 2468-ปัจจุบัน) เพื่อศึกษาพัฒนาการของเพลงไทยในแต่ละยุคสมัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงช่วงเวลาที่มีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์

สมัยอยุธยา - สมัยธนบุรี	
1. เพลงหน้าพาทย์	ไม่ปรากฏบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์
2. เพลงโหมโรง	ไม่ปรากฏบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์
3. เพลงตับ	3.1 ตับนกกระจอก
4. เพลงเถา	ไม่ปรากฏบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์
5. เพลงประกอบการแสดง รำ หรือระบำ	ไม่ปรากฏบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์
6. เพลงเกร็ด	6.1 กบเต้น สองชั้น 6.2 กระจ่ายกินน้ำค้าง สองชั้น 6.3 กระจ่ายชมจันทร์ สองชั้น 6.4 กระจ่ายชมเดือน สองชั้น 6.5 กระจ่ายเต้น(ไทย) สองชั้น 6.6 กระจ่ายเต้น(มอญ) สองชั้น 6.7 กระจ่ายไต้ไม้ สองชั้น 6.8 กระจ่ายเล็ก สองชั้น 6.9 กระจ่ายใหญ่ สองชั้น 6.10 กระจ่ายลีลา สองชั้น 6.11 กล่อมช้าง สองชั้น 6.12 กวางทอง สองชั้น 6.13 การเวกเล็ก สองชั้น 6.14 การเวกใหญ่ สองชั้น 6.15 กาเรียน สองชั้น 6.16 กาเรียนทอง สองชั้น และชั้นเดียว 6.17 กาเรียนร้องตัวผู้ สองชั้น 6.18 กาเรียนร้องตัวเมีย สองชั้น 6.19 กาเรียนร้อน สองชั้น 6.20 กิ่งก้อฉกจวก สองชั้น 6.21 กิन्नรรำ สองชั้น 6.22 ชับนก สองชั้น

ตารางที่ 3.1 แสดงช่วงเวลาที่มีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ (ต่อ)

6. เพลงเกร็ด (ต่อ)	6.23 แขนงกเอียง สองชั้น 6.24 แขนงยงนก สองชั้น 6.25 แขนงรำตึกแตก 6.26 คางคกปากสระ ชั้นเดียว 6.27 ค้างคาวกินกล้วย ชั้นเดียว 6.28 คำไอยรา 6.29 โคธาวารี สองชั้น 6.30 กูกลิ้นหาง สองชั้น 6.31 กูรัตเขียด สองชั้น 6.32 จระเข้ขวางคลอง สองชั้น 6.33 จระเข้หางยาว สองชั้น 6.34 จิ้งจกทอง สองชั้น 6.35 จินพญาครุฑ สองชั้น 6.36 ข้าแต่ทอง สองชั้น 6.37 ตามกวาง สองชั้น 6.38 ตู๊ดตู๋ สองชั้น 6.39 เต่ากินผักบุ้ง สองชั้น 6.40 เต่าเงิน สองชั้น 6.41 เต่าทอง สองชั้น 6.42 เต่าทองตัวผู้ สองชั้น 6.43 เต่าทองตัวเมีย สองชั้น 6.44 เต่านาค สองชั้น 6.45 เต่าฟักไข่ 6.46 เต่าเห่ สองชั้น 6.47 โทนม้า 6.48 โทนม้า ทางสักวา 6.49 นกกระจอกต้องกระเบื้อง สองชั้น 6.50 นกกระจอกทอง สองชั้น 6.51 นกกระจอกลงสร สองชั้น
--------------------	---

ตารางที่ 3.1 แสดงช่วงเวลาที่มีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ (ต่อ)

6. เพลงเกร็ด (ต่อ)	6.52 นกกระจาบทอง สองชั้น 6.53 นกกิ่งไครง ชั้นเดียว 6.54 นกขมิ้น สองชั้น 6.55 นกเขาชะแมร์ สองชั้น 6.56 นกจาก สองชั้น 6.57 นกร่อน สองชั้น 6.58 นกไห้ สองชั้น 6.59 นกเอี้ยงตัวผู้ 6.60 นกเอี้ยงตัวเมีย 6.61 นเรศวร์ชนช้าง สองชั้น 6.62 นาคเกี้ยวพระสุเมรุ หรือนาคเกี้ยว 6.63 นาคบริพัตร สองชั้น 6.64 นาคพัน สองชั้น 6.65 นาคราช ชั้นเดียว 6.66 นาคสะดุ้ง สองชั้น 6.67 นางนก 6.68 นางนกขอม 6.69 นางนกรวณ วิทยาลัย 6.70 พญาบุญชู สองชั้น 6.71 พญาสิงขร สองชั้น และชั้นเดียว 6.72 พม่าแทงกบ 6.73 พม่านกเขา สองชั้น 6.74 พระรามตามกวาง 6.75 มโนราห์โอด สองชั้น 6.76 มदन้อย 6.77 มอญจับช้าง สองชั้น 6.78 มังกรเล่นคลื่น สองชั้น 6.79 ม้าย่อง สองชั้น 6.80 ม้ารำ สองชั้น 6.81 ม้าสะบัดกลีบ สองชั้น
--------------------	--

ตารางที่ 3.1 แสดงช่วงเวลาที่มีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ (ต่อ)

6. เพลงเกร็ด (ต่อ)	6.82 แมลงปอทอง สองชั้น 6.83 แมลงปอสะบัดปีก 6.84 แมลงภู่กลาย สองชั้น 6.85 แมลงภู่เงิน สองชั้น 6.86 แมลงภู่ตอมดอก สองชั้น 6.87 แมลงภู่ทอง สองชั้น 6.88 แมลงภู่นาก สองชั้น 6.89 แมลงภู่ทองมอญ สองชั้น และชั้นเดียว 6.90 แมลงมมตือก 6.91 แมลงเม่าทองตัวผู้ 6.92 แมลงเม่าทองตัวเมีย 6.93 แมลงวันทอง สองชั้น 6.94 ราโค สองชั้น 6.95 แร้งกระพือปีก สองชั้น 6.96 ลาวกระแตเล็ก สองชั้น 6.97 ลาวต่อนก สองชั้น 6.98 ลิงถอกกระดอเสื่อ ชั้นเดียว 6.99 วิหคเหิน สองชั้น 6.100 สาลิกา สองชั้น 6.101 สาลิกาแก้ว ชั้นเดียว 6.102 สาลิกาเขมร สองชั้น 6.103 สาลิกาชมดง สองชั้น 6.104 สิงโต สองชั้น 6.105 สิงโตคาบแก้ว 6.106 สิงโตเล่นหาง สองชั้น 6.117 หงส์คาบแก้ว 6.108 หงส์ไซร์ดอกบัว 6.109 หงส์ทอง ชั้นเดียว 6.110 หงส์บิน 6.111 หงส์ฟ่อน 6.112 หงส์ร่อน 6.113 หงส์ลีลา 6.114 หนีเสื่อ สองชั้น และชั้นเดียว
--------------------	---

ตารางที่ 3.1 แสดงช่วงเวลาที่มีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ (ต่อ)

6. เพลงเกร็ด (ต่อ)	6.115 เหรา สองชั้น 6.116 อินทรีคอบข้าง 6.117 ไอยราชูวง 6.118 ไอยเรศชูงา
7. เพลงเรื่อง	7.1 เรื่องช้างประสานงา
สมัยรัชกาลที่ 1 - รัชกาลที่ 3 (พ.ศ.2325 - พ.ศ.2394)	
1. เพลงหน้าพาทย์	ไม่ปรากฏบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์
2. เพลงโหมโรง	ไม่ปรากฏบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์
3. เพลงดับ	ไม่ปรากฏบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์
4. เพลงเถา	ไม่ปรากฏบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์
5. เพลงประกอบการแสดง รำ หรือระบำ	ไม่ปรากฏบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์
6. เพลงเกร็ด	6.1 เหราเล่นน้ำ สามชั้น ไม่ทราบนามผู้ประพันธ์
7. เพลงเรื่อง	ไม่ปรากฏบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์

ตารางที่ 3.1 แสดงช่วงเวลาที่มีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ (ต่อ)

สมัยรัชกาลที่ 4 - รัชกาลที่ 6 (พ.ศ.2394 - พ.ศ.2468)	
1. เพลงหน้าพาทย์	ไม่ปรากฏบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์
2. เพลงโหมโรง	2.1 โหมโรงกระแตไต่ไม้ ประพันธ์โดย หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) 2.2 โหมโรงไอยเรศ ประพันธ์โดย นายช้อย สุนทรวาทีน
3. เพลงตับ	3.1 ตับกุมาริน ประพันธ์โดย หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) 3.2 ตับกระแตไต่ไม้ พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมขุนเพชรบูรณ์อินทราชัย 3.3 ตับนก พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ 3.4 ตับนาคบาศ ประพันธ์โดย พระประดิษฐไพเราะ (ตาต) และ หลวงเสนาะดุริยางค์ (ทองดี)
4. เพลงเถา	4.1 นาคเกี่ยวพระสุเมรุ เถา ประพันธ์โดย หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ประพันธ์บทร้องโดย นางจันทนา พิจิตรศุภการ
5. เพลงประกอบการแสดงรำ หรือระบำ	ไม่ปรากฏบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์
6. เพลงเกร็ด	6.1 สร้อยมยุรา สามชั้น สันนิษฐานว่าประพันธ์โดย ครูแดง(เป็)
7. เพลงเรื่อง	ไม่ปรากฏบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์

ตารางที่ 3.1 แสดงช่วงเวลาที่มีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ (ต่อ)

สมัยรัชกาลที่ 7 - รัชกาลที่ 9 (พ.ศ.2468 - ปัจจุบัน)	
1. เพลงหน้าพาทย์	1.1 เสมอวานร ประพันธ์โดย นายพินิจ ฉายสุวรรณ 1.2 เสมอลิง ประพันธ์โดย นายสมาน ทองสุโชติ
2. เพลงโหมโรง	2.1 โหมโรงกระแต ประพันธ์โดย นายชง่อน หงส์ทอง 2.2 โหมโรงมโนห์ราโอด ประพันธ์โดย นายเขียน ศุขสายชล และ นายพุ่ม บาปุยะวาทย์ 2.3 โหมโรงสามม้า เรียบเรียงโดย หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) 2.4 โหมโรงม้ารำ ประพันธ์โดย หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) 2.5 โหมโรงม้าสะบัดกีบ ประพันธ์โดย หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) 2.6 โหมโรงวิหคครวญ ประพันธ์โดย นายชง่อน หงส์ทอง 2.7 โหมโรงไอยรามงคล ประพันธ์โดย นายสุพจน์ โตสง่า
3. เพลงตับ	ไม่ปรากฏบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์
4. เพลงเถา	4.1 กบเต้น เถา ประพันธ์โดย นายเจริญ แรงเพชร และนายพินิจ ฉายสุวรรณ 4.2 กระจ่ายชมเดือน เถา ประพันธ์โดย หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และนายอุทิศ นาคสวัสดิ์ 4.3 กระปี่ลีลา เถา ประพันธ์โดย หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และนายประกอบ สุกัณณะเกตุ 4.4 กวางทอง เถา ประพันธ์โดย นายเขียน ศุขสายชล 4.5 กาเรียนทอง เถา ประพันธ์โดย นายมนตรี ตราโมท และหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) 4.6 แหกยิ้งนก เถา ประพันธ์โดย นายเจริญ แรงเพชร 4.7 จระเข้ขวางคลอง เถา ประพันธ์โดย นายเฉลิม บัวท้ง 4.8 จระเข้หางยาว เถา ประพันธ์โดย คุณหญิงไพฑูรย์ กิตติวรรณ และนายสมภพ ขำประเสริฐ 4.9 จระเข้หางยาว ทางสีกวา เถา ประพันธ์โดย นายเฉลิม บัวท้ง

ตารางที่ 3.1 แสดงช่วงเวลาที่มีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ (ต่อ)

4. เพลงเถา (ต่อ)	<p>4.10 ช้างกินใบไม้ เถา ประพันธ์โดย หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)</p> <p>4.11 จิ้งจกทอง เถา พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต</p> <p>4.12 ช้างแกว่งวงว เถา ประพันธ์โดย หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)</p> <p>4.13 ช้างประสานงา เถา ประพันธ์โดย นายจิต เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา นายเทวาประสิทธิ์ พาทยโกศล และนายเฉลิม บัวทั่ง</p> <p>4.14 ตามกวาง เถา ประพันธ์โดย นายพุ่ม บำปุยชะวathy</p> <p>4.15 นกกระจอกทอง เถา ประพันธ์โดย นายบุญยงค์ เกตุคง</p> <p>4.16 เต่าเห่ เถา ประพันธ์โดย หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และนายเทวาประสิทธิ์ พาทยโกศล</p> <p>4.17 นกขมิ้น เถา เรียบเรียงโดย นายมนตรี ตราโมท</p> <p>4.18 นกเขาชะแมร์ เถา ประพันธ์ทำนองโดย หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ประพันธ์บทร้องโดย นายมนตรี ตราโมท</p> <p>4.19 นกจาก เถา ประพันธ์โดย หลวงบำรุงจิตรเจริญ (รูป สাত্রวิสัย)</p> <p>4.20 นาคพัน เถา ประพันธ์โดย นายจิรัส อัจฉรงค์</p> <p>4.21 นเรศวรชนช้าง ประพันธ์โดย พันโทสราวุธ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา นายเฉลิม บัวทั่ง และนายพินิจ ฉายสุวรรณ</p> <p>4.22 นาคราชแผ่พังพาน เถา หรือไส้พระจันทร์ เถา ประพันธ์โดย หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)</p> <p>4.23 ปลาทอง เถา เรียบเรียงโดย นายมนตรี ตราโมท</p> <p>4.24 พญาบุญชูร เถา ประพันธ์ทำนองโดย สิบเอกสมชาย และนายสืบศักดิ์ ดุริยประณีต ประพันธ์บทร้องโดย นางสุดจิตต์ ดุริยประณีต</p> <p>4.25 มังกรทอง เถา ประพันธ์โดย หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)</p>
------------------	---

ตารางที่ 3.1 แสดงช่วงเวลาที่มีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ (ต่อ)

<p>4. เพลงเถา (ต่อ)</p>	<p>4.26 มังกรเล่นคลื่น เถา ประพันธ์โดย จางวางทั่ว พาทยโกศล ประพันธ์บทร้องโดย นางเจริญ พาทยโกศล</p> <p>4.27 ม้าย่อง เถา เรียบเรียงโดย นายพุ่ม บาปุยะวาทย์ และ นายบุญยงค์ เกตุคง</p> <p>4.28 ม้ารำ เถา ประพันธ์โดย นายพุ่ม บาปุยะวาทย์</p> <p>4.29 ลาวกระแตเล็ก เถา ประพันธ์โดย นายเฉลิม บัวทั้ง และ นายพินิจ ฉายสุวรรณ</p> <p>4.30 ลาวต่อนก เถา ประพันธ์โดย นายเดือน พาทยกุล</p> <p>4.31 วิหคเหิน เถา สันนิษฐานว่าเป็นทางบ้านพาทยโกศล และ ประพันธ์ทางเปลี่ยนโดย นายสำราญ เกิดผล</p> <p>4.32 วายบุตรยาตรา เถา ประพันธ์โดย เรือเอกชิต แฉ่งฉวี</p> <p>4.33 สร้อยมยุรา เถา ประพันธ์โดย นายเปล่ง แจ่มจรัส</p> <p>4.34 สาลิกาแก้ว เถา ประพันธ์โดย นายอุทิศ นาคสวัสดิ์</p> <p>4.35 สาลิกาเขมร เถา ประพันธ์โดย หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)</p> <p>4.36 สาลิกาเขมร เถา ประพันธ์โดย นายประกอบ สุกัณห์เกตุ</p> <p>4.37 สิงโตเล่นหาง เถา ประพันธ์โดย นายเฉลิม บัวทั้ง และ นายพินิจ ฉายสุวรรณ</p> <p>4.38 หงส์ทอง เถา ประพันธ์โดย จางวางทั่ว พาทยโกศล นายสมาน ทองสุโชติ และนายเฉลิม บัวทั้ง</p> <p>4.39 หงส์ร้อน เถา ประพันธ์โดย นายพินิจ ฉายสุวรรณ</p> <p>4.40 หนีเสือ เถา ประพันธ์โดย นายเขียน ศุขสายชล และ นายพินิจ ฉายสุวรรณ</p> <p>4.41 เหราเล่นน้ำ เถา ประพันธ์โดย หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)</p> <p>4.42 ไอยราชวง เถา ประพันธ์โดย นายเขียน ศุขสายชล นายสังเวียน เกิดผล และนายสำราญ เกิดผล</p>
-------------------------	---

ตารางที่ 3.1 แสดงช่วงเวลาที่มีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ (ต่อ)

<p>5. เพลงประกอบการแสดง รำหรือระบำ (ต่อ)</p>	<p>5.1 กิณนรารำแขกบูชายัญ ประพันธ์โดย นายมนตรี ตราโมท 5.2 ระบำกีนนรอร่อนรำ ประพันธ์โดย นายควน ทวนยก 5.3 ระบำกุญชรเกษม ประพันธ์โดย นายมนตรี ตราโมท 5.4 ระบำครุฑ บรรจุทำนองโดย นายมนตรี ตราโมท 5.5 ระบำโค ประพันธ์โดย นายควน ทวนยก 5.6 ระบำเงือก บรรจุทำนองโดย นายมนตรี ตราโมท 5.7 ระบำชนไก่ ประพันธ์โดย นายควน ทวนยก 5.8 ระบำนกแก้ว ประพันธ์โดย นายสำราญ เกิดผล 5.9 ระบำนกเขามะราปี ประพันธ์โดย นายมนตรี ตราโมท 5.10 ระบำมยุราภิรมย์ ประพันธ์โดย นายมนตรี ตราโมท 5.11 ระบำนกสามหมู่ ประพันธ์โดย นายมนตรี ตราโมท 5.12 ระบำบันเทิงกาสร ประพันธ์โดย นายมนตรี ตราโมท 5.13 ระบำมฤคระเริง ประพันธ์โดย นายมนตรี ตราโมท 5.14 ระบำอัสวลีลา ประพันธ์โดย นายมนตรี ตราโมท 5.15 ระบำปลา ประพันธ์โดย ท่านผู้หญิงแก้ว สนิทวงศ์เสนี</p>
<p>6. เพลงเกร็ด</p>	<p>6.1 กิณรีเล่นน้ำ สองชั้น และสามชั้น ประพันธ์โดยนางเจริญใจ สุนทรวาทีน 6.2 ชับนก สามชั้น ประพันธ์โดย นายมนตรี ตราโมท 6.3 คางคกปากสระ สามชั้น ประพันธ์โดย หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) 6.4 จระเข้ทางยาว ทางสัควา ประพันธ์โดย นายมนตรี ตราโมท 6.5 ช้าง ประพันธ์บทร้องโดย คุณหญิงชื่น ศิลปบรรเลง 6.6 นกจาก ทางเปลี่ยน ประพันธ์โดย นายเดือน พาทยกุล 6.7 ม้าวิ่ง ประพันธ์โดย หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) 6.8 สร้อยมยุเรศ ประพันธ์โดย นายพินิจ ฉายสุวรรณ 6.9 หงส์พลัดฟ้า ประพันธ์โดย นายพินิจ ฉายสุวรรณ</p>
<p>7. เพลงเรื่อง</p>	<p>ไม่ปรากฏบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์</p>

ตารางที่ 3.1 แสดงช่วงเวลาที่มีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ (ต่อ)

ไม่ทราบปีที่ประพันธ์	
1. เพลงหน้าพาทย์	ไม่ปรากฏบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์
2. เพลงโหมโรง	ไม่ปรากฏบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์
3. เพลงตับ	3.1 ตับนกสีชมพู ประพันธ์โดย จางวางทั่ว พาทย์โกศล
4. เพลงเถา	4.1 นกกระจาบทอง เถา ประพันธ์โดย นายเปล่ง แจ่มจรัส 4.2 นาคบริพันธ์ เถา ประพันธ์โดย นายเทวาประสิทธิ์ พาทย์โกศล 4.3 แมลงภู่ทอง เถา ประพันธ์โดย หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) 4.4 ไอยเรศ เถา ประพันธ์โดย หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)
5. เพลงประกอบการแสดงรำหรือระบำ	5.1 กิณรีร่อน ประพันธ์โดย หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) 5.2 ระบำไก่ เรียบเรียงและบรรจุเพลงโดย สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ 5.3 พระล่อตามไก่ บทร้องเป็นพระนิพนธ์ใน สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์
6. เพลงเกร็ด	6.1 เขมรไล่ควาย
7. เพลงเรื่อง	7.1 เรื่องกิณนรรำบรรจุเพลงโดย หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) 7.2 ฉิ่งช้าง ประพันธ์โดย นายเทวาประสิทธิ์ พาทย์โกศล 7.3 เรื่องกระบี่ลีลา 7.4 เรื่องพญาราชปักษี 7.5 เรื่องจิ้งจกทอง 7.6 เรื่องเต่าทอง 7.7 เรื่องเต่ากินผักบุง 7.8 เรื่องนกขมิ้น 7.9 เรื่องแขกมัดตีนหมู 7.10 เรื่องแมลงภู่

ตารางที่ 3.1 แสดงช่วงเวลาที่มีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ (ต่อ)

ไม่ทราบปีและนามผู้ประพันธ์	
1. เพลงหน้าพาทย์	1.1 ตระเสื่อขบ 1.2 ตระเสื่อช้อนเล็บ 1.3 บาทสกุณีหรือเสมอดีนนก 1.4 ลิงลาน 1.5 ลิงโลด
2. เพลงโหมโรง	ไม่ปรากฏบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์
3. เพลงตับ	3.1 ตับกระแตไต่ไม้ 3.2 ตับนกกระจอก
4. เพลงเถา	4.1 การเวกเล็ก เถา 4.2 การเวกใหญ่ เถา 4.3 จระเข้ทางยาว เถา 4.4 เต่าขนาด เถา 4.5 นางนกรวญ เถา 4.6 สิงโตเล่นหาง เถา 4.7 ไอยเรศ เถา
5. เพลงประกอบการแสดง รำหรือระบำ	ไม่ปรากฏบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์
6. เพลงเกร็ด	6.1 แขนกกิ่งโครง 6.2 ตลกตุ๊กแก 6.3 นาคราชเล็กพังพาน

จากการรวบรวมชื่อของบทเพลงเกี่ยวกับสัตว์ที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ในการลำดับต่อไป จะเป็นการศึกษาวิธีการประพันธ์บทเพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ในแต่ละประเภทของเพลงโดยจะทำการคัดเลือกบทเพลงที่มีความสำคัญและเป็นตัวแทนของสัตว์ในแต่ละประเภทจำนวน 7 ประเภท นอกจากนี้เกณฑ์ การคัดเลือกเพลงมาทำการศึกษายังพิจารณาจากทำนองเพลงที่มีการบรรเลงอยู่ ปรากฏมาจนปัจจุบัน เพื่อเป็นการศึกษา กลั่นกรอง และหาข้อสรุปเรื่องของวิธีการประพันธ์ แนวคิด และแนวทางการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ประเภทต่าง ๆ และนำหลักการวิธีการที่พบต่อไปนี้ ไปทำการพิจารณาเป็นแนวทางในการประพันธ์เพลงดับวิหารีเรียงสำราญในลำดับต่อไป

3.1 วิธีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ประเภทเพลงหน้าพาทย์

จากการรวบรวมข้อมูลเพลงประเภทหน้าพาทย์ที่มีชื่อเกี่ยวข้องกับสัตว์ ปรากฏ 8 รายการ ได้แก่ เพลงเสมอสิง ประพันธ์โดยคุณครูสมาน ทองสุโชติ เพลงเสมอวานร ประพันธ์โดยคุณครูพินิจ ฉายสุวรรณ (ศิลปินแห่งชาติ) และอีก 6 บทเพลงที่ไม่ทราบปีและนามผู้แต่ง โดยเป็นเพลงที่มีการสืบทอดต่อกันมาและปรากฏชื่อเกี่ยวข้องกับสัตว์ได้แก่ ตระเสื่อขบ (ตระโหมโรงตัวที่ 6) ตระเสื่อซ่อนเล็บ (ตระโหมโรงตัวที่ 7) เพลงบาทสกุณีหรือเสมอตินนก เพลงลิ่งลานและเพลงลิ่งโลด จากรายชื่อเพลง 8 รายการปรากฏสัตว์ที่เกี่ยวข้อง 3 ชนิดได้แก่ เสือ ลิง และนก ในที่นี้ผู้วิจัยจะทำการคัดเลือกทำนองเพลง 5 เพลงที่สามารถทำการรวบรวมได้มาทำการศึกษา โดยเป็นเพลงหน้าพาทย์ที่เกี่ยวข้องกับเสือจำนวน 2 เพลง บทเพลงที่เกี่ยวข้องกับลิงจำนวน 2 เพลงและบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับนกจำนวน 1 เพลง โดยคัดเลือกจากทำนองเพลงของเก่าซึ่งไม่ปรากฏนามผู้แต่งและปีที่ทำการประพันธ์ ด้วยสันนิษฐานว่าเป็นเพลงทำนองเก่าเป็นกรณีศึกษาที่ควรแก่การนำมา ศึกษาแนวคิดและวิธีการประพันธ์ เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ประเภทเพลงหน้าพาทย์ที่ทำการคัดเลือกมีดังนี้

เพลงที่เกี่ยวข้องกับเสือ	เพลงตระเสื่อขบและเพลงตระเสื่อซ่อนเล็บ
เพลงที่เกี่ยวข้องกับลิง	เพลงลิ่งลานและเพลงลิ่งโลด
เพลงที่เกี่ยวข้องกับนก	เพลงบาทสกุณีหรือเสมอตินนก

การบันทึกทำนองเพลงจะทำการบันทึกเป็นทำนองหลักของฆ้องวงใหญ่ ทำการบันทึกด้วยระบบโน้ตไทย ใช้โน้ตตัวอักษรบนตาราง 2 บรรทัด บรรทัดบนเป็นการบันทึกมือขวา บรรทัดล่างเป็นการบันทึกมือซ้าย บันทึกด้วยระบบปีพาทย์โดยกำหนดให้ลูกฆ้องวงใหญ่ลูกยอด (ลูกที่ 16) เท่ากับเสียงมี ตามระบบเสียงปีพาทย์ และในการทำการอธิบาย ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบจับประเด็น (Selective Approach) เพื่อให้การอธิบายเกิดความกระชับและชัดเจนตรงประเด็น ดังทำนองหลัก เพลงหน้าพาทย์ทั้ง 5 เพลงที่นำมาทำการศึกษา ดังนี้

ทำนองเพลงตระเลียบ (หรือเพลงคู่สนนิบาต) ตระโหมโรงตัวที่ 6 หน้าทับตระ อัตราสามชั้น

มือขวา	-----	- รี่ - รี่	-----	- ล - ล	--- ล	-----	- ซ - ซ	--- ล
มือซ้าย	--- ร	-----	--- ล	-----	--- ล	--- ซ	--- ซ	--- ล

มือขวา	- ท - ล	- ซ - ม	-- ร ม	- ซ - ล	- ท - รี่	- ท --	ล ล --	ซ ซ - ม
มือซ้าย	- ท - ล	- ซ - ท	- ด --	- ซ - ล	- ท - ร	- ท - ล	--- ซ	--- ม

มือขวา	- ซ - ล	- ซ --	ม ม --	ร ร - ท	- ท --	ล ล --	ท ท --	ร ร - ม
มือซ้าย	- ซ - ล	- ซ - ม	--- ร	--- ฟ	- ฟ - ม	--- ฟ	--- ร	--- ท

มือขวา	--- ม	- ร --	ซ ซ --	ล ล - ท	- ซ --	ล ท - รี่	- มี่ - รี่	- ท - ล
มือซ้าย	--- ท	- ล - ซ	--- ล	--- ท	- ร - ซ	--- ร	- ม - ร	- ท - ล

ย้อน 4 บรรทัดแรกอีก 1 รอบ

มือขวา	-----	- ล - ล	-----	- ม - ม	--- ม	-----	- ร - ร	--- ม
มือซ้าย	--- ล	-----	--- ม	-----	--- ม	--- ร	--- ร	--- ม

มือขวา	-- ร ม	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ม	- ม --	ร ร --	ม ม --	ซ ซ - ล
มือซ้าย	- ด --	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ท	- ท - ล	--- ท	--- ซ	--- ล

มือขวา	-----	- ล - ล	-----	- ม - ม	--- ม	-----	- ร - ร	--- ม
มือซ้าย	--- ล	-----	--- ม	-----	--- ม	--- ร	--- ร	--- ม

บรรทัดสุดท้ายรอบแรก

มือขวา	--- ม	- ร --	ซ ซ --	ล ล - ท	- ซ --	ล ท - รี่	- มี่ - รี่	- ท - ล
มือซ้าย	--- ท	- ล - ซ	--- ล	--- ท	- ร - ซ	--- ร	- ม - ร	- ท - ล

ย้อน 4 บรรทัดหลังอีก 1 รอบ

บรรทัดสุดท้ายรอบที่สอง

มือขวา	--- ม	- ร --	ซ ซ --	ล ล - ท	- รี่ - มี่	- รี่ --	ท ท --	ล ล - ซ
มือซ้าย	--- ท	- ล - ซ	--- ล	--- ท	- ร - ม	- ร - ท	--- ล	--- ซ

(รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรีถ่ายทอดทำนองเพลง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทธะ คมขำ เอื้อเพื่อทำนอง บันทึกลายมือทำนอง ผู้วิจัย บันทึกโน้ตทำนองเพลง)

เมื่อทำการพิจารณาทำนองเพลงตระกูลเชอซบพบดังนี้

ปรากฏการประพันธ์ทำนองเพลงด้วยสำนวนแบบโบราณ

ทำนองเพลงมีรูปแบบทำนองที่เป็นสำนวนเพลงโบราณ โดยสามารถเทียบเคียงได้กับรูปแบบการจัดวางทำนองเพลงพระทองซึ่งเป็นเพลงที่คุณครุมนตรี ตราโมทและวิเชียร กุลตัญจน์ ได้บันทึกชื่อเพลงไว้ในตำราเพลงมโหรีสมัยกรุงศรีอยุธยา (มนตรี ตราโมทและวิเชียร กุลตัญจน์, 2523: 2) ทำนองเพลงจะมีความยาวเท่ากันคือ 8 บรรทัดโน้ต และทำนองครึ่งทำยจะเป็นทำนองที่มีการทอนหรือเป็นทำนองที่มีการนำสำนวนทำนองครึ่งแรกมาขยายหรือทอนหรือสรุปทำนองก่อนที่จะเคลื่อนทำนองไปจบทำยเพลง เมื่อนำมาพิจารณาเทียบเคียงกับทำนองเพลงตระกูลเชอซบก็พบลักษณะเดียวกัน กล่าวคือทำนองส่วนหลังคือ 4 บรรทัดหลังจะมีทำนองกลุ่มย่อยของ 4 บรรทัดแรกมารวมดำเนินทำนองโดยมีการจัดรูปแบบทำนองใหม่ เช่น ทำนองขึ้นต้นบรรทัดที่ 5 และบรรทัดที่ 6 เป็นการนำกลุ่มทำนองย่อยตามของทำนองบรรทัดแรกมาขึ้นต้นประโยคเพลง ทำนองบรรทัดที่ 7 ก็เป็นการย้ำหรือซ้ำทำนองบรรทัดที่ 5 และทำนองบรรทัดสุดท้ายก็เป็นทำนองสำนวนเดียวกับทำนองบรรทัดที่ 4 ทำให้เกิดน้ำหนักรูปแบบที่เหมาะสมลงตัวกัน รูปแบบท่วงทำนองนี้เป็นรูปแบบคล้ายคลึงกับทำนองเพลง พระทอง ผู้วิจัยจึงอนุมานได้ว่าทำนองเพลงตระกูลเชอซบนี้เป็นทำนองโบราณ

ปรากฏการกำหนดการใช้ทางหรือระดับเสียงทางเดียว ไม่มีความซับซ้อน

ประเด็นเรื่องของทางทั้ง 7 หรือระดับเสียง พบว่าเพลงตระกูลเชอซบใช้ระดับเสียงทางในเพียงกลุ่มเสียงเดียว โดยใช้กลุ่มเสียงปัญจมูลคือ ซอล ลา ที เร มี ตลอดทั้งเพลง ไม่มีการใช้เสียงหลุมหรือเสียงนอกบันไดเสียงมารวมดำเนินทำนอง และเป็นการใช้ระดับเสียงที่เป็นหลักของการบรรเลงวงปี่พาทย์ที่มีความสะดวกในเรื่องของการกำหนดระดับเสียงนี้เป็นหลักในการดำเนินทำนอง

ปรากฏการกำหนดสำนวนเพลงเป็น 2 ระบบคือการฉายมีอย่างเพลงหน้าพาทย์และการใช้สำนวนรูปแบบ “อัตลักษณ์เข้าแบบ”

ประเด็นเรื่องของสำนวนเพลงการฉายมีอย่างเพลงหน้าพาทย์ ปรากฏในส่วนต้นของเพลง และส่วนที่เป็นส่วนต้นทำนองประโยคได้แก่ ทำนองบรรทัดที่ 1 ทำนองบรรทัดที่ 5 และ 7 ตามลำดับ โดยที่กล่าวว่าสำนวนดังกล่าวฉายมีอย่างเพลงหน้าพาทย์ ด้วยสำนวนนั้น ๆ สามารถตกแต่งให้เป็นสำนวนอัตลักษณ์เข้าแบบได้อีกชั้นหนึ่งนั่นเอง ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างทำนองฉายมีอย่างเพลงหน้าพาทย์ เมื่อจะทำการตกแต่งเป็นสำนวนอัตลักษณ์เข้าแบบพบลักษณะสำนวนเพลงดังต่อไปนี้

ทำนองฉายมือแบบหน้าพาทย์

มือขวา	-----	- รี่ - รี่	-----	- ล - ล	--- ล	-----	- ซ - ซ	--- ล
มือซ้าย	--- ร	-----	--- ล	-----	--- ล	--- ซ	--- ซ	--- ล

ทำนองที่สามารถตกแต่งเป็นลักษณะ “อัตลักษณ์เข้าแบบ”

มือขวา	- ม - -	ร ร - -	ม ม - -	ซ ซ - ล	- ซ - -	ล ท - รี่	- มี่ - รี่	- ท - ล
มือซ้าย	- ท - ล	--- ท	--- ซ	- - - ล	- ร - ซ	- - - ร	- ม - ร	- ท - ล

ประเด็นเรื่องการทำนองสำหรับเพลงแบบ “อัตลักษณ์เข้าแบบ” ซึ่งเป็นสำนวนเพลงที่มีการแปรทางหรือดำเนินทำนองเป็นแบบทางพื้นได้นั้น ปรากฏในทำนองเพลงที่เป็นส่วนหลังของทำนองกลุ่มใหญ่ได้แก่ ถ้าเป็นทำนอง 4 บรรทัดแรก ก็จะกำหนดไว้ในทำนองประโยคที่ 2 - 4 ถ้าเป็นทำนอง 4 บรรทัดหลังก็จะกำหนดไว้ในทำนองประโยคที่ 6 และ 8 นั้นเอง

ปรากฏความเชื่อมโยงของทำนองเพลงกับการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับเสื่อคือ การก้าวเดินอย่างสุขุมของเสื่อ ด้วยการย่ำเสียงที่ห่างกันเป็นคู่ 5 และ คู่ 4 มุ่งไปสู่ลูกตกท้ายประโยคที่เสียงเดียวกัน

จากการวิเคราะห์การศึกษาทำนองเพลงตระเสื่อขบ และทำการพิจารณาการเรียงร้อยทำนองเพลง โดยจับประเด็นเรื่องของวิธีการประพันธ์เพลงหน้าพาทย์ หากเป็นทำนองเพลงที่เกี่ยวข้องกับเสื่อ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า การปรากฏการฉายมือห่าง ๆ อย่างเพลงหน้าพาทย์ที่ชัดเจนได้แก่ทำนองขึ้นต้นเพลง ทำนองส่วนกลางเพลงที่เป็นประโยคคือได้แก่ประโยคที่ 5 และ 7 มีการใช้เสียงเร และเสียงลา ในลักษณะการตีมือ “ซ้ายขวาขวา” รูปแบบเดียวกัน ห่างกันเป็นเสียงคู่ 5 คล้ายกับการย่างเท้าของเสื่ออย่างสุขุม เอือกเยิน แล้วย่ำเท้าอยู่กับที่ด้วยการย่ำที่เสียงลา และปรากฏที่ทำนองประโยคที่ 5 และ 7 เป็นการย่ำเสียงลา และเสียงมี ห่างกันเป็นคู่ 4 มาร่วมดำเนินทำนองและมุ่งสู่ลูกตกที่เป็นเสียงเดียวกับกับการย่ำเสียงได้แก่เสียงมี ปรากฏการดังกล่าว ผู้วิจัยอนุมานได้ว่าคล้ายลักษณะ “การก้าวเดินอย่างสุขุมของเสื่อ ด้วยการย่ำเสียงที่ห่างกันเป็นคู่ 5 และ คู่ 4 มุ่งไปสู่ลูกตกท้ายประโยคที่เสียงเดียวกัน” ทำให้ทำนองเพลงสร้างความมั่นคง เข้มแข็ง ชัดเจน ซึ่งเป็นลักษณะนิสัยอย่างหนึ่งของเสื่อเช่นเดียวกัน

ทำนองเพลงตระเลื่อซอณเล็บ (ตระโหมโรงตัวที่ 7)

ทำนองบรรทัดที่ 1

มือขวา	--- ม	-- ซ ซ	--- ล	-- ซ ซ	-- ร ม	- ซ - ล	- รี่ - ตี่	- ล - ซ
มือซ้าย	--- ท	- ซ --	--- ล	- ซ --	- ด --	- ซ - ล	- ร - ด	- ล - ซ

ทำนองบรรทัดที่ 2

มือขวา	- ม --	ม ม --	ซ ซ --	ล ล - ตี่	- รี่ --	รี่ รี่ --	ตี่ ตี่ --	ล ล - ซ
มือซ้าย	- ท - ท	--- ซ	--- ล	--- ด	- ร - ร	--- ด	--- ล	--- ซ

ทำนองบรรทัดที่ 3

มือขวา	- รี่ - ท	- ล --	ซ ซ --	ล ล - ท	- รี่ - มี่	- รี่ --	ท ท --	ล ล - ซ
มือซ้าย	- ร - ท	- ล - ซ	--- ล	--- ท	- ร - ม	- ร - ท	--- ล	--- ซ

ทำนองบรรทัดที่ 4

มือขวา	----	- ล - ล	- ตี่ - ล	- ซ - ฟ	- ร --	ด ด --	ฟ ฟ --	ซ ซ - ล
มือซ้าย	--- ล	----	- ด - ล	- ซ - ฟ	- ล - ซ	--- ฟ	--- ซ	--- ล

ทำนองบรรทัดที่ 5

มือขวา	- รี่ - ท	- ล --	ซ ซ --	ล ล - ท	- รี่ - มี่	- รี่ --	ท ท --	ล ล - ซ
มือซ้าย	- ร - ท	- ล - ซ	--- ล	--- ท	- ร - ม	- ร - ท	--- ล	--- ซ

ทำนองบรรทัดที่ 6

มือขวา	----	- ล - ล	- ตี่ - ล	- ซ - ฟ	- ร --	ด ด --	ฟ ฟ --	ซ ซ - ล
มือซ้าย	--- ล	----	- ด - ล	- ซ - ฟ	- ล - ซ	--- ฟ	--- ซ	--- ล

ทำนองบรรทัดที่ 7

มือขวา	- รี่ - ท	- ล --	ซ ซ --	ล ล - ท	- รี่ - มี่	- รี่ --	ท ท --	ล ล - ซ
มือซ้าย	- ร - ท	- ล - ซ	--- ล	--- ท	- ร - ม	- ร - ท	--- ล	--- ซ

ทำนองบรรทัดที่ 8

มือขวา	-- ล ล	-- ล ล	- ตี่ - ล	- ซ - ฟ	- ด - ฟ	-- ซ ล	- ซ --	ล ล - ซ
มือซ้าย	- ล --	- ล --	- ด - ล	- ซ - ฟ	- ซ - ฟ	--- ล	- ซ - ล	--- ซ

ทำนองบรรทัดที่ 9

มือขวา	-- ฟ ซ	-- ฟ ซ	-- ฟ ซ	ล ซ --	ซ ม --	ร ม - ม	-- ร ม	-- ฟ ซ
มือซ้าย	- ม --	ฟ ม --	ฟ ม --	-- ฟ ม	-- ร ด	-- ร -	ร ด --	ร ม --

ทำนองบรรทัดที่ 10

มือขวา	- รี่ - ท	- ล - -	ซ ซ - -	ล ล - ท	- รี่ - มี่	- รี่ - -	ท ท - -	ล ล - ซ
มือซ้าย	- ร - ท	- ล - ซ	- - - ล	- - - ท	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ซ

ทำนองบรรทัดที่ 11

มือขวา	- - ล ล	- - ล ล	- ตี - ล	- ซ - ฟ	- ร - -	ด ด - -	ฟ ฟ - -	ซ ซ - ล
มือซ้าย	- ล - -	- ล - -	- ด - ล	- ซ - ฟ	- ล - ซ	- - - ฟ	- - - ซ	- - - ล

ทำนองบรรทัดที่ 12

มือขวา	- รี่ - ท	- ล - -	ซ ซ - -	ล ล - ท	- รี่ - มี่	- รี่ - -	ท ท - -	ล ล - ซ
มือซ้าย	- ร - ท	- ล - ซ	- - - ล	- - - ท	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ซ

ทำนองบรรทัดที่ 13

มือขวา	- - - -	- ล - ล	- ตี - ล	- ซ - ฟ	- ร - -	ด ด - -	ฟ ฟ - -	ซ ซ - ล
มือซ้าย	- - - ล	- - - -	- ด - ล	- ซ - ฟ	- ล - ซ	- - - ฟ	- - - ซ	- - - ล

ทำนองบรรทัดที่ 14

มือขวา	- - - -	- ตี - ตี	- รี่ - ตี	- ล - ซ	- ฟ - -	- - - ซ	- - - -	ซ ล - ตี
มือซ้าย	- - - ด	- - - -	- ร - ด	- ล - ซ	- - ม ร	- ม - ร	- ม - ฟ	- - - ด

ทำนองบรรทัดที่ 15

มือขวา	- ล - -	ล ซ - ล	- รี่ - -	ตี ตี - รี่	- มี่ - มี่	- มี่ - -	รี่ รี่ - -	ตี ตี - ล
มือซ้าย	- ซ - ม	- ร - ม	- ร - ด	- - - ร	- ม - ซ	- ม - ร	- - - ด	- - - ล

ทำนองบรรทัดที่ 16

มือขวา	- - ร ม	- ซ - ล	- ตี - ล	- ซ - ม	- - ร ม	- ซ - ล	- รี่ - ตี	- ล - ซ
มือซ้าย	- ด - -	- ซ - ล	- ด - ล	- ซ - ท	- ด - -	- ซ - ล	- ร - ด	- ล - ซ

(รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรีถ่ายทอดทำนองเพลง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทระ คมขำ เอื้อเฟื้อทำนอง บันทึกลายมือทำนอง ผู้วิจัย บันทึกโน้ตทำนองเพลง)

ปรากฏการประพันธ์ทำนองเพลงด้วยสำนวนแบบโบราณ

ทำนองเพลงตระเสื่อซอห์นเลียปรากฏรูปแบบทำนองที่เป็นสำนวนเพลงโบราณ คล้ายกับเพลงตระเสื่อซบ กล่าวคือยังเป็นการซ้ำทำนองเดียวกันหลายครั้ง ยกตัวอย่างทำนองเพลงต่อไปนี้

ทำนองบรรทัดที่ 4

มือขวา	----	- ล - ล	- ตี - ล	- ซ - ฟ	- ร --	ด ด --	ฟ ฟ --	ซ ซ - ล
มือซ้าย	--- ล	----	- ด - ล	- ซ - ฟ	- ล - ซ	--- ฟ	--- ซ	--- ล

ทำนองบรรทัดที่ 6

มือขวา	----	- ล - ล	- ตี - ล	- ซ - ฟ	- ร --	ด ด --	ฟ ฟ --	ซ ซ - ล
มือซ้าย	--- ล	----	- ด - ล	- ซ - ฟ	- ล - ซ	--- ฟ	--- ซ	--- ล

ทำนองบรรทัดที่ 8

มือขวา	-- ล ล	-- ล ล	- ตี - ล	- ซ - ฟ	- ด - ฟ	-- ซ ล	- ซ --	ล ล - ซ
มือซ้าย	- ล --	- ล --	- ด - ล	- ซ - ฟ	- ซ - ฟ	--- ล	- ซ - ล	--- ซ

ทำนองบรรทัดที่ 11

มือขวา	-- ล ล	-- ล ล	- ตี - ล	- ซ - ฟ	- ร --	ด ด --	ฟ ฟ --	ซ ซ - ล
มือซ้าย	- ล --	- ล --	- ด - ล	- ซ - ฟ	- ล - ซ	--- ฟ	--- ซ	--- ล

ทำนองบรรทัดที่ 13

มือขวา	----	- ล - ล	- ตี - ล	- ซ - ฟ	- ร --	ด ด --	ฟ ฟ --	ซ ซ - ล
มือซ้าย	--- ล	----	- ด - ล	- ซ - ฟ	- ล - ซ	--- ฟ	--- ซ	--- ล

จะเห็นได้ว่า ทำนองที่กล่าวมาข้างต้นมีทำนองขึ้นต้นเป็นสำนวนเดียวกันปรากฏถึง 5 บรรทัดโน้ต โดยพิจารณาได้ว่าเป็นทำนองที่มีการเปลี่ยนทำนอง 4 ห้องทำอยู่เพียง 1 บรรทัดโน้ตเท่านั้น นอกจากนั้นยังคงทำนองเดิมอยู่ทั้ง 8 ห้องโน้ตเพลง นอกจากนี้ยังปรากฏทำนองเพลงที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงและมีการบรรเลงซ้ำทำนองเดิมอยู่ทำนองหนึ่งดังนี้

มือขวา	- รื - ท	- ล --	ซ ซ --	ล ล - ท	- รื - ม	- รื --	ท ท --	ล ล - ซ
มือซ้าย	- ร - ท	- ล - ซ	--- ล	--- ท	- ร - ม	- ร - ท	--- ล	--- ซ

ทำนองข้างต้นมีปรากฏ ณ ทำนองบรรทัดที่ 3 บรรทัดที่ 5 บรรทัดที่ 7 บรรทัดที่ 10 และบรรทัดที่ 12 โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงสำนวนใด ๆ เลย

ปรากฏการณ์กำหนดการใช้ระดับเสียงจำนวน 3 ทางและเป็นการเปลี่ยนระดับเสียงรูปแบบไม่ใช่สะพานเชื่อมเสียง

ประเด็นเรื่องของทางทั้ง 7 หรือระดับเสียง พบว่าเพลงตระเสื่อซอห์นเล็บปรากฏการใช้ระดับเสียง 3 ทางได้แก่ ทางนอก กลุ่มเสียงปัญจมูล โด เร มี ซอล ลา ทางใน กลุ่มเสียงปัญจมูล ซอล ลา ที เร มี และทางเพียงออล่าง กลุ่มเสียงปัญจมูล ฟา ซอล ลา โด เร โดยทำนองแต่ละบรรทัดมีรายละเอียดดังนี้

ทำนองบรรทัดที่ 1	ระดับเสียงทางนอก
ทำนองบรรทัดที่ 2	ระดับเสียงทางนอก
ทำนองบรรทัดที่ 3	ระดับเสียงทางใน
ทำนองบรรทัดที่ 4	ระดับเสียงทางเพียงออล่าง
ทำนองบรรทัดที่ 5	ระดับเสียงทางใน
ทำนองบรรทัดที่ 6	ระดับเสียงทางเพียงออล่าง
ทำนองบรรทัดที่ 7	ระดับเสียงทางใน
ทำนองบรรทัดที่ 8	ระดับเสียงทางเพียงออล่าง
ทำนองบรรทัดที่ 9	ระดับเสียงทางเพียงออล่าง
	(ร่วมกับเสียงนอกบันไดเสียงได้แก่ เสียงฟา)
ทำนองบรรทัดที่ 10	ระดับเสียงทางใน
ทำนองบรรทัดที่ 11	ระดับเสียงทางเพียงออล่าง
ทำนองบรรทัดที่ 12	ระดับเสียงทางใน
ทำนองบรรทัดที่ 13	ระดับเสียงทางเพียงออล่าง
ทำนองบรรทัดที่ 14	ระดับเสียงทางนอก
ทำนองบรรทัดที่ 15	ระดับเสียงทางนอก
ทำนองบรรทัดที่ 16	ระดับเสียงทางนอก

จากการกำหนดทางทั้ง 7 ปรากฏว่ามีการใช้ระดับเสียงทางนอกจำนวน 5 ทำนอง ทางในจำนวน 5 ทำนองและทางเพียงออล่างจำนวน 6 ทำนอง ถือเป็นกรกระจายกลุ่มเสียงที่มาเรียงร้อยเป็นทำนองตระเสื่อซอห์นเล็บในอัตราที่ใกล้เคียงกัน และจากการพิจารณาทำนองพบว่าไม่มีการใช้สะพานเชื่อมเสียง (Tonal Bridge) มาเชื่อมระหว่างการเปลี่ยนบันไดเสียง ถือเป็นกรเปลี่ยนบันไดเสียงแบบฉับพลัน โดยมีเสียงนอกบันไดเสียงเพียงทำนองบรรทัดเดียวได้แก่ทำนองทำนองบรรทัดที่ 9

นอกจากนี้ยังพบว่ากรกำหนดระดับเสียงในการขึ้นต้นเพลงและจบเพลงเป็น “ระดับเสียงทางนอก” เหมือนกัน และระดับเสียงทางนอกจะไม่ปรากฏระหว่างช่วงกลางเพลง ลักษณะดังกล่าวทำให้เพลงตระเสื่อซอห์นเล็บมีการกำหนดกลุ่มเสียงที่ได้น้ำหนักที่ดี มีความสมดุล

ปรากฏการณ์กำหนดสำนวนเพลงใช้รูปแบบ “อัตลักษณ์เข้าแบบ” ทั้งหมด

ประเด็นเรื่องของสำนวนเพลงพบว่าทำนองเพลงตระกูลเสียงซอลเป็นลักษณะอัตลักษณ์เข้าแบบทั้งหมด ไม่มีการฉายมือห่าง ๆ อย่างเพลงหน้าพาทย์

ปรากฏการณ์ใช้เสียงหลักที่เป็นเสียงซอล เกิดปรากฏการณ์ Pillar Tone

จากการพิจารณาทำนองเพลงพบว่าเสียงลูกตกท้ายบรรทัดโน้ตเพลงปรากฏเป็น “เสียงซอล” มากที่สุด โดยไม่ว่าทำนองเพลงจะถูกเรียงร้อยด้วยกลุ่มเสียงของทางนอก ทางใน หรือทางเพียงออล่าง ก็ยังปรากฏการเรียงร้อยทำนองไปสู่เสียงซอลทั้งสิ้น โดยทำนองเพลง 16 บรรทัดโน้ต มีทำนองมุ่งไปสู่ลูกตกเสียงซอลจำนวน 10 บรรทัดโน้ตดังนี้

ทำนองบรรทัดที่ 1	ระดับเสียงทางนอก	ลูกตกเสียงซอล
ทำนองบรรทัดที่ 2	ระดับเสียงทางนอก	ลูกตกเสียงซอล
ทำนองบรรทัดที่ 3	ระดับเสียงทางใน	ลูกตกเสียงซอล
ทำนองบรรทัดที่ 4	ระดับเสียงทางเพียงออล่าง	ลูกตกเสียงลา
ทำนองบรรทัดที่ 5	ระดับเสียงทางใน	ลูกตกเสียงซอล
ทำนองบรรทัดที่ 6	ระดับเสียงทางเพียงออล่าง	ลูกตกเสียงลา
ทำนองบรรทัดที่ 7	ระดับเสียงทางใน	ลูกตกเสียงซอล
ทำนองบรรทัดที่ 8	ระดับเสียงทางเพียงออล่าง	ลูกตกเสียงซอล
ทำนองบรรทัดที่ 9	ระดับเสียงทางเพียงออล่าง	ลูกตกเสียงซอล
		(ร่วมกับเสียงนอกบันไดเสียง ได้แก่ เสียงฟา)
ทำนองบรรทัดที่ 10	ระดับเสียงทางใน	ลูกตกเสียงซอล
ทำนองบรรทัดที่ 11	ระดับเสียงทางเพียงออล่าง	ลูกตกเสียงลา
ทำนองบรรทัดที่ 12	ระดับเสียงทางใน	ลูกตกเสียงซอล
ทำนองบรรทัดที่ 13	ระดับเสียงทางเพียงออล่าง	ลูกตกเสียงลา
ทำนองบรรทัดที่ 14	ระดับเสียงทางนอก	ลูกตกเสียงโด
ทำนองบรรทัดที่ 15	ระดับเสียงทางนอก	ลูกตกเสียงลา
ทำนองบรรทัดที่ 16	ระดับเสียงทางนอก	ลูกตกเสียงซอล

จากคำอธิบายข้างต้น ทำนองที่เรียงร้อยด้วยกลุ่มเสียงของระดับเสียงทางนอกปรากฏลูกตกเสียงซอล จำนวน 3 บรรทัดโน้ต ทำนองระดับเสียงทางในปรากฏลูกตกเสียงซอล จำนวน 5 บรรทัดโน้ตและระดับเสียงทางเพียงออล่างปรากฏลูกตกเสียงซอล จำนวน 2 บรรทัดโน้ต ลักษณะดังกล่าว

แสดงให้เห็นถึงปรากฏการณ์ Pillar Tone กล่าวคือเสียงที่ใช้เป็นหลัก ไม่ใช่เสียงที่ 1 ของบันไดเสียงที่เป็นหลักในการดำเนินทำนองนั่นเอง

จากการศึกษาทำนองเพลงหน้าพาทย์ที่มีความเกี่ยวข้องกับเสื่อ ปรากฏวิธีการประพันธ์สรุปดังนี้

ประการแรก พบว่าสำนวนเพลงมีการซ้ำทำนองเพลงแบบไม่ซ้ำซ้อน เป็นลักษณะอย่างเพลงสำนวนโบราณตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา

ประการที่สอง พบว่ามีการใช้สำนวนเพลงปรากฏทั้งสำนวนที่ฉายมีอย่างเพลงหน้าพาทย์และสำนวนที่เป็น “อัตลักษณ์เข้าแบบ” โดยเฉพาะปรากฏสำนวน “อัตลักษณ์เข้าแบบ” เป็นส่วนใหญ่ในการดำเนินทำนอง

ประการที่สาม พบว่ามีการกำหนดใช้ทำนองที่มาจากระดับเสียงที่เป็นหลักของประเภทวงดนตรีที่บรรเลงอยู่ โดยเพลงหน้าพาทย์ที่เกี่ยวข้องกับเสื่อบรรเลงด้วยวงปี่พาทย์พิธี จึงมีการกำหนดระดับเสียงทางใน ทางนอก เป็นหลักในการดำเนินทำนองและยังปรากฏระดับเสียงทางเพียงออล่างด้วย

ประการที่สี่ สำหรับเพลงตระเสื่อขบ ปรากฏลักษณะการดำเนินทำนองที่แสดงลักษณะหรือกริยาการก้าวเดินอย่างสุขุมของเสื่อ ด้วยการย้ำเสียงที่ห่างกันเป็นคู่ 5 และ คู่ 4 มุ่งไปสู่ลูกตกท้ายประโยคที่เสียงเดียวกัน แต่เพลงตระเสื่อซอนเล็บไม่มีทำนองเพลงใดที่แสดงกริยาอาการของสัตว์ด้วยเป็นลักษณะทำนองที่ปรากฏอยู่ทั่วไป

สรุปวิธีการประพันธ์เพลงหน้าพาทย์ที่เกี่ยวข้องกับเสื่อ

จากการพิจารณาทำนองเพลงพร้อมคำอธิบายข้างต้น อาจสรุปได้ว่า เพลงหน้าพาทย์ที่เกี่ยวข้องกับเสื่อ น่าจะเป็นเพียงการกำหนดคำว่า เสื่อ เพียงแต่ชื่อเพลงเท่านั้น แต่วิธีการประพันธ์เพลงนั้น เป็นไปตามหลักของประเภทเพลงหน้าพาทย์ทั้งเรื่องของการกำหนดกลุ่มเสียงที่ไม่ซ้ำซ้อน เป็นไปตามประเภทของวงปี่พาทย์พิธี การกำหนดสำนวนเพลงแบบโบราณที่มีการซ้ำทำนอง การกำหนดเสียงลูกตกที่มีการใช้เสียงหลักเป็นเสียงอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เสียงขึ้นต้นของทางที่เป็นประธานในการดำเนินทำนองเพลง

ทำนองเพลงลิลลาน

ทำนองท่อน 1

มือขวา	- ล - -	ซ ม - -	ดํ ดํ - -	รํ รํ - มํ	- - - -	- ดํ - รํ	- ดํ - มํ	- - - -
มือซ้าย	- - ซ ม	- - ร ด	- - - ร	- - - ม	- - - -	- ด - ร	- ด - ม	- - - -

มือขวา	- มํ - มํ	- มํ - -	มํ มํ - -	รํ รํ - ดํ	- - - -	- รํ - ดํ	- ฬ - ล	- - - -
มือซ้าย	- ซ - ล	- ซ - ม	- - - ร	- - - ด	- - - -	- ร - ด	- ฬ - ล	- - - -

มือขวา	- - ดํ ดํ	- รํ - ซ	- - - -	ซ ล - ดํ	- - - -	- รํ - ล	- รํ - ดํ	- - - -
มือซ้าย	- ด - -	- ร - ร	- ม - ฬ	- - - ด	- - - -	- รํ - ล	- ร - ด	- - - -

มือขวา	- - มํ มํ	- รํ - -	ดํ ดํ - -	ล ล - ซ	- - - ม	- - ซ ล	- ดํ - ซ	- - - -
มือซ้าย	- ม - -	- ร - ด	- - - ล	- - - ซ	- - - ฬ	- - - ล	- ด - ซ	- - - -

ทำนองเปลี่ยน ท่อน 2

มือขวา	- ล - -	ซ ม - -	ดํ ดํ - -	รํ รํ - มํ	- - - -	- - - -	- ร - ม	- ซ - ล
มือซ้าย	- - ซ ม	- - ร ด	- - - ร	- - - ม	- - - -	- - - -	- ล - ฬ	- ซ - ล

มือขวา	- ม - ซ	ล ดํ - ล	- - - ซ	- - - ม	- - - -	- - - -	- - - -	- ดํ - ดํ
มือซ้าย	- ฬ - ซ	- ด - ล	- - - ซ	- - - ฬ	- - - -	- - - -	- - - ด	- - - -

มือขวา	- - - ล	- ซ - -	ดํ ดํ - -	รํ รํ - มํ	- - - -	- - - -	- - - ดํ	- - - รํ
มือซ้าย	- - - ม	- ร - ด	- - - ร	- - - ม	- - - -	- - - -	- - - ด	- - - ร

จบเนื้อ รับร้องครึ่งจังหวะ

มือขวา	- - - -	- ดํ - ล	- - ดํ -	ดํ - - ล	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
มือซ้าย	- - - -	- ด - ม	- - - ล	- ซ - ม	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทธระ คมขำ เอื้อเพื่อทำนอง บันทึกลายมือทำนอง ผู้วิจัย บันทึกโน้ต ทำนองเพลง)

ทำนองเพลงสิงโลด

มือขวา	- ฟ - ซ	ล ซ - -	- - ร ม	- - ฟ ซ	- ฟ - ซ	ล ซ - -	- - ร ม	- - ฟ ซ
มือซ้าย	- ด - -	- - ฟ ม	ร ด - -	ร ม - -	- ด - -	- - ฟ ม	ร ด - -	ร ม - -

มือขวา	- ดํ - ล	- ซ - -	ฟ ฟ - -	ซ ซ - ล	- - ร ม	- - ร ร	- ร - -	- ล - ล
มือซ้าย	- ด - ล	- ซ - ฟ	- - - ซ	- - - ล	- ด - -	- ร - -	- ล - ล	- - - -

มือขวา	- ดํ - ร	- ดํ - -	ล ล - -	ซ ซ - ฟ	- ฟ - ซ	ล ซ - -	- - ร ม	- - ฟ ซ
มือซ้าย	- ด - ร	- ด - ล	- - - ซ	- - - ฟ	- ด - -	- - ฟ ม	ร ด - -	ร ม - -

มือขวา	- ดํ - ล	- ซ - -	ฟ ฟ - -	ซ ซ - ล	- - ดํ ล	- - - ซ	- - - ซ	- - ซ ซ
มือซ้าย	- ด - ล	- ซ - ฟ	- - - ซ	- - - ล	- - - -	ซ ฟ - ร	- - - ด	- ซ - -

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทระ คมขำ เอื้อเพื่อทำนอง บันทึกลายมือทำนอง ผู้วิจัย บันทึกโน้ต ทำนองเพลง)

จากทำนองเพลงสิงลานและเพลงสิงโลดปรากฏวิธีการประพันธ์ทำนองเพลง 4 ประเด็นหลัก

ประเด็นแรก พบว่าเพลงสิงลานมีการดำเนินทำนองในรูปแบบ “การลักจังหวะ” ซึ่งปรากฏในส่วนท้ายของบรรทัดเพลงท่อน 1 ทุกบรรทัด

ประเด็นที่สอง พบว่าเพลงสิงลาน มีการผสมผสานรูปแบบทำนอง 2 ระบบเข้าด้วยกันได้แก่ทำนองที่มีรูปแบบ “อัตลักษณ์เข้าแบบ” ผสมกับ “ทำนองบังคับทาง” โดยทำนองอัตลักษณ์เข้าแบบสามารถแปรทางเป็นทำนองทางพื้นสะดวก แต่ทำนองบังคับทางไม่ควรดำเนินทำนองเป็นทางพื้น และทำนองบังคับทางยังเป็นลักษณะการลักจังหวะด้วย ปรากฏชัดเจนในทำนองท่อน 1 บรรทัดที่ 1 - 4

ประเด็นที่สาม พบว่าเพลงสิงลานมีการดำเนินทำนองรูปแบบ “ทำนองฝาก” กล่าวคือมีการดำเนินทำนองที่ไม่จบวรรคจบกลุ่มทำนองใน 1 บรรทัดโน้ต แต่ทำการฝากทำนองต่อไปในบรรทัดต่อไปอีก และมีลักษณะการฝากตลอดการดำเนินทำนองของท่อน 2

ประเด็นที่สี่ พบว่าเพลงสิงโลดมีการดำเนินทำนองรูปแบบ “อัตลักษณ์เข้าแบบ” ทั้งเพลง

สรุปวิธีการประพันธ์เพลงหน้าพาทย์ที่เกี่ยวข้องกับลิ้ง

จากการพิจารณาทำนองเพลงพร้อมคำอธิบายข้างต้น อาจสรุปได้ว่า เพลงหน้าพาทย์ที่เกี่ยวข้องกับลิ้งจะปรากฏลักษณะทำนองที่มีความหลากหลายประกอบด้วยการดำเนินทำนอง 3 ลักษณะคือการลักจังหวะ การผสมผสานทำนองระหว่างทางพื้นกับทำนองบังคับทาง และมีการฝากทำนองระหว่างประโยคเพลง ลักษณะดังกล่าวอาจจะไปพ้องกับลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมของลิ้งซึ่งมักจะไม่หยุดนิ่ง ไม่สุขุม เรียบร้อย แต่มีลักษณะของความเคลื่อนไหวตลอดเวลา สอดคล้องกับวิธีการประพันธ์เพลงที่ทำการพิจารณาข้างต้น

ทำนองเพลงบาทสุกณี (เสมอตินนก) อัตราสองชั้น

บรรทัดที่ 1

มือขวา	---	ล	---	ร	---	ร	---	ล	---	ล	---	ร	---	ร	---	ล
มือซ้าย	---	ล	---	ล	---	ล	---	ล	---	ล	---	ล	---	ล	---	ล

บรรทัดที่ 2

มือขวา	---	ล	-	ฟ	--	---	ม	-	ม	-	ม	---	ร	-	ด	--	----	---	ร	
มือซ้าย	---	ล	--	ม	ร	----	---	ม	-	---	ล	--	ท	ล	---	ท	---	ท	---	ล

บรรทัดที่ 3

มือขวา	----	---	ร	----	---	ฟ	----	---	ฟ	----	---	ฟ	----	---	ฟ	----	---	ฟ
มือซ้าย	----	---	ล	----	---	ฟ	----	---	ฟ	----	---	ฟ	----	---	ฟ	----	---	ฟ

บรรทัดที่ 4

มือขวา	----	-	ม	-	ม	-	ฟ	ม	-	ม	-	ฟ	--	ด	ด	-	ท	-	ล	-	ช	-	ล	---	ล
มือซ้าย	---	ม	----	---	ท	---	ฟ	-	ด	--	-	ท	ล	-	ช	-	ล	-	ช	-	ล	-	ล	---	ล

บรรทัดที่ 5

มือขวา	----	-	ล	-	ล	---	ท	---	ล	--	ช	ฟ	-	ช	-	ล	-	ช	--	ฟ	ฟ	-	ช
มือซ้าย	---	ล	----	---	ท	---	ล	---	ฟ	---	ช	ฟ	-	ช	-	ล	-	ช	-	ฟ	---	ช	

บรรทัดที่ 6

มือขวา	-	ด	-	ล	-	ช	--	ฟ	ฟ	--	ช	ช	-	ล	-	ด	-	ร	-	ด	--	ล	ล	--	ช	ช	-	ฟ
มือซ้าย	-	ด	-	ล	-	ช	-	ฟ	---	ช	---	ล	-	ด	-	ร	-	ด	-	ล	---	ช	---	ช	---	ฟ		

บรรทัดที่ 7

มือขวา	----	-	ฟ	-	ฟ	-	ล	-	ล	-	ฟ	--	---	ร	-	ด	--	----	-	ฟ	--
มือซ้าย	---	ฟ	----	---	ฟ	--	ม	ร	---	ล	--	ท	ล	---	ท	---	ม				

บรรทัดที่ 8

มือขวา	---ม	-ฟ--	---ม	-ฟ--	----	---ร	-มฟม	---ร
มือซ้าย	-ร--	---ม	-ร--	---ท	---ล	---ล	----	รท-ล

บรรทัดที่ 9

มือขวา	----	-ร-ร	---ล	---ท	---ม	-ม--	---ร	-ร-ร
มือซ้าย	---ร	----	---ม	---ฟ	----	--รด	----	--ร-

บรรทัดที่ 10

มือขวา	---ล	-ท-ฟ	---ม	----	-ม--	-ร-ร	---ร	---ล
มือซ้าย	-ล--	---ม	---ร	---ท	--รด	--ร-	-ล--	---ล

บรรทัดที่ 11

มือขวา	----	-ล-ล	-ร-ท	-ล-ม	----	-ล-ล	--มฟ	-ล-ท
มือซ้าย	---ล	----	-ร-ท	-ล-ท	---ล	----	-ร--	-ล-ท

บรรทัดที่ 12

มือขวา	---ท	----	-ด-ด	---ท	--มฟ	-ล-ท	-ด-ท	-ล-ฟ
มือซ้าย	---ฟ	---ด	----	---ท	-ร--	-ล-ท	-ด-ท	-ล-ด

บรรทัดที่ 13

มือขวา	----	-ฟ-ฟ	-ล-ล	-ฟ--	---ร	-ด--	----	---ร
มือซ้าย	---ฟ	----	---ฟ	--มร	---ล	--ทล	---ท	---ล

บรรทัดที่ 14

มือขวา	-ด--	---ร	---ร	--มฟ	-ฟ--	-ม-ฟ	----	-ช-ล
มือซ้าย	--ทล	-ท-ล	-ล--	-ร--	--มร	----	-ม-ฟ	---ล

บรรทัดที่ 15

มือขวา	----	-ล-ล	-ร-ท	-ล-ฟ	---ม	---ฟ	---ล	-ท--
มือซ้าย	---ล	----	-ร-ท	-ล-ด	---ท	---ด	-ล--	-ท-ท

บรรทัดที่ 16

มือขวา	---ร	---ร	---ม	-ฟ-ร	----	--มม	-ฟ-ม	-ร-ท
มือซ้าย	---ช	-ร--	-ม--	-ฟ-ร	----	-ม--	-ฟ-ม	-ร-ฟ

บรรทัดที่ 17

มือขวา	----	---ล	-ท--	---ร	---ม	---ฟ	---ล	-ท-ล
มือซ้าย	----	-ล--	-ท-ท	---ล	---ท	---ด	-ล--	---ร

บรรทัดที่ 18

มือขวา	-----	--- ล	- ท - -	--- ร	--- ม	--- ฟ	--- ล	- ท - -
มือซ้าย	-----	- ล - -	- ท - ท	--- ล	--- ท	--- ด	- ล - -	- ท - ท

บรรทัดที่ 19

มือขวา	-----	--- ล	- ท - -	--- ร	--- ม	--- ฟ	--- ล	- ท - ล
มือซ้าย	-----	- ล - -	- ท - ท	--- ล	--- ท	--- ด	- ล - -	--- ร

บรรทัดที่ 20

มือขวา	-----	--- ล	- ท - -	--- ร	--- ม	--- ฟ	--- ล	- ท - -
มือซ้าย	-----	- ล - -	- ท - ท	--- ล	--- ท	--- ด	- ล - -	- ท - ท

บรรทัดที่ 21

มือขวา	-----	- ล - ฟ	-----	--- ร	-----	- ล - ฟ	--- ม	-----
มือซ้าย	-----	--- ม	-----	--- ล	- - -	--- ม	--- ร	--- ท

บรรทัดที่ 22

มือขวา	-----	- ล - ฟ	-----	--- ร	-----	- ล - ฟ	--- ม	-----
มือซ้าย	-----	--- ม	-----	--- ล	-----	--- ม	--- ร	--- ท

บรรทัดที่ 23

มือขวา	-----	- ฟ - ฟ	-- ม ฟ	- ล - ท	- ด - ม	- ด - -	ท ท - -	ล ล - ฟ
มือซ้าย	--- ฟ	--- ด	- ร - -	- ล - ท	- ด - ม	- ด - ท	--- ล	--- ด

*ทำนองบรรทัดที่ 24

มือขวา	--- ม	-----	- ด - ด	--- ท	-- ม ฟ	- ล - ท	- ด - ท	- ล - ฟ
มือซ้าย	--- ท	--- ด	-----	--- ท	- ร - -	- ล - ท	- ด - ท	- ล - ด

บรรทัดที่ 25

มือขวา	--- ล	- ท - ล	- ล - ล	- ฟ - -	-- ม ฟ	- ล - -	- ล - ฟ	-----
มือซ้าย	- ล - -	--- ร	--- ฟ	-- ม ร	- ร - -	--- ม	- ร - -	ม ร - ท

บรรทัดที่ 26

มือขวา	--- ร	--- ร	- ด - -	-----	--- ร	-----	-- ร ม	--- ร
มือซ้าย	--- ล	-----	-- ท ล	--- ท	--- ล	--- ท	- ด - -	--- ล

(รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรีถ่ายทอดทำนองเพลง อาจารย์ ดร.ภัทรระ คมขำ เอื้อเพื่อทำนอง บันทึก
ลายมือทำนอง ผู้วิจัย บันทึกโน้ตทำนองเพลง)

จากทำนองเพลงบาทสุกณีหรือเพลงเสมอตีนนก ซึ่งเป็นเพลงหน้าพาทย์ที่มีความเกี่ยวข้องกับนก มีลักษณะเฉพาะในการบรรเลงดังนี้

ประเด็นแรก เรื่องของโครงสร้างเมื่อพิจารณาจากการกำหนดจังหวะหน้าทับ ปรากฏว่า เพลงหน้าพาทย์นี้ใช้หน้าทับชำนาญเที่ยวหลังตีกำกับก่อน โดยหน้าทับชำนาญเที่ยวละ 8 บรรทัดโน้ต ตีหน้าทับ 2 เทียบกลับจะเท่ากับ 16 บรรทัดโน้ต หลังจากนั้นเป็นการตีหน้าทับลาจำนวน 16 ไม้ ซึ่งเท่ากับ 8 บรรทัดโน้ตและมีไม้ลาอีก 2 บรรทัดโน้ตสุดท้าย รวมทั้งสิ้นเป็นทำนองเพลง 26 บรรทัดโน้ต หากเป็นการดำเนินทำนองเพื่อประกอบการแสดงจะตีเพียง 14 ไม้ โดยตัดทำนองบรรทัดที่ 24 ออก เพราะฉะนั้นทำนองเพลงบาทสุกณีประกอบการแสดงจะเหลือทำนองเพียง 25 บรรทัดโน้ต เท่านั้น

จากประเด็นนี้จะเห็นได้ว่า เพลงนี้มีลักษณะพิเศษกล่าวคือมีการใช้หน้าทับ 2 ระบบ มาทำการตีกำกับทำนองติดต่อกัน

ประเด็นที่สอง ปรากฏรูปแบบทำนองฉายมือห่าง ๆ อย่างเพลงหน้าพาทย์เกือบทั้งเพลง โดยในส่วนของ การขึ้นต้นเพลงเป็นทำนองห่าง ๆ ไปจนท้ายทำนองบรรทัดที่ 4 และยังคงปรากฏการ ขยายมือเหลือเพียงห้องเพลงละ 2 มือคือมือซ้ายกับมือขวาได้แก่ทำนองบรรทัดที่ 8 และติดต่อกันด้วย ทำนองที่เป็นลักษณะการฉายมือห่าง ๆ ในบรรทัดที่ 9 - 10 และเมื่อเริ่มทำนองที่ตีกำกับด้วยหน้าทับ ลาได้แก่ทำนองบรรทัดที่ 17 - 22 พบว่าเป็นการฉายมือห่าง ๆ อย่างทำนองเพลงหน้าพาทย์ที่มีความชัดเจนมาก ก่อนที่จะนำไปสู่ทำนองส่วนท้ายเพลงที่มีทำนองถี่ขึ้นและฉายมือในทำนองบรรทัดที่ 26 ซึ่งเป็นทำนองจบในบรรทัดสุดท้าย

ประเด็นที่สาม เรื่องการกำหนดบันไดเสียง พบว่าเพลงเสมอตีนนกมีการกำหนด บันไดเสียงมากถึง 4 บันไดเสียง แต่มีบันไดเสียงประธานได้แก่ทางกลางแหบ โดยมีกลุ่มเสียงปัญจมูล เร มี ฟา ลา ที เป็นหลักในการดำเนินทำนองเกือบทั้งเพลง ส่วนบันไดเสียงที่มีการนำมาใช้อีก 3 บันไดเสียงเป็นการนำมาใช้เป็นส่วนน้อย รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.2 ตารางแสดงบันไดเสียงของเพลงบาทสกุณีหรือเสมอดีนนก

ทำนองบรรทัดที่	4 ห้องแรก	4 ห้องหลัง	ทำนองบรรทัดที่	4 ห้องแรก	4 ห้องหลัง
บรรทัดที่ 1	กลางแหบ	กลางแหบ	บรรทัดที่ 14	กลางแหบ	กลางแหบ
บรรทัดที่ 2	กลางแหบ	กลางแหบ	บรรทัดที่ 15	กลางแหบ	กลางแหบ
บรรทัดที่ 3	กลางแหบ	กลางแหบ	บรรทัดที่ 16	กลางแหบ	กลางแหบ
บรรทัดที่ 4	กลางแหบ	กลางแหบ	บรรทัดที่ 17	กลางแหบ	กลางแหบ
บรรทัดที่ 5	กลางแหบ	กลางแหบ	บรรทัดที่ 18	กลางแหบ	กลางแหบ
บรรทัดที่ 6	เพียงออล่าง	เพียงออล่าง	บรรทัดที่ 19	กลางแหบ	กลางแหบ
บรรทัดที่ 7	กลางแหบ	กลางแหบ	บรรทัดที่ 20	กลางแหบ	กลางแหบ
บรรทัดที่ 8	กลางแหบ	กลางแหบ	บรรทัดที่ 22	กลางแหบ	กลางแหบ
บรรทัดที่ 9	กลางแหบ	นอก	บรรทัดที่ 22	กลางแหบ	กลางแหบ
บรรทัดที่ 10	กลางแหบ	นอก	บรรทัดที่ 23	กลาง	กลาง
บรรทัดที่ 11	กลางแหบ	กลางแหบ	บรรทัดที่ 24	กลาง	กลาง
บรรทัดที่ 12	กลาง	กลาง	บรรทัดที่ 24	กลางแหบ	กลางแหบ
บรรทัดที่ 13	กลาง	กลาง	บรรทัดที่ 26	กลางแหบ	กลางแหบ

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า การกำหนดระดับเสียงทางรองอีก 3 บันไดเสียง ปรากฏเป็นจำนวนน้อยมาก โดยทางเพียงออล่างมีปรากฏ 1 บรรทัดโน้ต ทางกลางปรากฏ 4 บรรทัดโน้ตและทางกลางแหบผสมทางนอกปรากฏ 1 บรรทัดโน้ตเท่านั้น นอกจากนั้นเป็นทำนองที่เรียงร้อยด้วยทางกลางแหบมากถึง 19 บรรทัดโน้ต

สรุปวิธีการประพันธ์เพลงหน้าพาทย์ที่เกี่ยวข้องกับนก

อาจกล่าวได้ว่าทำนองเพลงที่มีความเกี่ยวข้องกับนก โดยศึกษาจากเพลงหน้าพาทย์ปรากฏหลักการและวิธีการประพันธ์ดังนี้

ประการแรก พบลักษณะท่วงทำนองจะเป็นทำนองที่แสดงลักษณะเฉพาะของประเภทของเพลงนั้น ๆ โดยไม่เน้นกิริยาท่าทางของสัตว์ โดยเพลงที่เกี่ยวข้องกับนกประเภทเพลงหน้าพาทย์ ก็จะแสดงท่วงทำนองที่เป็นลักษณะเฉพาะของเพลงหน้าพาทย์เป็นหลักในการดำเนินทำนอง

ประการที่สอง พบว่าการกำหนดทำนองเพลงยังคงกำหนดบันไดเสียงประธานเพียงบันไดเสียงเดียวและใช้เป็นจำนวนมาก ซึ่งในที่นี้ได้แก่ทางกลางแหบ แม้ว่าจะปรากฏความหลากหลาย

ของการกำหนดทำนองในกลุ่มบันไดเสียงอื่น ๆ โดยปรากฏมากถึง 4 บันไดเสียง แต่อีก 3 บันไดเสียง จะมีการนำมาใช้ตกแต่งทำนองเพลงเป็นส่วนน้อย

ประการที่สาม พบว่าการกำหนดหน้าทับสำหรับทำนองเพลง สามารถกำหนด ประเภทของจังหวะหน้าทับมากกว่า 1 ประเภท โดยในเพลงเสมอตินนกปรากฏการกำหนดจังหวะ หน้าทับชำนาญเที่ยวหลัง 2 รอบ หลังจากนั้นเป็นการตีด้วยหน้าทับลา ซึ่งมีการนำไปใช้ 2 รูปแบบ ถ้า เป็นการบรรเลงในพิธีกรรมจะตี 16 ไม้ลา หากเป็นการตีประกอบการแสดงจะใช้เพียง 14 ไม้ลา

3.2 วิธีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ประเภทเพลงโหมโรง

จากการรวบรวมข้อมูลเพลงประเภทเพลงโหมโรงที่มีชื่อเกี่ยวกับสัตว์ ปรากฏ 10 รายการ ได้แก่ โหมโรงกระแตไต่ไม้ ประพันธ์โดย หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) โหมโรงไอยเรศ ประพันธ์โดย นายช้อย สุนทรวาที โหมโรงกระแต ประพันธ์โดย นายชง่อน หงส์ทอง โหมโรง มโนราห์ราโอด ประพันธ์โดย นายเขียน สุขสายชล และนายพุ่ม บาปุยะวาทย์ โหมโรงสามม้า เรียบ เรียบโดย หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) โหมโรงม้ารำ ประพันธ์โดย หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) โหมโรงม้าสะบัดกีบ ประพันธ์โดย หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) โหมโรงราโค ประพันธ์โดย นายมนตรี ตราโมท โหมโรงวิหคครวญ ประพันธ์โดย นายชง่อน หงส์ทอง โหมโรงไอยรามงคล ประพันธ์โดย นายสุพจน์ โตสง่า ซึ่งเพลงโหมโรงที่มีชื่อเกี่ยวกับสัตว์นั้นจะเกิดขึ้น ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นมาจนถึงปัจจุบัน ในที่นี้ผู้วิจัยได้คัดเลือก เพลงโหมโรงสามม้า เรียบเรียง โดย หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) โดยการนำเพลงม้ารำ ม้าสะบัดกีบ ม้าย่อง มาเรียบเรียง เป็นเพลงโหมโรงและจบด้วยเพลงวา ตามรูปแบบของเพลงโหมโรง ซึ่งทำนองเพลงจะแสดงถึงลักษณะ กิริยาของม้าในท่วงที่ต่าง ๆ ผู้วิจัยเห็นสมควรว่าควรศึกษาท่วงทำนองเพลงต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับ ลักษณะของสัตว์ รวมถึงศึกษาแนวคิดและวิธีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ ประเภทเพลงโหมโรงที่ทำการคัดเลือกมีดังนี้

เพลงโหมโรงสามม้า

เพลงม้ารำ

เที่ยวแรก

มือขวา	--- ตั้	--- รี้	--- มี่	--- มี่	มี่ มี่ - รี้	- ตั้ - มี่	- รี้ - ตั้	- ท - ล
มือซ้าย	--- ด	--- ร	--- ม	--- ล	ซ ม - ร	- ด - ม	- ร - ด	- ท - ล

มือขวา	- ตั้ - ม	- ตั้ - -	ล ล - -	ซ ซ - ฟ	- - ซ ล	ตั้ ล - -	ซ ล - -	ซ ฟ - -
มือซ้าย	- ด - ม	- ด - ล	--- ซ	--- ฟ	- ฟ - -	- - ซ ฟ	- - ซ ฟ	- - ม ร

มือขวา	ร - ซ -	ซ - ซ -	ด - - ด	- ด - ด	- ด - ร	ม ร - -	- - ล ท	- - ด ร
มือซ้าย	- ร - ร	- ร - ร	- ด ท -	ท - ท -	- ฟ - -	- - ด ท	ล ซ - -	ล ท - -

มือขวา	ซ - ตั้ -	ตั้ - ตั้ -	ร - ซ -	ซ - ซ -	ซ ม - -	ล ซ - -	- - ร ม	- - ฟ ซ
มือซ้าย	- ซ - ซ	- ซ - ซ	- ร - ร	- ร - ร	- - ร ด	- - ฟ ม	ร ด - -	ร ม - -

มือขวา	ตั้ - รี้ -	รี้ - รี้ -	ซ - ล -	ล - ล -	ตั้ รี้ - -	รี้ ตั้ - -	ตั้ ล - -	ล ซ - -
มือซ้าย	- ตั้ - ตั้	- ตั้ - ตั้	- ซ - ซ	- ซ - ซ	- - ตั้ ล	- - ล ซ	- - ซ ฟ	- - ฟ ม

มือขวา	- ล - ด	- ล - ด	- ล - ด	- ล - ด	--- ด	ร ม ฟ ซ	-----	--- ซ
มือซ้าย	ซ - ซ -	ซ - ซ -	ซ - ซ -	ซ - ซ -	- - ซ -	-----	--- ซ	-----

มือขวา	- - รี้ -	มี่ รี้ - -	- - รี้ -	มี่ รี้ - -	- - รี้ -	มี่ รี้ - -	รี้ ตั้ - -	ตั้ ล - -
มือซ้าย	--- ร	- - ตั้ ล	--- ร	- - ตั้ ล	--- ร	- - ตั้ ล	- - ล ซ	- - ซ ฟ

มือขวา	--- ฟ	- - ซ ล	- รี้ - -	ตั้ ล - -	- - ซ ล	ตั้ ล - -	ซ ล - -	ซ ฟ - -
มือซ้าย	- ด - -	- ฟ - -	- - ตั้ ล	- - ซ ฟ	- ฟ - -	- - ซ ฟ	- - ซ ฟ	- - ม ร

มือขวา	ช - ล -	ล - ล -	ช - ล -	ล - ล -	ร - ม -	ม - ม -	ร - ม -	ม - ม -
มือซ้าย	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร

มือขวา	- ด - ร	ม ร - -	- - ล ๓	- - ด ร	ม ร - -	- - ด ร	ม ร - ร	- - - -
มือซ้าย	- ช - -	- - ด ๓	ล ช - -	ล ๓ - -	- - ด ๓	ล ๓ - -	- - ด -	ด ๓ ล ช

มือขวา	(ช - ม ช	- - ม ช	- - ม ช	- - ช ช)	๓ - ล ๓	- - ล ๓	- - ล ๓	- - ๓ ๓
มือซ้าย	(- ร - -	ม ร - -	ม ร - -	- ช - -)	- ช - -	ล ช - -	ล ช - -	- ๓ - -

มือขวา	- - ล ๓	- รี้ - มี่	- มี่ - มี่	- รี้ - ๓	- รี้ - มี่	- รี้ - -	๓ ๓ - -	ล ล - ช
มือซ้าย	- ช - -	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ๓	- ร - ม	- ร - ๓	- - - ล	- - - ช

มือขวา	- - ร ร	- - ม ม	- - ฟ ฟ	- - ช ช	- - ร ร	- - ช ช	- - ล ล	- - ๓ ๓
มือซ้าย	- - - ล	- - - ๓	- - - ด	- - - ช	- - - ล	- - - ช	- - - ล	- - - ๓

มือขวา	- - ล ๓	- รี้ - มี่	- มี่ - มี่	- รี้ - ๓	- รี้ - มี่	- รี้ - -	๓ ๓ - -	ล ล - ช
มือซ้าย	- ช - -	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ๓	- ร - ม	- ร - ๓	- - - ล	- - - ช

กลับต้น

เที่ยวเปลี่ยน

มือขวา	- - ดํ ดํ	- - ล ล	- - ช ช	- - ฟ ฟ	- - ด ด	- - ฟ ฟ	- - ช ช	- - ล ล
มือซ้าย	- - - ด	- - - ล	- - - ช	- - - ฟ	- - - ช	- - - ฟ	- - - ช	- - - ล

มือขวา	- - ดํ ดํ	- - ล ล	- - ช ช	- - ฟ ฟ	- - - ล	- - - ช	- - - ฟ	- - - ร
มือซ้าย	- - - ด	- - - ล	- - - ช	- - - ฟ	- - ช -	ช ฟ ม -	ฟ ม ร -	ม ร ด -

มือขวา	- - - -	๓ ด ร ม	- - - ม	- - - ม	- - ร -	- - - -	- - - ร	- - - ร
มือซ้าย	- - ช ล	- - - -	- - ช ม	- - ช ม	- - - ช	ล ๓ ด ร	- - ม ร	- - ม ร

มือขวา	- - ร ด	- - - -	- - - ช	ล ๓ ด ร	ช ม - -	ล ช - -	- - ร ม	- - ฟ ช
มือซ้าย	- - - -	๓ ล ช ร	- - ร -	- - - -	- - ร ด	- - ฟ ช	ร ด - -	ร ม - -

มือขวา	ดํ - รํ -	รํ - รํ -	ซ - ล -	ล - ล -	ดํ รํ - -	รํ ดํ - -	ดํ ล - -	ล ซ - -
มือซ้าย	- ดํ - ดํ	- ดํ - ดํ	- ซ - ซ	- ซ - ซ	- - ดํ ล	- - ล ซ	- - ซ ฟ	- - ฟ ม

มือขวา	- ล - ด	- ล - ด	- ล - ด	- ล - ด	- - - ด	ร ม ฟ ซ	- - - -	- - - ซ
มือซ้าย	ซ - ซ -	ซ - ซ -	ซ - ซ -	ซ - ซ -	- - ซ -	- - - -	- - - ซ	- - - -

มือขวา	- - รํ -	มํ รํ - -	- - รํ -	มํ รํ - -	- - รํ -	มํ รํ - -	รํ ดํ - -	ดํ ล - -
มือซ้าย	- - - ร	- - ดํ ล	- - - ร	- - ดํ ล	- - - ร	- - ดํ ล	- - ล ซ	- - ซ ฟ

มือขวา	- - - ฟ	- - ซ ล	- รํ - -	ดํ ล - -	- ฟ ซ ล	ดํ ล - -	ซ ล - -	ซ ฟ - -
มือซ้าย	- ด - -	- ฟ - -	- - ดํ ล	- - ซ ฟ	ด - - -	- - ซ ฟ	- - ซ ฟ	- - ม ร

มือขวา	- - - -	- - - -	ซ - ล -	ล - ล -	- - - -	- - - -	ร - ม -	ร - ม -
มือซ้าย	- - - -	- - - -	- ซ - ซ	- ซ - ซ	- - - -	- - - -	- ร - ร	- ร - ร

มือขวา	- ด - ร	ม ร - -	- - ล ๗	- - ด ร	ม ร - -	- - ด ร	ม ร - ร	- - - -
มือซ้าย	- ซ - -	- - ด ๗	ล ซ - -	ล ๗ - -	- - ด ๗	ล ๗ - -	- - ด -	ด ๗ ล ซ

มือขวา	ซ - ม ซ	- - ม ซ	- - ม ซ	- - ซ ซ	๗ - ล ๗	- - ล ๗	- - ล ๗	- - ๗ ๗
มือซ้าย	- ร - -	ม ร - -	ม ร - -	- ซ - -	- ซ - -	ล ซ - -	ล ซ - -	- ๗ - -

มือขวา	- - - ๗	- รํ - มํ	- มํ - มํ	- รํ - ๗	- รํ - มํ	- รํ - -	๗ ๗ - -	ล ล - ซ
มือซ้าย	- ซ ล -	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ๗	- ร - ม	- ร - ๗	- - - ล	- - - ซ

มือขวา	- - ร ร	- - ม ม	- - ฟ ฟ	- - ซ ซ	- - ร ร	- - ซ ซ	- - ล ล	- - ๗ ๗
มือซ้าย	- - - ล	- - - ๗	- - - ฟ	- - - ซ	- - - ล	- - - ซ	- - - ล	- - - ๗

มือขวา	- - ล ๗	- รํ - มํ	- มํ - มํ	- รํ - ๗	- รํ - มํ	- รํ - -	๗ ๗ - -	ล ล - ซ
มือซ้าย	- ซ - -	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ๗	- ร - ม	- ร - ๗	- - - ล	- - - ซ

มือขวา	- ฟ - ท	- ตี - รี่	- รี่ - รี่	- ตี - ท	-- รี่ รี่	- ตี --	ท ท --	ล ล - ซ
มือซ้าย	- ด - ท	- ด - ร	- ฟ - ร	- ด - ท	- ร --	- ด - ท	--- ล	--- ซ

มือขวา	-- ตี ตี	-- ล ล	-- ซ ซ	-- ฟ ฟ	ซ ฟ --	ซ ล - ซ	----	----
มือซ้าย	--- ด	--- ล	--- ซ	--- ฟ	-- ม ฟ	--- ซ	----	----

มือขวา	-- ฟ ซ	ล ซ --	-- ร ม	-- ฟ ซ	ตี ล --	ซ ล - ล	-- ซ ล	-- ท ตี
มือซ้าย	ร ม --	-- ฟ ม	ร ด --	ร ม --	-- ซ ฟ	-- ซ -	ซ ฟ --	ซ ล --

มือขวา	-- ซ ซ	-- ล ล	-- ท ท	-- ตี ตี	-- ซ ซ	-- ตี ตี	-- รี่ รี่	-- มี่ มี่
มือซ้าย	--- ร	--- ม	--- ฟ	--- ซ	--- ร	--- ด	--- ร	--- ม

มือขวา	-- ร ม	- ซ - ล	- ตี - ล	- ซ - ม	- ซ - ตี	- รี่ - มี่	- มี่ - มี่	- รี่ - ตี
มือซ้าย	- ด --	- ซ - ล	- ด - ล	- ซ - ท	- ร - ด	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ด

มือขวา	-- มี่ มี่	-- มี่ มี่	-- รี่ รี่	-- ตี ตี	-- ซ ซ	-- ตี ตี	-- ท ท	-- ล ล
มือซ้าย	--- ซ	--- ม	--- ร	--- ด	--- ร	--- ด	--- ท	--- ล

มือขวา	- รี่ - มี่	- รี่ --	ท ท --	ล ล - ซ	-- ร ม	- ซ - ล	- ซ --	ล ล - ซ
มือซ้าย	- ร - ม	- ร - ท	--- ล	--- ซ	- ด --	- ซ - ล	- ซ - ล	--- ซ

กลับต้น

ม้ายอง

มือขวา	-- มี่	- มี่ --	รี่ รี่ --	ตี้ ตี้ --	ซซ --	ลล --	ทท --	ตี้ ตี้ - รี่
มือซ้าย	- ม --	- ซ - ร	--- ค	--- ซ	--- ล	--- ท	--- ค	--- ร

มือขวา	-----	-----	- ซ --	รร - ม	-- ร ม	-- ร ร	-----	-----
มือซ้าย	-----	-----	- ร - ล	--- ท	- ค --	- ล --	-----	-----

มือขวา	- ล --	ซ ม --	ร ม - ร	-----	-- ค -	-- ร ม	-- ร ม	-- ฟ ซ
มือซ้าย	-- ซ ม	-- ร ค	--- ล	-----	- ซ --	- ค --	ร ค --	ร ม --

มือขวา	- ร - ซ	- ล - ท	- รี่ - ท	- ล - ซ	ล - ท -	ท - ล -	ซ - ล -	ล - ซ -
มือซ้าย	- ล - ซ	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ซ	- ซ - ล	- ซ - ม	- ม - ซ	- ม - ร

มือขวา	-- ร ม	- ซ - ม	-- ร ม	-- ฟ ซ	-- ซ ล	ตี้ ล --	ซ ล --	ซ ฟ --
มือซ้าย	- ค --	ร - ร -	ร ค --	ร ม --	- ฟ --	-- ซ ฟ	-- ซ ฟ	-- ม ร

มือขวา	-----	- ท - ท	- รี่ - ท	- ล - ซ	- ม --	รร --	ซซ --	ลล - ท
มือซ้าย	--- ท	-----	- ร - ท	- ล - ซ	- ท - ล	--- ซ	--- ล	--- ท

CHULALONGKORN UNIVERSITY

มือขวา	- มี่ --	รี่ ท --	--- ซ	-- ล ท	- ตี้ - รี่	มี่ รี่ --	-- ล ท	ตี้ -- รี่
มือซ้าย	-- รี่ ท	-- ล ซ	- ร --	- ซ --	- ซ --	-- ค ท	ล ซ --	- ร --

มือขวา	-----	-----	- ซ --	รร - ม	-- ร ม	-- ฟ ซ	-----	-----
มือซ้าย	-----	-----	- ร - ล	--- ท	- ค --	ร ม --	-----	-----

มือขวา	- ร - ซ	- ล - ท	- รี่ - ท	- ล - ซ	-- ท -	ท - ล -	ซ - ล -	ล - ซ -
มือซ้าย	- ล - ซ	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ซ	--- ล	- ซ - ม	- ม - ซ	- ม - ร

มือขวา	-- ซ ซ	-- ม ม	-- ร ร	-- ด ด	ร ด --	ร ม - ร	-----	-----
มือซ้าย	---- ซ	---- ท	---- ล	---- ซ	-- ท ด	---- ล	-----	-----

มือขวา	- ล --	ซ ม --	ร ม - ร	-----	---- ด	-- ร ม	-- ร ม	-- ฟ ซ
มือซ้าย	-- ซ ม	-- ร ด	---- ล	-----	- ซ --	- ด --	ร ด --	ร ม --

มือขวา	- ร - ซ	- ล - ท	- รี่ - ท	- ล - ซ	ล - ท -	ท - ล -	ซ - ล -	ล - ซ -
มือซ้าย	- ล - ซ	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ซ	- ซ - ล	- ซ - ม	- ม - ซ	- ม - ร

มือขวา	-- ร ม	- ซ - ม	-- ร ม	-- ฟ ซ	-- ซ ล	ดี่ ล --	ซ ล --	ซ ฟ --
มือซ้าย	- ด --	ร - ร -	ร ด --	ร ม --	- ฟ --	-- ซ ฟ	-- ซ ฟ	-- ม ร

มือขวา	-- ร ด	-----	---- ซ	ล ท ด ร	-- ม -	ร ม ฟ ซ	---- ล	-----
มือซ้าย	---	ท ล ซ ร	-- ร -	-----	---- ด	-----	-- ฟ -	ซ ฟ ม ร

กลับต้น

(เพื่อวกกลับต้น แทนบรรทัดที่ 1 เหลือม)

มือขวา	-- ซ ฟ	-----	---- ด	ร ม ฟ ซ	-- ล -	ซ ล ท ดี่	---- รี่	-----
มือซ้าย	-----	ม ร ด ซ	-- ซ -	-----	---- ฟ	-----	-- ท -	ด ท ล ซ

ลงท้ายเพลงวา

มือขวา	- มี่ รี่ ท	- ล - รี่	---- ท	---- ล	---- ซ	---- ฟ	---- ม	---- ร
มือซ้าย	- ม ร ท	- ล - ร	---- ท	---- ล	---- ซ	---- ฟ	---- ม	---- ร

(อาจารย์ณรงค์ฤทธิ์ คงปิ่น เอื้อเพื่อทำนอง ผู้วิจัย บันทึกโน้ตทำนองเพลง)

จากทำนองเพลงโหมโรงสามม้าปรากฏวิธีการประพันธ์ทำนองเพลง 4 ประเด็นหลัก

ประเด็นแรก พบว่าเพลงโหมโรงสามม้า เพลงม้ารำมีการดำเนินทำนองในรูปแบบ “การเน้นย้ำเสียง” ตัวอย่างเช่น

มือขวา	ร - ช -	ร - ช -	ด - - ด	- ด - ด	- ด - ร	ม ร - -	- - ล ท	- - ด ร
มือซ้าย	- ร - ร	- ร - ร	- ด ท -	ท - ท -	- พ - -	- - ด ท	ล ช - -	ล ท - -

มือขวา	ช - ด -	ด - ด -	ร - ช -	ช - ช -	ช ม - -	ล ช - -	- - ร ม	- - พ ช
มือซ้าย	- ช - ช	- ช - ช	- ร - ร	- ร - ร	- - ร ด	- - พ ม	ร ด - -	ร ม - -

มือขวา	ด - ร -	ร - ร -	ช - ล -	ล - ล -	ด ร - -	ร ด - -	ด ล - -	ล ช - -
มือซ้าย	- ด - ด	- ด - ด	- ช - ช	- ช - ช	- - ด ล	- - ล ช	- - ช พ	- - พ ม

มือขวา	- ล - ด	- ล - ด	- ล - ด	- ล - ด	- - - ด	ร ม พ ช	- - - -	- - - ช
มือซ้าย	ช - ช -	ช - ช -	ช - ช -	ช - ช -	- - ช -	- - - -	- - - ช	- - - -

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้วิธีการเน้นย้ำเสียงเพื่อให้เกิดความชัดเจนของเสียงนั้น ๆ ทั้งนี้ยังพบว่าการเน้นย้ำเสียงด้วยวิธีการโดดเสียงสูงต่ำสลับกันไป ปรากฏชัดเจนดังตัวอย่างข้างต้นในสำนวนทำ เปรียบเสมือนการกระโดดโลดเต้นของม้าอย่างเป็นจังหวะและมีระเบียบซึ่งคล้ายกับการเต้นรำของมนุษย์

ประเด็นที่สอง พบว่าเพลงโหมโรงสามม้า เพลงม้าสะบัดก็มีการดำเนินทำนองในรูปแบบ “การเน้นย้ำเสียง” ตัวอย่างเช่น

มือขวา	- - ด ด	- - ร ร	- - ด ด	- - ช ช	- - ช -	ร ม พ ช	- - - -	- - - -
มือซ้าย	- - - ด	- - - ร	- - - ด	- - - ช	- - - ด	- - - -	- - - -	- - - -

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่า มีการเน้นย้ำเสียงแต่ไม่มีลักษณะของการเน้นย้ำเสียงด้วยการโดดข้ามเสียงไปมา ซึ่งจากตัวอย่างข้างต้นเป็นการเน้นย้ำเสียงเดิมในสำนวนทำ และยังพบการหยุดทำนองก่อนจบจังหวะด้วยวิธีการเรียงเสียง แล้วจึงหยุดเสียงอย่างฉับพลัน ซึ่งปรากฏในสำนวนรับ เปรียบเสมือนการสะบัดของม้าอย่างรวดเร็ว

ประเด็นที่สาม พบว่าเพลงโหมโรงสามม้า เพลงม้าย่องมีการดำเนินทำนองในรูปแบบ “การลัดจังหวะของทำนอง” ตัวอย่างเช่น

มือขวา	-----	-----	- ซ - -	ร ร - ม	- - ร ม	- - ร ร	-----	-----
มือซ้าย	-----	-----	- ร - ล	- - - ทุ	- ด - -	- ล - -	-----	-----

มือขวา	- ล - -	ซ ม - -	ร ม - ร	-----	- - ด -	- - ร ม	- - ร ม	- - ฟ ซ
มือซ้าย	- - ซ ม	- - ร ด	- - - ล	-----	- ซ - -	- ด - -	ร ด - -	ร ม - -

จากตัวอย่างข้างต้นจะปรากฏรูปแบบการลัดจังหวะของทำนองอย่างชัดเจน ซึ่งก็จบกลอนเพลงด้วยเสียงเดิม คือ เสียงเร เปรียบเสมือนการเดินทางของม้าซึ่งเมื่อเดินไประยะหนึ่งก็หยุดอย่างกะทันหันแล้วจึงเดินต่อไป

ประเด็นที่สี่ พบว่าเพลงโหมโรงสามม้า ทุกเพลงที่ประกอบในโหมโรงนี้ มีการดำเนินทำนองรูปแบบ “อัตลักษณ์เข้าแบบ” ผสมผสานกับทำนอง “บังคับทาง” คือสามารถประดิษฐ์ทางขึ้นได้โดยยึดโครงสร้างของเพลงและเป็นการบังคับ ไม่เหมาะสมที่จะแปรทำนองเพราะทำนองคือกิริยาท่าทางของสัตว์ได้แก่ ม้า นั่นเอง

สรุปวิธีการประพันธ์เพลงโหมโรงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์

อาจกล่าวได้ว่าทำนองเพลงที่มีความเกี่ยวข้องกับสัตว์ โดยศึกษาจากเพลงโหมโรงปรากฏหลักการและวิธีการประพันธ์ดังนี้

ประการแรก พบลักษณะท่วงทำนองจะเป็นทำนองในรูปแบบการเน้นย้ำเสียงด้วยวิธีการโดดเสียงไปมา และเน้นย้ำเสียงเพื่อเรียงเสียงในแนววิถีขึ้นเพื่อหยุดทำนองก่อนจบจังหวะ เปรียบเสมือนการกระโดดโลดเต้นของสัตว์อย่างมีระเบียบ หรืออาจจะเปรียบกับการขยับตัวของสัตว์อย่างรวดเร็ว

ประการที่สอง พบว่าการกำหนดท่วงทำนองในรูปแบบของ “อัตลักษณ์เข้าแบบ” ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่ได้บรรเลงเพลงนี้สามารถคิดกลอนเพลงเป็นทางของเครื่องมือ หรือเป็นทางผสมทำนองบังคับทางของตนเองได้

ประการที่สาม พบว่ามีการใช้ทำนองเพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ชนิดเดียวกันมาเรียงร้อยต่อกันเปรียบเสมือนเป็นท่อน ๆ ของบทเพลง

3.3 วิธีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ประเภทเพลงดับ

จากการรวบรวมข้อมูลเพลงประเภทเพลงดับที่มีชื่อเกี่ยวกับสัตว์ ปรากฏ 7 รายการได้แก่ ดับดับภุมริน ประพันธ์โดย หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ดับกระแตไต่ไม้ พระนิพนธ์ใน สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมขุนเพชรบูรณ์อินทราชัย ดับนก พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ดับนาคบาศ ประพันธ์โดย พระประดิษฐไพเราะ (ตาด และหลวงเสนาะดุริยางค์ (ทองดี) ซึ่งเป็นเพลงที่อยู่ในสมัยรัชกาลที่ 4 - รัชกาลที่ 6 ดับนกสี่ชมพู ประพันธ์โดย จางวางท้าว พาทย์โกศล ไม่ทราบปีที่ประพันธ์ ดับกระแตไต่ไม้และดับนกกะจอก ซึ่งไม่ทราบนามและปีที่ประพันธ์ ในที่นี้ผู้วิจัยจะได้ทำการคัดเลือกทำนองเพลงดับ 3 เพลงมาทำการศึกษา โดยคัดเลือกเพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ประเภทนก 2 เพลง และสัตว์ประเภทแมลงจำนวน 1 เพลง ซึ่งมีทั้งแมลงและนกอยู่ในเพลงเดียวกัน โดยที่เพลงหนึ่งเป็นทำนองเพลงของเก่าซึ่งไม่ปรากฏนามผู้แต่ง และปีที่ทำการประพันธ์ ผู้วิจัยเห็นสมควรว่าควรศึกษาทำนองเพลงต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับลักษณะของสัตว์ ลักษณะพิเศษที่พบเห็นในเพลงดับซึ่งเกี่ยวข้องกับสัตว์ รวมถึงศึกษาแนวคิดและวิธีการประพันธ์เพลงดับซึ่งเกี่ยวข้องกับสัตว์ที่ทำการคัดเลือกมีดังนี้

ดับนก

นกโพระดก

มือขวา	--- มี่	--- มี่	--- รี่	--- ท	- มี่ - -	รี่ ท - -	- - ท รี่	- รี่ - รี่
มือซ้าย	--- ซุ	--- ม	--- ร	--- ท	--- รี่ ท	- - ล ซ	- ล - -	- ล - ท

มือขวา	-----	--- รี่	- - มี่ -	มี่ รี่ - รี่	-----	--- ท	- ท ท ท	- ท - ท
มือซ้าย	-----	--- ท	--- รี่	- ล - ท	-----	--- ท	- ท ท ท	- ท - ท

มือขวา	- ร ม ร	- ร ม ซ	ซ ซ ซ ซ	-----	- ล ท ล	- - ซ -	ซ ซ ซ ซ	-----
มือซ้าย	ร - - -	ท - - ซ	ซ ซ ซ ซ	-----	ล - - -	ซ ม - ร	ซ ซ ซ ซ	-----

มือขวา	- ร ม ร	- ร ม ซ	ซ ซ ซ ซ	-----	- ล ท ล	- - ซ -	ซ ซ ซ ซ	-----
มือซ้าย	ร - - -	ท - - ซ	ซ ซ ซ ซ	-----	ล - - -	ซ ม - ร	ซ ซ ซ ซ	-----

มือขวา	-----	- ล ท ล	-- ซ -	ซ ซ ซ ซ	-----	- ล ท ล	-- ซ -	ซ ซ ซ ซ
มือซ้าย	-----	ล ---	ซ ม - ร	ซ ซ ซ ซ	-----	ล ---	ซ ม - ร	ซ ซ ซ ซ

มือขวา	-----	ซ ฟ --	-----	- ฟ --	-----	ซ ฟ --	-----	- ฟ --
มือซ้าย	-----	-- ม ร	-----	ด - ม ร	-----	-- ม ร	-----	ด - ม ร

มือขวา	ซ ฟ --	- ฟ --	ซ ฟ --	- ฟ --	-- ม -	ม - ม -	ม - ม -	- ม --
มือซ้าย	-- ม ร	ด - ม ร	-- ม ร	ด - ม ร	---- ร	- ร - ร	- ร - ร	---- ร

มือขวา	- ร - ร	--- ม	--- ซ	--- ล
มือซ้าย	- ล - ล	--- ท	--- ซ	--- ล

แม่ศรี

มือขวา	-- ร ม	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ม	- ร - ซ	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ซ
มือซ้าย	- ท --	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ท	- ล - ซ	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ซ

มือขวา	- - ร ม	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ม	- ม --	ร ร --	ม ม --	ซ ซ - ล
มือซ้าย	- ท --	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ท	- ท - ล	--- ท	--- ซ	--- ล

มือขวา	-- ร ม	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ม	- ร - ซ	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ซ
มือซ้าย	- ท --	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ท	- ล - ซ	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ซ

นกกางเขน

มือขวา	--- ท	--- ล	--- ซ	--- ม	- ล --	ซ ม --	-- ม ซ	- ซ - ซ
มือซ้าย	--- ท	--- ล	--- ซ	--- ท	-- ซ ม	-- ร ท	- ร --	- ร - ม

มือขวา	-----	--- ซ	-- ล -	ล ซ - ซ	-----	--- ม	- ม ม ม	- ม - ม
มือซ้าย	-----	--- ร	--- ซ	- ร - ม	-----	--- ม	- ม ม ม	- ม - ม

มือขวา	-----	ล - ท -	-----	ท - ร -	-----	ร - ม -	-----	ม - ซ -
มือซ้าย	-----	- ล - ล	-----	- ท - ท	-----	- ร - ร	-----	- ม - ม

มือขวา	-----	ล - ท -	-----	ซ - ล -	-----	ฟ - ซ -	-----	ม - ฟ -
มือซ้าย	-----	- ล - ล	-----	- ซ - ซ	-----	- ฟ - ฟ	-----	- ม - ม

มือขวา	-----	ล - ท -	-----	ท - ร -	-----	ร - ม -	-----	ม - ซ -
มือซ้าย	-----	- ล - ล	-----	- ท - ท	-----	- ร - ร	-----	- ม - ม

มือขวา	-----	ล - ท -	-----	ซ - ล -	-----	ฟ - ซ -	-----	ม - ฟ -
มือซ้าย	-----	- ล - ล	-----	- ซ - ซ	-----	- ฟ - ฟ	-----	- ม - ม

มือขวา	-----	ล - ท -	-----	ซ - ล -	-----	ฟ - ซ -	-----	ม - ฟ -
มือซ้าย	-----	- ล - ล	-----	- ซ - ซ	-----	- ฟ - ฟ	-----	- ม - ม

มือขวา	-----	ล - ท -	-----	ซ - ล -	-----	ฟ - ซ -	-----	ม - ฟ -
มือซ้าย	-----	- ล - ล	-----	- ซ - ซ	-----	- ฟ - ฟ	-----	- ม - ม

มือขวา	- - ท -	- - ร -	- - ม -	- - ซ -	- - ท -	- - ล -	- - ซ -	- - ฟ -
มือซ้าย	- ล - ล	- ท - ท	- ร - ร	- ม - ม	- ล - ล	- ซ - ซ	- ฟ - ฟ	- ม - ม

มือขวา	- - ท -	- - ร -	- - ม -	- - ซ -	- - ท -	- - ล -	- - ซ -	- - ฟ -
มือซ้าย	- ล - ล	- ท - ท	- ร - ร	- ม - ม	- ล - ล	- ซ - ซ	- ฟ - ฟ	- ม - ม

มือขวา	- - ท -	- - ล -	- - ซ -	- - ฟ -	- - ท -	- - ล -	- - ซ -	- - ฟ -
มือซ้าย	- ล - ล	- ซ - ซ	- ฟ - ฟ	- ม - ม	- ล - ล	- ซ - ซ	- ฟ - ฟ	- ม - ม

มือขวา	-----	ล ซ - -	-----	- ซ - -	-----	ล ซ - -	-----	- ซ - -
มือซ้าย	-----	- - ฟ ม	-----	ร - ฟ ม	-----	- - ฟ ม	-----	ร - ฟ ม

มือขวา	ล ช - -	- ช - -	ล ช - -	- ช - -	- - ฟ -	ฟ - ฟ -	ฟ - ฟ -	- ฟ - -
มือซ้าย	- - ฟ ม	ร - ฟ ม	- - ฟ ม	ร - ฟ ม	- - - ม	- ม - ม	- ม - ม	- - - ม

มือขวา	- ร - ร	- - - ม	- - - ช	- - - ล
มือซ้าย	- ล - ล	- - - ท	- - - ช	- - - ล

แม่ศรี

มือขวา	- - ร ม	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ม	- ร - ช	- ล - ท	- รี้ - ท	- ล - ช
มือซ้าย	- ท - -	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ท	- ล - ช	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ช

มือขวา	- - ร ม	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ม	- ม - -	ร ร - -	ม ม - -	ช ช - ล
มือซ้าย	- ท - -	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ท	- ท - ล	- - - ท	- - - ช	- - - ล

มือขวา	- - ร ม	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ม	- ร - ช	- ล - ท	- รี้ - ท	- ล - ช
มือซ้าย	- ท - -	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ท	- ล - ช	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ช

นกกาเหว่า

มือขวา	- - - ท	- - - ล	- - - ช	- - - ม	- ล - -	ช ม - -	- - ร ม	ช ช - ช
มือซ้าย	- - - ท	- - - ล	- - - ช	- - - ท	- - ช ม	- - ร ท	- ท - -	- ร - ม

มือขวา	- - - -	- - - ช	- - ล -	- ช - ช	- - - -	- - - ม	- ม ม ม	- ม - ม
มือซ้าย	- - - -	- - - ม	- - - ช	- ร - ม	- - - -	- - - ม	- ม ม ม	- ม - ม

มือขวา	รี้ ม - -	ม รี้ - -	ท ล - -	- - - -	ช ล - -	ช ม - -	ม - ช -	- - - -
มือซ้าย	- - รี้ ท	- - ท ล	- - ช ม	- - - -	- - ช ม	- - ร ท	- ร - ม	- - - -

มือขวา	รี้ ม - -	ม รี้ - -	ท ล - -	- - - -	ช ล - -	ช ม - -	ม - ช -	- - - -
--------	-----------	-----------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

มือซ้าย	-- รื ท	-- ท ล	-- ซ ม	----	-- ซ ม	-- ร ท	-- ร - ม	----
---------	---------	--------	--------	------	--------	--------	----------	------

มือขวา	----	-- ร ม	----	ซ ล --	----	-- ร ม	----	ซ ล --
มือซ้าย	----	ล ท --	----	-- ซ ม	----	ล ท --	----	-- ซ ม

มือขวา	----	ซ ล --	----	ซ ล --	----	ซ ล --	----	ซ ล --
มือซ้าย	----	-- ซ ร	----	-- ซ ม	----	-- ซ ร	----	-- ซ ม

มือขวา	ซ ซ ซ -	ซ ซ ซ -	ซ ซ ซ -	ซ ซ ซ -	ซ - ซ -	ซ - ซ -	ซ - ซ -	ซ - ซ -
มือซ้าย	--- ร	--- ม	--- ร	--- ม	- ร - ม	- ร - ม	- ร - ม	- ร - ม

มือขวา	- ร - ร	--- ม	--- ซ	--- ล
มือซ้าย	- ล - ล	--- ท	--- ซ	--- ล

แม่ศรี

มือขวา	-- ร ม	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ม	- ร - ซ	- ล - ท	- รื - ท	- ล - ซ
มือซ้าย	- ท --	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ท	- ล - ซ	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ซ

จฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มือขวา	- - ร ม	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ม	- ม --	ร ร --	ม ม --	ซ ซ - ล
มือซ้าย	- ท --	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ท	- ท - ล	--- ท	--- ซ	--- ล

มือขวา	-- ร ม	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ม	- ร - ซ	- ล - ท	- รื - ท	- ล - ซ
มือซ้าย	- ท --	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ท	- ล - ซ	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ซ

ไก่

มือขวา	--- รื	--- ตื	--- ท	--- ล	--- ซ	--- ตื	- มื รื ตื	- ท - ล
มือซ้าย	--- ร	--- ด	--- ท	--- ล	--- ร	--- ด	- ม ร ด	- ท - ล

มือขวา	----	--- ล	----	--- ล	----	--- ล	- ล ล ล	- ล - ล
--------	------	-------	------	-------	------	-------	---------	---------

มือซ้าย	-----	--- ล	-----	--- ล	-----	--- ล	- ล ล ล	- ล - ล
---------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	---------	---------

มือขวา	- ล ท -	- ล ท -	- ล ท -	ท รื - รื	-----	-----	-----	-----
มือซ้าย	ล - - ล	ล - - ล	ล - - ล	--- ร	-----	-----	-----	-----

มือขวา	รื - มื -	รื - มื -	รื - มื -	-----	-----	-----	-----	-----
มือซ้าย	- รื - รื	- รื - รื	- รื - รื	ท ล - ล	-----	-----	-----	-----

มือขวา	-- ท รื	-----	-----	-----	มื รื --	-----	-----	-----
มือซ้าย	ซ ล --	-----	-----	-----	-- ท ล	-----	-----	-----

มือขวา	-----	รื ดื --	-----	- ดื --	-----	รื ดื --	-----	- ดื --
มือซ้าย	-----	-- ท ล	-----	ซ - ท ล	-----	-- ท ล	-----	ซ - ท ล

มือขวา	รื ดื --	- ดื --	รื ดื --	- ดื --	-- ท -	ท - ท -	ท - ท -	- ท --
มือซ้าย	-- ท ล	ซ - ท ล	-- ท ล	ซ - ท ล	--- ล	- ล - ล	- ล - ล	--- ล

มือขวา	- ร - ร	--- ม	--- ซ	--- ล
มือซ้าย	- ล - ล	--- ท	--- ซ	--- ล

แม่ศรี

มือขวา	-- ร ม	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ม	- ร - ซ	- ล - ท	- รื - ท	- ล - ซ
มือซ้าย	- ท --	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ท	- ล - ซ	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ซ

มือขวา	- - ร ม	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ม	- ม --	ร ร --	ม ม --	ซ ซ - ล
มือซ้าย	- ท --	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ท	- ท - ล	--- ท	--- ซ	--- ล

มือขวา	-- ร ม	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ม	- ร - ซ	- ล - ท	- รื - ท	- ล - ซ
มือซ้าย	- ท --	- ซ - ล	- ท - ล	- ซ - ท	- ล - ซ	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ซ

มือขวา	--- ท	--- ล	--- ซ	--- ม	--- ร	--- ม	--- ซ	--- ล
มือซ้าย	--- ท	--- ล	--- ซ	--- ท	--- ล	--- ท	--- ซ	--- ล

มือขวา	--- ท	--- ล	--- ซ	--- ม	- ร - ซ	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ซ
มือซ้าย	--- ท	--- ล	--- ซ	--- ท	- ล - ซ	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ซ

(อาจารย์ทรงยศ แก้วดี เอื้อเพื่อทำนอง ผู้วิจัย บันทึกโน้ตทำนองเพลง)

จากทำนองเพลงต้นบทปรากฏวิธีการประพันธ์ทำนองเพลง 4 ประเด็นหลัก

ประเด็นแรก พบว่าเพลงต้นบท มีการใช้เสียงนกชนิดนั้น ๆ เข้ามาสอดแทรกอยู่ในทำนองเพลง จำนวน 3 เพลง คือ นกโพระดก นกกาเหว่า และไก่ ซึ่งเสียงนกทั้ง 3 ชนิด จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของทำนองเพราะมีเสียงร้องที่มากกว่าหนึ่งพยางค์และเป็นเอกลักษณ์ ส่วนทำนองนกกาเหว่าจะมีเสียงนกประกอบทำนองเพลงโดยไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกลอนเพลง เนื่องจากมีเสียงพยางค์ที่สั้นและไม่หลากหลาย

ประเด็นที่สอง พบว่าเพลงต้นบท มีรูปแบบทำนองทั้งหมด 1 ระบบ ได้แก่ทำนองที่มีรูปแบบ “ทำนองบังคับทาง” โดยทำนองบังคับทางไม่ควรดำเนินทำนองเป็นทางพื้น ปรากฏชัดเจนทั้งเพลง

ประเด็นที่สาม พบว่าเพลงต้นบทมีลักษณะรูปแบบการใช้ทำนองเพลงแบบลูกล้อ ลูกชัด และลูกเหลื่อม อย่างชัดเจน หรือเปรียบเทียบได้ว่าเสียงนกที่ร้องตอบโต้กันไปตามในป่า จึงทำให้รูปแบบของทำนองเพลงอยู่ในลักษณะกึ่งบังคับทาง กล่าวคือสามารถปรับเปลี่ยนการใช้กลอนเพลงได้บ้างบางช่วง เช่น ตอนช่วงทำนองสร้อย เป็นต้น แต่บางช่วงก็ไม่เหมาะที่จะปรับเปลี่ยนทำนองเพลง เช่น ช่วงที่มีเสียงนกลอดแทรกในเพลงต่าง ๆ

ประเด็นที่สี่ พบว่าเพลงต้นบทจะมีทำนองสร้อยในตอนท้ายของทำนองเพลงแต่ละเพลง ซึ่งทำนองสร้อยนี้จากการศึกษาพบว่าคือเพลงแม่ศรี ทำนองสร้อยจะเหมือนกันทุกเพลง นอกจากทำนองไก่จะมีการดำเนินทำนองที่เปลี่ยนไป แต่ก็ยังอยู่ในโครงสร้างของเสียงเพลงแม่ศรี เพื่อให้ผู้ฟังทราบการจบเพลงอย่างผ่อนคลาย

เพลงต้นนกกระจอก

เพลงนกกระจอก

ท่อน 1

มือขวา	--- ฟ	-- ซ ซ	--- ล	-- ซ ซ	- มี่ - รี่	- ตี่ - ซ	----	- ตี่ - ตี่
มือซ้าย	--- ฟ	ซ ---	--- ล	ซ ---	- ม - ร	- ด - ร	--- ด	----

มือขวา	----	--- ซ	----	- ตี่ - ตี่	- ตี่ - รี่	มี รี่ --	-- ล ท	-- ตี่ รี่
มือซ้าย	----	--- ร	--- ด	--- ด	- ซ --	-- ตี่ ท	ล ซ --	ล ท --

มือขวา	----	- รี่ - รี่	- มี - รี่	- ตี่ - ซ	- ล - ซ	- ฟ --	ซ ซ --	ล ล - ท
มือซ้าย	--- ร	--- ร	- ม - ร	- ด - ร	----	--- ซ	--- ล	--- ท

มือขวา	- ฟ - ท	- ตี่ - รี่	- ตี่ - ท	- ล - ซ	- ล ตี่ -	ล ซ --	-- ร ม	-- ฟ ซ
มือซ้าย	- ด - ท	- ด - ร	- ด - ท	- ล - ซ	--- ซ	-- ฟ ม	ร ด --	ร ม --

ท่อน 2

มือขวา	--- ฟ	-- ซ ซ	--- ล	-- ซ ซ	- ม - ร	----	- ซ --	- ร - ม
มือซ้าย	--- ฟ	- ซ --	--- ล	- ซ --	----	- ด - ซ	--- ด	----

มือขวา	- ฟ - ซ	ล ซ --	-- ร ม	-- ฟ ซ	--- ฟ	-- ซ ล	-- ซ ล	-- ท ด
มือซ้าย	- ด --	-- ฟ ม	ร ด --	ร ม --	- ด --	- ฟ --	ซึ่ ฟ --	ซ ล --

มือขวา	--- ซ	--- ล	- ท - ตี่	----	- ซ - ล	- ท - ตี่	- รี่ --	ตี่ ล --
มือซ้าย	--- ซ	--- ล	- ท - ด	----	- ซ - ล	- ท - ด	-- ตี่ ล	-- ซ ฟ

มือขวา	- ล ตี่ -	ล ซ --	-- ร ม	-- ฟ ซ	- ฟ --	ซ ล - ท	- ตี่ - ท	- ล - ซ
มือซ้าย	--- ซ	-- ฟ ม	ร ด --	ร ม --	- ด - ฟ	--- ท	- ด - ท	- ล - ซ

เพลงสมิงทอง

มือขวา	--- ท	-- ตํ ตํ	--- รั	-- ตํ ตํ	- รั - รั	- ตํ --	ท ท --	ตํ ตํ - รั
มือซ้าย	--- ท	- ด --	--- ร	- ด --	- ฟ - ร	- ด - ท	--- ด	--- ร

มือขวา	- รั - รั	- รั --	รั รั --	ตํ ตํ - ท	- ตํ - ท	- ล - ท	- ตํ --	รั รั - ตํ
มือซ้าย	- ฟ - ซ	- ฟ - ร	--- ด	--- ท	- ด - ท	- ล - ท	- ด - ร	--- ด

มือขวา	-----	- รั --	- ตํ - ตํ	--- ซ	- ล - ซ	- ฟ - ซ	--- ตํ	- รั ตํ ท
มือซ้าย	-----	- ร - ด	-----	--- ซ	- ล - ซ	- ฟ - ซ	--- ด	- ร ด ท

มือขวา	- ฟ - ท	-- ตํ รั	- ตํ - ท	- ล - ซ	- ล ตํ -	ล ซ --	-- ร ม	-- ฟ ซ
มือซ้าย	- ด - ท	--- ร	- ด - ท	- ล - ซ	--- ซ	-- ฟ ม	ร ด --	ร ม --

มือขวา	-----	- ซ - ซ	- ตํ --	ซ ซ - ล	-- ซ ฟ	- ซ - ล	- ฟ --	- ซ - ซ
มือซ้าย	--- ซ	--- ซ	- ด - ซ	--- ล	-- ซ ฟ	- ซ - ล	- ฟ - ซ	--- ซ

มือขวา	- ม --	ร ร --	ม ม --	ฟ ฟ - ซ	-- ซ ซ	- ฟ - ซ	- ฟ --	- ซ - ซ
มือซ้าย	- ท - ล	--- ท	--- ฟ	--- ซ	- ซ --	- ฟ - ซ	- ฟ - ซ	--- ซ

เพลงสามไม้ใน

มือขวา	--- ท	-- ตํ ตํ	--- รั	-- ตํ ตํ	- รั - รั	- ตํ --	ท ท --	ตํ ตํ - รั
มือซ้าย	--- ท	- ด --	--- ร	- ด --	- ฟ - ร	- ด - ท	--- ด	--- ร

มือขวา	-----	- รั - รั	- รั - ตํ	- รั - รั	--- รั	- รั --	รั รั --	ตํ ตํ - ท
มือซ้าย	--- ร	-----	- ฟ - ด	- ร - ฟ	--- รั	- ฟ - ร	--- ด	--- ท

มือขวา	-- รั รั	- ตํ --	ท ท --	ล ล - ซ	- ล ตํ -	ล ซ --	-- ร ม	-- ฟ ซ
มือซ้าย	- ร --	- ด - ท	--- ล	--- ซ	--- รั	-- ฟ ม	ร ด --	ร ม - ร

มือขวา	-----	- ซ - ล	- ซ - ตั	-----	- ด - ฟ	- ซ - ล	- ตั - ล	- ซ - ฟ
มือซ้าย	-----	- ร - ม	- ร - ด	-----	- ซ - ฟ	- ซ - ล	- ด - ล	- ซ - ฟ

เพลงสามไม้กลาง

มือขวา	--- ท	-- ตั ตั	--- รั	-- ตั ตั	- รั - รั	- ตั --	ท ท --	ตั ตั - รั
มือซ้าย	--- ท	- ด --	--- ร	- ด --	- ฟ - ร	- ด - ท	--- ด	--- ร

มือขวา	-----	- รั - รั	- รั - ตั	- รั - รั	--- รั	- รั --	รั รั --	ตั ตั - ท
มือซ้าย	--- ร	-----	- ฟ - ด	- ร - ฟ	--- ซึ	- ฟ - ร	--- ด	--- ท

มือขวา	-- รั รั	- ตั --	ท ท --	ล ล - ซ	-- ตั ตั	- รั - ฟ	--- ฟ	- ซ - ท
มือซ้าย	- ร --	- ด - ท	--- ล	--- ซ	- ด --	- ร - ด	- ร - ด	- ร - ท

มือขวา	- ฟ - ท	- ตั - รั	- รั --	- ตั - ตั	- ล - ซ	- ฟ - ร	- ซ - ฟ	--- ซ
มือซ้าย	- ด - ท	- ด - ร	- ฟ - ด	-----	- ล - ซ	- ฟ - ล	- ซ - ฟ	--- ซ

เพลงสามไม้นอก

มือขวา	--- ท	-- ตั ตั	--- รั	-- ตั ตั	- รั - รั	- ตั --	ท ท --	ตั ตั - รั
มือซ้าย	--- ท	- ด --	--- ร	- ด --	- ฟ - ร	- ด - ท	--- ด	--- ร

มือขวา	-----	- รั - รั	- รั - ตั	- รั - รั	--- รั	- รั --	รั รั --	ตั ตั - ล
มือซ้าย	--- ร	-----	- ฟ - ด	- ร - ฟ	--- ซึ	- ฟ - ร	--- ด	--- ม

มือขวา	-- ล ล	- ซ - ล	- ซ --	- ตั - ตั	- ล ตั -	ล ซ --	-----	- ฟ - ซ
มือซ้าย	- ม --	- ร - ม	- ร - ด	-----	--- ซ	-- ฟ ร	- ด - ร	- ด - ร

มือขวา	-----	- ซ - ซ	- ล - ฟ	- ซ - ล	- ตั - รั	- ตั --	ล ล --	ซ ซ - ฟ
มือซ้าย	--- ซ	--- ซ	- ล - ฟ	- ซ - ล	- ด - ร	- ด - ล	--- ซ	--- ฟ

เพลงต้นวรเชษฐ์

ท่อน 1

มือขวา	--- ซ	-- ล ล	--- ตั้	-- ล ล	-- ซ ล	- ตั้ - รี่	- รี่ - รี่	- รี่ - ตั้
มือซ้าย	--- ซ	ล ---	--- ด	- ล --	- ฟ --	- ด - ร	- ซ - ฟ	- ร - ด

มือขวา	--- ซ	-- ล ล	--- ตั้	-- ล ล	- ตั้ - รี่	- ตั้ --	ล ล --	ซ ซ - ฟ
มือซ้าย	--- ซ	- ล --	--- ด	- ล --	- ด - ร	- ด - ล	--- ซ	--- ฟ

ท่อน 2

มือขวา	- ม --	- ล --	--- ฟ	-- ซ ล	- รี่ --	ตั้ ล --	--- ฟ	-- ซ ล
มือซ้าย	-- ร ด	-- ซ ฟ	- ด --	- ฟ --	-- ตั้ ล	-- ซ ฟ	- ด --	- ฟ --

มือขวา	- ม --	- ล --	--- ฟ	-- ซ ล	- ตั้ - รี่	- ตั้ --	ล ล --	ซ ซ - ฟ
มือซ้าย	-- ร ด	-- ซ ฟ	- ด --	- ฟ --	- ด - ร	- ด - ล	--- ซ	--- ฟ

ท่อน 3

มือขวา	-- รี่ รี่	- ตั้ --	ท ท --	ล ล - ซ	-- ฟ ฟ	- ซ - ล	- ซ - ล	- ท - ตั้
มือซ้าย	- ร --	- ด - ท	--- ล	--- ซ	- ฟ --	- ซ - ล	- ซ - ล	- ท - ด

มือขวา	-- รี่ รี่	- ตั้ --	ท ท --	ล ล - ซ	- ตั้ - รี่	- ตั้ --	ล ล --	ซ ซ - ฟ
มือซ้าย	- ร --	- ด - ท	--- ล	--- ซ	- ด - ร	- ด - ล	--- ซ	--- ฟ

ท่อน 4

มือขวา	--- ฟ	-- ฟ ฟ	- ซ - ฟ	- ร - ด	- ท --	--- ด	---	ด ร - ฟ
มือซ้าย	--- ฟ	- ฟ --	- ซ - ฟ	- ล - ซ	-- ล ซ	- ล - ซ	- ล - ท	--- ฟ

มือขวา	--- ฟ	-- ฟ ฟ	- ซ - ฟ	- ร - ด	--- ด	- ร - ฟ	- ล ซ ฟ	- ร - ด
มือซ้าย	--- ฟ	- ฟ --	- ซ - ฟ	- ล - ซ	- ล - ซ	- ล - ฟ	- ล ซ ฟ	- ร - ด

(อาจารย์มนตรี เปรมปรีดา เอื้อเฟื้อทำนอง ผู้วิจัย บันทึกโน้ตทำนองเพลง)

จากทำนองเพลงดับนกกระจอกปรากฏวิธีการประพันธ์ทำนองเพลง 3 ประเด็นหลัก

ประเด็นแรก พบว่าเพลงดับนกกระจอก ไม่มีลักษณะใดแสดงถึงนกเลยทั้งทำนองเพลงและบทร้อง แต่มีสิ่งน่าสังเกต คือ ชื่อเพลงดับนกกระจอกได้สอดคล้องกันกับชื่อเพลงเริ่มต้นของดับ คือ เพลงนกกระจอก

ประเด็นที่สอง พบว่าเพลงดับนกกระจอกมีรูปแบบทำนองที่เป็นสำนวนเพลงโบราณ และทำนองเพลงมีรูปแบบเป็นลักษณะ “อัตลักษณ์เข้าแบบ” สามารถแปรทำนองเพลงได้โครงสร้างทำนองหลัก

ประเด็นที่สาม พบว่าเพลงดับนกกระจอกทงมีลักษณะรูปแบบการใช้ทำนองเพลงที่ฟังเรื่อย ๆ ฟังสบาย ๆ ยากต่อการจดจำ เปรียบเสมือนเสียงนกที่ร้องไม่เป็นศัพท์หรือร้องไปเรื่อย ๆ

ดับกุมริน

มือขวา	-- ล ดั	-- ซ ล	-- ม ซ	-- ร ม	--- มั	--- รุ	--- ดั	--- ล
มือซ้าย	- ซ --	- ม --	- ร --	- ด --	--- ม	--- ร	--- ด	--- ล

มือขวา	- ล --	- ดั --	- รุ --	- มั --	--- ซ	--- ดั	--- รุ	--- มั
มือซ้าย	-- ซ ม	-- ล ซ	-- ดั ล	-- รุ ดั	--- ร	--- ด	--- ร	--- ม

มือขวา	(-- ล ดั	-- ซ ล	-- ม ซ	-- ร ม)	--- มั	--- รุ	--- ดั	--- ล
มือซ้าย	(- ซ --	- ม --	- ร --	- ด --)	--- ม	--- ร	--- ด	--- ล

มือขวา	(- ล --	- ดั --	- รุ --	- มั --)	--- ซ	--- ดั	--- รุ	--- มั
มือซ้าย	(-- ซ ม	-- ล ซ	-- ดั ล	-- รุ ดั)	--- ร	--- ด	--- ร	--- ม

มือขวา	(- ล --)	--- ม	(- ดั --)	--- ซ	(- รุ --)	--- ล	(- มั --)	--- ดั
มือซ้าย	(-- ซ ม)	--- ท	(-- ล ซ)	--- ซ	(-- ดั ล)	--- ล	(-- รุ ดั)	--- ด

มือขวา	(- รุ --)	--- ล	(- มั --	--- ดั	(- ซ --	--- รุ	(- ล --	--- ม
มือซ้าย	(-- ดั ล)	--- ม	(- รุ ดั)	--- ซ	(- ม ร)	--- ล	(-- ซ ม)	--- ท

มือขวา	(- ล - -)	- - - ม	(- ตี - -)	- - - ซ	(- รี่ - -)	- - - ล	(- มี่ - -)	- - - ตี
มือซ้าย	(- - ซ ม)	- - - ฑ	(- - ล ซ)	- - - ซ	(- - ตี ล)	- - - ล	(- - รี่ ตี)	- - - ต

มือขวา	(- รี่ - -)	- - - ต	(- มี่ - -)	- - - รี่	(- ซ - -)	- - - ม	(- ล - -)	- - - ซ
มือซ้าย	(- - ตี ล)	- - - ซ	(- - รี่ ตี)	- - - ล	(- - ม ร)	- - - ฑ	(- - ซ ม)	- - - ซ

มือขวา	- - รี่ -	รี่ - รี่ -	- - ตี -	ล - ล -	- - ซ -	ม - ม -	- - ม -	ม - ซ -
มือซ้าย	- - - ตี	- ตี - ล	- - - ซ	- ซ - ม	- - - ร	- ร - ต	- - - ร	- ร - ม

มือขวา	- - ซ -	ซ - ล -	- - ตี -	ตี - รี่ -	- - ตี -	ตี - รี่ -	- - มี่ -	มี่ - ซ -
มือซ้าย	- - - ม	- ม - ซ	- - - ล	- ล - ตี	- - - ล	- ล - ตี	- - - รี่	- รี่ - มี่

มือขวา	- - รี่ -	รี่ - รี่ -	- - ล -	ล - ล -	- - ม -	ม - ม -	- - ม -	ม - ซ -
มือซ้าย	- - - ตี	- ตี - ล	- - - ซ	- ซ - ม	- - - ร	- ร - ต	- - - ร	- ร - ม

มือขวา	- - ซ -	ซ - ล -	- - ตี -	ตี - รี่ -	- - ตี -	ตี - รี่ -	- - มี่ -	มี่ - ซ -
มือซ้าย	- - - ม	- ม - ซ	- - - ล	- ล - ตี	- - - ล	- ล - ตี	- - - รี่	- รี่ - มี่

มือขวา	- - รี่ -	รี่ - รี่ -	- - ตี -	ล - ล -	- - ซ -	ม - ม -	- - ม -	ม - ซ -
มือซ้าย	- - - ตี	- ตี - ล	- - - ซ	- ซ - ม	- - - ร	- ร - ต	- - - ร	- ร - ม

มือขวา	- - ซ -	ซ - ล -	- - ตี -	ตี - รี่ -	- - ตี -	ตี - รี่ -	- - มี่ -	มี่ - ซ -
มือซ้าย	- - - ม	- ม - ซ	- - - ล	- ล - ตี	- - - ล	- ล - ตี	- - - รี่	- รี่ - มี่

มือขวา	- - ตี -	ตี - รี่ -	- - ม -	ม - ซ -	- - ตี -	ตี - รี่ -	- - ม -	ม - ซ -
มือซ้าย	- - - ล	- ล - ตี	- - - ร	- ร - ม	- - - ล	- ล - ตี	- - - ร	- ร - ม

มือขวา	- - ม -	ม - ซ -	- - ม -	ม - ซ -	- - ม -	ม - ซ -	- - ม -	ม - ซ -
มือซ้าย	- - - ร	- ร - ม	- - - ร	- ร - ม	- - - ร	- ร - ม	- - - ร	- ร - ม

มือขวา	ซ ซ ซ -	ซ ซ ซ -	ซ ซ ซ -	ซ ซ ซ -	ซ - ซ -	ซ - ซ -	ซ - ซ -	ซ - ซ -
มือซ้าย	- - - ร	- - - ม	- - - ร	- - - ม	- ร - ม	- ร - ม	- ร - ม	- ร - ม

มือขวา	- - - ซ	- - - ล	- - - ตั้ม	- - - รี่
มือซ้าย	- - - ร	- - - ม	- - - ด	- - - ร

แม่ศรี

มือขวา	- - ซ ล	- ตั้ม - รี่	- มี่ - รี่	- ตั้ม - ล	- ซ - ตั้ม	- รี่ - มี่	- มี่ - มี่	- รี่ - ตั้ม
มือซ้าย	- ม - -	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ม	- ร - ด	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ด

มือขวา	- - ซ ล	- ตั้ม - รี่	- มี่ - รี่	- ตั้ม - ล	- ล - -	ซ ซ - -	ล ล - -	ตั้ม ตั้ม - รี่
มือซ้าย	- ม - -	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ม	- ม - ร	- - - ม	- - - ด	- - - ร

มือขวา	- - ซ ล	- ตั้ม - รี่	- มี่ - รี่	- ตั้ม - ล	- ซ - ตั้ม	- รี่ - มี่	- มี่ - มี่	- รี่ - ตั้ม
มือซ้าย	- ม - -	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ม	- ร - ด	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ด

นกสาริกา

มือขวา	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ด	- - - ร	- - - ม	- - - ซ
มือซ้าย	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ซ	- - - ล	- - - ฑ	- - - ซ

มือขวา	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ร	- - - ม	- - - ซ	- - - ล
มือซ้าย	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ล	- - - ฑ	- - - ซ	- - - ล

มือขวา	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ซ	- - - ตั้ม	- - - รี่	- - - มี่
มือซ้าย	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ร	- - - ด	- - - ร	- - - ม

มือขวา	- - - มี่	- - - มี่	- มี่ มี่ มี่	- มี่ - มี่
มือซ้าย	- - - ม	- - - ม	- ม ม ม	- ม - ม

มือขวา	[-- ร ม	ช ม --	--- ล	----	ร ด --	ร ม - ร	--- ม	----
มือซ้าย	[- ด --	-- ร ด	--- ล	----	-- ล ด	--- ล	--- ฑ	----

มือขวา	-- ร ม	ช ม --	--- ล	----	ร ด --	ร ม - ร	--- ม	----
มือซ้าย	- ด --	-- ร ด	--- ล	----	-- ล ด	--- ล	--- ฑ	----

มือขวา	ม - ร ม	- ล - ตั้	----	- ล - ตั้	- รี่ มี่ ม	- ตั้ - รี่	มี่ - มี่ รี่	- ตั้ - ล
มือซ้าย	- ด --	ช -- ด	----	- ล - ด	รี่ย -- ล	- ช - ล	- ตั้ - ล	- ช - ม

มือขวา	----	-- ตั้ รี่	- มี่ --	รี่ย มี่ - รี่	----	-- ตั้ รี่	- มี่ --	รี่ย มี่ - รี่
มือซ้าย	----	ช ล --	-- รี่ย ตั้	-- ตั้ ร	----	ช ล --	-- รี่ย ตั้	-- ตั้ ร

มือขวา	- มี่ - มี่	- มี่ - มี่	---- รี่	---- ตั้
มือซ้าย	- ช - ล	- ช - ม	---- ร	---- ด

แม่ศรี

มือขวา	-- ช ล	- ตั้ - รี่	- มี่ - รี่	- ตั้ - ล	- ช - ตั้	- รี่ - มี่	- มี่ - มี่	- รี่ - ตั้
มือซ้าย	- ม --	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ม	- ร - ด	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ด

มือขวา	-- ช ล	- ตั้ - รี่	- มี่ - รี่	- ตั้ - ล	- ล --	ช ช --	ล ล --	ตั้ ตั้ - รี่
มือซ้าย	- ม --	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ม	- ม - ร	---- ม	---- ด	---- ร

มือขวา	-- ช ล	- ตั้ - รี่	- มี่ - รี่	- ตั้ - ล	- ช - ตั้	- รี่ - มี่	- มี่ - มี่	- รี่ - ตั้
มือซ้าย	- ม --	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ม	- ร - ด	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ด

นกสี่ขมพู

มือขวา	-----	-----	-----	-----	--- ต้ม	--- ล	--- ซ	--- ม
มือซ้าย	-----	-----	-----	-----	--- ด	--- ล	--- ซ	--- ท

มือขวา	-----	-----	-----	-----	--- ต้ม	--- ร	--- ต้ม	--- ล
มือซ้าย	-----	-----	-----	-----	--- ด	--- ร	--- ด	--- ล

มือขวา	-----	-----	-----	-----	--- ร	--- ม	--- ซ	--- ล
มือซ้าย	-----	-----	-----	-----	--- ล	--- ท	--- ซ	--- ล

มือขวา	-----	--- ล	- ล ล ล	- ล - ล
มือซ้าย	-----	--- ล	- ล ล ล	- ล - ล

มือขวา	(-----	- ต้ม - ล	-----	- ต้ม - ล	-----	- ต้ม - ล	ต้ม - ล ต้ม	--- ซ
มือซ้าย	(-----	- ด - ล	-----	- ด - ล	-----	- ด - ล	- ซ --	- ม - ร

มือขวา	-----	- ม - ซ	-----	- ม - ซ	-----	- ม - ซ	ล ซ --	ล ต้ม - ล
มือซ้าย	-----	- ท - ซ	-----	- ท - ซ	-----	- ท - ซ	-- ม ซ	--- ม

CHULALONGKORN UNIVERSITY

มือขวา	-----	- ร - ม	-----	ร -- ร	-----	ต้ม -- ต้ม	-----	ล -- ล
มือซ้าย	-----	- ล - ท	-----	- ด - ล	-----	- ล --	-----	- ซ --

มือขวา	--- ล	ต้ม ล --	--- ซ	ล ซ --	--- ม	ซ ม --	--- ร	ม ร --
มือซ้าย	-- ล -	-- ซ ม	-- ซ -	-- ม ร	-- ม -	-- ร ด	-- ร -	-- ด ล

มือขวา	(-- ต้ม -	-- ล -	-- ซ -	-- ม -	-- ร -	-- ม -	-- ล -	-- ต้ม -
มือซ้าย	(- ล - ล	- ซ - ซ	- ม - ม	- ร - ร	- ด - ด	- ร - ร	- ซ - ซ	- ล - ล

มือขวา	-- ม -	-- ซ -	-- ล -	-- ตั้ม -	-- ม -	-- ซ -	-- ล -	-- ตั้ม -
มือซ้าย	- ร - ร	- ม - ม	- ซ - ซ	- ล - ล	- ร - ร	- ม - ม	- ซ - ซ	- ล - ล

มือขวา	ตั้ม ตั้ม -	ตั้ม ตั้ม -	ตั้ม ตั้ม -	ตั้ม ตั้ม -	ตั้ม - ตั้ม -	ตั้ม - ตั้ม -	ตั้ม - ตั้ม -	ตั้ม - ตั้ม -
มือซ้าย	--- ซ	--- ล	--- ซ	--- ล	- ซ - ล	- ซ - ล	- ซ - ล	- ซ - ล

มือขวา	--- ซ	--- ล	--- ตั้ม	--- รี่
มือซ้าย	--- ซ	--- ล	--- ต	--- ร

แม่ศรี

มือขวา	--- มี่	--- รี่	--- ตั้ม	--- ล	รี่ ตั้ม --	ตั้ม ล --	ล ซ --	ซ ม --
มือซ้าย	--- ม	--- ร	--- ต	--- ม	-- ล ซ	-- ซ ม	-- ม ร	-- ร ต

มือขวา	- มี่ - มี่	- รี่ - รี่	- ตั้ม - ตั้ม	- ล - ล	- ซ - ซ	- ฟ - ฟ	- ร - ร	- ต - ต
มือซ้าย	-- รี่ -	-- ตั้ม -	-- ล -	-- ซ -	-- ฟ -	-- ม -	-- ม -	-- ร -

มือขวา	-- รี่ มี่	-- ตั้ม รี่	-- ล ตั้ม	-- ซ ล	- ซ - ตั้ม	- รี่ - มี่	- มี่ - ม	- รี่ - ตั้ม
มือซ้าย	- ตั้ม --	- ล --	- ซ --	- ม --	- ร - ต	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ต

CHULALONGKORN UNIVERSITY

มยุรา

มือขวา	----	----	----	----	----	--- ล	----	--- ล
มือซ้าย	----	----	----	----	----	ลซม - ล	----	ลซม - ล

มือขวา	----	----	----	----	---	--- ล	----	--- ล
มือซ้าย	----	----	----	----	----	ลซม - ล	----	ลซม - ล

มือขวา	----	----	----	----	--- ม	--- ซ	--- ล	--- ตั้ม
มือซ้าย	----	----	----	----	--- ฟ	--- ซ	--- ล	--- ต

มือขวา	--- ตั้	--- ตั้	ตั้ ตั้ ตั้	- ตั้ - ตั้	ตั้ ล --	ล ช --	ช ม --	ม ร --
มือซ้าย	--- ค	--- ค	ค ค ค ค	- ค - ค	-- ช ม	-- ม ร	-- ร ค	-- ค ล

มือขวา	ตั้ ล --	ล ช --	ช ม --	ม ร --	---	--- ล	-----	--- ล
มือซ้าย	-- ช ม	-- ม ร	-- ร ค	-- ค ล	-----	ลชม - ล	-----	ลชม - ล

มือขวา	-- ช ล	-- ตั้ ร	- มั้ ร	มั้ ร --	---	--- ล	-----	--- ล
มือซ้าย	ร ม --	ช ล --	ตั้ -- ตั้	-- ตั้ ล	-----	ลชม - ล	-----	ลชม - ล

มือขวา	[-----	- ม ช ม	-----	- ร ม ร	-----	- ค ร ค	-----	- ล ค ล
มือซ้าย	[-----	ม -- ทุ	-----	ร -- ล	-----	ค -- ช	-----	ล -- ล

มือขวา	---	- ร ม ร	-----	- ม ช ม	-----	- ช ล ช	-----	- ล ค ล
มือซ้าย	-----	ร -- ล	-----	ม -- ทุ	-----	ช -- รั	-----	ล -- ล

มือขวา	[-- ช -	-- ม -	-- ร -	-- ตั้ -	-- ม -	-- ช -	-- ล -	-- ตั้ -
มือซ้าย	[-- ม - ม	- ร - ร	- ค - ค	- ล - ล	- ร - ร	- ม - ม	- ช - ช	- ล - ล

มือขวา	-- ม -	-- ช -	-- ล -	-- ตั้ -	-- ม -	-- ช -	-- ล -	-- ตั้ -
มือซ้าย	- ร - ร	- ม - ม	- ช - ช	- ล - ล	- ร - ร	- ม - ม	- ช - ช	- ล - ล

มือขวา	-- ล -	-- ตั้ -	-- ล -	-- ตั้ -	-- ล -	-- ตั้ -	-- ล -	-- ตั้ -
มือซ้าย	- ช - ช	- ล - ล	- ช - ช	- ล - ล	- ช - ช	- ล - ล	- ช - ช	- ล - ล

มือขวา	ตั้ ตั้ ตั้ -	ตั้ ตั้ ตั้ -	ตั้ ตั้ ตั้ -	ตั้ ตั้ ตั้ -	ตั้ - ตั้ -	ตั้ - ตั้ -	ตั้ - ตั้ -	ตั้ - ตั้ -
มือซ้าย	--- ช	--- ล	--- ช	--- ล	- ช - ล	- ช - ล	- ช - ล	- ช - ล

มือขวา	--- ช	--- ล	--- ตั้	--- ร
มือซ้าย	--- ช	--- ล	--- ค	--- ร

แม่ศรี

มือขวา	-----	- ตี - รี่	-----	- ตี - รี่	-----	- ตี - รี่	มี รี่ - -	มี มี - มี
มือซ้าย	-----	- ด - ร	-----	- ด - ร	-----	- ด - ร	- - ตี รี่	- ซ - ม

มือขวา	-----	- รี่ - มี	-----	รี่ - - รี่	-----	ตี - - ตี	-----	ล - - ล
มือซ้าย	-----	- ร - ม	-----	- ตี - ล	-----	- ล - ซ	-----	- ซ - ม

มือขวา	-----	- รี่ - มี	-----	รี่ - - รี่	- ซ - ตี	- รี่ - มี	- มี - มี	- รี่ - ตี
มือซ้าย	-----	- ร - ม	-----	- ตี - ล	- ร - ด	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ด

(อาจารย์มนตรี เปรมปรีดา เอื้อเพื่อทำนอง ผู้วิจัย บันทึกโน้ตทำนองเพลง)

จากทำนองเพลงดับกุ่มรินปรากฏวิธีการประพันธ์ทำนองเพลง 3 ประเด็นหลัก

ประเด็นแรก พบว่าเพลงดับกุ่มรินมีลักษณะเดียวกับเพลงดับนก กล่าวคือ มีทำนองสร้อยในช่วงท้ายของแต่ละเพลงนั้นคือทำนองเพลงแม่ศรี แต่ต่างกันที่กลอนเพลงที่ใช้มีความแตกต่างกันแต่เมื่อศึกษาก็จะพบว่าคือโครงสร้างของเพลงแม่ศรีเหมือนกัน

ประเด็นที่สอง พบว่าเพลงดับกุ่มรินมีการใช้ทำนองเพลงสอดเข้ากับการขับร้องด้วย ซึ่งคล้ายคลึงกับเพลงชุดประวัติศาสตร์ของคุณครูมนตรี ตราโมท เมื่อได้ฟังเพลงดับกุ่มรินจะให้ความรู้สึกถึงการจับระบำรำฟ้อนของฝูงสัตว์ชนิดต่าง ๆ ซึ่งผลการวิเคราะห์นั้นสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของคุณครูพิชญญา สินธุ์แก้ว ผู้เชี่ยวชาญทางด้านดุริยางคศิลป์ไทย สาขาวิชาคีตศิลป์ไทย ภาควิชาดุริยางค์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยกล่าวว่า “ส่วนใหญ่เพลงชุดประวัติศาสตร์ของคุณครูมนตรี ตราโมท เมื่อนำมาบรรเลงร่วมกับการขับร้อง ทำนองเพลงจะมีลักษณะสอดเข้ากับการร้อง” (พิชญญา , สัมภาษณ์ 1 มกราคม 2558)

ประเด็นที่สาม พบว่าเพลงดับกุ่มรินมีการใช้รูปแบบ ลูกล้อ ลูกขัด และลูกเหลื่อม โดยเฉพาะลูกขัดในสำนวนทำและสำนวนรับจะมีความกลมกลืนสอดคล้องกันแทบจะไม่มีควมจำเป็นต้องทำทำนองให้เป็นลูกขัดก็ได้ เพราะเครื่องดนตรีประเภทนำและเครื่องดนตรีประเภทตามต่างกันโดยสิ้นเชิง แต่มีความไพเราะ กลอนเพลงก็เข้ากันไม่ขัดแย้งกัน ดังตัวอย่างดังต่อไปนี้

มือขวา	(- - ร ม	ช ม - -)	- - - ล	- - - -	(ร ด - -	ร ม - ร)	- - - ม	- - - -
มือซ้าย	(- ด - -	- - ร ด)	- - - ล	- - - -	(- - ล ด	- - - ล)	- - - ท	- - -

(ทำนองที่บันทึกด้วยตัวอักษรสีแดง หมายถึงการบรรเลงล้อหน้า)

สรุปวิธีการประพันธ์เพลงดับที่เกี่ยวข้องกับสัตว์

อาจกล่าวได้ว่าทำนองเพลงที่มีความเกี่ยวข้องกับสัตว์ โดยศึกษาจากเพลงดับปรากฏหลักการและวิธีการประพันธ์ดังนี้

ประการแรก พบลักษณะท่วงทำนองจะมีการใช้เสียงสัตว์เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของท่วงทำนองเพลง และมีการใช้เสียงสัตว์สอดแทรกเคล้าไปกับทำนองเพลงแต่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกลอนเพลง

ประการที่สอง พบว่ามีการใช้ทำนองสร้อยมาเป็นทำนองเชื่อมในแต่ละเพลง ซึ่งเท่าที่พบจากการศึกษาเพลงดับที่กำหนดข้างต้น จะใช้ทำนองเพลงแม่ศรีซึ่งอาจจะแปรทำนองเพลงให้แตกต่างกันออกไป

ประการที่สาม พบว่ามีการใช้ทำนองลูกล้อ ลูกชืด และลูกเหลื่อมในการสร้างสรรค์ทำนองเพลงให้ออกมาเป็นลักษณะต่าง ๆ ของสัตว์

ประการที่สี่ พบว่าการตั้งชื่อเพลงดับอาจไม่จำเป็นต้องประพันธ์ทำนองหรือบทร้องให้เกี่ยวกับสัตว์ชนิดนั้น ๆ ก็ได้ แต่อาจจะนำชื่อเพลงแรกของเพลงดับนั้น ๆ มาแต่งเป็นชื่อของเพลงดับ

3.4 วิธีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ประเภทเพลงเถา

จากการรวบรวมข้อมูลเพลงประเภทเถาที่มีชื่อเกี่ยวกับสัตว์ ปรากฏ 5 รายการ ซึ่งจากการรวบรวมจะเห็นว่าเพลงเถาที่มีชื่อเกี่ยวข้องกับสัตว์ในสมัยรัชกาลที่ 4 - รัชกาลที่ 6 มีแค่เพียง 1 เพลง ในขณะที่สมัยรัชกาลที่ 7 - รัชกาลที่ 9 มีจำนวนมากที่สุดคือ 43 เพลง ไม่ทราบปีที่ประพันธ์ 4 เพลง และไม่ทราบปีและนามผู้ประพันธ์ 7 เพลง จากรายชื่อเพลง 55 รายการปรากฏสัตว์ที่เกี่ยวข้อง 15 ชนิดได้แก่ แมลงภู่ เสือ สิงโต หงส์ ช้าง นาค นก เต่า กวาง จิ้งจก จระเข้ กบ ปลา กระแต ม้า ในที่นี้ผู้วิจัยจะทำการคัดเลือกทำนองเพลง 3 เพลงที่สามารถทำการรวบรวมได้มาทำการศึกษา โดยเป็นเพลงเถาเกี่ยวข้องกับนกจำนวน 3 เพลง โดยคัดเลือกจากทำนองเพลงที่อยู่ในสมัยเดียวกันและเพลงที่เป็นของเก่าซึ่งไม่ปรากฏนามผู้แต่งและปีที่ทำการประพันธ์ ด้วยสันนิษฐานว่าเป็นเพลงทำนองเก่าเป็นกรณีศึกษาที่ควรแก่การนำมาศึกษาแนวคิดและวิธีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ประเภทเพลงเถาที่ทำการคัดเลือกมีดังนี้

เพลงกาเรียนทอง เถา

สามชั้น

ท่อน 1

มือขวา	--- ล	--- ตั้	--- ล	--- ซ	--- ตั้	--- ล	--- ซ	--- ม
มือซ้าย	--- ล	--- ด	--- ล	--- ซ	--- ด	--- ล	--- ซ	--- ท

มือขวา	----	----	--- ร	--- ม	--- ซ	ม ซ - ล	- มั้ รึ ตั้	- ล - ซ
มือซ้าย	----	----	--- ล	--- ท	--- ซ	ท ซ - ล	- ม ร ด	- ล - ซ

มือขวา	----	ฟ - ฟ ฟ	--- ซ	ล ซ --	----	ฟ - ฟ ฟ	ซ ฟ --	ซ ล - ซ
มือซ้าย	----	- ฟ --	-- ซ -	-- ฟ ม	----	- ฟ --	-- ม ฟ	--- ซ

มือขวา	--- ตั้	--- ล	--- ซ	--- ฟ	-- ซ ล	--- ซ	--- ฟ	--- ร
มือซ้าย	--- ด	--- ล	--- ซ	--- ฟ	----	ซ ฟ ม -	ฟ ม ร -	ม ร ด -

มือขวา	----	ตั้ ล --	ล ซ --	ซ ม --	----	-- ล ด	-- ตั้ รึ	ม่ - รึ มั้
มือซ้าย	----	-- ซ ม	-- ม ร	-- ร ด	----	ม ซ --	ซ ล --	- ตั้ --

มือขวา	--- ซ	--- ล	- รึ ตั้ ล	- ซ - ม	----	ด ร ม ซ	--- ร	ม ซ - ซ
มือซ้าย	--- ซ	--- ล	- ร ด ล	- ซ - ท	-- ซ ล	----	ม ร ด -	--- ด

มือขวา	--- ร	- ร ร ร	--- ร	-- ร ม	--- ซ	- ซ ซ ซ	--- ซ	-- ซ ล
มือซ้าย	--- ล	- ล ล ล	-- ท -	ล ท --	--- ร	- ร ร ร	-- ม -	ร ม --

มือขวา	--- มั้	--- รึ	--- ตั้	--- ล	ซ ม - ซ	- ล - ด	- มั้ รึ ตั้	- ล - ซ
มือซ้าย	--- ม	--- ร	--- ด	--- ล	ซ ท - ซ	- ล - ด	- ม ร ด	- ล - ซ

กลับต้น

สามชั้น

ท่อน 2

มือขวา	--- ค	--- ร	--- ม	--- ช	----	-- ช ล	คํ์ ล --	----
มือซ้าย	--- ช	--- ล	--- ฑ	--- ช	----	ร ม --	-- ช ม	----

มือขวา	--- ม	--- ม	--- ร	--- ค	--- ร	ม ร --	ร ค --	----
มือซ้าย	--- ช	--- ม	--- ร	--- ค	-- ร -	-- ค ล	-- ล ช	----

มือขวา	ร ค ล ช	ร ค --	ค ล ช พ	ค ล --	ล ช พ ม	ล ช --	-- พ ช	----
มือซ้าย	ระนาดเอก	-- ล ช	ระนาดเอก	-- ช พ	ระนาดเอก	-- พ ม	ร ม - ร	----

มือขวา	--- ค	--- ล	--- ช	--- พ	-- ช ล	--- ช	--- พ	--- ร
มือซ้าย	--- ค	--- ล	--- ช	--- พ	----	ช พ ม -	พ ม ร -	ม ร ค -

มือขวา	--- ล	คํ์ ล --	--- ม	ช ม --	----	ฑ ค - ค	----	ร ม - ม
มือซ้าย	-- ล -	-- ช ม	-- ม -	-- ร ค	-- ช ล	-- ฑ -	-- ฑ ค	-- ร -

มือขวา	--- ช	--- ล	- ร ค ล	- ช - ม	----	ด ร ม ช	--- ร	ม ช - ช
มือซ้าย	--- ช	--- ล	- ร ค ล	- ช - ฑ	-- ช ล	----	ม ร ค -	--- ค

มือขวา	--- ร	- ร ร ร	--- ร	-- ร ม	--- ช	- ช ช ช	--- ช	-- ช ล
มือซ้าย	--- ล	- ล ล ล	-- ฑ -	ล ฑ --	--- ร	- ร ร ร	-- ม -	ร ม --

มือขวา	--- ม	--- ร	--- ค	--- ล	ช ม - ช	- ล - ค	- ม ร ค	- ล - ช
มือซ้าย	--- ม	--- ร	--- ค	--- ล	ช ฑ - ช	- ล - ค	- ม ร ค	- ล - ช

กลับต้น

สองชั้น

ท่อน 1

มือขวา	-----	- ล - -	ซ ซ - ซ	--- ม	- - ร ร	- ด - ร	--- ม	- ฟ - ซ
มือซ้าย	-----	- ล - ซ	-----	--- ท	- ร - -	- ซ - ล	--- ท	- ด - ร

มือขวา	-----	--- ฟ	--- ม	- ฟ - ซ	- ฟ - ล	- ซ - -	ฟ ฟ - -	ม ม - ร
มือซ้าย	-----	--- ด	--- ท	- ด - ร	- ฟ - ล	- ซ - ฟ	--- ม	--- ร

มือขวา	-----	- ร - ร	- ม - -	- ม - ม	- - ซ ล	ด ล - -	ล ซ - -	ซ ม - -
มือซ้าย	--- ร	-----	- ซ - ม	-----	- ม - -	- - ซ ม	- - ม ร	- - ร ด

มือขวา	--- ร	--- ม	--- ซ	--- ล	ซ - - ซ	- ล - ด	- ม ร ด	- ล - ซ
มือซ้าย	--- ล	--- ท	--- ซ	-----	- ม - ร	- ม - ด	- ม ร ด	- ล - ซ

กลับต้น

สองชั้น

ท่อน 2

มือขวา	--- ด	--- ล	--- ซ	--- ม	ร - - ร	- ม - ซ	-----	-----
มือซ้าย	--- ด	--- ล	--- ซ	--- ท	- ด - ล	- ม - ซ	-----	-----

มือขวา	--- ด	--- ล	--- ซ	--- ฟ	- - ซ ล	--- ซ	--- ฟ	--- ร
มือซ้าย	--- ด	--- ล	--- ซ	--- ฟ	-----	ซ ฟ ม -	ฟ ม ร -	ม ร ด -

มือขวา	-----	ท ด ร ม	-----	-----	- ม - ม	- ม - ม	--- ร	--- ด
มือซ้าย	- - ซ ล	-----	-----	-----	- ซ - ล	- ซ - ม	--- ร	--- ด

มือขวา	--- ร	--- ม	--- ซ	--- ล	ซ - - ซ	- ล - ด	- ม ร ด	- ล - ซ
มือซ้าย	--- ร	--- ม	--- ซ	--- ล	- ม - ร	- ม - ด	- ม ร ด	- ล - ซ

กลับต้น

ชั้นเดี่ยว

ท่อน 1

มือขวา	- ล - -	ซ ซ - ม	ซ - ซ -	- - - ซ	- - ซ ล	ดํ ี ล - -	ซ ล - -	ซ ฟ - -
มือซ้าย	- ล - ซ	- - - ท	- ม - ร	- ม - ซ	- ฟ - -	- - ซ ฟ	- - ซ ฟ	- - ม ร

มือขวา	- - - -	- - ร ม	ซ ล - -	ซ ม - -	- มํ ี - รํ ี	- ดํ ี - ล	ดํ ี ล - -	ซ ล - ซ
มือซ้าย	- - - -	- ด - -	- - ซ ม	- - ร ด	- ม - ร	- ด - ล	- - ซ ม	- - - ซ

กลับต้น

ชั้นเดี่ยว

ท่อน 2

มือขวา	- ล - -	ซ ซ - ม	ซ - ซ -	- - - ซ	- - ซ ล	ดํ ี ล - -	ซ ล - -	ซ ฟ - -
มือซ้าย	- - - ซ	- - - ท	- ม - ร	- ม - ซ	- ฟ - -	- - ซ ฟ	- - ซ ฟ	- - ม ร

มือขวา	- - - - -	- - ร ม	ซ ล - -	ซ ม - -	- มํ ี - รํ ี	- ดํ ี - ล	ดํ ี ล - -	ซ ล - ซ
มือซ้าย	- - - -	- ด - -	- - ซ ม	- - ร ด	- ม - ร	- ด - ล	- - ซ ม	- - - ซ

กลับต้น

(อาจารย์วัชรภรณ์ บุญเพ็ง เอื้อเพื่อทำนอง ผู้วิจัย บันทึกโน้ต ทำนองเพลง)

จากทำนองเพลงกาเรียนทอง เถา ปราบกฎวิธีการประพันธ์ทำนองเพลง 3 ประเด็นหลัก

ประเด็นแรก พบว่าเพลงกาเรียนทอง เถา มีการดำเนินทำนองในรูปแบบ “การลักจิ้งหะ” ซึ่งปรากฏอย่างชัดเจนในอัตราจังหวะสามชั้น ท่อน 2 ประโยคที่ 1 - 3 สังเกตได้จากช่วงทำนองของประโยค ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มือขวา	- - - ด	- - - ร	- - - ม	- - - ซ	- - - -	- - ซ ล	ดํ ี ล - -	- - - -
มือซ้าย	- - - ซ	- - - ล	- - - ท	- - - ซ	- - - -	ร ม - -	- - ซ ม	- - - -

มือขวา	- - - มํ ี	- - - มํ ี	- - - รํ ี	- - - ดํ ี	- - - ร	มํ ี รํ ี - -	รํ ี ดํ ี - -	- - - -
มือซ้าย	- - - ซ	- - - ม	- - - ร	- - - ด	- - - ร -	- - ดํ ี ล	- - ล ซ	- - - -

มือขวา	รื ดื ล ซ	รื ดื --	ดื ล ซ ฟ	ดื ล --	ล ซ ฟ ม	ล ซ --	-- ฟ ซ	----
มือซ้าย	ระนาดเอก	-- ล ซ	ระนาดเอก	-- ซ ฟ	ระนาดเอก	-- ฟ ม	ร ม - ร	----

ประเด็นที่สอง พบว่าเพลงกาเรียนทอง เถา มีการผสมผสานรูปแบบทำนอง 2 ระบบเข้าด้วยกันได้แก่ทำนองที่มีรูปแบบ “อัตลักษณ์เข้าแบบ” ผสมกับ “ทำนองบังคับทาง” โดยทำนอง อัตลักษณ์เข้าแบบสามารถแปรทางเป็นทำนองทางพื้นสะดวง แต่ทำนองบังคับทางไม่ควรดำเนินทำนองเป็นทางพื้น ปรากฏชัดเจนในทำนองสองชั้นท่อน 1 บรรทัดที่ 2 - 3

มือขวา	----	--- ฟ	--- ม	- ฟ - ซ	- ฟ - ล	- ซ --	ฟ ฟ --	ม ม - ร
มือซ้าย	----	--- ด	--- ท	- ด - ร	- ฟ - ล	- ซ - ฟ	--- ม	--- ร

มือขวา	----	- รื - รื	- มื --	- มื - มื	-- ซ ล	ดื ล --	ล ซ --	ซ ม --
มือซ้าย	--- ร	----	- ซ - ม	----	- ม --	-- ซ ม	-- ม ร	-- ร ด

ประเด็นที่สาม พบว่าเพลงกาเรียนทอง เถา มีการดำเนินทำนองที่แสดงถึงการเยื้องย่างอย่างสง่างามของนกกาเรียน ซึ่งปรากฏได้ชัดเจนในอัตราจังหวะสองชั้น

เพลงนกเขาขะแมร์ เถา

สามชั้น

ท่อน 1

มือขวา	-----	-----	-- ร ม	- ช - ล	- ตี่ - -	- ตี่ - -	ล ช - -	ล ตี่ - ล
มือซ้าย	-----	-----	- ด - -	- ช - ล	- ด - -	- ด - ช	- - ม ช	- - - ล

มือขวา	-----	-----	- ตี่ - ช	- ล - ตี่	- ตี่ - -	- - ช ล	ตี่ - ตี่ -	- ตี่ - ตี่
มือซ้าย	-----	-----	ล - ม ร	- ม - ด	- ด - -	ร ม - -	- ช - ล	- ช - ม

มือขวา	-----	-----	- ล - ตี่	- รี่ - มี่	- มี่ - -	- รี่ - มี่	- มี่ รี่ มี่	- รี่ - ตี่
มือซ้าย	-----	-----	ช - ช -	- ร - ม	- ช - -	- ร - ม	- ช ร ม	- ร - ด

มือขวา	-----	ตี่ - ตี่ -	ล ช - ช	- ล - ตี่	- ตี่ - -	- - ช ล	ตี่ - ตี่ ตี่	- ช - ม
มือซ้าย	-----	- ล - ช	- - ม -	- ล - ด	- ด - -	ร ม - -	- ช - ล	- ล - ท

มือขวา	-----	-----	- - - ร	- - - ม	- - ช ม	- - ร ม	- - - ช	- - - ล
มือซ้าย	-----	-----	- - - ล	- - - ท	- - - -	ร ด - -	- - - ช	- - - ล

มือขวา	-----	-----	- - ร ม	- ช - ล	ท ล - -	- - ช ล	ท - รี่ รี่	- รี่ - รี่
มือซ้าย	-----	-----	- ด - -	- ช - ล	- - ช ม	ร ม - -	- ล - ท	- ล - ช

มือขวา	-----	-----	- ล - -	ท ล - -	- ล - -	ท ล - -	- - ร ม	- ช - ล
มือซ้าย	-----	-----	ล - ช ล	- - ช ม	ล - ช ล	- - ช ม	- ด - -	- ช - ล

มือขวา	-----	-----	- - ร ม	- ช - ล	ท ล - -	- - ช ล	ท - รี่ รี่	- รี่ - รี่
มือซ้าย	-----	-----	- ด - -	- ช - ล	- - ช ม	ร ม - -	- ล - ท	- ล - ช

กลับต้น

สามชั้น

ท่อน 2

มือขวา	[-----	-- ต้ม -	-----	-- ต้ม -	-- ต้ม ล	- ล ต้ม -	-----	ช ล - ล
มือซ้าย	[-----	- ม - ล	-----	- ม - ล	-----	ช -- ม	-- ร ม	-- ช -

มือขวา	-----	-- ร ร	-----	-- ร ร	-- ล ช	-- ล ต้ม	-- ช ล	ต้ม ล --
มือซ้าย	-----	- ล - ต	-----	- ล - ต	-----	ม ช --	- ม --	-- ช ม

มือขวา	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	-- ร ม	- ช - ล
มือซ้าย	- ร - ม	- ร - ม	- ร - ม	- ร - ม	- ร - ม	- ร - ม	- ต --	- ช - ล

มือขวา	-----	-----	-- ร ม	- ช - ล	ท ล --	-- ช ล	ท - ร ร	- ร ร - ร
มือซ้าย	-----	-----	- ต --	- ช - ล	-- ช ม	ร ม --	- ล - ท	- ล - ช

มือขวา	-----	-----	- ล --	ท ล --	- ล --	ท ล --	-- ร ม	- ช - ล
มือซ้าย	-----	-----	ล - ช ล	-- ช ม	ล - ช ล	-- ช ม	- ต --	- ช - ล

มือขวา	-----	-----	-- ร ม	- ช - ล	ท ล --	-- ช ล	ท - ร ร	- ร ร - ร
มือซ้าย	-----	-----	- ต --	- ช - ล	-- ช ม	ร ม --	- ล - ท	- ล - ช

กลับต้น

สองชั้น

ท่อน 1

มือขวา	-----	ร ม ช ล	-- ตั ล	-- ช ล	ช ม - ช	- ล - ตั	-- ช ล	ตั ล --
มือซ้าย	-----	ล ท ช ล	-- ต ล	-- ช ล	ช ท - ช	- ล - ต	- ม --	-- ช ม

มือขวา	-----	- ตั รื ม	- มื มื ม	- รื - ตั	-- ล ช	- ช ล ตั	-- ช ล	ตั ล --
มือซ้าย	-----	ด - ร ม	- ล ช ม	- ร - ด	-----	ม -- ต	- ม --	-- ช ม

มือขวา	-----	-- ม ช	-----	-- ช ล	-----	-- ช ล	ท - รื รื	- รื - รื
มือซ้าย	-----	ด ร - ช	-----	ร ม - ล	-----	ร ม --	- ล - ท	- ล - ช

มือขวา	-----	-- ม ช	-----	-- ช ล	-----	-- ช ล	ท - รื รื	- รื - รื
มือซ้าย	-----	ด ร - ช	-----	ร ม - ล	-----	ร ม --	- ล - ท	- ล - ช

กลับต้น

สองชั้น

ท่อน 2

มือขวา	-----	-- ตั ล	-----	-- ตั ล	-- ล ช	- ช ล ตั	-- ช ล	ตั ล --
มือซ้าย	-----	- ม - ล	-----	- ม - ล	-----	ม -- ต	- ม --	-- ช ม

มือขวา	-----	-- ช ม	-- ช ม	- ช - ช	-- ล ช	- ช ล ตั	-- ช ล	ตั ล --
มือซ้าย	-----	- ร - ท	- ร - ท	- ร - ด	-----	ม -- ต	- ม --	-- ช ม

มือขวา	-----	-- ม ช	-----	-- ช ล	-----	-- ช ล	ท - รื รื	- รื - รื
มือซ้าย	-----	ด ร - ช	-----	ร ม - ล	-----	ร ม --	- ล - ท	- ล - ช

มือขวา	-----	-- ม ช	-----	-- ช ล	-----	-- ช ล	ท - รื รื	- รื - รื
มือซ้าย	-----	ด ร - ช	-----	ร ม - ล	-----	ร ม --	- ล - ท	- ล - ช

กลับต้น

ชั้นเดี่ยว

ท่อน 1

มือขวา	-----	-- ซ ล	- รี่ - -	ดี ล - -	-- ร ม	ซ ม - -	-- ซ ล	ดี ล - -
มือซ้าย	-----	ร ม - -	-- ดี ล	-- ซ ม	- ด - -	-- ร ด	ร ม - -	-- ซ ม

มือขวา	-----	-- ซ ล	ท - รี่ รี่	- รี่ - รี่	-----	-- ซ ล	ท - รี่ รี่	- รี่ - รี่
มือซ้าย	-----	ร ม - -	- ล - ท	- ล - ซ	-----	ร ม - -	- ล - ท	- ล - ซ

กลับต้น

ชั้นเดี่ยว

ท่อน 2

มือขวา	-----	-- ดี ดี	-- ดี ดี	-- ซ ม	-- ร ม	ซ ม - -	-- ซ ล	ดี ล - -
มือซ้าย	-----	- ม - ล	- ม - ล	---- ท	- ด - -	-- ร ด	ร ม - -	-- ซ ม

มือขวา	-----	-- ซ ล	ท - รี่ รี่	- รี่ - รี่	-----	-- ซ ล	ท - รี่ รี่	- รี่ - รี่
มือซ้าย	-----	ร ม - -	- ล - ท	- ล - ซ	-----	ร ม - -	- ล - ท	- ล - ซ

กลับต้น

(อาจารย์วัชรภรณ์ บุญเพ็ง เอื้อเพื่อทำนอง ผู้วิจัย บันทึกโน้ตทำนองเพลง)

จากทำนองเพลงนกเขาชะแมร์ ปรากฏวิธีการประพันธ์ทำนองเพลง 5 ประเด็นหลัก

ประเด็นแรก พบว่าเพลงนกเขาชะแมร์ช่วงทำของท่อนเพลงแต่ละอัตราจังหวะจะมีทำนองที่เหมือนกันทั้งสองท่อน ตัวอย่างต่อไปนี้

ช่วงทำของสามชั้น ท่อน 1 และท่อน 2

มือขวา	-----	-----	-- ร ม	- ซ - ล	ท ล - -	-- ซ ล	ท - รี่ รี่	- รี่ - รี่
มือซ้าย	-----	-----	- ด - -	- ซ - ล	-- ซ ม	ร ม - -	- ล - ท	- ล - ซ

มือขวา	-----	-----	- ล - -	ท ล - -	- ล - -	ท ล - -	-- ร ม	- ซ - ล
มือซ้าย	-----	-----	ล - ซ ล	-- ซ ม	ล - ซ ล	-- ซ ม	- ด - -	- ซ - ล

มือขวา	-----	-----	-- ร ม	- ซ - ล	ท ล - -	-- ซ ล	ท - รี่ รี่	- รี่ - รี่
มือซ้าย	-----	-----	- ด - -	- ซ - ล	-- ซ ม	ร ม - -	- ล - ท	- ล - ซ

ประเด็นที่สอง พบว่าเพลงนกเขาชะแมร์ เถา มีการดำเนินทำนองในรูปแบบทำนอง 1 รูปแบบ ได้แก่ทำนองที่มีรูปแบบ “ทำนองบังคับทาง” ทั้งเพลง

ประเด็นที่สาม พบว่าเพลงนกเขาชะแมร์ มีการดำเนินทำนองซ้ำทำนองของแต่ละท่อน ปรากฏชัดเจนในอัตราจังหวะสองชั้นและชั้นเดียว ตัวอย่างดังนี้

ช่วงทำยของสองชั้นทั้ง 2 ท่อน

มือขวา	-----	-- ม ซ	-----	-- ซ ล	-----	-- ซ ล	ท - รี้ รี้	- รี้ - รี้
มือซ้าย	-----	ด ร - ซ	-----	ร ม - ล	-----	ร ม --	- ล - ท	- ล - ซ

มือขวา	-----	-- ม ซ	-----	-- ซ ล	-----	-- ซ ล	ท - รี้ รี้	- รี้ - รี้
มือซ้าย	-----	ด ร - ซ	-----	ร ม - ล	-----	ร ม --	- ล - ท	- ล - ซ

ช่วงทำยของชั้นเดียวทั้งสองท่อน

มือขวา	-----	-- ซ ล	ท - รี้ รี้	- รี้ - รี้	-----	-- ซ ล	ท - รี้ รี้	- รี้ - รี้
มือซ้าย	-----	ร ม --	- ล - ท	- ล - ซ	-----	ร ม --	- ล - ท	- ล - ซ

ประเด็นที่สี่ พบว่า เพลงนกเขาชะแมร์ มีการใช้รูปแบบการหยุดท่วงทำนองอย่างฉับพลัน ตัวอย่างต่อไปนี้

มือขวา	-----	-----	-- ร ม	- ซ - ล	- ดี้ --	- ดี้ --	ล ซ --	ล ดี้ - ล
มือซ้าย	-----	-----	- ด --	- ซ - ล	- ด --	- ด - ซ	-- ม ซ	--- ล

มือขวา	-----	-----	- ดี้ - ซ	- ล - ดี้	- ดี้ --	-- ซ ล	ดี้ - ดี้ -	- ดี้ - ดี้
มือซ้าย	-----	-----	ล - ม ร	- ม - ด	- ด --	ร ม --	- ซ - ล	- ซ - ม

มือขวา	-----	-----	- ล - ดี้	- รี้ - มี้	- มี้ --	- รี้ - มี้	- มี้ รี้ มี้	- รี้ - ดี้
มือซ้าย	-----	-----	ซ - ซ ด	- ร - ม	- ซ --	- ร - ม	- ซ ร ม	- ร - ด

มือขวา	-----	ดี้ - ดี้ -	ล ซ - ซ	- ล - ดี้	- ดี้ --	-- ซ ล	ดี้ - ดี้ ดี้	- ดี้ - ดี้
มือซ้าย	-----	- ล - ซ	-- ม -	- ล - ด	- ด --	ร ม --	- ซ - ล	- ซ - ม

จากตัวอย่างข้างต้นทำให้เห็นว่าการลักจังหวะโดยการหยุดทำนองอย่างรวดเร็ว
เปรียบเสมือนเสียงสั้น ๆ ของนกเขา

ประเด็นที่ห้า พบว่ามีท่วงทำนองที่แสดงถึงลักษณะของเสียงนกเขาอย่างชัดเจน ซึ่ง
ปรากฏให้เห็นในช่วงแรกของท่อน 2 ทุกอัตราจังหวะ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สามชั้น

ท่อน 2

มือขวา	[----	- - ตั้ -	----	- - ตั้ -	- - ตั้ ล	- ล ตั้ -	----	ซ ล - ล
มือซ้าย	[----	- ม - ล	----	- ม - ล	----	ซ - - ม	- - ร ม	- - ซ -

มือขวา	----	--- รี้	----	- - รี้ รี้	- - ล ซ	- - ล ตั้	- - ซ ล	ตั้ ล - -
มือซ้าย	----	--- ตั้	---	- ล - ตั้	----	ม ซ - -	- ม - -	- - ซ ม

สองชั้น

ท่อน 2

มือขวา	----	- - ตั้ -	----	- - ตั้ ตั้	- - ล ซ	- ซ ล ตั้	- - ซ ล	ตั้ ล - -
มือซ้าย	----	- ม - ล	----	- ม - ล	----	ม - - ต	- ม - -	- - ซ ม

ชั้นเดียว

ท่อน 2

มือขวา	----	- - ตั้ ตั้	- - ตั้ ตั้	- - ซ ม
มือซ้าย	----	- ม - ล	- ม - ล	- - - ท

เพลงการเวกเล็ก เถา

สามชั้น

ท่อน 1

มือขวา	--- ล	- - ตํ ตํ	--- รํ	- - ตํ ตํ	- - ซ ล	- ตํ - รํ	- ตํ - -	รํ รํ - ตํ
มือซ้าย	--- ม	- ด - -	--- ร	- ด - -	- ฟ - -	- ด - ร	- ด - ร	--- ด

มือขวา	- ซ - ตํ	- รํ - มํ	- มํ - มํ	- รํ - ตํ	- - มํ -	มํ - รํ -	ตํ - รํ -	รํ - ตํ -
มือซ้าย	- ร - ด	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ด	--- รํ	- ตํ - ล	- ล - ตํ	- ล - ซ

มือขวา	- - ร ม	- - ฟ ซ	- ล ตํ -	ล ซ - -	ซ ม - -	ร ม - ม	ร ด - -	ร ม - -
มือซ้าย	- ด - -	ร ม - -	--- ซ	- - ฟ ม	- - ร ด	- - ร -	- - ร ม	- - ฟ ซ

มือขวา	- - ฟ -	ฟ ฟ - -	ซ ซ - -	ล ล - ตํ	- - มํ -	มํ - รํ -	ตํ - รํ -	รํ - ตํ -
มือซ้าย	--- ฟ	--- ซ	--- ล	--- ด	--- รํ	- ตํ - ล	- ล - ตํ	- ล - ซ

มือขวา	--- ล	- - ตํ ตํ	--- รํ	- - ตํ ตํ	- - ซ ล	- ตํ - รํ	- ตํ - -	รํ รํ - ตํ
มือซ้าย	--- ม	- ด - -	--- ร	- ด - -	- ฟ - -	- ด - ร	- ด - ร	--- ด

มือขวา	- ซ - ตํ	- รํ - มํ	- มํ - มํ	- รํ - ตํ	- - มํ -	มํ - รํ -	ตํ - รํ -	รํ - ตํ -
มือซ้าย	- ร - ด	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ด	--- รํ	- ตํ - ล	- ล - ตํ	- ล - ซ

มือขวา	- - ร ม	- - ฟ ซ	- ล ตํ -	ล ซ - -	ซ ม - -	ร ม - ม	- - ร ม	- - ฟ ซ
มือซ้าย	- ด - -	ร ม - -	--- ซ	- - ฟ ม	- - ร ด	- - ร -	ร ด - -	ร ม - -

มือขวา	- - ซ ล	- ตํ - รํ	- มํ - รํ	- ตํ - ล	- - ตํ ตํ	- รํ - ซ	---	ซ ล - ตํ
มือซ้าย	- ฟ - -	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ด - -	- ร - ร	- ม - ฟ	--- ด

กลับต้น

สามชั้น

ท่อน 2

มือขวา	--- ฟ	-- ซ ซ	--- ล	-- ซ ซ	- ซ - ม	----	-- ร ม	-- ฟ ซ
มือซ้าย	--- ฟ	- ซ --	--- ล	- ซ --	- ด --	ร ด - ซ	- ด --	ร ม --

มือขวา	-- ซ ล	-- ท ดั	- รี่ --	ดั ท --	- รี่ --	รี่ ดั --	ดั ล --	ล ซ --
มือซ้าย	- ฟ --	ซ ล --	ท - ดั ท	-- ล ซ	-- ดั ล	-- ล ซ	-- ซ ฟ	-- ฟ ม

มือขวา	--- ด	-- ร ม	- ล --	ซ ม --	- ท --	- ม --	--- ด	-- ร ม
มือซ้าย	- ซ --	- ด --	-- ซ ม	-- ร ด	-- ล ซ	-- ร ด	- ซ --	- ด --

มือขวา	- ล --	ซ ม --	--- ด	-- ร ม	- ฟ - ซ	ล ซ --	-- ร ม	-- ฟ ซ
มือซ้าย	-- ซ ม	-- ร ด	- ซ --	- ด --	- ด --	-- ฟ ม	ร ด --	ร ม --

มือขวา	--- ฟ	-- ซ ซ	--- ล	-- ซ ซ	- ซ - ม	ร ร --	-- ร ม	-- ฟ ซ
มือซ้าย	--- ฟ	- ซ --	--- ล	- ซ --	- ด --	- ด - ซ	- ด --	ร ม --

มือขวา	-- ซ ล	-- ท ดั	- รี่ --	ดั ท --	- รี่ --	รี่ ดั --	ดั ล --	ล ซ --
มือซ้าย	- ฟ --	ซ ล --	ท - ดั ท	-- ล ซ	-- ดั ล	-- ล ซ	-- ซ ฟ	-- ฟ ม

มือขวา	----	- มี่ - มี่	- มี่ - มี่	- รี่ - ดั	- ล --	ซ ซ --	ดั ดั --	รี่ รี่ - มี่
มือซ้าย	--- ม	----	- ซ - ม	- ร - ด	- ม - ซ	--- ด	--- ร	--- ม

มือขวา	-- ร ม	- ซ - ล	- ดั - ล	- ซ - ม	- ซ - ดั	- รี่ - มี่	- มี่ - มี่	- รี่ - ดั
มือซ้าย	- ด --	- ซ - ล	- ด - ล	- ซ - ท	- ร - ด	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ด

กลับต้น

สองชั้น

ท่อน 1

มือขวา	--- ล	-- ตํ ตํ	--- รํ	-- ตํ ตํ	-- มํ มํ	- รํ --	ตํ ตํ --	ล ล - ซ
มือซ้าย	--- ม	- ด --	--- ร	- ด --	- ม --	- ร - ด	--- ล	--- ร

มือขวา	- ล ตํ -	ล ซ --	-- ร ม	-- ฟ ซ	- ฟ --	--- ซ	----	ซ ล - ตํ
มือซ้าย	--- ซ	-- ฟ ม	ร ด --	ร ม --	-- ม ร	- ม - ร	- ม - ฟ	--- ด

มือขวา	--- ล	-- ตํ ตํ	--- รํ	-- ตํ ตํ	-- มํ มํ	- รํ --	ตํ ตํ --	ล ล - ซ
มือซ้าย	--- ม	- ด --	--- ร	- ด --	- ม --	- ร - ด	--- ล	--- ซ

มือขวา	- ล ตํ -	ล ซ --	-- ร ม	-- ฟ ซ	- ฟ - ซ	- ล - ท	- รํ ตํ ท	- ล - ซ
มือซ้าย	--- ซ	-- ฟ ม	ร ด --	ร ม --	- ฟ - ซ	- ล - ท	- ร ด ท	- ล - ซ

กลับต้น

สองชั้น

ท่อน 2

มือขวา	--- ฟ	-- ซ ซ	--- ล	-- ซ ซ	- ล - ตํ	- ล --	ซ ซ --	ฟ ฟ - ม
มือซ้าย	--- ฟ	- ซ --	--- ล	- ซ --	- ล - ด	- ล - ซ	--- ฟ	--- ม

มือขวา	- ล --	ซ ม --	--- ด	-- ร ม	- ฟ - ซ	ล ซ --	-- ร ม	-- ฟ ซ
มือซ้าย	-- ซ ม	-- ร ด	- ซ --	- ด --	- ด --	-- ฟ ม	ร ด --	ร ม --

มือขวา	--- ฟ	-- ซ ซ	--- ล	-- ซ ซ	- ล - ตํ	- ล --	ซ ซ --	ฟ ฟ - ม
มือซ้าย	--- ฟ	- ซ --	--- ล	- ซ --	- ล - ด	- ล - ซ	--- ฟ	--- ม

มือขวา	- ล --	ซ ม --	ตํ ตํ --	รํ รํ - มํ	- มํ - มํ	- มํ --	มํ มํ --	รํ รํ - ตํ
มือซ้าย	-- ซ ม	-- ร ด	--- ร	--- ม	- ซ - ล	- ซ - ม	--- ร	--- ด

กลับต้น

ชั้นเดี่ยว

ท่อน 1

มือขวา	-- ตํ ตํ	- ตํ --	- รํ - ตํ	- ล - ซ	- ฟ --	--- ซ	----	ซ ล - ตํ
มือซ้าย	--- ด	- ด --	- ร - ด	- ม - ร	-- ม ร	- ม - ร	- ม - ฟ	--- ด

มือขวา	-- ตํ ตํ	- ตํ --	- รํ - ตํ	- ล - ซ	- ฟ --	ซ ล - ตํ	- รํ - ตํ	- ล - ซ
มือซ้าย	--- ด	- ด --	- ร - ด	- ม - ร	- ด - ฟ	--- ด	- ร - ด	- ล - ซ

กลับต้น

ชั้นเดี่ยว

ท่อน 2

มือขวา	-- ฟ ซ	-- ฟ ซ	-- ฟ ซ	ล ซ --	ซ ม --	ร ม - ม	-- ร ม	-- ฟ ซ
มือซ้าย	- ม --	ฟ ม --	ฟ ม --	-- ฟ ม	-- ร ด	-- ร -	ร ด --	ร ม --

มือซ้าย	-- ฟ ซ	-- ฟ ซ	-- ฟ ซ	ล ซ --	- ซ - ตํ	- รํ - มํ	- มํ - มํ	- รํ - ตํ
มือซ้าย	- ม --	ฟ ม --	ฟ ม --	-- ฟ ม	- ร - ด	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ด

กลับต้น

(อาจารย์วิชราภรณ์ บุญเพ็ง เอื้อเพื่อทำนอง ผู้วิจัย บันทึกโน้ตทำนองเพลง)

จากทำนองเพลงการเวกเล็ก เถา ปราบกฎวิธีการประพันธ์ทำนองเพลง 3 ประเด็นหลัก

ประเด็นแรก พบว่าเพลงการเวกเล็ก เถา มีการดำเนินทำนองในรูปแบบ “การซ้ำทำนอง” ซึ่งในแต่ละท่อนจะมีทำนองที่ซ้ำกันเปรียบเสมือนการกลับต้น แต่ไม่ใช่การกลับต้นของทำนองเพลง ซึ่งจะต่างกับประโยคสุดท้ายของวรรคที่ซ้ำกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สามชั้น

ท่อน 1

มือขวา	--- ล	- - ตี ตี	--- รี่	-- ตี ตี	-- ซ ล	- ตี - รี่	- ตี - -	รี่ รี่ - ตี
มือซ้าย	--- ม	- ด - -	--- ร	- ด - -	- ฟ - -	- ด - ร	- ด - ร	--- ด

มือขวา	- ซ - ตี	- รี่ - มี่	- มี่ - มี่	- รี่ - ตี	-- มี่ -	มี่ - รี่ -	ตี - รี่ -	รี่ - ตี -
มือซ้าย	- ร - ด	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ด	--- รี่	- ตี - ล	- ล - ตี	- ล - ซ

มือขวา	-- ร ม	-- ฟ ซ	- ล ตี -	ล ซ - -	ซ ม - -	ร ม - ม	-- ร ม	-- ฟ ซ
มือซ้าย	- ด - -	ร ม - -	--- ซ	-- ฟ ม	-- ร ด	-- ร -	ร ด - -	ร ม - -

มือขวา	-- ฟ -	ฟ ฟ - -	ซ ซ - -	ล ล - ตี	-- มี่ -	มี่ - รี่ -	ตี - รี่ -	รี่ - ตี -
มือซ้าย	--- ฟ	--- ซ	--- ล	--- ด	--- รี่	- ตี - ล	- ล - ตี	- ล - ซ

มือขวา	--- ล	- - ตี ตี	--- รี่	-- ตี ตี	-- ซ ล	- ตี - รี่	- ตี - -	รี่ รี่ - ตี
มือซ้าย	--- ม	- ด - -	--- ร	- ด - -	- ฟ - -	- ด - ร	- ด - ร	--- ด

มือขวา	- ซ - ตี	- รี่ - มี่	- มี่ - มี่	- รี่ - ตี	-- มี่ -	มี่ - รี่ -	ตี - รี่ -	รี่ - ตี -
มือซ้าย	- ร - ด	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ด	--- รี่	- ตี - ล	- ล - ตี	- ล - ซ

มือขวา	-- ร ม	-- ฟ ซ	- ล ตี -	ล ซ - -	ซ ม - -	ร ม - ม	-- ร ม	-- ฟ ซ
มือซ้าย	- ด - -	ร ม - -	--- ซ	-- ฟ ม	-- ร ด	-- ร -	ร ด - -	ร ม - -

มือขวา	-- ซ ล	- ตี - รี่	- มี่ - รี่	- ตี - ล	-- ตี ตี	- รี่ - ซ	---	ซ ล - ตี
มือซ้าย	- ฟ - -	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ล	- ด - -	- ร - ร	- ม - ฟ	--- ด

กลับต้น

จากตัวอย่างข้างต้นจะพบว่าบรรทัดที่ 1 - 3 และ 5 - 7 มีท่วงทำนองเหมือนกัน แต่ในบรรทัดที่ 4 และ 8 มีความแตกต่างกัน เปรียบเสมือนการกลับต้นในท่อนเพลงนั้น ซึ่งทำนองทั้งหมดต้องกลับต้นอีกครั้งหนึ่ง

ประเด็นที่สอง พบว่าเพลงการเวกเล็ก เถา มีการดำเนินทำนองในรูปแบบทำนอง 1 รูปแบบ ได้แก่ทำนองที่มีรูปแบบ “ทำนองบังคับทาง” ทั้งเพลง

ประเด็นที่สาม พบว่าเพลงการเวกเล็ก เถา ไม่พบลักษณะของนกกการเวกเลย แต่ได้ปรากฏลักษณะที่บ่งบอกถึงนกกการเวกในบทร้อง

สรุปวิธีการประพันธ์เพลงเถาที่เกี่ยวข้องกับนก

อาจกล่าวได้ว่าทำนองเพลงที่มีความเกี่ยวข้องกับนก โดยศึกษาจากเพลงเถาปรากฏหลักการและวิธีการประพันธ์ดังนี้

ประการแรก พบลักษณะท่วงทำนองจะเป็นทำนองที่แสดงลักษณะของสัตว์ ดังนี้ การเยื้องย่างของสัตว์ ลักษณะเสียงร้องของสัตว์

ประการที่สอง พบว่าการแสดงถึงสัตว์นั้น อาจไม่จำเป็นต้องแสดงออกมาจากท่วงทำนองเพลง แต่ใช้บทร้องเป็นสิ่งที่กล่าวถึงสัตว์แทน

ประการที่สาม พบว่าการดำเนินทำนองเพลงมีทั้งบทเพลงที่เป็นรูปแบบอัตลักษณ์เข้าแบบ ซึ่งบางบทเพลงก็เป็นรูปแบบทำนองบังคับทาง ทั้งนี้บางบทเพลงก็มีรูปแบบที่ผสมผสานกันระหว่างรูปแบบอัตลักษณ์เข้ากับรูปแบบทำนองบังคับทาง

3.5 วิธีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ประเภทเพลงประกอบการแสดงหรือระบำ

จากการรวบรวมข้อมูลเพลงประเภทเพลงประกอบการแสดงหรือระบำที่มีชื่อเกี่ยวกับสัตว์ ปรากฏ 16 รายการ อยู่ในช่วงสมัยรัชกาลที่ 7 - รัชกาลที่ 9 จำนวน 15 เพลง ได้แก่ กิณนรรำ แยกบูชายัญ ประพันธ์โดยนายมนตรี ตรีโมท ระบำกิณนร่อนรำ ประพันธ์โดยนายควน ทวนยก ระบำกุญชรเกษม ประพันธ์โดย นายมนตรี ตรีโมท ระบำครุฑ บรรจุทำนองโดย นายมนตรี ตรีโมท ระบำโค ประพันธ์โดย นายควน ทวนยก ระบำเงือก บรรจุทำนองโดย นายมนตรี ตรีโมท ระบำชนไก่ ประพันธ์โดย นายควน ทวนยก ระบำนกแก้ว ประพันธ์โดย นายสำราญ เกิดผล ระบำนกเขามะราปี ประพันธ์โดย นายมนตรี ตรีโมท ระบำมยุราภิรมย์ ประพันธ์โดยนายมนตรี ตรีโมท ระบำนก-สามหมู่ ประพันธ์โดย นายมนตรี ตรีโมท ระบำบันเทิงกาสร ประพันธ์โดย นายมนตรี ตรีโมท ระบำมฤคระเริง ประพันธ์โดย นายมนตรี ตรีโมท ระบำอัสวลิลา ประพันธ์โดยนาย มนตรี ตรีโมท ระบำปลา ประพันธ์โดย ท่านผู้หญิงแก้ว สนิทวงศ์เสนี และมีทราบปีที่ประพันธ์จำนวน 1 เพลง ได้แก่ กิณรีร่อน ประพันธ์โดยหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) จากรายชื่อเพลง 16 รายการปรากฏ สัตว์ที่มาเกี่ยวข้อง 10 ชนิด ได้แก่ นก ช้าง ครุฑ วัว เงือก ไก่ ปลา ควาย ม้า กวาง ในที่นี้ผู้วิจัยจะดำเนินการคัดเลือกทำนองเพลง 3 เพลงที่สามารถทำการรวบรวมได้มาทำการศึกษา โดยเป็นที่เกี่ยวข้องกับ

นกจำนวน 2 เพลง บทเพลงที่เกี่ยวข้องกับกวางจำนวน 1 เพลง ซึ่งบทเพลงที่นำมาวิเคราะห์ทั้งหมดนั้น ท่วงทำนองแสดงถึงลักษณะของสัตว์ทั้ง 3 ชนิดได้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะศึกษาแนวคิดวิธีการประพันธ์และลักษณะของกลอนเพลงที่แสดงถึงอากัปกริยาของสัตว์ชนิดนั้น ๆ โดยผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกบทเพลงประเภทเพลงประกอบการแสดงหรือระบำ ดังนี้

เพลงนกเขามะราปี

ขึ้นนำ

มือขวา	--- ท	--- ร	--- ม	--- ซ	----	--- ล	- ท - ตั	- รี่ - ท
มือซ้าย	--- ฟ	--- ล	--- ท	--- ซ	----	--- ล	- ท - ต	- ร - ท

มือขวา	----	--- มี่	- รี่ - มี่	- รี่ - ตั	- ท - ตั	- รี่ - ล	- ซ - ฟ	- ล - ซ
มือซ้าย	----	--- ซ	- ร - ม	- ร - ต	- ท - ต	- ร - ล	- ซ - ฟ	- ล - ซ

มือขวา	--- ร	-- ม ร	--- ซ	-- ล ซ	--- ตั	-- รี่ ตั	- ซ - ล	- - - ซ
มือซ้าย	--- ล	-- ท ล	--- ซ	-- ล ซ	--- ต	-- ร ต	- ร - -	ซ ฟ - ซ

ท่อน 1

มือขวา	----	----	--- ท	-- ตั รี่	----	มี รี่ ตั ท	รี่ - ล ท	- ตั - รี่
มือซ้าย	----	----	--- ท	-- ต ร	----	ม ร ต ท	ร - ล ท	- ต - ร

มือขวา	----	----	- ล - ท	- ตั - รี่	----	มี รี่ ตั ซ	----	ท ตั - ท
มือซ้าย	----	----	- ล - ท	- ต - ร	----	ม ร ต ซ	--- ล	-- ล ฟ

มือขวา	----	----	--- ร	-- ม ซ	----	- ล - ท	- ตั - รี่	มี ตั รี่ ท
มือซ้าย	----	----	--- ล	-- ท ซ	----	- ล - ท	- ต - ร	ม ต ร ท

มือขวา	----	----	- ม - ฟ	- ซ - ล	----	รี่ ท - -	- ฟ - -	ซ ล - ซ
มือซ้าย	----	----	- ท - ต	- ร - ม	----	-- ล ซ	- ต - -	-- ฟ ร

มือขวา	-----	ร - ม -	-----	ซ - ซ -	-----	ดี - รี่ -	- ซ - ล	--- ซ
มือซ้าย	-----	- ร - ร	-----	- ซ - ซ	-----	- ด - ดี	- ร - -	ซ ฟ - ร

ท่อน 2

มือขวา	-----	-----	- ร - ซ	- ท - รี่	--- ดี	- ท - -	รี่ - ล ท	- ดี - รี่
มือซ้าย	-----	-----	- ล - ซ	- ท - ร	--- ด	- ท - -	ร - ล ท	- ด - ร

มือขวา	-----	-----	- ล - ท	- ดี - รี่	-----	มี รี่ ดี ท	- ล - ล	-- ซ ล
มือซ้าย	-----	-----	- ล - ท	- ด - ร	-----	ม ร ด ท	- ม - -	ซ ฟ - ม

มือขวา	-----	- ร - ล	-----	- ร - ล	-----	- ร - รี่	- ดี ท -	ล ซ - ล
มือซ้าย	-----	- ล - ล	-----	- ล - ล	-----	- ล - ร	- ด ท -	ล ซ - ล

มือขวา	-----	- ร - ล	-----	ดี ล - -	-----	ม - ม ฟ	- - ม -	--- ร
มือซ้าย	-----	- ล - ล	-----	- - ซ ฟ	-----	- ร - -	- ร - -	ร ด - ล

มือขวา	- รี่ - -	- - ดี รี่	- รี่ - -	- - ดี รี่	- รี่ - -	มี - รี่ -	- รี่ - -	มี - รี่ -
มือซ้าย	- ล - -	ล ท - -	- ล - -	ล ท - ล	- ล - -	- ดี - ท	- ล - -	- ดี - ท

มือขวา	--- ล	-- ซ ฟ	- ฟ - -	- ซ - ล	-----	-----	- ซ - ดี	- ท - ล
มือซ้าย	--- ม	-- ร ด	- ด - -	- ร - ม	-----	-----	- ร - ด	- ท - ล

มือขวา	-- ท ล	-----	- ฟ - -	ซ ล - ซ	-----	-- ม ม	-----	-- ล ล
มือซ้าย	-----	ซ ร - -	- ด - -	- - ฟ ร	-----	- ร - ร	-----	- ซ - ซ

มือขวา	-----	- - รี่ รี่	- ซ - ล	- - - ซ
มือซ้าย	-----	- ดี - ดี	- ร - -	ซ ฟ - ร

ท่อน 3

มือขวา	-----	-----	- ร - ม	- ฟ - ซ	-- ล ท	-----	-- ตี มี่	-- มี่ รี่
มือซ้าย	-----	-----	- ล - ท	- ด - ร	-----	ล ซ --	ล ท --	รี่ ตี - ล

มือขวา	-----	-----	- มี่ - รี่	- ตี - ท	-- ล -	ล ---	- ซ - ล	--- ซ
มือซ้าย	-----	-----	- ท - ล	- ซ - ฟ	--- ซ	- ฟ --	- ร --	ซ ฟ - ร

มือขวา	--- ร	-- ม ซ	--- ฟ	-- ล ซ	--- ท	-- รี่ ตี	- ฟ ล ซ	-----
มือซ้าย	--- ล	-- ท ซ	--- ฟ	-- ล ซ	--- ท	-- ร ด	- ฟ ล ซ	-----

มือขวา	- ร - ม	- ฟ - ซ	- ตี - ท	-- ตี รี่	-----	ตี รี่ --	- ตี - ท	-- ล ท
มือซ้าย	- ล - ท	- ด - ร	- ซ --	ล ท - ล	-- ล ท	- ล --	- ซ --	ล ซ - ฟ

มือขวา	-----	-----	- รี่ - ท	- ล - ซ	-----	ซ ล --	- ร - ม	-- ฟ ซ
มือซ้าย	-----	-----	- ร - ท	- ล - ซ	-- ม ฟ	-----	- ล --	ร ม - ร

มือขวา	-----	-- ม ม	-----	-- ล ล	-----	-- รี่ รี่	- ซ - ล	--- ซ
มือซ้าย	-----	- ร - ร	-----	- ซ - ซ	-----	- ตี - ตี	- ร --	ซ ฟ - ร

ชั้นเดียว

ท่อน 1

มือขวา	-----	รี่ ตี --	รี่ ตี --	รี่ - มี่	-----	รี่ ตี --	รี่ ตี --	รี่ - มี่
มือซ้าย	-----	-- ท ตี	-- ท ตี	- ตี - รี่	-----	-- ท ตี	-- ท ตี	- ตี - รี่

มือขวา	-----	ซ ล --	ซ ฟ --	ม ร - ร	-----	ซ ล --	ซ ฟ --	ม ร - ร
มือซ้าย	-----	-- ซ ฟ	-- ม ร	-- ด -	-----	-- ซ ฟ	-- ม ร	-- ด -

มือขวา	- ม --	ร ม - ม	- ล --	ซ ม --	-- ล ท	-- รี่ -	ท ล - ล	-- ซ -
มือซ้าย	-- ร ด	-- ร -	-- ซ ม	-- ร ด	- ซ --	ล ท - ล	-- ซ -	ซ ร - ร

มือขวา	-- ซ -	- ซ - ตั้	--- ท	-- ล -	-- ซ -	- ซ - ตั้	--- ท	-- ล -
มือซ้าย	- ร - ร	----	ท ล ซ -	ล ซ - ซ	- ร - ร	----	ท ล ซ -	ล ซ - ซ

มือขวา	----	ท ล --	-- ซ -	ซ ซ - ซ	-- ซ -	- ซ - ตั้	--- ท	-- ล -
มือซ้าย	----	-- ซ ร	--- ร	-- ร -	- ร - ร	----	ท ล ซ -	ล ซ - ซ

มือขวา	----	ท ล --	-- ซ -	ซ ซ - ซ	-- ซ -	- ซ - ตั้	--- ท	-- ล -
มือซ้าย	----	-- ซ ร	--- ร	-- ร -	- ร - ร	----	ท ล ซ -	ล ซ - ซ

ท่อน 2

มือขวา	----	- ตั้ - รี้	- ตั้ มี่ รี้	- ตั้ - ท	- ท - ท	รี้ ท - ท	- ท - ท	รี้ ท - -
มือซ้าย	----	- ด - ร	- ด ม ร	- ด - ท	-- ล -	-- ล -	-- ล -	-- ล ซ

มือขวา	- มี่ - -	มี่ มี่ - รี้	- ตั้ มี่ รี้	- ตั้ - ท	- ท - ท	รี้ ท - ท	- ท - ท	รี้ ท - -
มือซ้าย	- ม - -	ซ ม - ร	- ด ม ร	- ด - ท	-- ล -	-- ล -	-- ล -	-- ล ซ

มือขวา	--- ซ	ล ซ - ล	--- ซ	ล ซ - -	--- ร	ม ร - ม	--- ร	ม ร - -
มือซ้าย	-- ฟ -	-- ฟ -	-- ฟ -	-- ฟ ม	-- ด -	-- ด -	-- ด -	-- ด ท

มือขวา	--- ล	ท ล - ท	--- ล	ท ล - -	-- ซ -	- ซ - ตั้	--- ท	-- ล -
มือซ้าย	-- ซ -	-- ซ -	-- ซ -	-- ซ ร	- ร - ร	----	ท ล ซ -	ล ซ - ซ

มือขวา	--- ซ	ล ซ - ล	--- ซ	ล ซ - -	--- ร	ม ร - ม	--- ร	ม ร - -
มือซ้าย	-- ฟ -	-- ฟ -	-- ฟ -	-- ฟ ม	-- ด -	-- ด -	-- ด -	-- ด ท

มือขวา	--- ล	ท ล - ท	--- ล	ท ล - -	-- ซ -	- ซ - ตั้	--- ท	-- ล -
มือซ้าย	-- ซ -	-- ซ -	-- ซ -	-- ซ ร	- ร - ร	----	ท ล ซ -	ล ซ - ซ

มือขวา	----	ท ล --	-- ซ -	ซ ซ - ซ	-- ซ -	- ซ - ตั้	--- ท	-- ล -
มือซ้าย	----	-- ซ ร	--- ร	-- ร -	- ร - ร	----	ท ล ซ -	ล ซ - ซ

มือขวา	----	ท ล --	-- ซ -	ซ ซ - ซ	-- ซ -	- ซ - ตี	--- ท	-- ล -
มือซ้าย	----	-- ซ ร	--- ร	-- ร -	- ร - ร	----	ท ล ซ -	ล ซ - ซ

(อาจารย์วัชรภรณ์ บุญเพ็ง เอื้อเพื่อทำนอง ผู้วิจัย บันทึกโน้ตทำนองเพลง)

จากทำนองเพลงระบำนกเขามะราปีปรากฏวิธีการประพันธ์ทำนองเพลง 5 ประเด็นหลัก
ประเด็นแรก พบว่าเพลงระบำนกเขามะราปีมีการดำเนินทำนองเลียนเสียงร้องของ
นกเขาในช่วงท้ายของแต่ละวรรคเพลง กล่าวคือ ใช้ทั้งทำนองและผู้ร้องทำให้เกิดเสียงร้องของนกเขา
ขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มือขวา	--- ร	-- ม ร	--- ซ	-- ล ซ	--- ตี	-- รี ตี	- ซ - ล	- - - ซ
มือซ้าย	--- ล	-- ท ล	--- ซ	-- ล ซ	--- ด	-- ร ด	- ร - -	ซ ฟ - ร

จากตัวอย่างข้างต้นจะพบว่าเป็นการดำเนินทำนองเลียนเสียงร้องของนกเขา คือ
จู้จุกจุก จู้จุกจุก จู้จุกจุก จู้จุกจุก ตามทำนองของเพลง ซึ่งปรากฏในส่วนท้ายของทุกท่อน

ประเด็นที่สอง พบว่าเพลงระบำนกเขามะราปี มีการผสมผสานรูปแบบทำนอง
1 ระบบได้แก่ทำนองที่มีรูปแบบ “ทำนองบังคับทาง”

ประเด็นที่สาม พบว่าเพลงระบำนกเขามะราปีมีการดำเนินทำนองรูปแบบ “การ
บรรเลงคลอไปกับการขับร้อง” กล่าวคือ บรรเลงไปพร้อม ๆ กับการขับร้อง แต่มีทำนองบางช่วงที่เป็น
รูปแบบของการสอดทำนองร้องดังตัวอย่างต่อไปนี้

มือขวา	----	- ร - ล	----	- ร - ล	----	- ร - รี	- ตี ท -	ล ซ - ล
มือซ้าย	----	- ล - ล	----	- ล - ล	----	- ล - ร	- ด ท -	ล ซ - ล

มือขวา	----	- ร - ล	----	ตี ล --	----	ม - ม ฟ	-- ม -	--- ร
มือซ้าย	----	- ล - ล	----	-- ซ ฟ	----	- ร - -	- ร - -	ร ด - ล

จากตัวอย่างข้างต้นทำนองที่ปรากฏนี้ผู้ขับร้องหยุดเพื่อเป็นการแสดงเสียงของ
ทำนองเพลงหลังจากนั้นจึงบรรเลงต่อไปพร้อมกับการขับร้อง

ประเด็นที่สี่ พบว่าเพลงระบำนกเขามะราปีมีโครงสร้างของการประพันธ์เพลงระบำได้อย่างครบถ้วนที่สุด กล่าวคือ เริ่มต้นด้วยการเกริ่นนำให้ผู้แสดงออกมาจากด้านหลังฉาก แล้วจึงเริ่มด้านการรำด้วยเพลงที่มีท่วงทำนองอย่างช้า แล้วจึงออกจังหวะที่เร็ว จบทางด้วยเพลงหน้าพาทย์ ในที่นี้คือเพลงท้ายเพลงฉิ่ง ครบกระบวนการโครงสร้างของเพลงระบำ

ประเด็นที่ห้า พบว่าในอัตราจังหวะชั้นเดียวคือทำนองเพลงแขกเงาะนั่นเอง เนื่องจากสำเนียงเพลงระบำนกเขามะราปีมีสำเนียงแขก การเลือกใช้เพลงแขกเงาะมาประกอบในช่วงที่มีจังหวะเร็วจึงสมเหตุสมผลได้เป็นอย่างดี

ระบำมยุราภิรมย์

สองชั้น

มือขวา	-----	--- รี่	-----	-----	ตี ล ตี รี่	- ตี - ล	ซ ฟ ร ฟ	- ซ - ร
มือซ้าย	-----	--- ร	-----	-----	ด ล ด ร	- ด - ล	ซ ฟ ล ฟ	- ซ - ล

มือขวา	-----	--- ร	-----	- ด - ร	-----	ฟ ร - ร	- ร - -	ฟ ซ - ฟ
มือซ้าย	-----	--- ล	-----	-- ล ล	-----	-- ด -	-- ด ร	--- ด

มือขวา	--- ด	--- ร	--- ฟ	-----	- ด - ร	- ร ฟ -	-- ด ร	ฟ - ร ฟ
มือซ้าย	--- ซ	--- ล	--- ฟ	-----	- ซ - ล	ด - - ล	-----	- ด - -

มือขวา	--- ด	--- ร	--- ฟ	-----	- ด - ร	ฟ - ร ฟ	-- ซ ซ	ล ตี - ล
มือซ้าย	--- ซ	--- ล	--- ฟ	-----	- ซ - ล	- ด - -	- ซ - -	ล ด - ล

มือขวา	(- ด ร ด	-- ร ฟ)	-- ซ ซ	ล ตี - ล	(- ด ร ด	-- ร ฟ)	-- ซ ซ	ล ตี - ล
มือซ้าย	(- ด - -	-----)	- ซ - -	ล ด - ล	(- ด - -	-----)	- ซ - -	ล ด - ล

มือขวา	(- ด ร ด	-- ร ฟ)	-- ซ ซ	ล ตี - ล	(- ด ร ด	-- ร ฟ)	-- ซ ซ	ล ตี - ล
มือซ้าย	(- ด - -	-----)	- ซ - -	ล ด - ล	(- ด - -	-----)	- ซ - -	ล ด - ล

มือขวา	(- ตี - ล)	- ตี - ล	(- ซ - ฟ)	- ซ - ฟ	(- ล - ซ)	- ล - ซ	(- ฟ - ร)	- ฟ - ร
มือซ้าย	(- ด - ล)	- ด - ล	(- ซ - ฟ)	- ซ - ฟ	(- ล - ซ)	- ล - ซ	(- ฟ - ล)	- ฟ - ล

มือขวา	--- ซ	--- ล	--- ตี	--- รี่	-----	-----	- ร ฟ ร	--- ด
มือซ้าย	--- ซ	--- ล	--- ด	--- ร	-----	-----	ด - - -	ด ล - ซ

มือขวา	(- ล - ล	ตี รี่ - ตี)	--- ล	ตี รี่ - ตี	(- ล - ล	ตี รี่ - ตี)	--- ล	ตี รี่ - ตี
มือซ้าย	(- ล - ล	ด ร - ด)	- ล - -	ด ร - ด	(- ล - ล	ด ร - ด)	- ล - -	ด ร - ด

มือขวา	--- รี่	--- รี่	-- ตี่ ล	-- ตี่ -	- ล - ช	- ฟ - ช	ฟ ร - ด	-----
มือซ้าย	--- ฟ	--- ร	-- ด ม	-- ด -	- ล - ช	- ฟ - ช	ฟ ล - ช	-----

มือขวา	--- ฟ	--- ร	-- ด -	- ด --	- ฟ - ช	- ล - ช	- ล - ตี่	-----
มือซ้าย	--- ฟ	--- ล	--- ล	- ช --	- ฟ - ช	- ล - ช	- ล - ด	-----

มือขวา	--- ล	--- ช	--- ฟ	--- ร	-----	-----	-- ร ร	ฟ ช - ฟ
มือซ้าย	--- ล	--- ช	--- ฟ	--- ร	-----	-----	--- ล	- ช - ฟ

ชั้นเดียว

มือขวา	-----	- ร - ฟ	- ร ฟ -	ด ร - ด	-- ฟ ร	- ร - ด	- ด ร ฟ	- ช - ล
มือซ้าย	--- ด	-----	ด -- ล	-- ล ช	-----	ด - ล -	ล -- ฟ	- ช - ล

มือขวา	--- รี่	- รี่ - ตี่	-- ตี่ รี่	ฟี่ รี่ --	-- ตี่ ล	- ล ตี่ -	-- ร ร	ฟ ช - ฟ
มือซ้าย	-----	ตี่ - ล -	- ล --	-- ด ล	-----	ช -- ฟ	--- ล	- ช - ฟ

มือขวา	-----	- ร - ฟ	- ร ฟ -	ด ร - ด	-- ฟ ร	- ร - ด	- ด ร ฟ	- ช - ล
มือซ้าย	--- ด	-----	ด -- ล	-- ล ช	-----	ด - ล -	ล -- ฟ	- ช - ล

มือขวา	--- รี่	- รี่ - ตี่	-- ตี่ รี่	ฟี่ รี่ --	-- ตี่ ล	- ล ด -	-- ร ร	ฟ ช - ฟ
มือซ้าย	-----	ด - ล -	- ล --	-- ด ล	-----	ช -- ฟ	--- ล	- ช - ฟ

มือขวา	-----	--- ร	-----	- ด - ร	- ร ฟ -	ด ร - ด	- ด ร ฟ	- ช - ล
มือซ้าย	-----	- ล - ด	-----	- ช - ล	ด -- ล	-- ล ช	ล -- ฟ	- ช - ล

มือขวา	--- ล	ตี่ รี่ - ตี่	--- ฟ	ช ล - ช	--- ล	ตี่ รี่ - ตี่	--- ร	ฟ ช - ฟ
มือซ้าย	-- ล -	ด ร - ด	-- ฟ -	ช ล - ช	-- ล -	ด ร - ด	-- ร -	ฟ ช - ฟ

มือขวา	-----	--- ร	-----	- ด - ร	- ร ฟ -	ด ร - ด	- ด ร ฟ	- ช - ล
มือซ้าย	-----	- ล - ด	-----	- ช - ล	ด -- ล	-- ล ช	ล -- ฟ	- ช - ล

มือขวา	--- ล	ดี รี่ - ดี	--- ฟ	ซ ล - ซ	--- ล	ดี รี่ - ดี	--- ร	ฟ ซ - ฟ
มือซ้าย	-- ล -	ด ร - ด	-- ฟ -	ซ ล - ซ	-- ล -	ด ร - ด	-- ร -	ฟ ซ - ฟ

มือขวา	--- ล	--- ซ	--- ฟ	--- ร	--- ด	--- ล	ซ ฟ - ซ	-----
มือซ้าย	--- ล	--- ซ	--- ฟ	--- ล	--- ซ	--- ล	ซ ฟ - ซ	-----

มือขวา	--- ล	--- ซ	--- ฟ	--- ร	-----	-----	ฟ ร --	ฟ ซ - ฟ
มือซ้าย	--- ล	--- ซ	--- ฟ	--- ร	-----	-----	-- ด ร	--- ฟ

ไม่กลับต้น

(อาจารย์วัชรภรณ์ บุญเพ็ง เอื้อเพื่อทำนอง ผู้วิจัย บันทึกโน้ตทำนองเพลง)

จากทำนองเพลงระบำยุราภิมย์ปรากฏวิธีการประพันธ์ทำนองเพลง 4 ประเด็นหลัก

ประเด็นแรก พบว่าเพลงระบำยุราภิมย์มีการดำเนินทำนองโดยใช้บันไดเสียงเพียง 1 บันไดเสียง คือ บันไดเสียงซวา ได้แก่เสียงฟา ซอล ลา โด เร โดยไม่มีเสียงนอกบันไดเสียงเข้ามาประกอบในทำนองเพลงเลย

ประเด็นที่สอง พบว่าเพลงระบำยุราภิมย์มีการใช้รูปแบบ “การตัดทอนท่วงทำนอง” อย่างแนบเนียน ซึ่งจะต้องสังเกตอย่างดีจึงจะทราบได้ว่าเป็นการตัดทอนท่วงทำนองลง โดยการใช้วิธีการบรรเลงในรูปแบบของลูกล่อลูกขัด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มือขวา	--- ด	--- ร	--- ฟ	-----	- ด - ร	- ร ฟ -	-- ด ร	ฟ - ร ฟ
มือซ้าย	--- ซ	--- ล	--- ฟ	-----	- ซ - ล	ด -- ล	-----	- ด --

มือขวา	--- ด	--- ร	--- ฟ	-----	- ด - ร	ฟ - ร ฟ	-- ซ ซ	ล ดี - ล
มือซ้าย	--- ซ	--- ล	--- ฟ	-----	- ซ - ล	- ด --	- ซ --	ล ด - ล

มือขวา	(- ด ร ด	-- ร ฟ)	-- ซ ซ	ล ดี - ล	(- ด ร ด	-- ร ฟ)	-- ซ ซ	ล ดี - ล
มือซ้าย	(- ด --	-----)	- ซ --	ล ด - ล	(- ด --	-----)	- ซ --	ล ด - ล

มือขวา	(- ด ร ด	-- ร พ)	-- ซ ซ	ล ต - ล	(- ด ร ด	-- ร พ)	-- ซ ซ	ล ต - ล
มือซ้าย	(- ด --	----)	- ซ --	ล ด - ล	(- ด --	----)	- ซ --	ล ด - ล

มือขวา	(- ต - ล)	- ต - ล	(- ซ - พ)	- ซ - พ	(- ล - ซ)	- ล - ซ	(- พ - ร)	- พ - ร
มือซ้าย	(- ด - ล)	- ด - ล	(- ซ - พ)	- ซ - พ	(- ล - ซ)	- ล - ซ	(- พ - ล)	- พ - ล

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าการบรรเลงเป็นทำนองพื้น ๆ พร้อมกันในสองบรรทัดแรกของตัวอย่าง หลังจากนั้นจึงเริ่มตัดทอนทำนองลงเรื่อย ๆ โดยใช้วิธีการบรรเลงแบบลูกล้อ ลูกขัดได้อย่างสนิทกลมกลืน ซึ่งถ้าไม่สังเกตอย่างลึกซึ้งจะไม่ทราบว่าเป็นการตัดทอนทำนองลง

ประเด็นที่สาม พบว่าทำนองเพลงระบำยุราภิรมย์ในอัตราจังหวะสองชั้นมีลักษณะเหมือนท่าทางการเดินของนกยูงอย่างเชื่องช้า และทำนองเพลงระบำยุราภิรมย์ในอัตราจังหวะชั้นเดียวมีลักษณะเหมือนการบินไต่ร่อนของนกยูง

ประเด็นที่สี่ พบว่าเพลงระบำยุราภิรมย์มีการใช้ลักษณะรูปแบบ “การลักจังหวะ” เพื่อให้จบทำนองเพลงก่อนจังหวะโดยการเคลื่อนที่ของเสียงจะเรียงเสียงด้วยวิถีสองในวรรคแรกแล้วจึงเรียงเสียงด้วยวิถีขึ้นในวรรคถัดไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มือขวา	--- ร	--- ร	-- ต ล	-- ต -	- ล - ซ	- พ - ซ	พ ร - ด	----
มือซ้าย	--- พ	--- ร	-- ด ม	-- ด -	- ล - ซ	- พ - ซ	พ ร - ซ	----

มือขวา	--- พ	--- ร	-- ด -	-- ด -	- พ - ซ	- ล - ซ	- ล - ต	----
มือซ้าย	--- พ	--- ล	--- ล	-- ซ -	- พ - ซ	- ล - ซ	- ล - ด	----

เพลงระบำฤๅคระเรีง

เที๋ยวนำ

มือขวา	-----	--- รื	-----	-----	มื รื ดื รื	ดื ล ช ล	ดื ช ดื ล	ช ฟ ม ร
มือซ้าย	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

มือขวา	- ร ม ร	- ร ม ร	- ช ล ช	- ฟ ม ร	- ร ม ร	- ร ม ร	- ช ร ช	ล ท ดื รื
มือซ้าย	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

เที๋ยวซ่า

มือขวา	-----	--- ร	--- ช	--- ร	- ท - ล	- ช - ร	--- ช	--- ร
มือซ้าย	-----	--- ล	--- ช	--- ล	- ท - ล	- ช - ล	--- ช	--- ล

มือขวา	-----	--- ร	--- ช	--- ร	- ท - ล	- ช - ร	--- ช	--- ร
มือซ้าย	-----	--- ล	--- ช	--- ล	- ท - ล	- ช - ล	--- ช	--- ล

มือขวา	-----	- ช - ล	- ท - ดื	- รื - มื	- รื - ดื	- ท - ล	- ช ท ล	- ช - ร
มือซ้าย	-----	- ช - ล	- ท - ด	- ร - ม	- ร - ด	- ท - ล	- ช ท ล	- ช - ล

มือขวา	-----	- ม - ร	- ด - ท	- ด - ร	- ช - -	- ล - ช	--- ฟ	- ม - ร
มือซ้าย	-----	- ท - ล	- ช - ฟ	- ช - ล	- ช - -	--- ช	--- ด	- ท - ล

มือขวา	-----	--- ช	-----	- ล - ท	- ล - รื	- ล - ท	- ดื - รื	-----
มือซ้าย	-----	--- ช	-----	- ล - ท	- ล - ร	- ล - ท	- ด - ร	-----

มือขวา	- มื - -	- มื - รื	-----	- รื - -	-----	- - ท -	- รื - -	-----
มือซ้าย	--- ดื	-----	--- ดื	-----	- ดื - ท	- ล - -	--- ช	-----

มือขวา	- ร - -	- ช - -	- ร - -	- ช - -	- ล - ท	- - ดื ท	- ล - ช	-----
มือซ้าย	- ล - -	- ช - -	- ล - -	- ช - -	- ล - ท	- - ด ท	- ล - ช	-----

มือขวา	- ร - -	- ซ - -	- ร - -	- ซ - -	- ล - ท	- - ตั้ม	- ล - ซ	- - - -
มือซ้าย	- ล - -	- ซ - -	- ล - -	- ซ - -	- ล - ท	- - ต ท	- ล - ซ	- - - -

มือขวา	- ร - -	- ซ - -	- ล - ท	- ตั้ม - รี่	- - - -	ล ท ตั้ม	- รี่ มั -	- - - -
มือซ้าย	- ล - -	- ซ - -	- ล - ท	- ต - ร	- - - ซ	- - - -	ตั้ม - - รี่	- - - -

มือขวา	- มั - -	- มั - -	- - - -	- รี่ - -	- - - -	- - - ท	- รี่ - -	- - - -
มือซ้าย	- - - ตั้ม	- - - รี่	- - - ตั้ม	- - - -	- ตั้ม - ท	- ล - -	- - - ซ	- - - -

มือขวา	- ร - -	- ซ - -	- ร - -	- ซ - -	- ล - ท	- - ตั้ม	- ล - ซ	- - - -
มือซ้าย	- ล - -	- ซ - -	- ล - -	- ซ - -	- ล - ท	- - ต ท	- ล - ซ	- - - -

มือขวา	- ร - -	- ซ - -	- ร - -	- ซ - -	- ล - ท	- - ตั้ม	- ล - ซ	- - - -
มือซ้าย	- ล - -	- ซ - -	- ล - -	- ซ - -	- ล - ท	- - ต ท	- ล - ซ	- - - -

มือขวา	- ร - -	- ซ - -	- ล - ท	- ตั้ม - รี่	- - - -	ล ท ตั้ม	- รี่ มั -	- - - -
มือซ้าย	- ล - -	- ซ - -	- ล - ท	- ต - ร	- - - ซ	- - - -	ตั้ม - - รี่	- - - -

มือขวา	- มั - -	- มั - -	- - - -	- - - ท	- รี่ - -	- - ท ล	- ล ท -	- - - ซ
มือซ้าย	- - - ตั้ม	- - - รี่	- ตั้ม - ท	- ล - -	- - - ซ	- - - -	ซ - - ซ	- - - ร

มือขวา	- - - -	- - - ร	- - - -	- - - ซ	- - - -	- - - รี่	- - - -	- - - ตั้ม
มือซ้าย	- - - -	- - - ล	- - - -	- - - ซ	- - - -	- - - ร	- - - -	- - - ต

มือขวา	- - - ท	- - - ล	- - - ซ	- - - รี่	- - - ซ	ล - ล -	- - - ซ	ล ท ตั้ม
มือซ้าย	- - - ท	- - - ล	- - - ซ	- - - ร	- - ซ ซ	- ซ - ซ	- ร - -	- - - ร

เที่ยวเร็ว

มือขวา	----	- ซ --	ท ล --	- ซ --	----	- ซ --	ท ล --	- ซ --
มือซ้าย	--- ร	--- ร	-- ซ ร	--- ร	--- ร	--- ร	-- ซ ร	--- ร

มือขวา	----	ท ดิ ริ มี่	----	ท ล --	-- ม ร	-- ด ร	ซ - ล ซ	- ฟ ม ร
มือซ้าย	-- ซ ล	----	ริ ดิ ท ล	-- ซ ร	----	ด ท - ล	ซ - ล ซ	- ด ท ล

มือขวา	----	-- ล ท	- ริ - ท	ดิ ริ --	มิ - มิ ริ	-- ริ -	ดิ ท --	ริ ---
มือซ้าย	--- ซ	----	ล - ล -	- ล --	- ดิ --	- ดิ --	-- ล ท	- ซ --

มือขวา	--- ซ	ล ท ดิ ท	----	--- ซ	--- ซ	--- ซ	ล ท ดิ ท	----
มือซ้าย	ร - ร -	----	ล ซ --	ร - ร -	- ร --	- ร --	----	ล ซ --

มือขวา	--- ซ	--- ซ	มิ ริ --	ดิ ริ --	มิ - มิ ริ	-- ริ -	ดิ ท --	ริ ---
มือซ้าย	ร - ร -	- ร --	-- ดิ ท	- ล --	- ดิ --	- ดิ --	-- ล ท	- ซ --

มือขวา	--- ซ	ล ท ดิ ท	----	--- ซ	--- ซ	--- ซ	ล ท ดิ ท	----
มือซ้าย	ร - ร -	----	ล ซ --	ร - ร -	- ร --	- ร --	----	ล ซ --

มือขวา	-- ร ร	-- ซ ซ	-- ริ ริ	-- ดิ ดิ	- ท - ล	- ซ - ริ	- ซ --	ดิ -- ริ
มือซ้าย	- ล --	- ซ --	- ริ --	- ด --	- ท - ล	- ซ - ร	----	- ร --

(อาจารย์วีระชาติ สังขมาน เอื้อเพื่อทำนอง ผู้วิจัย บันทึกโน้ตทำนองเพลง)

จากทำนองเพลงระบำฤๅษะเริงปรากฏวิธีการประพันธ์ทำนองเพลง 3 ประเด็นหลัก

ประเด็นแรก พบว่าเพลงระบำฤๅษะเริง มีการดำเนินทำนองในรูปแบบ “การลักจังหวะ” ซึ่งปรากฏอย่างชัดเจนในสำนวนทำนองบรรทัดที่ 7 - 9 และ 11 - 13 ของเที่ยวซ้ำ และยังมีการลักจังหวะในช่วงกลางบรรทัด โดยปรากฏอย่างชัดเจนในบรรทัดที่ 4 , 6 และ 10 ของเที่ยวซ้ำ ทั้งนี้ยังมีการลักจังหวะ ซึ่งปรากฏในส่วนท้ายของบรรทัดเที่ยวซ้ำตั้งแต่บรรทัดที่ 5 - 13

ประเด็นที่สอง พบว่าเพลงระบำฤๅษะเรีง มีรูปแบบทำนองทั้งหมด 1 ระบบ ได้แก่ ทำนองที่มีรูปแบบ “ทำนองบังคับทาง” โดยทำนองบังคับทางไม่ควรดำเนินทำนองเป็นทางพื้น และทำนองบังคับทางยังเป็นลักษณะการลักจ้งหะด้วย ปรากฏชัดเจนทั้งเพลง

ประเด็นที่สาม พบว่าเพลงระบำฤๅษะเรีงเที่ยวเร็วมีการดำเนินทำนองคล้ายคลึงกับเที่ยวช้า แต่ต่างกันที่กระชบขึ้น มีรูปแบบการตัดทอนเป็นชั้นเดียวได้ชัดเจนมาก แสดงถึงอากัปกิริยาของกวางที่วิ่งกันอย่างลุ่มนุ่นววย ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มือขวา	----	ท ด ร ี ม ี	----	ท ล --	-- ม ร	-- ด ร	ช - ล ช	- พ ม ร
มือซ้าย	-- ช ล	----	ร ี ด ี ท ล	-- ช ร	----	ด ท - ล	ช - ล ช	- ด ท ล

จากตัวอย่างข้างต้นจะพบว่าการเคลื่อนที่ของโน้ตเพลงมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย แต่เมื่อบรรเลงทำนองประโยคนี้จะพบว่า ทำนองเพลงเปรียบเสมือนฝูงกวางที่กำลังวิ่งวุ่นววยเพื่อหนีอย่างตื่นตระหนกตกใจ

สรุปวิธีการประพันธ์เพลงประกอบการแสดงหรือระบำที่เกี่ยวข้องกับสัตว์

อาจกล่าวได้ว่าทำนองเพลงที่มีความเกี่ยวข้องกับสัตว์ โดยศึกษาจากเพลงระบำปรากฏหลักการและวิธีการประพันธ์ดังนี้

ประการแรก พบลักษณะท่วงทำนองจะเป็นทำนองที่แสดงถึงเสียงร้องของสัตว์ ซึ่งอาจกล่าวรวมไปถึงผู้ขับร้องก็สามารถทำเสียงเลียนเสียงร้องของสัตว์ได้ด้วย

ประการที่สอง พบว่ามีการบรรเลงเป็นรูปแบบคล้ายไปกับผู้ขับร้องเลย และบางช่วงของทำนองเพลงอาจจะมีการหยุดขับร้อง เพื่อแสดงท่วงทำนองให้ชัดเจนขึ้น

ประการที่สาม พบว่ามีการใช้ทำนองการลักจ้งหะเพื่อแสดงถึงการก้าวเดินของสัตว์ หรือแม้แต่การประพันธ์ทำนองด้วยทำนองเดิมของสองชั้น แต่เรียบเรียงขึ้นใหม่ให้กระชบยิ่งขึ้นเพื่อแสดงถึงการวิ่งอย่างลุ่มนุ่นววยของสัตว์

3.6 วิธีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ประเภทเพลงเกร็ด

จากการรวบรวมข้อมูลเพลงประเภทเพลงเกร็ดที่มีชื่อเกี่ยวกับสัตว์ ปรากฏ 138 รายการ ส่วนมาเป็นเพลงที่อยู่ในสมัยกรุงศรีอยุธยา - กรุงธนบุรี จำนวน 123 เพลง สมัยรัชกาลที่ 1 - รัชกาลที่ 3 จำนวน 1 เพลง สมัยรัชกาลที่ 4 - รัชกาลที่ 6 จำนวน 1 เพลง สมัยรัชกาลที่ 7 - ปัจจุบัน จำนวน 9 เพลง ไม่ทราบปีที่ประพันธ์จำนวน 1 เพลง ไม่ปรากฏนามผู้แต่งและปีที่ทำการประพันธ์จำนวน 3 เพลง จากรายชื่อเพลง 138 รายการปรากฏสัตว์ที่เกี่ยวข้อง 29 ชนิดได้แก่ กบ กระต่าย นก ช้าง กวาง กิ้งกือ คางคก ค้างคาว วัว งู จระเข้ จิ้งจก ครุฑ เต่าทอง เต่า ม้า ลิง มด มังกร แมลงปอ แมลงงู แมลงมูม แมลงเม่า กระแต สิงโต หงส์ เสือ ควาย ตู๊กแก ในที่นี้ผู้วิจัยจะได้ทำการคัดเลือกทำนองเพลง 3 เพลงที่สามารถทำการรวบรวมได้มาทำการศึกษา โดยเป็นที่เกี่ยวข้องกับนกจำนวน 3 เพลง ผู้วิจัยเห็นสมควรว่า ควรศึกษาทำนองเพลงต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับลักษณะของสัตว์ รวมถึงศึกษาแนวคิดและวิธีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ ประเภทเพลงเกร็ดที่ทำการคัดเลือกมีดังนี้

ขับนก

มือขวา	-----	-----	--- ร	--- ม	-- ซ ม	-- ร ม	-- ซ ล	-- ตี -
มือซ้าย	-----	-----	--- ล	--- ทุ	-----	ร ด --	ร ม --	ซ ล - ซ

มือขวา	-----	-----	ตี ร --	ตี ล --	-- ซ ม	-- ร ม	-- ซ ล	ตี - ล ตี
มือซ้าย	-----	-----	-- ตี ล	-- ซ ม	-----	ร ด --	ร ม --	- ซ --

มือขวา	-----	-----	-- ด ด	- ร - ม	-- ซ ม	-- ร ม	-- ซ ล	-- ตี -
มือซ้าย	-----	-----	- ซ --	- ล - ทุ	-----	ร ด --	ร ม --	ซ ล - ซ

มือขวา	-----	-----	ตี ร --	ตี ล --	-- ซ ม	-- ร ม	-- ซ ล	ตี - ล ตี
มือซ้าย	-----	-----	-- ตี ล	-- ซ ม	-----	ร ด --	ร ม --	- ซ --

มือขวา	-----	ม ร --	-----	-- ซ ล	-----	ม ร --	ตี ล --	ตี ร - ตี
มือซ้าย	-----	-- ตี ล	-----	ร ม --	-----	-- ตี ล	-- ซ ล	- - - ซ

มือขวา	-- ล -	ดํ ํ ล --	-- ซ -	ล ซ --	-- ร -	ม ร --	ด ล --	ด ร - ด
มือซ้าย	--- ล	-- ซ ม	--- ซ	-- ม ร	--- ร	-- ด ล	-- ซ ล	--- ซ

มือขวา	-- ดํ ดํ	-- ล ล	-- ซ ซ	-- ดํ ดํ	----	ท ดํ รํ มํ	----	----
มือซ้าย	--- ด	--- ม	--- ร	--- ด	-- ซ ล	----	----	----

มือขวา	ซ ซ ล ซ	ฟ ม ร ม	ซซ- ล ซ	--- ม	ซ ซ ล ซ	ฟ ม ร ม	-- ซ ล	-- ดํ -
มือซ้าย	ระนาดเอก		ซ ---	ฟ ม ร -	ระนาดเอก		ร ม --	ซ ล - ล

มือขวา	ดํ ดํ รํ ดํ	รํ ดํ รํ ดํ	- ล ล ดํ -	ดํ - ดํ -	ซ ซ ล ซ	ล ซ ล ซ	- ม ม ซ -	ซ - ซ -
มือซ้าย	ระนาดเอก		- ล - ล	- ล - ล	ระนาดเอก		- ม - ม	- ม - ม

มือขวา	-- ร ร	-- ม ม	-- ซ ซ	-- ล ล	-- รํ รํ	-- ดํ ดํ	-- ล ล	-- ซ ซ
มือซ้าย	--- ล	--- ท	--- ซ	--- ล	--- ร	--- ด	--- ล	--- ซ

มือขวา	-- มํ รํ	-- ดํ -	--- ล	- ล ดํ -	-- มํ รํ	-- ดํ -	ล ซ - ซ	- ล - ดํ
มือซ้าย	----	ดํ ล - ซ	-- ม -	ซ -- ซ	----	ดํ ล - ซ	-- ม ร	- ม - ด

เที่ยวแรก

มือขวา	-- มํ มํ	-- มํ มํ	-- ดํ ดํ	-- รํ รํ	มํ รํ --	- ดํ --	รํ ดํ --	- ซ ล ดํ
มือซ้าย	--- ม	--- ซ	--- ด	--- ร	-- ดํ ล	- ซ --	-- ล ซ	ม -- ด

กลับต้น

เที่ยวหลังลงจบ

มือขวา	-- มํ มํ	- รํ - มํ	--- มํ	--- รํ	--- ดํ	--- ท	--- ล	--- ซ
มือซ้าย	-- ลซม	- ร - ซ	--- ม	--- ร	--- ด	--- ท	--- ล	--- ซ

(อาจารย์ ดร.ศุภณี มีป้อม เอื้อเฟื้อทำนอง ผู้วิจัย บันทึกโน้ตทำนองเพลง)

จากทำนองเพลงซบงก สามชั้น ปรากฏวิธีการประพันธ์ทำนองเพลง 3 ประเด็นหลัก

ประเด็นแรก พบว่าเพลงซบงก สามชั้น มีลักษณะการดำเนินทำนองในรูปแบบการซ้ำทำนองซึ่งปรากฏได้อย่างชัดเจนในประโยคที่ 1- 4 ทั้งนี้ทำนองเพลงยังมีการหยุดทำนองอย่างฉับพลันในช่วงแรกของสำนวนทำทั้ง 4 ประโยคที่กล่าวมา

ประเด็นที่สอง พบว่าเพลงซบงก สามชั้น มีการใช้รูปแบบวิธีการบรรเลงแบบ ลูกล่อ ซึ่งปรากฏในประโยคที่ 5 และยังมีรูปแบบการบรรเลงแบบ ลูกขัด บ้าง ซึ่งปรากฏในประโยคที่ 8 ทั้งนี้ยังพบว่ามีการใช้รูปแบบการบรรเลงแบบ ลูกเหลื่อม ในประโยคที่ 6 และ 11 เปรียบเสมือนเสียงนกที่ร้องตอบโต้กันไปมาอย่างมีจังหวะ

ประเด็นที่สาม พบว่าเพลงซบงก สามชั้น ใช้บันไดเสียงเพียงออบนทั้งหมด แต่มีการใช้เสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงที เพื่อทำให้ท่วงทำนองเพลงจบรรคอย่างฉับพลันก่อนจังหวะด้วยวิธีการเรียงเสียง และใช้เสียงฟาเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของเสียง

เพลงนกขมิ้น

ท่อน 1

มือขวา	- ช - ดั	- รื - มั	- มั - มั	- รื - ดั	- ช - ดั	- รื - มั	- รื - -	มั มั - รื
มือซ้าย	- ร - ด	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ด	- ช - ด	- ร - ม	- ร - ม	- - - ร

มือขวา	- - ม -	ช ฟ - -	- - ม -	ช ฟ - -	- - ดั ดั	- ท - ดั	- รื - มั	- รื - ดั
มือซ้าย	- ร - ร	- - ม ร	ด ร - ม	- - ม ร	- ด - -	- ท - ด	- ร - ม	- ร - ด

มือขวา	- ท รื -	ท ล - -	- - - -	- ช - ล	- ร - ช	- ล - ท	- รื - ท	- ล - ช
มือซ้าย	- - - ล	- - ช ม	- ร - ม	- ร - ม	- ล - ช	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ท

กลับต้น

ท่อน 2

มือขวา	- - ดั ดั	- ท - ดั	- - รื รื	- มั - รื	- - ดั ดั	- ท - ดั	- รื - มั	- รื - ดั
มือซ้าย	- ด - -	- ท - ด	- ร - -	- ม - ร	- ด - -	- ท - ด	- ร - ม	- ร - ด

มือขวา	- ท รื -	ท ล - -	- - - -	- ช - ล	- ร - ช	- ล - ท	- รื - ท	- ล - ช
มือซ้าย	- - - ล	- - ช ม	- ร - ม	- ร - ม	- ล - ช	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ช

กลับต้น

ท่อน 3

มือขวา	- ม - -	ร ร - -	ม ม - -	ซ ซ - ล	- ท - รี่	- ท - ล	- - - ซ	- - - ม
มือซ้าย	- ท - ล	- - - ท	- - - ซ	- - - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ซ	- - - ท

มือขวา	- ม - -	ร ร - -	ม ม - -	ซ ซ - ล	- ร - ซ	- ล - ท	- รี่ - ท	- ล - ซ
มือซ้าย	- ท - ล	- - - ท	- - - ซ	- - - ล	- ล - ซ	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ซ

กลับต้น

(อาจารย์วิสุทธิ์ จั๊ยมมา เอื้อเพื่อทำนอง ผู้วิจัย บันทึกโน้ตทำนองเพลง)

จากทำนองเพลงนกขมิ้นปรากฏวิธีการประพันธ์ทำนองเพลง 5 ประเด็นหลัก

ประเด็นแรก พบว่าเพลงนกขมิ้นมีการใช้บันไดเสียงเพียง 2 บันไดเสียงเท่านั้น คือ บันไดเสียงเพียงออบน ซึ่งปรากฏในประโยคที่ 1 - 2 ของท่อน 1 และปรากฏในประโยคที่ 1 ของท่อน 2 และพบบันไดเสียงอีก 1 บันไดเสียง คือ บันไดเสียงเพียงออล่าง ซึ่งพบในประโยคสุดท้ายของท่อน 1 และท่อน 2 ทั้งนี้ประโยคที่ 3 ใช้บันไดเสียงเพียงออล่างทั้งหมด การดำเนินท่วงทำนองที่พบใน 2 ประโยคสุดท้ายของท่อน 1 และท่อน 2 จะมีการดำเนินท่วงทำนองที่เหมือนกัน

ประเด็นที่สอง พบว่าเพลงนกขมิ้นมีการดำเนินทำนองรูปแบบ “การซ้ำทำนอง” ปรากฏอย่างชัดเจนในท่อน 1 - 2 ปรากฏในท่อน 1 ตั้งแต่สำนวนรับของประโยคที่ 2 ตลอดจนประโยคที่ 3 ด้วย ส่วนในท่อน 2 ปรากฏตั้งแต่สำนวนรับของประโยคที่ 1 - 2 และในท่อน 3 ไม่มีการซ้ำทำนอง ซึ่งสรุปเป็นโครงสร้างของสังคีตลักษณ์ได้ดังนี้

ท่อน 1

มือขวา	- ซ - ดี่	- รี่ - มี่	- มี่ - มี่	- รี่ - ดี่	- ซ - ดี่	- รี่ - มี่	- รี่ - -	มี่ มี่ - รี่
มือซ้าย	- ร - ด	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ด	- ซ - ด	- ร - ม	- ร - ม	- - - ร

มือขวา	- - ม -	ซ ฟ - -	- - ม -	ซ ฟ - -	- - ดี่ ดี่	- ท - ดี่	- รี่ - มี่	- รี่ - ดี่
มือซ้าย	- ร - ร	- - ม ร	ด ร - ม	- - ม ร	- ด - -	- ท - ด	- ร - ม	- ร - ด

มือขวา	- ท รี่ -	ท ล - -	- - - -	- ซ - ล	- ร - ซ	- ล - ท	- รี่ - ท	- ล - ซ
มือซ้าย	- - - ล	- - ซ ม	- ร - ม	- ร - ม	- ล - ซ	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ท

กลับต้น

ท่อน 2

มือขวา	-- ตี ตี	- ท - ตี	-- รี่ รี่	- มี่ - รี่	-- ตี ตี	- ท - ตี	- รี่ - มี่	- รี่ - ตี
มือซ้าย	- ด --	- ทุ - ด	- ร --	- ม - ร	- ด --	- ทุ - ด	- ร - ม	- ร - ด

มือขวา	- ท รี่ -	ท ล --	----	- ซ - ล	- ร - ซ	- ล - ซ	- รี่ - ท	- ล - ซ
มือซ้าย	---- ล	-- ซ ม	- ร - ม	- ร - ม	- ล - ซ	- ล - ทุ	- ร - ทุ	- ล - ซ

กลับต้น

ประเด็นที่สาม พบว่าเพลงนกดมีมีการใช้เสียงนอกบันไดเสียงเข้ามาช่วย เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมในการเปลี่ยนบันไดเสียงในประโยคถัดไป ตัวอย่างเช่น

ท่อน 2

มือขวา	-- ตี ตี	- ท - ตี	-- รี่ รี่	- มี่ - รี่	-- ตี ตี	- ท - ตี	- รี่ - มี่	- รี่ - ตี
มือซ้าย	- ด --	- ทุ - ด	- ร --	- ม - ร	- ด --	- ทุ - ด	- ร - ม	- ร - ด

มือขวา	- ท รี่ -	ท ล --	----	- ซ - ล	- ร - ซ	- ล - ท	- รี่ - ท	- ล - ซ
มือซ้าย	---- ล	-- ซ ม	- ร - ม	- ร - ม	- ล - ซ	- ล - ทุ	- ร - ทุ	- ล - ซ

กลับต้น

จากทำนองข้างต้นพบเสียงนอกบันไดเสียงเพียงออบน คือ เสียงที่ ในประโยคที่ 1 เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมในการเปลี่ยนบันไดเสียงเป็นบันไดเสียงเพียงออล่างในประโยคที่ 2 ทำให้เกิดความกลมกลืนของท่วงทำนอง

ประเด็นที่สี่ พบว่าเพลงนกดมีมีการดำเนินทำนองรูปแบบ “อัตลักษณ์เข้าแบบ” ทั้งเพลง

ประเด็นที่ห้า พบว่าการแสดงถึงลักษณะของนกดมีไม่ปรากฏในท่วงทำนองเพลงแต่อย่างใด ทั้งนี้กลับปรากฏให้เห็นในบทร้องอย่างชัดเจน

เพลงนกจาก

มือขวา	- ซ - ตั้	- รี้ - มี่	- มี่ มี่	- รี้ - ตั้	- ท - ล	-----	-----	- ซ - ล
มือซ้าย	- ร - ด	- ร - ม	- ล ซ ม	- ร - ด	-----	- ซ - ม	- ร - ม	- ร - ม

มือขวา	- ท - ล	-----	-----	- ซ - ล	--- รี้	-----	- ตั้ - ตั้	--- ล
มือซ้าย	-----	- ซ - ม	- ร - ม	- ร - ม	--- ร	--- ด	-----	--- ม

มือขวา	-----	- ล - ล	- มี่ - -	- มี่ - มี่	- - ซ ล	- ตั้ - รี้	- มี่ - รี้	- ตั้ - ล
มือซ้าย	--- ล	-----	- ซ - ม	-----	- ฟ - -	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ม

มือขวา	-----	- ตั้ - ตั้	- รี้ - ตั้	- ล - ซ	- ล ตั้ ล	--- ซ	--- ล	--- ตั้
มือซ้าย	--- ด	-----	- ร - ด	- ม - ร	-----	ซ ม - ร	--- ล	--- ด

กลับต้น

(อาจารย์วิสุทธิ์ จุ้ยมา เอื้อเพื่อทำนอง ผู้วิจัย บันทึกโน้ตทำนองเพลง)

จากทำนองเพลงนกจากปรากฏวิธีการประพันธ์ทำนองเพลง 4 ประเด็นหลัก

ประเด็นแรก พบว่าเพลงนกจากมีการใช้บันไดเสียงเพียง 1 บันไดเสียงเท่านั้น คือ บันไดเสียงเพียงออบน แต่พบว่ามีการใช้เสียงนอกบันไดเสียงมาประกอบให้เกิดความไพเราะขึ้น คือ เสียงที่และเสียงฟา ทำให้เกิดความรู้สึกฉงนงวยงงยิ่งนัก

ประเด็นที่สอง พบว่าเพลงนกจากมีการใช้ทำนองที่ซ้ำกันระหว่างประโยค ซึ่งปรากฏอย่างชัดเจนตั้งแต่สำนวนรับในประโยคที่ 1 จนถึงสำนวนทำในประโยคที่ 2

ประเด็นที่สาม พบว่าเพลงนกจากมีการเน้นเสียงสุดท้ายของบันไดเสียงเพียงออบน คือ เสียงลา ซึ่งจะปรากฏในท่อนสุดท้ายของประโยคที่ 1 - 3 ส่วนประโยคสุดท้ายจบทำนองด้วยเสียงประธานของบันไดเสียงเพียงออบน คือ เสียงโด

ประเด็นที่สี่ พบว่าเพลงนกจากมีลักษณะที่แสดงออกทางอารมณ์ไปในทางกึ่ง โศกเศร้า และจากการค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับนกจากก็ไม่ปรากฏว่ามีนกชนิดนี้ ผู้วิจัยจึงสันนิษฐาน จากอารมณ์ของบทเพลงและคำว่า “จาก” ได้ว่า ท่วงทำนองเพลงนกจากเปรียบเสมือนกับนกที่กำลังบินออกจากรังที่เคยอยู่อาศัยเพื่อหาที่อยู่อาศัยใหม่อย่างไร้จุดหมายปลายทาง

สรุปวิธีการประพันธ์เพลงเกร็ดที่เกี่ยวข้องกับนก

อาจกล่าวได้ว่าทำนองเพลงที่มีความเกี่ยวข้องกับนก โดยศึกษาจากเพลงเกร็ดปรากฏหลักการและวิธีการประพันธ์ดังนี้

ประการแรก พบลักษณะทำนองจะเป็นทำนองที่แสดงถึงเสียงร้องโต้ตอบกันของนกด้วยวิธีการใช้รูปแบบการบรรเลงลูกล้อ ลูกขัด และลูกเหลื่อม

ประการที่สอง พบว่ามีการใช้บทร้องแสดงถึงสัตว์แทนการใช้ทำนอง

ประการที่สาม พบว่ามีการประพันธ์ทำนองเพลงที่แสดงถึงอารมณ์กึ่งโศกเศร้า เพื่อแสดงให้เห็นถึงการพลัดพรากจากรังที่เคยอยู่อาศัย

3.7 วิธีการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ประเภทเพลงเรื่อง

จากการรวบรวมข้อมูลเพลงประเภทเพลงเรื่องที่มีชื่อเกี่ยวกับสัตว์ ปรากฏ 11 รายการได้แก่ สมัยอยุธยา - ธนบุรี จำนวน 1 เพลงคือ เพลงเรื่องช้างประสานงา ไม่ทราบปีที่ประพันธ์ จำนวน 2 เพลง คือ เพลงเรื่องกษัตริย์ บรมจุฬาลงกรณ์ หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เพลงฉิ่งช้างประพันธ์โดย นายเทวาประสิทธิ์ พาทยโกศล และอีก 8 เพลงที่ไม่ทราบปีและนามผู้แต่งได้แก่ เพลงเรื่องกระบี่ลีลา เพลงเรื่องพญาราชูปักษี เพลงเรื่องจิ้งจกทอง เพลงเรื่องเต่าทอง เพลงเรื่องเต่ากินผักบุง เพลงเรื่องนกขมิ้น เพลงเรื่องแขกมัดตีนหมู เพลงเรื่องแมลงภู โดยเป็นเพลงเหล่านี้ปรากฏสัตว์ที่มาเกี่ยวข้องได้แก่ ช้าง นก ลิง จิ้งจก เต่าทอง เต่า หมู แมลงภู ในที่นี้ผู้วิจัยจะได้ทำการคัดเลือกทำนองเพลง 3 เพลงมาทำการศึกษาโดยเป็นเพลงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับช้างจำนวน 1 เพลง บทเพลงที่เกี่ยวข้องกับเต่าจำนวน 2 เพลงและบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับนกจำนวน 1 เพลง เพื่อศึกษาแนวคิดและวิธีการประพันธ์ เพลงที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ประเภทเพลงเรื่องที่ทำการศึกษาครั้งนี้

เพลงฉิ่งเรื่องช้างประสานงา

เพลงฉิ่งช้างประสานงา

ท่อน 1

มือขวา	----	ร - ร ร	- ร --	ม - ม ม	- ม --	ซ - ซ ซ	- ท - รี่	- ท - ล
มือซ้าย	----	- ร --	- ล --	- ม --	- ท --	- ซ --	- ท - ร	- ท - ล

มือขวา	----	ร - ร ร	- ร --	ม - ม ม	- ม --	ซ - ซ ซ	- ท - รี่	- ท - ล
มือซ้าย	----	- ร --	- ล --	- ม --	- ท --	- ซ --	- ท - ร	- ท - ล

มือขวา	-- ร ร	- ม - ซ	- ล --	ซ ม --	- ร --	ด ร - ด	-- ซ ซ	ล ท - ล
มือซ้าย	- ล --	- ท - ซ	-- ซ ม	-- ร ด	-- ล ท	---	- ซ --	- ท - ล

มือขวา	-- ร ร	- ม - ซ	- ล --	ซ ม --	- ร --	ด ร - ด	-- ซ ซ	ล ท - ล
มือซ้าย	- ล --	- ท - ซ	-- ซ ม	-- ร ด	-- ล ท	---	- ซ --	- ท - ล

มือขวา	- ล --	- ฟ - ฟ	-- ม ฟ	-- ซ ล	- ท รี่ -	ท ล --	-- ม ฟ	-- ซ ล
มือซ้าย	---	ฟ	---	- ร --	ม ฟ --	---	- ซ ฟ	ม ร --

มือขวา	- ท รี่ -	ท ล --	ล ซ --	ซ ม --	-- ด ร	ม ร --	
มือซ้าย	---	ล	-- ซ ม	-- ม ร	-- ร ด	- ล --	-- ด ล

มือขวา	- ซ --	- ม - ม	-- ม ฟ	-- ซ ล	- ท รี่ -	ท ล --	ม ร --	ม ฟ --
มือซ้าย	---	ม	---	- ร --	ม ฟ --	---	- ซ ฟ	-- ม ฟ

มือขวา	- ท รี่ -	ท ล --	ล ซ --	ซ ม --	
มือซ้าย	---	ล	-- ซ ม	-- ม ร	-- ร ด

มือขวา	-- ด ร	ม ร --	- ซ --	- ม - ม	-- ด ร	ม ร --	- ซ --	- ม - ม
มือซ้าย	- ล --	-- ด ล	---	ม	---	- ล --	-- ด ล	---

มือขวา	ลช - ช -	ม ร - -	- - ล ท	- - ด ร	- ร - ร	- ม - -	- ร - ร	- ท - -
มือซ้าย	- ม - ร	- - ด ท	ล ช - -	ล ท - -	- ล - -	ด - ร ด	- ช - -	ช ล - ล

มือขวา	- - ล ท	- - ด ร	ลช - ช -	ช - ช -	ม ร - -	ด ม - ด	- ร - ร	- ท - -
มือซ้าย	- ช - -	ล ท - -	- ม - ร	- ม - ร	- - ล ท	- - ร ช	- ช - -	ช ล - ล

มือขวา	- - ล ท	- - ด ร	ลช - ช -	ช - ช -	ม ร - -	ด ม - -
มือซ้าย	- ช - -	ล ท - -	- ม - ร	- ม - ร	- - ล ท	- - ร ด

มือขวา	- - ร ม	ช ม - -	ร ด - -	ร - ท ด	- - ม ร	- - ร ด	- ร - ม	- ช - ล
มือซ้าย	ช ด - -	- - ร ด	- - ท ล	- ล - ช	- - - -	ด ล - ช	- ล - ท	- ช - ล

มือขวา	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล
มือซ้าย	- - - ร	- - - ล	- - - ร	- - - ล	- - - ร	- - - ล	- - - ร	- - - ล

กลับต้น

ท่อน 2

มือขวา	- - ล ล	ท ล ท ช	- ม - ร	- ม - ช	- - ล ล	ท ล ท ช	- ม - ร	- ด - ร
มือซ้าย	- ล - -	ท ล ท ช	- ท - ล	- ท - ช	- ล - -	ท ล ท ช	- ท - ล	- - - -

มือขวา	- - ล ล	ท ล ท ช	- ม - ร	- ม - ช	- - ล ล	ท ล ท ช	- ม - ร	- ด - ร
มือซ้าย	- ล - -	ท ล ท ช	- ท - ล	- ท - ช	- ล - -	ท ล ท ช	- ท - ล	- ช - ล

มือขวา	- - ช ล	ช - ช -	ม ร - -	- - ด ร	- - ช ล	ช - ช -	- ร - -	ด ร - ด
มือซ้าย	- ม - -	- ม - ร	- - ด ท	ล ท - -	- ม - -	- ม - ร	- - ล ท	- - - ช

มือขวา	- - ช ล	ช - ช -	ม ร - -	- - ด ร	- - ช ล	ช - ช -	- ร - -	ด ร - ด
มือซ้าย	- ม - -	- ม - ร	- - ด ท	ล ท - -	- ม - -	- ม - ร	- - ล ท	- - - ช

มือขวา	- ร ด -	ร ด - -	- ด - -	- ร - ด	- ร - -	- ร ด -	ร ด - -	- ร - ด
มือซ้าย	ล - - ล	- - ล -	- ซ - -	ล - ล -	ล - ด ล	ล - - ล	- - ล -	ล - ล -

มือขวา	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ร	- ม - ซ	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ร	- - ด ด
มือซ้าย	- ซ - ล	- ฑ - ล	- ซ - ล	- ฑ - ซ	- ซ - ล	- ฑ - ล	- ซ - ล	- ซ - -

มือขวา	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ร	- ม - ซ	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ร	- - ด ด
มือซ้าย	- ซ - ล	- ฑ - ล	- ซ - ล	- ฑ - ซ	- ซ - ล	- ฑ - ล	- ซ - ล	- ซ - -

มือขวา	- ร ด -	ร ด - -	- ด - -	- ร - ด	- ร - -	- ร ด -	ร ด - -	- ร - ด
มือซ้าย	ล - - ล	- - ล -	- ซ - -	ล - ล -	ล - ด ล	ล - - ล	- - ล -	ล - ล -

มือขวา	- ด - ร	- - ด ด	- ร - ม	- ซ - ล
มือซ้าย	- ซ - ล	- ซ - -	- ล - ฑ	- ซ - ล

มือขวา	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล
มือซ้าย	- - - ร	- - - ล	- - - ร	- - - ล	- - - ร	- - - ล	- - - ร	- - - ล

กลับต้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เพลงฉิ่งข้างต้น

ท่อน 1

มือขวา	- ซ ท -	ล ซ - ม	- - ร ม	- ซ - ล	- ร ิ - ท	ล ซ - ม	- - ร ม	ซ ม - -
มือซ้าย	- ซ ฑ -	ล ซ - ฑ	- ด - -	- ซ - ล	- ร - ฑ	ล ซ - ฑ	- ด - -	- - ร ด

มือขวา	- - ด ร	- ม - -
มือซ้าย	- ล - -	ด - ร ด

มือขวา	- ซ ท -	ล ซ - ม	- - ร ม	- ซ - ล	- ร ิ - ท	ล ซ - ม	- - ร ม	ซ ม - -
มือซ้าย	- ซ ฑ -	ล ซ - ฑ	- ด - -	- ซ - ล	- ร - ฑ	ล ซ - ฑ	- ด - -	- - ร ด

มือขวา	-- ด ร	- ม --
มือซ้าย	- ล --	ด - ร ด

มือขวา	- ร - ม	-- ซ ซ	- ท - ล	-- ซ ซ	- ร - ม	-- ซ ซ
มือซ้าย	- ล - ท	- ซ --	- ท - ล	- ซ --	- ล - ท	- ซ --

มือขวา	- ซ - ซ	- ซ - ซ	- ซ - ซ	- ซ - ซ	- ซ - ซ	- ซ - ซ	- ซ - ซ	- ซ - ซ
มือซ้าย	--- ด	--- ซ	--- ด	--- ซ	--- ด	--- ซ	--- ด	--- ซ

มือขวา	- ร - ม	-- ซ ซ	- ท - ล	-- ซ ซ	- ร - ม	-- ซ ซ
มือซ้าย	- ล - ท	- ซ --	- ท - ล	- ซ --	- ล - ท	- ซ --

มือขวา	- ซ - ซ	- ซ - ซ	- ซ - ซ	- ซ - ซ	- ซ - ซ	- ซ - ซ	- ซ - ซ	- ซ - ซ
มือซ้าย	--- ด	--- ซ	--- ด	--- ซ	--- ด	--- ซ	--- ด	--- ซ

มือขวา	ล ท --	ล ท --	ท ล --	ล ซ - ล
มือซ้าย	-- ล ซ	-- ล ซ	-- ซ ม	- ร - ม

มือขวา	ม ร --	ด ร - ด	--- ซ	ล ท - ล	-- ท ท	- ล - ซ	-- ร ม	- ซ - ล
มือซ้าย	-- ล ท	--- ซ	- ซ --	- ท - ล	- ท --	- ล - ซ	- ด --	- ซ - ล

มือขวา	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล
มือซ้าย	--- ร	--- ล	--- ร	--- ล	--- ร	--- ล	--- ร	--- ล

มือขวา	ม ร --	ด ร - ด	--- ซ	ล ท - ล	-- ม ม	- ร - ด	-- ซ ล	- ด - ร
มือซ้าย	-- ล ท	--- ซ	- ซ --	- ท - ล	- ม --	- ร - ด	- พ --	- ด - ร

มือขวา	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร	- ร - ร
มือซ้าย	--- ซ	--- ร	--- ซ	--- ร	--- ซ	--- ร	--- ซ	--- ร

มือขวา	ม ร - -	ด ร - ด	- - - ซ	ล ท - ล	- - ท ท	- ล - ซ	- - ร ม	- ซ - ล
มือซ้าย	- - ล ท	- - - ซ	- ซ - -	- ท - ล	- ท - -	- ล - ซ	- ด - -	- ซ - ล

มือขวา	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล
มือซ้าย	- - - ร	- - - ล	- - - ร	- - - ล	- - - ร	- - - ล	- - - ร	- - - ล

กลับต้น

เพลงฉิ่งข้างทรง

ท่อน 1

มือขวา	- - ล -	- ล - ซ	- - ม -	- ม - ร	- ซ ล ท	- ล - ซ
มือซ้าย	- ล - -	ม - - ร	- ม - -	ท - - ล	ซ - - ท	- ล - ซ

มือขวา	- - ล -	- ล - ซ	- - ม -	- ม - ร	- ซ ล ท	- ล - ซ
มือซ้าย	- ล - -	ม - - ร	- ม - -	ท - - ล	ซ - - ท	- ล - ซ

มือขวา	- - - -	- ร - ด	- - ล -	ด - - ด	- - ม ร	- - ร ด	- - ร ม	- ซ - ล
มือซ้าย	- - - -	- ล - ซ	- - - ซ	- ซ ล ซ	- - - -	ด ล - ซ	- ด - -	- ซ - ล

มือขวา	- - - -	- ร - ด	- - ล -	ด - - ด	- - ม ร	- - ร ด	- - ร ม	- ซ - ล
มือซ้าย	- - - -	- ล - ซ	- - - ซ	- ซ ล ซ	- - - -	ด ล - ซ	- ด - -	- ซ - ล

มือขวา	- - ด ร	ม - ซ -	- - ด ร	ม - ซ -	- ล - -	ซ ม - -	ร - ม ร	- - - ด
มือซ้าย	- ล - -	- ร - ม	- ล - -	- ร - ม	- - ซ ม	- - ร ด	- ด - -	ด ล - ซ

มือขวา	- - ด ร	ม - ซ -	- - ด ร	ม - ซ -	- ล - -	ซ ม - -	ร - ม ร	- - - ด
มือซ้าย	- ล - -	- ร - ม	- ล - -	- ร - ม	- - ซ ม	- - ร ด	- ด - -	ด ล - ซ

มือขวา	- ล - -	- ร - ด	- - ล -	ด - - -	ด - ม ร	- - ร ด	- ร - ม	- ซ - ล
มือซ้าย	- - - ล	- ล - ซ	- - - ซ	- ซ ล -	ซ - - -	ด ล - ซ	- ล - ม	- ซ - ล

มือขวา	- ล - -	- ร - ด	- - ล -	ด - - -	ด - ม ร	- - ร ด	- ร - ม	- ช - ล
มือซ้าย	- - - ล	- ล - ช	- - - ช	- ช ล -	ช - - -	ด ล - ช	- ล - ม	- ช - ล

มือขวา	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล
มือซ้าย	- - - ร	- - - ล	- - - ร	- - - ล	- - - ร	- - - ล	- - - ร	- - - ล

กลับต้น

เพลงฉิ่งข้างสะบัดปลายวง

ท่อน 1

มือขวา	- - ล -	- ล - ช	- - ม -	- ม - ร	- - ล ทุ	ด ร - ด	- - - ร	- ด - -
มือซ้าย	- ล - -	ม - - ร	- ม - -	ทุ - - ล	- ม - -	- - - ช	- - - ล	- ช - -

มือขวา	- - ช ล	ทุ ด - -	ร ด - -	- - ทุ ร	- - ช ล	ทุ ด - -	ร ด - -	- - - ช
มือซ้าย	- ร - -	- - ทุ ล	- - ทุ ล	ช ล - -	- ร - -	- - ทุ ล	- - ทุ ล	- ช - -

มือขวา	- - - ร	ช ม - -	ม - ร ม	- ร - ช	- - - ร	ช ม - -	ม - ร ม	- ร - ช
มือซ้าย	- ร - -	- - ร ด	- ทุ ด -	- ล - ช	- ร - -	- - ร ด	- ทุ ด -	- ล - ช

มือขวา	- ร - ช	- ล - ทุ	- ล - มี่	- รี่ - ช	- มี่ - รี่	- ทุ ล ช
มือซ้าย	- ล - ช	- ล - ทุ	- ล - ม	- ร - ช	- ม - ร	- ทุ ล ช

มือขวา	ร ม ช ล	ทุ ด - ทุ	ร ด - ทุ	ช ล - ช
มือซ้าย	ด - - -	- - ทุ -	- - ทุ -	ฟ - ช -

มือขวา	- - ช ช	- ม - ล	- ช - ม	- ร - ช	- ทุ - รี่	- ทุ - ล	- ช - ม	- ร - ช
มือซ้าย	- ช - -	- ทุ - ล	- ช - ทุ	- ล - ช	- ทุ - ร	- ทุ - ล	- ช - ทุ	- ล - ช

มือขวา	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	ทุ ล - -	ล ช - ล
มือซ้าย	- - - ด	- - - ช	- - - ด	- - - ช	- - - ด	- - - ช	- - ช ม	- - - ล

มือขวา	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล
มือซ้าย	- - - ร	- - - ล	- - - ร	- - - ล	- - - ร	- - - ล	- - - ร	- - - ล

กลับต้น

ท่อน 2

มือขวา	- - ล -	- ล - ช	- - ล ล	- ร - ล	- - ล -	- ล - ช	- - ล ช	- - ม ม
มือซ้าย	- ล - -	ม - - ร	- ล - -	- ร - ล	- ล - -	ม - - ร	- - - -	- ม - -

มือขวา	- ล - ช	- ม - ร	- - ล ช	- - ม ม
มือซ้าย	- ล - ช	- ฑ - ล	- - - -	- ม - -

มือขวา	- ล - ช	- ม - ร	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ร	- ม - ช
มือซ้าย	- ล - ช	- ฑ - ล	- ช - ล	- ฑ - ล	- ช - ล	- ฑ - ช

มือขวา	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	ฑ ล - -	ล ช - ล
มือซ้าย	- - - ด	- - - ช	- - - ด	- - - ช	- - - ด	- - - ช	- - ช ม	- - - ล

มือขวา	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล
มือซ้าย	- - - ร	- - - ล	- - - ร	- - - ล	- - - ร	- - - ล	- - - ร	- - - ล

กลับต้น

เพลงฉิ่งข้างสะบัดปลายงา

ท่อน 1

มือขวา	- - ล -	ช ม - ช	- - ล -	ด ร ด ล	- - ล -	ช ม - ช	- ร - -	ม ม - -
มือซ้าย	- ล - -	ช ฑ - ร	- ล - -	ด ร ด ล	- ล - -	ช ฑ - ร	- ล - ฑ	- - - -

มือขวา	- ล - ช	- ม - ร	- ร - -	ม ม - -
มือซ้าย	- ล - ช	- ฑ - ล	- ล - ฑ	- - - -

มือขวา	- ล - ช	- ม - ร	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ร	- ม - ช
มือซ้าย	- ล - ช	- ฬ - ล	- ช - ล	- ฬ - ล	- ช - ล	- ฬ - ช

มือขวา	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	ฬ ล - -	ล ช - ล
มือซ้าย	- - - ด	- - - ช	- - - ด	- - - ช	- - - ด	- - - ช	- - ช ม	- - - ล

มือขวา	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล
มือซ้าย	- - - ร	- - - ล	- - - ร	- - - ล	- - - ร	- - - ล	- - - ร	- - - ล

มือขวา	- - ล -	ช ม - ช	- - ล -	คํ ํ คํ ํ	- - ล -	ช ม - ช	- ร - -	ม ม - -
มือซ้าย	- ล - -	ช ฬ - ร	- ล - -	ด ร ด ล	- ล - -	ช ฬ - ร	- ล - ฬ	- - - -

มือขวา	- ล - ช	- ม - ร	- ร - -	ม ม - -
มือซ้าย	- ล - ช	- ฬ - ล	- ล - ฬ	- - - -

มือขวา	- ล - ช	- ม - ร	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ร	- ม - ช	- - ร ม	- ช - ม
มือซ้าย	- ล - ช	- ฬ - ล	- ช - ล	- ฬ - ล	- ช - ล	- ฬ - ช	- ด - -	- ช - ฬ

มือขวา	- - ร ม	- ช - ล	- ด - -	ล ล - ช	- ช - -	ม ม - ร	- ร - -	ด ร - ด
มือซ้าย	- ด - -	- ช - ล	- - - ล	- - - ช	- - - ฬ	- - - ล	- - ล ฬ	- - - ช

มือขวา	- - - -	- ร - ด	- ร - -	ด ร - ด	- - - -	- ร - ด	- ร - -	ด ร - ด
มือซ้าย	- - - -	ล - - ช	- - ล ฬ	- - - ช	- - - -	ล - - ช	- - ล ฬ	- - - ช

มือขวา	- - ด ร	- - ด ร	- - - -	ด ร - -	- - ด ร	- - ด ร	- - - ฬ	- - - -
มือซ้าย	ล ฬ - -	ด ฬ - -	ด ฬ ล ฬ	- - - -	ล ฬ - -	ด ฬ - -	ด ฬ ล -	- ช - -

มือขวา	- - ด ร	- - ด ร	- - ล ฬ	- - - -	- - ด ร	- - ด ร	- - ล ฬ	- - - -
มือซ้าย	ล ฬ - -	ด ฬ - -	ด ฬ - -	ด ร - -	ล ฬ - -	ด ฬ - -	ด ฬ - -	- ช - -

มือขวา	- ม - -	ร ร - ท	ร - ท ร	ร - ท -	- ม - -	ร ร - ท	ร - ท ร	ร - ท -
มือซ้าย	- ม - ร	- - - ฟ	- ล - -	ช - ล ช	- ม - ร	- - - ฟ	- ล - -	ช - ล ช

มือขวา	- - - ช	- - ล ท	- - - ม	- ร - -	- ม - ร -	- - - ม	- ช ล ท	- ม ร -
มือซ้าย	- ร - -	- ช - -	- ล - -	- - ม -	- - - -	- ม - -	ร - ช -	ล - - ช

มือขวา	- ช - -	- ช - ท	- ล - -
มือซ้าย	- - - ร	- - - -	ช - - ช

มือขวา	- ม - -	ร ร - ท	ร - ท ร	ร - ท -	- ม - -	ร ร - ท	ร - ท ร	ร - ท -
มือซ้าย	- ม - ร	- - - ฟ	- ล - -	ช - ล ช	- ม - ร	- - - ฟ	- ล - -	ช - ล ช

มือขวา	- - - ช	- - ล ท	- - - ม	- ร - -	- ม - ร -	- - - ม	- ช ล ท	- ม ร -
มือซ้าย	- ร - -	- ช - -	- ล - -	- - ม -	- - - -	- ม - -	ร - ช -	ล - - ช

มือขวา	- ช - -	- ช - ท	- ล - -
มือซ้าย	- - - ร	- - - -	ช - - ช

มือขวา	- - ช ช	- ม - ล	- ช - ม	- ร - ช	- ท - ร	- ท - ล	- ช - ม	- ร - ช
มือซ้าย	- ช - -	- ท - ล	- ช - ท	- ล - ช	- ท - ร	- ท - ล	- ช - ท	- ล - ช

มือขวา	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	ท ล - -	ล ช - ล
มือซ้าย	- - - ด	- - - ช	- - - ด	- - - ช	- - - ด	- - - ช	- - ช ม	- - - ล

มือขวา	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล
มือซ้าย	- - - ร	- - - ล	- - - ร	- - - ล	- - - ร	- - - ล	- - - ร	- - - ล

กลับต้น

เพลงเข็ดชั้นเดียว

ตัวที่ 1

มือขวา	- ล - ร	--- ม	-- รม	- ช ล ช
มือซ้าย	- ล - ล	- ท - -	ล ท ด -	ช - - -

มือขวา	-- ช ล	ท ล - -	ช ม - -	ช ล - ช
มือซ้าย	- ม - -	-- ช ม	-- ร ม	-- ช -

มือขวา	-- ม ร	--- ม	-- รม	- ช ล ช
มือซ้าย	ล ท - -	ด ท ล -	ล ท ด -	ช - - -

มือขวา	- ร - ช	-- ล ท	- ล - -	ท ท - ล	- ล - ล	- ช - ม	- ท - ล
มือซ้าย	- ล - ช	--- ท	- ล - ท	--- ล	- ร - ล	- ช - ท	- ท - ล

มือขวา	- ช - -	ท ล - -	ล ช - -	ช ม - -	ม ร - -	ร ท - -
มือซ้าย	- ร - -	-- ช ม	-- ม ร	-- ร ท	-- ท ล	-- ล ช

มือขวา	--- รม	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ม	- ร - ช	-- ล ท	- ล - -	ท ท- ล
มือซ้าย	-- ด -	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ท	- ล - ช	--- ท	- ล - ท	--- ล

มือขวา	- ท ล ช
มือซ้าย	- ท ล ช

เมื่อลงจบจากการบรรเลงเปลี่ยนบรรทัดสุดท้ายเพลงเข็ดดังนี้

มือขวา	--- ช	ล ท ด -	- ร - -	-- ล -	- ท - ล	----	--- ล
มือซ้าย	- ร - -	--- ร	----	--- ช	--- ร	--- ล	----

(คุณครูไชยยะ ทางมีศรี เอื้อเพื่อทำนอง บันทึกลายมือทำนอง ผู้วิจัย บันทึกโน้ตทำนองเพลง)

จากทำนองเพลงเรื่องฉิ่งข้างประสานงา ปรากฏวิธีการประพันธ์ทำนองเพลง 5 ประเด็นหลัก

ประการแรก พบว่าการดำเนินทำนองจะมีการเน้นย้ำเสียงด้วยวิธีการบรรเลงโดดเสียงไปมา เพื่อยืนยันเสียงนั้น ๆ ไว้ ซึ่งจะปรากฏทำนองเพลงในลักษณะนี้ในเพลงฉิ่งทุกเพลง ตัวอย่างของทำนองเพลงมีดังนี้

มือขวา	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล	- ล - ล
มือซ้าย	--- ร	--- ล	--- ร	--- ล	--- ร	--- ล	--- ร	--- ล

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงถึงการยืนยันเสียงให้ครบจังหวะ ซึ่งทำนองเพลงนี้จะปรากฏในช่วงท้ายของทุก ๆ ท่อนเพลงเสมอ ทั้งนี้ยังปรากฏทำนองเพลงลักษณะเช่นนี้ในช่วงกลางของวรรคเพลงด้วย แต่อาจจะแตกต่างกันที่ระดับเสียง

ประการที่สอง พบว่าเพลงเรื่องฉิ่งข้างประสานงา มีการดำเนินท่วงทำนองในรูปแบบ “อต์ลักษณะเข้าแบบ” ซึ่งสามารถจะแปรทางของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดได้ต่างโครงสร้างของกลอนเพลง

ประการที่สาม พบว่าทำนองเพลงจะมีความต่อเนื่อง และอัตราจังหวะฉิ่งจะเป็นลักษณะของการบรรเลงอัตราจังหวะขึ้นเดียวตลอดจนจบเพลง

ประการที่สี่ แต่ละท่อนเพลงจะมีลักษณะเปรียบเทียบเสมือนการเดินทางของข้างแต่ละเชือก ซึ่งมีวิธีการเดิน ทิศทางการเดิน หรือจังหวะในการเดินที่แตกต่างกัน โดยสื่อสารลักษณะของการเคลื่อนที่ของข้างแต่ละเชือกผ่านท่วงทำนองของเพลงแต่ละท่อน

ประการที่ห้า พบว่ามีการกำหนดโครงสร้างของการเรียบเรียงเพลงแต่เพลงได้อย่างเป็นระเบียบ และตรงตามโครงสร้างของการประพันธ์เพลงเรื่องอย่างถูกต้อง โดยการนำเพลงแต่ละเพลงมาเรียงร้อยต่อกัน และจบด้วยเพลงเชิด

เพลงซ้ำเรื่องเต่ากินผักบุ้ง

ส่วนเพลงซ้ำ

เต่ากินผักบุ้ง

ท่อน 1

มือขวา	--- ซ	-- ล ล	--- ท	-- ล ล	- ท - รี่	- ท - -	ล ล - -	ซ ซ - ฟ
มือซ้าย	--- ซ	- ล - -	--- ท	- ล - -	- ท - ร	- ท - ล	--- ซ	--- ด

มือขวา	- ท - -	ล ฟ - -	--- ร	-- ม ฟ	- ร - ซ	- ล - ท	- รี่ - ท	- ล - ซ
มือซ้าย	-- ล ฟ	-- ม ร	- ล - -	- ร - -	- ล - ซ	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ซ

มือขวา	- ม - -	ม ร - ม	- ล - -	ซ ซ - ล	- ท - รี่	- ท - -	ล ล - -	ซ ซ - ฟ
มือซ้าย	- ท - ท	- ล - ท	- ล - ซ	--- ล	- ท - ร	- ท - ล	--- ซ	--- ด

มือขวา	- ท - -	ล ฟ - -	--- ร	-- ม ฟ	- ล - ท	- ล - -	ฟ ฟ - -	ม ม - ร
มือซ้าย	-- ล ฟ	-- ม ร	- ล - -	- ร - -	- ล - ท	- ล - ฟ	--- ม	--- ร

กลับต้น

ท่อน 2

มือขวา	- ท - -	ท ล - ท	- ม - -	ร ร - ม	- ฟ - ล	- ฟ - -	ม ม - -	ร ร - ท
มือซ้าย	- ล - ม	- ม - ฟ	- ม - ร	--- ม	- ฟ - ล	- ฟ - ม	--- ร	--- ฟ

มือขวา	- ท - -	ท ล - ท	- ม - -	ร ร - ม	- ล - ร	- ม - ฟ	- ล - ฟ	- ม - ร
มือซ้าย	- ล - ม	- ม - ฟ	- ม - ร	--- ม	- ม - ร	- ม - ฟ	- ล - ฟ	- ม - ร

กลับต้น

ท่อน 3

มือขวา	-- ซ ซ	- ล - ท	- ล - -	ท ท - ล	-- ซ ซ	- ล - ท	- ล - -	ท ท - ล
มือซ้าย	- ซ - -	- ล - ท	- ล - ท	--- ล	- ซ - -	- ล - ท	- ล - ท	--- ล

มือขวา	- ล - ท	- ล - -	พ พ - -	ม ม - ร	- - ล ท	- ร - ม	- ร - -	ม ม - ร
มือซ้าย	- ล - ท	- ล - พ	- - - ม	- - - ร	- ช - -	- ร - ม	- ร - ม	- - - ร

กลับต้น

เพลงเต่ากินผักบุ้ง

ท่อน 1 (เปลี่ยนเสียง)

มือขวา	- - - ต	- - ร ร	- - - ม	- - ร ร	- ม - ม	- ม - -	ร ร - -	ต ต - ท
มือซ้าย	- - - ต	- ร - -	- - - ม	- ร - -	- ม - ช	- ม - ร	- - - ต	- - - ท

มือขวา	- ม - -	ร ท - -	- - - ช	- - ล ท	- ช - ต	- ร - ม	- ม - ม	- ร - ต
มือซ้าย	- - ร ท	- - ล ช	- ร - -	- ช - -	- ร - ต	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ต

มือขวา	- ล - -	ล ช - ล	- ร - -	ต ต - ร	- ม - ม	- ม - -	ร ร - -	ต ต - ท
มือซ้าย	- ช - ม	- ร - ม	- ร - ต	- - - ร	- ม - ช	- ม - ร	- - - ต	- - - ท

มือขวา	- ร - ท	- ล - -	ช ช - -	ล ล - ท	- ร - ม	- ร - -	ท ท - -	ล ล - ช
มือซ้าย	- ร - ท	- ล - ช	- - - ล	- - - ท	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ช

กลับต้น

ท่อน 2 (เปลี่ยนเสียง)

มือขวา	- ม - -	ม ร - ม	- ล - -	ช ช - ล	- ท - ร	- ท - -	ล ล - -	ช ช - ม
มือซ้าย	- ร - ท	- ล - ท	- ล - ช	- - - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ช	- - - ท

มือขวา	- ม - -	ม ร - ม	- ล - -	ช ช - ล	- ร - ช	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ช
มือซ้าย	- ร - ท	- ล - ท	- ล - ช	- - - ล	- ล - ช	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ช

กลับต้น

ท่อน 3

มือขวา	- - ต ต	- ร - ม	- ร - -	ม ม - ร	- - ต ต	- ร - ม	- ร - -	ม ม - ร
มือซ้าย	- ต - -	- ร - ม	- ร - ม	- - - ร	- ต - -	- ร - ม	- ร - ม	- - - ร

มือขวา	- รื - มี่	- รื - --	ท ท - -	ล ล - ซ	- - ร ม	- ซ - ล	- ซ - -	ล ล - ซ
มือซ้าย	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ซ	- ด - -	- ซ - ล	- ซ - ล	- - - ซ

กลับต้น

เพลงเต่าเงิน

ท่อน 1

มือขวา	- - - -	- ท - ท	- รื - ท	- ล - ซ	- ร - ซ	- ล - ท	- ล - -	ท ท - ล
มือซ้าย	- - - ท	- - - -	- ร - ท	- ล - ซ	- ล - ซ	- ล - ท	- ล - ท	- - - ล

มือขวา	- - - -	- ท - ท	- รื - ท	- ล - ซ	- ร - ซ	- ล - ท	- ล - -	ท ท - ล
มือซ้าย	- - - ท	- - - -	- ร - ท	- ล - ซ	- ล - ซ	- ล - ท	- ล - ท	- - - ล

มือขวา	- - - ล	- - - -	- ซ - ซ	- - - ฟ	- ท - -	ล ฟ - -	- - - ร	- - ม ฟ
มือซ้าย	- - - ล	- - - ซ	- - - -	- - - ด	- - ล ฟ	- - ม ร	- ล - -	- ร - -

มือขวา	- ท - -	ล ล - -	ท ท - -	รื รื - มี่	- - ม ฟ	- - ล -	ฟ ม - -	ร ม - ร
มือซ้าย	- ท - ล	- - - ท	- - - ร	- - - ม	- ร - -	ม ฟ - ม	- - ร ท	- - - ล

กลับต้น

ท่อน 2

มือขวา	- - - -	- ท - ท	- รื - ท	- ล - ซ	- - - ฟ	- - ซ ซ	- - - ล	- - ซ ซ
มือซ้าย	- - - ท	- - - -	- ร - ท	- ล - ซ	- - - ฟ	- ซ - -	- - - ล	- ซ - -

มือขวา	- ท - -	ล ฟ - -	- - - ร	- - ม ฟ	- ล - ท	- ล - -	ฟ ฟ - -	ม ม - ร
มือซ้าย	- - ล ฟ	- - ม ร	- ล - -	- ร - -	- ล - ท	- ล - ฟ	- - - ม	- - - ร

กลับต้น

ท่อน 3

มือขวา	- ท - -	ท ล - ท	- ม - -	ร ร - ม	- ฟ - ล	- ฟ - -	ม ม - -	ร ร - ด
มือซ้าย	- ล - ม	- ม - ฟ	- ม - ร	- - - ม	- ฟ - ล	- ฟ - ม	- - - ร	- - - ซ

มือขวา	-- ร ม	ช ม --	ร ม --	ร ด --	ท - ร ท	ล ฟ - ล	- ช ล ท	--- ร
มือซ้าย	- ด --	-- ร ด	-- ร ด	-- ท ล	- ล --	--- ม	ฟ ---	--- ร

กลับต้น

ส่วนท้ายเพื่อกลับต้น

มือขวา	----	- ร - ร	- ล --	- ฟ - ฟ	-- ม ม	- ร - ม	----	- ร - ร
มือซ้าย	--- ร	----	- ล - ฟ	----	- ม --	- ร - ม	--- ร	----

มือขวา	----	- ร - ร	- ล --	- ฟ - ฟ	-- ม ม	- ร - ม	----	- ร - ร
มือซ้าย	--- ร	----	- ล - ฟ	----	- ม --	- ร - ม	--- ร	----

ส่วนเพลงสองไม้

ท่อน 1

มือขวา	----	- ฟ - ฟ	----	- ฟ - ฟ	-- ม ฟ	- ล - ท	- ม - ร	- ท - ล
มือซ้าย	--- ฟ	----	--- ฟ	----	- ร --	- ล - ท	- ม - ร	- ท - ล

มือขวา	----	- ฟ - ฟ	----	- ฟ - ฟ	- ล - ท	- ล --	ฟ ฟ --	ม ม - ร
มือซ้าย	--- ฟ	----	--- ฟ	----	- ล - ท	- ล - ฟ	--- ม	--- ร

กลับต้น

ท่อน 2

มือขวา	- ด --	- ฟ --	--- ร	-- ม ฟ	- ท --	ล ฟ --	--- ร	-- ม ฟ
มือซ้าย	-- ท ล	-- ม ร	- ล --	- ร --	-- ล ฟ	-- ม ร	- ล --	- ร --

มือขวา	- ด --	- ฟ --	--- ร	-- ม ฟ	- ล - ท	- ล --	ฟ ฟ --	ม ม - ร
มือซ้าย	-- ท ล	-- ม ร	- ล --	- ร --	- ล - ท	- ล - ฟ	--- ม	--- ร

กลับต้น

ท่อน 3

มือขวา	-- ท ท	- ล --	ช ช --	ฟ ฟ - ม	-- ร ร	- ม - ฟ	- ม - ฟ	- ช - ล
มือซ้าย	- ท --	- ล - ช	--- ฟ	--- ม	- ร --	- ม - ฟ	- ม - ฟ	- ช - ล

มือขวา	-- ท ท	- ล --	ซ ซ --	ฟ ฟ - ม	- ล - ท	- ล --	ฟ ฟ --	ม ม - ร
มือซ้าย	- ท --	- ล - ซ	--- ฟ	--- ม	- ล - ท	- ล - ฟ	--- ม	--- ร

กลับต้น

ท่อน 4

มือขวา	----	- ร - ร	- ม - ร	- ท - ล	-- ล ท	----	ร ร --	ม ม - ฟ
มือซ้าย	--- ร	----	- ม - ร	- ท - ล	ฟ ซ --	--- ร	--- ม	--- ฟ

มือขวา	----	- ร - ร	- ม - ร	- ท - ล	-- ล ท	--- ร	- ม - ร	- ท - ล
มือซ้าย	--- ร	----	- ม - ร	- ท - ล	ฟ ซ --	--- ร	- ม - ร	- ฟ - ม

กลับต้น

เพลงแขกบรเทศ

ท่อน 1

มือขวา	--- ล	-- ท ท	--- ร	-- ท ท	-- ล ล	- ท - ล	----	- ฟ - ฟ
มือซ้าย	--- ล	- ท --	--- ร	- ท --	- ล --	- ท - ล	--- ฟ	----

มือขวา	- ท --	ล ฟ --	--- ร	-- ม ฟ	- ล - ท	- ล --	ฟ ฟ --	ม ม - ร
มือซ้าย	-- ล ฟ	-- ม ร	- ล --	- ร --	- ล - ท	- ล - ฟ	--- ม	--- ร

กลับต้น

ท่อน 2

มือขวา	-- ฟ ฟ	- ม --	ร ร --	ล ล - ท	- ท --	ท ล - ท	- ม --	ร ร - ม
มือซ้าย	- ฟ --	- ม - ร	--- ม	--- ฟ	- ล - ม	- ม - ฟ	- ม - ร	--- ม

มือขวา	- ท --	ล ฟ --	--- ร	-- ม ฟ	- ล - ท	- ล --	ฟ ฟ --	ม ม - ร
มือซ้าย	-- ล ฟ	-- ม ร	- ล --	- ร --	- ล - ท	- ล - ฟ	--- ม	--- ร

กลับต้น

ส่วนของเพลงเร็ว

เพลงแขกประเทศ

ท่อน 1

มือขวา	- - ท ท	- - ท ท	- - ล ล	- - ฟ ฟ	- ล - ร	- ม - ฟ	- ล - ฟ	- ม - ร
มือซ้าย	- ท - -	- ท - -	- ล - -	- ฟ - -	- ม - ร	- ม - ฟ	- ล - ฟ	- ม - ร

กลับต้น

ท่อน 2

มือขวา	- ฟ - ม	- ร - ท	- - ล ท	- ร - ม	- ล - ร	- ม - ฟ	- ล - ฟ	- ม - ร
มือซ้าย	- ฟ - ม	- ร - ฟ	- ช - -	- ร - ม	- ม - ร	- ม - ฟ	- ล - ฟ	- ม - ร

กลับต้น

ท่อน 1

มือขวา	- - ฟ ฟ	- - ฟ ฟ	- ม - ฟ	ล ท - ล	- - ฟ ฟ	- - ฟ ฟ	- ท - -	ล ฟ - -
มือซ้าย	- ฟ - -	- ฟ - -	- ม - ฟ	ล ท - ล	- ฟ - -	- ฟ - -	- - ล ฟ	- - ม ร

กลับต้น

ท่อน 2

มือขวา	- - - ร	- - ม ฟ	- ล - ล	- - ม ฟ	- ล - ล	- - ม ฟ	- ท - -	ล ฟ - -
มือซ้าย	- ล - -	- ร - -	- - - ร	- ร - -	- - - ร	- ร - -	- - ล ฟ	- - ม ร

กลับต้น

ท่อน 3

มือขวา	- ท - -	ล ช - -	ฟ - ม ฟ	- - ช ล	- ท - -	ล ช - -	- ท - -	ล ฟ - -
มือซ้าย	- - ล ช	- - ฟ ม	- ร - -	ม ฟ - -	- - ล ช	- - ฟ ม	- - ล ฟ	- - ม ร

กลับต้น

ท่อน 4

มือขวา	- - ร ร	- ท - ล	- ท - ร	- ม - ฟ	- - ร ร	- ท - ล	- ท - ร	- ท - ล
มือซ้าย	- ร - -	- ฟ - ม	- ฟ - ร	- ม - ฟ	- ร - -	- ฟ - ม	- ฟ - ร	- ฟ - ม

กลับต้น

เพลงลา

มือขวา	- - - ล	- ท - -	- ม - ร	- - - ม	- ท - ล	- ซ - ม	- - ร ม	- ซ - ล
มือซ้าย	- ล - -	- - - ท	- - - ล	- - - ท	- ท - ล	- ซ - ท	- ด - -	- ซ - ล

มือขวา	- ร - ท	- ล - -	ซ ซ - -	ล ล - ท	- - ล ท	- ร - ม	- ม - ม	- ร - ท
มือซ้าย	- ร - ท	- ล - ซ	- - - ล	- - - ท	- ซ - -	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ท

มือขวา	- - ล ล	- ท - ล	- ซ - ม	- ซ - ล	- ท - ร	- ท - -	ล ล - -	ซ ซ - ม
มือซ้าย	- ล - -	- ท - ล	- ซ - ท	- ซ - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ซ	- - - ท

มือขวา	- - ร ร	- ม - ซ	- ท - ล	- ซ - ม	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ซ
มือซ้าย	- ล - -	- ท - ซ	- ท - ล	- ซ - ท	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ซ

(คุณครูไชยยะ ทางมีศรี เอื้อเพื่อทำนอง บันทึกลายมือทำนอง ผู้วิจัย บันทึกโน้ตทำนองเพลง

จากทำนองเพลงช้าเรื่องเต่ากินผักบุ้ง ปรากฏวิธีการประพันธ์ทำนองเพลง 4 ประเด็นหลัก

ประการแรก พบว่าการดำเนินทำนองไม่มีการปรากฏถึงลักษณะของสัตว์ แต่ที่เกี่ยวข้องเพราะบทเพลงแรกที่ใช้ประกอบเป็นเพลงเรื่อง คือ เพลงเต่ากินผักบุ้ง ดังนั้นชื่อเพลงเรื่องนั้นจึงได้รับอิทธิพลจากเพลงแรกที่ปรากฏ

ประการที่สอง พบว่ามีการใช้การดำเนินทำนองเพลงเหมือนกันในเพลงย่อย แต่ต่างกันที่ระดับเสียง กล่าวคือ เมื่อบรรเลงเพลงย่อยนั้น ๆ แล้ว จะกลับไปบรรเลงท่อนแรกใหม่ แต่เปลี่ยนระดับเสียง ปรากฏอย่างชัดเจนในส่วนเพลงช้าเพลงเต่ากินผักบุ้ง และในส่วนของเพลงเร็วเพลง แยกประเทศ

ประการที่สาม พบว่ามีการกำหนดโครงสร้างของการเรียบเรียงเพลงแต่เพลงได้อย่าง เป็นระเบียบ และตรงตามโครงสร้างของการประพันธ์เพลงเรื่องอย่างถูกต้อง กล่าวคือ เริ่มต้นด้วยส่วน ของเพลงช้า ส่วนของเพลงเร็ว และจบลงด้วยเพลงลา ตามระเบียบแบบแผน

ประการที่สี่ พบว่าเพลงเรื่องเต่ากินผักบุ้ง มีการดำเนินท่วงทำนองในรูปแบบ “อัตลักษณ์เข้าแบบ” ซึ่งสามารถจะแปรทางของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดได้ต่างโครงสร้างของ กลอนเพลง

เพลงซ้ำเรื่องนกขมิ้น

เพลงซ้ำ เพลงนกขมิ้นตัวผู้

ท่อน 1

มือขวา	-----	- ม - ม	- ช - ช	- ม - -	- - - ด	- - - ร ^๑ ม	-----	- ช - ช
มือซ้าย	- - - ม	-----	- - - ม	- - ร ด	- ช - -	- - ด -	- - ร ม	- - - ร

มือขวา	- - - ม	- ร - ร	-----	- - - ร	-----	- - - ดด	- ด - -	ร ร - ด
มือซ้าย	-----	- - - ช	- - - ร	-----	- - - ช	- - ด - -	- ช - ล	- - - ช

มือขวา	- ม - -	ม ร - ม	- ล - -	ช ช - ล	- ร - ช	- - ล ท	- ร ^๑ - ท	- ล - ช
มือซ้าย	- ร - ท	- ล - ท	- ล - ช	- - - ล	- ล - ช	- - - ท	- ร - ท	- ล - ช

กลับต้น

ท่อน 2

มือขวา	- - ด ^๑ ด ^๑	- ท - ด ^๑	- - ร ^๑ ร ^๑	- ม ^๑ - ร ^๑	- - ด ^๑ ด ^๑	- ท - ด ^๑	- - ม ^๑ ม ^๑	- ร ^๑ - ด ^๑
มือซ้าย	- ด - -	- ท - ด	- ร - -	- ม - ร	- ด - -	- ท - ด	- ม - -	- ร - ด

มือขวา	- ท - ล	- ช - ม	- - ร ม	- ช - ล	- ร - ช	- - ล ท	- ร ^๑ - ท	- ล - ช
มือซ้าย	- ท - ล	- ช - ท	- ด - -	- ช - ล	- ล - ช	- - - ท	- ร - ท	- ล - ช

กลับต้น

ท่อน 3

มือขวา	- ม - -	ร ร - -	ม ม - -	ช ช - ล	- ท - ร ^๑	- ท - -	ล ล - -	ช ช - ม
มือซ้าย	- ท - ล	- - - ท	- - - ช	- - - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ช	- - - ท

มือขวา	-----	- - - ร ^๑ ม	- - ม ม	- ช - ล	- ร - ช	- - ล ท	- ร ^๑ - ท	- ล - ช
มือซ้าย	- ล - ท	- - ด -	- ม - -	- ช - ล	- ล - ช	- - - ท	- ร - ท	- ล - ช

กลับต้น

เพลงนกขมิ้นตัวเมีย

ท่อน 1

มือขวา	-----	- ม - ม	- ช - ช	- ม - -	--- ด	-- ร ม	-----	- ช - ช
มือซ้าย	--- ม	-----	--- ม	-- ร ด	- ช - -	- ด - -	-- ร ม	--- ร

มือขวา	-----	--- <u>ด</u> ด	- ด - -	ร ร - ด	--- ช	- - ล ท	-----	- ด - ร
มือซ้าย	--- ช	- - ด -	- ช - ล	--- ช	- ร - -	- ช - -	- ล - ท	-----

มือขวา	--- ด	-- ร ม	- ช - ช	- ม - -	-- ร ม	-- ฟ ช	- ล - -	ช ฟ - -
มือซ้าย	- ช - -	- ด - -	--- ม	-- ร ด	- ด - -	ร ม - -	ฟ - ช ฟ	-- ม ร

มือขวา	-----	--- <u>ด</u> ด	- ด - -	ร ร - ด	-- ช ช	- ล - ช	-----	<u>ช</u> ล - <u>ด</u>
มือซ้าย	--- ช	- - ด -	- ช - ล	--- ช	- ช - -	- ล - ช	- ม - -	ฟ - - -

มือขวา	--- ท	-- <u>ด</u> <u>ด</u>	--- <u>ร</u>	-- <u>ด</u> <u>ด</u>	-- ท ท	- <u>ด</u> - <u>ร</u>	- <u>ม</u> - <u>ร</u>	- <u>ด</u> - ท
มือซ้าย	--- ท	- ด - -	--- ร	- ด - -	- ท - -	- ด - ร	- ม - ร	- ด - ท

มือขวา	- ม - -	ม ร - ม	- ล - -	ช ช - ล	- ร - ช	-- ล ท	- <u>ร</u> - ท	- ล - ช
มือซ้าย	- ร - ท	- ล - ท	- ล - ช	--- ล	- ล - ช	--- ท	- ร - ท	- ล - ช

กลับต้น

ท่อน 2

มือขวา	- ท - ล	- ช - ม	--- <u>ร</u> ม	- ช - ล	- ล - -	ช ช - -	ล ล - -	ท ท - <u>ด</u>
มือซ้าย	- ท - ล	- ช - ท	-- ด -	- ช - ล	- ล - ช	--- ล	--- ท	--- ด

มือขวา	- <u>ม</u> - <u>ร</u>	- <u>ด</u> - ล	- <u>ด</u> - -	<u>ร</u> <u>ร</u> - <u>ด</u>	--- ช	-- ล ท	- <u>ร</u> - ท	- ล - ช
มือซ้าย	- ม - ร	- ด - ม	- ด - ร	--- ด	- ช - -	--- ท	- ร - ท	- ล - ช

กลับต้น

ท่อน 3

มือขวา	- - ต้ม	- ท - ต้ม	- - รี่ รี่	- มี่ - รี่	- - ต้ม	- ท - ต้ม	- - มี่ มี่	- รี่ - ต้ม
มือซ้าย	- ด - -	- ท - ด	- ร - -	- ม - ร	- ด - -	- ท - ด	- ม - -	- ร - ด

มือขวา	- ท - ล	- ช - ม	- - - ร่ม	- ช - ล	- ร - ช	- - ล ท	- รี่ - ท	- ล - ช
มือซ้าย	- ท - ล	- ช - ท	- - ด -	- ช - ล	- ล - ช	- - - ท	- ร - ท	- ล - ช

กลับต้น

ท่อน 4

มือขวา	- ม - -	ร ร - -	ม ม - -	ช ช - ล	- ท - รี่	- ท - -	ล ล - -	ช ช - ม
มือซ้าย	- ท - ล	- - - ท	- - - ช	- - - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ช	- - - ท

มือขวา	- - - -	- - ร ม	- - ม ม	- ช - ล	- ร - ช	- - ล ท	- รี่ - ท	- ล - ช
มือซ้าย	- ล - ท	- ด - -	- ม - -	- ช - ล	- ล - ช	- - - ท	- ร - ท	- ล - ช

กลับต้น

สองไม้ เพลงฝรั่งคู่

ท่อน 1

มือขวา	- - - ร	- - ม ฟ	- - - -	- ช - ล	- - - -	- ช - ล	- รี่ - ท	- ล - ฟ
มือซ้าย	- ล - -	- ร - -	- ม - ฟ	- - - ล	- - - -	- ช - ล	- ร - ท	- ล - ด

มือขวา	- - - ร	- - ม ฟ	- ล - ล	- - ฟ	ม - ม -	ม ฟ - -	ม - ม -	ม ฟ - -
มือซ้าย	- ล - -	- ร - -	- - - ฟ	- - - มร	- ท - ร	- - มร	- ท - ร	- - มร

มือขวา	- ฟ ล -	ฟ ม - -	- - ท ด	- - ร ม	- - - ร	- - ม ฟ	- - - -	- ช - ล
มือซ้าย	- - - ม	- - ร ด	ท ล - -	ท ด - -	- ล - -	- ร - -	- ม - ฟ	- - - ล

มือขวา	- - - -	- ช - ล	- รี่ - ท	- ล - ฟ	- - - ร	- - ม ฟ	- ล - ล	- ฟ - -
มือซ้าย	- - - -	- ช - ล	- ร - ท	- ล - ด	- ล - -	- ร - -	- - - ฟ	- - มร

มือขวา	ม - ม -	ม ฟ - -	ม - ม -	ม ฟ - -	- ล - ท	- ล - -	ฟ ฟ - -	ม ม - ร
มือซ้าย	- ท - ร	- - ม ร	- ท - ร	- - ม ร	- ล - ท	- ล - ฟ	- - - ม	- - - ร

กลับต้น

ท่อน 2

มือขวา	- - - ร	- - ม ฟ	- - - -	- ช - ล	- - - -	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ฟ
มือซ้าย	- ล - -	- - ร - -	- ม - ฟ	- - - ล	- - - -	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ด

มือขวา	- ท - -	ล ฟ - -	- - - ร	- - ม ฟ	ล - ล -	ล ท - -	ล - ล -	ล ท - -
มือซ้าย	- - ล ฟ	- - ม ร	- ล - -	- ร - -	- ม - ฟ	- - ล ฟ	- ม - ฟ	- - ล ฟ

มือขวา	ล ฟ - -	ม ฟ - ฟ	ล ท - -	ล ฟ - -	ม - ม -	ม ฟ - -	ม - ม -	ม ฟ - -
มือซ้าย	- - ม ร	- - ม -	- - ล ฟ	- - ม ร	- ท - ร	- - ม ร	- ท - ร	- - ม ร

มือขวา	- - ร ม	ฟ ม - -	- - ท ด	- - ร ม	- - - ร	- - ม ฟ	- - - -	- ช - ล
มือซ้าย	- ด - -	- - ร ด	ท ล - -	ท ด - -	- ล - -	- ร - -	- ม - ฟ	- - - ล

มือขวา	- - - -	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ฟ	- ท - -	ล ฟ - -	- - - ร	- - ม ฟ
มือซ้าย	- - - -	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ด	- - ล ฟ	- - ม ร	- ล - -	- ร - -

มือขวา	ล - ล -	ล ท - -	ล - ล -	ล ท - -	ล ฟ - -	ม ฟ - ฟ	ล ท - -	ล ฟ - -
มือซ้าย	- ม - ฟ	- - ล ฟ	- ม - ฟ	- - ล ฟ	- - ม ร	- - ม -	- - ล ฟ	- - ม ร

มือขวา	ม - ม -	ม ฟ - -	ม - ม -	ม ฟ - -	- ล - ท	- ล - -	ฟ ฟ - -	ม ม - ร
มือซ้าย	- ท - ร	- - ม ร	- ท - ร	- - ม ร	- ล - ท	- ล - ฟ	- - - ม	- - - ร

กลับต้น

เพลงกระต่ายเต้น

มือขวา	-----	- ล - ล	- ล - -	ท ท - ล	- ซ - ล	- ท - รี่	- รี่ - -	มี มี - รี่
มือซ้าย	--- ล	-----	- ล - ท	--- ล	- ซ - ล	- ท - ร	- ร - ม	--- ร

มือขวา	-----	- ล - ล	- ล - -	ท ท - ล	- ซ - ล	- ท - รี่	- รี่ - -	มี มี - รี่
มือซ้าย	--- ล	-----	- ล - ท	--- ล	- ซ - ล	- ท - ร	- ร - ม	--- ร

มือขวา	-----	- ม - ม	- ม - -	พ พ - ม	- ร - ม	- พ - ล	- ล - -	ท ท - ล
มือซ้าย	--- ม	-----	- ม - พ	--- ม	- ร - ม	- พ - ล	- ล - ท	--- ล

มือขวา	-----	- ม - ม	- ม - -	พ พ - ม	- ร - ม	- พ - ล	- ล - -	ท ท - ล
มือซ้าย	--- ม	-----	- ม - พ	--- ม	- ร - ม	- พ - ล	- ล - ท	--- ล

มือขวา	-----	- ล - ล	- พ - ล	- ท - รี่	- - มี มี	- รี่ - -	ท ท - -	ล ล - พ
มือซ้าย	--- ล	-----	- ด - ล	- ท - ร	- ม - -	- ร - ท	--- ล	--- ด

มือขวา	-----	- ล - ล	- พ - ล	ล ท - ร	- - มี มี	- รี่ - -	ท ท - -	ล ล - พ
มือซ้าย	--- ล	--- ม	- ด - ล	--- ร	- ม - -	- ร - ท	--- ล	--- ด

มือขวา	-----	- พ - พ	- ล - ล	- - พ พ	- ท - -	ล พ - -	--- ร	- - ม พ
มือซ้าย	--- พ	-----	--- ม	- พ - -	- - ล พ	- - ม ร	- ล - -	- ร - -

มือขวา	-----	- พ - พ	- ล - ล	- - พ พ	- - ล ท	- ล - -	- พ ม -	- ม - -
มือซ้าย	--- พ	-----	--- ม	- พ - -	- ซ - -	--- พ	--- ร	--- ร

มือขวา	-----	- พ - พ	- ล - ล	- - พ พ	- ท - -	ล พ - -	--- ร	- - ม พ
มือซ้าย	--- พ	-----	--- ม	- พ - -	- - ล พ	- - ม ร	- - ล -	- ร - -

มือขวา	-----	- พ - พ	- ล - ล	- - พ พ	- - ล ท	- ล - -	- พ ม -	- ม - -
มือซ้าย	--- พ	-----	--- ม	- พ - -	- ซ - -	--- พ	--- ร	--- ร

กลับต้น

เพลงเรีวกระต่ายเต้น

มือขวา	-- ร ม	พ ม --	ร - ท ร	- ม - ร	-- ร ม	พ ม --	ร - ท ร	- ม - ร
มือซ้าย	- ท --	-- ร ท	- ล - ล	-- ท ล	- ท --	-- ร ท	- ล - ล	-- ท ล

มือขวา	- พ --	ม พ ม พ	- ล ท -	ล พ - ล	- พ --	ม พ ม พ	- ล ท -	ล พ - ล
มือซ้าย	-- ม ร	ม พ ม พ	- ล ท -	-- ล -	-- ม ร	ม พ ม พ	- ล ท -	-- ล -

มือขวา	-- ล ล	- ท - ร	- ม ร ท	- ล - พ	-- ล ล	- ท - ร	- ม ร ท	- ล - พ
มือซ้าย	- ล --	- ท - ร	- ม ร ท	- ล - พ	- ล --	- ท - ร	- ม ร ท	- ล - พ

มือขวา	--- พ	ล -- พ	ล -- พ	- ม - พ	--- พ	ล -- พ	ล -- ม	-- ม ร
มือซ้าย	- พ --	- ม พ -	- ม พ -	ร - ร -	- พ --	- ม พ -	- ร พ -	ร ท - ล

มือขวา	--- พ	ล -- พ	ล -- พ	- ม - พ	--- พ	ล -- พ	ล -- ม	-- ม ร
มือซ้าย	- พ --	- ม พ -	- ม พ -	ร - ร -	- พ --	- ม พ -	- ร พ -	ร ท - ล

กลับต้น

มือขวา	- ท --	--- ซ	-- ล ท	- ร - ร	- ท --	--- ซ	-- ล ท	- ร - ร
มือซ้าย	-- ล ซ	- ร --	- ซ --	--- ซ	-- ล ซ	- ร --	- ซ --	--- ซ

มือขวา	- พ --	--- ร	-- ม พ	- ล - ล	- พ --	--- ร	-- ม พ	- ล - ล
มือซ้าย	-- ม ร	- ล --	- ร --	--- ร	-- ม ร	- ล --	- ร --	--- ร

มือขวา	- ร - ท	- ล - ซ	-- ล ท	ล -- ซ	- ร - ท	- ล - ซ	-- ล ท	- ล - ซ
มือซ้าย	- ร - ท	- ล - ซ	-- ล ท	-- ซ -	- ร - ท	- ล - ซ	-- ล ท	-- ซ -

มือขวา	- พ --	- ร ม ซ	- ร - ซ	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ซ	- พ --	- ร ม ซ
มือซ้าย	-- ม ร	ท -- ซ	- ล - ซ	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ซ	-- ม ร	ท -- ซ

มือขวา	- ร - ช	- ล - ท	- ร็ - ท	- ล - ช	- ร ม ร	- ร ม ช	- ร - ช	- ล - ท
มือซ้าย	- ล - ช	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ช	ร - - -	ท - - -	- ล - ช	- ล - ท

มือขวา	- ร็ - ท	- ล - ช	- ร ม ร	- ร ม ช	- ร - ช	- ล - ท	- ร็ - ท	- ล - ช
มือซ้าย	- ร - ท	- ล - ช	ร - - -	ท - - -	- ล - ช	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ช

มือขวา	- ท - ร	- ม - ร	- ช - ม	- ร - ท	- ท - -	ร ม - ร	- ท - ร	- ม - ร
มือซ้าย	- - ร -	- - ร -	- ช - ม	- ร - ฟ	- - ล ท	- - - ล	- - ร -	- - ร -

มือขวา	- ช - ม	- ร - ท	- ท - -	- ล - -	- ท - ร	- ม - ร	- ช - ม	- ร - ท
มือซ้าย	- ช - ม	- ร - ฟ	- - ล ช	- - - ช	- - ร -	- - ร -	- ช - ม	- ร - ฟ

มือขวา	- ท - -	ร ม - ร	- ท - ร	- ม - ร	- ช - ม	- ร - ท	- ท - -	- ล - -
มือซ้าย	- - ล ท	- - - ล	- - ร -	- - ร -	- ช - ม	- ร - ฟ	- - ล ช	- - - ช

มือขวา	- - - ช	- - ล ท	- - - ท	- ด - ร	- - - ช	- - ล ท	- ร - ร	- ท - -
มือซ้าย	- ร - -	- ช - -	- ล - -	- - - -	- ร - -	- ช - -	- - - ท	- - ล ช

มือขวา	- - - ช	- - ล ท	- - - ท	- ด - ร	- - - ช	- - ล ท	- ร - ร	- ท - -
มือซ้าย	- ร - -	- ช - -	- ล - -	- - - -	- ร - -	- ช - -	- - - ท	- - ล ช

กลับต้น

เพลงเร็วปลายกระด่ายเต็น

มือขวา	- ล - -	- ช - -	- ท - -	- ล - -	- ช - ม	- ร - ช	- - ช ช	- ม - ช
มือซ้าย	- - - ช	- - - -	- - - ล	- - - -	- ช - ท	- ล - ช	- ช - -	- ท - ช

มือขวา	- ท ล ช	- ม - ช	- - ช ช	- ม - ช	- ท ล ช	- - - ม	- - ช ช	- ม - ช
มือซ้าย	- ท ล ช	- ท - ช	- ช - -	- ท - ช	- ท ล ช	- ม - -	- ช - -	- ท - ช

มือขวา	- ท ล ช	- ม - ช	- - ช ช	- ม - ช	- ท ล ช	- - - ม	- - ม ม	- ร - ด
มือซ้าย	- ท ล ช	- ท - ช	- ช - -	- ท - ช	- ท ล ช	- ม - -	- ท - -	- ล - ช

มือขวา	- ม - ร	- ด - ม	-- ม ม	- ร - ด	ร ม ช ล	ท ล ช ม	- ม - ม	- ม - ม
มือซ้าย	- ท - ล	- ช - ท	- ท - -	- ล - ช	ด - ช ล	ท ล ช ม	- - - ล	- - - ม

มือขวา	- ม - ม	- ม - ม	- ม - ม	- ม - ม	- ม - ม	- ม - ม	- - ม ม	- ร - ด
มือซ้าย	- - - ล	- - - ม	- - - ล	- - - ม	- - - ล	- - - ม	- ท - -	- ล - ช

มือขวา	- ม - ร	- ด - ม	-- ม ม	- ร - ด	- ม - ร	- ด - ร	- - ม ม	- ร - ด
มือซ้าย	- ท - ล	- ช - ท	- ท - -	- ล - ช	- ท - ล	- ช - ล	- ท - -	- ล - ช

มือขวา	- ม - ร	- ด - ม	-- ม ม	- ร - ด	- ม - ร	- ด - ร	- - ด ร	- - ด ร
มือซ้าย	- ท - ล	- ช - ท	- ท - -	- ล - ช	- ท - ล	- ช - ล	- ท - -	ด ท - -

มือขวา	- - ด ร	- ท - -	- - ด ร	- - ด ร	- - ด ร	- ท - -	- - - ด	- - ร ม
มือซ้าย	ด ท - -	ช - - ล	- ท - -	ด ท - -	ด ท - -	ช - - ล	- ช - -	- ด - -

มือขวา	- - - ช	- - - ม	- ร - ม	- - ช ช	- - - ด	- - ร ม	- - - ช	- - - ม
มือซ้าย	- ร - -	- ร - -	- ล - ท	- ช - -	- ช - -	- ด - -	- ร - -	- ร - -

มือขวา	- ร - ม	- - ช ช	- - ล ล	- ช - ม	- ร - ช	- - ล ล	- ช - ม	- ร - ล
มือซ้าย	- ล - ท	- ช - -	- ล - -	- ช - ท	- ล - ช	- ล - -	- ช - ท	- ล - ล

มือขวา	- ช - ม	- ร - ช	- - ล ล	- ช - ม	- ร - ช	- - ล ล	- ช - ม	- ร - ล
มือซ้าย	- ช - ท	- ล - ช	- ล - -	- ช - ท	- ล - ช	- ล - -	- ช - ท	- ล - ล

มือขวา	- ช - ม	- ร - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช	- ช - ช
มือซ้าย	- ช - ท	- ล - ช	- - - ด	- - - ช	- - - ด	- - - ช	- - - ด	- - - ช

มือขวา	- ช - ช	- ช - ช
มือซ้าย	- - - ด	- - - ช

กลับต้น

เพลงลา

มือขวา	--- ล	- ท --	- ม - ร	--- ม	- ท - ล	- ซ - ม	-- ร ม	- ซ - ล
มือซ้าย	- ล --	--- ท	--- ล	--- ท	- ท - ล	- ซ - ท	- ด --	- ซ - ล

มือขวา	- รี้ - ท	- ล --	ซ ซ --	ล ล - ท	-- ล ท	- รี้ - มี่	- มี่ - มี่	- รี้ - ท
มือซ้าย	- ร - ท	- ล - ซ	--- ล	--- ท	- ซ --	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ท

มือขวา	-- ล ล	- ท - ล	- ซ - ม	- ซ - ล	- ท - รี้	- ท --	ล ล --	ซ ซ - ม
มือซ้าย	- ล --	- ท - ล	- ซ - ท	- ซ - ล	- ท - ร	- ท - ล	--- ซ	--- ท

มือขวา	-- ร ร	- ม - ซ	- ท - ล	- ซ - ม	- รี้ - มี่	- รี้ - ท	--- ล	--- ซ
มือซ้าย	- ล --	- ท - ซ	- ท - ล	- ซ - ท	- ร - ม	- ร - ท	--- ล	--- ซ

(คุณครูไชยยะ ทางมีศรี เอื้อเพื่อทำนอง บันทึกลายมือทำนอง ผู้วิจัย บันทึกโน้ตทำนองเพลง)

จากทำนองเพลงซ้ำเรื่องนกขมิ้น ปรากฏวิธีการประพันธ์ทำนองเพลง 4 ประเด็นหลัก

ประการแรก พบว่าการดำเนินทำนองไม่มีการปรากฏถึงลักษณะของสัตว์อย่างชัดเจน แต่ที่เกี่ยวข้องเพราะบทเพลงแรกที่ใช้ประกอบเป็นเพลงเรื่อง คือ เพลงนกขมิ้น ดังนั้นชื่อเพลงเรื่องนั้นจึงได้รับอิทธิพลจากเพลงแรกที่ปรากฏ ลักษณะเดียวกันกับเพลงเรื่องเต่ากินผักบุ้ง

ประการที่สอง พบว่าไม่มีท่วงทำนองที่เหมือนกันอย่างเพลงเรื่องเต่ากินผักบุ้ง แต่มีทำนองเพลงที่คล้ายคลึงกันแต่ไม่เหมือนกัน เช่น เพลงนกขมิ้นตัวผู้และเพลงนกขมิ้นตัวเมีย

ประการที่สาม พบว่ามีการกำหนดโครงสร้างของการเรียบเรียงเพลงแต่ละเพลงได้อย่างเป็นระเบียบและตรงตามโครงสร้างของการประพันธ์เพลงเรื่องประเภทเพลงซ้ำอย่างถูกต้อง กล่าวคือ เริ่มต้นด้วยส่วนของเพลงซ้ำ ส่วนของเพลงสองไม้ ส่วนของเพลงเร็ว และจบลงด้วยเพลงลาตามระเบียบแบบแผน ลักษณะเช่นเดียวกันกับเพลงเรื่องเต่ากินผักบุ้ง

ประการที่สี่ พบว่าเพลงซ้ำเรื่องนกขมิ้น มีการดำเนินท่วงทำนองในรูปแบบ “อัตลักษณ์เข้าแบบ” ซึ่งสามารถจะแปรทางของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดได้ต่างโครงสร้างของกลอนเพลง

สรุปวิธีการประพันธ์เพลงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสัตว์

อาจกล่าวได้ว่าทำนองเพลงที่มีความเกี่ยวข้องกับสัตว์ โดยศึกษาจากเพลงเรื่องปรากฏหลักการและวิธีการประพันธ์ดังนี้

ประการแรก พบลักษณะท่วงทำนองจะเป็นทำนองที่แสดงถึงลักษณะของสัตว์
จะมีอากัปกริยาที่แตกต่างกันโดยสื่อสารออกมาทางกลอนเพลงในแต่ละท่อน

ประการที่สอง พบว่ามีการตั้งชื่อเพลงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ โดยยึดชื่อของเพลงแรก
เป็นหลัก ซึ่งบางทีทำนองเพลงอาจไม่แสดงออกถึงลักษณะของสัตว์เลยแม้แต่น้อย

ประการที่สาม พบว่าการดำเนินทำนองจะอยู่ในรูปแบบ “อัตลักษณ์เข้าแบบ”
ทั้งหมด และมีการนำบทเพลงที่มีชื่อสัตว์ต่าง ๆ ที่สอดคล้องกันมารวบรวมเข้าเป็นเพลงเรื่องต่าง ๆ
แต่ก็พบว่าเพลงเรื่องบางเพลงได้นำบทเพลงที่มีชื่อสัตว์ต่างชนิดกันมารวมเข้าด้วยกันด้วย

บทที่ 4

ผลงานการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านดุริยางคศิลป์เพลงตับวิหาร์เริงสำราญ เป็นการประพันธ์เพลงไทยในรูปแบบของเพลงตับ ซึ่งรูปแบบของดนตรีที่ใช้จะเป็นรูปแบบของดนตรีสร้างสรรค์ ทั้งนี้เป็นการถ่ายทอดเรื่องราวของแมวทั่ว ๆ ไปที่มีในโลก ความสำคัญและความเชื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแมว และต้นกำเนิดของแมว อุปนิสัยของแมวไทยทั้ง 5 ชนิด ที่เป็นแมวไทยประเภทแมวที่มีอุปนิสัยที่ดี โดยสื่อความหมายออกมาในรูปแบบของบทร้องและทำนองเพลง ซึ่งผู้วิจัยได้ถ่ายทอดความหมายและ อุปนิสัยต่าง ๆ ออกมาด้วยวงดนตรีไทยประยุกต์

4.1 แนวคิดหลักในการสร้างสรรค์ผลงาน

แนวคิดหลักในการสร้างสรรค์ผลงาน มี 4 ประการ ดังต่อไปนี้

4.1.1 การประพันธ์บทร้อง

ผู้วิจัยได้ประพันธ์บทร้องเป็น วสันตดิลก ฉันท์ 14 กาพย์ฉับ 16 อินทรวชิรฉันท์ 11 จิตรปทา ฉันท์ 8 ว่างส์ฐฉันท์ 12 อิทิสฉันท์ 20 และสัททลวิกกีฬิต ฉันท์ 19 ซึ่งบทวสันตดิลก

วสันตดิลก ฉันท์ 14 จะมีความหมายเกี่ยวกับที่มา ต้นกำเนิด ความเชื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแมวทั่ว ๆ ไป ผู้วิจัยกำหนดให้ส่วนปฐมบท บทแรก ใช้วสันตดิลก คำว่า วสันตพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 อธิบายว่า “วสันต์ แปลว่า ฤดูใบไม้ผลิ” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1101) ส่วนคำว่า ดิลก เรื่องเดียวกันอธิบายว่า “ดิลก แปลว่า เฉลิม ยอด เลิศ” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 436) เพราะฉะนั้น วสันตดิลก จึงหมายถึง ความรู้สึกของฤดูใบผลิ ที่เป็นการเริ่มต้น เป็นความรู้สึกที่ดี ผู้วิจัยจึงได้ทำการกำหนดให้บทร้องช่วงแรก ประพันธ์ด้วยกลอนชนิดนี้ เพื่อแสดงการเริ่มต้นที่ดี

กาพย์ฉับ 16 จะมีความหมายเกี่ยวกับอุปนิสัยต่าง ๆ ของแมวทั่ว ๆ ไป ผู้วิจัยได้กำหนดให้ส่วนมัชฌิมบท บทที่สอง ใช้กาพย์ฉับ 16 คำว่า กาพย์ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 อธิบายว่า “กาพย์ แปลว่า คำร้อยกรองประเภทหนึ่ง มีหลายชนิดเช่น กาพย์ฉับ กาพย์สุรางคนางค์ กาพย์ยานี กาพย์ขับไม้” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 113) ส่วนคำว่า ฉับ เรื่องเดียวกัน

อธิบายว่า “ชื่อกาพย์ชนิดหนึ่ง บทละ 16 คำ แบ่งเป็น 3 วรรค วรรคที่ 1 และ 3 มี 6 คำ วรรคที่ 2 มี 4 คำ” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 344) เพราะฉะนั้น กาพย์ฉบับ 16 จึงมีความหมายในการนำมา กำหนดบทร้องในช่วงที่สองที่กล่าวถึงลักษณะอุปนิสัยต่าง ๆ ของแมว เพราะเป็นคำประพันธ์ชนิดหนึ่ง ซึ่งมีกำหนด คณะ พยางค์ สัมผัส ที่คล้ายกับฉันทแต่ไม่นิยม ครุ ฤ เหมือนกับฉันท

อินทวิเชียรฉันท 11 จะมีความหมายเกี่ยวกับบริบทต่าง ๆ ของแมววิเชียรมาศ คำว่า อินท์ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 อธิบายว่า “อินท์ แปลว่า ชื่อเทวดาผู้ เป็นใหญ่ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์และชั้นจตุมหาราช” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1414) คำว่า วิเชียร เรื่องเดียวกันอธิบายว่า “วชิระ , สายฟ้า , เพชร ; อาวุธของพระอินทร์” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1118) ฉะนั้น อินทวิเชียร จึงหมายถึง เพชรพระอินทร์หรือสายฟ้าจากพระอินทร์ ผู้วิจัย จึงได้ทำการกำหนดให้บทร้องของแมววิเชียรมาศ ประพันธ์ด้วยกลอนชนิดนี้เพื่อแสดงออกถึงความมองอาจสง่างามของแมววิเชียรมาศ ซึ่งเป็นแมวที่มีราคาและคุณค่าหาที่เปรียบไม่ได้

จิตรปทา ฉันท 8 จะมีความหมายเกี่ยวกับบริบทต่าง ๆ ของแมวสีสวาดหรือแมวโคราช คำว่า จิตรปทา แท้จริงแล้วคำนี้ไม่มีความหมายตาม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 แต่คำว่า จิตร อธิบายว่า “งดงาม สดใส หรือเดือนอันมีพระจันทร์เพ็ญเสวยฤกษ์จิดรา ความหมายอีกนัยหนึ่งคือ ตอนเที่ยงดงาม ” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 325) ตามหลักฉันทลักษณ์ 1 บท จะมี 2 บาท วรรคหน้ามีจำนวน 4 คำต่อพยางค์ และวรรคหลังก็มีจำนวน 4 คำต่อพยางค์ เช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้น จิตรปทา จึงหมายถึง ช่วงหรือตอนเที่ยงดงาม ผู้วิจัยจึงได้ทำการกำหนดให้ บทร้องของแมวสีสวาดหรือแมวโคราช ประพันธ์ด้วยกลอนชนิดนี้ เพื่อแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของ เรือกสวนไร่นาที่สอดคล้องกันกับพิธีกรรมแห่งนางแมวของชาวบ้านใน อำเภอฟิมา ย จังหวัด นครราชสีมา

วังสัจฉฐ ฉันท 12 จะมีความหมายเกี่ยวกับบริบทต่าง ๆ ของแมวขาวมณีหรือแมวขาวปลอด คำว่า วังสัจฉฐ ใน คัมภีร์วุตโตทัย(สุภาพร มากแจ้ง, 2539: 1-2) เรียกว่า “วังสัจฉฐคาถา” มีความหมายว่า “คาถาที่เสียงไม่สม่ำเสมอเหมือนเสียงขลุ่ย ซึ่งมีเสียงสูงและต่ำ” ตามหลักฉันทลักษณ์จะมีบาทละ 12 คำ เพราะมีบาทละ 12 คำ จึงเรียกว่า ฉันท 12 แล้วเพิ่มสัมผัส คำสุดท้ายของวรรคที่ 1 สงสัมผัสไปยังคำที่ 3 ของวรรคที่ 2 และคำสุดท้ายของวรรคที่ 2 สงสัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรคที่ 4 งดงาม ผู้วิจัยจึงได้ทำการกำหนดให้เป็นบทร้องของแมวขาวมณี เพื่อแสดงถึงสถานที่ ที่อยู่ของแมวชนิดนี้นั้นก็คือในวัดหรือศาสนสถานนั่นเอง

อิทิสั่ง ฉันท์ 20 จะมีความหมายเกี่ยวกับบริบทต่าง ๆ ของ แมวศุภลักษณ์หรือ แมวทองแดง คำว่า อิทธิหรืออิทธิ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 อธิบายว่า “*อิทธิ, อำนาจศักดิ์สิทธิ์*” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1414) เพราะฉะนั้น อิทิสั่ง จึงหมายถึง ฉันท์ที่ใช้แสดงความกระฉับกระเฉง คล่องตัว ดุดัน ผู้วิจัยจึงได้ทำการกำหนดให้บทร้องของแมวศุภลักษณ์ ประพันธ์ด้วยกลอนชนิดนี้ เพื่อแสดงอุปนิสัยของแมวศุภลักษณ์ที่มีความคล่องแคล่ว ว่องไว

สัททูลวิกกีฬิต ฉันท์ 19 จะมีความหมายเกี่ยวกับบริบทต่าง ๆ ของแมวโกญจาหรือ แมวดำปลอด ในคัมภีร์รูดโตทัย (สุภาพร มากแจ้ง, 2539: 1-2) อธิบายว่า “*เป็นคาถาที่ออกเสียงเหมือนการกระโดดของเสือดาว*” ” ตามหลักฉันทลักษณ์จะมีทั้งหมด 1 บาท มี 3 วรรค รวม 19 คำ จึงเรียกว่า ฉันท์ 19 แล้วเพิ่มสัมผัสคำสุดท้ายของวรรคที่ 1 สัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรคที่ 2 และคำสุดท้ายของวรรคที่ 3 เพราะฉะนั้น สัททูลวิกกีฬิต จึงหมายถึง ฉันท์ที่ใช้แสดงความน่าเกรงขาม ประดุจการกระโดดของเสือ ผู้วิจัยจึงได้ทำการกำหนดให้บทร้องของแมวโกญจา ประพันธ์ด้วยกลอนชนิดนี้ เพื่อแสดงออกถึงการเคลื่อนไหวที่สง่างามของแมวชนิดนี้

รูปแบบการขับร้องมีทั้งอ่านทำนองเสนาะคล้ายไปกับทำนองเพลง โดยทำนองเพลง บรรเลงในรูปแบบการบรรเลงลำลองไปกับบทร้อง และมีการขับร้องในรูปแบบการ ขับร้องสอดกับ ทำนองเพลงในบทร้องของแมวต่าง ๆ

4.1.2 การประพันธ์ทำนองเพลง

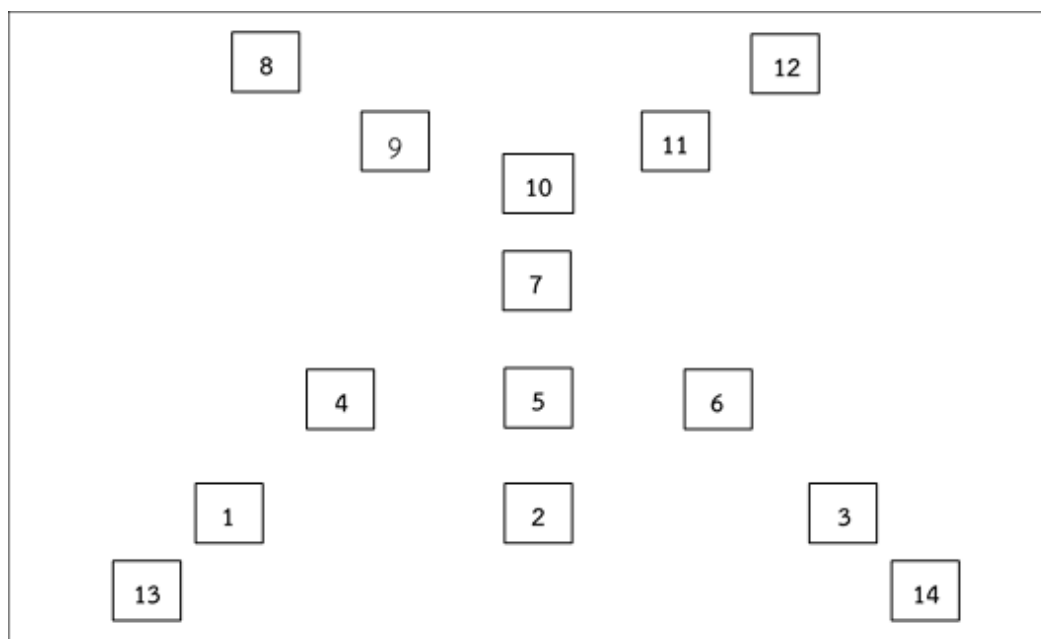
ผู้วิจัยประพันธ์ทำนองเพลงของแมวไทยทั้ง 5 ชนิด ซึ่งมีรูปแบบการบรรเลงแบ่งแยกโน้ต ทำนองตามเครื่องดนตรีอย่างชัดเจน การบรรเลงของเครื่องดนตรีแยกแต่ละประเภทและ บรรเลงรวมกันทั้งหมด ทุกเครื่องดนตรี โดยเครื่องดนตรีแต่ละชนิดจะแสดงออกถึงลักษณะ อุปนิสัย อากัปกริยาที่เป็นเอกลักษณ์ของแมวไทยทั้ง 5 ชนิด ทั้งนี้ยังใช้เครื่องกำกับจังหวะอื่น ๆ เข้ามาบรรเลง เพื่อให้เกิดทำนอง จังหวะ ที่แปลกใหม่และแสดงถึงลักษณะ อุปนิสัย อากัปกริยา ที่เป็นเอกลักษณ์ของแมวไทยทั้ง 5 ชนิดให้เด่นชัดมากยิ่งขึ้น มีการใช้เครื่องดนตรีต่างชาติเข้ามาประกอบกับบทเพลง เพื่อให้มีอารมณ์และส่งเสริมท่วงทำนองต่าง ๆ ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เช่น การใช้ลูกล่อลูกขัด การลัดจังหวะ เป็นต้น เพื่อให้ทำนองเพลงสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้ประพันธ์ทำนองเพลงบางช่วง ให้มีลักษณะแนวทางประสานเสียงของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดซึ่งไม่ค่อยพบเห็น ในการประพันธ์ เพลงไทยมากนัก

4.1.3 รูปแบบการผสมวง

ผู้ประพันธ์ใช้วงดนตรีที่เรียกว่า วงดนตรีไทยประยุกต์ร่วมสมัยบรรเลงประกอบบทเพลงสร้างสรรค์ทางดุริยางคศิลป์ “ต๋ับวิฬาร์เรียงสำราญ” กล่าวคือ ใช้วงปี่พาทย์ผสมเครื่องสายบรรเลงเป็นหลัก โดยแต่ละเครื่องจะบรรเลงตามลักษณะของทำนองที่ต่างกัน ซึ่งผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์และบันทึกโน้ตเพลงแยกตามเครื่องดนตรีชนิดนั้น ๆ ไว้ (ดังโน้ตที่แนบไว้ในภาคผนวก) ทั้งนี้จะใช้เครื่องดนตรีต่างชาติและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่สามารถทำให้เกิดเสียงประกอบเข้ากับทำนองเพลงเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะอากัปกิริยาต่าง ๆ ของแนวชนิดนั้น ๆ ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทำให้ทำนองเพลงมีสีสันมากขึ้น อีกประการหนึ่งผู้ประพันธ์ได้ทำการศึกษาและจำกัดความชื่อวงดนตรีที่จะนำมาบรรเลงในครั้งนี้ สำหรับคำว่า “วงดนตรีไทยประยุกต์ร่วมสมัย” เป็นวงดนตรีที่มีความสอดคล้องกับผลงงานการประพันธ์ อาจารย์จิรวุฒิ กาญจนะผลิน อธิบายว่า

วงดนตรีของคุณ เป็นวงดนตรีที่มีความหลากหลายของทำนองและจังหวะ จะพูดว่าเป็นดนตรีร่วมสมัยก็ได้ มีคำว่าประยุกต์ได้ เพราะประยุกต์จะไม่เป็นแบบเดิม เพราะฉะนั้นก็ใช้คำว่าประยุกต์ร่วมสมัย ใช้ได้ ให้เติมคำว่า ร่วมสมัยเข้าไป ถ้าเป็นสังคีตสัมพันธ์ สังคีตประยุกต์ จะเป็นการบรรเลงถามตอบ บรรเลงเหมือนกัน บรรเลงด้วยกัน ถ้าสังคีตประยุกต์ ดนตรีไทยเล่นท่อนหนึ่ง ดนตรีสากลเล่นท่อนหนึ่ง ถ้าเป็นสังคีตสัมพันธ์ จะเล่นด้วยกันในเพลงเดียวกัน อย่างที่กรมประชาสัมพันธ์ชอบเล่นกัน (จิรวุฒิ กาญจนะผลิน. สัมภาษณ์. 4 เมษายน 2560)

สำหรับรูปแบบการจัดวง ผู้วิจัยได้จัดรูปแบบวงโดยให้ผู้ขับร้องนั่งด้านข้างเพื่อไม่บดบังวงดนตรีไทย แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้จะเป็นผลงานสร้างสรรค์ผสมผสานแนวใหม่ แต่ยังคงรูปแบบวงดนตรีไทยที่มีปรากฏมาแต่ก่อนด้วย และผู้ประพันธ์ได้จัดให้เครื่องดนตรีที่สร้างเสริมเติมแต่งสีสันของทำนองเพลงอยู่ด้านข้างตรงข้ามกับผู้ขับร้อง เพื่อสร้างความสมดุลของการจัดเวทีสำหรับการแสดง ดังแผนผังการจัดรูปแบบวงดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 4.1 วงดนตรีไทยประยุกต์ร่วมสมัย

1. ซอด้วง	8. กลองแขก/ตะโพน
2. จะเข้	9. กรับ
3. ซออู้	10. ฆ้องวงใหญ่
4. ขลุ่ยเพียงออ	11. โหม่ง
5. ระนาดเอก	12. กลองแขก/เปิงมาง
6. ระนาดทุ้ม	13. นักร้องผู้ชาย/ผู้หญิง
7. ฉิ่ง	14. เครื่องดนตรีต่างชาติ/อุปกรณ์ต่าง ๆ

4.1.4 การพิจารณาหลักการประพันธ์เพลงเกี่ยวกับสัตว์

สืบเนื่องจากการศึกษาวิธีการประพันธ์เกี่ยวกับสัตว์ ซึ่งทำการอภิปรายไว้โดยละเอียดในบทที่ 3 โดยทำการศึกษาจากบทเพลงไทยประเภทต่าง ๆ สำหรับการพิจารณาหลักการต่าง ๆ ที่ทำการศึกษามาเป็นแนวทางในการประพันธ์ฉบับวิหาร์จึงสำราญในครั้งนี้ ผู้วิจัยพิจารณาดังนี้

ประเด็นที่นำมาเป็นแนวทางในการประพันธ์ทำนองบางส่วน การพิจารณาวิธีการประพันธ์เกี่ยวกับสัตว์ที่นำมาเป็นแนวทางประกอบด้วย บทเพลงเกี่ยวกับ นก เป็นส่วนใหญ่ ด้วยนก มีอากัปกริยาล้ำกัยกับแมวประการหนึ่งคือ เป็นสัตว์ที่เคลื่อนไหวค่อนข้างรวดเร็ว

และมีอิสระในการเดินทางไปมา เช่นเดียวกับแมว ที่มักเคลื่อนไหวตัวได้รวดเร็ว มักจะอาศัยอยู่กับคน โดยไม่ถูกจำกัดพื้นที่ เช่น ถูกขังอยู่ในกรง

สำหรับการประพันธ์ทำนองเพลงเกี่ยวกับสัตว์ โดยเฉพาะ นก ซึ่งปรากฏ ทั้งประเภทเพลงตับ เพลงเถา เพลงเกร็ด ประเด็นที่ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ไว้ในบทที่ 3 ผู้วิจัย ได้คัดผลการวิเคราะห์ประการสำคัญต่าง ๆ ที่จะแสดงต่อไปนี้ ซึ่งคาดว่าจะจะเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับการประพันธ์เพลงตบวิหาร์เรียงสำราญ โดยจะนำมาเป็นแนวในการประพันธ์ทำนองเพลงบางวรรค บางท่อนเท่านั้น ดังนี้

ประการแรก	ทำนองเพลงมักกำหนดภายใต้ทางเพียงอบบน ทางกลางแหบ เป็นส่วนใหญ่
ประการที่สอง	ทำนองเพลงมักเป็นทำนองบังคับทาง
ประการที่สาม	ทำนองเพลงมักใช้การย่ำเสียง
ประการที่สี่	ทำนองเพลงมักมีลักษณะ “การลักจังหวะ”
ประการที่ห้า	ทำนองเพลงมักมีทำนองสร้อยมาเชื่อมทำนอง
ประการที่หก	ทำนองเพลงมักมีการซ้ำทำนอง 2 ครั้ง

โดยเฉพาะการซ้ำระหว่างประโยค

ประการสุดท้าย ทำนองเพลงมักไม่สื่อออกปฏิกิริยาหรือพฤติกรรม

สัตว์ แต่ใช้บทร้องหรือเนื้อร้องมาทำการสื่อสารเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับนก

4.2 การประพันธ์บทร้องเพลงตบวิหาร์เรียงสำราญ

สำหรับการประพันธ์บทร้องตบวิหาร์เรียงสำราญ ผู้ประพันธ์ใช้แนวความคิดประการสุดท้าย ในการประพันธ์เพลงเกี่ยวกับสัตว์ กล่าวคือบทร้องจะเป็นสิ่งที่สื่อสารเนื้อหาเรื่องราวมากกว่าทำนองเพลง โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนแรก ผู้วิจัยจึงได้ทำการประพันธ์บทร้องขึ้นด้วยตนเองทั้งหมด โดยอาศัยข้อมูลจาก 3 ส่วนได้แก่ ส่วนแรกข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษร ส่วนที่สองข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมของแมว หลังจากนั้นนำข้อมูลต่าง ๆ มาเรียบเรียงเป็นร้อยแก้ว ก่อนแล้วทำการแยกเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วน โดยเรียกส่วนต่าง ๆ ดังนี้

ส่วนแรก เรียกว่า ปฐมบท เนื้อประกอบด้วยลักษณะทางกายภาพของแมว โดยทั่ว ๆ ไป ไม่เจาะจงไปถึงแมว 5 ชนิดที่ทำการศึกษาเชิงลึก

ส่วนที่สอง เรียกว่า มัชฌิมบท เนื้อหาประกอบด้วยอุปนิสัยเฉพาะตัวของสัตว์ประเภทแมว

ส่วนที่สาม เรียกว่า ปัจฉิมบท เนื้อหาประกอบด้วยลักษณะเด่น ลักษณะทางกายภาพ อุปนิสัย ความสำคัญของแมวทั้ง 5 ชนิด

ขั้นตอนที่สอง ผู้วิจัยนำบทร้องที่ประพันธ์ขึ้นใหม่拿去ให้คุณครูพิชญา สินธุ์แก้ว ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษา ภาควิชาดุริยางค์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ได้ทำการแก้ไขเรื่องของการสัมผัสคำ ให้สอดคล้องกับการนำไปทำการขับร้องเพลงไทย

ขั้นตอนที่สาม ผู้วิจัยนำบทร้องที่ทำการแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ทำการปรึกษา อาจารย์ฐิระพล น้อยนิตย์ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ภาควิชาดุริยางค์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์ โดยอาจารย์ฐิระพลมีผลงานเรื่องการประพันธ์ทำนองเพลงมาอย่างต่อเนื่อง และได้รับการยอมรับด้านการประพันธ์เพลงในวิทยาลัยนาฏศิลป์ ผลงานของอาจารย์ได้ถูกนำไปจัดแสดงในการแสดงครั้งสำคัญหลาย ๆ ครั้งของสถาบัน สำหรับขั้นตอนนี้ อาจารย์ฐิระพล น้อยนิตย์ ได้ให้คำปรึกษาเรื่องวิธีการแต่งทำนองเพลงมาหาบทร้อง ด้วยผู้วิจัยทำการประพันธ์บทร้องขึ้นก่อน ทำนองเพลง

บทร้องที่ประพันธ์ขึ้นใหม่มีรายละเอียดดังนี้

ปฐมบท

(วสันตดิถีกัณฑ์ 14)

เพลงลูกนำ 1

ปางบรรพกาลพจนพาน
นามสัตว์อุบัติจตุรบาท
เผ่าพงศ์สกุลผสมสุ
รูปลักษณะบุรุษบรรพ์
ไทยเทศ ณ อียิปตเสถียร
สังสารวัฏปุศุณิกร

ดิรัจฉานวิฬารชาติ
อนุสนธิกันกัน
อธิภูมิอาร์ณ
ตรีพันธุกรรมก่อน
อบิสิขีเนียน ณ นาค
ระตะดารดาชไป

เพลงลูกนำ 2

ราวคริสต์ศกษะยะประมาณ
ตั้งองค์กระประสิทธิ์ได้
ส่วนไทยสมัยบูรณโพน
ซ้องกัณฑ์วณะเกี่ยว
องค์รัชกาลบรมเพส
ไกรเกริกปณิธิเพียง

1887 วาร ณ กาลไกล
สมคมนิยมเมียว
จิรโพนทะนาเจียว
คุณโทษคติเผด็จ
อภิเดชพระนามเกรียง
ธ ปทานวิฬารจุล

เพลงลูกนำ 3

วิเชียรมาศสกุลแท้
สัญลักษณ์ระจัญญ
ปกเกศ ธ เกล้าสตสยาม
ภาษานิรุกต์ซัว

มนแต่โอเวนกุลด์
อนุรักษ์ประจักษ์ทั่ว
นยนามมัวซัว
ขณะศัพท์สแลงคำ

เพลงลูกนำ 4

แลท่านสมัครสุนทรเวช
มาอุอภิรุต์คำ
ปรากฏการพิรุณแล้ง
ขมาแห่งทูนสาย
ทั้งหมดลืเป็นปฐมวัจน์
สังหิตระบุง

วิษัญเหตุวิเคราะห้กล้า
ถิรแจงแสดงนัย
ดินแห่งระแหงหลาย
ฝนห่าก็บ่าลง
หิตอรรถถลกลงสงค์
ระบิบรรพอนันต์ความ

มัชฌิมบท

(กาพย์ฉบัง 16)

เพลงอุปนิสัย 1

ปิ่นปายคล้ายเสื่อพุดดิกรรม	รูปลักษณะพักตร์ดม่า
เหมือนไม่ผิดละม้ายกัน	
เขตแดนแคว้นใต้ไพศาล	เป็นสัตยชาติญาณ
ชีพดำเนินจรिया	

เพลงอุปนิสัย 2

อรรถคติที่สारा	พรานไพรแห่งป่า
เป็นสมญาวิฬารนาม	
รูปลักษณะกรรม	สันดานกระทำ
พันธุกรรมสัตยญาณ	
สัมผัสกายสามานย์	รับรู้สื่อสาร
ธรรมชาติवादอารมณ์	

เพลงอุปนิสัย 3

ชุกชอกตักให้ชื่นชม	ครงอย่างนิยม
มินานโลดกระโดดไป	
โ้อวดเป็นนิสัย	เหยื่องับจับได้
ส่งเสียงสนใจของเจ้า	
เมื่อตั้งท้องมองเหย้า	เตรียมไว้คลอดเข้า
ชูปเลี้ยงตำรงคงถิ่น	
สัตยญาณการใช้กลิ่น	ยกทางแกว่งชิน
อาณาเขตบอกสำแดง	

เพลงอุปนิสัย 4

กิ่งพุ่มพฤษ์กำแพง	บ่งบอกแข็งแรง
แก้มคางโคนทางฮอโรมน	
กิริยาอ่อนโยน	หนวดลาดเอนโอน
ข้างแก้มนัยน์น้ำเอ็นดู	

เพลงอุปนิสัย 5

รับไว้ได้ที่หู	จุ่มจุ่มคัตรู
ยกยื่นหลังพะวังภัย	
คราเคลียดแลสนใจ	อย่างหนึ่งอย่างใด
ม่านตาตำหัดเล็กลง	
หวาดกลัวลำตัวตรง	หลังงอคอโก่ง
ขนตั้งพริ้งพร้อมแลพริ้นพริ้ง	
ทะเล้นทะเล้นทะเล้ง	ถลนถมึงทึง
ประหนึ่งสันดานวิฬาร์มาว	
อ้าโอษฐ์สัญญาณหาว	เป็นครึ่งบางคราว
หาง่วงห้วงนอนเพียงสบาย	
ง่าวจิ้วเหมียวนิสัย	เสียงก้องแต่ไกล
ไม่ว่าเหวก็เอกา	
คำรามร้องดังว่า	แมวใหญ่ประสา
จริงจังวางมาดสำแดง	
ประมวลหมดจดแสดง	ซาตะแสดง
พฤติกรรมพรั้มมีมา	

ปัจฉิมบท

เพลงวิเชียรมาศ

ตำนานนิพพานสัตว์	ภณศาสตร์สิปูชา
พจนินทอนทนาพา	หนะทรงพระษัษฐี
จับความสยามชาติ	ธ พระบาทาเบญจศรี
แมวครั้งกระนั้นมิ	ขณะห้าประยูรพันธุ์
สายพันธุ์วิเชียรมาศ	และฉลาดนิสัยมัน
ลำตัวจะน้ำตาล	ผิวขนละเอียดเนียน
แรกเกิดสีสี่ขาว	ระยะยาวสีสี่เพี้ยน
เติบโตใหญ่สีเข้มเนียน	ประติพัทธ์ประจบนาย
เก้าแห่ง ณ แด้มเป็น	บริเวณมิใช่ลาย
หูหน้าและขาอวัย	ยวะเพศวิเศษงาม
สี่ครึ่งฝรั่งโจษ	ก็สะเอดสะองราม
พิเชียรมาศพิลาสนาม	จரியาสง่าเด่น
กลมโตนัยนา	จะสีฟ้าประสบเห็น
วะแหวาวสากวเป็น	มสารคัลถวัลยา

(อินทรวิเชียรฉันท 11)

เพลงสี่สวาด

คติบทบรรพ์	อิสานเชื่อว่า
เรือกสวนพฤตมา	ไร่นาพุนผล
ด้วยแห่งนางแมว	หมอกเมฆโทยมบน
กลุ่มจับพยัคฆน	หล่นตกปกคลุม
พันธุ์นี้สี่สวาด	โคราชมี่ชุม
พิมายชุมนุม	มาเลศโบราณ
ให้โชคโฉลกลาภ	มิ่งมงคลการ
เหมาะมอบเป็นขวัญ	สำคัญผู้ใหญ่
ส่วนหัวเป็นสี่	รูปลักษณะหัวใจ
ดอกเลาดอกไม้	คล้ายกันขานกล่าว
ตาเบิกกว้างโต	ประกายฉายาวาว

เติบโตใหญ่แพรวพราว
 หน้าผากจมูก
 ลำตัวสวาดสี
 อุ้งเท้าม่วงอม
 รูปปลั๊กเหล็กเกิน
 เช่นนี้กระทั่งตาย
 ผู้ใดได้ยล
 หากสีอื่นคละ
 ตั้งโดยประมวล

มรกตสดสี
 มนมาตเด่นดี
 ปลายขนสีเงิน
 ชมพุดุเพลิง
 จำเรณูวิมล
 หาสีอื่นปน
 ชมชื่นมีนมวล
 ปนปะมิควร
 พันธุ์แท้แน่นอน

(จิตรปทาฉันท์ 8)

เพลงขวามณี

วิฬาร์บูรณมไช
 ประดุจเสมียนสอน
 อนึ่งจะพาที
 ประสบสติดงาม
 และจักชูสีดา
 พิรุฬห์พิลาศฉาน
 สีแต่ละข้างซัด
 หนึ่งนัยน์จะใสเหลือ
 ตระหง่านจมูกสั้น
 เพราะปลอดและแข่งขา

ชนใดพิฆาตมรณ
 พระและเณรนิรุทธ์นิยาม
 ขวามณีสมัญญนาม
 ณ ผนังอุโบสถาน
 ทวิฟ้าส่งตระการ
 วะวะวับระยับประเทือง
 จะนิรติศัยเมลือง
 ระวิงมลออประกา
 ผิวพรรณกัมขมิมา
 ขนขาวตลอดละมุน

(วังสัจฉฉันท์ 12)

เพลงศุภลักษณ์

อรรถศาสตร์ศุภลักษณ์สกุล
 ประเทศ ณ เขตต์วิเศษก็สุน-
 เรียกสมัญนามพม่าวิฬาร
 วิศรุตวิศท์จะซัดน้ำตาล
 ลัคนาวิรามวิโลจน์และหัว
 ก็กลมเมลืองจะเหลือองและยั่ว
 แข่งแหละขาจะยาวสกาภิรมย์
 และหนดสภาพสพันก็สม

ทริย์ขาน
 ประจักษ์ทั่ว
 และยวนชม
 สมานกัน

นี้แน่หางและหูกี่ดูตระหง่าน
 วิจารณ์ถ้วนกระบวน ณ พัน

ธุกรรมชาติ

(อิทิสั่งฉันท 20)

เพลงโกญจา

โบราณบรรพ์คดีพจนีย์จตุรบาท

มัชชารครามาต

มิทัง

กลบศพอัญฐิธาตุนิทสถิตสิง

สรรพสิ่งคุณามิ่ง

ณ เหย้า

พันธุ์หนึ่งซึ่งปศุโกญจาสกุลเผ่า

ดำปลอดตลอดเวลา

ตระกุล

อำพันนัยน์สร้งคโรจนจรรูญ

ดอกบวบสีไฟชูรย์

ละม้าย

ช่วงโคนหางมหยาวและเรียวสกนธ์คล้าย

สิงโตสง่าฉาย

จะขาม

แลขยายวชนสั้นก็เมื่อพินิจยาม

สมส่วนสง่างาม

พิลาส

หุชั้นชูพิศดูตระหง่านพฤติชาติ

บางครานามปีศาจ

ก็มี

(สัทพุลวิกกีฬิตฉันท 19)

4.3 การประพันธ์ทำนองเพลงตบิพาร์เริงสำราญ

การประพันธ์ทำนองเพลงตบิพาร์เริงสำราญ แบ่งทำนองการประพันธ์ตามเนื้อหาที่กำหนด ดังนี้

ส่วนแรก ปฐมบท จากที่อธิบายไว้แล้วว่า ส่วนนี้เป็นการกล่าวถึงประวัติความเป็นมา ความเชื่อ บริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแมวทั่วไป ลักษณะทางพันธุกรรม ที่อยู่อาศัยต้นกำเนิดของแมว ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ พิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงบทบาทสำคัญของแมวไทยที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ไทย แมวไทยสามัญชนทั่วไปในพิธีกรรม เพราะฉะนั้นการประพันธ์ทำนองเพลงในส่วนแรก ผู้วิจัยแบ่งทำนองออกเป็น 4 ทำนอง

ทำนองแรก กำหนดให้เรียกว่า ลูกนำ 1 แทนเนื้อหาส่วนที่เป็นประวัติความเป็นมาบรรพบุรุษของแมว

ทำนองที่สอง กำหนดให้เรียกว่า ลูกนำ 2 แทนเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติความมาในส่วนของแมวไทยที่มีมาตั้งแต่รัชกาลที่ 5 และได้ถูกมอบให้เป็นของกำนัลไปต่างประเทศและเจ้านายชั้นสูง

ทำนองที่สาม กำหนดให้เรียกว่า ลูกนำ 3 แทนเนื้อหาเกี่ยวกับนายโอเวน กูน ที่นำแมวไปจดลิขสิทธิ์ ส่งผลให้แมวไทยของสยามมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง

ทำนองที่สี่ กำหนดให้เรียกว่า ลูกนำ 4 เป็นการสรุปความเรื่องราวของแมวที่มีความกว้างขวางในวงการประเทศไทยและต่างประเทศ

เนื้อหาทำนองเพลงในส่วนของ ปฐมบททั้ง 4 ส่วนมีรายละเอียดทำนองต่อไปนี้

ปฐมบท

เพลงลูกนำ 1

----	---ช	----	---ท	----	---ริ	-ท-ริ	-มี-ล
---มี	---ริ	---ท	---ล	-มีริดี	ทล--	-ดรม	ฟชลช
----	---ช	----	---ท	----	---ริ	-ท-ริ	-มี-ล
---มี	---ริ	---ท	---ล	-มีริดี	ทล--	-ดรม	ฟชลช
-ช-ริ	ดีทดีริ	-ช-ท	ลทล-	-ช-ริ	ดีทดีริ	-ช-ท	ลทล-
-มีริ	ทริล-	-ช-ท	ลทล-	-มีริ	ทล--	-ร-ม	-ฟ-ช

เพลงลูกนำ 2

-ริ--	-ริ--	-ช--	-ช--	-ริ--	-ริ--	-ช--	-ช--
---ริ	ทริทช	รชทริ	ทริทล	---ร	มฟมล	ชฟมร	มฟมช
-ริ--	-ริ--	-ช--	-ช--	-ริ--	-ริ--	-ช--	-ช--
---ริ	ทริทช	รชทริ	ทริทล	---ร	มฟมล	ชฟมร	มฟมช
----	ททดีริ	-ริทริ	--มีท	-ชริ	--ดีท	-ทดีริ	--มีริ
----	ททดีริ	-ริทริ	--ทล	-ช-ท	--ริล	-ช-ฟ	--ลช
----	ททดีริ	-ริทริ	--มีท	-ชริ	--ดีท	-ทดีริ	--มีริ
----	ททดีริ	-ริทริ	--ทล	-ช-ท	--ริล	-ช-ฟ	--ลช

เพลงลูกนำ 3

---ร	ล--ร	ลพิมพ์	มีริทริ	ริ--ร	ล--ร	ลพิมพ์	มีริทริ
---ร	-ร-ล	-ล-ฟ	มฟลร	-ร-ล	ชลชฟ	-ฟ-ล	ฟมดร
---ร	ล--ร	ลพิมพ์	มีริทริ	ริ--ร	ล--ร	ลพิมพ์	มีริทริ
---ล	ลชลดีริ	มี-มีริ	ดีลชฟ	ช--ม	มร มฟล	ช-ลช	ฟมรด
---ร	ล--ร	ลพิมพ์	มีริทริ	ริ--ร	ล--ร	ลพิมพ์	มีริทริ

--- ร	- ร - ล	- ล - ฟ	ม ฟ ล ร	- ร - ล	ช ล ช ฟ	- ฟ - ล	พ ม ต ร
--- ร	ล -- ร	ล พ ม ฟ	ม ร ี ท ร ี	ร ี -- ร	ล -- ร	ล พ ม ฟ	ม ร ี ท ร ี
--- ล	ลช ล ต ี ร ี	ม ี - ม ี ร ี	ต ี ล ช ฟ	ช -- ม	ม ร ม ฟ ล	ช - ล ช	พ ม ร ต

เพลงลูกนำ 4

ท่อน 1

----	--- ร	----	--- ล	--- ช	--- ร ี	- ต ี - ล	- ช - ล
----	--- ด	----	--- ม	--- ร	--- ด	- ร - ล	- ด - ร
----	--- ร	----	--- ล	--- ช	--- ร ี	- ต ี - ล	- ช - ล
----	--- ด	----	--- ม	--- ร	--- ด	- ร - ล	- ด - ร

ท่อน 2

----	--- ม	----	- ช - ร	--- ด	--- ฟ	- ล - ร ี	- ต ี - ล
----	--- ท	--- ม ี	- ร ี - ล	--- ท	- ล - ฟ	- ฟ --	- ม - ร
----	--- ม	----	- ช - ร	--- ด	--- ฟ	- ล - ร ี	- ต ี - ล
----	--- ท	--- ม ี	- ร ี - ล	--- ท	- ล - ฟ	- ฟ --	- ม - ร

ท่อน 3

----	--- ร ี	----	- ต ี - ล	---	- ฟ - ช	--- ล	- ต ี - ร
----	- ม - ร	----	- ด - ร	- ฟ - ช	- ล --	- ล - ร ี	- พ ี - ต ี
----	--- ร ี	----	- ต ี - ล	---	- ฟ - ช	--- ล	- ต ี - ร
----	- ม - ร	----	- ด - ร	- ฟ - ช	- ล --	- ล - ร ี	- พ ี - ต ี

ท่อน 4

----	----	- ล - ร ี	- พ ี - ต ี	- ล - ร ี	- ต ี --	- ต ี --	- ช - ล
----	--- ล	--- ต ี	--- ร	--- ม	- ร --	- ร --	- ม - พ
----	----	- ล - ร ี	- พ ี - ต ี	- ล - ร ี	- ต ี --	- ต ี --	- ช - ล
----	--- ล	--- ต ี	--- ร	--- ม	- ร --	- ร --	- ม - พ

ส่วนที่สอง มัชฌิมบท ส่วนนี้เป็นการกำหนดทำนองเพลงที่แสดงอุปนิสัย พฤติกรรมของแมวทั่ว ๆ ไป สำหรับการประพันธ์ทำนองเพลงในส่วนนี้แบ่งทำนองออกเป็น 5 ทำนองดังนี้

ทำนองแรก เรียกว่า อุปนิสัย 1 แทนอุปนิสัยและพฤติกรรมของแมวทั่วไป

ทำนองที่สอง เรียกว่า อุปนิสัย 2 แทนสัญชาตญาณของแมวทั่วไป

ทำนองที่สาม เรียกว่า อุปนิสัย 3 แทนการใช้ชีวิตของแมวทั่วไป ได้แก่ การจับเหยื่อ การเรียกร้องความสนใจ การใช้กลิ่นที่แสดงอาณาเขตของตนเอง

ทำนองที่สี่ เรียกว่า อุปนิสัย 4 แทนอุปนิสัยที่มีความเกี่ยวข้องกับมนุษย์ ได้แก่ การเรียกร้องความสนใจจากเจ้าของ

ทำนองที่ห้า เรียกว่า อุปนิสัย 5 แทนสัญชาตญาณการปกป้องตนเอง ได้แก่ การชูเมือมีภัยมาใกล้ตัว การโง่งงตัว หลังอู ขนตั้ง การทำตางมึงทึง

ดังรายละเอียดทำนองที่ประพันธ์ขึ้นใหม่ ในส่วนมัชฌิมบท มีดังนี้

มัชฌิมบท

อุปนิสัย 1

----	---ด	--รร	-ร--	-พมพ	มพมด	-รรร	-ร--
-พมพ	มพมด	--รร	-ร--	-พมพ	มพมด	-รรร	-ร--
----	---ด	--รร	-ร--	-พมพ	มพมด	-รรร	-ร--
-พมพ	มพมด	--รร	-ร--	-พมพ	มพมด	-ชลพ	ชมพร

อุปนิสัย 2

----	---ฟ	----	---ล	----	---ดี	---รี	-ดี-ช
----	---ฟ	---ล	---ช	----	ลดีลช	-ฟ-ม	-ร-ด
----	-รฟด	พมรด	-ดรฟ	ทลชพ	-ลดีฟ	-ดี-ท	-ล-ช
----	รีดีรีดี	----	ลชลช	---รี	-ท-ช	-ล--	-ลชพ
----	----	----	---ช	-ช-ช	-ช-ช	-ร-ช	ลทดีรี
-ดี-ท	-ล-ช	-ฟ-ม	-ร-ด	ช-ชม	-ฟ-ช	-ช--	-มชด
----	-ม--	-ฟ-ช	-ม-ฟ	---ดี	---ท	---ดี	---ช
----	-ท--	-ด-ร	-ท-ด	---ม	---ช	-ช--	-มชด
---ช	-ม-ช	-ล-ช	-ม-ด	----	-มชด	-ล--	-ดมช
----	---ล	---ดี	---ช	----	-ลดีช	-ช--	-มชด
---ม	--ฟช	-ช-ม	ชมลช	-ดี--	-ดี-ช	-ช-ม	ชมลช
---ม	--ฟช	-ช-ม	ชมลช	-ดี--	-ดี-ช	ลชลม	พรมด

อุปนิสัย 3

ท่อน 1

----	ลชฟด	-ฟ-ด	---ฟ	----	---ด	ร ม ฟ ช	-ล-ช
----	ฟชลดี	-รี-ดี	---ล	----	---ล	-ดี-รี	-ฟ-ดี
----	ฟรีดีล	-ดี-ล	---ดี	----	---ดี	-ล-รี	-รี-ช
----	ลชฟด	-ฟ-ด	---ช	----	---ช	-ล-ฟ	-ช-ฟ

ท่อน 2

----	ดํ ช ล ดํ	- ฟํ - รํ	- ดํ --	ดํ ช ล ดํ	- ล ช ฟ	----	--- ช
----	--- ช	- ฟ - ล	- ช --	ดํ ช ล ดํ	- ดํ ล ช	----	--- ฟ
----	--- ดํ	--- ล	- ดํ --	----	--- ช	- ฟ - ม	- ร - ม
----	----	----	- ฟ - ม	--- ด	- ร - ม	----	--- ช
--- ดํ	--- ล	- ช - ม	- ช --	- ชํ - มํ	- รํ - ดํ	----	--- ช
--- ดํ	--- ล	- ช - ม	- ช --	--- ด	--- ร	----	--- ด

อุปนิสัย 4

----	--- ช	----	--- ช	----	- ฟ - ร	- ฟ - ท	- ล - ช
- ฟ - ร	- ฟ ล ช	--- รํ	- รํ - ช	- รํ - มํ	-- ดํ รํ	- ดํ - ท	- ล - ช
- ฟ - ร	- ฟ ล ช	ล ท ล ช	ร ช --	- ท ดํ รํ	มํ ฟํ มํ รํ	ล ท ล ช	ร ช --
- ร - ช	- ฟ ล ช	ล ท ล ช	ร ช --	- ท ดํ รํ	มํ ฟํ มํ รํ	ล ท ล ช	ร ช --
- ร - ช	- ฟ ล ช	- ท ดํ รํ	มํ ฟํ มํ รํ				

อุปนิสัย 5

----	--- ม	--- ช	- ฟ - ม	--- ช	- ล - ท	- ม ล ช	- ฟ - ม
----	--- ม	--- ช	- ฟ - ม	--- ช	- ล - ท	- ม ล ช	- ฟ - ม
--- ท	-- ม ม	- ม --	- ช ล ท	--- ท	----	- ท - ดํ	-- ล ท
--- ท	-- ม ม	- ม --	- ช ล ท	--- ท	----	- ท - ดํ	-- ล ท
--- ท	--- ล	--- ช	--- ฟ	--- ม	--- ร	- ม --	- ท ร ม
----	--- ม	ฟ ม ร ม	ฟ ม ร ม	ร ม ฟ ช	ล ช ฟ ม	- ร - ท	-- ร ม
----	--- ม	ฟ ม ร ม	ฟ ม ร ม	ร ม ฟ ช	ล ช ฟ ม	- ร - ท	-- ร ม
--- ท	--- ม	--- ม	--- ท	- ล - ช	- ล - ล	- ท --	-- ดํ ท
--- ท	--- ม	--- ม	--- ท	- ล - ช	- ล - ล	- ท --	-- ดํ ท
--- ม	--- ท	--- ล	- ช - ม	--- ท	- ล - ช	- ฟ - ม	- ร - ม

ส่วนที่สาม ปัจฉิมบท ส่วนนี้เป็นการกำหนดทำนองเพลงอัตลักษณ์ของแมวมงคลทั้ง 5 ชนิดที่ผู้วิจัยทำการศึกษา โดยแบ่งทำนองเพลงออกเป็น 5 เพลง โดยแต่ละเพลง บริบทของแมวมงคลมีความแตกต่างกันออกไป เพราะฉะนั้นทำนองเพลงแต่ละเพลงจะแทนความหมายที่แตกต่างกันดังนี้

เพลงแรก ชื่อว่า เพลงวิเชียรมาศ เนื้อหาประกอบด้วยประวัติความเป็นมา ลักษณะทางกายภาพที่โดดเด่น อุปนิสัย ความสำคัญ ทำนองเพลงประกอบด้วยทำนองอัตราสองชั้น จำนวน 2 ท่อน และทำนองอัตราชั้นเดียว จำนวน 2 ท่อน

เพลงที่สอง ชื่อว่า เพลงสีสวาด เนื้อหาประกอบด้วยคติความเชื่อของแมวกวักเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่ ได้แก่ เรื่องการแห่นางแมวกวัก เรื่องถิ่นกำเนิดในจังหวัดนครราชสีมา และความนิยมให้เป็นของกำนัลสำหรับผู้ใหญ่ และลักษณะทางกายภาพ ทำนองเพลงประกอบด้วยทำนอง 3 ส่วน แต่ละส่วนจะมีทำนองสร้อยไปบรรเลงติดต่อกันในส่วนท้ายสำหรับทำนองสร้อย ปรากฏในบทเพลงที่ประพันธ์เกี่ยวกับนก (ดังอภิปรายไว้แล้วในบทที่ 3) สำหรับทำนองทั้ง 3 ส่วนมีดังนี้

ลูกนำ ตามด้วยทำนองสร้อย

ทำนองอัตราสองชั้น จำนวน 1 ท่อน ตามด้วยทำนองสร้อย

ทำนองอัตราชั้นเดียว ท่อน 1 และท่อน 2 ตามด้วยทำนองสร้อย

เพลงที่สาม ชื่อว่า เพลงขาวมณี เนื้อหาประกอบด้วยที่อยู่ของแมวมงคลนี้ โดยส่วนมากพบในวัดวาอาราม เป็นแมวมงคลที่มีสีตา 2 สี และอธิบายลักษณะทางกายภาพ ทำนองเพลงประกอบด้วยกัน 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นทำนองนำ ส่วนที่สองเป็นทำนองพิเศษ โดยผู้วิจัยประพันธ์ในลักษณะทำนองที่เรียกว่า “ทำนองฉิ่งตัด” โดยมีเนื้อหามากกว่าทำนองลูกนำจำนวน 1 เท่า

เพลงที่สี่ ชื่อว่า เพลงศุภลักษณ์ เนื้อหาประกอบด้วยชื่อการเรียกที่แตกต่างกันออกไป มีความเชื่อเรื่องที่มาว่ามาจากประเทศพม่า แต่มีถิ่นกำเนิด ณ ประเทศไทย อาจกล่าวได้ว่า แมวมงคลนี้ “เชื้อชาติไทย สัญชาติพม่า” และการอธิบายลักษณะทางกายภาพ ทำนองเพลงที่ประพันธ์ในส่วนนี้ประกอบด้วยกัน 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นทำนองลูกนำ ส่วนที่สอง เป็นการดำเนินทำนอง จำนวน 2 ท่อน

เพลงที่ห้า ชื่อว่า เพลงโกลัญจา เนื้อหาประกอบด้วยคติโบราณที่เกี่ยวข้องกับอัฐิผู้ล่วงลับ หรือสิ่งลึกลับต่าง ๆ ทำนองเพลงที่ประพันธ์ใหม่มีลักษณะสอดคล้องกับทำนองเพลงศุภลักษณ์ กล่าวคือมีทำนองนำ และมีการดำเนินทำนอง 2 ท่อน ในอัตราส่วนเท่ากัน

รายละเอียดทำนองที่ประพันธ์ใหม่ ในส่วนปัจฉิมบท มีดังนี้

ปัจฉิมบท
เพลงวิเชียรมาศ

สองชั้น ท่อน 1 (หน้าทับพระทอง)

----	--- ท	- ช - ท	- ด - ม	- ด - ช	- ฟ - ม	- ร - -	ด ท ด
----	--- ท	- ช - ด	- ท - ฟ	- ม - ช -	- ท - ฟ	- ม - -	- ด ท ด
--- ช	--- ท	--- ด	--- ม	- ฟ - ช	- ท - ด	- ม - ด	ท ช - ฟ
--- ม	- ช - ฟ	- ม - ด	- ช - -	- ท - ช	- ฟ - ช	- ฟ - -	- ม ด ม

ท่อน 2 (หน้าทับพระทอง)

----	--- ด	- ท - ม	- ร - ม	- ฟ - ช	- ด - ฟ	- ม - ร	- ด - ม
----	--- ท	--- ด	มี ด ท ช	----	--- ฟ	--- ช	ท ช ฟ ม
----	--- ท	--- ด	มี ด ท ช	----	--- ฟ	--- ช	ท ช ฟ ม
----	--- ท	--- ด	--- ม	--- ช	-- ท ด	- มี - ท	- ด - ม

ชั้นเดียว ท่อน 1

-- ท ท	- ท - ด	- ท - ช	- ท - -	- มี - ด	ท ช ท ด	- ท - ช	- ฟ - -
-- ด ด	- ท - ด	- ม - ช	- ฟ - -	- ท - ช	ฟ ม ด ฟ	- ม - ด	- ม - -
-- ท -	ช ท - ด	-- ม -	ด ม - ฟ	- ช - -	ฟ ช - ท	- ด - ด	- ม - -
----	--- ท	-- ด -	- ม - -	--- ฟ	- ช - ท	- ด - ด	- ม - -

ท่อน 2

----	--- ด	--- ม	- ร - ด	--- ม	- ฟ - ช	- ด ฟ ม	- ร - ด
----	--- ด	--- ม	- ร - ด	--- ม	- ฟ - ช	- ด ฟ ม	- ร - ด
----	--- ช	- ท - ช	- ท - ฟ	- ม - ด	- ม - ฟ	- ช - ท	-- ท ช
----	--- ช	- ท - ช	- ท - ฟ	- ม - ด	- ม - ฟ	- ช - ท	-- ท ช
--- ด	--- ช	--- ด	--- ช	- ฟ - ม	- ฟ - ฟ	- ช - -	- ล - ช
--- ด	--- ช	--- ฟ	- ม - ด	--- ช	- ฟ - ร	- ด - -	- ท - ด

เพลงสี่สวาด

นำ

----	---ล	-----	---ดี	---รี	-ดี-ฟ	-พี-รี	-ดี-ล
----	---ดี	-----	---ล	---ฟ	-ช-ล	-ช-ดี	-ล-ช
----	---ด	-ร-ม	-ฟ-ช	-ดี-ท	-ล-ช	-ฟ-ท	ลชฟด
----	---ล	-ท-ด	-ร-ด	---ด	ร ม ฟ ช	-ล-ดี	-รี-พี

สร้อย

----	-พี-ดี	-ล--	-พี-ดี	-ล--	-พี-ดี	-ล-ดี	-ล-ฟ
----	-พี-ดี	-ล--	-พี-ดี	-ล--	-พี-ดี	-ล-ดี	-ล-ฟ

สองชั้น (หน้าทับลาว)

----	-พี-ดี	-ล--	ช ล ท ดี	----	-พี-ดี	-ล--	ช ล ช ฟ
----	-พี-ดี	-ล--	ช ล ท ดี	----	-พี-ดี	-ล--	ช ล ช ฟ
----	-พี-ดี	-ล--	ช ล ท ดี	----	-พี-ดี	-ล--	ช ล ช ฟ
----	-ด-ฟ	---ล	-ด-ฟ	----	-ล-ดี	---พี	-ล-ดี
----	-ด-ฟ	---ล	-ล-ด	---ฟ	----	รีดี ท ดี	ท ล ช ฟ
----	-ด-ฟ	-พี-ดี-	-ล-ฟ	---ฟ	----	ช ฟ ด ฟ	ช ล ท ดี
----	-ล-ดี	-ซึ-พี	-รี-ดี	---ดี	----	รีดี พี ดี	ท ล ช ฟ

สร้อย

----	----	-ด--	-ลชล	---ล	-ช-ล	-ดี--	-ลชฟ
----	----	-ด--	-ลชล	---ล	-ช-ล	-ดี--	-ลชฟ

ชั้นเดียว ท่อน 1

----	-ลดีรี	-ซึพีรี	--ดีล	---ฟ	--ชล	-ดี-ล	-ดี-รี
---ร	-ล-ร	-ดี-ล	--ชล	---ร	-ล-ช	-ดี-ล	--ชฟ

ท่อน 2

----	---ด	-ม-ร	-ด--	-พ--	-ล-รื	--ดืล	--ชล
----	---ฟ	-ล-ช	-พ--	-ช--	-ดื-ล	--ชฟ	--มฟ

ทอดลงจับด้วย

สร้อย

----	-ฟ-ดื	-ล--	-ฟ-ดื	-ล--	-ฟ-ดื	-ล-ดื	-ล-ฟ
----	-ฟ-ดื	-ล--	-ฟ-ดื	-ล--	-ฟ-ดื	-ล-ดื	-ล-ฟ

เพลงขวามณี

นำ

----	---ด	---ล	-ร-ด	---ฟ	-ร-ด	---ล	-ช-ล
----	---ร	---ล	-ช-ล	---ฟ	-ช-ล	---ร	-ฟ-ช
----	---ช	---ร	-ฟ-ช	---ล	-ฟ-ช	-ฟ-ฟ	-ร-ด
----	-ร-ด	-ร-ฟ	-ล-ช	-ฟ-ดื	-ล-ช	-ฟ-ร	-ด-ฟ

ทำนองพิเศษ (ทำนองลักษณะฉิ่งตัด)

----	---ดื	---ล	---ช	----	-ล-ช	ลชฟร
----	---ล	---ด	---ร	----	-ดื-รื	ดืล-ช
---ดื	----	-รื-ดื	-ล-รื	---ร	---ดื	-ล-ช
---ดื	----	---ร	-ฟ-ช	---ร	---ล	-ช-ฟ
----	---ช	----	---ม	---ร	---ด	-ร-ฟ
----	---ล	---ช	ลชฟร	---ด	รืดืรืล	-ดื-ช
---ฟ	---รื	---ดื	---ฟ	----	-ช-ล	-ฟ-ช
---ด	ฟรดร	ดืลชฟ	รืดืลช	----	-ฟ-ล	-ช-ฟ

เพลงศุภลักษณ์

นำ

-- ล ดั	-- ล ช	--- ด	ร ม ฟ ช	-- ม ช	-- ล ร	--- ล	ช ฟ ม ร
-- ม ช	-- ม ร	--- ช	ล ทุ ด ร	-- ด ร	-- ม ด	--- ช	ฟ ม ร ด

ท่อน 1

- ดั - ด	- ช - ช	- ล ดั -	ม ล - ช	- ม - ม	- ร - ร	- ม ช -	ล ร - ด
- ดั - ด	- ช - ช	- ล ดั -	ม ล - ช	- ม - ม	- ร - ร	- ม ช -	ล ร - ด
-- ช ด	ร ม ฟ ช	ริ - ดั -	ช ล ฟ ช	-- ริ ดั	ล ช ม ช	ม - ช -	ร ม ล ด
-- ช ด	ร ม ฟ ช	ริ - ดั -	ช ล ฟ ช	-- ริ ดั	ล ช ม ช	ม - ช -	ร ม ล ด
----	---- ด	---- ช	---- ม	----	---- ม	---- ช	---- ร
----	---- ฟ	---- ช	---- ม	----	---- ร	---- ม	---- ด
----	---- ด	---- ช	---- ม	----	---- ม	---- ช	---- ร
----	---- ฟ	---- ช	---- ม	----	---- ร	---- ม	---- ด

ท่อน 2

- ช - -	ด ช - ม	--- ช	-- ม ร	----	ม ช ม ร	ด ทุ ด ร	-- ด ม
- ช - -	ด ช - ม	--- ช	-- ม ร	----	ม ช ม ร	ด ทุ ล ม	-- ร ด
- ช - -	ด ช - ม	--- ช	-- ม ร	----	ม ช ม ร	ด ทุ ด ร	-- ด ม
- ช - -	ด ช - ม	--- ช	-- ม ร	----	ม ช ม ร	ด ทุ ล ม	-- ร ด
ดั ล ช ฟ	- ช - ล	----	ช ท ล ช	ล ช ฟ ม	- ฟ - ช	----	ฟ ล ช ฟ
ช ฟ ม ร	- ม - ฟ	----	ม ช ฟ ม	ม ร ด ท	- ด - ร	----	ด ม ร ด
ดั ล ช ฟ	- ช - ล	----	ช ท ล ช	ล ช ฟ ม	- ฟ - ช	----	ฟ ล ช ฟ
ช ฟ ม ร	- ม - ฟ	----	ม ช ฟ ม	ม ร ด ท	- ด - ร	----	ด ม ร ด

เพลงโกญจา

นำ

----	---ด	----	---ช	----	---ม	-ร-ม	-ฟ-ช-
----	---ด	---ร	-ม-ท	----	---ช	----	---ด
----	----	-ด-ด	-ด-ฟ	----	----	-ล-ล	-ล-ม
----	---ร	---ฟ	---ม	----	----	-ฟ-ฟ	-ฟ-ด

ท่อน 1

----	---ด	---ช	---ม	---ช	---ร	-ด-ท	-ม-ร
----	--รช	-ช--	-ช-ม	----	--ชม	-ม--	-ช-ด
----	---ด	---ช	---ม	---ช	---ร	-ด-ท	-ม-ร
----	--รช	-ช--	-ช-ม	----	--ชม	-ม--	-ช-ด
----	---ช	-ช-ช	--ล-ด	---ด	-ด-ช	-ช--	--ลช
----	---ด	-ด-ด	--ลช	---ช	-ช-ม	-ม--	--ร-ด
----	---ช	-ช-ช	--ล-ด	---ด	-ด-ช	-ช--	--ลช
----	---ด	-ด-ด	--ลช	---ช	-ช-ม	-ม--	--ร-ด

ท่อน 2

----	---ช	---ล	---ร	---ม	-ช-ด	-ด--	--ช-ม
----	---ล	---ช	---ม	---ช	-ม-ร	-ร--	--ม-ด
----	---ช	---ล	---ร	---ม	-ช-ด	-ด--	--ช-ม
----	---ล	---ช	---ม	---ช	-ม-ร	-ร--	--ม-ด
----	-ม-ลช	-ด-ลช	-ช-ม	----	-ร-มช	-ด-ลช	-ช-ร
----	-ร-มช	-ด-ลช	-ช-ร	----	-ด-มร	-ช-มร	-ร-ด
----	-ม-ลช	-ด-ลช	-ช-ม	----	-ร-มช	-ด-ลช	-ช-ร
----	-ร-มช	-ด-ลช	-ช-ร	----	-ด-มร	-ช-มร	-ร-ด

4.4 รายละเอียดการประพันธ์ทำนองเพลง

4.4.1 การกำหนดเสียงหรือทาง

4.4.1.1 ทำนองเพลงปฐมบท

เพลงลูกนำ 1 ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มเสียงในบันไดเสียง โดยจำแนกออกเป็นประโยคดังนี้

ประโยคที่ 1	ซ ล ท X ร ม X	ทางเพียงออล่าง
ประโยคที่ 2	ซ ล ท X ร ม X	ทางเพียงออล่าง
	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบบน
ประโยคที่ 3	ซ ล ท X ร ม X	ทางเพียงออล่าง
ประโยคที่ 4	ซ ล ท X ร ม X	ทางเพียงออล่าง
ประโยคที่ 5	ซ ล ท X ร ม X	ทางเพียงออล่าง
ประโยคที่ 6	ซ ล ท X ร ม X	ทางเพียงออล่าง

เพลงลูกนำ 2 ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มเสียงในบันไดเสียง โดยจำแนกออกเป็นประโยคดังนี้

ประโยคที่ 1	ทางเพียงออล่าง	
ประโยคที่ 2	ซ ล ท X ร ม X	ทางเพียงออล่าง
	ร ม ฟ X ล ท X	ทางนอก
ประโยคที่ 3	ซ ล ท X ร ม X	ทางเพียงออล่าง
ประโยคที่ 4	ซ ล ท X ร ม X	ทางเพียงออล่าง
	ร ม ฟ X ล ท X	ทางนอก
ประโยคที่ 5	ท ด ร X ฟ ซ X	ทางกลาง
ประโยคที่ 6	ท ด ร X ฟ ซ X	ทางกลาง
	ซ ล ท X ร ม X	ทางเพียงออล่าง
ประโยคที่ 7	ท ด ร X ฟ ซ X	ทางกลาง
ประโยคที่ 8	ท ด ร X ฟ ซ X	ทางกลาง
	ซ ล ท X ร ม X	ทางเพียงออล่าง

เพลงลูกนำ 3 ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มเสียงในบันไดเสียง โดยจำแนกออกเป็นประโยคดังนี้

ประโยคที่ 1	ร ม ฟ X ล ท X	ทางนอก
ประโยคที่ 2	ร ม ฟ X ล ท X	ทางนอก
ประโยคที่ 3	ร ม ฟ X ล ท X	ทางนอก
ประโยคที่ 4	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบบน
ประโยคที่ 5	ร ม ฟ X ล ท X	ทางนอก
ประโยคที่ 6	ร ม ฟ X ล ท X	ทางนอก
ประโยคที่ 7	ร ม ฟ X ล ท X	ทางนอก
ประโยคที่ 8	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบบน

เพลงลูกนำ 4 ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มเสียงในบันไดเสียง โดยจำแนกออกเป็นประโยคดังนี้

ท่อน 1	ประโยคที่ 1	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบบน
	ประโยคที่ 2	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบบน
	ประโยคที่ 3	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบบน
	ประโยคที่ 4	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบบน
ท่อน 2	ประโยคที่ 1	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบบน
	ประโยคที่ 2	ซ ล ท X ร ม X	ทางเพียงออล่าง
	ประโยคที่ 3	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบบน
	ประโยคที่ 4	ซ ล ท X ร ม X	ทางเพียงออล่าง
ท่อน 3	ประโยคที่ 1	ฟ ซ ล X ด ร X	ทางขวา
	ประโยคที่ 2	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบบน
		ฟ ซ ล X ด ร X	ทางขวา
	ประโยคที่ 3	ฟ ซ ล X ด ร X	ทางขวา
	ประโยคที่ 4	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบบน
		ฟ ซ ล X ด ร X	ทางขวา
ท่อน 4	ประโยคที่ 1	ฟ ซ ล X ด ร X	ทางขวา
	ประโยคที่ 2	ฟ ซ ล X ด ร X	ทางขวา
		ร ม ฟ X ล ท X	ทางนอก
	ประโยคที่ 3	ฟ ซ ล X ด ร X	ทางขวา
	ประโยคที่ 4	ฟ ซ ล X ด ร X	ทางขวา
		ร ม ฟ X ล ท X	ทางนอก

4.4.1.2 ทำนองเพลงมัทฉิมมบท

ดังนี้

เพลงอุปนิสัย 1 ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มเสียงในบันไดเสียง โดยจำแนกออกเป็นประโยค

ประโยคที่ 1	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบบน
ประโยคที่ 2	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบบน
ประโยคที่ 3	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบบน
ประโยคที่ 4	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบบน

ดังนี้

เพลงอุปนิสัย 2 ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มเสียงในบันไดเสียง โดยจำแนกออกเป็นประโยค

ประโยคที่ 1	ฟ ซ ล X ด ร X	ทางขวา
ประโยคที่ 2	ฟ ซ ล X ด ร X	ทางขวา
ประโยคที่ 3	ฟ ซ ล X ด ร X	ทางขวา
	ซ ล ท X ร ม X	ทางเพียงออล่าง
ประโยคที่ 4	ฟ ซ ล X ด ร X	ทางขวา
ประโยคที่ 5	ซ ล ท X ร ม X	ทางเพียงออล่าง
ประโยคที่ 6	ม ฟ ซ X ท ด X	ทางกลางแหบ
ประโยคที่ 7	ม ฟ ซ X ท ด X	ทางกลางแหบ
ประโยคที่ 8	ท ด ร X ฟ ซ X	ทางกลาง
	ม ฟ ซ X ท ด X	ทางกลางแหบ
ประโยคที่ 9	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบบน
ประโยคที่ 10	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบบน
ประโยคที่ 11	ม ฟ ซ X ท ด X	ทางกลางแหบ
ประโยคที่ 12	ม ฟ ซ X ท ด X	ทางกลางแหบ

ดังนี้

เพลงอุปนิสัย 3 ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มเสียงในบันไดเสียง โดยจำแนกออกเป็นประโยค

ท่อน 1	ประโยคที่ 1	พ ช ล X ด ร X	ทางขวา
	ประโยคที่ 2	พ ช ล X ด ร X	ทางขวา
	ประโยคที่ 3	พ ช ล X ด ร X	ทางขวา
	ประโยคที่ 4	พ ช ล X ด ร X	ทางขวา
ท่อน 2	ประโยคที่ 1	พ ช ล X ด ร X	ทางขวา
	ประโยคที่ 2	พ ช ล X ด ร X	ทางขวา
	ประโยคที่ 3	พ ช ล X ด ร X	ทางขวา
	ประโยคที่ 4	ด ร ม X ช ล X	ทางเพียงออบน
	ประโยคที่ 5	ด ร ม X ช ล X	ทางเพียงออบน
	ประโยคที่ 6	ด ร ม X ช ล X	ทางเพียงออบน

ดังนี้

เพลงอุปนิสัย 4 ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มเสียงในบันไดเสียง โดยจำแนกออกเป็นประโยค

ประโยคที่ 1	พ ช ล X ด ร X	ทางขวา
ประโยคที่ 2	พ ช ล X ด ร X	ทางขวา
	ด ร ม X ช ล X	ทางเพียงออบน
ประโยคที่ 3	พ ช ล X ด ร X	ทางขวา
ประโยคที่ 4	พ ช ล X ด ร X	ทางขวา
ประโยคที่ 5	พ ช ล X ด ร X	ทางขวา

ดังนี้

เพลงอุปนิสัย 5 ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มเสียงในบันไดเสียง โดยจำแนกออกเป็นประโยค

ประโยคที่ 1	ม พ ช X ท ด X	ทางกลางแหบ
	ช ล ท X ร ม X	ทางเพียงออล่าง
ประโยคที่ 2	ม พ ช X ท ด X	ทางกลางแหบ
	ช ล ท X ร ม X	ทางเพียงออล่าง
ประโยคที่ 3	ช ล ท X ร ม X	ทางเพียงออล่าง
ประโยคที่ 4	ช ล ท X ร ม X	ทางเพียงออล่าง
ประโยคที่ 5	ช ล ท X ร ม X	ทางเพียงออล่าง

ประโยคที่ 6	ช ล ท X ร ม X	ทางเพียงออล่าง
ประโยคที่ 7	ช ล ท X ร ม X	ทางเพียงออล่าง
ประโยคที่ 8	ช ล ท X ร ม X	ทางเพียงออล่าง
ประโยคที่ 9	ช ล ท X ร ม X	ทางเพียงออล่าง
ประโยคที่ 10	ช ล ท X ร ม X	ทางเพียงออล่าง

4.4.1.3 ทำนองเพลงปี่ฉิมบท

เพลงวิเชียรมาศ ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มเสียงในบันไดเสียง โดยจำแนกออกเป็นประโยค

ดังนี้

สองชั้น	ท่อน 1	ประโยคที่ 1	ม ฟ ช X ท ด X	ทางกลางแหบ
		ประโยคที่ 2	ม ฟ ช X ท ด X	ทางกลางแหบ
		ประโยคที่ 3	ม ฟ ช X ท ด X	ทางกลางแหบ
		ประโยคที่ 4	ม ฟ ช X ท ด X	ทางกลางแหบ
ท่อน 2	ประโยคที่ 1	ม ฟ ช X ท ด X	ทางกลางแหบ	
	ประโยคที่ 2	ม ฟ ช X ท ด X	ทางกลางแหบ	
	ประโยคที่ 3	ม ฟ ช X ท ด X	ทางกลางแหบ	
	ประโยคที่ 4	ม ฟ ช X ท ด X	ทางกลางแหบ	
ชั้นเดียว	ท่อน 1	ประโยคที่ 1	ม ฟ ช X ท ด X	ทางกลางแหบ
		ประโยคที่ 2	ม ฟ ช X ท ด X	ทางกลางแหบ
		ประโยคที่ 3	ม ฟ ช X ท ด X	ทางกลางแหบ
		ประโยคที่ 4	ม ฟ ช X ท ด X	ทางกลางแหบ
ท่อน 2	ประโยคที่ 1	ม ฟ ช X ท ด X	ทางกลางแหบ	
	ประโยคที่ 2	ม ฟ ช X ท ด X	ทางกลางแหบ	
	ประโยคที่ 3	ม ฟ ช X ท ด X	ทางกลางแหบ	
	ประโยคที่ 4	ม ฟ ช X ท ด X	ทางกลางแหบ	
	ประโยคที่ 5	ม ฟ ช X ท ด X	ทางกลางแหบ	
	ประโยคที่ 6	ม ฟ ช X ท ด X	ทางกลางแหบ	

เพลงสีสวาด ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มเสียงในบันไดเสียง โดยจำแนกออกเป็นประโยคดังนี้

นำ	ประโยคที่ 1	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา	
	ประโยคที่ 2	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา	
	ประโยคที่ 3	ม ฟ ช X ท ด X	ทางกลางแหบ	
	ประโยคที่ 4	ด ร ม X ช ล X	ทางเพียงอบบน	
สร้อย	ประโยคที่ 1	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา	
	ประโยคที่ 2	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา	
สองชั้น	ประโยคที่ 1	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา	
	ประโยคที่ 2	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา	
	ประโยคที่ 3	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา	
	ประโยคที่ 4	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา	
	ประโยคที่ 5	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา	
	ประโยคที่ 6	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา	
	ประโยคที่ 7	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา	
สร้อย	ประโยคที่ 1	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา	
	ประโยคที่ 2	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา	
ชั้นเดียว	ท่อน 1	ประโยคที่ 1	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา
	ประโยคที่ 2	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา	
	ท่อน 2	ประโยคที่ 1	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา
	ประโยคที่ 2	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา	
สร้อย	ประโยคที่ 1	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา	
	ประโยคที่ 2	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา	

เพลงขวามณี ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มเสียงในบันไดเสียง โดยจำแนกออกเป็นประโยคดังนี้

นำ	ประโยคที่ 1	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา
	ประโยคที่ 2	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา
	ประโยคที่ 3	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา
	ประโยคที่ 4	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา
ทำนองเพลง	ประโยคที่ 1	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา
	ประโยคที่ 2	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา
	ประโยคที่ 3	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา
	ประโยคที่ 4	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา
	ประโยคที่ 5	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา
	ประโยคที่ 6	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา

เพลงศุภลักษณ์ ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มเสียงในบันไดเสียง โดยจำแนกออกเป็นประโยค ดังนี้

นำ	ประโยคที่ 1	ด ร ม X ช ล X	ทางเพียงออบน
	ประโยคที่ 2	ด ร ม X ช ล X	ทางเพียงออบน
ท่อน 1	ประโยคที่ 1	ด ร ม X ช ล X	ทางเพียงออบน
	ประโยคที่ 2	ด ร ม X ช ล X	ทางเพียงออบน
	ประโยคที่ 3	ด ร ม X ช ล X	ทางเพียงออบน
	ประโยคที่ 4	ด ร ม X ช ล X	ทางเพียงออบน
	ประโยคที่ 5	ด ร ม X ช ล X	ทางเพียงออบน
	ประโยคที่ 6	ด ร ม X ช ล X	ทางเพียงออบน
	ประโยคที่ 7	ด ร ม X ช ล X	ทางเพียงออบน
	ประโยคที่ 8	ด ร ม X ช ล X	ทางเพียงออบน
ท่อน 2	ประโยคที่ 1	ด ร ม X ช ล X	ทางเพียงออบน
	ประโยคที่ 2	ด ร ม X ช ล X	ทางเพียงออบน
	ประโยคที่ 3	ด ร ม X ช ล X	ทางเพียงออบน
	ประโยคที่ 4	ด ร ม X ช ล X	ทางเพียงออบน
	ประโยคที่ 5	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา
	ประโยคที่ 6	ม ฟ ช X ท ด X	ทางกลางแหบ
	ประโยคที่ 7	ฟ ช ล X ด ร X	ทางขวา
	ประโยคที่ 8	ม ฟ ช X ท ด X	ทางกลางแหบ

เพลงโยกจา ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มเสียงในบันไดเสียง โดยจำแนกออกเป็นประโยคดังนี้

นำ	ประโยคที่ 1	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบน
	ประโยคที่ 2	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบน
	ประโยคที่ 3	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบน
	ประโยคที่ 4	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบน
ท่อน 1	ประโยคที่ 1	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบน
	ประโยคที่ 2	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบน
	ประโยคที่ 3	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบน
	ประโยคที่ 4	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบน
	ประโยคที่ 5	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบน
	ประโยคที่ 6	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบน
	ประโยคที่ 7	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบน
	ประโยคที่ 8	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบน
ท่อน 2	ประโยคที่ 1	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบน
	ประโยคที่ 2	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบน
	ประโยคที่ 3	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบน
	ประโยคที่ 4	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบน
	ประโยคที่ 5	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบน
	ประโยคที่ 6	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบน
	ประโยคที่ 7	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบน
	ประโยคที่ 8	ด ร ม X ซ ล X	ทางเพียงอบน

4.4.2 อภิปรายการดำเนินท่วงทำนองที่ประพันธ์ใหม่

4.4.2.1 ทำนองเพลงปฐมบท

ทำนองเพลงเพลงปฐมบท ผู้วิจัยได้นำทำนองสารัตถะมาใช้เปรียบเทียบกับทำนองเพลงเพื่อแสดงให้เห็นการดำเนินท่วงทำนองของทำนองเพลง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับทำนองสารัตถะ ได้แก่ ทำนองจาว ๆ ห่าง ๆ ตามลักษณะการอธิบายทำนองเพลงโดยทั่วไป (ไม่ใช่ทำนองหลักอย่างฆ้องวงใหญ่) โดยผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ทำนองเพลงที่ละประโยคดังนี้

ลูกนำ 1

ประโยคที่ 1

----	--- ซู	-----	--- ท	-----	--- รี่	- ท - รี่	- มี่ - ล
------	--------	-------	-------	-------	---------	-----------	-----------

ทำนองสารัตถะ

----	--- ซู	-----	--- ท	-----	--- รี่	--- รี่	--- ล
------	--------	-------	-------	-------	---------	---------	-------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออล่าง ได้แก่ ซ ล ท X ร ม X ลักษณะทำนองใช้กลุ่มเสียงในทางเพียงออล่างทั้งหมด โดยไม่ใช่เสียงนอกบันไดเสียงเลย สำหรับทำนองประโยคนี้ เป็นทำนองเริ่มต้นของลูกนำ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเป็นลักษณะทำนองอย่างทำนองสารัตถะ กล่าวคือเป็นทำนองห่าง ๆ จาว ๆ ลักษณะตามรูปแบบทำนองเพลงไทยที่เรียกว่า “ทำนองบังคับทาง” กล่าวคือ เป็นทำนองที่ไม่ควรแปรเป็นทำนองเก็บ สำหรับผู้วิจัยกำหนดทำนองแรกให้เป็นทำนองบังคับทางเพื่อให้เกิดความสง่างาม น่าเกรงขาม ตามลักษณะของแมวที่ดี แมวที่เป็นมงคล และการใช้ทำนองบังคับทาง ยังคงเป็นไปตามขนบทางดุริยางคศิลป์ไทย ตามลักษณะการประพันธ์เพลงไทยที่เกี่ยวกับสัตว์ โดยผู้วิจัยทำการเทียบเคียงกับการประพันธ์เพลงของนก (ดังอภิปรายไว้ในบทที่ 3) นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังทำการประพันธ์ทำนองเพลงให้มาตกในเสียงทางต่ำได้แก่ เสียงลา เพื่อเป็นการเปิดทำนองให้กับทำนองประโยคถัดไปด้วย

ประโยคที่ 2

--- มี่	--- รั	--- ท	--- ล	- มี่ รั ตี่	ท ล --	- ด ร ม	พ ช ล ซ
---------	--------	-------	-------	--------------	--------	---------	---------

ทำนองสารถะ

--- มี่	--- รั	--- ท	--- ล	--- ตี่	--- ล	--- ม	--- ซ
---------	--------	-------	-------	---------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงในสำนวนทำนองอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออล่าง ได้แก่ ซ ล ท X ร ม X แต่ทำนองเพลงในสำนวนรับอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออล่างบน ได้แก่ ด ร ม X ซ ล X ลักษณะของทำนองเพลงในสำนวนทำนองใช้บันไดเสียงเพียงออล่างทั้งหมด โดยไม่ใช้เสียงนอกบันไดเสียง แต่ลักษณะของทำนองเพลงในสำนวนรับปรากฏเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงทีและเสียงฟา ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงของตัวโน้ตขึ้นและลง โดยในการประพันธ์ทำนองเพลงประโยคที่ 2 นี้ ผู้วิจัยใช้หลักการที่สังเคราะห์จากบทที่ 3 ได้แก่การใช้ทำนอง “ลักจิงหวะ” ปรากฏในท้องเพลงที่ 5 – 6 และการใช้เสียงเรียงติดต่อกันในท้องเพลงที่ 7 – 8 โดยทำนองใน 2 ท้องเพลงสุดท้าย จะพบว่ามี การชอยทำนองให้มีพยางค์เสียงถี่ขึ้น แสดงถึงฝีเท้าการเดินทางของแมวโดยทั่วไป และเป็นการเริ่มต้นแสดงลักษณะเฉพาะของทำนองเพลงที่ผู้วิจัยต้องการประพันธ์ได้แก่ เรื่องของแมว นั่นเอง

ประโยคที่ 3

----	--- ซ	-----	--- ท	-----	--- รั	- ท - รั	- มี่ - ล
------	-------	-------	-------	-------	--------	----------	-----------

ทำนองสารถะ

----	--- ซ	-----	--- ท	-----	--- รั	--- รั	--- ล
------	-------	-------	-------	-------	--------	--------	-------

ประโยคที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 1 โดยลักษณะการซ้ำทำนองเช่นนี้ จะพบได้ว่าเป็นไปตามหลักการประพันธ์เพลงเกี่ยวกับนก (ดังอภิปรายไว้ในบทที่ 3) โดยมักมีการซ้ำทำนองเพลงอยู่เสมอ ผู้วิจัยจึงนำหลักการนี้มาใช้ในการประพันธ์เพลงในช่วงนี้ด้วย

ประโยคที่ 4

--- มี	--- รี่	--- ท	--- ล	- มี รี่ ตี่	ท ล --	- ด ร ม	พ ช ล ซ
--------	---------	-------	-------	--------------	--------	---------	---------

ทำนองสารถะ

--- มี	--- รี่	--- ท	--- ล	--- ตี่	--- ล	--- ม	--- ซ
--------	---------	-------	-------	---------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 4 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงเหมือนกันกับประโยคที่ 2 ซึ่งลักษณะการซ้ำทำนองเช่นนี้เป็นการใช้หลักการเดียวกันกับประโยคที่ 3

ประโยคที่ 5

- ซ - รี่	ตี ท ตี่ รี่	- ซ - ท	ล ท ล -	- ซ - รี่	ตี ท ตี่ รี่	- ซ - ท	ล ท ล -
-----------	--------------	---------	---------	-----------	--------------	---------	---------

ทำนองสารถะ

--- รี่	--- รี่	--- ท	--- ล	--- รี่	--- รี่	--- ท	--- ล
---------	---------	-------	-------	---------	---------	-------	-------

ประโยคที่ 5 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออล่าง ได้แก่ ซ ล ท X ร ม X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงเพียงออล่าง ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียงคือ เสียงโด ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงของตัวโน้ตตั้งแต่เสียงเรสูงลงมาหาเสียงลา สำหรับทำนองเพลงนี้ ผู้วิจัยประพันธ์ทำนองให้มีลักษณะการเรียงเสียงซึ่งจะเปรียบเสมือนก้าวเท้าไปข้างหน้าอย่างช้า ๆ ของแมว ในความหมายเดียวกันมีการซ้ำทำนอง 2 ครั้ง หมายถึงขาซ้ายและขาขวา

ประโยคที่ 6

- มี ซี่ รี่	ท รี่ ล -	- ซ - ท	ล ท ล -	- มี - รี่	ท ล --	- ร - ม	- พ - ซ
--------------	-----------	---------	---------	------------	--------	---------	---------

ทำนองสารถะ

--- รี่	--- ล	--- ท	--- ล	--- รี่	--- ล	--- ม	--- ซ
---------	-------	-------	-------	---------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 6 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออล่าง ได้แก่ ซ ล ท X ร ม X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงเพียงออล่าง ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียงคือ เสียงฟา ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีลักษณะการลัดจังหวะในห้องที่ 2 และ 4 และมีเสียงนอก

บันไดเสียงปรากฏขึ้นคือเสียงฟา เพื่อที่จะสามารถเปลี่ยนทำนองได้ในประโยคต่อไป ซึ่งแสดงถึงหยุดการเคลื่อนไหวของแมวนั้นเอง

ลูกนำ 2

ประโยคที่ 1

- รี่ --	- รี่ --	- ซู --	- ซู --	- รี่ --	- รี่ --	- ซู --	- ซู --
----------	----------	---------	---------	----------	----------	---------	---------

ทำนองสารัตถะ

- รี่ --	- รี่ --	- ซู --	- ซู --	- รี่ --	- รี่ --	- ซู --	- ซู --
----------	----------	---------	---------	----------	----------	---------	---------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออล่าง ได้แก่ ซ ล ท X ร ม X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงเพียงออล่างทั้งหมด ลักษณะการดำเนินทำนองจะมีการย่ำเสียงและลักจ้งหวะเป็นคู่ ๆ ซึ่งหมายถึงความซุกซนและขี้เล่นของแมว

ประโยคที่ 2

--- รี่	ท รี่ ท ซ	ร ซ ท รี่	ท รี่ ท ล	--- ร	ม ฟ ม ล	ซ ฟ ม ร	ม ฟ ม ซ
---------	-----------	-----------	-----------	-------	---------	---------	---------

ทำนองสารัตถะ

--- รี่	--- ซู	--- รี่	--- ล	--- ร	--- ล	--- ร	--- ซู
---------	--------	---------	-------	-------	-------	-------	--------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงในสำนวนทำนองอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออล่าง ได้แก่ ซ ล ท X ร ม X แต่ทำนองเพลงในสำนวนรับอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางนอก ได้แก่ ร ม ฟ X ล ท X ลักษณะของทำนองเพลงในสำนวนทำนองใช้บันไดเสียงเพียงออล่างทั้งหมด โดย ไม่ใช้เสียงนอกบันไดเสียง แต่ลักษณะของทำนองเพลงในสำนวนรับปรากฏเสียงนอกบันไดเสียงคือ เสียงซอล เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงของตัวโน้ตขึ้นลงไปมาและใช้ทางนอกแสดงการเคลื่อนที่ของกลุ่มเสียงที่สอดคล้องกับบริบทของแมวที่มักมีการเคลื่อนย้ายตัวอย่างรวดเร็ว

ประโยคที่ 3

- รี้ - -	- รี้ - -	- ซ - -	- ซ - -	- รี้ - -	- รี้ - -	- ซ - -	- ซ - -
-----------	-----------	---------	---------	-----------	-----------	---------	---------

ทำนองสรำตตะ

- รี้ - -	- รี้ - -	- ซ - -	- ซ - -	- รี้ - -	- รี้ - -	- ซ - -	- ซ - -
-----------	-----------	---------	---------	-----------	-----------	---------	---------

ประโยคที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 1

ประโยคที่ 4

- - - รี้	ท รี้ ท ซ	ร ซ ท รี้	ท รี้ ท ล	- - - ร	ม ฟ ม ล	ซ ฟ ม ร	ม ฟ ม ซ
-----------	-----------	-----------	-----------	---------	---------	---------	---------

ทำนองสรำตตะ

- - - รี้	- - - ซ	- - - รี้	- - - ล	- - - ร	- - - ล	- - - ร	- - - ซ
-----------	---------	-----------	---------	---------	---------	---------	---------

ประโยคที่ 4 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 2

ประโยคที่ 5

- - - -	ท ท ดี้ รี้	- รี้ ท รี้	- - ม้ ท	- ซี้ - รี้	- - ดี้ ท	- ท ดี้ รี้	- - ม้ รี้
---------	-------------	-------------	----------	-------------	-----------	-------------	------------

ทำนองสรำตตะ

- - - -	- - - รี้	- - - รี้	- - - ท	- - - รี้	- - - ท	- - - รี้	- - - รี้
---------	-----------	-----------	---------	-----------	---------	-----------	-----------

ประโยคที่ 5 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางกลาง ได้แก่ ท ด ร X ฟ ซ X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางกลาง ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงมี โดยมีลักษณะการย่ำเสียงและใช้ทำนองในห้องที่ 5 มาเชื่อมทำนองทั้งสองให้ต่อกันตามลักษณะดังกล่าว และการเปลี่ยนบันไดเสียงมาที่กลุ่มเสียงทางกลาง เพื่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายเสียงและสอดคล้องกับบริบทการเคลื่อนย้ายตัวอย่างรวดเร็วของแมว

ประโยคที่ 6

----	ท ท ด ร	- ร ร	-- ท ล	- ซ - ท	-- ร ล	- ซ - ฟ	-- ล ซ
------	---------	-------	--------	---------	--------	---------	--------

ทำนองสรภัด

----	--- ร	--- ร	--- ล	--- ท	--- ล	--- ฟ	--- ซ
------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 6 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงในสำนวนทำ อยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางกลาง ได้แก่ ท ด ร X ฟ ซ X แต่ทำนองเพลงในสำนวนรับอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงอล่าง ได้แก่ ซ ล ท X ร ม X ลักษณะของทำนองเพลงในสำนวนทำใช้บันไดเสียงกลาง และพบเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงลา แต่ลักษณะของทำนองเพลงในสำนวนรับกำหนดเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงฟา ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงของตัวโน้ตขึ้นลงไปมาและแสดงลักษณะการเคลื่อนย้ายกลุ่มเสียงในการดำเนินทำนองเพลง อยู่เกือบทุกประโยคเพลง ทำนองเพลงมีลักษณะ “กระตุกเสียงท้ายห้อง” เป็นลักษณะที่สอดคล้องกับอากัปกริยาของแมวที่มักจะกระโดดในแนวต่ำ

ประโยคที่ 7

----	ท ท ด ร	- ร ร	-- ม ท	- ซ - ร	-- ด ท	- ท ด ร	-- ม ร
------	---------	-------	--------	---------	--------	---------	--------

ทำนองสรภัด

----	--- ร	--- ร	--- ท	--- ร	--- ท	--- ร	--- ร
------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 7 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 5

ประโยคที่ 8

----	ท ท ต รี่	- รี่ ท รี่	-- ท ล	- ซ - ท	-- รี่ ล	- ซ - ฟ	-- ล ซ
------	-----------	-------------	--------	---------	----------	---------	--------

ทำนองสรำตตะ

----	--- รี่	--- รี่	--- ล	--- ท	--- ล	--- ฟ	--- ซ
------	---------	---------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 8 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 6

ลูกนำ 3

ประโยคที่ 1

--- ร	ล -- ร	ล ฟ ม ฟ	ม รี่ ท รี่	รี่ -- ร	ล -- ร	ล ฟ ม ฟ	ม รี่ ท รี่
-------	--------	---------	-------------	----------	--------	---------	-------------

ทำนองสรำตตะ

--- ร	--- ร	--- ฟ	--- รี่	--- ร	--- ร	--- ฟ	--- รี่
-------	-------	-------	---------	-------	-------	-------	---------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางนอก ได้แก่ ร ม ฟ X ล ท X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงนอกทั้งหมด โดยไม่ใช้เสียงนอกบันไดเสียงทั้งทำนองเพลงและทำนองสรำตตะเลย ซึ่งทำนองเพลงมักมีการซ้ำทำนอง 2 ครั้ง โดยเฉพาะการซ้ำระหว่างประโยค และใช้เสียงลูกตกเดียวกันคือเสียงเร ในห้องที่ 4 และ 8 และจะสังเกตได้ว่า ผู้วิจัยทำการประพันธ์โดยย่ำเสียงเรจำนวนมากถึง 5 ครั้ง เพื่อเป็นการแสดงการย้ำ ๆ ในการเคลื่อนย้ายขาไปมาของแมว

ประโยคที่ 2

--- ร	- ร - ล	- ล - ฟ	ม ฟ ล ร	- ร - ล	ช ล ช ฟ	- ฟ - ล	พ ม ด ร
-------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ทำนองสรำตตะ

--- ร	--- ล	--- ฟ	--- ร	--- ล	--- ฟ	--- ล	--- ร
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางนอก ได้แก่ ร ม ฟ X ล ท X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงในทางนอก ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียงคือ เสียงซอลและเสียงโด ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียง เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงของตัวโน้ตขึ้นลงไปมาและเคลื่อนย้ายทำนองไปกลุ่มเสียงที่แตกต่างกันออกไปในแนวทางเดียวกับประโยคก่อนหน้า

ประโยคที่ 3

--- ร	ล -- ร	ล ฟ ม ฟ	ม ร ี ท ร ี	ร ี -- ร	ล -- ร	ล ฟ ม ฟ	ม ร ี ท ร ี
-------	--------	---------	-------------	----------	--------	---------	-------------

ทำนองสรำตตะ

--- ร	--- ร	--- ฟ	--- ร ี	--- ร	--- ร	--- ฟ	--- ร ี
-------	-------	-------	---------	-------	-------	-------	---------

ประโยคที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 2

ประโยคที่ 4

--- ล	ลช ล ดิ ริ	มิ - มิ ริ	ดิ ล ช ฟ	ช --- ม	มร ม ฟ ล	ช - ล ช	ฟ ม ร ด
-------	------------	------------	----------	---------	----------	---------	---------

ทำนองสรำดตะ

--- ล	--- ริ	--- ริ	--- ฟ	--- ม	--- ล	--- ช	--- ด
-------	--------	--------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 4 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออบน ได้แก่ ด ร ม X ช ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงเพียงออบน ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียงคือ เสียงฟา ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้นเพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงของตัวโน้ต และมีกระสวนทำนองที่กระชั้นหน้า คือห้องที่ 2 , 4 , 6 , 8 ลักษณะของทำนองเพลงมีการลัดจังหวะในรูปแบบเดียวกันทั้งประโยคเพลง

ประโยคที่ 5

--- ร	ล --- ร	ล ฟิ มิ ฟิ	มิ ริ ท ริ	ริ --- ร	ล --- ร	ล ฟิ มิ ฟิ	มิ ริ ท ริ
-------	---------	------------	------------	----------	---------	------------	------------

ทำนองสรำดตะ

--- ร	--- ร	--- ฟิ	--- ริ	--- ร	--- ร	--- ฟิ	--- ริ
-------	-------	--------	--------	-------	-------	--------	--------

ประโยคที่ 5 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงโดยใช้รูปแบบทำนองลักษณะเหมือนกันกับประโยคที่ 1 และประโยคที่ 3

ประโยคที่ 6

--- ร	- ร - ล	- ล - ฟ	ม ฟ ล ร	- ร - ล	ช ล ช ฟ	- ฟ - ล	ฟ ม ด ร
-------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ทำนองสรำดตะ

--- ร	--- ล	--- ฟ	--- ร	--- ล	--- ฟ	--- ล	--- ร
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 6 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงโดยใช้รูปแบบทำนองลักษณะเหมือนกันกับประโยคที่ 2

ประโยคที่ 7

--- ร	ล -- ร	ล พื ม่ พื	ม่ รื ท รื	รื -- ร	ล -- ร	ล พื ม่ พื	ม่ รื ท รื
-------	--------	------------	------------	---------	--------	------------	------------

ทำนองสรำัดถะ

--- ร	--- ร	--- พื	--- รื	--- ร	--- ร	--- พื	--- รื
-------	-------	--------	--------	-------	-------	--------	--------

ประโยคที่ 7 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียง โดยใช้รูปแบบทำนองในลักษณะเหมือนกันกับประโยคที่ 1 ประโยคที่ 3 และประโยคที่ 5

ประโยคที่ 8

--- ล	ลช ล ตี รื	ม่ - ม่ รื	ตี ล ช พ	ช -- ม	มร ม พ ล	ช - ล ช	พ ม ร ต
-------	------------	------------	----------	--------	----------	---------	---------

ทำนองสรำัดถะ

--- ล	--- รื	--- รื	--- พ	--- ม	--- ล	--- ช	--- ต
-------	--------	--------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 8 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียง โดยใช้รูปแบบทำนองในลักษณะเหมือนกันกับประโยคที่ 4

ลูกนำ 4

ท่อน 1

ประโยคที่ 1

----	--- ร	-----	--- ล	--- ซ	--- ร	- ต - ล	- ซ - ล
------	-------	-------	-------	-------	-------	---------	---------

ทำนองสารัตถะ

----	--- ร	-----	--- ล	--- ซ	--- ร	--- ล	--- ล
------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออบน ได้แก่ ต ร ม X ซ ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางเพียงออบนทั้งหมด โดยไม่ใช่เสียงนอกบันไดเสียงทั้งทำนองเพลงและทำนองสารัตถะเลย ทำนองเพลงมักเป็นทำนองที่บังคับทาง

ประโยคที่ 2

----	--- ด	-----	--- ม	--- ร	--- ด	- ร - ล	- ด - ร
------	-------	-------	-------	-------	-------	---------	---------

ทำนองสารัตถะ

----	--- ด	-----	--- ม	--- ร	--- ด	--- ล	--- ร
------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออบน ได้แก่ ต ร ม X ซ ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางเพียงออบนทั้งหมด โดยไม่ใช่เสียงนอกบันไดเสียงทั้งทำนองเพลงและทำนองสารัตถะ ทำนองเพลงเป็นทำนองบังคับทางและวิธีของโน้ตจะไล่ลงเสียงต่ำ

ประโยคที่ 3

----	--- ร	-----	--- ล	--- ซ	--- รี่	- ตี - ล	- ซ - ล
------	-------	-------	-------	-------	---------	----------	---------

ทำนองสรัดตะ

----	--- ร	-----	--- ล	--- ซ	--- รี่	--- ล	--- ล
------	-------	-------	-------	-------	---------	-------	-------

ประโยคที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้รูปแบบทำนองในลักษณะเหมือนกันกับประโยคที่ 1

ประโยคที่ 4

----	--- ด	-----	--- ม	--- ร	--- ด	- ร - ล	- ด - ร
------	-------	-------	-------	-------	-------	---------	---------

ทำนองสรัดตะ

----	--- ด	-----	--- ม	--- ร	--- ด	--- ล	--- ร
------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 4 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้รูปแบบทำนองในลักษณะเหมือนกันกับประโยคที่ 2

ท่อน 2

ประโยคที่ 1

----	--- ม	-----	- ซ - ร	--- ด	--- ฟ	- ล - รี่	- ตี - ล
------	-------	-------	---------	-------	-------	-----------	----------

ทำนองสรัดตะ

----	--- ม	-----	--- ร	--- ด	--- ฟ	--- รี่	--- ล
------	-------	-------	-------	-------	-------	---------	-------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออบน ได้แก่ ด ร ม X ซ ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงฟา ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้นเพื่อเชื่อมให้เกิดการข้ามเสียงของตัวโน้ต แสดงลีลาของทำนองเพลงอีกรูปแบบหนึ่ง

ประโยคที่ 2

----	--- ท	--- มี	- รี่ - ล	--- ท	- ล - ฟ	- ฟ - -	- ม - ร
------	-------	--------	-----------	-------	---------	---------	---------

ทำนองสารถะ

----	--- ท	--- มี	--- ล	--- ท	--- ฟ	--- ฟ	--- ร
------	-------	--------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออล่าง ได้แก่ ซ ล ท X ร ม X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงเพียงออล่าง ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียงคือ เสียงฟา ซึ่งเสียงฟาในห้องที่ 7 นั้นทำหน้าที่เป็นเป็นตัวเชื่อมเสียงให้กลับมาอยู่ในบันไดเสียงทางเพียงออล่าง การกำหนดระดับเสียง 2 ทางติดต่อกัน เป็นการแสดงความโดดเด่นของทำนองเพลงและการเปลี่ยนระดับเสียงแบบฉับพลันเป็นการแสดงลักษณะอากัปภิกิริยาของแมวในเรื่องของการเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วด้วย

ประโยคที่ 3

----	--- ม	----	- ซ - ร	--- ด	--- ฟ	- ล - รี่	- ดี่ - ล
------	-------	------	---------	-------	-------	-----------	-----------

ทำนองสารถะ

----	--- ม	----	--- ร	--- ด	--- ฟ	--- รี่	--- ล
------	-------	------	-------	-------	-------	---------	-------

ประโยคที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้รูปแบบทำนองในลักษณะเหมือนกันกับประโยคที่ 1

ประโยคที่ 4

----	--- ท	--- มี	- รี่ - ล	--- ท	- ล - ฟ	- ฟ - -	- ม - ร
------	-------	--------	-----------	-------	---------	---------	---------

ทำนองสารถะ

----	--- ท	--- มี	--- ล	--- ท	--- ฟ	--- ฟ	--- ร
------	-------	--------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 4 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้รูปแบบทำนองในลักษณะเหมือนกันกับประโยคที่ 2

ท่อน 3

ประโยคที่ 1

----	--- รี่	----	- ตี - ล	---	- ฟ - ซ	--- ล	- ตี - ร
------	---------	------	----------	-----	---------	-------	----------

ทำนองสรำัดตะ

----	--- รี่	----	--- ล	---	--- ซ	--- ล	--- ร
------	---------	------	-------	-----	-------	-------	-------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงชาว ได้แก่ ฟ ซ ล X ด ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงชาวทั้งหมด โดยไม่ใช่เสียงนอกบันไดเสียง ทั้งทำนองเพลงและทำนองสรำัดตะ โดยที่ทำนองเพลงเป็นทำนองบังคับทางและใช้เสียงเร เป็นโน้ตเริ่มต้นและจบของประโยคเพลง

ประโยคที่ 2

----	- ม - ร	----	- ด - ร	- ฟ - ซ	- ล - -	- ล - รี่	- ฟี่ - ตี
------	---------	------	---------	---------	---------	-----------	------------

ทำนองสรำัดตะ

----	--- รี่	----	--- ร	--- ซ	--- ล	--- รี่	--- ตี
------	---------	------	-------	-------	-------	---------	--------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงในสำนวนทำอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออบน ได้แก่ ด ร ม X ซ ล X แต่ทำนองเพลงในสำนวนรับอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงชาว ได้แก่ ฟ ซ ล X ด ร X ลักษณะของทำนองเพลงในสำนวนทำใช้บันไดเสียงทางเพียงออบนทั้งหมด โดยไม่ใช่เสียงนอกบันไดเสียง และมีการลัดจังหวะและย่ำเสียงโน้ตตัวเดิมคือเสียงลา

ประโยคที่ 3

----	--- รี่	-----	- ตี - ล	---	- ฟ - ซ	--- ล	- ตี - ร
------	---------	-------	----------	-----	---------	-------	----------

ทำนองสรำัดถะ

----	--- รี่	-----	--- ล	---	--- ซ	--- ล	--- ร
------	---------	-------	-------	-----	-------	-------	-------

ประโยคที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้รูปแบบทำนองในลักษณะเหมือนกันกับประโยคที่ 1

ประโยคที่ 4

----	- ม - ร	-----	- ต - ร	- ฟ - ซ	- ล --	- ล - รี่	- ฟี่ - ตี
------	---------	-------	---------	---------	--------	-----------	------------

ทำนองสรำัดถะ

----	--- ร	-----	--- ร	--- ซ	--- ล	--- รี่	--- ตี
------	-------	-------	-------	-------	-------	---------	--------

ประโยคที่ 4 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้รูปแบบทำนองในลักษณะเหมือนกันกับประโยคที่ 1

ท่อน 4

ประโยคที่ 1

----	-----	- ล - รี่	- ฟี่ - ตี	- ล - รี่	- ตี --	- ตี --	- ซ - ล
------	-------	-----------	------------	-----------	---------	---------	---------

ทำนองสรำัดถะ

----	-----	--- รี่	--- ตี	--- รี่	--- ตี	--- ตี	--- ล
------	-------	---------	--------	---------	--------	--------	-------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงขาใต้แก่ ฟ ซ ล X ต ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงขาใต้ทั้งหมด โดยไม่ใช่เสียงนอกบันไดเสียงทั้งทำนองเพลงและทำนองสรำัดถะ ทำนองเพลงมีลักษณะลักจังหวะและซ้ำเสียงเดิมในท้องที่ 6 และ 7 ซึ่งทำนองนั้นเปรียบเสมือนการเชื่อมเสียงนั่นเอง

ประโยคที่ 2

----	---ล	---ดี	---ร	---ม	-ร--	-ร--	-ม-ฟ
------	------	-------	------	------	------	------	------

ทำนองสรัดตะ

----	---ล	---ดี	---ร	---ม	---ร	---ร	---ฟ
------	------	-------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงในสำนวนทำอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ซ ล X ต ร X แต่ทำนองเพลงในสำนวนรับอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงนอก ได้แก่ ร ม ฟ X ล ท X ลักษณะของทำนองเพลงในสำนวนทำใช้บันไดเสียงขวาทั้งหมดโดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียง อีกทั้งทำนองเพลงมีลักษณะที่บังคับทาง ซึ่งเป็นการใช้หลักในการประพันธ์เกี่ยวกับนก ดังที่อภิปรายไว้ในบทที่ 3 มาทำการกำหนดทำนองเพลงในช่วงนี้

ประโยคที่ 3

----	----	-ล-รี	-ฟ-ดี	-ล-รี	-ดี--	-ดี--	-ซ-ล
------	------	-------	-------	-------	-------	-------	------

ทำนองสรัดตะ

----	----	---รี	---ดี	---รี	---ดี	---ดี	---ล
------	------	-------	-------	-------	-------	-------	------

ประโยคที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้รูปแบบทำนองในลักษณะเหมือนกันกับประโยคที่ 1

ประโยคที่ 4

----	---ล	---ดี	---ร	---ม	-ร--	-ร--	-ม-ฟ
------	------	-------	------	------	------	------	------

ทำนองสรัดตะ

----	---ล	---ดี	---ร	---ม	---ร	---ร	---ฟ
------	------	-------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 4 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้รูปแบบทำนองในลักษณะเหมือนกันกับประโยคที่ 2

เครื่องดนตรีและเครื่องตกแต่งทำนองสำหรับทำนองเอกบท

ในส่วนของเอกบท เป็นการอธิบายเรื่องราวของแมวโดยทั่วไป สำหรับเครื่องดนตรีที่ไม่ใช่เครื่องดนตรีไทย แล้วนำมาทำการตกแต่งทำนองมีจำนวน 3 ชั้นได้แก่ หมากกะโหล่ง โปงเหล็ก และคลาริเน็ต โดยแต่ละชั้นทำหน้าที่ต่อไปนี้

1. หมากกะโหล่ง สำหรับหมากกะโหล่งเป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านในพื้นที่ภาคอีสาน โดยเป็นลักษณะโปงกลางที่ทำจากเหล็ก ผู้วิจัยนำมาใช้ตกแต่งทำนองเพลงทั้งหมด 3 ลูกนำได้แก่ ทำนองลูกนำ 1 ลูกนำ 3 และทำนองลูกนำ 4 (ยกเว้นลูกนำ 2) สำหรับหมากกะโหล่งเป็นเครื่องดนตรีที่บรรเลงแล้วทำให้วงดนตรีเกิดการอุ่มเสียง และคุณลักษณะของเสียงหมากกะโหล่งซึ่งทำจากโลหะนี้เอง จะมีเสียงดัง “กึ่ง กึ่ง” ซึ่งเป็นเสียงที่สอดรับกับบริบทที่เกี่ยวข้องกับแมว โดยเสียงคล้ายกับกระพรวนกับแมวนั่นเอง

2. โปงเหล็ก สำหรับโปงเหล็กเป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านของภาคอีสาน เช่นกัน ลักษณะเสียงของโปงเหล็กมีเสียงสูงกว่าหมากกะโหล่ง (คล้ายระนาดเอกกับระนาดทุ้ม) ผู้วิจัยนำมาตกแต่งทำนองทั้งหมด 3 ลูกนำได้แก่ ทำนองลูกนำ 1 ลูกนำ 3 และทำนองลูกนำ 4 (ยกเว้นลูกนำ 2) การนำมาตกแต่งทำนองเพลงใช้รูปแบบเดียวกันกับหมากกะโหล่ง นอกจากนี้วัตถุประสงค์ในการนำมาใช้ตกแต่งทำนองก็เป็นไปในลักษณะเช่นเดียวกัน

3. คลาริเน็ต เป็นเครื่องเป่าของวงดนตรีสากล ผู้วิจัยนำมาใช้ตกแต่งทำนองเพลงในช่วงลูกนำ 4 เท่านั้น โดยนำมาเป่าทำนองเพลงลูกนำ 4 ทั้งท่อนเพลง เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกคลาริเน็ตมาเป่าทำนองลูกนำ 4 เพื่อเป็นการเชื่อมโยงไปทำนองทวิบท โดยทำนองทวิบท อุบิสัย 1 เป็นท่วงทำนองที่แสดงถึงนายโหวนกุน ที่เป็นชาวอังกฤษ มีความเกี่ยวข้องในเรื่องของการนำแมวไปต่างประเทศและเผยแพร่จนมีชื่อเสียงอย่างกว้างขวาง เพราะฉะนั้น การนำคลาริเน็ตมาเป่าเชื่อมจะทำให้ทำนองเพลงมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน

เครื่องตกแต่งทำนองเพลงให้มีความสมบูรณ์และแสดงลักษณะเฉพาะของแมว ผู้วิจัยใช้เครื่องตกแต่งทำนองจำนวน 9 ชั้นได้แก่ ขลุ่ยนก ขลุ่ยเสียงชะนี ขลุ่ยนกกาเหว่า เครื่องนกไม้ (ชักเป็นเสียง) เครื่องนกน้ำ (ใส่น้ำแล้วเป่า) เครื่องแสดงเสียงจ๊กจั่น กระพรวน กบไม้ (ใช้ไม้ครูดให้เกิดเสียงกบ) และเบลเล็ก โดยเครื่องตกแต่งทำนองทั้ง 9 ชนิดนำมาทำเสียงเริ่มต้นทำนองเพลง โดยนำมาทำเสียงพร้อม ๆ กัน ประมาณ 20 วินาที เพื่อแสดงการเริ่มต้นของธรรมชาติที่เต็มไปด้วยเสียงสัตว์ชนิดต่าง ๆ แต่ยังไม่มียังไม่มีเสียงแมวเข้ามา หลังจากนั้นเป็นการอ่านทำนองเสนาะกล่าวถึงสัตว์ต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ร่วมกัน

4.4.2.2 ทำนองเพลงมัชฌิมบท

ทำนองเพลงในส่วนของมัชฌิมบท ผู้วิจัยได้นำทำนองสารัตถะมาใช้เปรียบเทียบกับทำนองเพลง เพื่อแสดงให้เห็นถึงการดำเนินท่วงทำนองของทำนองเพลง ซึ่งมีความสัมพันธ์กันกับทำนองสารัตถะ โดยผู้วิจัยได้แบ่งการอธิบายทำนองเพลงทีละประโยคดังนี้

อุปนิสัย 1

ประโยคที่ 1

----	---ด	--รร	-ร--	-ฟมฟ	มฟมด	-รรร	-ร--
------	------	------	------	------	------	------	------

ทำนองสารัตถะ

----	---ด	---ร	-ร--	---ฟ	---ด	---ร	-ร--
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออบน ได้แก่ ต ร ม X ซ ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงฟา ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้นคือเสียงฟา เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการย่ำเสียงของตัวโน้ต สำหรับการย่ำเสียง เป็นไปตามลักษณะการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับนก ดังที่ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ไว้ในบทที่ 3

ประโยคที่ 2

-ฟมฟ	มฟมด	--รร	-ร--	-ฟมฟ	มฟมด	-รรร	-ร--
------	------	------	------	------	------	------	------

ทำนองสารัตถะ

---ฟ	---ด	---ร	-ร--	---ฟ	---ด	---ร	-ร--
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออบน ได้แก่ ต ร ม X ซ ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งกำหนดให้มีเสียงนอกบันไดเสียงคือ เสียงฟา ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการย่ำเสียงของตัวโน้ต ทำนองเพลงมักมีลักษณะการลักจังหวะ เพื่อแสดงให้เห็นถึงอุปนิสัยของแมวที่ซุกซน

ประโยคที่ 3

----	---ด	--รร	-ร--	-ฟมฟ	มฟมด	-รรร	-ร--
------	------	------	------	------	------	------	------

ทำนองสรัดตะ

----	---ด	---ร	-ร--	---ฟ	---ด	---ร	-ร--
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้รูปแบบทำนองในลักษณะเหมือนกันกับประโยคที่ 1

ประโยคที่ 4

-ฟมฟ	มฟมด	--รร	-ร--	-ฟมฟ	มฟมด	-ชลฟ	ชมฟร
------	------	------	------	------	------	------	------

ทำนองสรัดตะ

---ฟ	---ด	---ร	-ร--	---ฟ	---ด	---ฟ	---ร
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 4 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 2 แต่ต่างกันที่สองห้องสุดท้าย จะมีลักษณะการเคลื่อนที่ของเสียงในลักษณะการย้ายเสียงไปมา และมีการซ้ำทำนอง 2 ครั้งโดยเฉพาะการซ้ำระหว่างประโยค

อุปนิสัย 2

ประโยคที่ 1

----	---ฟ	----	---ล	----	---ดี	---รี	-ดี-ช
------	------	------	------	------	-------	-------	-------

ทำนองสรัดตะ

----	---ฟ	----	---ล	----	---ดี	---รี	---ช
------	------	------	------	------	-------	-------	------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ช ล X ด ร X ซึ่งลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางขวาทั้งหมด โดยไม่ใช้เสียงนอกบันไดเสียงทั้งทำนองเพลง

ประโยคที่ 2

----	--- ฟ	--- ล	--- ซ	----	ล ต์ ล ซ	- ฟ - ม	- ร - ด
------	-------	-------	-------	------	----------	---------	---------

ทำนองสรำตตะ

----	--- ฟ	--- ล	--- ซ	----	--- ม	--- ร	--- ด
------	-------	-------	-------	------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ซ ล X ด ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงขวา ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียงคือ เสียงทั้งนี้ ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้นและเป็นการใช้กลุ่มเสียงติดต่อกันมาจากทำนองของประโยคที่ 1 และลักษณะการประพันธ์เพลง ผู้วิจัยกำหนดให้เป็นทำนองจาว ๆ ห่าง มีการย่ำเสียงให้มีพยางค์เสียงถี่ขึ้นบ้าง ณ ห้องเพลงที่ 6 ด้วยเป็นทำนองเพลงที่อยู่ในส่วนขึ้นต้นของส่วน มัชฌิมบท ซึ่งเป็นส่วนที่ 2 นั้นเอง

ประโยคที่ 3

----	- ร ฟ ด	ฟ ม ร ด	- ด ร ฟ	ท ล ซ ฟ	- ล ต์ ฟ	- ต์ - ท	- ล - ซ
------	---------	---------	---------	---------	----------	----------	---------

ทำนองสรำตตะ

----	--- ด	--- ด	--- ฟ	--- ฟ	--- ฟ	--- ท	--- ซ
------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงในสำนวนทำอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ซ ล X ด ร X แต่ทำนองเพลงในสำนวนรับอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออล่าง ได้แก่ ซ ล ท X ร ม X ลักษณะของทำนองเพลงในสำนวนทำใช้เสียงนอกบันไดเสียงได้แก่ เสียงมี และสำนวนรับมีการใช้เสียงนอกบันไดเสียงได้แก่เสียงฟาและเสียงโด ทั้ง 2 เสียงมาร่วมดำเนินทำนองเพลง ลักษณะการดำเนินทำนองพบว่าการใช้เสียงครบ 7 เสียง

ประโยคที่ 4

----	รึ ตึ รึ ตึ	----	ล ช ล ช	--- รึ	- ท - ช	- ล --	- ล ช ฟ
------	-------------	------	---------	--------	---------	--------	---------

ทำนองสาร์ตตะ

----	--- ตึ	----	--- ช	--- รึ	--- ช	- ล --	--- ฟ
------	--------	------	-------	--------	-------	--------	-------

ประโยคที่ 4 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ช ล X ต ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงขวา ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงที่ ทั้งนี้ ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการข้ามเสียงของตัวโน้ต นอกจากนี้สำนวนเพลงระหว่างสำนวนทำและสำนวนรับกำหนดให้แตกต่างกัน โดยสำนวนรับเป็นการย้ำเสียงทำนองเพลงในท่อนที่ 2 และ 4 คล้ายทำนองอย่าง “โอดพัน” กล่าวคือ เป็นทำนองเดียวกันแต่มีการเปลี่ยนระดับเสียง การย้ำเสียงมีความสอดคล้องกับอากัปกริยาของแมวด้วยเช่นกัน

ประโยคที่ 5

----	-----	-----	--- ช	- ช - ช	- ช - ช	- ร - ช	ล ท ตึ รึ
------	-------	-------	-------	---------	---------	---------	-----------

ทำนองสาร์ตตะ

----	-----	-----	--- ช	--- ช	--- ช	--- ช	--- รึ
------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	--------

ประโยคที่ 5 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออล่าง ได้แก่ ช ล ท X ร ม X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงเพียงออล่าง ซึ่งใช้เสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงโด ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงของตัวโน้ต จากเสียงซอล ไปสู่เสียงเรสูง ผ่านเสียงครบทุกเสียงได้แก่ ซอล ลา ที โดสูง และเรสูง

ประโยคที่ 6

- ด - ท	- ล - ซ	- ฟ - ม	- ร - ด	ซ - ซ ม	- ฟ - ซ	- ซ - -	- ม ซ ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ทำนองสาร์ตละ

- - - ท	- - - ซ	- - - ม	- - - ด	- - - ม	- - - ซ	- ซ - -	- - - ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ประโยคที่ 6 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางกลางแหบ ได้แก่ ม ฟ ซ X ท ด X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางกลางแหบ ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียงคือ เสียงลา ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงของตัวโน้ตไปมาอย่างกลมกลืนเช่นเดียวกัน และการเปลี่ยนกลุ่มเสียงมาที่ทางกลางแหบ ทำให้งานเพลงมีสีสันและโดดเด่นขึ้น

ประโยคที่ 7

- - - -	- ม - -	- ฟ - ซ	- ม - ฟ	- - - ด	- - - ท	- - - ด	- - - ซ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ทำนองสาร์ตละ

- - - -	- ม - -	- - - ซ	- - - ฟ	- - - ด	- - - ท	- - - ด	- - - ซ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ประโยคที่ 7 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางกลางแหบ ได้แก่ ม ฟ ซ X ท ด X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงกลางแหบทั้งหมด โดยไม่ใช้เสียงนอกบันไดเสียง สำหรับทำนองเพลงสำนวนทำกับสำนวนรับ ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีสำนวนแตกต่างกัน กล่าวคือ สำนวนถ้าเป็นทำนองถี่กว่าสำนวนรับ แต่ยังคงใช้ระดับเสียงทางกลางแหบทั้งประโยคเพื่อเป็นการย้ำเสียงให้มีความหนักแน่น

ประโยคที่ 8

----	- ฑ - -	- ด - ร	- ฑ - ด	--- ม	--- ซ	- ซ - -	- ม ซ ด
------	---------	---------	---------	-------	-------	---------	---------

ทำนองสาร์ตตะ

----	- ฑ - -	--- ร	--- ด	--- ม	--- ซ	- ซ - -	--- ด
------	---------	-------	-------	-------	-------	---------	-------

ประโยคที่ 8 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงในสำนวนทำนองอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางกลาง ได้แก่ ท ด ร X ฟ ซ X แต่ทำนองเพลงในสำนวนรับอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางกลางแหบ ได้แก่ ม ฟ ซ X ท ด X ลักษณะของทำนองเพลงในสำนวนทำนองใช้บันไดเสียงชาวทั้งหมด โดยไม่ใช้เสียงนอกบันไดเสียง และลักษณะของทำนองเพลงในสำนวนรับใช้บันไดเสียงทางนอกทั้งหมด โดยไม่ใช้เสียงนอกบันไดเสียงเช่นกัน ลักษณะเช่นนี้เป็นการประพันธ์ที่ใช้หลักการเดียวกันต่อเนื่องมาจากประโยคที่ 7

ประโยคที่ 9

--- ซ	- ม - ซ	- ล - ซ	- ม - ด	-----	- ม ซ ด	- ล - -	- ด ม ซ
-------	---------	---------	---------	-------	---------	---------	---------

ทำนองสาร์ตตะ

--- ซ	--- ซ	--- ซ	--- ด	-----	--- ด	- ล - -	--- ซ
-------	-------	-------	-------	-------	-------	---------	-------

ประโยคที่ 9 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออบน ได้แก่ ด ร ม X ซ ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงเพียงออบนทั้งหมด โดยไม่ใช้เสียงนอกบันไดเสียงทั้งทำนองเพลงและทำนองสาร์ตตะเลย และลักษณะการดำเนินทำนองเป็นลักษณะสำนวนที่เรียกว่า “สำนวนฝรั่ง” กล่าวคือ มีการใช้เสียงที่เป็นคู่ 3 มาเรียงร้อยเป็นทำนองเพลงได้แก่ เสียงโดเสียงมีและเสียงซอล ลักษณะเช่นนี้แทนวิถีชีวิตของแมวที่มีความเกี่ยวข้องกับต่างประเทศด้วย

ประโยคที่ 10

----	--- ล	--- ดั	--- ช	----	- ล ดั ช	- ช --	- ม ช ด
------	-------	--------	-------	------	----------	--------	---------

ทำนองสาร์ตละ

----	--- ล	--- ดั	--- ช	----	--- ช	- ช --	--- ด
------	-------	--------	-------	------	-------	--------	-------

ประโยคที่ 10 ผู้วิจัยได้กำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงเพียงออบน ได้แก่ ต ร ม X ช ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงเพียงออบนทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียง ทั้งทำนองเพลงและทำนองสาร์ตละเลย ลักษณะทำนองประโยคนี้นี้เป็นลักษณะทำนองสำเนียงฝรั่งต่อเนื่องมาจากประโยคที่ 9 โดยประพันธ์ให้มีวัตถุประสงค์เดียวกัน แต่มีการทอนเสียงเพลง กล่าวคือ ห้องที่ 1 – 4 เป็นการดำเนินทำนองด้วยเสียงลา เสียงโดและเสียงซอล และมีการนำเสียงทั้ง 3 เสียงมาทอนให้ถี่ขึ้น ปรากฏ ณ ห้องเพลงที่ 6

ประโยคที่ 11

--- ม	-- ฟ ช	- ช - ม	ช ม ล ช	- ดั --	- ดั - ช	- ช - ม	ช ม ล ช
-------	--------	---------	---------	---------	----------	---------	---------

ทำนองสาร์ตละ

--- ม	--- ช	--- ม	--- ช	- ดั --	--- ช	--- ม	--- ช
-------	-------	-------	-------	---------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 11 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางกลางแหบ ได้แก่ ม ฟ ช X ท ด X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางกลางแหบ ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงลา ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการโยกเสียงของตัวโน้ตแสดงบริบทที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของแมวนั่นเอง

ประโยคที่ 12

--- ม	-- ฟ ซ	- ซ - ม	ซ ม ล ซ	- ดิ --	- ดิ - ซ	ล ซ ล ม	พ ร ม ด
-------	--------	---------	---------	---------	----------	---------	---------

ทำนองสรัดตะ

--- ม	--- ซ	--- ม	--- ซ	- ดิ --	--- ซ	--- ม	--- ด
-------	-------	-------	-------	---------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 12 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 11 ต่างกันที่ทำนองเพลงสองห้องสุดท้ายลงจบในรูปแบบทำนองที่แสดงการสับเสียงไปมา ลักษณะการสับเสียงเป็นการประพันธ์ให้แสดงลักษณะเฉพาะของแมวปรากฏขึ้น แม้ว่าจะไม่ตรงกับหลักการประพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับนก ซึ่งผู้วิจัยนำมาเป็นแนวในการประพันธ์ แต่ลักษณะทำนอง “สับเสียง” คาดว่าจะแสดงลักษณะที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของแมวอีกรูปแบบหนึ่ง

อุปนิสัย 3

ท่อน 1

ประโยคที่ 1

----	ล ซ ฟ ด	- ฟ - ด	---- ฟ	----	--- ด	ร ม ฟ ซ	- ล - ซ
------	---------	---------	--------	------	-------	---------	---------

ทำนองสรัดตะ

----	--- ด	--- ด	--- ฟ	----	--- ด	--- ซ	--- ซ
------	-------	-------	-------	------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ซ ล X ด ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางขวา ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงมี ทั้งนี้ ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงของตัวโน้ตไป และมีการไล่เสียงขึ้นและลง

ประโยคที่ 2

----	ฟ ซ ล ด์	- รี่ - ด์	--- ล	-----	--- ล	- ด์ - รี่	- ฟี่ - ด์
------	----------	------------	-------	-------	-------	------------	------------

ทำนองสาร์ตละ

----	--- ด์	--- ด์	--- ล	-----	--- ล	--- รี่	--- ด์
------	--------	--------	-------	-------	-------	---------	--------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ซ ล X ด ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางขวาทั้งหมด โดยไม่ใช้เสียงนอกบันไดเสียงทั้งทำนองเพลงและทำนองสาร์ตละ สำหรับทำนองเพลงสำนวนทำและรับ ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีลักษณะเป็นสำนวนที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน โดยเน้นเรื่องของการแสดงความไพเราะจากการใช้เสียงขึ้นลงที่เป็นเสียงในกลุ่มเสียงทางเดียวกัน

ประโยคที่ 3

----	ฟี่ รี่ ด์ ล	- ด์ - ล	--- ด์	-----	--- ด์	- ล - รี่	- รี่ - ซ
------	--------------	----------	--------	-------	--------	-----------	-----------

ทำนองสาร์ตละ

----	--- ล	--- ล	--- ด์	-----	--- ด์	--- รี่	--- ซ
------	-------	-------	--------	-------	--------	---------	-------

ประโยคที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ซ ล X ด ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางขวาทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียงทั้งทำนองเพลงและทำนองสาร์ตละ ทำนองเพลงมีการย่ำเสียงในท่อนที่ 7 และ 8

ประโยคที่ 4

----	ล ช ฟ ด	- ฟ - ด	--- ช	-----	--- ช	- ล - ฟ	- ช - ฟ
------	---------	---------	-------	-------	-------	---------	---------

ทำนองสรัดตะ

----	--- ด	--- ด	--- ช	-----	--- ช	--- ฟ	--- ฟ
------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 4 ผู้วิจัยได้กำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ช ล X ด ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงขวาทั้งหมด โดยไม่ใช้เสียงนอกบันไดเสียงทั้งทำนองเพลงและทำนองสรัดตะ ในการประพันธ์ทำนองประโยคนี้นี้ ผู้วิจัยทำการกำหนดเสียงลูกตกให้เรียงเสียงลงมาทางเสียงต่ำได้แก่ท้ายห้องเพลงที่ 4 กำหนดให้เป็นเสียงซอล ซึ่งสูงกว่าลูกตกท้ายห้องที่ 8 ซึ่งเป็นกำหนดให้เป็นเสียงฟานั่นเอง

ท่อน 2

ประโยคที่ 1

----	ด ช ล ด	- ฟ - ร	- ด - -	ด ช ล ด	- ล ช ฟ	-----	--- ช
------	---------	---------	---------	---------	---------	-------	-------

ทำนองสรัดตะ

----	--- ด	--- ร	- ด - -	--- ด	--- ฟ	-----	--- ช
------	-------	-------	---------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ช ล X ด ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงขวาทั้งหมด โดยไม่ใช้เสียงนอกบันไดเสียงทั้งทำนองเพลงและทำนองสรัดตะเลย สำหรับทำนองประโยคนี้นี้ เป็นลักษณะทำนองที่เรียกว่า “ถามตอบ” โดยผู้วิจัยกำหนดเป็นทำนองขึ้นต้นของท่อน 2 ประโยคที่ 1 เพื่อเน้นทำนองเพลงให้มีความโดดเด่น แสดงการเคลื่อนย้ายตัวของแนวจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่ง

ประโยคที่ 2

----	--- ซ	- ฟ - ล	- ซ --	ดื ซ ล ดื	- ดื ล ซ	-----	--- ฟ
------	-------	---------	--------	-----------	----------	-------	-------

ทำนองสาร์ตละ

----	--- ซ	--- ล	- ซ --	--- ดื	--- ซ	-----	--- ฟ
------	-------	-------	--------	--------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงชาวา ได้แก่ ฟ ซ ล X ด ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงชาวาทั้งหมด โดยไม่ใช้เสียงนอกบันไดเสียงทั้งทำนองเพลงและทำนองสาร์ตละ และการประพันธ์ทำนองเพลงยังคงใช้แนวการประพันธ์ตามทำนองประโยคที่ 1 ประโยคที่ 2 ติดต่อกันมา กล่าวคือ ก่อนจะไปสู่ลูกตกห้องเพลงที่ 8 เป็นการเว้นทำนองเพลงและไปจบด้วยเสียงลูกตกเพียงเสียงเดียว ลักษณะเช่นนี้ดำเนินทำนองติดต่อกันมาเป็นจำนวน 3 ประโยค เพื่อแสดงว่าผู้วิจัยมีความประสงค์จะเน้นทำนองลักษณะนี้ให้มีความโดดเด่น และแสดงลักษณะการเคลื่อนย้ายตัวของแมว ที่บางครั้งแมวมักจะวิ่งไป แล้วทำการหยุดชะงักชั่วคราว เพื่อดูว่าสถานที่นั้น ๆ มีศัตรูหรือสิ่งที่ไม่พึงประสงค์หรือไม่

ประโยคที่ 3

----	--- ดื	--- ล	- ดื --	-----	--- ซ	- ฟ - ม	- ร - ม
------	--------	-------	---------	-------	-------	---------	---------

ทำนองสาร์ตละ

----	--- ดื	--- ล	- ดื --	-----	--- ซ	--- ม	--- ม
------	--------	-------	---------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางชาวา ได้แก่ ฟ ซ ล X ด ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงชาวา ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงมี ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงของตัวโน้ตไปมาอย่างกลมกลืน และแม้ว่าทำนองเพลงสำนวนทำและสำนวนรับ จะมีลักษณะแตกต่างกันในเรื่องของการลัทธิจังหวะ แต่ทำนองเพลงมีการไล่เสียงจากสูงลงมาทางต่ำ ทำให้ทำนองเพลงมีความลงตัวและไพเราะอีกรูปแบบหนึ่ง

ประโยคที่ 4

----	----	----	- พ - ม	--- ด	- ร - ม	----	--- ช
------	------	------	---------	-------	---------	------	-------

ทำนองสารถะ

----	----	----	--- ม	--- ด	--- ม	----	--- ช
------	------	------	-------	-------	-------	------	-------

ประโยคที่ 4 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออบน ได้แก่ ต ร ม X ซ ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงเพียงออบน ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงฟา ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงของตัวโน้ตจากเสียงโดไปหาเสียงซอล สำหรับการประพันธ์ทำนองเพลงประโยคนี้เป็นการประพันธ์ทำนองเพลงให้เกิดรูปแบบที่เรียกว่า “ไม่ลงตัว” กล่าวคือแสดงความฉงนสงสัย และต้องการทำนองต่อไปมาทำการแสดงความคลี่คลาย

ประโยคที่ 5

--- ตั	--- ล	- ซ - ม	- ซ - -	- ซั - มั	- รี่ - ตั	----	--- ช
--------	-------	---------	---------	-----------	------------	------	-------

ทำนองสารถะ

--- ตั	--- ล	--- ม	- ซ - -	--- มั	--- ตั	----	--- ช
--------	-------	-------	---------	--------	--------	------	-------

ในประโยคที่ 5 ผู้วิจัยพบว่า ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออบน ได้แก่ ต ร ม X ซ ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางเพียงออบนทั้งหมด โดยไม่ใช้เสียงนอกบันไดเสียง ทั้งทำนองเพลงและทำนองสารถะ สำหรับทำนองประโยคที่ 5 ประพันธ์ให้มีรูปแบบเดียวกันกับทำนองประโยคที่ 4 โดยทำนองเพลงยังไม่แสดงการจบท่อนและลักษณะการประพันธ์ยังคงกำหนดทำนองเพลงให้มีลักษณะคล้ายการหยุดมองบางสิ่งบางอย่างของแมว

ประโยคที่ 6

--- ตั้	--- ล	- ช - ม	- ช - -	--- ด	--- ร	---	--- ด
---------	-------	---------	---------	-------	-------	-----	-------

ทำนองสาร์ตละ

--- ตั้	--- ล	--- ม	- ช - -	--- ด	--- ร	---	--- ด
---------	-------	-------	---------	-------	-------	-----	-------

ประโยคที่ 6 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออบน ได้แก่ ด ร ม X ช ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางเพียงออบนทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียง ทั้งทำนองเพลงและทำนองสาร์ตละ ลักษณะการประพันธ์ยังคงรูปแบบเดิมกล่าวคือมีการหยุดชะงักทำนองเพลง

อุปนิสัย 4

ประโยคที่ 1

---	--- ช	---	--- ช	---	- ฟ - ร	- ฟ - ท	- ล - ช
-----	-------	-----	-------	-----	---------	---------	---------

ทำนองสาร์ตละ

---	--- ช	---	--- ช	---	--- ร	--- ท	--- ช
-----	-------	-----	-------	-----	-------	-------	-------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ช ล X ด ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางขวา ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงที่ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงของตัวโน้ตไปมาอย่างกลมกลืน นอกจากนี้ยังเป็นทำนองที่แสดง “สำนวนฝรั่ง” กล่าวคือมีการใช้เสียงคู่ 3 ได้แก่เสียงเร เสียงทีและเสียงซอล

ประโยคที่ 2

- ฟ - ร	- ฟ ล ช	--- ร	- ร - ช	- ร - ม	-- ด ร	- ด - ท	- ล - ช
---------	---------	-------	---------	---------	--------	---------	---------

ทำนองสรัดตะ

--- ร	--- ช	--- ร	--- ช	--- ม	--- ร	--- ท	- ล - ช
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	---------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงในสำนวนทำนองอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงชาวใต้แก่ ฟ ช ล X ต ร X แต่ทำนองเพลงในสำนวนรับอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออบนใต้แก่ ต ร ม X ช ล X ลักษณะของทำนองเพลงในสำนวนทำใช้บันไดเสียงทางชาว โดยไม่พบเสียงนอก บันไดเสียง แต่ลักษณะของทำนองเพลงในสำนวนรับปรากฏเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงที่ ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงของตัวโน้ตขึ้นลงไปมา ทำนองที่ประพันธ์ใหม่ประโยคนี้เป็นการดำเนินทำนองสำนวนทำและสำนวนรับมีความ แตกต่างกัน

ประโยคที่ 3

- ฟ - ร	- ฟ ล ช	ล ท ล ช	ร ช --	- ท ด ร	ม ฟ ม ร	ล ท ล ช	ร ช --
---------	---------	---------	--------	---------	---------	---------	--------

ทำนองสรัดตะ

--- ร	--- ช	--- ช	- ช --	--- ร	--- ร	--- ช	- ช --
-------	-------	-------	--------	-------	-------	-------	--------

ประโยคที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางชาวใต้แก่ ฟ ช ล X ต ร X ลักษณะของทำนองเพลงใช้บันไดเสียงทางชาว ซึ่งปรากฏเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงทีและเสียงมี ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการโยกเสียงของตัวโน้ตขึ้นลง สำหรับสำนวนในการประพันธ์เป็นการใช้ทำนองในลักษณะ “ลักจังหวะ” สำหรับการลักจังหวะเป็นแนวในการประพันธ์เพลงเกี่ยวกับนก ซึ่งได้ทำการอภิปรายไว้ในบทที่ 3 ผู้วิจัยนำมาเป็นหลักในการประพันธ์ทำนองประโยคนี้และประโยคถัดไป

ประโยคที่ 4

- ร - ซ	- ฟ ล ซ	ล ท ล ซ	ร ซ - -	- ท ด ร์	ม่ ฝ ่ม ร์	ล ท ล ซ	ร ซ - -
---------	---------	---------	---------	----------	------------	---------	---------

ทำนองสารถาะ

- - - ซ	- - - ซ	- - - ซ	- ซ - -	- - - ร์	- - - ร์	- - - ซ	- ซ - -
---------	---------	---------	---------	----------	----------	---------	---------

ประโยคที่ 4 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ซ ล X ด ร X ลักษณะของทำนองเพลงใช้บันไดเสียงทางขวา ซึ่งปรากฏเสียงนอกบันไดเสียงคือ เสียงทีและเสียงมี ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการโยกเสียงของตัวโน้ตขึ้นลงและยังคงการใช้ทำนอง “ลักจิงหะ” มาดำเนินทำนองให้มีความต่อเนื่องกัน

ประโยคที่ 5

- ร - ซ	- ฟ ล ซ	- ท ด ร์	ม่ ฝ ่ม ร์
---------	---------	----------	------------

ทำนองสารถาะ

- - - ซ	- - - ซ	- - - ร์	- - - ร์
---------	---------	----------	----------

ประโยคที่ 5 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ซ ล X ด ร X ลักษณะของทำนองเพลงใช้บันไดเสียงทางขวา ซึ่งปรากฏเสียงนอกบันไดเสียงคือ เสียงทีและเสียงมี ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการโยกเสียงของตัวโน้ตขึ้นลง โดย 2 ห้องโน้ตเพลงแรกเป็นการดำเนินทำนองทางเสียงต่ำและดำเนินทำนองไปทางเสียงสูงได้แก่เสียงเรสูง

อุปนิสัย 5

ประโยคที่ 1

----	--- ม	--- ซ	- ฟ - ม	--- ซ	- ล - ท	- ม ล ซ	- ฟ - ม
------	-------	-------	---------	-------	---------	---------	---------

ทำนองสรัดตะ

----	--- ม	--- ซ	--- ม	--- ซ	--- ท	--- ซ	--- ม
------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงในสำนวนทำนองอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางกลางแหบ ได้แก่ ม ฟ ซ X ท ด X แต่ทำนองเพลงในสำนวนรับอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออล่าง ได้แก่ ซ ล ท X ร ม X ลักษณะของทำนองเพลงในสำนวนทำใช้บันไดเสียงขวา โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียง แต่ลักษณะของทำนองเพลงในสำนวนรับปรากฏเสียงนอกบันไดเสียงคือ เสียงฟา ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงของตัวโน้ต และประพันธ์ให้ทำนองเพลงเคลื่อนทำนองมาตกที่ลูกตกเดียวกันได้แก่ เสียงมีทั้งทำยห้องเพลงที่ 4 และห้องเพลงที่ 8

ประโยคที่ 2

----	--- ม	--- ซ	- ฟ - ม	--- ซ	- ล - ท	- ม ล ซ	- ฟ - ม
------	-------	-------	---------	-------	---------	---------	---------

ทำนองสรัดตะ

----	--- ม	--- ซ	--- ม	--- ซ	--- ท	--- ซ	--- ม
------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 1

ประโยคที่ 3

--- ท	-- ม ม	- ม --	- ช ล ท	--- ท	-----	- ท - ตั้	-- ล ท
-------	--------	--------	---------	-------	-------	-----------	--------

ทำนองสารถะ

--- ท	--- ม	- ม --	--- ท	--- ท	-----	--- ตั้	--- ท
-------	-------	--------	-------	-------	-------	---------	-------

ประโยคที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออล่าง ได้แก่ ช ล ท X ร ม X ลักษณะของทำนองเพลงใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ซึ่งใช้เสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงโด ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการโยกเสียงของตัวโน้ต กล่าวคือ สำนวนทำ เป็นการดำเนินทำนองในทางเสียงต่ำ มาสู่ลูกตกเสียงที่สำหรับสำนวนรับ เป็นการดำเนินทางเสียงสูง มาสู่ลูกตกเสียงที่ เช่นเดียวกัน

ประโยคที่ 4

--- ท	-- ม ม	- ม --	- ช ล ท	--- ท	-----	- ท - ตั้	-- ล ท
-------	--------	--------	---------	-------	-------	-----------	--------

ทำนองสารถะ

--- ท	--- ม	- ม --	--- ท	--- ท	-----	--- ตั้	--- ท
-------	-------	--------	-------	-------	-------	---------	-------

ประโยคที่ 4 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 3

ประโยคที่ 5

--- ท	--- ล	--- ซ	--- ฟ	--- ม	--- ร	- ม - -	- ท ร ม
-------	-------	-------	-------	-------	-------	---------	---------

ทำนองสารถะ

--- ท	--- ล	--- ซ	--- ฟ	--- ม	--- ร	- ม - -	--- ม
-------	-------	-------	-------	-------	-------	---------	-------

ประโยคที่ 5 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออล่าง ได้แก่ ซ ล ท X ร ม X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียงคือ เสียงฟา ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงจากเสียงสูงลงมาเสียงต่ำตั้งแต่เสียงที่ มาสู่เสียงมี ซึ่งเป็นเสียงที่มีระยะห่างจำนวน 5 เสียง และมาทำทำนองที่เสียงมีในท้องเพลงที่ 6 – 8 ลักษณะเช่นนี้แสดงอาการกระโดดย้อยอยู่กับที่ของแมวที่มักปรากฏอยู่เสมอ เมื่อทำการหยุดชะงักมองสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ประโยคที่ 6

----	--- ม	พ ม ร ม	พ ม ร ม	ร ม ฟ ซ	ล ซ ฟ ม	- ร - ท	-- ร ม
------	-------	---------	---------	---------	---------	---------	--------

ทำนองสารถะ

----	--- ม	--- ม	--- ม	--- ซ	--- ม	--- ท	--- ม
------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 6 ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงเพียงออล่าง ได้แก่ ซ ล ท X ร ม X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงเพียงออล่าง ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียงคือ เสียงฟา ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการย้ายเสียงมีได้แก่ทำนองที่ 2 ท้องเพลงที่ 4 ท้องเพลงที่ 6 และท้องเพลงที่ 8 โดยทำนองทุก 2 ท้องเพลงมีความแตกต่างกัน มีทั้งทำนองที่เป็นทำนองเก็บและทำนองห่างจาว ๆ

ประโยคที่ 7

----	---ม	พ ม ร ม	พ ม ร ม	ร ม พ ซ	ล ช พ ม	- ร - ฑ	-- ร ม
------	------	---------	---------	---------	---------	---------	--------

ทำนองสรัดตะ

----	---ม	---ม	---ม	---ซ	---ม	---ฑ	---ม
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 7 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 6

ประโยคที่ 8

--- ฑ	--- ม	--- ม	--- ฑ	- ล - ซ	- ล - ล	- ฑ - -	-- ด ฑ
-------	-------	-------	-------	---------	---------	---------	--------

ทำนองสรัดตะ

--- ฑ	--- ม	--- ม	--- ฑ	--- ซ	--- ล	- ฑ - -	--- ฑ
-------	-------	-------	-------	-------	-------	---------	-------

ประโยคที่ 8 ผู้วิจัยกำหนดให้ ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออล่าง ได้แก่ ซ ล ฑ X ร ม X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่างทั้งหมด โดยไม่ใช้เสียงนอกบันไดเสียง สำหรับการกำหนดทำนองเพลง เป็นการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงไปสู่ลูกตกเสียงที่ ทั้งท้ายห้องเพลงที่ 4 และห้องเพลงที่ 8 ส่วนนเพลงทั้งสำนวนทำและรับมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ส่วนนทำเป็นทำนองทางกรอ ส่วนนรับเป็นส่วนนที่ถี่มากกว่า แต่ยังคงทำนองห่าง ๆ อยู่ สำหรับทำนองเช่นนี้ปรากฏในหลักการการประพันธ์ทำนองเพลงที่เกี่ยวข้องกับนก ดังอธิบายไว้แล้วเบื้องต้น

ประโยคที่ 9

--- ท	--- ม	--- ม	--- ท	- ล - ซ	- ล - ล	- ท - -	-- ดํ ท
-------	-------	-------	-------	---------	---------	---------	---------

ทำนองสาร์ตตะ

--- ท	--- ม	--- ม	--- ท	--- ซ	--- ล	- ท - -	--- ท
-------	-------	-------	-------	-------	-------	---------	-------

ประโยคที่ 9 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 8

ประโยคที่ 10

--- ม	--- ท	--- ล	- ซ - ม	--- ท	- ล - ซ	- พ - ม	- ร - ม
-------	-------	-------	---------	-------	---------	---------	---------

ทำนองสาร์ตตะ

--- ม	--- ท	--- ล	--- ม	--- ท	--- ซ	--- ม	--- ม
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 10 ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออล่าง ได้แก่ ซ ล ท X ร ม X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางเพียงออล่าง ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงฟา ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงของตัวโน้ตไปมา สำหรับสำนวนทำและสำนวนรับ กำหนดให้มีลูกตกเสียงเดียวกันได้แก่ เสียงมี และทำนองเพลงเป็นทำนองที่มีความลงตัว ไม่ให้มีลักษณะ “ล็กจังหวะ” หรือการเว้นตัวโน้ต เพื่อให้การจบช่วงทำนองทวิบทมีความลงตัวและเป็นทำนองเพลงที่มีความคลี่คลายนั่นเอง

เครื่องดนตรีและเครื่องตกแต่งทำนองสำหรับทำนองมัชฌิมบท

ในส่วนของทวิบท เป็นการอธิบายเรื่องราวของแมวโดยทั่วไป สำหรับเครื่องดนตรีที่ไม่ใช่เครื่องดนตรีไทย แล้วนำมาทำการตกแต่งทำนองมีจำนวน 2 ชิ้นได้แก่ หมากกะโหล่ง โปงเหล็ก และ โดยแต่ละชิ้นทำหน้าที่ต่อไปนี้

1. หมากกะโหล่ง สำหรับหมากกะโหล่งเป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านในพื้นที่ภาคอีสาน โดยเป็นลักษณะโปงกลางที่ทำจากเหล็ก ผู้วิจัยนำมาใช้ตกแต่งทำนองเพลงทั้งหมด 3 ทำนองได้แก่ ทำนองอุปนิสัย 1 ทำนองอุปนิสัย 2 ทำนองอุปนิสัย 4 ทำนองอุปนิสัย 5 (ยกเว้นทำนอง

อุปนิสัย 3) สำหรับหมากกะโหล่งเป็นเครื่องดนตรีที่บรรเลงแล้วทำให้วงดนตรีเกิดการอึดเสียง และคุณลักษณะของเสียงหมากกะโหล่งซึ่งทำจากโลหะนี้เอง จะมีเสียงดัง “กึ่ง กึ่ง” ซึ่งเป็นเสียงที่สอดรับกับบริบทที่เกี่ยวข้องกับแมว โดยเสียงคล้ายกับกระพรวนกับแมวนั่นเอง

2. โปงเหล็ก สำหรับโปงเหล็กเป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านของภาคอีสานเช่นกัน ลักษณะเสียงของโปงเหล็กมีเสียงสูงกว่าหมากกะโหล่ง (คล้ายระนาดเอกกับระนาดทุ้ม) ผู้วิจัยนำมาตกแต่งทำนองทั้งหมด 5 ทำนอง นำได้แก่ ทำนองอุปนิสัย 1 ทำนองอุปนิสัย 2 ทำนองอุปนิสัย 3 ทำนองอุปนิสัย 4 และทำนองอุปนิสัย 5 การนำมาตกแต่งทำนองเพลงใช้รูปแบบเดียวกันกับหมากกะโหล่ง นอกจากนี้วัสดุประสงคในการนำมาใช้ตกแต่งทำนองก็เป็นไปในลักษณะเช่นเดียวกัน

เครื่องตกแต่งทำนองเพลงให้มีความสมบูรณ์และแสดงลักษณะเฉพาะของแมว ผู้วิจัยใช้เครื่องตกแต่งทำนองจำนวน 2 ชนิด ได้แก่ ขลุ่ยน้ำเต้า กลองเล็ก โดยเครื่องตกแต่งทำนองทั้ง 2 ชนิด ทำหน้าที่ดังนี้

1. ขลุ่ยน้ำเต้า กระพรวน กลองเล็ก เป็นเครื่องตกแต่งทำนองที่ผู้วิจัยนำมาทำการตกแต่งทำนองเพลงในช่วงแรกประมาณ 30 วินาที ในช่วงอุปนิสัยที่ 1 เพื่อสื่อให้เห็นถึงการเริ่มต้นและของลูกแมวที่เดินพ่นพานไปมา
2. กลองเล็กเป็นเครื่องตกแต่งทำนองที่ผู้วิจัยนำมาทำการตกแต่งทำนองเพลงอุปนิสัย 2 และอุปนิสัย 5 เพื่อแสดงออกถึง สัญชาติญาณ กระฉับกระเฉงและซุกซนของแมว

4.4.2.3 ทำนองเพลงปัจฉิมบท

ทำนองเพลงปัจฉิมบท ผู้วิจัยได้นำทำนองสารัตถะมาใช้เปรียบเทียบกับทำนองเพลง เพื่อแสดงให้เห็นถึงการดำเนินท่วงทำนองของทำนองเพลง ซึ่งมีความสัมพันธ์กันกับทำนองสารัตถะ โดยผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ทำนองเพลงที่ละประโยค ดังนี้

วิเชียรมาศ

สองชั้น ท่อน 1

ประโยคที่ 1

----	--- ท	- ซ - ท	- ด - ม	- ด - ซ	- ฟ - ม	- ร --	- ด ท ด
------	-------	---------	---------	---------	---------	--------	---------

ทำนองสรำดตะ

----	--- ท	--- ท	--- ม	--- ซ	--- ม	- ร --	--- ด
------	-------	-------	-------	-------	-------	--------	-------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดทำนองเพลงขึ้นต้นแม่วิเชียรมาศ ซึ่งเป็นแมวมงคลของไทย และเป็นแมวอันดับแรกของเพลงฉบับนี้ ทำนองเพลงกำหนดให้อยู่ในกลุ่มบันไดเสียงกลางแหบ ได้แก่ ม ฟ ซ X ท ด X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงกลางแหบ ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียงคือ เสียงเร สำหรับระดับเสียงทางกลางแหบ เป็นไปตามหลักการประพันธ์เพลงเกี่ยวกับนก ดังที่ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ไว้ในบทที่ 3 จึงได้นำกลุ่มเสียงนี้มากำหนดขึ้นต้นทำนองเพลงในส่วนแรกของส่วน ปังฉิมบท ของแม่วิเชียรมาศ แต่ด้วยแมวมีอุปนิสัยเคลื่อนย้ายตัวเร็ว และด้วยทำนองส่วนนี้เป็นส่วนสุดท้าย ผู้วิจัยจึงกำหนดทำนองขึ้นต้นให้มีความถี่มากกว่าทำนองขึ้นต้นเอกบทและทวิบท โดยมีลักษณะทำนองที่กำหนดใช้ได้แก่ ทำนองจาว ๆ ทำนองลักจิงหะและทำนองค่อนข้างเก็บทั้งหมดในห้องเพลงที่ 8 นั้นเอง

ประโยคที่ 2

----	--- ท	- ซ - ด	- ท - ฟ	- ม - ซ	- ท - ฟ	- ม --	- ด ท ด
------	-------	---------	---------	---------	---------	--------	---------

ทำนองสรำดตะ

----	--- ท	--- ด	--- ฟ	--- ซ	--- ฟ	- ม --	--- ด
------	-------	-------	-------	-------	-------	--------	-------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางกลางแหบ ได้แก่ ม ฟ ซ X ท ด X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางกลางแหบทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียง ทั้งทำนองเพลง เป็นลักษณะทำนองที่เป็นการซ้ำทำนองของประโยคที่ 1

ประโยคที่ 3

--- ซ	--- ท	--- ดั	--- มั	- ฟ - ซ	- ท - ดั	- มั - ดั	ท ซ - ฟ
-------	-------	--------	--------	---------	----------	-----------	---------

ทำนองสรัดตะ

--- ซ	--- ท	--- ดั	--- มั	--- ซ	--- ดั	--- ดั	--- ฟ
-------	-------	--------	--------	-------	--------	--------	-------

ประโยคที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางกลางแหบ ได้แก่ ม ฟ ซ X ท ด X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางกลางแหบทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียง ทั้งทำนองเพลง ลักษณะทำนองเพลงยังคงใช้ทำนองจาว ๆ ห่าง ๆ โดยไม่มีทำนองที่เป็นลักษณะการลัดจิ้งหะ

ประโยคที่ 4

--- ม	- ซ - ฟ	- ม - ด	- ซ - -	- ท - ซ	- ฟ - ซ	- ฟ - -	- ม ด ม
-------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ทำนองสรัดตะ

--- ม	--- ฟ	--- ด	- ซ - -	--- ซ	--- ซ	- ฟ - -	--- ม
-------	-------	-------	---------	-------	-------	---------	-------

ประโยคที่ 4 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางกลางแหบ ได้แก่ ม ฟ ซ X ท ด X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางกลางแหบทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียง สำหรับทำนองเพลงที่ประพันธ์ใหม่นี้ โดยเริ่มให้มีทำนองแบบ “ลัดจิ้งหะ” การลัดจิ้งหะเป็นทำนองเพลงที่นำมาใช้ในการประพันธ์ทำนองเกี่ยวกับนก ดังปรากฏคำอธิบายสอดคล้องกับบทที่ 3

ท่อน 2

ประโยคที่ 1

----	---ค	-ท-ม	-ร-ม	-ฟ-ซ	-ด-ฟ	-ม-ร	-ด-ม
------	------	------	------	------	------	------	------

ทำนองสารถะ

----	---ค	---ม	---ม	---ซ	---ฟ	---ร	---ม
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงกลางแหบ ได้แก่ ม ฟ ซ X ท ด X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงกลางแหบ ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียงคือ เสียงเร ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อม สำหรับทำนองเพลงผู้วิจัยยังคงกำหนดกลุ่มเสียงทางกลางแหบมาดำเนินทำนองอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสม่ำเสมอเรื่องของเสียง และยังคงเน้นย้ำทำนองที่แสดงความเป็นแม่วิเชียรมาศ

ประโยคที่ 2

----	---ท	---ค	ม ค ท ซ	----	---ฟ	---ซ	ท ซ ฟ ม
------	------	------	---------	------	------	------	---------

ทำนองสารถะ

----	---ท	---ค	---ซ	----	---ฟ	---ซ	---ม
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงกลางแหบ ได้แก่ ม ฟ ซ X ท ด X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงกลางแหบทั้งหมด โดยไม่ใช้เสียงนอกบันไดเสียงทั้งทำนองเพลง สำหรับทำนองสำนวนทำและสำนวนรับเป็นทำนองที่ใช้สำนวนแบบเดียวกัน แต่มีการเปลี่ยนจากการดำเนินทำนองจากเสียงสูงมาทางเสียงต่ำ ทำให้ทำนองเพลงมีน้ำหนักเท่ากัน ลงตัว และกลมกลืน

ประโยคที่ 3

----	--- ท	--- ด	มี ด ท ซ	----	--- ฟ	--- ซ	ท ซ ฟ ม
------	-------	-------	----------	------	-------	-------	---------

ทำนองสรัดตะ

----	--- ท	--- ด	--- ซ	----	--- ฟ	--- ซ	--- ม
------	-------	-------	-------	------	-------	-------	-------

ในประโยคที่ 3 ผู้วิจัยพบว่า ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 2

ประโยคที่ 4

----	--- ท	--- ด	--- ม	--- ซ	-- ท ด	- มี - ท	- ด - ม
------	-------	-------	-------	-------	--------	----------	---------

ทำนองสรัดตะ

----	--- ท	--- ด	--- ม	--- ซ	--- ด	--- ท	--- ม
------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 4 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางกลางแหบ ได้แก่ ม ฟ ซ X ท ด X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางกลางแหบทั้งหมด โดยไม่ใช่เสียงนอกบันไดเสียง ทั้งทำนองเพลง การกำหนดเสียงลูกตก กำหนดให้เป็นเสียงเดียวกันได้แก่เสียงมี ทั้งทำนองเพลงที่ 4 และ 8 สำหรับสำนวนทำ เป็นทำนองทางกรอ สำนวนรับเป็นทำนองทางกรอที่ถี่ขึ้นและมีการเพิ่มสำนวนแบบ “จิตพยางค์เสียงท้ายห้อง” ในห้องเพลงที่ 6 ปรากฏขึ้น เพื่อให้สำนวนเพลงมีความโดดเด่น มีสีสันเพิ่มขึ้น

ชั้นเดียว ท่อน 1

ประโยคที่ 1

-- ท ท	- ท - ด	- ท - ซ	- ท - -	- มี - ด	ท ซ ท ด	- ท - ซ	- ฟ - -
--------	---------	---------	---------	----------	---------	---------	---------

ทำนองสรัดตะ

--- ท	--- ด	--- ซ	- ท - -	--- ด	--- ด	--- ซ	- ฟ - -
-------	-------	-------	---------	-------	-------	-------	---------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางกลางแหบ ได้แก่ ม ฟ ซ X ท ด X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางกลางแหบทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียง สำหรับการประพันธ์ทำนองประโยคนี้ ผู้วิจัยใช้ลักษณะทำนอง “ถามตอบ” แต่เป็นการย้อนทำนอง กล่าวคือให้ทำนองมีลักษณะการถามในท้องเพลงที่ 3 – 4 และ 7 – 8 แทนที่จะเป็น 2 ห้องแรกของสำนวนทำและสำนวนรับ นอกจากนี้ยังสอดแทรกทำนองในลักษณะ “ลักจิ่งหะ” เพื่อแสดงลักษณะเฉพาะของแม่วิเชียรมาศ แต่ทั้งนี้การอธิบายเรื่องราวของแม่วิเชียรมาศจะอธิบายผ่านบทร้อง ส่วนทำนอง “ลักจิ่งหะ” เป็นตัวแทนความร่าเริงของแม่วิเชียรมาศ ให้ปรากฏขึ้นในทำนองเพลง

ประโยคที่ 2

-- ด ด	- ท - ด	- ม - ซ	- ฟ - -	- ท - ซ	ฟ ม ด ฟ	- ม - ด	- ม - -
--------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ทำนองสรัดตะ

- - - ด	- - - ด	- - - ซ	- ฟ - -	- - - ซ	- - - ฟ	- - - ด	- ม - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงกลางแหบ และเป็นการซ้ำทำนองของทำนองประโยคที่ 1

ประโยคที่ 3

- - ท -	ซ ท - ด	- - ม -	ด ม - ฟ	- ซ - -	ฟ ซ - ท	- ด - ด	- ม - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ทำนองสรัดตะ

- - ท -	- - - ด	- - ม -	- - - ฟ	- ซ - -	- - - ท	- - - ด	- ม - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ประโยคที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางกลางแหบ ได้แก่ ม ฟ ซ X ท ด X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางกลางแหบทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียง

สำหรับทำนองเพลงที่ประพันธ์ในประโยคนี้เป็นการกำหนด “การเล่นเสียงประกอบการลักจิ่งหะ” การเล่นเสียงหมายถึงการใช้เสียงซ้ำ ๆ กันเช่น เสียงที่ เสียงฟา ส่วนการลักจิ่งหะปรากฏในทำนองห้องเพลงที่ 1 ห้องเพลงที่ 3 ห้องเพลงที่ 5 และ 8 ตามลำดับ ลักษณะทำนองเช่นนี้ยังคงแสดงความร่าเริงของแม่วิเชียรมาศให้ปรากฏขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ประโยคที่ 4

----	--- ท	-- ด -	- ม --	--- ฟ	- ช - ท	- ตี - ด	- ม --
------	-------	--------	--------	-------	---------	----------	--------

ทำนองสรำตตะ

----	--- ท	-- ด -	- ม --	--- ฟ	--- ท	--- ด	- ม --
------	-------	--------	--------	-------	-------	-------	--------

ประโยคที่ 4 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางกลางแหบ ได้แก่ ม ฟ ช X ท ด X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางกลางแหบทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียง ทั้งทำนองเพลงและทำนองสรำตตะเลย

ทำนองที่ประพันธ์ใหม่ ยังคงลักษณะทำนอง “ลักจิ่งหวะ” ซึ่งปรากฏอยู่หลายห้อง โน้ตเพลง ลักษณะเช่นนี้ยังคงเป็นการประพันธ์เพื่อแสดงลักษณะเฉพาะของแม่วิเชียรมาศเรื่องของความร่าเริงให้ปรากฏ

ท่อน 2

ประโยคที่ 1

----	--- ด	--- ม	- ร - ด	--- ม	- ฟ - ช	- ด ฟ ม	- ร - ด
------	-------	-------	---------	-------	---------	---------	---------

ทำนองสรำตตะ

----	--- ด	--- ม	--- ด	--- ม	--- ช	--- ม	--- ด
------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางกลางแหบ ได้แก่ ม ฟ ช X ท ด X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางกลางแหบ ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียงคือ เสียงเร ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงของตัวโน้ตไปมาอย่างกลมกลืน

ทำนองประโยคที่ 1 ของท่อน 2 ผู้วิจัยประพันธ์ขึ้นให้สอดคล้องกับส่วนต้นของทำนองเพลงวิเชียรมาศ กล่าวคือ ทำนองขึ้นต้นเพลง จะประพันธ์ให้เป็นทำนองจาว ๆ ลงตัว เพื่อแสดงทำนองที่มีความคลี่คลายในส่วนของการขึ้นต้นท่อนเพลง

ประโยคที่ 2

----	---ด	---ม	-ร-ด	---ม	-ฟ-ซ	-ดฟม	-ร-ด
------	------	------	------	------	------	------	------

ทำนองสาร์ตละ

----	---ด	---ม	---ด	---ม	---ซ	---ม	---ด
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 1

ประโยคที่ 3

----	---ซ	-ท-ซ	-ท-ฟ	-ม-ด	-ม-ฟ	-ซ-ท	--ทซ
------	------	------	------	------	------	------	------

ทำนองสาร์ตละ

----	---ซ	---ซ	---ฟ	---ด	---ฟ	---ท	---ซ
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางกลางแหบ ได้แก่ ม ฟ ซ X ท ด X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางกลางแหบทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียง ทั้งทำนองเพลงและทำนองสาร์ตละเลย

ทำนองเพลงประโยคนี้นี้ประพันธ์ขึ้นโดยใช้หลักการประพันธ์ทำนองแบบทำนองสาร์ตละ แต่เป็นการเล่นเสียงให้มีพยางค์เสียงชิดกัน ปรากฏ ณ ทำนองห้องเพลงที่ 8 ได้แก่เสียงทีและเสียงซอล บรรเลงติดต่อกัน

ประโยคที่ 4

----	--- ซ	- ท - ซ	- ท - ฟ	- ม - ด	- ม - ฟ	- ซ - ท	-- ท ซ
------	-------	---------	---------	---------	---------	---------	--------

ทำนองสรัดตะ

----	--- ซ	--- ซ	--- ฟ	--- ด	--- ฟ	--- ท	--- ซ
------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ในประโยคที่ 4 ผู้วิจัยพบว่า ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 3

ประโยคที่ 5

--- ด	--- ซ	--- ด	--- ซ	- ฟ - ม	- ฟ - ฟ	- ซ - -	- ล - ซ
-------	-------	-------	-------	---------	---------	---------	---------

ทำนองสรัดตะ

--- ด	--- ซ	--- ด	--- ซ	--- ม	--- ฟ	- ซ - -	--- ซ
-------	-------	-------	-------	-------	-------	---------	-------

ประโยคที่ 5 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางกลางแหบ ได้แก่ ม ฟ ซ X ท ด X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางกลางแหบทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียง ทั้งทำนองเพลงและทำนองสรัดตะเลย

ลักษณะทำนองที่ประพันธ์ประโยคนี้นำหลักการประพันธ์เพลงเกี่ยวกับนทมาใช้ได้แก่ เรื่องการย้ายเสียง โดยทำนองประโยคนี้นี้เป็นการย้ายเสียงโดและเสียงซอล จำนวน 2 ครั้ง นอกจากนี้ยังนำเสียงซอลมาเป็นเสียงลูกตกในท้ายห้องเพลงที่ 8 เพื่อเป็นการย้ายเสียงซอลอีกครั้งหนึ่ง แสดงความหนักแน่น ความสง่างามของแม่วิเชียรมาศนั่นเอง

ประโยคที่ 6

--- ด	--- ซ	--- ฟ	- ม - ด	--- ซ	- ฟ - ร	- ด - -	- ท - ด
-------	-------	-------	---------	-------	---------	---------	---------

ทำนองสารถาะ

--- ด	--- ซ	--- ฟ	--- ด	--- ซ	--- ร	- ด - -	--- ด
-------	-------	-------	-------	-------	-------	---------	-------

ประโยคที่ 6 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางกลางแหบ ได้แก่ ม ฟ ซ X ท ด X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางกลางแหบ ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงเร ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงของตัวโน้ต ไปมาอย่างกลมกลืน

ทำนองประโยคนี้ มีการประพันธ์โดยใช้ลักษณะ “ทำนองลักจังหวะ” มาแสดงความโดดเด่นและกริยาของแมวที่มีการหยุดชะงัก การมอง การเดิน ที่มีความรวดเร็ว

จากการอภิปรายการประพันธ์ทำนองเพลงวิเชียรมาศข้างต้น ผู้วิจัยได้แสดงลักษณะเฉพาะของแมววิเชียรมาศผ่านบทร้องและทำนองเพลง สำหรับลักษณะเฉพาะการดำเนินทำนองเพลงวิเชียรมาศ ผู้วิจัยประพันธ์ทำนองที่เป็นลักษณะเฉพาะของแมววิเชียรมาศ เพื่อแสดงท่าทางการเดิน การเคลื่อนไหวที่มีลักษณะที่เป็นระเบียบ เป็นจังหวะ ดูสง่าสูงส่ง โดยเน้นทำนองเพลงที่มีการซ้ำเสียง การลักจังหวะ การซ้ำเสียงลูกตก การใช้ทำนองในกลุ่มเสียงที่เป็นทางเดียวกันเป็นส่วนใหญ่นั่นเอง

สี่สวาด

นำ

ประโยคที่ 1

----	--- ล	-----	--- ตั้	--- รั้	- ตั้ - ฟ	- ฟั - รั้	- ตั้ - ล
------	-------	-------	---------	---------	-----------	------------	-----------

ทำนองสาร์ตละ

----	--- ล	-----	--- ตั้	--- รั้	--- ฟ	--- รั้	--- ล
------	-------	-------	---------	---------	-------	---------	-------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ซ ล X ต ร X โดยไม่ใช้เสียงนอกบันไดเสียง ลักษณะทำนองเพลงที่ประพันธ์เป็นประโยคแรกของแมวมสี่สวาด ผู้วิจัยขึ้นต้นทำนองเพลงด้วยทำนองทางกรอห่าง ๆ สำนวนทำเป็นทางกรอห่าง สำหรับสำนวนรับมีพยางค์เสียงถี่ขึ้นมากกว่าสำนวนทำ และเป็นทำนองเพลงที่ใช้เสียงหลัก 5 เสียงของกลุ่มเสียงทางขวาทั้งหมด นอกจากนี้ยังมีการใช้เสียงคู่ 8 มาเป็นการเล่นเสียงเพื่อดำเนินทำนองให้มีลักษณะฉายทำนองให้เสียงห่างขึ้นได้แก่เสียงฟาและเสียงฟาสูง ปรากฏ ณ ท้ายห้องเพลงที่ 6 และต้นห้องเพลงที่ 7

ประโยคที่ 2

----	--- ตั้	-----	--- ล	--- ฟ	- ซ - ล	- ซ - ตั้	- ล - ซ
------	---------	-------	-------	-------	---------	-----------	---------

ทำนองสาร์ตละ

----	--- ตั้	-----	--- ล	--- ฟ	--- ล	--- ตั้	--- ซ
------	---------	-------	-------	-------	-------	---------	-------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ซ ล X ต ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางขวาทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียง ทั้งทำนองเพลงและทำนองสาร์ตละเลย

ลักษณะทำนองเพลงที่ประพันธ์ประโยคนี้อย่างคงเป็นสำนวนห่าง ๆ จาว ๆ ต่อมาจากประโยคที่ 1 กำหนดทำนองเพลงที่มีพยางค์เสียงเหมือนกัน แต่เป็นการเคลื่อนเสียงลงมาทางเสียงต่ำลงได้แก่ ประโยคที่ 1 กำหนดลูกตกเสียงลา แต่ทำนองประโยคที่ 2 กำหนดลูกตกให้เสียงต่ำลงได้แก่เสียงซอล เป็นเสียงคู่ 2

ประโยคที่ 3

----	---ด	- ร - ม	- พ - ซ	- ตี - ท	- ล - ซ	- พ - ท	ล ซ พ ต
------	------	---------	---------	----------	---------	---------	---------

ทำนองสรัดตะ

----	---ด	---ม	---ซ	---ท	---ซ	---ท	---ด
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางกลางแหบ ได้แก่ ม พ ซ X ท ต X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางกลางแหบ ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงลา ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงของตัวโน้ตไปมาอย่างกลมกลืน

ทำนองประโยคนี้ ผู้วิจัยทำการเพิ่มความเข้มข้นของทำนองเพลงมากกว่าประโยคที่ 1 และ 2 กล่าวคือ มีการใช้ทำนองที่ถี่ขึ้นในห้องเพลงที่ 1 – 4 มาสู่ลูกตกเสียงซอล และบรรเลงติดต่อกันมาถึงห้องเพลงที่ 5 – 6 มุ่งไปสู่ทำนองแบบ “ลูกเก็บ” ในห้องเพลงที่ 8 จากลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการเรียงร้อยความเข้มข้นของทำนองเพลงอย่างลงตัว แสดงลักษณะเฉพาะของแนวสีสวาดประการหนึ่งคือ มีนิสัยเป็นระเบียบเรียบร้อย จึงถูกนำมาเป็นตัวแทนในพิธีกรรม โดยเฉพาะการขอฝนนั่นเอง

ประโยคที่ 4

----	---ล	- ที - ต	- ร - ต	---ด	ร ม พ ซ	- ล - ตี	- รี่ - พิ
------	------	----------	---------	------	---------	----------	------------

ทำนองสรัดตะ

----	---ล	---ด	---ด	---ด	---ซ	---ตี	---พิ
------	------	------	------	------	------	-------	-------

ประโยคที่ 4 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางกลางแหบ ได้แก่ ม พ ซ X ท ต X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางกลางแหบ ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงฟา ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงของตัวโน้ตขึ้นไปอย่างกลมกลืน

ลักษณะการประพันธ์ทำนองประโยคนี้ ยังคงวิธีการประพันธ์รูปแบบเดิม โดยเป็นการใช้ทำนองห่าง ๆ จาว ๆ แล้วค่อย ๆ เพิ่มความเข้มข้นของทำนองเพลงไปสู่ทำนองลูกเก็บ แต่มีกา

รวมเสียงลูกตกไปสู่เสียง ฟาสูง เพื่อให้ทำนองเพลงมีความโดดเด่นและเปิดทำนองไปสู่ทำนองประโยคต่อไปด้วย

สร้อย

ประโยคที่ 1

----	- ฟิ - ตั	- ล - -	- ฟิ - ตั	- ล - -	- ฟิ - ตั	- ล - ตั	- ล - ฟ
------	-----------	---------	-----------	---------	-----------	----------	---------

ทำนองสรำตละ

----	--- ตั	- ล - -	--- ตั	- ล - -	--- ตั	--- ตั	--- ฟ
------	--------	---------	--------	---------	--------	--------	-------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ซ ล X ต ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางขวาทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียงทั้งทำนองเพลงและทำนองสรำตละเลย

สำหรับทำนองสร้อย ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงแนวตั้ง 5 ชนิดปรากฏทำนองสร้อยเพียงเพลงนี้เพลงเดียว และด้วยแนวสีสวาดเป็นแนวที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมการขอฝน ผู้วิจัยจึงทำการประพันธ์ทำนองเพลงโดยใช้เสียงไล่จากเสียงสูงลงมาทางเสียงต่ำ ให้เหมือนกับสายฝน ที่ตกลงมา ได้แก่เสียงฟา เสียงโด และเสียงลา ดังจะแสดงด้วยสัญลักษณ์ดังนี้

ลักษณะที่แสดงด้วยสัญลักษณ์ดังกล่าว คล้ายกับสายฝนที่ตกลงมา โดยทำนองประโยคนี้อันผู้วิจัยกำหนดให้มีทำนองปรากฏจำนวนมากถึง 3 ครั้งในประโยคเดียวกัน

ประโยคที่ 2

----	- ฟี้ - ตี้	- ล --	- ฟี้ - ตี้	- ล --	- ฟี้ - ตี้	- ล - ตี้	- ล - ฟ
------	-------------	--------	-------------	--------	-------------	-----------	---------

ทำนองสารถะ

----	--- ตี้	- ล --	--- ตี้	- ล --	--- ตี้	--- ตี้	--- ฟ
------	---------	--------	---------	--------	---------	---------	-------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 1

สองชั้น

ประโยคที่ 1

----	- ฟี้ - ตี้	- ล --	ซ ล ท ตี้	-----	- ฟี้ - ตี้	- ล --	ซ ล ซ ฟ
------	-------------	--------	-----------	-------	-------------	--------	---------

ทำนองสารถะ

----	--- ตี้	- ล --	--- ตี้	-----	--- ตี้	- ล --	--- ฟ
------	---------	--------	---------	-------	---------	--------	-------

ประโยคที่ 1 อัตราสองชั้น ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงชาว ได้แก่ ฟ ซ ล X ด ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงชาว ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงที่ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงของ ตัวโน้ตได้แก่เสียงได้ฟา ซอล ลา ทีและโดสูงตามลำดับ

ทำนองเพลงประโยคนี้ ผู้วิจัยกำหนดทำนองให้มีลักษณะที่เรียกว่า “ลัทธิจิงหะ” และลักษณะทำนอง “ถามตอบ” กล่าวคือมีลักษณะทำนองลัทธิจิงหะ ณ ห้องเพลงที่ 3 และ 7 สำหรับทำนองถามตอบมีรายละเอียดกล่าวคือ ทำนองถามได้แก่ทำนองสำนวนทำ โดยทำนองเพลงมุ่งสู่ลูกตกเสียงโดสูง ส่วนสำนวนรับ เป็นทำนองตอบ มุ่งสู่ลูกตกเสียงฟา โดยทั้งสำนวนทำและสำนวนรับเป็นทำนองเพลงเดียวกัน แตกต่างกันเพียงลูกตกเท่านั้น

ประโยคที่ 2

----	- ฟี้ - ตี้	- ล --	ซ ล ท ตี้	----	- ฟี้ - ตี้	- ล --	ซ ล ซ ฟ
------	-------------	--------	-----------	------	-------------	--------	---------

ทำนองสาร์ตตะ

----	--- ตี้	- ล --	--- ตี้	----	--- ตี้	- ล --	--- ฟ
------	---------	--------	---------	------	---------	--------	-------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 1

ประโยคที่ 3

----	- ฟี้ - ตี้	- ล --	ซ ล ท ตี้	----	- ฟี้ - ตี้	- ล --	ซ ล ซ ฟ
------	-------------	--------	-----------	------	-------------	--------	---------

ทำนองสาร์ตตะ

----	--- ตี้	- ล --	--- ตี้	----	--- ตี้	- ล --	--- ฟ
------	---------	--------	---------	------	---------	--------	-------

ประโยคที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 1 และประโยคที่ 2 เป็นการซ้ำทำนองเดียวกันถึง 3 ครั้ง ลักษณะการซ้ำทำนองเช่นนี้ปรากฏในหลักการการประพันธ์ทำนองเกี่ยวกับนกเช่นกัน ผู้วิจัยทำการกำหนดลักษณะทำนองเช่นนี้เพื่อแสดงลักษณะเฉพาะของแมวสีสวาดในเรื่องของการขอฝน เสียงของฝนนั้นจะมีความต่อเนื่อง แสดงการตกลงมาเพื่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ตามความปรารถนาของผู้จัดทำพิธีและแมวสีสวาดก็เป็นส่วนหนึ่งในการที่ทำให้เกิดฝนตก

ประโยคที่ 4

----	- ด - ฟ	--- ล	- ด - ฟ	-----	- ล - ต	--- ฟ	- ล - ต
------	---------	-------	---------	-------	---------	-------	---------

ทำนองสาร์ตละ

----	--- ฟ	--- ล	--- ฟ	-----	--- ต	--- ฟ	--- ต
------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 4 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ซ ล X ด ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางขวาทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียง ทั้งทำนองเพลงและทำนองสาร์ตละเลย

ทำนองประโยคนี้นี้ยังคงแสดงการตกของเสียงฝน โดยเป็นการใช้เสียงสูงไล่ลงเสียงต่ำ แต่มีทำนองที่คลี่คลายขึ้นโดยเป็นทำนองที่ห่างมากขึ้นจาวมากขึ้นนั่นเอง สำหรับทำนองนี้เป็นการแสดงเสียงฝนตกที่มีการตกลงมาแล้วทำให้เกิดความชุ่มชื้นขึ้น โดยผู้วิจัยกำหนดให้เสียงลูกตกไปตกทางเสียงโดสูงเพื่อเป็นการเปิดทำนองเพลงไปสู่ทำนองประโยคถัดไปด้วย

ประโยคที่ 5

----	- ด - ฟ	--- ล	- ล - ด	--- ฟ	-----	รี ต ท ต	ท ล ซ ฟ
------	---------	-------	---------	-------	-------	----------	---------

ทำนองสาร์ตละ

----	--- ฟ	--- ล	--- ด	--- ฟ	-----	-----	--- ฟ
------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 5 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ซ ล X ด ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางขวา ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงที่ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงของตัวโน้ตขึ้นไปอย่างกลมกลืน

ทำนองประโยคนี้นี้เป็นการดำเนินทำนองในสำนวนคล้ายกับประโยคที่ผ่านมา แต่เป็นการเคลื่อนทำนองมาดำเนินทำนองทางเสียงต่ำได้แก่กลุ่มเสียงลาต่ำ หลังจากนั้นเคลื่อนที่ไปทางเสียงสูงและมีการปิดสำนวนด้วยการใช้เสียงเรียงติดต่อกันได้แก่จากเสียงเรสูงลงมาสู่เสียงฟา

ประโยคที่ 6

----	- ด - ฟ	- ฟิ - ดี -	- ล - ฟ	--- ฟ	-----	ซ ฟ ด ฟ	ซ ล ท ดี
------	---------	-------------	---------	-------	-------	---------	----------

ทำนองสารถะ

----	--- ฟ	--- ดี -	--- ฟ	--- ฟ	-----	--- ฟ	--- ดี
------	-------	----------	-------	-------	-------	-------	--------

ประโยคที่ 6 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ซ ล X ต ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางขวา ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงที่ ทั้งนี้ ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงของตัวโน้ตขึ้นไปได้แก่เสียงฟาไปสู่เสียงโดสูง ห่างกันจำนวน 5 เสียง

การประพันธ์ทำนองนี้เป็นการใช้จำนวนที่สอดคล้องกับทำนองประโยคที่ 5 แต่การปิดสำนวนสรุปด้วยทำนองเก็บนั้น เป็นการย้อนเสียงจากเสียงต่ำไปสู่เสียงสูง โดยทำนองประโยคที่ 5 เป็นการดำเนินทำนองจากเสียงสูงลงมาสู่เสียงต่ำในทางตรงข้าม

ประโยคที่ 7

----	- ล - ดี	- ซิ - ฟิ	- ริ - ดี	--- ดี	-----	ริ ดี ทำ ดี	ท ล ซ ฟ
------	----------	-----------	-----------	--------	-------	-------------	---------

ทำนองสารถะ

----	--- ดี	--- ฟิ	--- ดี	--- ดี	-----	--- ดี	--- ฟ
------	--------	--------	--------	--------	-------	--------	-------

ประโยคที่ 7 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ซ ล X ต ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางขวา ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงที่ ทั้งนี้ ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงของตัวโน้ตขึ้นไปอย่างกลมกลืน

สร้อย

ประโยคที่ 1

----	----	- ด --	- ล ซ ล	--- ล	- ซ - ล	- ตี --	- ล ซ ฟ
------	------	--------	---------	-------	---------	---------	---------

ทำนองสรัดตะ

----	----	- ด --	--- ล	--- ล	--- ล	- ตี --	--- ฟ
------	------	--------	-------	-------	-------	---------	-------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ซ ล X ด ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางขวาทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียงทั้งทำนองเพลงและทำนองสรัดตะเลย

ทำนองสร้อย ณ ตำแหน่งของท่อนแรก ผู้ประพันธ์กำหนดให้เป็นตัวแทนเสียงฝนสำหรับทำนองสร้อย ณ ตรงนี้ ผู้วิจัยกำหนดเป็นทำนองที่แสดงการเดินอย่างสุขุม เพราะหากไม่เป็นแนวที่สุขุม ก็จะไม่อยู่นิ่งเมื่อนำไปเข้าร่วมพิธีกรรมขอฝนดังกล่าวมาข้างต้น สำหรับทำนองเพลงที่สุขุม ผู้วิจัยกำหนดให้เป็นการใช้เสียง 3 พยางค์เสียงเป็นการจบช่วงทำนองย่อยของสำนวนทำและสำนวนรับ ปราบภู ณ ทำนองห้องเพลงที่ 4 และ 8 ได้แก่เสียง ลาซอลลา และเสียง ลาซอลฟา นอกจากนี้ยังมีการเล่นเสียงโดต่ำกับโดสูง แสดงความโดดเด่นและสีสันของทำนองเพลง ปราบภู ณ ห้องเพลงที่ 3 และห้องเพลงที่ 7

ประโยคที่ 2

----	----	- ด --	- ล ซ ล	--- ล	- ซ - ล	- ตี --	- ล ซ ฟ
------	------	--------	---------	-------	---------	---------	---------

ทำนองสรัดตะ

----	----	- ด --	--- ล	--- ล	--- ล	- ตี --	--- ฟ
------	------	--------	-------	-------	-------	---------	-------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 1

ชั้นเดี่ยว ท่อน 1

ประโยคที่ 1

----	- ล ต ร์	- ซ ี พ ร์	-- ต ี ล	--- ฟ	-- ซ ล	- ต ี - ล	- ต ี - ร์
------	----------	------------	----------	-------	--------	-----------	------------

ทำนองสรำัดถะ

----	--- ร์	--- ร์	--- ล	--- ฟ	--- ล	--- ล	--- ร์
------	--------	--------	-------	-------	-------	-------	--------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ซ ล X ต ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางขวาทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียง ทั้งทำนองเพลงและทำนองสรำัดถะเลย

สำหรับการประพันธ์ทำนองชั้นเดี่ยว ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ โดยห้องเพลงที่ 1 – 4 เป็นการดำเนินทำนองพยางค์เสียงถี่ มุ่งไปสู่ลูกตกเสียงลา สำหรับทำนองห้องเพลงที่ 5 – 8 เป็นทำนองเพลงที่ห่างกว่า เน้นการทำพยางค์เสียงชิต เพื่อเน้นทำนองเพลงอีกชั้นหนึ่ง ก่อนจะมุ่งไปสู่ลูกตกเสียงเรสูง ปรากฏ ณ ท้ายห้องเพลงที่ 8

ลักษณะทำนองที่กล่าวมาข้างต้น เป็นการแสดงลักษณะการใช้ชีวิตที่หลากหลายของแมวสีสวาดที่มีทั้งความร่าเริง และความสุขุมในตัวเอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทที่แมวสีสวาดเข้าไปเกี่ยวข้อง แสดงความเฉลียวฉลาดในการใช้ชีวิตรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะการใช้ชีวิตปกติ การถูกนำไปมอบเป็นของขวัญและการเข้าร่วมในพิธีกรรม

ประโยคที่ 2

--- ร	- ล - ร	- ต ี - ล	-- ซ ล	--- ร	- ล - ซ	- ต ี - ล	-- ซ ฟ
-------	---------	-----------	--------	-------	---------	-----------	--------

ทำนองสรำัดถะ

--- ร	--- ร	--- ล	--- ล	--- ร	--- ซ	--- ล	--- ฟ
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ซ ล X ต ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางขวาทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียง ทั้งทำนองเพลงและทำนองสรำัดถะเลย

ทำนองเพลงประโยคนี้นี้ยังคงความลงตัว ความสมบูรณ์ของทำนองเพลง กล่าวคือทำนองเพลงสำนวนทำและสำนวนรับ เป็นทำนองสำนวนเดียวกัน แตกต่างกันที่ลูกตกและการใช้เสียง

ดำเนินทำนองในช่วงปลายสำนวน เป็นการแสดงลักษณะการใช้ชีวิตที่ลงตัว เรียบง่ายของแมวสีสวาดนั่นเอง

ท่อน 2

ประโยคที่ 1

----	---ด	-ม-ร	-ด--	-ฟ--	-ล-ริ	--ดีล	--ชล
------	------	------	------	------	-------	-------	------

ทำนองสรำัดละ

----	---ด	---ร	-ด--	-ฟ--	---ริ	---ล	---ล
------	------	------	------	------	-------	------	------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ช ล X ด ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางขวาทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียง ทั้งทำนองเพลงและทำนองสรำัดละเลย

การประพันธ์ทำนองประโยคนี้ ผู้วิจัยกำหนดให้เกิดทำนอง 2 ลักษณะ ลักษณะแรกเป็นการดำเนินทำนองแบบ “ลัดจังหวะ” ปรากฏ ณ ห้องเพลงที่ 4 และ 5 ลักษณะที่สองเป็นการเน้นทำนองด้วยการใช้ “เสียงพยางค์ชิดกัน” ปรากฏ ณ ห้องเพลงที่ 7 และ 8

จากลักษณะทำนองเพลงที่อธิบายข้างต้น ยังคงวัตถุประสงค์ในการประพันธ์ทำนองเพลงเกี่ยวกับแมวสีสวาดในเรื่องของวิถีชีวิตที่มีความสุขุม การเน้นทำนองเป็นการเน้นเรื่องของความสำคัญของแมวสีสวาดในด้านต่าง ๆ

ประโยคที่ 2

----	---ฟ	-ล-ช	-ฟ--	-ช--	-ดี-ล	--ชฟ	--มฟ
------	------	------	------	------	-------	------	------

ทำนองสรำัดละ

----	---ฟ	---ช	-ฟ--	-ช--	---ล	---ฟ	---ฟ
------	------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ช ล X ด ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางขวาทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียง ทั้งทำนองเพลงและทำนองสรำัดละเลย

สำหรับการประพันธ์ทำนองประโยคที่ 2 เป็นลักษณะทำนองสำนวนเดียวกันกับประโยคที่ 1 แต่มีการเปลี่ยนเสียงมาดำเนินทำนองทางเสียงต่ำแทนในสำนวนรับ แต่สำนวนทำกลับใช้เสียงที่สูงกว่าทำนองประโยคที่ 1 ทำให้ทำนองเพลงมีสีสันมากขึ้นและมีความลงตัว สอดคล้องกัน

สร้อย

ประโยคที่ 1

----	- ฟี้ - ตี้	- ล --	- ฟี้ - ตี้	- ล --	- ฟี้ - ตี้	- ล - ตี้	- ล - ฟ
------	-------------	--------	-------------	--------	-------------	-----------	---------

ทำนองสรัดตะ

----	--- ตี้	- ล --	--- ตี้	- ล --	--- ตี้	--- ตี้	--- ฟ
------	---------	--------	---------	--------	---------	---------	-------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงชาว ได้แก่ ฟ ซ ล X ต ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงชาวทั้งหมด โดยไม่ใช่เสียงนอกบันไดเสียง

สำหรับทำนองประโยคนี้เป็นทำนองสร้อย ซึ่งเป็นทำนองสร้อยเหมือนกับทำนองที่ต่อท้ายทำนองอัตราสองชั้น ท่อน 1 เหตุผลที่นำมาทำนองสร้อยเหมือนกันมาบรรเลง มีวัตถุประสงค์เพื่อทอดทำนองเพื่อลงจบเพลงสีสวาด

ประโยคที่ 2

----	- ฟี้ - ตี้	- ล --	- ฟี้ - ตี้	- ล --	- ฟี้ - ตี้	- ล - ตี้	- ล - ฟ
------	-------------	--------	-------------	--------	-------------	-----------	---------

ทำนองสรัดตะ

----	--- ตี้	- ล --	--- ตี้	- ล --	--- ตี้	--- ตี้	--- ฟ
------	---------	--------	---------	--------	---------	---------	-------

ในประโยคที่ 2 ผู้วิจัยพบว่า ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 1

จากการอธิบายข้างต้น พบว่าแนวสีสวาด หรือแนวโคราช เป็นแนวที่มีการนำมาเข้าร่วมพระราชพิธีเฉลิมพระราชมณเฑียร ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 วันที่ 6 พฤษภาคม พุทธศักราช 2493 ผู้ประพันธ์เพิ่มทำนองสร้อยเพื่อแสดงลักษณะเฉพาะดังกล่าว

สำหรับจังหวะหน้าทับที่ใช้ในทำนองเพลงแมวสีสวาดนี้ในอัตราจังหวะสองชั้นจะใช้หน้าทับสองไม้ลาว และใช้หน้าทับสองไม้ชั้นเดียวในอัตราจังหวะชั้นเดียว เพื่อแสดงถึงความเป็นพื้นบ้านและความสนุกสนานของชาวบ้าน เนื่องจากแมวสีสวาดปรากฏอยู่ในพิธีขอฝนแห่งนางแมวของชาวบ้าน รวมทั้งส่วนหัวของแมวสีสวาดจะมีลักษณะเป็นรูปหัวใจ แสดงถึงความรัก ความสุข และความงาม ปรากฏชัดเจนในจังหวะหน้าทับ

ขวามณี

นำ

ประโยคที่ 1

----	--- ด	--- ล	- ร - ด	--- ฟ	- ร - ด	--- ล	- ซ - ล
------	-------	-------	---------	-------	---------	-------	---------

ทำนองสารัตถะ

----	--- ด	--- ล	--- ด	--- ฟ	--- ด	--- ล	--- ล
------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงชาว ได้แก่ ฟ ซ ล X ด ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงชาวทั้งหมด โดยไม่ใช่เสียงนอกบันไดเสียง

ด้วยแมวขวามณีมีอุปนิสัยเชิงซ้า ไม่ซุกซน ชอบเหยียดตัวนอนอยู่ตามพื้นของวัดวาอาราม การประพันธ์ทำนองขึ้นต้นเพลงขวามณี จึงใช้ทำนองเพลงจาว ๆ ไม่มีทำนอง “ลักจังหวะ” หรือการเว้นการทำนองหยุดชะงัก ดังที่ประพันธ์ในทำนองของเพลงแมววิเชียรมาศและสีสวาด โดยทำนองประโยคแรกนี้ ยังมีการเคลื่อนที่ทำนองลงไปสู่เสียงลาต่ำ ณ ท้ายห้องเพลงที่ 8 เพื่อแสดงอุปนิสัยของแมวขวามณีที่มีนิสัยเชิงซ้า ไม่ซุกซนนั่นเอง

ประโยคที่ 2

----	--- ร	--- ล	- ช - ล	--- ฟ	- ช - ล	--- ร	- ฟ - ช
------	-------	-------	---------	-------	---------	-------	---------

ทำนองสาร์ตตะ

----	--- ร	--- ล	--- ล	--- ฟ	--- ล	--- ร	--- ช
------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ช ล X ด ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางขวาทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียง ทั้งทำนองเพลงและทำนองสาร์ตตะเลย

ลักษณะการประพันธ์ทำนองเพลงประโยคนี้นี้ยังคงใช้ทำนองสาร์ตตะมาดำเนินทำนอง ไม่มีการรวบทำนอง หรือลัดจังหวะ เช่นเดียวกับทำนองประโยคที่ 1 แต่มีการฉายทำนองไปทางเสียงสูงเพื่อเปิดทำนองไปประโยคที่ 3 โดยจากทำนองประโยคที่ 1 มีเสียงลูกตกเสียงลาต่ำ ทำนองประโยคนี้กำหนดเสียงลูกตกเป็นเสียงซอลทางเสียงสูง ซึ่งห่างขึ้นไปทางเสียงสูงมากถึง 7 เสียง

ประโยคที่ 3

----	--- ช	--- ร	- ฟ - ช	--- ล	- ฟ - ช	- ฟ - ฟ	- ร - ด
------	-------	-------	---------	-------	---------	---------	---------

ทำนองสาร์ตตะ

----	--- ช	--- ร	--- ช	--- ล	--- ช	--- ฟ	--- ด
------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ช ล X ด ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางขวาทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียง ทั้งทำนองเพลงและทำนองสาร์ตตะเลย

ทำนองประโยคที่ 3 มีการลดเสียงลูกตกลงมาสู่เสียงโด (จากทำนองประโยคที่ 2 ลูกตกเสียงซอล) เพื่อให้ทำนองเพลงคลี่คลายลงมาทางเสียงต่ำ แต่ทำนองเพลงยังคงประพันธ์ให้เป็นทำนองห่าง ๆ จาว ๆ รูปแบบเดียวกับทำนองประโยคที่ 1 - 3

ประโยคที่ 4

----	- ร - ด	- ร - พ	- ล - ซ	- พ - ดิ	- ล - ซ	- พ - ร	- ด - พ
------	---------	---------	---------	----------	---------	---------	---------

ทำนองสาร์ตละ

----	--- ด	--- พ	--- ซ	--- ดิ	--- ซ	--- ร	--- พ
------	-------	-------	-------	--------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 4 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ พ ซ ล X ด ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางขวาทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียง ทั้งทำนองเพลงและทำนองสาร์ตละเลย

ทำนองประโยคนี้นี้ เป็นการดำเนินทำนองไปสู่การจบอย่างสมบูรณ์ โดยเป็นการจบที่ลูกตกเสียงฟา ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 หรือเสียงโทนิคของระดับเสียงทางขวานั้นเอง การดำเนินทำนองเป็นลักษณะการดำเนินทำนองรูปแบบเดียวกับทำนองประโยคที่ 1 – 3

ทำนองเพลง

ประโยคที่ 1

----	--- ดิ	--- ล	--- ซ	----	- ล - ซ	ล ซ พ ร
------	--------	-------	-------	------	---------	---------

ทำนองสาร์ตละ

----	--- ดิ	--- ล	--- ซ	----	--- ซ	--- ร
------	--------	-------	-------	------	-------	-------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ พ ซ ล X ด ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางขวาทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียง ทั้งทำนองเพลงและทำนองสาร์ตละเลย

สำหรับทำนองเพลงทำนองเพลงตั้งแต่ประโยคที่ 1 นี้ ไปจนจบท่อน จำนวน 8 ประโยค เป็นลักษณะการดำเนินทำนองแบบ “ฉิ่งตัด” กล่าวคือ ทำนองเพลง 1 ประโยคมี 7 ห้องเพลง การตีฉิ่งมีลักษณะดังนี้

----	--- ฉิ่ง	----	--- ฉับ	--- ฉิ่ง	--- ฉับ
------	----------	------	---------	----------	---------

การประพันธ์เพลงลักษณะฉิ่งตัด เป็นการประพันธ์ให้สอดคล้องกับชื่อฉันทที่เรียกว่า “วังสัจจภู ฉันท 12” ซึ่งมีรูปแบบเหมือนกับการสวดมนต์ของพระสงฆ์ และผู้วิจัยมากำหนดในทำนองเพลงขวามณี ด้วยแนวชนิดนี้มีความเกี่ยวข้องกับวัด ส่วนมากอาศัยในวัด และมีกนอนเหยียดนอนอยู่ตามผนังกำแพงโบสถ์

ทำนองเพลงประพันธ์โดยใช้เรื่อง “การย้ายเสียง” มาดำเนินทำนอง สำหรับทำนองประโยคนี้เป็นการย้ายเสียงลากับเสียงซอล ในลักษณะการทอนเสียง จำนวน 3 ตำแหน่ง ดังจะแสดงด้วยสัญลักษณ์ดังนี้

----	--- คี	--- ล	--- ซ	----	- ล - ซ	ล ซ ฟ ร
------	--------	-------	-------	------	---------	---------

จากสัญลักษณ์ข้างต้น แสดงการกำหนดทำนองเพลงให้มีการซ้ำเสียงเดียวกัน แต่เป็นการทอนทำนองเพลง เพื่อแสดงความเรียบง่ายของแนวขวามณี

ประโยคที่ 2

----	--- ล	--- คี	--- ร	----	- คี - รี้	คี ล - ซ
------	-------	--------	-------	------	------------	----------

ทำนองสรำตตะ

----	--- ล	--- คี	--- ร	----	--- รี้	--- ซ
------	-------	--------	-------	------	---------	-------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ซ ล X ค ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางขวาทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียง ทั้งทำนองเพลงและทำนองสรำตตะเลย

การประพันธ์ทำนองประโยคนี้ ยังคงลักษณะ “ฉิ่งตัด” และมีการดำเนินทำนองด้วยการเล่นเสียงเรต่ำและเสียงเรสูง เพื่อให้ทำนองเพลงมีความโดดเด่นขึ้น สำหรับเสียงเรต่ำได้แก่เสียงเรณ ห้องเพลงที่ 4 ส่วนเรสูงได้แก่พยางค์เสียงที่ 4 ณ ห้องเพลงที่ 7

ประโยคที่ 3

--- ตั้	-----	- รึ - ตั้	- ล - รึ	--- ร	--- ตั้	- ล - ซ
---------	-------	------------	----------	-------	---------	---------

ทำนองสาร์ตตะ

--- ตั้	-----	--- ตั้	--- รึ	--- ร	--- ตั้	--- ซ
---------	-------	---------	--------	-------	---------	-------

ประโยคที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ซ ล X ต ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงขวาทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียงทั้งทำนองเพลงและทำนองสาร์ตตะเลย

ลักษณะทำนองเพลงที่ประพันธ์ประโยคนี้เป็นการกำหนดทำนองขึ้นต้นลักษณะ “การลักทำนอง” โดยปรากฏ ณ ห้องเพลงที่ 1 ได้แก่เสียงโดสูง และมีการเล่นเสียงเรสูงและเรต่ำ ปรากฏ ณ ห้องเพลงที่ 3 – 4 กับห้องเพลงที่ 5

การประพันธ์ทำนองลักษณะนี้เป็นการแสดงอาการของแมวขาวปลอดที่นอนแล้วหันตัวเพื่อมองบางสิ่งบางอย่างแล้วกลับไปนอนใหม่ ณ ที่เดิม แสดงอาการด้วยการย้าเสียงเรนั่นเอง

ประโยคที่ 4

--- ตั้	-----	--- ร	- ฟ - ซ	--- ร	--- ล	- ซ - ฟ
---------	-------	-------	---------	-------	-------	---------

ทำนองสาร์ตตะ

--- ตั้	-----	--- ร	--- ซ	--- ร	--- ล	--- ฟ
---------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 4 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ซ ล X ต ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงขวาทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียงทั้งทำนองเพลงและทำนองสาร์ตตะเลย

สำหรับการประพันธ์ทำนองเพลงประโยคที่ 4 เป็นลักษณะเดียวกับประโยคที่ 3 กล่าวคือมีการลักทำนองเพลงในห้องเพลงที่ 1 – 2 แต่มีการเปลี่ยนสำนวนเพลงในการเคลื่อนที่ของทำนองเพลงมาใช้กลุ่มเสียงช่วงกลางได้แก่เสียงฟา เสียงซอลและเสียงลา มุ่งสู่ลูกตกเสียงฟา

ประโยคที่ 5

----	---ช	----	---ม	---ร	---ด	-ร-ฟ
------	------	------	------	------	------	------

ทำนองสรัดตะ

----	---ช	----	---ม	---ร	---ด	---ฟ
------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 5 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงชาว ได้แก่ ฟ ช ล X ด ร X ลักษณะของทำนองใช้เสียงนอกบันไดเสียงได้แก่เสียงมี ปรากฏ ณ ห้องเพลง ที่ 4 สำหรับการประพันธ์ทำนองประโยคที่ 5 นี้เป็นการกำหนดทำนองเพลงในลักษณะ “เพลงบังคับทาง” หรือ “เพลงทางกรอ” แต่ทำนองบังคับทางนี้ยังมีการเคลื่อนที่ทำนองให้ถี่ขึ้นเรื่อย ๆ ดังปรากฏทำนองเปรียบเทียบระหว่างทำนองห้องเพลงที่ 1 – 4 กับทำนองห้องเพลงที่ 5 – 6 และมีทำนองถี่มากขึ้นในห้องเพลงที่ 8 ลักษณะดังกล่าวทำให้ทำนองเพลงมีความลงตัว มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่กระโดดไปมา แสดงลักษณะบางประการของแนวท่วงทำนองที่มีความถี่ขึ้นเรื่อย ๆ

ประโยคที่ 6

----	---ล	---ช	ล ช ฟ ร	---ด	รึ ดึ รึ ล	-ดึ-ช
------	------	------	---------	------	------------	-------

ทำนองสรัดตะ

----	---ล	---ช	---ร	---ด	---ล	---ช
------	------	------	------	------	------	------

ประโยคที่ 6 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางชาว ได้แก่ ฟ ช ล X ด ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางชาวทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียง ทั้งทำนองเพลงและทำนองสรัดตะเลย

ทำนองประโยคนี้นี้มีการเปลี่ยนแปลงทำนองเพลงให้มีความถี่มากขึ้น โดยเป็นการดำเนินทำนองสำนวนทำนองในกลุ่มเสียงกลาง ๆ ได้แก่เสียงลา ซอล ฟา และเสียงเร ส่วนสำนวนรับเป็นการดำเนินทำนองในกลุ่มเสียงทางสูงได้แก่เสียงเรสูง โดสูง มุ่งลงมาสู่ลูกตกเสียงลา ลักษณะเช่นนี้ยังคงแสดงลักษณะเฉพาะของแนวท่วงทำนองที่มีความถี่ขึ้นเรื่อย ๆ โดยไม่แสดงลักษณะทำนองแบบ “ลึกลับ” หรือทำนองที่มีการเปลี่ยนกลุ่มเสียงฉับพลันให้ปรากฏ

ประโยคที่ 7

--- ฟิ	--- ริ	--- ดี	--- ฟ	----	- ช - ล	- ฟ - ช
--------	--------	--------	-------	------	---------	---------

ทำนองสาร์ตตะ

--- ฟิ	--- ริ	--- ดี	--- ฟ	----	--- ล	--- ช
--------	--------	--------	-------	------	-------	-------

ประโยคที่ 7 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ช ล X ด ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางขวาทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียง ทั้งทำนองเพลงและทำนองสาร์ตตะเลย

ทำนองประโยคนี้นี้ยังคงวัตถุประสงค์ในการประพันธ์โดยเน้นทำนองเพลงที่คล้ายทำนองสาร์ตตะ มีความเรียบร้อย โดยเป็นการดำเนินทำนองจากเสียงสูงได้แก่เสียงฟาสูง มุ่งสู่เสียงต่ำที่ลูกตกเสียงซอล

ประโยคที่ 8

--- ด	ฟ ร ด ร	ดี ล ช ฟ	ริ ดี ล ช	----	- ฟ - ล	- ช - ฟ
-------	---------	----------	-----------	------	---------	---------

ทำนองสาร์ตตะ

--- ด	--- ร	--- ฟ	--- ช	----	--- ล	--- ฟ
-------	-------	-------	-------	------	-------	-------

ประโยคที่ 8 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ช ล X ด ร X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางขวาทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกบันไดเสียง ทั้งทำนองเพลงและทำนองสาร์ตตะเลย

ทำนองประโยคที่ 8 ผู้วิจัยทำการดำเนินทำนองประโยคจบด้วยทำนองเก็บ เพื่อเป็นการแสดงอาการเดินของแมวขาวปลอด ก่อนที่จะจบด้วยทำนองคล้ายทำนองสาร์ตตะมุ่งสู่ลูกตกเสียงฟา ซึ่งเป็นเสียงโทนิค หรือเสียงแรกของระดับเสียงทางขวา เป็นการลงจบอย่างสมบูรณ์

สำหรับทำนองเฉพาะของแมวขาวมณีหรือขาวปลอด ทำนองเพลงยังตกแต่งทำนองเพลงด้วยอุปกรณ์ตกแต่งเสียงเพื่อแสดงเสียงระฆังที่ปรากฏในบริเวณวัด เนื่องจากแมวขาวมณีมีหลักฐานภาพตามโบสถ์ของวัดอยู่เป็นจำนวนมาก เสียงระฆังจะปรากฏในลูกนำของเพลง และทำนองเพลงจะ

ดำเนินทำนองด้วยการตกแต่งเสียงด้วยเครื่องดนตรีโลหะ แสดงให้เห็นถึงเสียงระฆังน้อยใหญ่ที่เรียงรายกันอยู่ในบริเวณของวัด

ศุภลักษณ์

นำ

ประโยคที่ 1

-- ล ตั	-- ล ซ	--- ด	ร ม ฟ ซ	-- ม ซ	-- ล ร	--- ล	ซ ฟ ม ร
---------	--------	-------	---------	--------	--------	-------	---------

ทำนองสารัตถะ

--- ตั	--- ซ	--- ด	--- ซ	--- ซ	--- ร	--- ล	--- ร
--------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออบน ได้แก่ ต ร ม X ซ ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงเพียงออบน ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงฟา ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงของตัวโน้ตขึ้นไปอย่างกลมกลืน จำนวนเพลงแสดงให้เห็นถึงความปราดเปรียวและว่องไวของแนวศุภลักษณ์คือจำนวนห้าและจำนวนรับด้วยการเรียงเสียงขึ้นลงดังจะแสดงด้วยสัญลักษณ์ต่อไปนี้

-- ล ตั	-- ล ซ	--- ด	ร ม ฟ ซ		-- ล ร	--- ล	ซ ฟ ม ร
---------	--------	-------	---------	--	--------	-------	---------

จากสัญลักษณ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่าปรากฏจำนวนเพลงมีการเรียงเสียงขึ้นลงดังปรากฏห้องเพลงที่ 3 - 4 และ 7 - 8

ประโยคที่ 2

-- ม ช	-- ม ร	--- ชู	ล ทุ ด ร	-- ด ร	-- ม ด	--- ช	พ ม ร ด
--------	--------	--------	----------	--------	--------	-------	---------

ทำนองสาร์ตตะ

--- ช	--- ร	--- ชู	--- ร	--- ร	--- ด	--- ช	--- ด
-------	-------	--------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงเพียงออบน ได้แก่ ด ร ม X ช ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงเพียงออบน ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงฟา ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงของตัวโน้ตได้แก่เสียงซอลต่ำถึงเสียงเร เรียงติดต่อกัน 5 เสียง

ทำนองประโยคนี้ผู้วิจัยประพันธ์ด้วยการเน้นทำนองเพลงด้วยการใช้พยางค์เสียงซิดกันแล้วต่อด้วยการดำเนินทำนองแบบเรียงเสียง ทำนองพยางค์เสียงซิดกัน ปรากฏ ณ ห้องเพลงที่ 1 - 2 และ 5 - 6 ส่วนการเรียงเสียงปรากฏ ณ ห้องเพลงที่ 3 - 4 และ 7 - 8 ลักษณะเช่นนี้แสดงความว่องไว คล่องแคล่ว ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของแมวสุกลักษณะ ซึ่งมีความไวมากกว่าแมวชนิดอื่น

ท่อน 1

ประโยคที่ 1

- ด - ด	- ช - ช	- ล ด -	ม ล - ช	- ม - ม	- ร - ร	- ม ช -	ล ร - ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ทำนองสาร์ตตะ

--- ด	--- ช	- ล ด -	--- ช	--- ม	--- ร	- ม ช -	--- ด
-------	-------	---------	-------	-------	-------	---------	-------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงเพียงออบน ได้แก่ ด ร ม X ช ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงเพียงออบนทั้งหมด โดยไม่ใช้เสียงนอกบันไดเสียง สำหรับการประพันธ์ทำนองเพลงมีลักษณะทำนองที่เรียกว่า “อิหลักอิเหลือ” ดังจะแสดงด้วยสัญลักษณ์ต่อไปนี้

- ด - ด	- ช - ช	- ล ด -	ม ล - ช	- ม - ม	- ร - ร	- ม ช -	ล ร - ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ลักษณะทำนองเช่นนี้ เป็นทำนองสำเนียงพม่า นอกจากนี้ยังมีทำนองที่แสดง
สำเนียงพม่าด้วยการซ้ำเสียงดังนี้

เสียงซอล ณ ห้องเพลงที่ 2

เสียงมี ณ ห้องเพลงที่ 5

เสียงเร ณ ห้องเพลงที่ 6

ประโยคที่ 2

- ตี - ด	- ซ - ซ	- ล ตี -	ม ล - ซ	- ม - ม	- ร - ร	- ม ซ -	ล ร - ด
----------	---------	----------	---------	---------	---------	---------	---------

ทำนองสารัตถะ

--- ด	--- ซ	- ล ตี -	--- ซ	--- ม	--- ร	- ม ซ -	--- ด
-------	-------	----------	-------	-------	-------	---------	-------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียง ใช้
เหมือนกันกับประโยคที่ 1

ประโยคที่ 3

-- ซ ด	ร ม ฟ ซ	รี - ตี -	ซ ล ฟ ซ	-- รี ตี	ล ซ ม ซ	ม - ซ -	ร ม ล ด
--------	---------	-----------	---------	----------	---------	---------	---------

ทำนองสารัตถะ

--- ด	--- ซ	รี - ตี -	--- ซ	--- ตี	--- ซ	ม - ซ -	--- ด
-------	-------	-----------	-------	--------	-------	---------	-------

ประโยคที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออบน
ได้แก่ ต ร ม X ซ ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางเพียงออบนทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอก
บันไดเสียง ทั้งทำนองเพลงและทำนองสารัตถะเลย

การประพันธ์ทำนองเพลงประโยคที่ 3 นี้ ยังคงลักษณะทำนองแบบ “อิหลักอิเหลือ”
ดังจะแสดงด้วยสัญลักษณ์ต่อไปนี้

-- ซ ด	ร ม ฟ ซ	รี - ตี -	ซ ล ฟ ซ	-- รี ตี	ล ซ ม ซ	ม - ซ -	ร ม ล ด
--------	---------	-----------	---------	----------	---------	---------	---------

ประโยคที่ 4

-- ช ด	ร ม ฟ ช	รื - ดื -	ช ล ฟ ช	-- รื ดื	ล ช ม ช	ม - ช -	ร ม ล ด
--------	---------	-----------	---------	----------	---------	---------	---------

ทำนองสรำดตะ

--- ด	--- ช	รื - ดื -	--- ช	--- ดื	--- ช	ม - ช -	--- ด
-------	-------	-----------	-------	--------	-------	---------	-------

ประโยคที่ 4 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 3

ประโยคที่ 5

----	--- ด	--- ช	--- ม	----	--- ม	--- ช	--- ร
------	-------	-------	-------	------	-------	-------	-------

ทำนองสรำดตะ

----	--- ด	--- ช	--- ม	----	--- ม	--- ช	--- ร
------	-------	-------	-------	------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 5 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงเพียงออบน ได้แก่ ด ร ม X ช ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงเพียงออบนทั้งหมด โดยไม่ใช่เสียงนอกบันไดเสียง สำหรับการประพันธ์ทำนองประโยคนี้เป็นการใช้เสียงคล้าย “สำเนียงพม่า” โดยเป็นการเล่นเสียงซอลตรงกลางสำนวนให้มีเสียงต่ำและเสียงสูง ดังปรากฏ ณ ห้องเพลงที่ 3 และ 7

ประโยคที่ 6

----	--- ฟ	--- ซ	--- ม	----	--- ร	--- ม	--- ด
------	-------	-------	-------	------	-------	-------	-------

ทำนองสรำตตะ

----	--- ฟ	--- ซ	--- ม	----	--- ร	--- ม	--- ด
------	-------	-------	-------	------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 6 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงเพียงออบน ได้แก่ ด ร ม X ซ ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงเพียงออบน ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงฟา ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงของตัวโน้ต และลักษณะการประพันธ์ทำนองเพลงเป็นแนวเดียวกันกับทำนองประโยคที่ 5

ประโยคที่ 7

----	--- ด	--- ซ	--- ม	----	--- ม	--- ซ	--- ร
------	-------	-------	-------	------	-------	-------	-------

ทำนองสรำตตะ

----	--- ด	--- ซ	--- ม	----	--- ม	--- ซ	--- ร
------	-------	-------	-------	------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 7 ผู้วิจัยกำหนดทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 5

ประโยคที่ 8

----	--- ฟ	--- ซ	--- ม	----	--- ร	--- ม	--- ด
------	-------	-------	-------	------	-------	-------	-------

ทำนองสรำตตะ

----	--- ฟ	--- ซ	--- ม	----	--- ร	--- ม	--- ด
------	-------	-------	-------	------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 8 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 6

ท่อน 2

ประโยคที่ 1

- ซู - -	ด ซู - ม	- - - ซ	- - ม ร	- - - -	ม ซ ม ร	ด ทุ ด ร	- - ด ม
----------	----------	---------	---------	---------	---------	----------	---------

ทำนองสรำตตะ

- ซู - -	- - - ม	- - - ซ	- - - ร	- - - -	- - - ร	- - - ร	- - - ม
----------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออบน ได้แก่ ด ร ม X ซ ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงที่ ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงของตัวโน้ต ลักษณะการประพันธ์ทำนองเพลงเป็นการใช้ลักษณะ “การลัดจังหวะ” และ “การเน้นพยางค์เสียง” มาร่วมดำเนินทำนอง สำหรับการลัดจังหวะปรากฏ ณ ห้องเพลงที่ 1 ส่วนการเน้นพยางค์เสียงปรากฏ ณ ห้องเพลงที่ 4 และ 8

ประโยคที่ 2

- ซู - -	ด ซู - ม	- - - ซ	- - ม ร	- - - -	ม ซ ม ร	ด ทุ ล ม	- - ร ด
----------	----------	---------	---------	---------	---------	----------	---------

ทำนองสรำตตะ

- ซู - -	- - - ม	- - - ซ	- - - ร	- - - -	- - - ร	- - - ม	- - - ด
----------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออบน ได้แก่ ด ร ม X ซ ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงเพียงออบน ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียงคือ เสียงที่ ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงได้แก่เสียงมี เสียงเร เสียงโด เสียงที่ต่ำและเสียงลาต่ำ ปรากฏ ณ ห้องเพลงที่ 6 – 7 นอกจากนี้ยังคงเน้นเรื่องของพยางค์เสียงชิดกันได้ที่ห้องเพลงที่ 4 และ 8

ประโยคที่ 3

- ชู - -	ด ชู - ม	--- ช	- - ม ร	-----	ม ช ม ร	ด ท ด ร	- - ด ม
----------	----------	-------	---------	-------	---------	---------	---------

ทำนองสรัดตะ

- ชู - -	--- ม	--- ช	--- ร	-----	--- ร	--- ร	--- ม
----------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 1

ประโยคที่ 4

- ชู - -	ด ชู - ม	--- ช	- - ม ร	-----	ม ช ม ร	ด ท ล ม	- - ร ด
----------	----------	-------	---------	-------	---------	---------	---------

ทำนองสรัดตะ

- ชู - -	--- ม	--- ช	--- ร	-----	--- ร	--- ม	--- ด
----------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 4 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 2

ประโยคที่ 5

ด ี ล ช ฟ	- ช - ล	-----	ช ท ล ช	ล ช ฟ ม	- ฟ - ช	-----	ฟ ล ช ฟ
-----------	---------	-------	---------	---------	---------	-------	---------

ทำนองสรัดตะ

--- ฟ	--- ล	-----	--- ช	--- ม	--- ช	-----	--- ฟ
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 5 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางขวา ได้แก่ ฟ ช ล X ท ด X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงขวาทั้งหมด โดยไม่ใช้เสียงนอกบันไดเสียงสำหรับการดำเนินทำนองเพลง ผู้วิจัยทำการ “รวบทำนองเป็นช่วง” มาดำเนินทำนอง ปราบกฎ 3 ตำแหน่ง ได้แก่ห้องเพลงที่ 1 – 2 กลุ่มที่สองได้แก่ห้องเพลงที่ 4 – 6 และกลุ่มสุดท้ายได้แก่ห้องเพลง

ที่ 8 จะเห็นได้ว่าการรวบทำนองเพลงไม่มีอัตราส่วนที่เท่ากัน โดยเป็นการกระจายทำนองออก เพื่อแสดงลักษณะอุปนิสัยของแมวสัญลักษณ์เรื่องของความปราดเปรียว ว่องไว

ประโยคที่ 6

ช ฟ ม ร	- ม - ฟ	-----	ม ช ฟ ม	ม ร ด ท	- ด - ร	-----	ด ม ร ด
---------	---------	-------	---------	---------	---------	-------	---------

ทำนองสารัตถะ

ช ฟ ม ร	- ม - ฟ	-----	ม ช ฟ ม	ม ร ด ท	- ด - ร	-----	ด ม ร ด
---------	---------	-------	---------	---------	---------	-------	---------

ประโยคที่ 6 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงกลางแหบ ได้แก่ ม ฟ ช X ท ด X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงกลางแหบ ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงเร ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียง สำหรับการประพันธ์เพลงเป็นแนวเดียวกันและเป็นไปตามวัตถุประสงค์เดียวกับทำนองประโยคที่ 5 แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงกลุ่มเสียงในการดำเนินทำนองเท่านั้น

ประโยคที่ 7

ดํ ํ ช ฟ	- ช - ล	-----	ช ท ล ช	ล ช ฟ ม	- ฟ - ช	-----	ฟ ล ช ฟ
----------	---------	-------	---------	---------	---------	-------	---------

ทำนองสารัตถะ

--- ฟ	--- ล	-----	--- ช	--- ม	--- ช	-----	--- ฟ
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 7 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 5

ประโยคที่ 8

ช พ ม ร	- ม - พ	-----	ม ช พ ม	ม ร ด ท	- ด - ร	-----	ด ม ร ด
---------	---------	-------	---------	---------	---------	-------	---------

ทำนองสารถะ

ช พ ม ร	- ม - พ	-----	ม ช พ ม	ม ร ด ท	- ด - ร	-----	ด ม ร ด
---------	---------	-------	---------	---------	---------	-------	---------

ประโยคที่ 8 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 6

ลักษณะเด่นของแนวศุภลักษณ์เกี่ยวข้องกับประเทศพม่า ดังกล่าวแล้วในประวัติความเป็นมา การประพันธ์ทำนองเพลงครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการนำกลอนเพลงที่เป็นกลอนไม่ตกจังหวะหรือจังหวะยกมา ประกอบ เพื่อให้เกิดสำเนียงภาษาพม่าเด่นชัดมากยิ่งขึ้นดังอภิปรายไว้เบื้องต้น เมื่อประพันธ์ทำนองเพลงแล้ว ผู้วิจัยยังใช้เครื่องดนตรีที่ทำให้เกิดสำเนียงพม่าที่สำคัญ คือ เปิงมาง ซึ่งปรากฏตลอด ท่วงทำนองของเพลงแต่ที่เด่นชัด คือ ลูกนำของเพลง ดังต่อไปนี้

ลูกนำ

มองชาย

- - - ด	- - - ช	- - - - -	- - - - -	- - - ม	- - - ร	- - - - -	- - - - -
---------	---------	-----------	-----------	---------	---------	-----------	-----------

อังกะลุง

- - - - -	- - - - -	- x x -	- x x -	- - - - -	- - - - -	- x x -	- x x -
-----------	-----------	---------	---------	-----------	-----------	---------	---------

จากจังหวะข้างต้น เมื่อนำไปบรรเลงร่วมกับทำนองเพลง จะทำให้ทำนองเพลงแสดงสำเนียงของพม่าชัดเจนมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับบริบทของแนวศุภลักษณ์

โกญจา

นำ

ประโยคที่ 1

----	--- ด	-----	--- ชู	-----	--- ม	- ร - ม	- ฟ - ช
------	-------	-------	--------	-------	-------	---------	---------

ทำนองสรำดตะ

----	--- ด	-----	--- ชู	-----	--- ม	--- ม	--- ช
------	-------	-------	--------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออบน ได้แก่ ด ร ม X ช ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงเพียงออบน ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงฟา ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงของตัวโน้ต

ด้วยกายภาพของแนวโกญจาเป็นสี่ดำ มีอุปนิสัยชอบเก็บตัวไม่ให้ใครมองเห็น มีเสียงร้องใหญ่คล้ายเสียงนกกาเรียน ทำให้เสียงน่าสะพรึงกลัว การเริ่มต้นทำนองเพลงในการประพันธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงกำหนด เสียงโด เป็นเสียงเริ่มต้นทำนองเพลง และมีการเคลื่อนย้ายทำนองลงไปทางเสียงซอลต่ำ เพื่อให้เสียงเพลงมีความลึกกลับ หลังจากนั้นดำเนินทำนองไปสู่ลูกตกเสียงซอล ณ ท้ายห้องเพลงที่ 8 ด้วยทำนองเพลงลักษณะทำนองสรำดตะ ทำนองห่าง ๆ จาว ๆ

ประโยคที่ 2

----	--- ด	--- ร	- ม - ท	-----	--- ชู	-----	--- ด
------	-------	-------	---------	-------	--------	-------	-------

ทำนองสรำดตะ

----	--- ด	--- ร	--- ท	-----	--- ชู	-----	--- ด
------	-------	-------	-------	-------	--------	-------	-------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออบน ได้แก่ ด ร ม X ช ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงเพียงออบน ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงที่ ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น สำหรับการดำเนินทำนองจะใช้กลุ่มเสียงในทางต่ำได้แก่ เสียงซอลต่ำ ปรากฏ ณ ห้องเพลงที่ 6

ประโยคที่ 3

-----	-----	- ด - ด	- ด - พ	-----	-----	- ล - ล	- ล - ม
-------	-------	---------	---------	-------	-------	---------	---------

ทำนองสารถะ

-----	-----	--- ด	--- พ	-----	-----	--- ล	--- ม
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออบน ได้แก่ ต ร ม X ซ ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงเพียงออบน ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงฟา ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียงของตัวโน้ตขึ้นไปอย่างกลมกลืน นอกจากนี้ทำนองเพลงยังแยกตัวออกเป็น 2 ชุดแบบเดียวกัน กล่าวคือใช้พยางค์เสียง ณ ตำแหน่งเดียวกัน เพื่อแสดงความสุขุมและเยือกเย็นของแมวโกญจาตนเอง

ประโยคที่ 4

-----	--- ร	--- พ	--- ม	-----	-----	- พ - พ	- พ - ด
-------	-------	-------	-------	-------	-------	---------	---------

ทำนองสารถะ

-----	--- ร	--- พ	--- ม	-----	-----	--- พ	--- ด
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 4 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออบน ได้แก่ ต ร ม X ซ ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงเพียงออบน ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงฟา ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมให้เกิดการเรียงเสียง ของตัวโน้ตจากเสียงฟามาสู่เสียงโด และเสียงโด ยังเป็นเสียงลูกตกท้ายห้องเพลงที่ 8 ด้วย

ลักษณะการประพันธ์ทำนองเช่นนี้ แสดงลักษณะการก้าวเท้า การย่อแบบเงียบ ๆ ของแมวโกญจา

ท่อน 1

ประโยคที่ 1

----	--- ด	--- ซ	--- ม	--- ซ	--- ร	- ด - ทุ	- ม - ร
------	-------	-------	-------	-------	-------	----------	---------

ทำนองสรัดตะ

----	--- ด	--- ซ	--- ม	--- ซ	--- ร	--- ทุ	--- ร
------	-------	-------	-------	-------	-------	--------	-------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออบน ได้แก่ ด ร ม X ซ ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางเพียงออบน ซึ่งมีเสียงนอกบันไดเสียง คือ เสียงที่ต่ำ ทั้งนี้ผู้วิจัยประพันธ์ให้มีเสียงนอกบันไดเสียงปรากฏขึ้น เพื่อใช้เป็นเสียงเชื่อมและการประพันธ์ทำนองประโยคนี้อย่างคงวัตถุประสงค์เดิมในเรื่องของการก้าวเดิน การย่องแบบเงียบๆ

ประโยคที่ 2

----	-- ร ซ	- ซ --	- ซ - ม	-----	-- ซ ม	- ม --	- ซ - ด
------	--------	--------	---------	-------	--------	--------	---------

ทำนองสรัดตะ

----	--- ซ	- ซ --	--- ม	-----	--- ม	- ม --	--- ด
------	-------	--------	-------	-------	-------	--------	-------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออบน ได้แก่ ด ร ม X ซ ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางเพียงออบนทั้งหมด โดยไม่ใช้เสียงนอกบันไดเสียง แต่เป็นการเน้นทำนองเพลงด้วยการใช้ลักษณะ “พยางค์เสียงซิด” ผสมกับ “การลักจังหวะ” โดยปรากฏ ณ ห้องเพลงที่ 2 – 3 และห้องเพลงที่ 6 – 7 โดยลักษณะดังกล่าวแสดงการเคลื่อนไหวที่รวดเร็วขึ้นมากกว่าการเดินและการย่องเงียบของแมวโกญจา บางครั้งแมวโกญจามีการหมอบแล้วกระโดดพุ่งไปข้างหน้าด้วยเช่นกัน

ประโยคที่ 3

----	--- ค	--- ซ	--- ม	--- ซ	--- ร	- ด - ท	- ม - ร
------	-------	-------	-------	-------	-------	---------	---------

ทำนองสาร์ตละ

----	--- ค	--- ซ	--- ม	--- ซ	--- ร	--- ท	--- ร
------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 1

ประโยคที่ 4

----	-- ร ซ	- ซ --	- ซ - ม	-----	-- ซ ม	- ม --	- ซ - ด
------	--------	--------	---------	-------	--------	--------	---------

ทำนองสาร์ตละ

---	---- ซ	-----	---- ม	-----	---- ม	---	---- ด
-----	--------	-------	--------	-------	--------	-----	--------

ประโยคที่ 4 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 2

ประโยคที่ 5

----	--- ซ	- ซ - ซ	-- ล ค	--- ค	- ค - ซ	- ซ --	-- ล ซ
------	-------	---------	--------	-------	---------	--------	--------

ทำนองสาร์ตละ

----	--- ซ	--- ซ	--- ค	--- ค	--- ซ	- ซ --	--- ซ
------	-------	-------	-------	-------	-------	--------	-------

ประโยคที่ 5 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออบน ได้แก่ ค ร ม X ซ ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางเพียงออบนทั้งหมด โดยไม่ใช่เสียงนอกบันไดเสียง ลักษณะการประพันธ์ทำนองเพลงมีการเคลื่อนทำนองไปทางเสียงสูงได้แก่เสียงโดสูง แล้วเคลื่อนทำนองมาสู่ลูกตกเสียงซอล การประพันธ์ทำนองประโยคนี้นั้นทำนองเพลงในลักษณะเดิม

กล่าวคือ “การเน้นพยางค์เสียงซิดกัน ผสมกับการลักจังหวะ” ซึ่งปรากฏ ณ ทำนองท่ายห้องเพลงที่ 4 ห้องเพลงที่ 7 – 8

ประโยคที่ 6

----	--- ตั้	- ตั้ - ตั้	-- ล ซ	--- ซ	- ซ - ม	- ม --	-- ร ด
------	---------	-------------	--------	-------	---------	--------	--------

ทำนองสรัดตะ

----	--- ตั้	--- ตั้	--- ซ	--- ซ	--- ม	- ม --	--- ด
------	---------	---------	-------	-------	-------	--------	-------

ประโยคที่ 6 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออบน ได้แก่ ต ร ม X ซ ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงเพียงออบนทั้งหมด โดยไม่ใช้เสียงนอกบันไดเสียงทั้งทำนองเพลงและทำนองสรัดตะ สำหรับการประพันธ์ทำนองประโยคนี้นิพจนาลักษณะการเคลื่อนตัวของเสียง ซึ่งเป็นความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับแนวโกฏญา ผู้วิจัยใช้ลักษณะ “การซ้ำเสียง” มาดำเนินทำนอง เหมือนการกระโดดอยู่กับที่ โดยปรากฏ ณ ห้องเพลงที่ 2 – 3 เป็นการซ้ำเสียงโดสูง และทำนองห้องเพลงที่ 4 – 6 เป็นการย้ำเสียงซอล ไปสู่เสียงมี และเสียงลูกตกได้แก่เสียงโดตามลำดับ

ประโยคที่ 7

----	--- ซ	- ซ - ซ	-- ล ตั้	--- ตั้	- ตั้ - ซ	- ซ --	-- ล ซ
------	-------	---------	----------	---------	-----------	--------	--------

ทำนองสรัดตะ

----	--- ซ	--- ซ	--- ตั้	--- ตั้	--- ซ	- ซ --	--- ซ
------	-------	-------	---------	---------	-------	--------	-------

ประโยคที่ 7 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 5

ประโยคที่ 8

----	--- ดั	- ดั - ดั	-- ล ช	--- ช	- ช - ม	- ม --	-- ร ด
------	--------	-----------	--------	-------	---------	--------	--------

ทำนองสรัดตะ

----	--- ดั	--- ดั	--- ช	--- ช	--- ม	- ม --	--- ด
------	--------	--------	-------	-------	-------	--------	-------

ประโยคที่ 8 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 6

ท่อน 2

ประโยคที่ 1

----	--- ช	--- ล	--- ร	--- ม	- ช - ด	- ด --	-- ช ม
------	-------	-------	-------	-------	---------	--------	--------

ทำนองสรัดตะ

----	--- ช	--- ล	--- ร	--- ม	--- ด	- ด --	--- ม
------	-------	-------	-------	-------	-------	--------	-------

ประโยคที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออบน ได้แก่ ด ร ม X ช ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงเพียงออบนทั้งหมด โดยไม่ใช้เสียงนอกบันไดเสียง ลักษณะการประพันธ์ทำนองเพลงเป็นการดำเนินทำนองอย่างทำนองสรัดตะได้แก่ทำนองจาว ๆ ห้องเพลงที่ 1 – 4 หลังจากนั้นเพิ่มความถี่มากขึ้นในห้องเพลงที่ 5 – 8 เป็นการแสดงลักษณะความเจียบ ความลึกกลับของแมวโกญจา

ประโยคที่ 2

----	--- ล	--- ช	--- ม	--- ซ	- ม - ร	- ร - -	-- ม ด
------	-------	-------	-------	-------	---------	---------	--------

ทำนองสรัดตะ

----	--- ล	--- ช	--- ม	--- ซ	--- ร	- ร - -	--- ด
------	-------	-------	-------	-------	-------	---------	-------

ประโยคที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออบน ได้แก่ ต ร ม X ซ ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงเพียงออบนทั้งหมด ทำนองประโยคนี้นี้เป็นการดำเนินทำนองไปเสียงต่ำได้แก่ เสียงซอลต่ำ ณ ห้องเพลงที่ 3 ลักษณะการกำหนดเสียงเช่นนี้เป็นการแสดงเสียงร้องของแมวโกญจาที่มักจะร้องเสียงใหญ่ เสียงต่ำ ทำให้เกิดความน่าสะพรึงกลัวสำหรับผู้ที่ได้ยิน

ประโยคที่ 3

----	--- ซ	--- ล	--- ร	--- ม	- ซ - ด	- ด - -	-- ซ ม
------	-------	-------	-------	-------	---------	---------	--------

ทำนองสรัดตะ

----	--- ด	--- ซ	--- ม	--- ซ	--- ร	--- ทุ	--- ร
------	-------	-------	-------	-------	-------	--------	-------

ประโยคที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 1

ประโยคที่ 4

----	--- ล	--- ช	--- ม	--- ซ	- ม - ร	- ร - -	-- ม ด
------	-------	-------	-------	-------	---------	---------	--------

ทำนองสรัดตะ

----	--- ล	--- ช	--- ม	--- ซ	--- ร	- ร - -	--- ด
------	-------	-------	-------	-------	-------	---------	-------

ประโยคที่ 4 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 3

ประโยคที่ 5

----	- ม ล ช	- ดั ล ช	- ช - ม	----	- ร ม ช	- ดั ล ช	- ช - ร
------	---------	----------	---------	------	---------	----------	---------

ทำนองสรัดตะ

----	--- ช	--- ช	--- ม	----	--- ช	--- ช	--- ร
------	-------	-------	-------	------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 5 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มบันไดเสียงทางเพียงออบน ได้แก่ ต ร ม X ช ล X ลักษณะของทำนองใช้บันไดเสียงทางเพียงออบนทั้งหมด โดยไม่ใช่เสียงนอกบันไดเสียง ลักษณะการประพันธ์ทำนองประโยคนี้นักวิจัยทำการกำหนดทำนองให้มีพยางค์เสียงถี่ขึ้น มีทำนองคล้าย “ลูกเก็บ” มากขึ้น ได้แก่ทำนองห้องเพลงที่ 2 – 3 และห้องเพลงที่ 6 – 7 โดยเป็นการแสดงเพื่อสื่อเรื่องการเคลื่อนไหวตัวของแมวโกญจา โดยเฉพาะเรื่องการหลบเสียงรบกวนกระโดดหนีคนที่มาพบเห็น

ประโยคที่ 6

----	- ร ม ช	- ดั ล ช	- ช - ร	----	- ด ม ร	- ช ม ร	- ร - ด
------	---------	----------	---------	------	---------	---------	---------

ทำนองสรัดตะ

----	--- ช	--- ช	--- ร	----	--- ร	--- ร	--- ด
------	-------	-------	-------	------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 6 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงคล้ายกับทำนองประโยคที่ 5 แต่เป็นการเปลี่ยนเสียงในการดำเนินทำนอง แต่เป็นสำนวนเพลงเดียวกัน กำหนดวัตถุประสงค์ในการประพันธ์แบบเดียวกัน

ประโยคที่ 7

----	- ม ล ช	- ตั ล ช	- ช - ม	----	- ร ม ช	- ตั ล ช	- ช - ร
------	---------	----------	---------	------	---------	----------	---------

ทำนองสรัดตะ

----	--- ช	--- ช	--- ม	----	--- ช	--- ช	--- ร
------	-------	-------	-------	------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 7 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 5

ประโยคที่ 8

----	- ร ม ช	- ตั ล ช	- ช - ร	----	- ต ม ร	- ช ม ร	- ร - ต
------	---------	----------	---------	------	---------	---------	---------

ทำนองสรัดตะ

----	--- ช	--- ช	--- ร	----	--- ร	--- ร	--- ต
------	-------	-------	-------	------	-------	-------	-------

ประโยคที่ 8 ผู้วิจัยกำหนดให้ทำนองเพลงและลักษณะของการเคลื่อนที่ของเสียงใช้เหมือนกันกับประโยคที่ 6

สำหรับการประพันธ์ทำนองเพลงแมวโกยจา ผู้วิจัยยังทำการประพันธ์ทำนองเพลงให้แสดงความน่ารัก น่าเกรงขามของแมวชนิดนี้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแมวชนิดนี้ ไม่ใช่แมวฝอยอย่างที่คนทั่วไปคิด โดยใช้ทำนองเพลงที่ถ่ายทอดอารมณ์ผ่านเครื่องดนตรีดำเนินทำนองชนิดต่าง ๆ จากทำนองเพลงที่ทำการอภิปรายมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้วิจัยทำการประพันธ์โดยการเว้นหน้า ได้แก่ห้องเพลงที่ 1 และห้องเพลงที่ 5 และไม่ประพันธ์ทำนองเพลงให้มีลักษณะที่เรียกว่า ลักจังหวะ โดยประพันธ์ให้ทำนองเพลงมีความลงตัว ลงตามจังหวะหนัก และใช้ระดับเสียงทางเพียงออบน ลักษณะดังกล่าวทำให้ทำนองเพลงมีความอ่อนหวาน ไพเราะ แสดงผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ในการประพันธ์ได้อย่างชัดเจน

นอกจากทำนองเพลงแล้ว ผู้วิจัยยังนำเครื่องตกแต่งทำนองเพลงมาร่วมบรรเลงเพื่อสนับสนุนให้ทำนองเพลงมีความน่าเกรงขามยิ่งขึ้น ได้แก่ ขัน ทิม กังสดาล จี๋งหน่อง เบล และชูด สำหรับจังหวะนำจะมีกระสวนจังหวะดังนี้

จังหวะนำ

กลองเล็ก

- - - x	- - - -	- - - x	- - - -	- - - x	- - - -	- - - x	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระฆัง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - x	- - - -	- - - -	- - - -	- - - x
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ทั้งนี้ในความน่าสะพรึงกลัวของจังหวะเพลงก็แสดงถึงความน่าเกรงขาม ของแมวมชนิดนี้ด้วย โดยการใช้เปิงมางและตะโพนตีหน้าทับ ดังตัวอย่างทำนองเพลงต่อไปนี้

เปิง

- - - -	- ป๊ะ - -	- เท่ง - เท่ง	- - - ป๊ะ	- - - -	- ป๊ะ - -	- เท่ง - เท่ง	- - - ป๊ะ
---------	-----------	---------------	-----------	---------	-----------	---------------	-----------

ตะโพน

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

เปิงมาง

- - - -	- ป๊ะ - -	- เท่ง - เท่ง	- - - ป๊ะ	- - - -	- ป๊ะ - -	- - - -	- - - -
---------	-----------	---------------	-----------	---------	-----------	---------	---------

ตะโพน

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- เพลิง-เพลิง	- ตูบ - เพลิง
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------------	---------------

เครื่องดนตรีและเครื่องตกแต่งทำนองสำหรับทำนองปัจฉิมบท

ในส่วนของปัจฉิมบท เป็นการอธิบายเรื่องราวของแมว 5 ชนิดดังที่กล่าวมาข้างต้น สำหรับเครื่องดนตรีที่ไม่ใช่เครื่องดนตรีไทย แล้วนำมาทำการตกแต่งทำนองมีจำนวน 2 ชิ้นได้แก่ หมากกะโหล่งและโปงเหล็ก โดยแต่ละชิ้นทำหน้าที่ต่อไปนี้

1. หมากกะโหล่ง สำหรับหมากกะโหล่งเป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านในพื้นที่ภาคอีสาน โดยเป็นลักษณะโปงกลางที่ทำจากเหล็ก ผู้วิจัยนำมาใช้ตกแต่งทำนองเพลงทั้งหมด ได้แก่ ทำนองแมววิเชียรมาศท่อนที่ 1 และท่อนที่ 2 ลูกนำ เพลง แมวสีสวาด เพลง แมวขาวมณี เพลง แมวศุภลักษณ์ท่อนที่ 1 และ 2 เพลงแมวโกญจา สำหรับหมากกะโหล่งเป็นเครื่องดนตรีที่

บรรเลงแล้วทำให้วงดนตรีเกิดการอุ่มเสียง และคุณลักษณะของเสียงหมากกะโหล่งซึ่งทำจากโลหะนี้เอง จะมีเสียงดัง “กึ่ง กึ่ง” ดังกังวาล ซึ่งเป็นเสียงที่สอดรับกับบริบทที่เกี่ยวข้องกับแมว

2. โปงเหล็ก สำหรับโปงเหล็กเป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านของภาคอีสาน เช่นกัน ลักษณะเสียงของโปงเหล็กมีเสียงสูงกว่าหมากกะโหล่ง (คล้ายระนาดเอกกับระนาดทุ้ม) ผู้วิจัยนำมาตกแต่งทำนองแมววิเชียรมาศตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ลูกนำเพลง แมวสีสวาด เพลงแมวขามฉวี เพลงแมวศุภลักษณ์ที่ตอนที่ 1 และ 2 เพลงแมวโกญจา การนำมาตกแต่งทำนองเพลงใช้รูปแบบเดียวกันกับหมากกะโหล่ง นอกจากนี้วัสดุประสงคในการนำมาใช้ตกแต่งทำนองก็เป็นไปในลักษณะเช่นเดียวกัน

หน้าทับที่ใช้ในการประพันธ์เพลงตบวิหาร์เรียงสำราญ

สำหรับหน้าทับที่นำมาทำการกำกับจังหวะของทำนองเพลงที่ประพันธ์ใหม่ มีทั้งสิ้น 3 หน้าทับ คือ หน้าพระทอง หน้าทับกระบี่ลีลา หน้าทับสองไม้ลาว

1. หน้าทับพระทอง

- - ดิง ดิง	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- ดิง - ทัง	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- ดิง - ดิง	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ
-------------	--------------	--------------	--------------	-------------	--------------	-------------	--------------

- ดิง - ดิง	- ดิง - ดิง	- - - ทัง	- ดิง - ทัง	- ดิง - ทัง	- ดิง - ดิง	- ทัง - ดิง	- ดิง - ทัง
-------------	-------------	-----------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

(คุณครูจิระพล น้อยนิทย์ เอื้อเพื่อทำนองหน้าทับ บันทึกลายมือหน้าทับ ผู้วิจัย)

2. หน้าทับกระบี่ลีลา

- - - ปะ	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- ดิง - ทัง	- ดิง - ทัง	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- ดิง - ทัง	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ
----------	--------------	-------------	-------------	--------------	-------------	--------------	--------------

- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- - - ปะ	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ
--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	----------	--------------	--------------

- - - ปะ	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- ดิง - ทัง	- ดิง - ทัง	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- ดิง - ทัง	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ
----------	--------------	-------------	-------------	--------------	-------------	--------------	--------------

- ดิง - ทัง	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- ดิง - ทัง	- - - -	- - - ปะ	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ
-------------	--------------	--------------	-------------	---------	----------	--------------	--------------

(คุณครูจิระพล น้อยนิทย์ เอื้อเพื่อทำนองหน้าทับ บันทึกลายมือหน้าทับ ผู้วิจัย)

3. หน้าทับเป้าหลุด

- - ดิง ดิง	- โจ้ - จ๊ะ	- ดิง - ทัง	- ดิง - ทัง	- - ดิง ดิง	- โจ้ - จ๊ะ	- - ดิง ดิง	- โจ้ - จ๊ะ
-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

- ดิง - ทัง	- ดิง - ทัง	- - ดิง ดิง	- โจ้ - จ๊ะ	- - - -	- โจ้ - จ๊ะ	- โจ้ - จ๊ะ	- โจ้ - จ๊ะ
-------------	-------------	-------------	-------------	---------	-------------	-------------	-------------

- - - -	- โจ้ - จ๊ะ	- โจ้ - จ๊ะ	- โจ้ - จ๊ะ	- - - -	- โจ้ - จ๊ะ	- ดิง - ทัง	- ดิง - ทัง
---------	-------------	-------------	-------------	---------	-------------	-------------	-------------

- - - -	- โจ้ - จ๊ะ	- ดิง - ทัง	- ดิง - ทัง	- - ดิง ดิง	- ทัง ดิง ทัง	ดิง ทัง - ดิง	- โจ้ - จ๊ะ
---------	-------------	-------------	-------------	-------------	---------------	---------------	-------------

(คุณครูสุธีระพล น้อยนิത്യ เอื้อเพื่อทำนองหน้าทับ บันทึกลายมือหน้าทับ ผู้วิจัย)

4. หน้าทับลาว

- ดิง - โจ้	- ดิง - ดิง	- - - ทัง	- ดิง - ทัง
-------------	-------------	-----------	-------------

(คุณครูสุธีระพล น้อยนิത്യ เอื้อเพื่อทำนองหน้าทับ บันทึกลายมือหน้าทับ ผู้วิจัย)

5. หน้าทับสองไม้ สองชั้น

- - โจ้ จ๊ะ	ดิง ดิง - ดิง	- - โจ้ จ๊ะ	ดิง ดิง ทัง ดิง
-------------	---------------	-------------	-----------------

(คุณครูสุธีระพล น้อยนิത്യ เอื้อเพื่อทำนองหน้าทับ บันทึกลายมือหน้าทับ ผู้วิจัย)

6. หน้าทับสตาย ชั้นเดียว

- - โจ้ จ๊ะ	- โจ้ - จ๊ะ	- ดิง - ทัง	ดิง ทัง - ดิง	- - โจ้ จ๊ะ	- โจ้ - จ๊ะ	- ดิง - ทัง	ดิง ทัง - ดิง
-------------	-------------	-------------	---------------	-------------	-------------	-------------	---------------

(คุณครูสุธีระพล น้อยนิത്യ เอื้อเพื่อทำนองหน้าทับ บันทึกลายมือหน้าทับ ผู้วิจัย)

7. หน้าทับตะเซ็ง (กลองแขก)

- - - -	- - ดิง ดิง	- โจ้ - จ๊ะ	- โจ้ - จ๊ะ	- โจ้ - ทัง	- - ดิง -	- ทัง - ดิง	ทัง ดิง - ทัง
---------	-------------	-------------	-------------	-------------	-----------	-------------	---------------

(คุณครูสุธีระพล น้อยนิത്യ เอื้อเพื่อทำนองหน้าทับ บันทึกลายมือหน้าทับ ผู้วิจัย)

4.5 สรุปผลการประพันธ์ผลงานสร้างสรรค์

การประพันธ์เพลง “ต๋ับวิพาร์เริงสำราญ” จะแบ่งทำนองเพลงออกเป็น 3 ช่วงได้แก่ ส่วนแรก ปฐมบท กล่าวถึงประวัติความเป็นมา ความเชื่อ และบริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแมวทั่วไป ส่วนที่สอง มัชฌิมบท กล่าวถึงอุปนิสัย สัตยชาติญาณ พฤติกรรม และส่วนที่สาม ปัจฉิมบท กล่าวถึงลักษณะเด่นของแมวไทยทั้ง 5 ชนิด โดยรายละเอียดผู้วิจัยได้ทำการอธิบายไว้แล้วเบื้องต้น สำหรับทำนองเพลง กล่าวโดยสรุปคือ ผู้วิจัยทำการกำหนดทำนองเพลงโดยอาศัยหลักและขนบที่มีมาแต่เดิม โดยทำการสังเคราะห์หลักการไว้ในบทที่ 3 แล้วนำมาบางส่วน มาใช้เป็นแนวในการประพันธ์ทำนองเพลงครั้งนี้ และยังมีส่วนที่ทำการประพันธ์ขึ้นใหม่ นอกจากนี้ยังสอดแทรกเครื่องตกแต่งทำนองแบ่งออกเป็น 2 ประเภทได้แก่เครื่องดนตรีสากลและเครื่องตกแต่งทำนองที่ไม่ใช่เครื่องดนตรีสำหรับหน้าทับที่ใช้กำกับจังหวะประกอบด้วยหน้าทับพระทอง หน้าทับกระบี่ลีลา หน้าทับเบ้าหลุด หน้าทับลาว หน้าทับสองไม้ หน้าทับสตายง ชั้นเดียว หน้าทับตะเข็ง (กลองแขก) หน้าทับเปิงมางและตะโพนไทย

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การสร้างสรรคผลงานทางด้านดุริยางคศิลป์เพลงตับวิฬาร์เรียงสำราญ เป็นการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อสร้างองค์ความรู้ในการสร้างสรรคผลงานทางด้านดุริยางคศิลป์เพลงตับวิฬาร์เรียงสำราญ โดยสร้างสรรคขึ้นมาในรูปแบบร่วมสมัยแต่คงความเป็นแบบฉบับของเพลงไทยไว้ ถ่ายทอดทำนองเพลงและการบรรเลงที่แตกต่างจากโบราณกาล แต่คงแบบฉบับเดิมโดยใช้โครงสร้างของเพลงตับ และรูปแบบวงที่มีปรากฏมาในสมัยก่อน อีกทั้งวิธีการขับร้องได้ปรากฏมาแต่ก่อนแล้ว เรียกว่า การร้องสอดทำนองเพลง ทั้งนี้เมื่อผู้วิจัยได้สร้างองค์ความรู้ในการสร้างสรรคผลงานทางด้านดุริยางคศิลป์เพลงตับวิฬาร์เรียงสำราญแล้วจึงถ่ายทอดการสร้างสรรคผลงานทางด้านดุริยางคศิลป์เพลงตับวิฬาร์เรียงสำราญในรูปแบบของการจัดแสดงดนตรี โดยผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การประพันธ์เพลง “ตับวิฬาร์เรียงสำราญ” จะแบ่งทำนองเพลงออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. ส่วนที่หนึ่ง ปฐมบท ผู้วิจัยได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมา ความเชื่อ ตลอดจนบริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแมวทั่วไป โดยทำการรวบรวมข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในตำราและเอกสารต่าง ๆ ตลอดจนเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เช่น ต้นกำเนิดของแมว ลักษณะทางกายภาพ ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์และพิธีกรรมต่าง ๆ ที่มีแมวเข้ามาเกี่ยวข้องตั้งแต่ราชวงศ์ ชนชั้นสูงและชาวบ้าน

2. ส่วนที่สอง มัชฌิมบท ผู้วิจัยได้กล่าวถึง อุตลักษณ์ของแมวเช่น อุปนิสัย สัญชาตญาณพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แมวแสดงออกมาในสถานการณ์ต่าง ๆ

3. ส่วนที่สาม ปัจฉิมบท กล่าวถึง ลักษณะเด่นของแมวไทยทั้ง 5 ชนิด คือ

แมววิเชียรมาศ ตรงกับความหมายว่า “เพชรแห่งดวงจันทร์” หรือ “Moon Diamond” บางตำราก็เรียก “แมวแก้ว” ซึ่งตรงกับคำว่า “วิเชียร” หรือบางคนเรียกว่า “วิเชียรมาศ” ซึ่งหมายถึง “ทองแกมแก้ว” คนไทยปัจจุบันมักเข้าใจผิดเรียกว่า “แมวแก้วแต้ม” ซึ่งที่จริงเป็นชื่อของแมวไทยอีกชนิดหนึ่งในสมุดข่อยโบราณที่ได้สูญพันธุ์ไปแล้ว ชาวต่างชาติเรียกแมววิเชียรมาศว่า “แต้มสี่ครึ่ง” หรือ Seal Point เพราะมีสีน้ำตาลไหม้ตามอวัยวะ 9 แห่ง

ทำนองเพลงมีการใช้หน้าทับพระทองเข้ามาประกอบ เนื่องจากแม่วิเชียรมาเป็นแม่วิกษัตริย์ ทรงเลี้ยง หน้าทับพระทองจะแสดงถึงความยิ่งใหญ่สูงส่ง ส่วนของการดำเนินทำนองเพลง เนื่องจากแม่วิเชียรมาศมีความสำคัญดั่งที่กล่าวมาข้างต้น ท่าทางการเดิน การเคลื่อนไหวของแม่วิกษัตริย์จึงมีลักษณะที่เป็นระเบียบสง่างาม เป็นจังหวะ ดูสง่าสูงส่งยิ่งนัก

แม่วีสวาด หรือแม่วโคราช มีถิ่นกำเนิดที่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ในสมัยโบราณ จะเรียกแม่วีสว่า “แม่วมาเลศ” หรือ “แม่วดอกเลา” เพราะแม่วีสมีขนสีเหมือนดอกเลา ซึ่งเป็นดอกไม้ป่าชนิดหนึ่ง แม่วีสวาดเป็นพันธุ์ดั้งเดิมของไทย ซึ่งชาวโคราชให้ความสำคัญมากโดยเฉพาะในงานพิธีสำคัญ ๆ เช่น พิธีแห่นางแมว จะทำการเลือกแม่วีสวาดเพราะว่าสีของแม่วีสวาดเหมือนกับท้องฟ้ากำลังมีดครึ้ม ชาวโคราชจึงถือว่าแม่วีสวาดเป็นแมวให้โชคลาภ จะนำความสุขสวัสดิ์มงคลมาสู่ผู้เป็นเจ้าของ จึงทำให้นิยมนำไปมอบเป็นของขวัญแก่ผู้ที่เคารพนับถือ เพราะเชื่อกันว่าสีขนจะสีกัลล้ายกับ สีเมฆจะทำให้เกิดฝนสร้างความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ไร่นาและพืชผลผลิตของชาวโคราช ส่วนตาเป็นสีทองเขียวเปรียบเสมือนสีเขียวของข้าวในนา ซึ่งจะทำให้การออกรวงเป็นสีทอง ส่วนหัวของแม่วีสวาดจะมีลักษณะเป็นรูปหัวใจ แสดงถึงความรัก ความสุข และความงาม

ทำนองเพลงจะแสดงถึงเสียงแตรที่ตั้งในพระราชพิธี เนื่องจากแม่วีสวาดเข้าร่วมพระราชพิธีเฉลิมพระราชมณเฑียร พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม พุทธศักราช 2493 ทำนองจะปรากฏในทำนองสร้อยโดยจังหวะหน้าทับที่ใช้ในทำนองเพลงแม่วีสวาดนี้ในอัตราจังหวะสองชั้นจะใช้หน้าทับสองไม้และใช้หน้าทับสองไม้ชั้นเดียวในอัตราจังหวะชั้นเดียว เพื่อแสดงถึงความเป็นพื้นบ้านและความสนุกสนานของชาวบ้าน เนื่องจากแม่วีสวาดปรากฏอยู่ในพิธีขอฝนแห่หางแมวของชาวบ้านรวมทั้งส่วนหัวของแม่วีสวาด จะมีลักษณะเป็นรูปหัวใจ แสดงถึงความรัก ความสุข และความงาม ปรากฏชัดเจนในจังหวะหน้าทับ

แม่วามณีหรือขาวปลอด ในสมัยรัตนโกสินทร์ ได้มีหลักฐานยืนยันว่า แม่วามณีนั้น เป็นแมวไทย ตามหลักฐานที่พบจากภาพตามโบสถ์ของวัดต่าง ๆ เช่น วัดทองนพคุณ เป็นต้น แม่วามณี เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “แม่วขาวปลอด” มีลักษณะขาวทั้งตัวตั้งแต่หัวถึงเท้า ลักษณะพิเศษเด่นชัดคือ สีของดวงตามีอยู่ 3 แบบ บางตัวสีฟ้าทั้ง 2 ข้าง บางตัวจะมีสีเหลืองทั้ง 2 ข้าง บางตัวจะมีสีเหลืองข้างหนึ่งและสีฟ้า ข้างหนึ่ง เรียกว่า ขาวมณีตา 2 สี หรือที่ชาวต่างชาติเรียกว่า Odd Eyes ซึ่งเป็นลักษณะเด่นและเป็นที่ยอมรับต้องการ เพราะหาได้ยากกว่าแมวตาสีเดียว ถึงแม้ว่าแม่วีสพันธุ์นี้ จะไม่ได้รวมอยู่ในตำราแมวไทยโบราณ แต่ในวงการผู้เลี้ยงแมวในประเทศไทยส่วนใหญ่ได้ยอมรับว่า แม่วามณีเป็นแมวไทยพันธุ์แท้ก็พันธุ์เช่นกัน ซึ่งลักษณะเด่นของแม่วามณีจะมีวงตาสี 2 สี คือ สีฟ้า หรือสีอำพัน หรือข้างหนึ่งสีฟ้า อีกข้างสีเหลืองอำพัน ลักษณะของหัวจะคล้ายรูปหัวใจ หน้าผากใหญ่แบน จมูกสั้น หูใหญ่ตั้งสูงเด่น ลำตัวมีขนาดปานกลาง ขาวยาวเรียวยาวได้สัดส่วนกับลำตัว หางยาวปลายแหลมชี้ตรง เป็นสีขาวตลอดทั้งตัว ขนมีลักษณะสั้น แน่น อ่อนนุ่ม

ทำนองเพลงจะแสดงถึงเสียงระฆังที่ปรากฏในบริเวณวัด เนื่องจากแมวขาวมณีมีหลักฐานภาพตามโบสถ์ของวัด เสียงระฆังจะปรากฏในลูกนำของเพลง และทำนองเพลงจะดำเนินทำนองส่วนใหญ่ด้วยเครื่องดนตรีโลหะ แสดงเสียงระฆังน้อยใหญ่ที่เรียงรายกันอยู่ในบริเวณของวัด ซึ่งมีเสียง ที่แตกต่างกันออกไป ปรากฏอย่างชัดเจนในประโยคสุดท้าย ทำนองเพลงจะมีลักษณะซ้ำ แสดงถึงอารมณ์เยือกเย็น สงบเงียบ ไม่วุ่นวายเนื่องจากวัด เป็นสถานที่ฝึกสมาธิ เงียบสงบ เสียงที่ดังก้องก็จะมีเสียงระฆังที่แววนเรียงรายกันเป็นส่วนใหญ่

แมวสุกัลลักษณ์ หรือแมวทองแดง ชาวต่างประเทศเรียกแมวพันธุ์นี้ว่า “แมวพม่า” เนื่องจากในปีพ.ศ. 2473 ดร.โจเซฟ ซี ทอมป์สัน ชาวอเมริกา ได้นำลูกแมวสีน้ำตาลอ่อนตัวหนึ่งจากประเทศพม่ากลับไปซานฟรานซิสโก และได้นำไปจดทะเบียนที่ประเทศอังกฤษ และได้ตั้งชื่อว่าแมวพม่า จนกลายเป็นแมวที่มีผู้นิยมเลี้ยง โดยสันนิษฐานว่าแมวสุกัลลักษณ์หรือแมวทองแดงที่แท้จริงแล้วเป็นแมวไทย เนื่องจากมีโครงสร้างและลักษณะนิสัยเหมือนแมวไทยมาก และแต่เดิมพม่าไม่ได้มีการเลี้ยงแมวทองแดงและไม่มีตำราเกี่ยวกับแมวทองแดง ส่วนของประเทศไทยได้มีการทำบันทึกไว้ในสมุดข่อยโบราณกล่าวว่า เมื่อกรุงศรีอยุธยาแตกครั้งที่ 2 ชาวไทยได้ถูกกวาดต้อนไปในประเทศพม่า และได้้นำแมวทองแดงไปเลี้ยงด้วย ทำให้แมวทองแดงได้แพร่หลายและนิยมเลี้ยงในประเทศพม่าทำให้ได้มีการพบแมวทองแดงที่พม่าจึงเข้าใจว่าเป็นแมวพม่า ลักษณะเด่นของแมวสุกัลลักษณ์ ดวงตามีสีออกเหลืองอมฟ้า หรือสีเหลืองอำพัน หัวกลม รูปร่างขนาดปานกลาง ขายาวเรียว ฝ่าเท้าอวบนุ่ม หางตรง ลำตัวมีสีน้ำตาลเข้มคล้ายทองแดง ส่วนหูและใบหน้ามีสีเข้มกว่าส่วนอื่น ๆ หนวดมีสีเหมือนลาวทองแดง

ทำนองเพลงจะแสดงถึงสำเนียงภาษาพม่า เนื่องจากแมวสุกัลลักษณ์เป็นแมวไทยที่พบเห็นในประเทศพม่า เครื่องดนตรีที่ทำให้เกิดสำเนียงพม่าที่สำคัญ คือ เปิง ซึ่งปรากฏตลอดท่วงทำนองของเพลง แต่ที่เด่นชัด คือ ลูกนำของเพลงทั้งนี้มีการนำกลอนเพลงที่เป็นกลอนไม่ตกจังหวะหรือตกจังหวะยกมาประกอบโดยใช้การบรรเลงในลักษณะลูกขัด เพื่อให้เกิดสำเนียงภาษาพม่าเด่นชัดมากยิ่งขึ้น

แมวโกญจา หรืออีกชื่อหนึ่งว่า แมวดำปลอด บางคนเรียกว่า ดำมงคล มีลักษณะสีดำทั้งตัว มีดวงตาสีเหลืองอำพัน เหมือนสีดอกบวบแรกแย้มหรือสีเหลืองนั่นเอง ปัจจุบันนี้คนส่วนใหญ่เข้าใจผิด เรียกแมวโกญจาว่า “แมวนิลรัตน์” เพราะว่ามีสีดำคล้ายกับแมวนิลรัตน์ ลักษณะของแมวโกญจาจะต้องมีสีดำหมดทั้งตัว ซึ่งถือว่าเป็นแมวที่หาได้ง่ายมากที่สุดกว่าทุกสายพันธุ์ ราคาไม่แพงแต่ไม่เป็นที่นิยม แมวพันธุ์นี้คนส่วนใหญ่เรียกแมวดำนี้ว่า แมวผี ตามตำราโบราณชื่อกันว่า “แมวน้ำถ้าเลี้ยงดีจะมีคุณหนักหนา จงเร่งหามาอย่าแคลงสงสัย” ลักษณะท่าทางสง่าเหมือนสิงโตเป็นที่น่าเกรงขาม แมวโกญจาตามความหมายแล้วแปลว่า นกกระเรียน และอีกความหมายหนึ่งแปลว่า

เสียงดังกึกก้อง ลักษณะของแมวโกญจาจะมีนัยน์ตาเป็นสีดอกบวบ (สีเหลืองอมเขียว) มีรูปหัวที่กลมไม่ใหญ่มาก หูใหญ่ ตั้งสูงเด่นบนส่วนหัว มีหางยาวเรียว ปลายแหลมชี้ตรง โคนหางใหญ่และค่อย ๆ เล็กเรียวไปจนสุด ปลายหาง ขาวยาวเรียวได้สัดส่วนกับลำตัว แมวโกญจามีขนสั้น และมีสีดำตลอดทั้งตัวทำนองเพลงที่ประพันธ์จะแสดงถึงความน่าสะพรึงกลัว เนื่องจากความเชื่อที่กล่าวว่าแมวโกญจาเป็นแมวผี โดยแสดงอารมณ์ผ่านเครื่องดนตรีต่าง ๆ ในช่วงแรกของเพลง เครื่องดนตรีที่ใช้แสดงอารมณ์ ความน่าสะพรึงกลัว คือ ขัน ทิม กังสะดาด เบล ทั้งนี้ในความน่าสะพรึงกลัวของจังหวะเพลงก็แสดงถึงความน่าเกรงขามของแมวชนิดนี้ด้วย โดยการใช้ตะโพนและเปิงมางตีหน้าทับ นอกจากนี้ยังแสดงถึงความน่ารัก น่าเกรงขามของแมวชนิดนี้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแมวชนิดนี้ ไม่ใช่แมวผีอย่างที่คนทั่วไปคิด โดยใช้ทำนองเพลงที่ถ่ายทอดอารมณ์ผ่านเครื่องดนตรีดำเนินทำนองชนิดต่าง ๆ

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

ในการประพันธ์เพลงลักษณะนี้ สามารถนำทำนองเพลงที่ประพันธ์ใหม่ไปใช้ประกอบกับการแสดง

5.2.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยสืบเนื่อง

5.2.2.1 ผู้สนใจสามารถประพันธ์เพลงแมวไทยให้ครบถ้วนทั้งแมวไทยลักษณะดีและแมวไทยลักษณะร้ายตามที่ปรากฏในโบราณ ซึ่งทั้งหมดนับได้ว่าเป็นแมวไทยทั้งสิ้น

5.2.2.2 การประพันธ์เพลงของสัตว์อาจทำได้กับสัตว์ชนิดอื่นที่ปรากฏในวรรณคดีไทย ซึ่งมีสัตว์อีกหลายชนิดที่ยังไม่มีการประพันธ์เพลงเกิดขึ้น

รายการอ้างอิง

- กรมศิลปากร. 2544. **ครรถครรถองร้อยกรองไทย**. กรุงเทพฯ.
- งานพระราชทานเพลิงศพ นายโชติ ดุริยประณีต, 6 มีนาคม 2517.
- เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี. 2530. **สังคตินิยมว่าด้วยดนตรีไทย**. กรุงเทพฯ : โอ. เอส. พรีนติ้งเฮ้าส์.
- ณรงค์ชัย ปิฎกัรชต์. 2542. **สารานุกรมเพลงไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.
- ตำราดุริยางค์และแนว กวนข้าวทิพย์ – พิธีพิธีกรรมศาสตร์ ของวัดอนงคาราม**. 2500. งานพระราชทาน
เพลิงศพ สมเด็จพระพุฒาจารย์ พุทธสรมหาเถระ ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส.
- ธีรารัตน์ พงษ์วิวัฒน์วิราภา. 2557. **การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์อนุรักษ
ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของ Wallas สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลท่าอิฐ อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์**. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- นฤมล มานีพพาน. 2537. **คู่มือสำหรับการเลี้ยงแมวไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ส่งเสริมอาชีพ
ธุรกิจ เพชรกะรัต.
- บัณฑิตย์ สุริยพันธ์. 2536. **การเลี้ยงแมว**. กรุงเทพฯ : บริษัท โปรอินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด.
- บำเพ็ญ จิวทอง. 2550. **การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ในวิชาศิลปะพื้นฐาน ที่ใช้วิธีสอนตาม
แนวคิดการสร้างสรรคความรู้กับวิธีการสอนแบบปกติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยทักษิณ**.
- บุญธรรม ตราโมท. 2545. **คำบรรยาย วิชาดุริยางคศาสตร์ไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- ปิยพันธ์ แสนทวีสุข. 2546. **เอกสารประกอบคำสอนวิชา การประพันธ์เพลง ภาควิชา
ดุริยางคศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กางหินรุ:
โรงพิมพ์ประสานการพิมพ์.
- พิชิต ชัยเสรี. 2556. **การประพันธ์เพลงไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มณี พยอมยงค์. 2529. **ความเชื่อของคนไทย. ในวัฒนธรรมพื้นบ้าน : คติความเชื่อ**, หน้า 67-75.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนตรี ตราโมท และวิเชียร กุลตันท. 2523. **ฟังและเข้าใจเพลงไทย**. งานพระราชทานเพลิงศพ
ขุนทรงสุภาพ (นายแพทย์ทรง บุญยะรัตเวช) ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม.

- มนตรี ตราโมท. ดนตรีไทย. 2524. ในลักษณะไทย เล่ม 3 ศิลปะการแสดง, หน้า 4-30. กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- มานพ วิสุทธิแพทย์. 2535. เอกสารประกอบคำสอน หลักการประพันธ์เพลงไทยเบื้องต้น. ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2550. สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย ภาคประวัติและบทร้องเพลงตับ ประวัติเพลงหน้าพาทย์ และเพลงโหมโรง. กรุงเทพฯ : หจก.อรุณการพิมพ์.
- เรณู โกศินานนท์. 2545. นาฏดุริยางคสังคีตกับสังคมไทย. กรุงเทพฯ : บริษัท โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- ลักษณ์ สรวิวัฒน์. 2549. การคิด. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์.
- วิจิต สิงห์ทอง. 2540. สารคดี ชุด สัตว์เลี้ยงไทย “แมวไทย”. กรุงเทพฯ : บริษัทเลิฟแอนด์ลิฟเพรส จำกัด.
- ส.พลายน้อย. 2541. สัตวนิยาย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อักษรพิทยา.
- สงบศึก ธรรมวิหาร. 2540. ดุริยางค์ไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สงัด ภูเขาทอง. 2532. การดนตรีไทยและทางเข้าสู่ดนตรีไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.
- สมปราชญ์ อัมมะพันธ์. 2536. ประเพณีและพิธีกรรมในวรรณคดีไทย. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- สมพงษ์ เกรียงไกรเพชร. 2515. ประเพณีไทยโบราณ. กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา.
- สมัคร สุนทรเวช. 2547. คนรักแมว. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เนชั่นบุ๊คส์.
- สมิต สวามิภักดิ์. 2543. คู่มือการเลี้ยงแมวไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บีบีบุ๊คส์ พับลิเคชั่น.
- สายพิน กองกระโทก. 2547. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องแม่เหล็กและแรงไฟฟ้าทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จากการสอนแบบโครงการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สำลี รักสุทธี. 2555. สืบสานตำนานงานบุญประเพณีอีสาน. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด รุ่งเรืองสารสนเทศพิมพ์.
- สีน้ำ. 2548. รู้เรื่อง...แมวเมืองไทย. กรุงเทพฯ : บริษัท โหลทอง มาสเตอร์พรีนซ์ จำกัด

สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์. 2536. **แมวไทย**. กรุงเทพฯ : องค์การค้าของคุรุสภา.

สุภาพร มากแจ้ง. 2539. **กวีนิพนธ์ไทย**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

สุภาสิริร์ ปิยะพิพัฒน์. 2553. **การสร้างสรรค์ผลงานทางดุริยางคศิลป์ ชุด 12 นักร้อง**. วิทยานิพนธ์
ปริญญาดุขฎีบัณฑิต, สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

สุรพล สุวรรณ. 2549. **ดนตรีไทยในวัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพฯ : บริษัท แอคทีฟพริ๊ท จำกัด.

เหมพันธ์ เหมวรรณันท์. 2545. **แมว THE CATS**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เทพพิทักษ์การพิมพ์.

อังคณา ใจเทิม. 2554. **การสร้างสรรค์บทเพลงชุด เส้นสายลายไหมไทย**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาดุขฎี
บัณฑิต, สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อารยะ. 2543. **แมวสยาม**. กรุงเทพฯ : วันชนะ.

อารี พันธุ์มณี. 2540. **จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ไยไหม.

อารี รังสินันท์. 2527. **ความคิดสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ : ธารการพิมพ์.

อุทิศ นาคสวัสดิ์. 2511. **ทฤษฎีและการปฏิบัติดนตรีไทย**. งานฉาปนกิจศพนายพุ่ม บำปุยะวาทย์ ณ
วัดธาตุทอง อำเภอพระโขนง จังหวัดพระนคร.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

หมากกะโหล่ง

- ช้ - ร์	ดื ท ดื ร์	- - - -	- - - -	- ช้ - ร์	ดื ท ดื ร์	- - - -	- - - -
-----------	------------	---------	---------	-----------	------------	---------	---------

โปงกลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- ช - ท	ล ท ล -	- - - -	- - - -	- ช - ท	ล ท ล -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย

- มี่ ช้ ร์	ท ร์ ล -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
-------------	----------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ซอด้วง/ซออู้

- - - -	- - - -	- ช - ท	ล ท ล -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- มี่ - ร์	ท ล - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	------------	---------	---------	---------

ระนาดเอก

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ร - ม	- ฟ - ช
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

บรรยาย/ทำนองเสนาะ

ปางบรรพกาลพจนาน
 นามสัตว์อุบัติจตุรบาท
 เผ่าพงศ์สกุลผสมสุ
 รูปลักษณะบุรุษบรรพ์
 ไทยเทศ ฦ อียิปตเสถียร
 สัศจรรย์ภูปศุนิกร

ดิรัจฉานวิฬารชาติ
 อนุสนธิกันกัน
 อธิภูมิอาร์ญ
 ตรีพันธุกรรมก่อน
 อภิสิขเนียน ฦ นาค
 ระตะตาดาชไป

ลูกนำ 2

ป็อก

- - - X	- - - X	- - - X	- - - X	- - - X	- - - X	- - - X	- - - X
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

พร้อม

- รี่ - -	- รี่ - -	- ซ - -	- ซ - -	- รี่ - -	- รี่ - -	- ซ - -	- ซ - -
- - - รี่	ท รี่ ท ซ	ร ซ ท รี่	ท รี่ ท ล	- - - ร	ม ฟ ม ล	ซ ฟ ม ร	ม ฟ ม ซ
- รี่ - -	- รี่ - -	- ซ - -	- ซ - -	- รี่ - -	- รี่ - -	- ซ - -	- ซ - -
- - - รี่	ท รี่ ท ซ	ร ซ ท รี่	ท รี่ ท ล	- - - ร	ม ฟ ม ล	ซ ฟ ม ร	ม ฟ ม ซ

กลองแขก (นำ) หน้าทับตะเข็ง

- - ต ต	- จู - จี่	- จู - จี่	- จู - ท	- ต - -	- ท - ต	- - - ท	- ต - ท
- - ต ต	- จู - จี่	- จู - จี่	- จู - ท	- ต - -	- ท - ต	- - - ท	- ต - ท

พร้อม

- - - -	ท ท ตี่ รี่	- รี่ ท รี่	- - มี่ ท	- ซี่ - รี่	- - ตี่ ท	- ท ตี่ รี่	- - มี่ รี่
- - - -	ท ท ตี่ รี่	- รี่ ท รี่	- - ท ล	- ซ - ท	- - รี่ ล	- ซ - ฟ	- - ล ซ
- - - -	ท ท ตี่ รี่	- รี่ ท รี่	- - มี่ ท	- ซี่ - รี่	- - ตี่ ท	- ท ตี่ รี่	- - มี่ รี่
- - - -	ท ท ตี่ รี่	- รี่ ท รี่	- - ท ล	- ซ - ท	- - รี่ ล	- ซ - ฟ	- - ล ซ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ราวคริสต์ศักราชประมาณ
ตั้งองค์ระประสิทธิ์ได้
ส่วนไทยสมัยบูรณโพ้น
ซ้องกัณฑ์ทนะเกี้ยว
องค์รัชกาลบรมเพส
ไกรเกริกปณธิเพียง

1887 วาร ณ กาลไกล
สมคมนิยมเมี้ยว
จิรโพนทะนาเจี้ยว
คุณโทษคติเผด็จ
อภิเดชพระนามเกรียง
ธ ปทานวิหารจุล

ลูกนำ 3

โปงกลางเหล็ก

- - - ร	ล - - ร	ล - - -	- - - -	- - - ร	ล - - ร	ล - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- รืล -	- รืล -	- - - -	- - - -	- รืล -	- รืล -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย

- - - -	- - - -	- ฟิม่ฟิ	ม่รืทริ	รื - - -	- - - -	- ฟิม่ฟิ	ม่รืทริ
---------	---------	----------	---------	----------	---------	----------	---------

แล้วดำเนินเป็นพื้นหลัง

จะเข้

- - - ร	- ร - ล	- ล - ฟ	มฟลร	- ร - ล	ชลชฟ	- ฟ - ล	ฟมดร
---------	---------	---------	------	---------	------	---------	------

โปงกลางเหล็ก

- - - ร	ล - - ร	ล - - -	- - - -	- - - ร	ล - - ร	ล - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- รืล -	- รืล -	- - - -	- - - -	- รืล -	- รืล -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย

- - - -	- - - -	- ฟิม่ฟิ	ม่รืทริ	รื - - -	- - - -	- ฟิม่ฟิ	ม่รืทริ
---------	---------	----------	---------	----------	---------	----------	---------

ระนาดเอก

- - - ล	ลช ล ต ี่ ร ี่	ม่ - ม ี่ ร ี่	ต ี่ ล ช ฟ	ช - - ม	ม ร ม ฟ ล	ช - ล ช	ฟ ม ร ต
---------	----------------	----------------	------------	---------	-----------	---------	---------

โปงลางเหล็ก

- - - ร	ล - - ร	ล - - -	- - - -	- - - ร	ล - - ร	ล - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- ร ี่ ล -	- ร ี่ ล -	- - - -	- - - -	- ร ี่ ล -	- ร ี่ ล -	- - - -
---------	------------	------------	---------	---------	------------	------------	---------

ขลุ่ย

- - - -	- - - -	- ฟ ี่ ม ี่ ฟ	ม ี่ ร ี่ ท ี่ ร ี่	ร ี่ - - -	- - - -	- ฟ ี่ ม ี่ ฟ	ม ี่ ร ี่ ท ี่ ร ี่
---------	---------	---------------	---------------------	------------	---------	---------------	---------------------

แล้วดำเนินเป็นพื้นหลัง

จะเข้

- - - ร	- ร - ล	- ล - ฟ	ม ฟ ล ร	- ร - ล	ช ล ช ฟ	- ฟ - ล	ฟ ม ต ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

โปงลางเหล็ก

- - - ร	ล - - ร	ล - - -	- - - -	- - - ร	ล - - ร	ล - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- ร ี่ ล -	- ร ี่ ล -	- - - -	- - - -	- ร ี่ ล -	- ร ี่ ล -	- - - -
---------	------------	------------	---------	---------	------------	------------	---------

ขลุ่ย

- - - -	- - - -	- ฟ ี่ ม ี่ ฟ	ม ี่ ร ี่ ท ี่ ร ี่	ร ี่ - - -	- - - -	- ฟ ี่ ม ี่ ฟ	ม ี่ ร ี่ ท ี่ ร ี่
---------	---------	---------------	---------------------	------------	---------	---------------	---------------------

แล้วดำเนินเป็นพื้นหลัง

ระนาด

- - - ล	ลช ล ตั้ รี่	ม่ - มี่ รี่	ตั้ ล ช พ	ช - - ม	มร ม พ ล	ช - ล ช	พ ม ร ต
---------	--------------	--------------	-----------	---------	----------	---------	---------

โปงลางเหล็ก

- - - ร	ล - - ร	ล - - -	- - - -	- - - ร	ล - - ร	ล - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- รี่ ล -	- รี่ ล -	- - - -	- - - -	- รี่ ล -	- รี่ ล -	- - - -
---------	-----------	-----------	---------	---------	-----------	-----------	---------

ขลุ่ย

- - - -	- - - -	- พี่ มี่ พี่	ม่ รี่ ท รี่	รี่ - - -	- - - -	- พี่ มี่ พี่	ม่ รี่ ท รี่
---------	---------	---------------	--------------	-----------	---------	---------------	--------------

แล้วดำเนินเป็นพื้นหลังกับทำนองเสนาะ

วิเชียรมาศสกุลแท้ มนแต่โอเวนกุลด์
 สัตย์ลักษณะจรูญ อนุรักษ์ประจักษ์ทั่ว
 ปกเทศ ธ เกล้าสตสยาม นยนามมัวชั่ว
 ภาษานิรุกตีชั่ว ขณะศัพทส์แลงคำ

ลูกนำ 4

กลองแขก เข้าท้ายทำนองพื้นหลังลูกนำ 3 (ท้ายหน้าทับกระปี่ลีลา)

- - - ปี่	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- ตึง - ทัง	- ตึง - ทัง	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- ตึง - ทัง	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- โจ๊ะ - จ๊ะ
- โจ๊ะ - จ๊ะ	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- - - ปี่	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- โจ๊ะ - จ๊ะ
- - - ปี่	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- ตึง - ทัง	- ตึง - ทัง	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- ตึง - ทัง	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- โจ๊ะ - จ๊ะ
- ตึง - ทัง	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- ตึง - ทัง	- - - -	- - - ปี่	- โจ๊ะ - จ๊ะ	- โจ๊ะ - จ๊ะ

เที้ยว 1

ปี่พาทย์/เครื่องสาย

- - - -	- - - ร	- - - -	- - - ล	- - - ช	- - - รี่	- ตั้ - ล	- ช - ล
- - - -	- - - ด	- - - -	- - - ม	- - - ร	- - - ด	- ร - ล	- ด - ร
- - - -	- - - ร	- - - -	- - - ล	- - - ช	- - - รี่	- ตั้ - ล	- ช - ล
- - - -	- - - ด	- - - -	- - - ม	- - - ร	- - - ด	- ร - ล	- ด - ร

จังหวะนำ 3/4 (เร็วเท่าตัว)

ตะโพน

--- ตู้บ	--- พริง	--- เห่ง	--- ตู้บ	--- พริง	--- เห่ง
----------	----------	----------	----------	----------	----------

คาลิเน็ต/หมากกะโหล่ง/โปงลางเหล็ก

-----	-----	--- ร	-----	-----	--- ล
-----	--- ซ	--- รี่	-----	- ดี่ - ล	- ซ - ล
-----	-----	--- ด	-----	-----	--- ม
-----	--- ร	--- ด	-----	- ร - ล	- ด - ร
-----	-----	--- ร	-----	-----	--- ล
-----	--- ซ	--- รี่	-----	- ดี่ - ล	- ซ - ล
-----	-----	--- ด	-----	-----	--- ม
-----	--- ร	--- ด	-----	- ร - ล	- ด - ร

แลท่านสมัครสุนทรเวช

วิชญ์เหตุวิเคราะห์กล้า

มาออกริรต์คำ

ถิรแจงแสดงนัย

เข้าหน้าทับกระปี่ลลา

เที้ยว 2

ปีพาย์/เครื่องสาย

-----	--- ม	-----	- ซ - ร	--- ด	--- พ	- ล - รี่	- ดี่ - ล
-----	--- ท	--- มี่	- รี่ - ล	--- ท	- ล - พ	- พ - -	- ม - ร
-----	--- ม	-----	- ซ - ร	--- ด	--- พ	- ล - รี่	- ดี่ - ล
-----	--- ท	--- มี่	- รี่ - ล	--- ท	- ล - พ	- พ - -	- ม - ร

จังหวะนำ 3/4 (เร็วเท่าตัว)

ตะโพน

--- ตู้บ	--- พริง	--- เห่ง	--- ตู้บ	--- พริง	--- เห่ง
----------	----------	----------	----------	----------	----------

คาลิเน็ต/หมากะโหล่ง/โปงกลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- - - ม	- - - -	- - - ช	- - - ร
- - - -	- - - ด	- - - ล	- - - ล	- - - ช	- - - ล
- - - -	- - - -	- - - ท	- - - -	- - - ร	- - - ล
- - - -	- - - ช	- - - ฟ	- - - ฟ	- - - ม	- - - ร
- - - -	- - - -	- - - ม	- - - -	- - - ช	- - - ร
- - - -	- - - ด	- - - ล	- - - ล	- - - ช	- - - ล
- - - -	- - - -	- - - ท	- - - -	- - - ร	- - - ล
- - - -	- - - ช	- - - ฟ	- - - ฟ	- - - ม	- - - ร

ปรากฏการพิรุณแล้ง
ขมาแห่งทูนสาย

ดินแห้งระแหงหลาย
ฝนห่าก็บ่าลง

เข้าตัวหน้าทับกระบี่ลีลา กับเพลง

เที่ยว 3

ปีพาทย์/เครื่องสาย

- - - -	- - - ร	- - - -	- ด - ล	- ฟ - ช	- - - ล	- ด - ร	- ฟ - ช
- - - -	- ม - ร	- - - -	- ด - ร	- ฟ - ช	- ล - -	- ล - ร	- ฟ - ด
- - - -	- - - ร	- - - -	- ด - ล	- ฟ - ช	- - - ล	- ด - ร	- ฟ - ช
- - - -	- ม - ร	- - - -	- ด - ร	- ฟ - ช	- ล - -	- ล - ร	- ฟ - ด

เที่ยว 4

คาลิเน็ต/กะโหล่ง/โปงเหล็ก

- - - -	- - - -	- - - ร	- - - -	- ล - ร	- ด - ล
- - - -	- ร - ล	- ช - ฟ	- - - ช	- - - ฟ	- ม - ร
- - - -	- - - ร	- ล - ร	- - - -	- ด - ฟ	- ช - ล
- - - ฟ	- - - ช	- - - ล	- - - -	- ด - ช	- ล - ด
- - - -	- - - -	- - - ร	- - - -	- ล - ร	- ด - ล
- - - -	- ร - ล	- ช - ฟ	- - - ช	- - - ฟ	- ม - ร
- - - -	- - - ร	- ล - ร	- - - -	- ด - ฟ	- ช - ล
- - - ฟ	- - - ช	- - - ล	- - - -	- ด - ช	- ล - ด

ทั้งหมดสี่เป็นปฐมวัจน์
สังหิตระบุง

หิตอรรถแถลงสงค์
ระบิบรรพอนันต์คววม

ปีพาทย์/เครื่องสาย

- - - -	- - - -	- ล - รั	- พ - ด้	- ล - รั	- ด้ - -	- ด้ - -	- ช - ล
- - - -	- - - ล	- - - ด้	- - - ร	- - - ม	- ร - -	- ร - -	- ม - พ
- - - -	- - - -	- ล - รั	- พ - ด้	- ล - รั	- ด้ - -	- ด้ - -	- ช - ล
- - - -	- - - ล	- - - ด้	- - - ร	- - - ม	- ร - -	- ร - -	- ม - พ

จังหวะนำ 3/4 (เร็วเท่าตัว)

ตะโพน

- - - ตูบ	- - - พริ่ง	- - - เถ่ง	- - - ตูบ	- - - พริ่ง	- - - เถ่ง
-----------	-------------	------------	-----------	-------------	------------

คลาสิเน็ต/หมากกะโหล่ง/โปงลางเหล็ก

- - - -	- - - ล	- - - ด้	- - - -	- ล - รั	- พ - ด้
- - - ล	- - - รั	- - - ด้	- - - -	- - - พ	- ช - ล
- - - -	- - - ท	- รั - ล	- - - ล	- - - ช	- พ - ร
- - - ล	- - - ช	- พ - ร	- - - -	- - - ร	- ม - พ
- - - -	- - - ล	- - - ด้	- - - -	- ล - รั	- พ - ด้
- - - ล	- - - รั	- - - ด้	- - - -	- - - พ	- ช - ล
- - - -	- - - ท	- รั - ล	- - - ล	- - - ช	- พ - ร
- - - ล	- - - ช	- พ - ร	- - - -	- - - ร	- ม - พ

มัชฌิมบท

อุปนิสัย 1

น้ำ ปี่จิ้น กระพวน เสียงแมว

เครื่องหนัง นำ

กลองแขก

----	--- ทั่ง	-- ตึง ตึง	- ตึง --	-----	--- ทั่ง	-- ตึง ตึง	- ตึง --
------	----------	------------	----------	-------	----------	------------	----------

กั๋งสตาล

----	-----	-----	--- X	-----	-----	-----	--- X
------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

แล้วดำเนินเป็นพื้นหลัง

หมากกะโหล่ง

----	--- ด	-- ร ร	- ร --	-----	--- ด	-- ร ร	- ร --
------	-------	--------	--------	-------	-------	--------	--------

จะเข้

----	-----	-----	-----	- ฟ ม ฟ	ม ฟ ม -	-----	-----
------	-------	-------	-------	---------	---------	-------	-------

หมากกะโหล่ง

----	--- ด	-- ร ร	- ร --	-----	--- ด	-- ร ร	- ร --
------	-------	--------	--------	-------	-------	--------	--------

จะเข้

- ฟ ม ฟ	ม ฟ ม -	-----	-----	- ฟ ม ฟ	ม ฟ ม -	-----	-----
---------	---------	-------	-------	---------	---------	-------	-------

แล้วดำเนินเป็นพื้นหลัง ตลอด

ขลุ่ย

- - - -	- - - -	- - - -	- - - ล	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

โปงลางก

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ซ ล ฟ	ซ ม ฟ ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - ด	- - ร ร	- ร - -	- - - -	- - - ด	- - ร ร	- ร - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

จะเข้

- ฟ ม ฟ	ม ฟ ม -	- - - -	- - - -	- ฟ ม ฟ	ม ฟ ม -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ร้อง

- - - -	- - - -	- - - -	- ปีน ป้าย -	- - - -	- - - -	- - - คล้าย	- - - เสือ
---------	---------	---------	--------------	---------	---------	-------------	------------

ขลุ่ย

- - - -	- - - -	- - - -	- - - ล	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

โปงลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ซ ล ฟ	ซ ม ฟ ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - ด	- - ร ร	- ร - -	- - - -	- - - ด	- - ร ร	- ร - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

จะเข้

- ฟ ม ฟ	ม ฟ ม -	- - - -	- - - -	- ฟ ม ฟ	ม ฟ ม -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ร้อง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - พัด	- - - ตีกรรม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	--------------

ขลุ่ย

- - - -	- - - -	- - - -	- - - ล	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

กะโหล่ง

- - - -	- - - ด	- - ร ร	- ร - -	- - - -	- - - ด	- - ร ร	- ร - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

จะเข้

- ฟ ม ฟ	ม ฟ ม -	- - - -	- - - -	- ฟ ม ฟ	ม ฟ ม -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ร้อง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - รูป	- - - ลักษณะ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	--------------

ขลุ่ย

- - - -	- - - -	- - - -	- - - - ล	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	-----------	---------	---------	---------	---------

โปงลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ซ ล ฟ	ซ ม ฟ ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - - ด	- - ร ร	- ร - -	- - - -	- - - - ด	- - ร ร	- ร - -
---------	-----------	---------	---------	---------	-----------	---------	---------

จะเข้

- ฟ ม ฟ	ม ฟ ม -	- - - -	- - - -	- ฟ ม ฟ	ม ฟ ม -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

รื่อง

- - - -	- - - -	- - - พักตร์	- - - ฦมา	- - - เหมือน	- - - ไม่ ผิด	- - - ละคร่าย	- - - กัน
---------	---------	--------------	-----------	--------------	---------------	---------------	-----------

ขลุ่ย

- - - -	- - - -	- - - -	- - - - ล	- - - -	- - - -	- - - -	- - - - รี่
---------	---------	---------	-----------	---------	---------	---------	-------------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - - ด	- - ร ร	- ร - -	- - - -	- - - - ด	- - ร ร	- ร - -
---------	-----------	---------	---------	---------	-----------	---------	---------

จะเข้

- ฟ ม ฟ	ม ฟ ม -	- - - -	- - - -	- ฟ ม ฟ	ม ฟ ม -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

รื่อง

- - - -	- - - - เขต-แดน	- - - - แคว้น	- - - - ใด	- - - -	- - - -	- - - - ไพ	- - - - ศาล
---------	-----------------	---------------	------------	---------	---------	------------	-------------

ขลุ่ย

- - - -	- - - -	- - - -	- - - - ล	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	-----------	---------	---------	---------	---------

โปงลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ซ ล ฟ	ซ ม ฟ ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - - ด	- - ร ร	- ร - -	- - - -	- - - - ด	- - ร ร	- ร - -
---------	-----------	---------	---------	---------	-----------	---------	---------

จะเข้

- ฟ ม ฟ	ม ฟ ม -	- - - -	- - - -	- ฟ ม ฟ	ม ฟ ม -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

รื่อง

- - - - เป็น	- - - - สัญชาติ	- - - -	- - - - ต ฤณ	- - - - ชีพ	- - - - ดำ เนิน	- - - - จ	- - - - ริ ยา
--------------	-----------------	---------	--------------	-------------	-----------------	-----------	---------------

กลับต้นที่กลองนำ / ต่อด้วยขลุ่ย 4 รอบ / จบด้วยกลองและเครื่องประกอบจังหวะ

อุปนิสัย 2

เข้าทำยกลองและเครื่องประกอบจังหวะอุปนิสัย 1

ขลุ่ย/ซอด้

- - - -	- - - ฟ	- - - -	- - - ล	- - - -	- - - ตี่	- - - รั	- ตี่ - ซ
---------	---------	---------	---------	---------	-----------	----------	-----------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ตี่	- - - รั	- ตี่ - ซ
---------	---------	---------	---------	---------	-----------	----------	-----------

ขลุ่ย/อู้

- - - -	- - - ฟ	- - - ล	- - - ซ	- - - -	ล ตี่ ล ซ	- ฟ - ม	- ร - ด
---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	ล ตี่ ล ซ	- ฟ - ม	- ร - ด
---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------	---------

ขลุ่ย/อู้

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ตี่ - ท	- ล - ซ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ตี่ - ท	- ล - ซ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------

โปงลางเหล็ก

- - - -	- - - -	พ ม ร ด	- - - -	ท ล ซ ฟ	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- ร ฟ ด	- - - -	- ด ร ฟ	- - - -	- ล ตี่ ฟ	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------	---------

ขลุ่ย/ซอด้

- - - -	รั ตี่ รั ตี่	- - - -	ล ซ ล ซ	- - - -	- - - -	- - - -	- ล ซ ฟ
---------	---------------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- แวง -	- - - -	- แวง -	- - - -	- - - -	- ล ซ ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

โปงลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - รั	- ท - ซ	- ล - -	- ล ซ ฟ
---------	---------	---------	---------	----------	---------	---------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - รั	- ท - ซ	- ล - -	- ล ซ ฟ
---------	---------	---------	---------	----------	---------	---------	---------

กลองนำหน้าทับลูกหมด

- - - -	- โฉ๊ะ - ทิง	- - - ทิง	- โฉ๊ะ - ติง	- โฉ๊ะ - จ๊ะ	- ทิง - ทิง	- - - ทิง	- โฉ๊ะ - ติง
- - - -	- โฉ๊ะ - ทิง	- - - ทิง	- โฉ๊ะ - ติง	- โฉ๊ะ - จ๊ะ	- ทิง - ทิง	- - - ทิง	- โฉ๊ะ - ติง

แล้วดำเนินเป็นพื้นหลัง

ขลุ่ย/ซอฮู้/จะเข้

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ต๋ - -	- ต๋ - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	----------	----------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - ม	- - ฟ ซ	- ซ - ม	ซ ม ล ซ	- - - -	- - - ซ	- ซ - ม	ซ ม ล ซ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ร้อง

- - - -	สัมผัส- กาย	- - - ส่า	- มานย์ - -	- รับ - -	- รั้ - -	- - - สื้อ	- - - สาร
---------	----------------	-----------	----------------	-----------	-----------	------------	--------------

ขลุ่ย/ซอฮู้/จะเข้

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ต๋ - -	- ต๋ - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	----------	----------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - ม	- - ฟ ซ	- ซ - ม	ซ ม ล ซ	- - - -	- - - ซ	ล ซ ล ม	ฟ ร ม ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

โปงลางเหล็ก/หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ซ	- ซ - ม	- ร - ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ร้อง

- - - -	- - - ธรรม	- - - -	- ม - ซาติ	- - - -	- - - วาด	- - - -	- อา - รมย์
---------	------------	---------	------------	---------	-----------	---------	-------------

กลับที่กลองนำ แล้วบรรเลงรับ (กลับต้น)

อุปนิสัย 3

นำ

ขลุ่ย/ซอฮู้/ซอด้วง/จะเข้

- - - -	ลช ฟ ด	- ฟ - ด	- - - ฟ	- - - -	- - - ร	- ฟ - ซ	- ล - ซ
---------	--------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - ท	ด ร ม ฟ	- ด ร ม	ฟซ - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	--------	---------

ขลุ่ย/ซอฮู้/ซอด้วง/จะเข้

- - - -	ฟช ล ด	- ร - ด	- - - ล	- - - -	- - - ล	- ด - ร	- ฟ - ด
---------	--------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - ม	ร ด ท ล	- ซ ฟ ม	ร ด - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย/ซอฮู้/ซอด้วง/จะเข้

- - - -	ฟ ร ด ล	- ด - ล	- - - ด	- - - -	- - - ด	- ล - ร	- ร - ซ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - ฟ	ช ล ท ด	- ร ด ท	ลซ - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	--------	---------

ขลุ่ย/ฮู้/จะเข้/ด้วง

- - - -	ลช ฟ ด	- ฟ - ด	- - - ซ	- - - -	- - - ซ	- ล - ฟ	- ซ - ฟ
---------	--------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาด/ทุ้ม/ฆ้อง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - ด	ร ม ฟ ซ	- ด ท ล	ซ ฟ - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

หน้าทับเบาหลุด เข้าท้ายทำนองลูกนำ

เที่ยว 1

ระนาดเอก/โปงลางเหล็ก

- - - -	ดํ ๗ ล ดํ	- พื - รั	- ดํ - -	- - - -	- - - พ	- - - -	- - - ๗
---------	-----------	-----------	----------	---------	---------	---------	---------

จะเข้/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	ดํ ๗ ล ดํ	- ล ๗ พ	- - - -	- - - ๗
---------	---------	---------	---------	-----------	---------	---------	---------

ร้อง

- - - -	- - - -	-๗ก-๗อก	- ตัก - -	- - - -	- ให้ - ๗ื่น	- - - -	- - - ๗ม
---------	---------	---------	-----------	---------	--------------	---------	----------

ระนาดเอก/โปงลางเหล็ก

- - - -	- - - ๗	- พ - ล	- ๗ - -	- - - -	- - - ๗	- - - -	- - - พ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

จะเข้/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	ดํ ๗ ล ดํ	- ดํ ล ๗	- - - -	- - - พ
---------	---------	---------	---------	-----------	----------	---------	---------

ร้อง

- - - -	- - - คราง	- ๗ย่าง - ๗	- ยม - -	- - มี นาน	- - - โลด	- - - กระ	- โดด - ไป
---------	------------	-------------	----------	------------	-----------	-----------	------------

พร้อม

- - - -	- - - ด	- - - ล	- ด - -	- - - -	- - - ๗	- พ - ม	- ร - ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ร้อง

- - - -	- - - ๗	- - - -	- ๗ด - -	- - - -	- - - -	- - เป็น	- ๗ - สัย
---------	---------	---------	----------	---------	---------	----------	-----------

พร้อม

- - - -	- - - -	- - - -	- พ - ม	- - - ด	- ร - ม	- - - -	- - - ๗
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/โปงลางเหล็ก

- - - ตั้	- - - ล	- ซ - ม	- ซ - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
-----------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย/จะเข้/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ซี่ - มี่	- รี่ - ด	- - - -	- - - ซ
---------	---------	---------	---------	-------------	-----------	---------	---------

ร้อง

- - - เหยื่อ	- - - จับ	- - - จับ	- ได้ - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
--------------	-----------	-----------	-----------	---------	---------	---------	---------

พร้อม

- - - ตั้	- - - ล	- ซ - ม	- ซ - -	- - - ด	- - - ร	- - - -	- - - ด
-----------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย/จะเข้/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ด	- - - ร	- - - -	- - - ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ร้อง

- - - ส่ง	- - - เสียง	- - - สน	- ใจ - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ของ - เจ้า
-----------	-------------	----------	----------	---------	---------	---------	--------------

เที่ยว 2

ระนาดเอก/โปงลางเหล็ก

- - - -	ตั้ ซ ล ตั้	- พี่ - รี่	- ตั้ - -	- - - -	- - - พ	- - - -	- - - ซ
---------	-------------	-------------	-----------	---------	---------	---------	---------

จะเข้/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	ตั้ ซ ล ตั้	- ล ซ พ	- - - -	- - - ซ
---------	---------	---------	---------	-------------	---------	---------	---------

ร้อง

- - - -	- - - เมื่อ	- - - ตั้	- ท้อง - -	- - - -	- - - มอง	- - - -	- - - เหย้า
---------	-------------	-----------	------------	---------	-----------	---------	-------------

ระนาดเอก/โปงลางเหล็ก

- - - -	- - - ซ	- พ - ล	- ซ - -	- - - -	- - - ซ	- - - -	- - - พ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

จะเข้/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	ตั้ ซ ล ตั้	- ตั้ ล ซ	- - - -	- - - พ
---------	---------	---------	---------	-------------	-----------	---------	---------

ร้อง

- - - -	- - - เตรียม	- ไว้ - ตลอด	- เข้า - -	- ชุบ-เลี้ยง	- - ดำ รง	- - - -	- คง - ถิ่น
---------	--------------	--------------	------------	--------------	-----------	---------	-------------

พร้อม

- - - -	- - - ด	- - - ล	- ด - -	- - - -	- - - ซ	- พ - ม	- ร - ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ร้อง

- - - -	- - - สัญ	- - - -	- ญาณ - -	- - - -	- - - การ	- - - ไซ้	- กลิ่น - -
---------	-----------	---------	-----------	---------	-----------	-----------	-------------

พร้อม

- - - -	- - - -	- - - -	- พ - ม	- - - ด	- ร - ม	- - - -	- - - ซ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/โปงลางเหล็ก

- - - ดั	- - - ล	- ซ - ม	- ซ - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
----------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย/จะเข้/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ไซ้ - มี่	- รี่ - ด	- - - -	- - - ซ
---------	---------	---------	---------	-------------	-----------	---------	---------

ร้อง

- - - ยก	- - - หาง	- - - แก้ว	- ชิน - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
----------	-----------	------------	-----------	---------	---------	---------	---------

พร้อม

- - - ดั	- - - ล	- ซ - ม	- ซ - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
----------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย/จะเข้/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ด	- - - ร	- - - -	- - - ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ร้อง

- - - -	- - - -	- อา-ณา	- เขต - -	- - - -บอก	- - - -	- - - -	- สำ - แดง
---------	---------	---------	-----------	------------	---------	---------	------------

อุปนิสัย 4

เครื่องประกอบจิ้งหะนำ

กิ้งสะดาด

- - - -	- - - -	- - - x	- x - -	- x - x	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

อังกะลุง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - x	- - - x	- - - x
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

กิ้งสะดาด

- - - -	- - - -	- - - x	- x - -	- x - x	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

อังกะลุง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - x	- - - x	- - - x
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย/ซอฮู้

- - - -	- - - ซ	- - - -	- - - ซ	- - - -	- ฟ - ร	- ฟ - ท	- ล - ซ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ร้อง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - กิ่ง	- พุ่ม-พฤษ	- กำ-แพง
---------	---------	---------	---------	---------	------------	------------	----------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- ฟ - ร	- ฟ ล ซ	- - - ร	- ร - ซ	- ร - ม	- - ด ร	- ด - ท	- ล - ซ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ร้อง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - บ่ง	- - - บอก	- - แข็ง แรง	- - - แก้ม	- คาง - โคน
---------	---------	---------	-----------	-----------	--------------	------------	-------------

ขลุ่ย/ซอด้

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - รี่	- - มี่ รี่	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	-----------	-------------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ซ้องวงใหญ่

- ฟ - ร	- ฟ ล ช	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

โปงลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ท ดี่ รี่	มี ฟี่ มี รี่	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	-------------	---------------	---------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - ช	ล ท ล ช	ร ช -	- - - -	- - - ช	ล ท ล ช	ร ช -
---------	---------	---------	-------	---------	---------	---------	-------

ร้อง

- หาง - -	- ฮอว์-โมน	- - - -	- - - -	- กิริยา	- อ่อน-โยน	- - - -	- - - -
-----------	------------	---------	---------	----------	------------	---------	---------

ขลุ่ย/ซอด้

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - รี่	- - มี่ รี่	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	-----------	-------------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ซ้องวงใหญ่

- ร - ช	- ฟ ล ช	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

โปงลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ท ดี่ รี่	มี ฟี่ มี รี่	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	-------------	---------------	---------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - ช	ล ท ล ช	ร ช -	- - - -	- - - ช	ล ท ล ช	ร ช -
---------	---------	---------	-------	---------	---------	---------	-------

ร้อง

- ทนวด-ลาด	- เอน-โอน	- - - ช้าง	- แก้ม - -	- นัยน์-น้ำ	- - เอ็น ดู	- - - -	- - - -
------------	-----------	------------	------------	-------------	-------------	---------	---------

ขลุ่ย/ซอด้

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ซ้องวงใหญ่

- ร - ช	- ฟ ล ช	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

โปงลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - ท	ดี่ รี่ มี ฟี่	มี รี่ - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	----------------	------------	---------	---------	---------	---------

อุปนิสัย 5

ตะโพยหน้า

- ปะตูป - -	- ตูปปะ - ตูป	- ปะตูป - -	- ตูปปะ - ตูป
-------------	---------------	-------------	---------------

แล้วดำเนินเป็นพื้นหลัง

ขลุ่ย/ซอฮู้

- - - ท	- - ม ม	- ม - -	- ซ ล ท	- - - ท	- - - -	- ท - ตั	- - ล ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	----------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ซ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

โปงลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- - - -	- ล ซ ม	- - - -	- - - -	- - - -	- ท รี่ มี่
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	-------------

หมากกะโหล่ง

- ท - -	- ท - -	- ท - ม	- - - -	- ท - -	- ท - -	- ท - มี่	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------

ร้อง

- - - -	- - - -	- รับ - -	- รับ - ไว	- - - -	- - - -	- - - ได้	- - ที่ หู
---------	---------	-----------	------------	---------	---------	-----------	------------

ขลุ่ย/ซอฮู้

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ซ้องวงใหญ่

- - - ท	- - ม ม	- ม - -	- ซ ล ท	- - - ท	- - - -	- ท - ตั	- - ล ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	----------	---------

โปงลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- - - -	- ล ซ ม	- - - -	- - - -	- - - -	- ท รี่ มี่
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	-------------

หมากกะโหล่ง

- ท - -	- ท - -	- ท - ม	- - - -	- ท - -	- ท - -	- ท - มี่	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------

ร้อง

- - - -	- - - -	- - - จู๋	- - - โจม	- - - -	- - - -	- จู๋ - โจม	- - ศัตรู
---------	---------	-----------	-----------	---------	---------	-------------	-----------

พร้อมทั้ง

- - - ท	- - - ล	- - - ช	- - - ฟ	- - - ม	- - - ร	- ม - -	- ท ร ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ร้อง

- - - -	- - - ม่าน	- - - ตา	- - - ดำ	- - - ม่าน	- ตา - ดำ	- หด - -	- เล็ก - ลง
---------	------------	----------	----------	------------	-----------	----------	-------------

เครื่องประกอบจิ้งหะนำ

ตะโพนนำ

- ปะตูป - -	- ตูปปะ - ตูป	- ปะตูป - -	- ตูปปะ - ตูป
-------------	---------------	-------------	---------------

ขลุ่ย/ซอฮู้/ซอด้วง/จะเข้

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ร - ท	- - ร ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ซ้องวงใหญ่

- - - -	- - - ม	พ ม ร ม	พ ม ร ม	ร ม พ ช	ล ช พ ม	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย/ซอฮู้/ซอด้วง/จะเข้

- - - ท	- - - ม	- - - ม	- - - ท	- ล - ช	- ล - ล	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ซ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ท - -	- - ดํ ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	----------

โปงลางเหล็ก

- - - -	- ม - -	- - - ม	- - - ท	- - - -	- ล - -	- - - ดํ	- - - ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	----------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- ม - -	- - - ม	- - - ท	- - - -	- ล - -	- - - ดํ	- - - ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	----------	---------

ร้อง

- - - -	- - - หวาด	- - - หวาด	- - - กลัว	- - - -	- - - -	- ลํ - ต้ว	- - - ตรง
---------	------------	------------	------------	---------	---------	------------	-----------

ขลุ่ย/ซอฮู้/ซอด้วง/จะเข้

- - - ท	- - - ม	- - - ม	- - - ท	- ล - ซ	- ล - ล	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ท - -	- - ต้ม ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------

โปงลางเหล็ก

- - - -	- ม - -	- - - ม	- - - ท	- - - -	- ล - -	- - - ต้ม	- - - ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- ม - -	- - - ม	- - - ท	- - - -	- ล - -	- - - ต้ม	- - - ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------

ร้อง

- - - -	- - - -	- - - หลัง	- - - งอ	- - - -	- - - -	- - - คอ	- - - โกง
---------	---------	------------	----------	---------	---------	----------	-----------

พร้อมทั้งวง

- - - ม	- - - ท	- - - ล	- ซ - ม	- - - ท	- ล - ซ	- ฟ - ม	- ร - ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ร้อง

- - - ขน	- - - ต้ม	- - - พริ้ง	- - - พร้อม	- - - -	- - - -	- - - แล	- พริ้ง - พริ้ง
----------	-----------	-------------	-------------	---------	---------	----------	-----------------

เครื่องประกอบจังหวะนำ

ตะโพนนำ

- ปะตูป - -	- ตูปปะ - ตูป	- ปะตูป - -	- ตูปปะ - ตูป
-------------	---------------	-------------	---------------

ขลุ่ย/ซอฮู้

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ร - ท	- - ร ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - ม	ฟ ม ร ม	ฟ ม ร ม	ร ม ฟ ซ	ล ซ ฟ ม	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

หน้าทับสองไม้ (ชั้นเดียว) ดำเนินไปพร้อมกับเพลง

- - - -	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- ติง - ติง	- - - ติง	- - - -	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- ติง - ติง	- - - ติง
---------	--------------	-------------	-----------	---------	--------------	-------------	-----------

ขลุ่ย/ซอฮู้

- - - ท	- - - ม	- - - ม	- - - ท	- ล - ซ	- ล - ล	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ท - -	- - ต้ม ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------

โปงกลางเหล็ก

- - - -	- ม - -	- - - ม	- - - ท	- - - -	- ล - -	- - - ตั้	- - - ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- ม - -	- - - ม	- - - ท	- - - -	- ล - -	- - - ตั้	- - - ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------

ร็อง

- - - ทะ	- - - ลีน	- - - ทะ	- - - เล้น	- - - -	- - - -	- - - -	- ทะ-ลิ่ง
----------	-----------	----------	------------	---------	---------	---------	-----------

ขลู่/ซอู้

- - - ท	- - - ม	- - - ม	- - - ท	- ล - ซ	- ล - ล	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ซ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ท - -	- - ตั้ ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------

โปงกลางเหล็ก

- - - -	- ม - -	- - - ม	- - - ท	- - - -	- ล - -	- - - ตั้	- - - ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- ม - -	- - - ม	- - - ท	- - - -	- ล - -	- - - ตั้	- - - ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------

ร็อง

- - - -	- - - -	- - - ถ	- - - ลน	- - - -	- - - -	- - - ถมิ่ง	- - - ทิ่ง
---------	---------	---------	----------	---------	---------	-------------	------------

พร้อมท้งวง

- - - ม	- - - ท	- - - ล	- ซ - ม	- - - ท	- ล - ซ	- ฟ - ม	- ร - ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ร็อง

- - - ประ	- - - หนึ่ง	- - - สัน	- - - ดาน	- - - -	- - - -	- วิ-ฟาร์	- - - มาว
-----------	-------------	-----------	-----------	---------	---------	-----------	-----------

เที่ยวกลับ

ตะโพยหน้า

- ปะตูป --	- ตูปปะ - ตูป	- ปะตูป --	- ตูปปะ - ตูป
------------	---------------	------------	---------------

ขลุ่ย/ซอด้

- - - ท	- - ม ม	- ม - -	- ช ล ท	- - - ท	- - - -	- ท - ตี	- - ล ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	----------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

โปงลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- - - -	- ล ช ม	- - - -	- - - -	- - - -	- ท รี่ มี่
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	-------------

หมากกะโหล่ง

- ท - -	- ท - -	- ท - ม	- - - -	- ท - -	- ท - -	- ท - มี่	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------

ร้อง

- - - -	- - - -	- - - อ้า	- - - โอะซู้	- - - -	- - - -	สัญ - ญาณ	- - - หาว
---------	---------	-----------	--------------	---------	---------	-----------	-----------

ขลุ่ย/ซอด้

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - ท	- - ม ม	- ม - -	- ช ล ท	- - - ท	- - - -	- ท - ตี	- - ล ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	----------	---------

โปงลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- - - -	- ล ช ม	- - - -	- - - -	- - - -	- ท รี่ มี่
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	-------------

หมากกะโหล่ง

- ท - -	- ท - -	- ท - ม	- - - -	- ท - -	- ท - -	- ท - มี่	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------

ร้อง

- - - -	- - - -	- - - เป็น	- - - ครั้ง	- - - -	- - - -	- เป็น - ครั้ง	- บาง-คราว
---------	---------	------------	-------------	---------	---------	----------------	------------

พร้อมทั้งวง

- - - ท	- - - ล	- - - ช	- - - ฟ	- - - ม	- - - ร	- ม - -	- ท ร ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ร้อง

- - - หา	- - - ง่วง	- - - ห่วง	- - - นอน	- - - -	- - - -	- - - เพียง	- - สบาย
----------	------------	------------	-----------	---------	---------	-------------	----------

เครื่องประกอบจันทะนำ

ตะโพนนำ

- ปะตูป - -	- ตูปปะ - ตูป	- ปะตูป - -	- ตูปปะ - ตูป
-------------	---------------	-------------	---------------

ขลุ่ย/ซอฮู้

- - - ท	- - ม ม	- ม - -	- ซ ล ท	- - - ท	- - - -	- ท - ตั	- - ล ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	----------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

โปงลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- - - -	- ล ช ม	- - - -	- - - -	- - - -	- ท รี่ มี่
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	-------------

หมากกะโหล่ง

- ท - -	- ท - -	- ท - ม	- - - -	- ท - -	- ท - -	- ท - มี่	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------

ร้อง

- - - -	- - - -	- - - ง่าว	- - - เจี้ยว	- - - -	- - - -	- - - เหมียว	- - - นิสัย
---------	---------	------------	--------------	---------	---------	--------------	-------------

ขลุ่ย/ซอฮู้

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - ท	- - ม ม	- ม - -	- ซ ล ท	- - - ท	- - - -	- ท - ตั	- - ล ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	----------	---------

โปงลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- - - -	- ล ช ม	- - - -	- - - -	- - - -	- ท รี่ มี่
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	-------------

หมากกะโหล่ง

- ท - -	- ท - -	- ท - ม	- - - -	- ท - -	- ท - -	- ท - มี่	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------

ร้อง

- - - -	- - - -	- - - เสียง	- - - ก้อง	- - - -	- - - -	- เสียง - ก้อง	- แต่ - ไกล
---------	---------	-------------	------------	---------	---------	----------------	-------------

พร้อมทั้งวง

- - - ท	- - - ล	- - - ซ	- - - ฟ	- - - ม	- - - ร	- ม - -	- ท ร ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ร้อง

- - - -	- - - ไม้	- - - ้ว้า	- - - เหว	- - - -	- - - -	- กี่ - เอ	- - - กา
---------	-----------	------------	-----------	---------	---------	------------	----------

เครื่องประกอบจันทวนำ

ตะโพนนำ

- ปะตึบ --	- ตึบปะ - ตึบ	- ปะตึบ --	- ตึบปะ - ตึบ
------------	---------------	------------	---------------

ขลุ่ย/ซอฮู้/ซอด้วง/จะเข้

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ร - ท	- - ร ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - ม	พ ม ร ม	พ ม ร ม	ร ม พ ซ	ล ช พ ม	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย/ซอฮู้/ซอด้วง/จะเข้

- - - ท	- - - ม	- - - ม	- - - ท	- ล - ช	- ล - ล	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ท - -	- - ตั้ ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------

โปงลางเหล็ก

- - - -	- ม - -	- - - ม	- - - ท	- - - -	- ล - -	- - - ตั้	- - - ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- ม - -	- - - ม	- - - ท	- - - -	- ล - -	- - - ตั้	- - - ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------

ร้อง

- - - -	- - - -	- คำ - ราม	- - - ร้อง	- - - -	- - - -	- - - ตั้	- - - ว่า
---------	---------	------------	------------	---------	---------	-----------	-----------

ขลุ่ย/ซอฮู้/ซอด้วง/จะเข้

- - - ท	- - - ม	- - - ม	- - - ท	- ล - ช	- ล - ล	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ท - -	- - ตั้ ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------

โปงลางเหล็ก

- - - -	- ม - -	- - - ม	- - - ท	- - - -	- ล - -	- - - ตั้	- - - ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- ม - -	- - - ม	- - - ท	- - - -	- ล - -	- - - ตั้	- - - ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------

ร้อง

- - - -	- - - -	- - - แมว	- - - ไทใหญ่	- - - -	- - - -	- แมว-ใหญ่	- ประ - สา
---------	---------	-----------	--------------	---------	---------	------------	------------

พร้อมทั้งวง

- - - ม	- - - ท	- - - ล	- ช - ม	- - - ท	- ล - ช	- ฟ - ม	- ร - ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ร้อง

- - - จริง	- - - จัง	- - - วาง	- - - มาด	- - - -	- - - -	- - - สำ	- - - แดง
------------	-----------	-----------	-----------	---------	---------	----------	-----------

เครื่องประกอบจังหวะนำ

ตะโพนนำ

- ปะตูป - -	- ตูปปะ - ตูป	- ปะตูป - -	- ตูปปะ - ตูป
-------------	---------------	-------------	---------------

ขลุ่ย/ซอฮู้

- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -	- ร - ท	- - ร ม
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ซ้องวงใหญ่

- - - - -	- - - ม	พ ม ร ม	พ ม ร ม	ร ม ฟ ช	ล ช ฟ ม	- - - - -	- - - - -
-----------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	-----------

ขลุ่ย/ซอฮู้

- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -	- ร - ท	- - ร ม
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ซ้องวงใหญ่

- - - - -	- - - ม	พ ม ร ม	พ ม ร ม	ร ม ฟ ช	ล ช ฟ ม	- - - - -	- - - - -
-----------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	-----------

หน้าทับสองไม้ (ชั้นเดียว) ดำเนินไปพร้อมกับเพลง

- - - - -	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- ติง - ติง	- - - ติง	- - - - -	- โฉ๊ะ - ฉ๊ะ	- ติง - ติง	- - - ติง
-----------	--------------	-------------	-----------	-----------	--------------	-------------	-----------

ขลุ่ย/ซอฮู้

- - - ท	- - - ม	- - - ม	- - - ท	- ล - ช	- ล - ล	- - - - -	- - - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	-----------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ซ้องวงใหญ่

- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -	- ท - -	- - ตั้ ท
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	---------	-----------

โปงลางเหล็ก

- - - - -	- ม - -	- - - ม	- - - ท	- - - - -	- ล - -	- - - ตั้	- - - ท
-----------	---------	---------	---------	-----------	---------	-----------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - - -	- ม - -	- - - ม	- - - ท	- - - - -	- ล - -	- - - ตั้	- - - ท
-----------	---------	---------	---------	-----------	---------	-----------	---------

ร้อง

- - - - -	- - - - -	- - ประมวล	- - - หมด	- - - - -	- - - - -	- - - จด	- - แถลง
-----------	-----------	------------	-----------	-----------	-----------	----------	----------

ขลุ่ย/ซอฮู้

- - - ท	- - - ม	- - - ม	- - - ท	- ล - ซ	- ล - ล	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ท - -	- - ตั้ ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------

โปงลางเหล็ก

- - - -	- ม - -	- - - ม	- - - ท	- - - -	- ล - -	- - - ตั้	- - - ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- ม - -	- - - ม	- - - ท	- - - -	- ล - -	- - - ตั้	- - - ท
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------

ร้อง

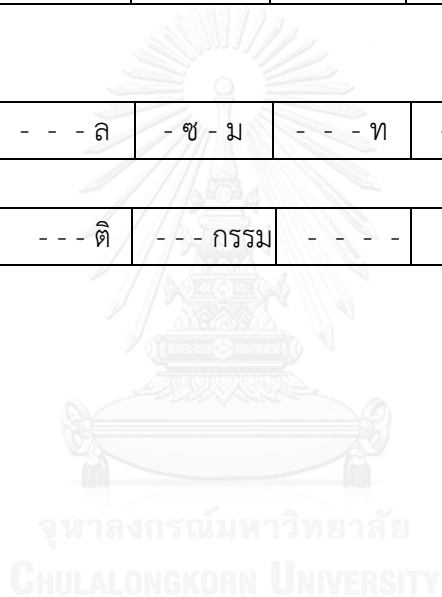
- - - -	- - - -	- - - ชา	- - - ตะ	- - - -	- - - -	- ชา - ตะ	- - แสดง
---------	---------	----------	----------	---------	---------	-----------	----------

พร้อมทั้งวง

- - - ม	- - - ท	- - - ล	- ซ - ม	- - - ท	- ล - ซ	- ฟ - ม	- ร - ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ร้อง

- - - -	- - - พฤต	- - - ตี	- - - กรรม	- - - -	- - - -	- พร้า-มี	- - - มา
---------	-----------	----------	------------	---------	---------	-----------	----------

ปัจฉิมบท

วิเชียรมาศ

(จิ้งหะ นำ)

โหม่ง

- - - -	- - - x	- x - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

กบ

- - - -	- - - -	- - - x	- x - x	- - - -	- - - x	- - - -	- - - x
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

กึ่ง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- x x -	- - - -	- x - x	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

โหม่ง

- - - -	- - - x	- x - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

กบ

- - - -	- - - -	- - - x	- x - x	- - - -	- - - x	- - - -	- - - x
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

กึ่ง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- x x -	- - - -	- x - x	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

เที้ยว 1 (หน้าทับพระทอง)

โป่งกลางเหล็ก /หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - ท	- ซ - ท	- ด - ม	- ด - ซ	- ฟ - ม	- ร - -	- ด ท ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

พร้อม

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ร - -	- ด ท ด
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ต่ำ	- นาน - -	- - วิฬาร์

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ซ้องวงใหญ่

- - - -	- - - ท	- ซ - ตี	- ท - ฟ	- ม - ซ	- ท - ฟ	- ม - -	- ด ท ด
---------	---------	----------	---------	---------	---------	---------	---------

พร้อม

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ม - -	- ด ท ด
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- วิ - -	- พาร์-สัตว์

ขลุ่ย

- - - ซ	- - - ท	- - - ตี	- มี่ - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	----------	-----------	---------	---------	---------	---------

โปงเหล็ก/กะโหล่ง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ฟ - ซ	- ท - ตี	- มี่ - ตี	ท ซ - ฟ
- - - -	- ศาสตร์ -	- - - ลี ปู	- ซา - -	- - - พจน์	- - - โพน	- - - ทนา	- - - พา

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- ซ - ฟ	- ม - ด	- ซ - -	- - - -	- - - -	- ฟ - -	- ม ด ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

โปงกลางเหล็ก/หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ท - ซ	- ฟ - ซ	- ฟ - -	- ม ด ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

พร้อม

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ฟ - -	- ม ด ม
- - - -	- - - -	- - - -	- พา - -	- - - -	- - - -	- พระ - -	- ชัย - ลู

โปงกลางเหล็ก /หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - ท	- ซ - ท	- ด - ม	- ด - ซ	- ฟ - ม	- ร - -	- ด ท ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

พร้อม

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ร - -	- ด ท ด
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - ท	- ซ - ตี	- ท - ฟ	- ม - ซ	- ท - ฟ	- ม - -	- ด ท ด
---------	---------	----------	---------	---------	---------	---------	---------

พร้อม

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ม - -	- ด ท ด
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -

ขลุ่ย/ซอฮู้

- - - ซ	- - - ท	- - - ตี	- มี่ - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	----------	-----------	---------	---------	---------	---------

โปงกลางเหล็ก/หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ฟ - ซ	- ท - ตี	- มี่ - ตี	ท ซ - ฟ
- - - -	- - - -	- - - -	พระบาท -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ซ้องวงใหญ่

- - - ม	- ซ - ฟ	- ม - ด	- ซ - -	- - - -	- - - -	- ฟ - -	- ม ด ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

โปลางเหล็ก/หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ท - ซ	- ฟ - ซ	- ฟ - -	- ม ด ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

พร้อม

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ฟ - -	- ม ด ม
- - - แมว	- - - ครั้ง	- - กระนั้น	- มี - -	- - ขณะ	- - -ห้า	- ประ - -	- ยुर-พันธุ

โหม่ง

- - - -	- - - x	- x - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

กบ

- - - -	- - - -	- - - x	- x - x	- - - -	- - - x	- - - -	- - - x
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

กิ่ง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- x x -	- - - -	- x - x	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

โหม่ง

- - - -	- - - x	- x - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

กบ

- - - -	- - - -	- - - x	- x - x	- - - -	- - - x	- - - -	- - - x
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

กิ่ง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- x x -	- - - -	- x - x	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

เที่ยว 1

โปงลางเหล็ก/หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - ด	- ท - ม	- ร - ม	- ฟ - ซ	- ด - ฟ	- ม - ร	- ด - ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
- - - -	- - - -	- - - สาย	- - - พันธุ์	- - - -	- - - วิ	- - - เขียว	- - - มาศ

ขลุ่ย/ซอฮู้

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ฟ	- - - ซ	ท ซ ฟ ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - ท	- - - ด	ม ด ท ซ	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
- - - -	- - - -	- - - และ	- - ฉลาด	- - - -	- - - -	- - นิ สัย	- - - มั่น

ขลุ่ย/ซอฮู้

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ฟ	- - - ซ	ท ซ ฟ ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - ท	- - - ด	ม ด ท ซ	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
- - - -	- - - -	- - - -	- - ลำตัว	- - - -	- - - จะ	- - - -	- - - น้ำ - ตาล

โปงลางเหล็ก/หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - ท	- - - ด	- - - ม	- - - ซ	- - ท ด	- ม - ท	- ด - ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

พร้อม

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ซ	- - ท ด	- ม - ท	- ด - ม
- - - -	- - - ผิ	- - - ว	- - - ขน	- - - -	- - - -	- - ละเอียด	- - - เนียน

โปงเหล็ก/กะโหล่ง

- - - -	- - - ด	- ท - ม	- ร - ม	- ฟ - ซ	- ด - ฟ	- ม - ร	- ด - ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาด/ทุ้ม/ฆ้อง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
- - - -	- - - -	- - - แรก	- - - เกิด	- - - -	- - - สี่	- - - สี่	- - - ชาว

ขลุ่ย/อู้

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ฟ	- - - ซ	ท ซ ฟ ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - ท	- - - ด	ม้ ด ท ซ	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
- - - -	- - - -	- - ระ ยะ	- - - ยาว	- - - -	- - - ลี	- - - ลม	- - - เพ็ญ

ขลุ่ย/ซออู้

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ฟ	- - - ซ	ท ซ ฟ ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - ท	- - - ด	ม้ ด ท ซ	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
- - - -	- - - -	- - - เดิบ	- - - ใหญ่	- - - -	- - - ลี	- - - เข้ม	- - - เนียน

โปงลางเหล็ก/หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - ท	- - - ด	- - - ม	- - - ซ	- - ท ด	- ม - ท	- ด - ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

พร้อม

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ซ	- - ท ด	- ม - ท	- ด - ม
- - - -	- - - ประ	- - - ดิ	- - - พัทธ์	- - - -	- - - ประ	- - - จบ	- - - นาย

หมากกะโหล่ง/โปงกลางเหล็ก

- - ท -	ซุ ท - ด	- - - -	- - - -	- ซ - -	ฟ ซ - ท	- ด - ด	- ม - -
---------	----------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

จะเข้/ด้ซอวง/ซอฮู้

- - - -	- - - -	- - ม -	ด ม - ฟ	- - - -	- - - -	- ด - ด	- ม - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ปี่พาทย์

- - - -	- - - ด	- - - -	- - - ฟ	- - - -	- - - ท	- ด - ด	- ม - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

หมากกะโหล่ง/โปงกลางเหล็ก

- - - -	- - - ท	- - ด -	- ม - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

พร้อม

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ฟ	- ซ - ท	- ด - ด	- ม - -
- - พิเชียร	- - - มาศ	- - พิลาส	- นาม - -	- - - จ	- ริ - ยา	- - สง่า	- เด่น - -

เที่ยว 3

เครื่องสาย

- - ท ท	- ท - ด	- ท - ซ	- ท - -	- ม - ด	ท ซ ท ด	- ท - ซ	- ฟ - -
- - - -	- - - -	- - - กลม	- โต - -	- - - -	- - - นัย	- - - ย	- นา - -

เครื่องสาย

- - ด ด	- ท - ด	- ม - ซ	- ฟ - -	- ท - ซ	ฟ ม ด ฟ	- ม - ด	- ม - -
- - - -	- - - จะ	- - - สี	- ฟ้า - -	- - - -	- - - ประ	- - - สบ	- เห็น - -

หมากกะโหล่ง/โปงกลางเหล็ก

- - ท -	ซุ ท - ด	- - - -	- - - -	- ซ - -	ฟ ซ - ท	- ด - ด	- ม - -
---------	----------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

จะเข้/ซอด้วง/ซอฮู้

- - - -	- - - -	- - ม -	ด ม - ฟ	- - - -	- - - -	- ด - ด	- ม - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ปี่พาทย์

- - - -	- - - ด	- - - -	- - - ฟ	- - - -	- - - ท	- ด - ด	- ม - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

หมากกะโหล่ง/โปงกลางเหล็ก

- - - -	- - - ฑ	- - ด -	- ม - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

พร้อม

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ฟ	- ช - ฑ	- ดํ - ด	- ม - -
- - ะแหว	- - - วาว	- - สกาว	- เป็น - -	- - มสาร	- - - คัล	- - ถวัล	- ยา - -

เที่ยว 4

เครื่องสาย

- - ฑ ฑ	- ฑ - ดํ	- ฑ - ช	- ฑ - -	- มํ - ดํ	ฑ ช ฑ ดํ	- ฑ - ช	- ฟ - -
---------	----------	---------	---------	-----------	----------	---------	---------

ปีพาทย์

- - ด ด	- ฑ - ด	- ม - ช	- ฟ - -	- ฑ - ช	ฟ ม ด ฟ	- ม - ด	- ม - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

หมากกะโหล่ง/โปงกลางเหล็ก

- - ฑ -	ช ฑ - ด	- - - -	- - - -	- ช - -	ฟ ช - ฑ	- ดํ - ด	- ม - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	----------	---------

จะเข้/ซอด้วง/ซออู้

- - - -	- - - -	- - ม -	ด ม - ฟ	- - - -	- - - -	- ดํ - ด	- ม - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	----------	---------

ปีพาทย์

- - - -	- - - - ด	- - - -	- - - ฟ	- - - -	- - - ฑ	- ดํ - ด	- ม - -
---------	-----------	---------	---------	---------	---------	----------	---------

หมากกะโหล่ง/โปงกลางเหล็ก

- - - -	- - - ฑ	- - ด -	- ม - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

พร้อม

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ฟ	- ช - ฑ	- ดํ - ด	- ม - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	----------	---------

ชั้นเดียว (ท่อน 2)

หน้าทับ (นำ)

- - โจ๊ะ จ๊ะ	ติง ติง - ทัง	ติง - โจ๊ะ จ๊ะ	ติง ติง - ทัง	ติง - โจ๊ะ จ๊ะ	ติง ติง - ทัง	ติง - โจ๊ะ จ๊ะ	ติง ติง - ทัง
--------------	---------------	----------------	---------------	----------------	---------------	----------------	---------------

เที่ยว 1

เครื่องสาย

- - - -	- - - ด	- - - ม	- ร - ด	- - - ม	- ฟ - ซ	- ด ฟ ม	- ร - ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ปี่พาทย์

- - - -	- - - ด	- - - ม	- ร - ด	- - - ม	- ฟ - ซ	- ด ฟ ม	- ร - ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

เครื่องสาย

- - - -	- - - ซ	- ท - ซ	- ท - ฟ	- ม - ด	- ม - ฟ	- ซ - ท	- - ท ซ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ปี่พาทย์

- - - -	- - - ซ	- ท - ซ	- ท - ฟ	- ม - ด	- ม - ฟ	- ซ - ท	- - ท ซ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

พร้อม (2 เที่ยว)

- - - ด	- - - ซ	- - - ด	- - - ซ	- ฟ - ม	- ฟ - ฟ	- ซ - -	- ล - ซ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

พร้อม ลงจบ

- - - ด	- - - ซ	- - - ฟ	- ม - ด	- - - ซ	- ฟ - ร	- ด - -	- ท - ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

เที่ยว 2

เครื่องสาย

- - - -	- - - ด	- - - ม	- ร - ด	- - - ม	- ฟ - ซ	- ด ฟ ม	- ร - ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ปี่พาทย์

- - - -	- - - ด	- - - ม	- ร - ด	- - - ม	- ฟ - ซ	- ด ฟ ม	- ร - ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

เครื่องสาย

- - - -	- - - ซุ	- ท - ซ	- ท - ฟ	- ม - ด	- ม - ฟ	- ซ - ท	- - ท ซ
---------	----------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ปี่พาทย์

- - - -	- - - ซุ	- ท - ซ	- ท - ฟ	- ม - ด	- ม - ฟ	- ซ - ท	- - ท ซ
---------	----------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

พร้อม (2 เที้ยว)

- - - ด	- - - ซุ	- - - ด	- - - ซุ	- ฟ - ม	- ฟ - ฟ	- ซ - -	- ล - ซ
---------	----------	---------	----------	---------	---------	---------	---------

พร้อม ลงจบ

- - - ด	- - - ซุ	- - - ฟ	- ม - ด	- - - ซุ	- ฟ - ร	- ด - -	- ท - ด
---------	----------	---------	---------	----------	---------	---------	---------

มาเลศ/สี่สวาด

นำ

ขลุ่ย/ซอฮู้

- - - -	- - - ล	- - - -	- - - ดี่	- - - รี่	- ดี่ - ฟ	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	-----------	-----------	-----------	---------	---------

จะเข้/ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ฟี่ - รี่	- ดี่ - ล
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-------------	-----------

ขลุ่ย/ซอฮู้

- - - -	- - - ดี่	- - - -	- - - ล	- - - ฟ	- ซ - ล	- - - -	- - - -
---------	-----------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

จะเข้/ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ซ - ดี่	- ล - ซ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - ด	- ร - ม	- ฟ - ซ	- ดี่ - ท	- ล - ซ	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	-----------	---------	---------	---------

จะเข้/โปงลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ฟ - ท	ล ซ ฟ ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - ล	- ท - ด	- ร - ด	- - - ด	ร ม ฟ ซ	- ล - ดี่	- รี่ - ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	-----------

พร้อม

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ด	ร ม ฟ ซ	- ล - ดี่	- รี่ - ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	-----------

สร้อย

อังกฤษ

- - - -	- ฟี้ - ตี้	- ล - -	- ฟี้ - ตี้	- ล - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	-------------	---------	-------------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ฟี้ - ตี้	- ล - ตี้	- ล - ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	-------------	-----------	---------

พร้อม

- - - -	- - - -	- ล - -	- - - -	- ล - -	- - - -	- ล - -	- - - ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

อังกฤษ

- - - -	- ฟี้ - ตี้	- ล - -	- ฟี้ - ตี้	- ล - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	-------------	---------	-------------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ฟี้ - ตี้	- ล - ตี้	- ล - ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	-------------	-----------	---------

พร้อม

- - - -	- - - -	- ล - -	- - - -	- ล - -	- - - -	- ล - รี้	- - - ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------

(หน้าทับลาว)

จะเข้/ระนาดทุ้ม/ขลุ่ย

- - - -	- ฟี้ - ตี้	- ล - -	- - - -	- - - -	- ฟี้ - ตี้	- ล - -	- - - -
---------	-------------	---------	---------	---------	-------------	---------	---------

ซอฮู้/ขลุ่ย

- - - -	- - - -	- - - -	ซ ล ท ตี้	- - - -	- - - -	- - - -	ซ ล ซ ฟ
---------	---------	---------	-----------	---------	---------	---------	---------

จะเข้/ระนาดทุ้ม/ขลุ่ย

- - - -	- ฟี้ - ตี้	- ล - -	- - - -	- - - -	- ฟี้ - ตี้	- ล - -	- - - -
---------	-------------	---------	---------	---------	-------------	---------	---------

ซอฮู้/ขลุ่ย

- - - -	- - - -	- - - -	ซ ล ท ตี้	- - - -	- - - -	- - - -	ซ ล ซ ฟ
- - - -	- - - ค	- ตี - -	- บท-บรรพ์	- - - -	- - - อี	- สาน - -	- เชื่อ - ว่า

จะเข้/ระนาดทุ้ม/ขลุ่ย

- - - -	- ฟี้ - ตี้	- ล - -	- - - -	- - - -	- ฟี้ - ตี้	- ล - -	- - - -
---------	-------------	---------	---------	---------	-------------	---------	---------

ซอฮู้/ขลุ่ย

- - - -	- - - -	- - - -	ซ ล ท ตี้	- - - -	- - - -	- - - -	ซ ล ซ ฟ
---------	---------	---------	-----------	---------	---------	---------	---------

เครื่องสาย

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ล - ตั้	- - - ฟั	- ล - ตั้
---------	---------	---------	---------	---------	-----------	----------	-----------

ปีพาทย์

- - - -	- ด - พ	- - - ล	- ด - พ	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
- - - -	-เรือก-สวน	- - -พฤฒ	- - -ตมา	- - - -	-ไร้ - นา	- - -พูน	- - -ผล

เครื่องสาย

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - พ	- - - -	ริ้ ตั้ ท ตั้	ท ล ช พ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------------	---------

ปีพาทย์

- - - -	- ด - พ	- - - ล	- ล - ด	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ฆ้องวงใหญ่/ขลุ่ย

- - - -	- ด - พ	- ฟั - ตั้	- ล - พ	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	------------	---------	---------	---------	---------	---------

จะเข้/ซออู้/ซอด้วง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - พ	- - - -	ช พ ด พ	ช ล ท ตั้
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ตั้วย	- - - -	- - - แท้	- นาง -แมว

ฆ้องวงใหญ่/ขลุ่ย

- - - -	- ล - ตั้	- ชั้ - ฟั	- ริ้ - ตั้	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	-----------	------------	-------------	---------	---------	---------	---------

จะเข้/ซออู้/ซอด้วง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ตั้	- - - -	ริ้ ตั้ ท ตั้	ท ล ช พ
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - หมอก	- - - -	- - -เมฆ	- - โปยมบน

สร้อย

อังกะลุง

- - - -	- ฟั - ตั้	- ล - -	- ฟั - ตั้	- ล - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	------------	---------	------------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ฟั - ตั้	- ล - ตั้	- ล - พ
---------	---------	---------	---------	---------	------------	-----------	---------

พร้อม

- - - -	- - - -	- ล - -	- - - -	- ล - -	- - - -	- ล - -	- - - พ
- - - -	- - - -	- กลุ่ม - -	- - - -	- จับ - -	- - - กลุ่ม	- จับ - -	พ ยับ-ฝน

อังกฤษ

- - - -	- ฟี้ - ตั้	- ล - -	- ฟี้ - ตั้	- ล - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	-------------	---------	-------------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ฟี้ - ตั้	- ล - ตั้	- ล - ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	-------------	-----------	---------

พร้อม

- - - -	- - - -	- ล - -	- - - -	- ล - -	- - - -	- ล - -	- - - ฟ
- - - -	- - - -	- หล่น - -	- - - -	- ตก - -	- - - หล่น	- ตก - -	- ปก-คลุม

จะเข้/ระนาดทุ้ม/ขลุ่ย

- - - -	- ฟี้ - ตั้	- ล - -	- - - -	- - - -	- ฟี้ - ตั้	- ล - -	- - - -
---------	-------------	---------	---------	---------	-------------	---------	---------

ซอฮู้/ขลุ่ย

- - - -	- - - -	- - - -	ซ ล ท ตั้	- - - -	- - - -	- - - -	ซ ล ซ ฟ
---------	---------	---------	-----------	---------	---------	---------	---------

จะเข้/ระนาดทุ้ม/ขลุ่ย

- - - -	- ฟี้ - ตั้	- ล - -	- - - -	- - - -	- ฟี้ - ตั้	- ล - -	- - - -
---------	-------------	---------	---------	---------	-------------	---------	---------

ซอฮู้/ขลุ่ย

- - - -	- - - -	- - - -	ซ ล ท ตั้	- - - -	- - - -	- - - -	ซ ล ซ ฟ
- - - -	- พันธุ์ - นี	- สี - -	- - สวาด	- - - -	- - - โค	- ราช - -	- มี - ชุม

จะเข้/ระนาดทุ้ม/ขลุ่ย

- - - -	- ฟี้ - ตั้	- ล - -	- - - -	- - - -	- ฟี้ - ตั้	- ล - -	- - - -
---------	-------------	---------	---------	---------	-------------	---------	---------

ซอฮู้/ขลุ่ย

- - - -	- - - -	- - - -	ซ ล ท ตั้	- - - -	- - - -	- - - -	ซ ล ซ ฟ
---------	---------	---------	-----------	---------	---------	---------	---------

เครื่องสาย

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ล - ตั้	- - - ฟ	- ล - ตั้
---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------	-----------

ปี่พาทย์

- - - -	- ด - ฟ	- - - ล	- ด - ฟ	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
- - - -	- พิ - มาย	- - - ชุม	- - - นุ่ม	- - - -	- มา - เลศ	- - - โบ	- - - ราณ

เครื่องสาย

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ฟ	- - - -	ริ้ ตั้ ท ตั้	ท ล ซ ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------------	---------

ปี่พาทย์

- - - -	- ด - ฟ	- - - ล	- ล - ด	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ห้องวงใหญ่/ขลุ่ย

- - - -	- ด - ฟ	- ฟี่ - ตี่	- ล - ฟ	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	-------------	---------	---------	---------	---------	---------

จะเข้/ซออู้/ซอด้วง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ฟ	- - - -	ซ ฟ ด ฟ	ซ ล ท ตี่
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ให้	- โขค - -	- - โฉลก	- - - ลาก

ห้องวงใหญ่/ขลุ่ย

- - - -	- ล - ตี่	- ซี่ - ฟี่	- รี่ - ตี่	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	-----------	-------------	-------------	---------	---------	---------	---------

จะเข้/ซออู้/ซอด้วง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ตี่	- - - -	รี่ ตี่ ท ตี่	ท ล ซ ฟ
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - มิ่ง	- - - -	- มง - คล	- - - การ

สร้อย

อังกฤษลุง

- - - -	- ฟี่ - ตี่	- ล - -	- ฟี่ - ตี่	- ล - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	-------------	---------	-------------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ฟี่ - ตี่	- ล - ตี่	- ล - ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	-------------	-----------	---------

พร้อม

- - - -	- - - -	- ล - -	- - - -	- ล - -	- - - -	- ล - -	- - - ฟ
- - - -	- - - -	- เหมาะ - -	- - - -	- มอบ - -	- - - -	- เป็น - -	- - - ขวัญ

อังกฤษลุง

- - - -	- ฟี่ - ตี่	- ล - -	- ฟี่ - ตี่	- ล - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	-------------	---------	-------------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ฟี่ - ตี่	- ล - ตี่	- ล - ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	-------------	-----------	---------

พร้อม

- - - -	- - - -	- ล - -	- - - -	- ล - -	- - - -	- ล - -	- - - ฟ
- - - -	- - - -	- สำ - -	- - - -	- คัญ - -	- - - -	- ผู้ - -	- - - ใหญ่

ชั้นเดียว

อังกฤษ

- - - ตั้	- ล - ตั้	- ต - ตั้	- ล - ตั้	- - - ตั้	- ล - ตั้	- ต - ตั้	- ล - ตั้
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

อังกฤษ

- - - ตั้	- ล - ตั้	- ต - ตั้	- ล - ตั้	- - - ตั้	- ล - ตั้	- ต - ตั้	- ล - ตั้
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

เครื่องสาย

- - - -	- - - -	- ต - -	- ล ซ ล	- - - -	- - - -	- ตั้ - -	- ล ซ ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------

ขลุ่ย/ระนาดทุ้ม

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ล - ล	- ซ - ล	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

อังกฤษ

- - - ตั้	- ล - ตั้	- ต - ตั้	- ล - ตั้	- - - ตั้	- ล - ตั้	- ต - ตั้	- ล - ตั้
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

เครื่องสาย

- - - -	- - - -	- ต - -	- ล ซ ล	- - - -	- - - -	- ตั้ - -	- ล ซ ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------

ขลุ่ย/ระนาดทุ้ม

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ล - ล	- ซ - ล	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

กลองแขก (บรรเลง 2 รอบ)

- - โจ๊ะ โจ๊ะ	ติง ตึง - ทัง	ติง - โจ๊ะ โจ๊ะ	ติง ตึง - ทัง	ติง - โจ๊ะ โจ๊ะ	ติง ตึง - ทัง	ติง - โจ๊ะ โจ๊ะ	ติง ตึง - ทัง
---------------	---------------	-----------------	---------------	-----------------	---------------	-----------------	---------------

ปี่พาทย์

- - - -	- ล ตั้ รี่	- ซั้ ฟี่ รี่	- - ตั้ ล	- - - ฟ	- - ซ ล	- ตั้ - ล	- ตั้ - รี่
---------	-------------	---------------	-----------	---------	---------	-----------	-------------

เครื่องสาย

- - - ร	- ล - ร	- ตั้ - ล	- - ซ ล	- - - ร	- ล - ซ	- ตั้ - ล	- - ซ ฟ
---------	---------	-----------	---------	---------	---------	-----------	---------

ปี่พาทย์

- - - -	- ล ตั้ รี่	- ซั้ ฟี่ รี่	- - ตั้ ล	- - - ฟ	- - ซ ล	- ตั้ - ล	- ตั้ - รี่
- - - -	- ส่วน-หัว	- - - เป็น	- ลี - -	- - - -	- รูป-ลักษณะ	- - - หัว	- ใจ - -

เครื่องสาย

- - - ร	- ล - ร	- ตั้ - ล	- - ซ ล	- - - ร	- ล - ซ	- ตั้ - ล	- - ซ ฟ
- - - -	- ดอก-เถา	- - - ดอก	- ไม้ - -	- - - คล้าย	- - - กั้น	- - - ขาน	- - - กล้าว

ปี่พาทย์

- - - -	- - - ด	- ม - ร	- ด - -	- ฟ - -	- ล - รั	- - ตั้ ล	- - ซ ล
- - - -	- - - -	- - - ตา	- เบิก-กว้าง	- โต้ - -	- - ปรกกาย	- - - ฉาย	- - - วาว

เครื่องสาย

- - - -	- - - ฟ	- ล - ซ	- ฟ - -	- ซ - -	- ตั้ - ล	- - ซ ฟ	- - ม ฟ
- - - -	- - - -	- - - เต็บ	- ใหญ่-แพรว	- พรว - -	- - มรกต	- - - สด	- - - สี่

ปี่พาทย์

- - - -	- - - ด	- ม - ร	- ด - -	- ฟ - -	- ล - รั	- - ตั้ ล	- - ซ ล
- - - -	- - - -	- - - หน้า	- ผาก - จ	- มุก - -	- มน-มาด	- - - เต็น	- - - ตี

เครื่องสาย

- - - -	- - - ฟ	- ล - ซ	- ฟ - -	- ซ - -	- ตั้ - ล	- - ซ ฟ	- - ม ฟ
- - - -	- - - -	- - - ล้ำ	- ตัว สวาด	- สี่ - -	- ปลาย-ขน	- - - สี่	- - - เงิน

อังกฤษ

- - - ตั้	- ล - ตั้	- ด - ตั้	- ล - ตั้	- - - ตั้	- ล - ตั้	- ด - ตั้	- ล - ตั้
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

อังกฤษ

- - - ตั้	- ล - ตั้	- ด - ตั้	- ล - ตั้	- - - ตั้	- ล - ตั้	- ด - ตั้	- ล - ตั้
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

เครื่องสาย

- - - -	- - - -	- ด - -	- ล ซ ล	- - - -	- - - -	- ตั้ - -	- ล ซ ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------

ขลุ่ย/ระนาดทุ้ม

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ล	- ซ - ล	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

อังกฤษ

- - - ตั้	- ล - ตั้	- ด - ตั้	- ล - ตั้	- - - ตั้	- ล - ตั้	- ด - ตั้	- ล - ตั้
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

เครื่องสาย

- - - -	- - - -	- ด - -	- ล ซ ล	- - - -	- - - -	- ตั้ - -	- ล ซ ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------

ขลุ่ย/ระนาดทุ้ม

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ล	- ซ - ล	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

กลองแขก (บรรเลง 2 รอบ)

- โฉ๊ะ ฉ๊ะ	ติง ติง - ทัง	ติง - โฉ๊ะ ฉ๊ะ	ติง ติง - ทัง	ติง - โฉ๊ะ ฉ๊ะ	ติง ติง - ทัง	ติง - โฉ๊ะ ฉ๊ะ	ติง ติง - ทัง
------------	---------------	----------------	---------------	----------------	---------------	----------------	---------------

ปี่พาทย์

- - - -	- ล ดํ ร์	- ซํ ฟํ ร์	- - ดํ ล	- - - ฟ	- - ซ ล	- ดํ - ล	- ดํ - ร์
---------	-----------	------------	----------	---------	---------	----------	-----------

เครื่องสาย

- - - ร	- ล - ร	- ดํ - ล	- - ซ ล	- - - ร	- ล - ซ	- ดํ - ล	- - ซ ฟ
---------	---------	----------	---------	---------	---------	----------	---------

ปี่พาทย์

- - - -	- ล ดํ ร์	- ซํ ฟํ ร์	- - ดํ ล	- - - ฟ	- - ซ ล	- ดํ - ล	- ดํ - ร์
- - - -	- อั้ง - ท้าว	- - - ม่วง	- อม - -	- - - -	- ชม - พู	- - - ดู	- เพลิน - -

เครื่องสาย

- - - ร	- ล - ร	- ดํ - ล	- - ซ ล	- - - ร	- ล - ซ	- ดํ - ล	- - ซ ฟ
- - - -	- รูป - ลักณ์	- - - เหลือ	- เกิน - -	- - - จำ	- - - เร็ว	- - - วิ	- - - มล

ปี่พาทย์

- - - -	- - - ด	- ม - ร	- ด - -	- ฟ - -	- ล - ร์	- - ดํ ล	- - ซ ล
- - - -	- - - -	- - - เซ็น	- นี้ - กระทั่ง	- ตาย - -	- หา - สี่	- - - อื่น	- - - ปน

เครื่องสาย

- - - -	- - - ฟ	- ล - ซ	- ฟ - -	- ซ - -	- ดํ - ล	- - ซ ฟ	- - ม ฟ
- - - -	- - - -	- - - ผู้	- ไต - ไต้	- ยล - -	- ชม - ขึ้น	- - - มื่น	- - - มวล

ปี่พาทย์

- - - -	- - - ด	- ม - ร	- ด - -	- ฟ - -	- ล - ร์	- - ดํ ล	- - ซ ล
- - - -	- - - -	- - - หาก	- สี่ - อื่น	- คณะ - -	- ปะ - ปน	- - - มิ	- - - ควร

เครื่องสาย

- - - -	- - - ฟ	- ล - ซ	- ฟ - -	- ซ - -	- ดํ - ล	- - ซ ฟ	- - ม ฟ
- - - -	- - - -	- - - ดั่ง	- โดย - ประ	- มวล - -	- พันธุ์ - แท้	- - - แน่	- - - นอน

ทอดลงจบด้วยสร้อย

อังกะลุง

- - - -	- ฟี่ - ตี่	- ล - -	- ฟี่ - ตี่	- ล - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	-------------	---------	-------------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ฟี่ - ตี่	- ล - ตี่	- ล - ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	-------------	-----------	---------

พริ้วม

- - - -	- - - -	- ล - -	- - - -	- ล - -	- - - -	- ล - -	- - - ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

อังกะลุง

- - - -	- ฟี่ - ตี่	- ล - -	- ฟี่ - ตี่	- ล - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	-------------	---------	-------------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ฟี่ - ตี่	- ล - ตี่	- ล - ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	-------------	-----------	---------

พริ้วม

- - - -	- - - -	- ล - -	- - - -	- ล - -	- - - -	- ล - -	- - - ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ขวามณี

จิ้งหะน้า

กังสะดาด

ระฆัง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - X	- - - -	- - - -	- - - -	- - - X
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

แล้วดำเนินเป็นพื้นหลัง

ลูกนำ (หน้าทับสองไม้ ตะโพน เข้าทำย)

จะเข้

- - - -	- - - ด	- - - ล	- ร - ด	- - - ฟ	- ร - ด	- - - ล	- ซ - ล
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

เบลใหญ่/ฆ้องหุ่ย

- - - -	- - - -	- - - -	- - - ด	- - - -	- - - -	- - - ล	- ซ - ล
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ฆ้องวงใหญ่/ระนาดทุ้ม

- - - -	- - - ร	- - - ล	- ซ - ล	- - - ฟ	- ซ - ล	- - - ร	- ฟ - ซ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

เบลใหญ่/ฆ้องหุ่ย

- - - -	- - - -	- - - -	- - - ล	- - - -	- - - -	- - - ร	- ฟ - ซ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

จะเข้

- - - -	- - - ชู	- - - รุ	- ฟ - ชู	- - - ล	- ฟ - ชู	- ฟ - ฟ	- ร - ด
---------	----------	----------	----------	---------	----------	---------	---------

เบลใหญ่/ซ็องห่วย

- - - -	- - - -	- - - -	- - - ชู	- - - -	- - - -	- - - ฟ	- ร - ด
---------	---------	---------	----------	---------	---------	---------	---------

ซ็องวงใหญ่/ระนาดทุ้ม

- - - -	- ร - ด	- ร - ฟ	- ล - ชู	- ฟ - ด	- ล - ชู	- ฟ - ร	- ด - ฟ
---------	---------	---------	----------	---------	----------	---------	---------

เบลใหญ่/ซ็องห่วย

- - - -	- - - -	- - - -	- - - ชู	- - - -	- - - -	- - - ร	- ด - ฟ
---------	---------	---------	----------	---------	---------	---------	---------

จะเข้

- - - -	- - - ด	- - - ล	- ร - ด	- - - ฟ	- ร - ด	- - - ล	- ชู - ล
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	----------

เบลใหญ่/ซ็องห่วย

- - - -	- - - -	- - - -	- - - ด	- - - -	- - - -	- - - ล	- ชู - ล
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - วิ	- - - พาร์

ซ็องวงใหญ่/ระนาดทุ้ม

- - - -	- - - ร	- - - ล	- ชู - ล	- - - ฟ	- ชู - ล	- - - รุ	- ฟ - ชู
---------	---------	---------	----------	---------	----------	----------	----------

เบลใหญ่/ซ็องห่วย

- - - -	- - - -	- - - -	- - - ล	- - - -	- - - -	- - - ร	- ฟ - ชู
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- บุ - ราน	- - - ไช

จะเข้

- - - -	- - - ชู	- - - รุ	- ฟ - ชู	- - - ล	- ฟ - ชู	- ฟ - ฟ	- ร - ด
---------	----------	----------	----------	---------	----------	---------	---------

เบลใหญ่/ซ็องห่วย

- - - -	- - - -	- - - -	- - - ชู	- - - -	- - - -	- - - ฟ	- ร - ด
- - - -	- - - -	- - - ประ	- - - ดุจ	- - - -	- - - -	- - - เสมือน	- - - สอน

ซ็องวงใหญ่/ระนาดทุ้ม

- - - -	- ร - ด	- ร - ฟ	- ล - ชู	- ฟ - ด	- ล - ชู	- ฟ - ร	- ด - ฟ
---------	---------	---------	----------	---------	----------	---------	---------

เบลใหญ่/ซ็องห่วย

- - - -	- - - -	- - - -	- - - ชู	- - - -	- - - -	- - - ร	- ด - ฟ
- - - -	- - - พระ	- - - และ	- - - เณร	- - - นิ	- - - รุทธิ์	- - - -	- นิ - ยาม

จังหวัดตัด

ขามณี เทียว 1 (จังหวัดนำ)

กัสดาด		ระฆัง		กัสดาด		ระฆัง	
- - - -	- - - X	- - - -	- - - X	- - - -	- - - X	- - - X	- - - X

แล้วดำเนินเป็นพื้นหลัง

ขลุ่ย/จะเข้/ซอด้วง/ซออู้

- - - -	- - - ดี่	- - - ล	- - - ซ	- - - -	- ล - ซ	ล ซ ฟ ร
---------	-----------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	ดี่ ล ซ ฟ	- ล - ซ	- - - -
---------	---------	---------	---------	-----------	---------	---------

โปงลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ล - ซ	ล ซ ฟ ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ล - ซ	ล ซ ฟ ร
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - หนึ่ง

ขลุ่ย/จะเข้/ซอด้วง/ซออู้

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ดี่ - รี่	ดี่ ล - ซ
---------	---------	---------	---------	---------	-------------	-----------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ดี่ - รี่	ดี่ ล - ซ
---------	---------	---------	---------	---------	-------------	-----------

โปงลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	พี่ รี่ ดี่ ล	- ดี่ - รี่	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------------	-------------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - ล	- - - ด	- - - ร	- - - -	- ดี่ - รี่	ดี่ ล - ซ
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- จะ - พา	- - - ที่

ขลุ่ย/จะเข้/ซอด้วง/ซออู้

- - - ตี่	- - - -	- รั - ตี่	- ล - รั	- - - ร	- - - ตี่	- ล - ซ
-----------	---------	------------	----------	---------	-----------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - ฬั รั	- - ฬั ตี่	- - - -
---------	---------	---------	---------	-----------	------------	---------

โปงลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ตี่	- ล - ซ
---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ตี่	- ล - ซ
- - - -	- - - -	- - - ชาว	- - ม ณี	- - - -	- - สมัญญ	- - ญ นาม

ขลุ่ย/จะเข้/ซอด้วง/ซออู้

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ล	- ซ - ฬ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ล	- ซ - ฬ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

โปงลางเหล็ก

- - - ด	- - - -	- - - ร	- ฬ - ซ	- - - ร	- - - ล	- ซ - ฬ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - ล ร	- - ตี่ ล	- - - -
- - ประสบ	- - - -	- - สติต	- - - งาม	- - - ณ	- - ผนัง	อุโบสถาน

ขลุ่ย/จะเข้/ซอด้วง/ซออู้

- - - -	- - - ซ	- - - -	- - - ม	- - - ร	- - - ต	- ร - ฬ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - ล	ตี่ ล ซ ม	- - - ร	ร ม ร ต	- - - -
---------	---------	---------	-----------	---------	---------	---------

โปงลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ต	- ร - ฬ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ต	- ร - ฬ
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - และ	- จัก - ษุ	- สี่ - ตา

ขลุ่ย/จะเข้/ซอด้วง/ซออู้

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ล	- ดี่ - ซ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ล	- ดี่ - ซ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------

โปงลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- - - ซ	ล ช พ ร	- - - ด	ร ด ร ล	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - ล	- - - -	- - - ร	- - - ด	- - - ล	- ดี่ - ซ
- - - -	- - ทวี	- - - -	- - - ฟ้า	- - - -	- - ส่ง่า	- - ตระการ

ขลุ่ย/จะเข้/ซอด้วง/ซออู้

- - - ฟ้า	- - - รั	- - - ดี่	- - - ฟ้า	- - - -	- ซ - ล	- ฟ้า - ซ
-----------	----------	-----------	-----------	---------	---------	-----------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	ฟ้า รั ดี่ รั	- ฟ้า รั ดี่	- รั ดี่ ฟ้า	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------------	--------------	--------------	---------	---------	---------

โปงลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ซ - ล	- ฟ้า - ซ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ซ - ล	- ฟ้า - ซ
- - - -	- - ฟ้ารุฟห้	- - - -	- - ฟ้าลาส	- - - -	- - ฟ้าลาส	- - - ฉาน

ขลุ่ย/จะเข้/ซอด้วง/ซออู้

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ฟ้า - ล	- ซ - ฟ้า
---------	---------	---------	---------	---------	-----------	-----------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ฟ้า - ล	- ซ - ฟ้า
---------	---------	---------	---------	---------	-----------	-----------

โปงลางเหล็ก

- - - -	ฟ้า ร ด ร	ดี่ ล ช ฟ้า	รั ดี่ ล ช	- - - -	- - - -	- - - -
---------	-----------	-------------	------------	---------	---------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - ด	- - - ร	- - - ฟ้า	- - - ซ	- - - -	- ฟ้า - ล	- ซ - ฟ้า
- - - -	- - - -	- - - วะ	- วะ - ้วย	- - - -	- ระ - ยับ	- ประ-เทือง

จังหวัดจันทบุรี

ขบวนที่ 2 (จังหวัดจันทบุรี)

กิ่งสะตาด		ระฆัง		กิ่งสะตาด		ระฆัง	
-	-	-	X	-	-	-	X

แล้วดำเนินเป็นพื้นหลัง

ขลุ่ย/จะเข้/ซอด้วง/ซออู้

-	-	-	ด	-	-	ล	-	-	ซ	-	-	-	-	ล	-	ซ	ล	ซ	ฟ	ร
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ด	ล	ซ	ฟ	-	ล	-	ซ	-	-	-	-
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

โปงลางเหล็ก

-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ล	-	ซ	ล	ซ	ฟ	ร
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

หมากกะโหล่ง

-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ล	-	ซ	ล	ซ	ฟ	ร
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ล	-	-	-	ด

ขลุ่ย/จะเข้/ซอด้วง/ซออู้

-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ด	-	ร	ด	ล	-	ซ
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ฆ้องวงใหญ่

-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ด	-	ร	ด	ล	-	ซ
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

โปงลางเหล็ก

-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ฟ	ร	ด	ล	-	ด	-	ร	-	-	-	-
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

หมากกะโหล่ง

-	-	-	ล	-	-	ด	-	-	ร	-	-	-	-	ด	-	ร	ด	ล	-	ซ
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ด	-	-	-	ซ	-	-	-	ด

ขลุ่ย/จะเข้/ซอด้วง/ซออู้

- - - ตี่	- - - -	- รั - ตี่	- ล - รั	- - - รั	- - - ตี่	- ล - ซ
-----------	---------	------------	----------	----------	-----------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ซ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - ฟี่ รั	- - ฟี่ ตี่	- - - -
---------	---------	---------	---------	------------	-------------	---------

โปงลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ตี่	- ล - ซ
---------	---------	---------	---------	---------	-----------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ตี่	- ล - ซ
- - - -	- - - -	- - - จะ	- - - นิวัติ	- - - -	- - ตีคัย	- - เมลือง

ขลุ่ย/จะเข้/ซอด้วง/ซออู้

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ล	- ซ - ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ซ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ล	- ซ - ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

โปงลางเหล็ก

- - - ด	- - - -	- - - รั	- ฟ - ซ	- - - รั	- - - ล	- ซ - ฟ
---------	---------	----------	---------	----------	---------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - ล รั	- - ตี่ ล	- - - -
- - หนึ่ง	- - - นัยน์	- - จะ ไส	- เหลือง -	- - ระวิ	- - - งาม	ลออประภา

ขลุ่ย/จะเข้/ซอด้วง/ซออู้

- - - -	- - - ซ	- - - -	- - - ม	- - - รั	- - - ด	- รั - ฟ
---------	---------	---------	---------	----------	---------	----------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ซ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - ล	ตี่ ล ซ ม	- - - รั	ร ม รั ด	- - - -
---------	---------	---------	-----------	----------	----------	---------

โปงลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ด	- รั - ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	----------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ด	- รั - ฟ
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - ตระหง่าน	- - จมูก	- - - สิ้น

ขลุ่ย/จะเข้/ซอด้วง/ซออู้

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ล	- ดี่ - ซ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ซ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ล	- ดี่ - ซ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------

โปงลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- - - ซ	ล ช ฟ ร	- - - ด	ร ด ร ล	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - ล	- - - -	- - - ร	- - - ด	- - - ล	- ดี่ - ซ
- - - -	- - ผิ	- - - -	-วะ-พรรณ	- - - -	- กี่ - มัซ	- - ณี มา

ขลุ่ย/จะเข้/ซอด้วง/ซออู้

- - - ฟ	- - - ร	- - - ด	- - - ฟ	- - - -	- ซ - ล	- ฟ - ซ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ซ้องวงใหญ่

- - - -	ฟ ร ดี่ ร	- ฟ ร ดี่	- ร ดี่ ฟ	- - - -	- - - -	- - - -
---------	-----------	-----------	-----------	---------	---------	---------

โปงลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ซ - ล	- ฟ - ซ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ซ - ล	- ฟ - ซ
- - - เพราะ	- - - ปลอดภัย	- - - และ	- - - แข็ง	- - - -	- - - แข็ง	- - - ขา

ขลุ่ย/จะเข้/ซอด้วง/ซออู้

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ฟ - ล	- ซ - ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม/ซ้องวงใหญ่

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ฟ - ล	- ซ - ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

โปงลางเหล็ก

- - - -	ฟ ร ด ร	ดี่ ล ช ฟ	ร ดี่ ล ช	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	-----------	-----------	---------	---------	---------

หมากกะโหล่ง

- - - ด	- - - ร	- - - ฟ	- - - ซ	- - - -	- ฟ - ล	- ซ - ฟ
- - - -	- - - -	- - - ข น	- - - -	- - - -	- - - ตลอด	- - - ละมุน

บรรเลงเดี่ยว 3 โดยไม่มีร้อง

ศุภลักษณ์

ลูกนำ

มองซ้าย

- - - ด	- - - ช	- - - -	- - - -	- - - ม	- - - ร	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

อังกฤษ

- - - -	- - - -	- x x -	- x x -	- - - -	- - - -	- x x -	- x x -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

มองซ้าย

- - - ด	- - - ช	- - - -	- - - -	- - - ม	- - - ร	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

อังกฤษ

- - - -	- - - -	- x x -	- x x -	- - - -	- - - -	- x x -	- x x -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

โป่งกลางเหล็ก

- - ล ด	- - ล ช	- - - -	- - - -	- - ม ช	- - ล ร	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ซอด้วง

- - - -	- - - -	- - - ด	ร ม ฟ ช	- - - -	- - - -	- - - ล	ช ฟ ม ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

โป่งกลางเหล็ก

- - ม ช	- - ม ร	- - - -	- - - -	- - ด ร	- - ม ด	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ซอด้วง

- - - -	- - - -	- - - ช	ล ท ด ร	- - - -	- - - -	- - - ช	ฟ ม ร ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

มองซ้าย

- - - ด	- - - ช	- - - -	- - - -	- - - ม	- - - ร	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

อังกฤษ

- - - -	- - - -	- x x -	- x x -	- - - -	- - - -	- x x -	- x x -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย

- ด - -	- ช - -	- - - -	- - - -	- ม - -	- ร - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

มองชาย

- - - ด	- - - ช	- - - -	- - - -	- - - ม	- - - ร	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

อังกฤษ

- - - -	- - - -	- x x -	- x x -	- - - -	- - - -	- x x -	- x x -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย

- ด - -	- ช - -	- - - -	- - - -	- ม - -	- ร - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

โปงลางเหล็ก

- - ล ด	- - ล ช	- - - -	- - - -	- - ม ช	- - ล ร	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ซอด้วง

- - - -	- - - -	- - - ด	ร ม ฟ ช	- - - -	- - - -	- - - ล	ช ฟ ม ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

โปงลางเหล็ก

- - ม ช	- - ม ร	- - - -	- - - -	- - ด ร	- - ม ด	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ซอด้วง

- - - -	- - - -	- - - ช	ล ท ด ร	- - - -	- - - -	- - - ช	ฟ ม ร ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

เที่ยว 1

มองชาย

- - - ด	- - - ช	- - - -	- - - -	- - - ม	- - - ร	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

อังกฤษ

- - - -	- - - -	- x x -	- x x -	- - - -	- - - -	- x x -	- x x -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย

- ด - -	- ช - -	- - - -	- - - -	- ม - -	- ร - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

หมากกะโหล่ง/โปงลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- ล ด -	ม ล - ช	- - - -	- - - -	- ม ช -	ล ร - ด
- - - -	- - - -	- - - อรรถ	- - - ศาสตร์	- - - -	- - - ศุภ	- - - ลักษณะ	- - - สกูล

มองชาย

- - - ด	- - - ช	- - - -	- - - -	- - - ม	- - - ร	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

อังกฤษ

- - - -	- - - -	- X X -	- X X -	- - - -	- - - -	- X X -	- X X -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย

- ด - -	- ช - -	- - - -	- - - -	- ม - -	- ร - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

หมากกะโหล่ง/โปงกลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- ล ด -	ม ล - ช	- - - -	- - - -	- ม ช -	ล ร - ด
- - - -	- - - -	--ประเทศ	-- ณ เขตต์	-- วิเศษ	- - กี่ สุน	-- ทรีย์	- - - ขาน

ระนาดเอก/ซ้องวงใหญ่/ระนาดทุ้ม/จะเข้

- - ช ด	ร ม ฟ ช	- - - -	- - - -	- - ร ด	ล ช ม ช	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ซอด้วง/ซออู้/ขลุ่ย/หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - -	ร - ด -	ช ล ฟ ช	- - - -	- - - -	ม - ช -	ร ม ล ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

เปิงพม่า

- - - -	- - - -	X - X -	X X - X	- - - -	- - - -	X - X -	X X - X
- - - -	- - - -	--- อรรถ	-- ถ ศาสตร์	- - - -	- - - -	-- ภา ลักษณะ	- - สกฤ

ระนาดเอก/ซ้องวงใหญ่/ระนาดทุ้ม/จะเข้

- - ช ด	ร ม ฟ ช	- - - -	- - - -	- - ร ด	ล ช ม ช	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ซอด้วง/ซออู้/ขลุ่ย/หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - -	ร - ด -	ช ล ฟ ช	- - - -	- - - -	ม - ช -	ร ม ล ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

เปิงพม่า

- - - -	- - - -	X - X -	X X - X	- - - -	- - - -	X - X -	X X - X
- - - -	- - - -	--ประเทศ	-- ณ เขตต์	-- วิเศษ	- - กี่ สุน	-- ทรีย์	- - - ขาน

พร้อม

- - - -	- - - ด	- - - ชู	- - - ม	- - - -	- - - ม	- - - ชู	- - - ร
- - - -	- - -เรียก	- - -สมัญ	- - -ญ นาม	- - - -	- - - พ	- - -ม่า	- - -วิฬาร์

กลองยาว(3 บ่อม)

- - - -	- บ่อม - -	- บ่อม -	- เป็ง - บ่อม	- - - -	- บ่อม - -	- บ่อม -	- เป็ง - บ่อม
---------	------------	----------	---------------	---------	------------	----------	---------------

- - - -	- - - ฟ	- - - ชู	- - - ม	- - - -	- - - ร	- - - ม	- - - ด
- - วิ ศรุต	- - ว ศัท	- - จะชัต	- - น้ำตาล	- - - -	- - - ประ	- - - จักษ์	- - - ทัว

กลองยาว(3 บ่อม)

- - - -	- บ่อม - -	- บ่อม -	- เป็ง - บ่อม	- - - -	- บ่อม - -	- บ่อม -	- เป็ง - บ่อม
---------	------------	----------	---------------	---------	------------	----------	---------------

- - - -	- - - ด	- - - ชู	- - - ม	- - - -	- - - ม	- - - ชู	- - - ร
- - - -	- - -เรียก	- - -สมัญ	- - -ญ นาม	- - - -	- - - พ	- - -ม่า	- - -วิฬาร์

กลองยาว(3 บ่อม)

- - - -	- บ่อม - -	- บ่อม -	- เป็ง - บ่อม	- - - -	- บ่อม - -	- บ่อม -	- เป็ง - บ่อม
---------	------------	----------	---------------	---------	------------	----------	---------------

- - - -	- - - ฟ	- - - ชู	- - - ม	- - - -	- - - ร	- - - ม	- - - ด
- - วิ ศรุต	- - ว ศัท	- - จะชัต	- - น้ำตาล	- - - -	- - - ประ	- - - จักษ์	- - - ทัว

กลองยาว(3 บ่อม)

- - - -	- บ่อม - -	- บ่อม -	- เป็ง - บ่อม	- - - -	- บ่อม - -	- บ่อม -	- เป็ง - บ่อม
---------	------------	----------	---------------	---------	------------	----------	---------------

มองชาย

- - - ด	- - - ชู	- - - -	- - - -	- - - ม	- - - ร	- - - -	- - - -
---------	----------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

อังกะลุง

- - - -	- - - -	- x x -	- x x -	- - - -	- - - -	- x x -	- x x -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย

- ด - -	- ช - -	- - - -	- - - -	- ม - -	- ร - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

หมากกะโหล่ง/โปงกลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- ล ด -	ม ล - ช	- - - -	- - - -	- ม ช -	ล ร - ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

มองชาย

- - - ด	- - - ช	- - - -	- - - -	- - - ม	- - - ร	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

อังกฤษ

- - - -	- - - -	- X X -	- X X -	- - - -	- - - -	- X X -	- X X -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย

- ด - -	- ช - -	- - - -	- - - -	- ม - -	- ร - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

หมากกะโหล่ง/โปงกลางเหล็ก

- - - -	- - - -	- ล ด -	ม ล - ช	- - - -	- - - -	- ม ช -	ล ร - ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ฆ้องวงใหญ่/ระนาดทุ้ม/จะเข้

- - ช ด	ร ม ฟ ช	- - - -	- - - -	- - ร ด	ล ช ม ช	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ซอด้วง/ซออู้/ขลุ่ย/หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - -	ร - ด -	ช ล ฟ ช	- - - -	- - - -	ม - ช -	ร ม ล ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

เปิงพม่า

- - - -	- - - -	X - X -	X X - X	- - - -	- - - -	X - X -	X X - X
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ฆ้องวงใหญ่/ระนาดทุ้ม/จะเข้

- - ช ด	ร ม ฟ ช	- - - -	- - - -	- - ร ด	ล ช ม ช	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ซอด้วง/ซออู้/ขลุ่ย/หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - -	ร - ด -	ช ล ฟ ช	- - - -	- - - -	ม - ช -	ร ม ล ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

เปิงพม่า

- - - -	- - - -	X - X -	X X - X	- - - -	- - - -	X - X -	X X - X
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

พร้อม(กลองยาว 3 บ่อม)

- - - -	- - - ด	- - - ช	- - - ม	- - - -	- - - ม	- - - ช	- - - ร
- - - -	- - - ฟ	- - - ช	- - - ม	- - - -	- - - ร	- - - ม	- - - ด
- - - -	- - - ด	- - - ช	- - - ม	- - - -	- - - ม	- - - ช	- - - ร
- - - -	- - - ฟ	- - - ช	- - - ม	- - - -	- - - ร	- - - ม	- - - ด

เที่ยว 2

ระนาดเอก/ซ้องวงใหญ่/ระนาดทุ้ม/จะเข้

- ชู - -	ด ชู - ม	- - - -	- - - -	- - - -	ม ชู ม ร	ด ทู ด ร	- - - -
----------	----------	---------	---------	---------	----------	----------	---------

ซอด้วง/ซออู้/ขลุ่ย/หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - -	- - - ชู	- - ม ร	- - - -	- - - -	- - - -	- - ด ม
---------	---------	----------	---------	---------	---------	---------	---------

เปิงพม่า

- - - -	- - - -	X - X -	X X - X	- - - -	- - - -	X - X -	X X - X
- - - -	- - - -	- - - ลัด	- - ค นา	- - - -	- - วิ ราม	- - วิ โรจน์	- - และ หัว

ระนาดเอก/ซ้องวงใหญ่/ระนาดทุ้ม/จะเข้

- ชู - -	ด ชู - ม	- - - -	- - - -	- - - -	ม ชู ม ร	ด ทู ล ม	- - - -
----------	----------	---------	---------	---------	----------	----------	---------

ซอด้วง/ซออู้/ขลุ่ย/หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - -	- - - ชู	- - ม ร	- - - -	- - - -	- - - -	- - ร ด
---------	---------	----------	---------	---------	---------	---------	---------

เปิงพม่า

- - - -	- - - -	X - X -	X X - X	- - - -	- - - -	X - X -	X X - X
- - - -	- - - -	- - - กี่	- - - กลม	- - - เมล็ด	- - - จะ เหลือง	- - - จะ ยั่ว	- - - และ - ยวน-ชม

ระนาดเอก/ซ้องวงใหญ่/ระนาดทุ้ม/จะเข้

- ชู - -	ด ชู - ม	- - - -	- - - -	- - - -	ม ชู ม ร	ด ทู ด ร	- - - -
----------	----------	---------	---------	---------	----------	----------	---------

ซอด้วง/ซออู้/ขลุ่ย/หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - -	- - - ชู	- - ม ร	- - - -	- - - -	- - - -	- - ด ม
---------	---------	----------	---------	---------	---------	---------	---------

เปิงพม่า

- - - -	- - - -	X - X -	X X - X	- - - -	- - - -	X - X -	X X - X
- - - -	- - - -	- - - แข็ง	- - - แทะ	- - - ละ	- - - จะ	- - - ยาว	- - - ส กาว - - - ภิ รมย์

ระนาดเอก/ซ้องวงใหญ่/ระนาดทุ้ม/จะเข้

- ชู - -	ด ชู - ม	- - - -	- - - -	- - - -	ม ชู ม ร	ด ทู ล ม	- - - -
----------	----------	---------	---------	---------	----------	----------	---------

ซอด้วง/ซออู้/ขลุ่ย/หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - -	- - - ชู	- - ม ร	- - - -	- - - -	- - - -	- - ร ด
---------	---------	----------	---------	---------	---------	---------	---------

เปิงพม่า

- - - -	- - - -	X - X -	X X - X	- - - -	- - - -	X - X -	X X - X
- - - -	- - - -	- - - และ	- - - ทนวด	- - - สภาพ	- - - สะ	- - - ฟ้า	- - - ก็ สม - - - ส - - - มาน

กลองยาว 3 บ่อม

ระนาดเอก/ฆ้องวงใหญ่/ระนาดทุ้ม/จะเข้

- - - ฟ	- ซ - ล	- - - -	ซ ท ล ซ	- - - ม	- ฟ - ซ	- - - -	ฟ ล ซ ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ซอด้วง/ซออู้/ขลุ่ย/หมากกะโหล่ง

ดํ ล ซ ฟ	- - - ล	- - - -	- - ล ซ	ล ซ ฟ ม	- - - ซ	- - - -	- - ซ ฟ
----------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

เปิงพม่า

- - - -	- - - -	X - X -	X X - X	- - - -	- - - -	X - X -	X X - X
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ฆ้องวงใหญ่/ระนาดทุ้ม/จะเข้

- - - ร	- ม - ฟ	- - - -	ม ซ ฟ ม	- - - ทุ	- ด - ร	- - - -	ด ม ร ด
---------	---------	---------	---------	----------	---------	---------	---------

ซอด้วง/ซออู้/ขลุ่ย/หมากกะโหล่ง

ซ ฟ ม ร	- - - ฟ	- - - -	- - ฟ ม	ม ร ด ทุ	- - - ร	- - - -	- - ร ด
---------	---------	---------	---------	----------	---------	---------	---------

- - - นี้	- แนะ - ทาง	- - - -	- และ - หู	- - - ก็	- - - ดู	- - - ตระ	- - - ห่วง
-----------	-------------	---------	------------	----------	----------	-----------	------------

ระนาดเอก/ฆ้องวงใหญ่/ระนาดทุ้ม/จะเข้

- - - ฟ	- ซ - ล	- - - -	ซ ท ล ซ	- - - ม	- ฟ - ซ	- - - -	ฟ ล ซ ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ด้วง/อู้/ขลุ่ย/กะโหล่ง

ดํ ล ซ ฟ	- - - ล	- - - -	- - ล ซ	ล ซ ฟ ม	- - - ซ	- - - -	- - ซ ฟ
----------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- วิ - จา	- ระ - ถ้วน	- - - -	- กระ - บวน	- - - ณ	- - - พัน	- - - ธรรม	- - - ชาตี
-----------	-------------	---------	-------------	---------	-----------	------------	------------

ระนาดเอก/ฆ้องวงใหญ่/ระนาดทุ้ม/จะเข้

- ซ - -	ด ซ - ม	- - - -	- - - -	- - - -	ม ซ ม ร	ด ทุ ด ร	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	----------	---------

ซอด้วง/ซออู้/ขลุ่ย/หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - -	- - - ซ	- - ม ร	- - - -	- - - -	- - - -	- - ด ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

เปิงพม่า

- - - -	- - - -	X - X -	X X - X	- - - -	- - - -	X - X -	X X - X
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ฆ้องวงใหญ่/ระนาดทุ้ม/จะเข้

- ซ - -	ด ซ - ม	- - - -	- - - -	- - - -	ม ซ ม ร	ด ทุ ล ม	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	----------	---------

ซอด้วง/ซออู้/ขลุ่ย/หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - -	- - - ซ	- - ม ร	- - - -	- - - -	- - - -	- - ร ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

เปิงพม่า

- - - -	- - - -	X - X -	X X - X	- - - -	- - - -	X - X -	X X - X
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ฆ้องวงใหญ่/ระนาดทุ้ม/จะเข้

- ช - -	ด ช - ม	- - - -	- - - -	- - - -	ม ช ม ร	ด ทุ ด ร	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	----------	---------

ซอด้วง/ซออู้/ขลุ่ย/หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - -	- - - ช	- - ม ร	- - - -	- - - -	- - - -	- - ด ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

เปิงพม่า

- - - -	- - - -	X - X -	X X - X	- - - -	- - - -	X - X -	X X - X
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ฆ้องวงใหญ่/ระนาดทุ้ม/จะเข้

- ช - -	ด ช - ม	- - - -	- - - -	- - - -	ม ช ม ร	ด ทุ ล ม	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	----------	---------

ซอด้วง/ซออู้/ขลุ่ย/หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - -	- - - ช	- - ม ร	- - - -	- - - -	- - - -	- - ร ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

เปิงพม่า

- - - -	- - - -	X - X -	X X - X	- - - -	- - - -	X - X -	X X - X
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

กลองยาว 3 บ่อม

ระนาดเอก/ฆ้องวงใหญ่/ระนาดทุ้ม/จะเข้

- - - ฟ	- ช - ล	- - - -	ช ท ล ช	- - - ม	- ฟ - ช	- - - -	ฟ ล ช ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ด้วง/อู้/ขลุ่ย/กะโหล่ง

ด้ ล ช ฟ	- - - ล	- - - -	- - ล ช	ล ช ฟ ม	- - - ช	- - - -	- - ช ฟ
----------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ฆ้องวงใหญ่/ระนาดทุ้ม/จะเข้

- - - ร	- ม - ฟ	- - - -	ม ช ฟ ม	- - - ทุ	- ด - ร	- - - -	ด ม ร ด
---------	---------	---------	---------	----------	---------	---------	---------

ซอด้วง/ซออู้/ขลุ่ย/หมากกะโหล่ง

ช ฟ ม ร	- - - ฟ	- - - -	- - ฟ ม	ม ร ด ทุ	- - - ร	- - - -	- - ร ด
---------	---------	---------	---------	----------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ฆ้องวงใหญ่/ระนาดทุ้ม/จะเข้

- - - ฟ	- ช - ล	- - - -	ช ท ล ช	- - - ม	- ฟ - ช	- - - -	ฟ ล ช ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ด้วง/อู้/ขลุ่ย/กะโหล่ง

ด้ ล ช ฟ	- - - ล	- - - -	- - ล ช	ล ช ฟ ม	- - - ช	- - - -	- - ช ฟ
----------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ฆ้องวงใหญ่/ระนาดทุ้ม/จะเข้

- - - ร	- ม - ฟ	- - - -	ม ช ฟ ม	- - - ทุ	- ด - ร	- - - -	ด ม ร ด
---------	---------	---------	---------	----------	---------	---------	---------

ซอด้วง/ซออู้/ขลุ่ย/หมากกะโหล่ง

ช ฟ ม ร	- - - ฟ	- - - -	- - ฟ ม	ม ร ด ทุ	- - - ร	- - - -	- - ร ด
---------	---------	---------	---------	----------	---------	---------	---------

ปีพาทย์

- - - -	- - - ร	- - - ฟ	- - - ม	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

โปงลางเหล็ก/หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ฟ - ฟ	- ฟ - ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

บรรยาย สัทพจนานุกรม กวีนิพนธ์ ฉบับที่ 19

โบราณบรรพคต พจนีย์ จตุรบาท

มัสชา ร คราฆาต

มิทัง

กลบศพ้อฎฐิ ธาตุสนิท สติตสิง

สรรพสิง คุ ณาเม็ง

ณ เหย้า

เทียว 1

เป็งมาง

- - - -	- ปะ - -	- เห่ง - เห่ง	- ปะ - -	- - - -	- ปะ - -	- เห่ง - เห่ง	- ปะ - -
---------	----------	---------------	----------	---------	----------	---------------	----------

เป็งมาง

- - - -	- ปะ - -	- เห่ง - เห่ง	- ปะ - -	- - - -	- ปะ - -	- เห่ง - เห่ง	- ปะ - -
---------	----------	---------------	----------	---------	----------	---------------	----------

ตะโพน

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- เพล็ง - เพล ลิ่ง	- ตู้บ - เพล็ง
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------------------	----------------

แล้วดำเนินเป็นพื้นหลัง (สลับคั่นกับเพลง)

ปีพาทย์

- - - -	- - - ด	- - - ชู	- - - ม	- - - ชู	- - - ร	- ด - ทุ	- ม - ร
---------	---------	----------	---------	----------	---------	----------	---------

โปงลางเหล็ก/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- ชู - -	- ชู - -	- ชู - -	- - - -	- ชู - -	- ชู - -	- ชู - -
---------	----------	----------	----------	---------	----------	----------	----------

เครื่องสาย

- - - -	- - ร ชู	- - - -	- - - -	- - - -	- - ชู ม	- - - -	- - - -
---------	----------	---------	---------	---------	----------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม

- - - -	- - - -	- - - -	- - - ม	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย/หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - ชู	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ม	- - - -	- - - -
---------	----------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

เปิงมาง

- - - -	- ปะ - -	- เห่ง - เห่ง	- ปะ - -	- - - -	- ปะ - -	- เห่ง - เห่ง	- ปะ - -
---------	----------	---------------	----------	---------	----------	---------------	----------

เปิงมาง

- - - -	- ปะ - -	- เห่ง - เห่ง	- ปะ - -	- - - -	- ปะ - -	- เห่ง - เห่ง	- ปะ - -
---------	----------	---------------	----------	---------	----------	---------------	----------

ตะโพน

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- เพลิง - เพลิง ลิ่ง	- ตูบ - เพลิง ลิ่ง
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-------------------------	-----------------------

แล้วดำเนินเป็นพื้นหลัง(สลับคั่นกับเพลง)

ปี่พาทย์

- - - -	- - - ด	- - - ชู	- - - ม	- - - ชู	- - - ร	- ด - ทุ	- ม - ร
- - - -	- - - พันธุ์	- - - หนึ่ง	- - - -	- - - ชิ่ง	- - - -	- - - ป	- - - ศุ

โปงกลางเหล็ก/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- ชู - -	- ชู - -	- ชู - -	- - - -	- ชู - -	- ชู - -	- ชู - -
---------	----------	----------	----------	---------	----------	----------	----------

เครื่องสาย

- - - -	- - ร ชู	- - - -	- - - -	- - - -	- - ชู ม	- - - -	- - - -
---------	----------	---------	---------	---------	----------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม

- - - -	- - - -	- - - -	- - - ม	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย/หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - ชู	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ม	- - - -	- - - -
---------	----------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ปี่พาทย์

- - - -	- - - ชู	- ชู - ชู	- - ล ด	- - - ด	- ด - ชู	- ชู - -	- - ล ช
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ป	- ศุ - -	- โกลุญ - จา

เครื่องสาย

- - - -	- - - ด	- ด - ด	- - ล ช	- - - ชู	- ชู - ม	- ม - -	- - ร ด
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ส	- กุ - -	- ล - ผ่า

ปีพาทย์

- - - -	- - - - ช	- ช - ช	- - ล ด	- - - - ด	- ด - ช	- ช - -	- - ล ช
- - - -	- - - -	- - - - ด	- - - - ลอด	- - - -	- - - - ด	- - - - ลอด	- - - - เฉล

เครื่องสาย

- - - -	- - - - ด	- ด - ด	- - ล ช	- - - - ช	- ช - ม	- ม - -	- - ร ด
- - - -	- - - - ด	- - - - ลอด	- - - - เฉล	- - - -	- - - - เฉ	- - - - ล	- - - - ตรี

เปิงมาง

- - - -	- - - - ปะ	- - - - เห่ง	- - - - ปะ	- - - -	- - - - ปะ	- - - - เห่ง	- - - - ปะ
---------	------------	--------------	------------	---------	------------	--------------	------------

เปิงมาง

- - - -	- - - - ปะ	- - - - เห่ง	- - - - ปะ	- - - -	- - - - ปะ	- - - - เห่ง	- - - - ปะ
---------	------------	--------------	------------	---------	------------	--------------	------------

ตะโพน

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - - เพลิง	- - - - เพลิง
						- - - - เพลิง	- - - - เพลิง

แล้วดำเนินเป็นพื้นหลัง(สลับคั่นกับเพลง)

ปีพาทย์

- - - -	- - - - ด	- - - - ช	- - - - ม	- - - - ช	- - - - ร	- - - - ท	- - - - ร
- - - -	- - - - อ	- - - - พ	- - - -	- - - - น	- - - -	- - - - ย	- - - - ส

โปงลางเหล็ก/ฆ้องวงใหญ่

- - - -	- - - - ช	- - - - ช	- - - - ช	- - - -	- - - - ช	- - - - ช	- - - - ช
---------	-----------	-----------	-----------	---------	-----------	-----------	-----------

เครื่องสาย

- - - -	- - - - ร	- - - -	- - - -	- - - -	- - - - ช	- - - -	- - - -
---------	-----------	---------	---------	---------	-----------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม

- - - -	- - - -	- - - -	- - - - ม	- - - -	- - - -	- - - -	- - - - ด
---------	---------	---------	-----------	---------	---------	---------	-----------

ขลุ่ย/หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - - ช	- - - -	- - - -	- - - -	- - - - ม	- - - -	- - - -
---------	-----------	---------	---------	---------	-----------	---------	---------

ปีพาทย์

- - - -	- - - - ชู	- ชู - ชู	- - - - ล ดี่	- - - - ดี่	- ดี่ - ชู	- ชู - -	- - - - ล ช
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - - ย	- - - - สู่	- - - - รัง คโรจน์

เครื่องสาย

- - - -	- - - - ดี่	- ดี่ - ดี่	- - - - ล ช	- - - - ชู	- ชู - ม	- ม - -	- - - - ร ด
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - - จ	- น - -	- - - - จ - รุญ

ปีพาทย์

- - - -	- - - - ชู	- ชู - ชู	- - - - ล ดี่	- - - - ดี่	- ดี่ - ชู	- ชู - -	- - - - ล ช
- - - -	- - - -	- - - - ด่า	- - - - ปลด	- - - -	- - - - ลี	- - - - ไพ	- - - - ชูรย์

เครื่องสาย

- - - -	- - - - ดี่	- ดี่ - ดี่	- - - - ล ช	- - - - ชู	- ชู - ม	- ม - -	- - - - ร ด
- - - -	- - - - ลี	- - - - ไพ	- - - - ชูรย์	- - - -	- - - - ไพ	- - - - ชูรย์	- - - - ละม้าย

เที่ยว 2

เปิงมาง

- - - -	- - - - ปะ	- - - - เห่ง	- - - - ปะ	- - - -	- - - - ปะ	- - - - เห่ง	- - - - ปะ
---------	------------	--------------	------------	---------	------------	--------------	------------

เปิงมาง

- - - -	- - - - ปะ	- - - - เห่ง	- - - - ปะ	- - - -	- - - - ปะ	- - - - เห่ง	- - - - ปะ
---------	------------	--------------	------------	---------	------------	--------------	------------

ตะโพน

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - - เพลิง	- - - - ตูบ - เพลิง
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------------	---------------------

แล้วดำเนินเป็นพื้นหลัง(สลับคั่นกับเพลง)

โปงลางเหล็ก/ข้องวงใหญ่

- - - -	- ม ล ช	- - - -	- - - -	- - - -	- ร ช ม	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

เครื่องสาย

- - - -	- - - -	- คื ล ช	- ช - ม	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	----------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- คื ล ช	- ช - ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	----------	---------

ขลุ่ย/หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - ช	- - - -	- - - ม	- - - -	- - - ม	- - - -	- - - ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

โปงลางเหล็ก/ข้องวงใหญ่

- - - -	- ร ช ม	- - - -	- - - -	- - - -	- ด ม ร	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

เครื่องสาย

- - - -	- - - -	- คื ล ช	- ช - ร	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	----------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ช ม ร	- ร - ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย/หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - ม	- - - -	- - - ร	- - - -	- - - ร	- - - -	- - - ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

เปิงมาง

- - - -	- ปะ - -	- เห่ง - เห่ง	- ปะ - -	- - - -	- ปะ - -	- เห่ง - เห่ง	- ปะ - -
---------	----------	---------------	----------	---------	----------	---------------	----------

เปิงมาง

- - - -	- ปะ - -	- เห่ง - เห่ง	- ปะ - -	- - - -	- ปะ - -	- เห่ง - เห่ง	- ปะ - -
---------	----------	---------------	----------	---------	----------	---------------	----------

ตะโพน

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- เพลิง - เพลิง	- ตู้บ - เพลิง
---------	---------	---------	---------	---------	---------	-----------------	----------------

แล้วดำเนินเป็นพื้นหลัง(สลับคั่นกับเพลง)

โปงกลางเหล็ก/ซ้องวงใหญ่

- - - -	- ร ช ม	- - - -	- - - -	- - - -	- ด ม ร	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

เครื่องสาย

- - - -	- - - -	- ดั ล ซ	- ซ - ร	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	----------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ช ม ร	- ร - ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย/หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - ม	- - - -	- - - ร	- - - -	- - - ร	- - - -	- - - ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - -	- - - -	- - - -	- - - งาม	- - - -	- - - งาม	- - - -	- พิ - ลาส
---------	---------	---------	-----------	---------	-----------	---------	------------

โปงกลางเหล็ก/ซ้องวงใหญ่

- - - -	- ม ล ซ	- - - -	- - - -	- - - -	- ร ช ม	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

เครื่องสาย

- - - -	- - - -	- ดั ล ซ	- ซ - ม	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	----------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ดั ล ซ	- ซ - ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	----------	---------

ขลุ่ย/หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - ซ	- - - -	- - - ม	- - - -	- - - ม	- - - -	- - - ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - หู	- ชั้น - ซู	- - - ดู	- - - ทร่ง่าน	- - - -	- - - ทร่ง่าน	- - พ ฤ	- ดี - ชาตี
----------	-------------	----------	---------------	---------	---------------	---------	-------------

โปงเหล็ก/ซ้องวงใหญ่

- - - -	- ร ช ม	- - - -	- - - -	- - - -	- ด ม ร	- - - -	- - - -
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

เครื่องสาย

- - - -	- - - -	- ดั ล ซ	- ซ - ร	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -
---------	---------	----------	---------	---------	---------	---------	---------

ระนาดเอก/ระนาดทุ้ม

- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- ช ม ร	- ร - ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ขลุ่ย/หมากกะโหล่ง

- - - -	- - - ม	- - - -	- - - ร	- - - -	- - - ร	- - - -	- - - ด
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

- - - บาง	- - - ครา	- - - นา	- มะ - -	- - - ปี	- - - ศาจ	- - - -	- ก็ - มี
-----------	-----------	----------	----------	----------	-----------	---------	-----------

จบด้วย ชั้น/กระพรวนเล็ก-ใหญ่

ภาคผนวก ข

ประมวลภาพ งานแสดงดุซงฎนินพนธ์
การสร้างสรรค์บทเพลง ตั้บวิฬาร์เริงสำราญ

วันที่ 1 มิถุนายน 2560

ณ ห้องประชุมสุนทรวาทิน คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เชิญชมการแสดงผลงานสร้างสรรค์ระดับดุซุฎิบัณทิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
การสร้างสรรคืบทเพลง ตั้บวิหาเริงสำราญ

วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๐

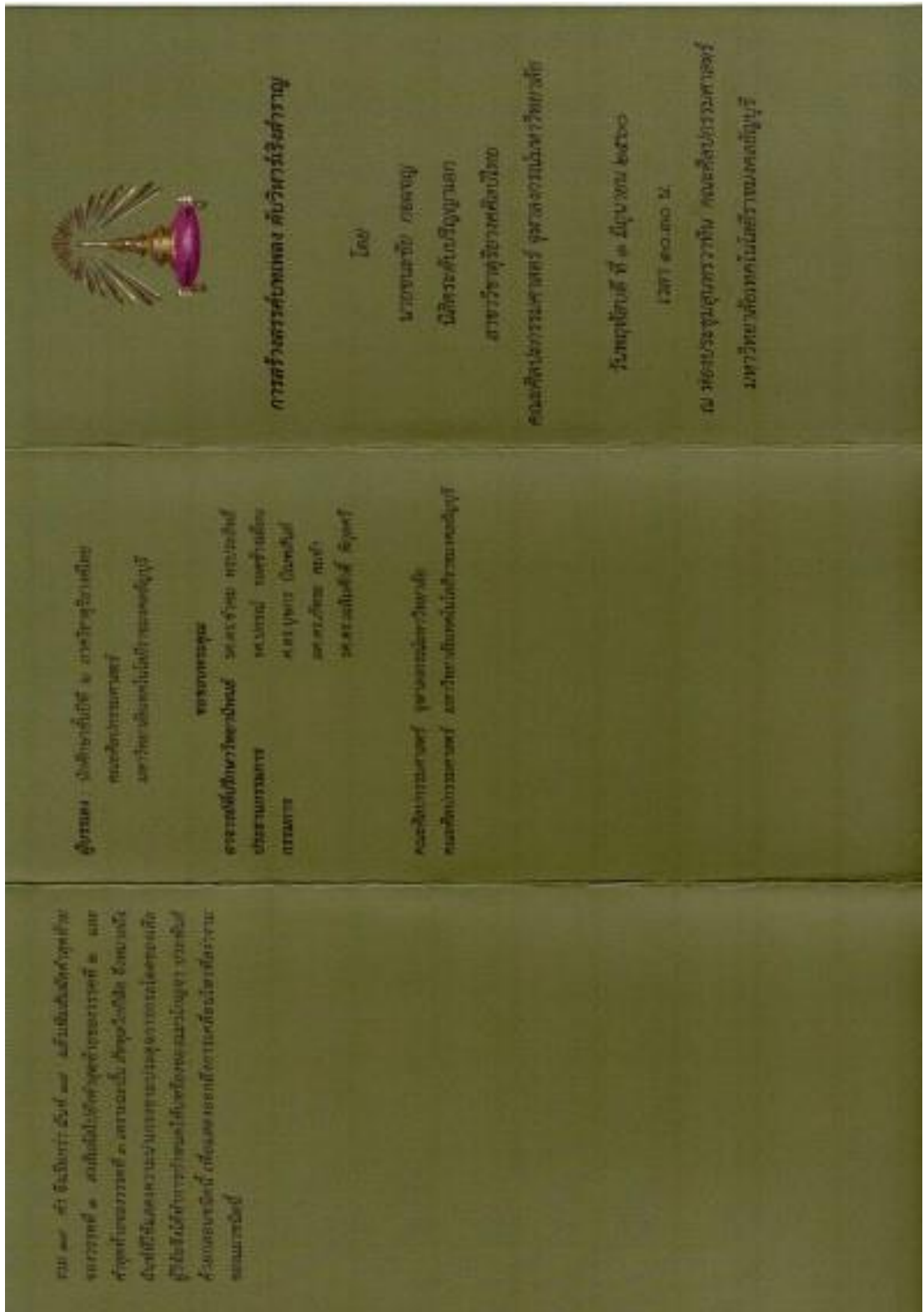
ณ ห้องประชุมสุนทรวาทิน คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

กำหนดการ

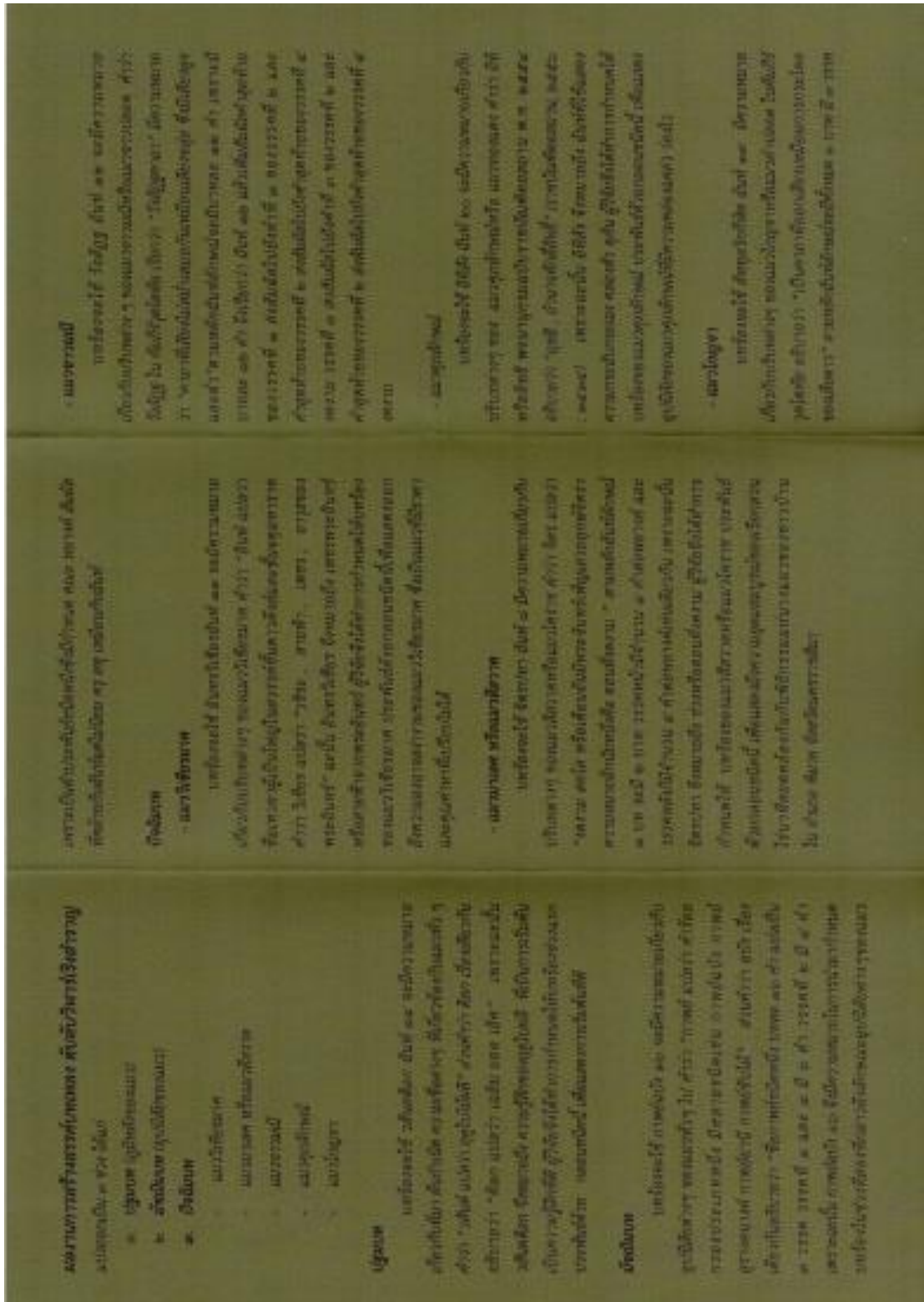
๑๐.๐๐ น.	ลงทะเบียน
๑๐.๓๐ น.	คณะกรรมการ คณะศิลปกรรมศาสตร์เดินทางมาถึงห้องประชุม
- นิติตกล่าวรายงานวัตถุประสงค์ในการแสดง
- แนะนำคณะกรรมการ
๑๑.๐๐ น.	ชมการแสดงการสร้างสรรคืบทเพลง ตั้บวิหาเริงสำราญ
๑๒.๐๐ น.	รับประทานอาหารกลางวัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

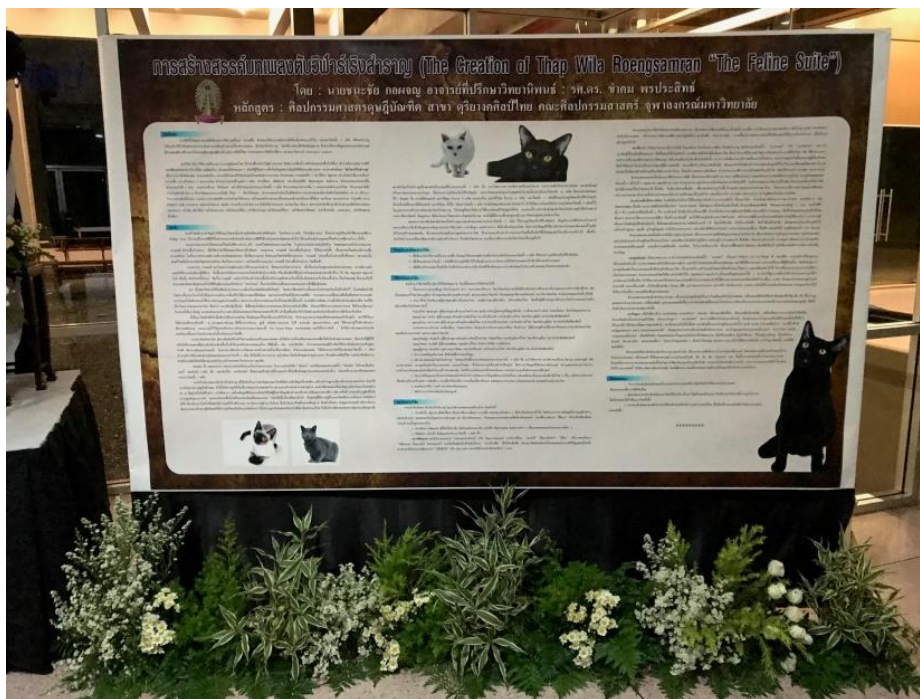
บัตรเชิญเข้าชมการแสดงผลงานสร้างสรรค์ระดับดุซุฎิบัณทิต

แผ่นพับประกอบการแสดงผลงานสร้างสรรค์ระดับดุขฎิบัณฑิต (ด้านหน้า)

แผ่นพับประกอบการแสดงผลงานสร้างสรรค์ระดับคุณฐิบัณฑิต (ด้านหลัง)

โปสเตอร์นำเสนอแนวคิดในการแสดงผลงานสร้างสรรค์ระดับดุซงฎิบัณฑิต

ผู้วิจัยถ่ายภาพกับอาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการสอบผลงานสร้างสรรค์ระดับดุซงฎิบัณฑิต

ภาพบรรยากาศในระหว่างดำเนินการแสดงผลงานสร้างสรรค์ระดับดุซงกีบัณฑิต

ผู้วิจัยถ่ายภาพกับอาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการสอบผลงานสร้างสรรค์ระดับคุณวุฒิบัณฑิต
พร้อมด้วยคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิผู้เข้าร่วมชมการแสดงผลงาน และคณะนักแสดงดนตรี

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ	นายชนะชัย กอผจญ
วัน เดือน ปีเกิด	8 มิถุนายน 2518
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2536 ศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกดุริยางคศาสตร์ (ไทย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2543 ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอก มานุษยดุริยางควิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ทุนการศึกษา	- ทุนการศึกษาระดับปริญญาเอก วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม
ประสบการณ์ทำงาน	- ปัจจุบันดำรง ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการ กลุ่มสาระการเรียนรู้เครื่องสายไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม - ครู กลุ่มสาระการเรียนรู้เครื่องสายไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ (2543-2544) - อาจารย์ประจำภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2539-2542)
สถานที่ทำงาน	วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม 119 หมู่ 3 ตำบล ศาลายา อำเภอ พุทธมณฑล จังหวัด นครปฐม 73170